У Београду, у Вторникъ 1. Января. 1852.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 24593

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА
КЊИЖИВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторником и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год свуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПОЗДРАВЪ
ЧИТАТЕЛЬИМА ШУМАДИНКЕ.

Ново лето, Шумадинка стара,
Иде опетъ, да васъ разговара.
Ко є весео, да га іошть весели,
Ко є тужанъ, да съ ньимъ тугу дели.
Ко є боланъ, да му лека тражи,
Забринутог' да шаломъ разблажи.
Ко се труди за напредакъ лепый,
Да га Фали и у томе крепи.
А ко руши нашу србску славу,
Да га ружи и туче у главу.

Да честита сваке намъ радости,
Из' свег' света доноси новости.
Да ономе што с' учити даде,
Гди што каже што іоште незнаде,
Ко зна болѣ нек' опет' повтори,
Тыме неће нигда быти горій.
Да вамъ явля, шта с' у свету збива,
Кои губи, а ко задобива.
Непоштене кад' време улучи,
Што год' може да ій опаучи,

Та од' свашта она нешто быће,
О свачему свашта доносиће.
За учена као и за проста,
Шумадинка доносиће доста.
И за оног', кои землю оре,
И за оног', пред' ким' слуге дворе.
И за оне, кои игломъ боду
И за оне, што с' окати воду.
И за оне, што само ленюю,
И за оне, што моремъ тргую.

Та за сваког' она нешто носи,
А од' сваког' само єдно проси.
Ніє новце — хе, шта намъ є стало!
Ил' имали доста или мало.
Већ' то єдно, то є Срби само,
Єданъ другог' болѣ да познамо.
Да с' сећамо нашій грдны рана,
И да знамо шта намъ є обрана,
Да у срцу свакога Србина,
Влада слога, любавь и истина.

То є да смо єданъ другомъ браћа,
Обшта полза да намъ буде слаћа.
Да с' манемо злобе и пакости
Єданъ другомъ грехе да опрости,
Да у свакомъ Србину Србина
Мы гледамо, а не душманина.
Кои оће само Србинъ да є,
Ма и незн'о србски онъ добаръ є.
Да презремо поєдине ствари,
Но за обштность само да се мари.

Да любимо когод' добро твори,
И ко србски милує да збори.
Да држимо чврсто се за руке
Єданъ другомъ да блажимо муке,
И у дану и у тамной ноћи,
Єданъ другомъ да смо у помоћи.
Да се старог' косова сећамо,
Па неслоги да се већ' недамо.
Да себичне оставимо страсти,
Коє воде свеобштой пропасти.

Быти поштенъ говорит' искрено,
Одъ Бога намъ ніе запрећено.
Прећe свега Србію любити,
Томе неће нико замерити.
Нек' све трає, и све проће брзо,
Само она нек' намъ стои тврдо.
То є котва србства разтераногъ,
То надежда рода разплаканогъ.
То плодъ цыглый тешки уздисая,
Крозъ векове што у робству стая.

Улюбави спрамъ србскоґ народа,
Безгранична дата є слобода.
И сметати ту нам' нико неће,
Быт' србиномъ слободно є већe.
— Та чудна є наша исторія!
Найновія ка и найстарія,
Пуна бѣде и ратне несреће,
И неслоге, издає и смеће.
Ал' є пуна и одважны дѣла,
С' римлянима што б' с' мерити смела.

Имали смо мы негда краљве,
И жупане, войводе, цареве.
Имали смо войске изабране,

СРПСКИ ОКЛОПАР УНИВЕРЗИТ

Што и данас' српско име бране,
И овуда у нашим' краима,
Мы смо были наслѣдници Рима.
Ор'о нашъ є два путъ Балкан' прешо,
И два пута на Цариградъ пошо,
Да с' обнови Византија стара
У рукама српски господара.

Имали смо снагу млого већу,
Али яо! — неима смо срећу.
Све то сруши с' и све то пропаде,
Само робство и жалость остаде.
Ко бы срећан' тай погибе одма,
Не дочека пропаст' свога дома.
Ко немог'о муке подносити,
Тай се у свет' мор'о уклонити.
Отишао да туђина служи,
Ал' довека да за кућом' тужи.

Други опет' у шуме се дали
И у тврде стѣне закопали.
Црна гора њима є обрана,
Од' косова до данашњег' дана.
Пропадосмо, одавно є было
Ал' се ніє іошть заборавило,
Нити ће се заборавит' моћи
Док' є дана и докле є ноћи
Та четири пуна столѣтія
Немадосмо народног' бытія.

Србія се наша онда была
Сва у црно одѣло завила.
Кукаюћи о косову песне
Трпила є яничаре бесне.
Наше реке нису текле водомъ,
Већ' текле су чистом' српскомъ сузомъ.
Нит' у шуми беше други птица,
Кромѣ самы сыньи кукавица.
Србин' свуда међ' зверове с' кріо,
Те слободно кодъ њи сузе ліо.

Та Срб ство є млого претрпило,
На нѣму се сво зло превршило.
Насилія безакона рука,
Млого му є измишляла мука.
Гди є годе Србинъ кои было
Свуда му є животъ загорчіо.
Одсвуда смо были мы стеснѣни,
И од' сваке стране заѣдени,
А свем' томе неслога є клета,
Узрокъ была — и српска освета

Али шта є учинити можно,
Кад' се Срби само држе сложно,
Показасмо мы целоме свету,
И врати смо слободу отету.
Под' Милошемъ и под' Карађорђемъ,
На ново є Србинъ ослобођенъ.
Она силна рука Карађорђа,
Ослободи Србина одъ гвожђа,
Подиже га из' сна и разбуди
И научи да слободу люби.

Одпоръ дасмо зверскомь яничару,
Помого смо и себи и цару.
Уреди смо школе и судове,
Поправи смо мосте и путове.
Српска земля опет' пропевала,
И слободе своє с' дочепала.
Срби више себе се нестиде,
Весео є куд' годкои иде.
Законъ само сада над' њим' влада,
Свакій пева и болѣмъ се нада.

Она иста земля штоно негда
Беше пуна несреће и беда;
Гди є влад'о ко є ячій было,
И слабій се од' ячега кріо;
Она иста свагда лепа земля
Пуна среће, блага и веселя,
Има уставъ што влада над' свыма,
Над' силныма ка и над' слабима.
У той земльи гди све бѣде быше,
Сада Србинъ найсрећніе дише.

Па ту срећу што сада имамо,
Треба добро да є мы чувамо.
Да мислимо шта смо негда были,
И зашто смо крвь толику лили.
Мы смо мали и слога насъ єдва,
Изчупала гдино беше бездна.
Неслога нам' на косову равну
Сруши царство и будућность славну,
Та она є увек' узрокъ само
Те єднако у свету страдамо.

(— Шумадинка трудиће се свагда,
Да по обштемъ мнѣнію се влада.
Прекипила од' велики жеља,
Ужелила с' свои читателя.
Едва чека да међу њи дође,
И да с' њима говорити пође.
И призивљ дрвљ и каменѣ
Свим' на свету искрено с' заклинѣ.
Да ни за чимъ на свету немари,
Осимъ само за свеобште ствари,
Ћудљива є — то іой млого шкоди,
Ал' ни за ким' она с' неповоди.
Ко є фали некаже му фала,
Нит' се срди ко іой нађе мана,
Она добро свой публикумъ знаде,
И држи се средине и правде.
— Па дай Боже! да намъ роде њиве,
Виногради, грмови и шљиве:
Трговина да процвати болѣ
И књижевно неорано полѣ,
Да намъ руде, што сада копаю
Доста злата, гвожђа, бакра даю.
Да миръ, срећа, тишина и правда
Са закономъ у Србіи влада!
Е — па онда Шумадинка веће,
Долазит' вам' нигда престат неће. —)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Азъ као што є кодъ свію готово єзыка прво писме, тако є и у нашой азбуки оно прво. Али (вели Сафиръ)

зашто є баш *азъ* прво писме а не коє друго, нема никаквог основа, као што нема никаквог узрока ни основа зашто бы коє друго писме было прво а не *азъ*. Има многій кои су први, безда има узрока зашто су први; найвише зато єрбо се незна ко бы иначе было првый. Али нема нигди првог без второгъ; второ є дакле нуждніе за прво, єрбо кад небы было второг не бы могло прво быти. Съ тога нема првог члена без второгъ; првог президента без второгъ, првогъ секретара без второгъ, и тако *азъ* не бы было прво писме него єдно и цигло кад не бы Буки и другій писмена было. *Азъ* на славенски значи *я*, и то прво славенско писме показуе славенску себичность, и за то кои є год славенски народ сградао то є найвише за то страдао, што є свакій хтео да буде *азъ* а нико ніе хтео да буде *буки* или она друга писмена.

Адамъ было є првый човекъ, то знамо сви, али ко бы могао знати ко ће последньи човекъ быти! То є лако погодити, єр у свако доба на читавомъ свету има много выше последньи людій него што бы требало. Но ни єданъ нити жели, нити оће да каже да є последньи, а кад бы хтео да се свршава светъ, онда бы и они кои су први, казали да су последньи.

Ако, то є єдна речь без коє не бы могао светъ обстати, или ако бы и было онъ бы было сасвымъ другчій то єстъ было бы без *ако*, и было бы млого другчій него што вели Доситей кад бы было свет без медведа. И да ніе тога проклетог *Ако* пола бы света срећніе живило; све човекъ што усвомъ целомъ животу мысли и ради, пола готово ради са *ако*. Млоги вели: „Направи ћу кућу ако будемъ живъ, — удаћу се ако нађемъ прилику — оженићу се ако узмогу —“ кредиторъ каже: „Ако неплатиш затворићу те“ дужникъ каже: „платићу ако добіемъ.“ у обште да ніе *акова* на свету болћ бы было. Кадъ ти ко годъ што обећа па у томъ обећаню гди год спомене *ако* слободно ничемъ се ненадай. Свакій договоръ, или посао са *ако* ніе савршенъ. То *ако* кадъ се натрашке чита млого є лепше и слађе, єръ онда баремъ свакіи помысли на оку вина.

Альина. Све оно што човекъ на себи и око свога тћла носи зове се альина. То є дато као казнь првом човеку за грехъ; али сада ушло є тако у обичай да што човекъ више, и лепшій альина на себи носи тым се више уважава. Поредъ све филозофіе, и учени и прости од како є света цене и мере човека найпре по альинама, зато сада млоги люди носе по два капута, по две кошулћ (єдну од вуне, а другу од платна) по троє панталоне, по двоє чизме без чарапа, (т. є. нерачунаюћи чарапе) а то све за то да бы за два човека уважавани были. Како є човек смешанъ! — гди год што у природи има од свашта по мало на себи носи, носи злато и сребро, носи каменћ, носи овчію вуну и конопљ, облачи се у различне коже, а найрадіе завіяю се люди у курячку, медвећу и лисичію кожу, сиротиня само носи ягњећу кожу. Лисичіе коже найболћ чуваю одъ мраза, и у сва времена у моди и на цени стоє. Альине су узрокъ млогомъ коє чему на свету. Неко изгуби а неко добіе свою срећу на свету сбогъ альина. Млоги момци залюбе се само сбогъ альина у какву девойку, а тако исто и млоге девойке удаду се само за альине. Лепа альина млого пута сакріе рђаво срце, и іоштъ кадъ бы се могло изумети да и єзыкъ носи альине, онда бы на овомъ свету сви богати люди скупа и добри и паметни были. Лепа альина на млого места отвара путь и уважаванћ. Човекъ є научіо да пре него што кога из унутрашньости позна, да га найпре по споляшности цени. Кралћевићъ Марко премда є лећеномъ и без мере піо віно, опетъ є по кадъ кадъ было и великій философъ. Онъ се преобуко єдан путъ у просячке изцепане альине, и отишао на єдну господску славу, гди му нису ништа дали да єде и піе него га отерали; а онъ онда обуче се у срму и злато и пригрне свой ћуракъ па доће опетъ на исту славу, и онай истый домаћинъ и гости посаде га у прво чело, онда Кралћевићъ Марко примакне чорбу па обадва своя рукава замочи: „Єдите“ вели „мои свилени рукави та се часть вама доноси.“ То ни єдномъ старомъ философу па ни самомъ Діогену ніе пало на паметъ, а светъ є у томе увекъ као онда было. Марко хтео є да позна светъ. Кадъ є ручао онъ своме ћурку рекне „Фала на части.“ А ћуракъ му онда рекне: „Почитуй ти мене па ћу и я тебе.“ У време Езопа слободно є было говорити магарцима и свой животиньи; у време Кралћевића Марка говориле су альине, а у наше време ніе слободно ни учредницыма новина говорити и своя мнћнія давати, у Француской.

(Продуженіе слћдуе.)

ОБЯСНЕНІЕ.

Шумадинка є почела излазити, али нема из окружны места ни половину своіх стары пренумеранта. Изъ неколико окружны варошн іошт ніе ни єдан послат, а из Лознице край Дрине столице само єданъ. Но то ніе узрок што люди неће да плаћаю, него што самъ я погрешіо, те самъ новце напред поискао, єр човеку є свакомъ уроћено да неће ни мед што зна да є сладак да плати, док га невиди. Скупительи являю ми да се млоги неће зато да пренумерираю, што се боє да се опет незабрани, па да им новци непропадну, но то неће нигда быти, єр Шумадинка неће нигда тежити противу ползе нашег народа, него свагда трудиће се колико може за обштый напредакъ, а то и нашем правителству на срцу лежи; она ће увек држати се законости и поредка. И ако гди год узрешета, то ће само из любави к правителству, и народномъ напредку чинити; єр кад ко годъ какву воћку креше он неиде нато да є съ тым 'осуши' него да му болћ цвета, расте и больи и питомій плодъ приноси, и кад ко год копа траву и коров око воћке он неиде ни с тымъ да є осуши него да болћ напредуе и да се чвршће држи. Но поредъ свега тога цензура є найбольи мой ємацъ, и она добра стои да Шумадинка неће нигда имати узрока да се забрани. Млоги нису се за то пренумерирали, што држе да се у Шумадинки неће ништа о важнійм стварма, и слободно писати, на то им имам одговорити да наша слобода печатнћ ніе тако ограничена као што млоги мысле, и да се може колико се оће слободно писати о ползи обштой, о побољшаваню обичая, школа и свега, само кадъ се оће. Кодъ насъ нема фала Богу ни єдне власти коя неподлежи закону, и коя ніе ограничена уредбама и правилама, па тако є и са цензуромъ. Наша є цензура умерена, разборита и блага; блажія може быти него што є за садъ у фалћномъ гнизду слободе, у Парізу. Другчіе самъ я гледао цензуре, гди кадъ нађе у новинама написану речь: „*отечество*“ а она избрише, па место те речи напише „*Шлезія*“, наравно то є было одавно, има од то доба седамъ месецій. Наша пак цензура избрисала бы оне речій, коє бы видила да неиду к развитку наше народности и коє непобућую отечествољубіе. И я остаемъ увек притоме да што є год наше, сладко є. Да насъ Богъ туће само цензуре сачува.

Некій скупителъи пишу ми да се млоги за то нису пренумерирали што мысле да ће учредникъ Шумадинке на пролеће опетъ отићи куд' год' да путує; я за то незнамъ ништа, међу тымъ болѣ бы было да неслуте, но ако и пође куд' да путує, то ће путовати по Србіи да купи вересію од' свои новина. Млоги іоштъ другій неосновани узрока было є по окружным' местима, те самъ сбог' тога овако малый брои пренумеранта добыо, иначе свы бы се радо пренумерирали. Садъ пошто ће се видити из' овог' листа да су све неосновани узроци и сумнѣ, надамъ се да ће се свы радо предброити. Зато молимо да се имена пошлю, па макаръ новци и доцніе, ер' кад' сва наша кньижевность на вересіи стои, нека и Шумадинка иде на вересію.

Цена ніе се могла на манѣ спустити, ербо є артія на дуплу цену скочила, и нигди се неможе добити да се купи, ербо гди годъ кои комадићъ артіе беше, направиште банке од' ньи — у Европи. То су срећне и богате државе, коє одъ десетъ табака артіе, за по сата могу направити десетъ хиляда дуката.

Шумадинка садржава ће у себы поред' забавны предмета и озбилне чланке. Саобштава ће сва поставленія како чиновника, тако и учителя, и рукоположеніе свештеника, коє до сад' ніе было, и за коє млоги су се изразили да желе и то имати. За коє умолявамъ конзисторіе, и школске управителѣ, да имаю доброту и да у чредничеству доставляю. Често ће саобштавати те чай новаца, и цену ране и марве због' трговине. Тако исто явля ће се поставляня практиканта, коя нам' до знања дођу. Овом' приликом' морамо и то казати да су практиканти за сада код' насъ найвећій любители читаня, и нигди ни єдан у окружію ніе остао да се непренумерира пред' све своє мале плате. То су све млади люди и ради да што чую и науче, у ньима огледа се будућность србске кньижевности, а поштари найбольи су скупителъи пренумеранта, само штета што ніе тай обичай и при новинама као при кньигама да се єданаесте даю на даръ. Но благодарећи свима предбройницима и скупителъима учредничество Шумадинке обећава се быти — благодарно.

У Шумадинку примаће се свакояка обявленія, и платиће се за ньи као обично, првый пут' од' врсте 3 кр. други пут' 2 кр. а трећи пут' 1 кр.

Учредничество Шумадинке радосноће примати свачіе дописе, и кньижевне прилоге од' сваке руке. И молимо да нам' свакій помогне и да пише, а сад' ће се имати гди печатати почем' Шумадинка є сада млого већа и два путъ излази на неделю. А тако исто нек' намъ се шалю све нове народне песме, пословице, народне приповедке, исторични одломци, єдном, речю све оно, за коє бы было штета да пропадне и да се заборави.

Чимъ се скупе сви предбройницы, и само ако буде прилично число, учредникъ Шумадинке обећава се одма' почети или болѣ да рекнем' продужити устарой іоштъ Шумадинки започето своє путованѣ из' 1846. године; путованѣ по Швайцерской у 1847. год. а нарочито путованѣ у 1850 — и 1851. години, у ком' є времену найлепшу и найважнію частъ западне Европе прошао. И на целом' том' путу гди є год' што лепо и знаменито видіо колико є умео забележіо є, и сад' се радує да може своим' читалелъима стопу по стопу, речь по речь просто приповедати. И свакій читатель заедно ће с' ньиме прећи два путъ преко Алпа; заедно с' ньиме слушаће шуштанѣ швайцерски водопада; заедно с' ньиме проћи ће кроз Лондон' и Париз' и учиће познати тамошня места и обичае, заедно с' ньиме пловиће по мору, и пеняти се, на огнѣдишћу гору Везув', и одозго заедно с' ньиме гледаће лепоту света и дивиће се природи. Свакій читатель заедно ће с' ньиме стояти пред' иконама Рафаела и пред' Развалинама Рима, зеедно ће с' ньиме почивати у ладу смокава, и укратко — заедно ће с' ньимъ проћи свуда, куд' є он' прошао, видити све што є он' видіо, єдном' речи читатель ће све с' ньиме делити, осим' умора и учињног' великог' трошка. — И то мора примѣтити, да неучен' као што є, неће писати за одвеч' учене и високоумне, па зато неће ни марити ако они нађу мâна. Он' познаюћи се лично с' половином' своій предбройника, быће у свачем' поверителан', и писаће о свему искрено без' сваког' затезаня, као кад' бы пріятель пріятелю писмо писао, и тако — ако му околности допусте — више ће се изповедати него приповедати. Но ако останемо при овом' брою пренумеранта, кои іошт' неможе заклапати трошак' саме типографіе, то онда — треба слегнути раменима.

Шумадинка уверена о родолюбивой цѣли свію србскій листова, жели са свима у миру и пріятелъству живити. За политичне вѣсти има своє дописателѣ у Паризу, Лондону, Берлину, Бечу, Риму и Сопоту; кои ће сви управо на учредничество Шумадинке преко Лоида писати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Под' рубрикомъ „*домаћій новостій*“ имамо честь нашимъ читателъима явити да нема ништа новог'. Осимъ то да є ове године ново лето првог' Јануарія започело; и ако снега небуде 1-вогъ Јануарія, онда за цело неће ни 1-вогъ Јулія быти. Ове године почело є ново лето у Вторникъ, и свак' воли кад' ново лето непадне у неделю, нарочито они кои су се ћутуре погодили. Како є лепо међ' дановима уређено, ньи седморица кроз' целу годину владаю, и сваке године имаю по реду другог' президента, кои им' скупштину отвара и ново лето починѣ. А не као Бунапарта у Паризу сваке године онъ те онъ. Мы честитаюћи ново лето нашим' читателъима, желимо да недоживе више него само десетъ новы година, — али коє ове године да све падаю у данашньи данъ, т. є. у вторникъ. (У идућимъ броєвыма имаћемо выше домаћи новости, єръ смо наручили на све стране да се кую.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Трієстанске немачке новине споминю: Да од' 400 година турци су наместили своє чиновнике по окружіяма, кои су измеђ' осталогъ такође и брой умножаваня или умаляваня народа свакій пут' точно у своє кньиге Перидехане, и Дефлер-хане бележили, коє кад' бы се сада прегледале слѣдство бы было важно за историю турског' царства.

— Паризки догађаи осетили су се у Цариграду већма нег' што смо се надали. Лавалет' продужава своя саветованя непрестано са великимъ везиромъ. — Из' Петербурга нови депеши стигли су сбог' поведеног' питаня о светомъ гробу, у каквом' смыслу іошт' незнамо.

— Еданом' Ирлендезцу Мак-Логлену пала є напамет' та мысао и потомъ измыслio є планъ да огнѣдишћу гору Везувъ угаси, и тако да она у будуће неможе никакву штету око себе своіомъ ватромъ чинити. Онъ има тай планъ да прокопа єданъ каналъ изъ мора кроз брегъ до оног' Ждрла, и потомъ вода ће доле падати. Извршенѣ тога плана не бы више стало него само два миліона талира. — Штета што се тай ніе пре две хиляде година родіо да спасе Херкуланумъ и Помпею. —

— У Шамбери уваћено є млого бегунаца француски, међу коима є такође было и две жене од' велики породица.

— По новинама познає човек' млого пута и публикумъ. — У сѣверной Америки долазе обично на 8 хиляда душа, єдне новине; у Аустріи на 140. хиляда душа.

№ 2. У Београду, у Петакъ 4. Јануара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЄДНА ЖАЛОСТНА ПОМЫСАО.

О НОВОЙ ГОДИНИ

Ново лето починѣ да влада,
Свакій човекъ нечему се нада:
Неко мысли: „ха година друга,
Та довешће мени самцу друга.“
А судбина можда другче брои —
До године онъ подъ земльомъ стои.
И за нѣга савъ свет' већ' нетрає
Сав' свет' прест'о, сунце му несиє.
Ао смрти пуна ти си яда,
Тешко оном' ко се теби нада!

Неко чека съ мора трговину,
И већ' брои као готовину,
И рачуна да ће срећни быти
И унуци коє ће добити.
А он' незна шта ће и нѣг' снаћи —
Море бурно почива на лаћи,
Трговина с' надеждом' пропала,
Празна кеса на дугу остала.
Авай море нигди те не было,
С' тебе млого отрова с' попило!

Неко сина на крилу люлюшка,
Уз' люлянѣ лепо му певушка:
„О, да моє непрецѣне среће,
До године ново лето треће,
Од' како га на рукама гаимъ,
Од' како се я са сином Фалимъ.“
А смрт' незна за срце очево —
Плаче можда онай што є пево,
И нариче: „яо моя среће!
Садъ бы была година му трећа.“

Другій с' роди, надъ ньимъ настоява,
Лебди яданъ и кадъ санак' спава.
Одгаи га — о, утѣхе лепе!
Када старца сынови подкрепе,
Вес'о стараць, свуда снау бира,
Изпроси є — већ му гайдашъ свира.
А смрт' груне у домъ пре сватова —
Отцу срце разпори изнова.

Кои сына у гробъ ладный спрема,
Нетѣш'те га — за тог' лека нема.

Неко брои своє службе дане,
И нада се даће му да сване,
Да ванпира он' на плату већу,
Своіой децы осигура срећу.
И рачуна: „за десетъ година,
Уштеди ћу стотину стотина.“
А смрт' клета на врати му стои,
На минуте нѣговъ животъ брои.
Остаде му жена сиротица,
Оголише нѣгова дечица.

Неко зове предбройнике своє,
На двадесетъ лѣта да с' предброє —
У напредакъ да му зато плате,
Па до смрти да бадава чате. —
А смрть можда ни двадесетъ дана,
Оставила ніє му мегдана.
Ао смрти! куд' год' бацим' очи
Од' свуда ми твой отровь загорчи,
Ал' жив' човек' непрестано с' нада,
Живи, ради, а смрть над' ньимъ влада.

Неко гледа са престола свога,
И кром' себе он' незна за Бога.
Миліони другій слобльи душа,
Кланя му се и робски га слуша.
Како оће по свом свету крши,
Миліона смрть у руци држи
И већ' оће да смрть, ком подпише,
Рука клоне — и онъ самъ издише.
Авай смрти Робеспієръ ты си
Кад' цареве изузела ниси.

Неко силанъ на своєму хату,
Пролетіо б' кроз' пламенъ и ватру.
Бѣсни, горд' є не бои с' никога,
Редко кад кад сећа се и Бога.
Туче с' храбро, свак' се плаши нѣга,
Свак' се скланя и далеко бега.
С' хилядама онъ войника влада,
Онъ є юнакъ — али смрть га свлада.

Док' живъ беше, та свакій мисляше
Да за нѣга смрти немаѣше.

Смрть є оно што на сав' свет чека,
Без' разлике звера и човека.
Смрть єдина с' природом се бори,
Єдна ствара, друга само мори.
До вѣчности што с' помислит неда —
Нико незна чія є победа.
Али чуйте я вам вѣру даєм' —
О ономе ког' добро познаємъ.
Кад' бы и ко ту смрть побѣдіо
Нѣгошъ Рад е довека б' живіо.

О владико на те тужанъ мислимъ,
Када ове случаєве числимъ.
На те мислим' с' тебе ово пишемъ,
Тебе зовемъ кадъ годъ сузе бришемъ.
И іоштъ незнамъ за киме самъ вако
Я тужіо к'о за тобомъ яко —
Ако већ' да за Косовомъ равнимъ
И за оним' Обилићемъ славнимъ
Ал' у нѣму ты си се оглед'о
Бог' за нѣга тебе намъ є предо.

Хей владико, наше сунце ярко,
Лепо л' грану али трая кратко,
За озеблог' мало є Србина,
Што си двадест' сяно година.
До твог' гроба од' малог' детета
Боріо си с' са два Елемента.
Па є чудо да с' и досад' траіо
Међу какви тигрови си стаіо.
Пакость, злоба и неслога люта,
Разлютише т' хилядама пута

Куд' су сада оне твоє мисли,
Са коима ты тек' быо ты си.
Куд' су она лепа пророчества,
За будућность Србског' отечества.
— Отечество твоє є велико,
Свакомъ с' отацъ ко ти име свико —
Ко год' срце им'о є у груди
Свакъ є тебе морао да люби.
Гробъ твой свакій са сузама роси,
Кои знаде быо србству што си.

И владатель, човек' и свештеник'
— У свему си быо ты превеликъ.
Юнакъ, путник' и млад' стихотворацъ,
И дипломатъ и простъ црногорацъ.
— Што є добро и лієпо было
То у теби све се сѣдинило.
Ко те чуо изъ деветы уста
И томе си узбудіо чуства.
А ко зна те, ко є съ тобомъ быо,
Тай у теби све є изгубіо.

Ты младосна ова моя лета,
Дома врати изъ туђега света.
„Айде кући, доста с' путовао.“
И я самъ те ево послушао.
А другче бы можда сузе моє
Садъ капале виш' гробнице твоє.
Ил' бы ост'о украй развалина,
Гди є была римска царевина,
Да у Риму она чуда гледамъ,
И прошлости наше да се сећамъ.

Та чудно си управляо лане
Моє желѣ и мисли нестално.
На предкове моє си ме сећ'о
Кнез' Алексу пред очи ми мећо.
„За пасъ пушке, а токе на груди,
Као твои стари и ты буди,
Та ниє се све свршило веће,
Србин' мора кроз' крвь доћ' до среће.“
На свом' путу све што сам видіо,
Ты си єданъ чем' самъ се дивіо.

И не саня враћати се кући
Мишля виђет тай Египет врући.
Видит' землю ту свима чудесну
И съ Картаге певат мою песну.
Желіо самъ — али веће нигда
Нећу видит' вршке пирамида.
Има нешто што ме овде веже,
Што с' отимам, већма ме притеже.
Найтеже є преко прага прећи,
Своіой кући сбогом остай рећи.

Добро л' какво учиним' од' сада,
Твоіой души нека є награда.
Єр' без' тебе и без' твои речій,
Я самъ хтео у немарность прећи —
Путовати — видит света мало.
Па живити са „*шта ми є стало.*“
Єр' свуда є веће мени было
Свако дѣло жучем' загорчило.
И већъ мишля и држа доиста
Побудит' ме да не може ништа.

Ал' ты само єдиный на свету,
Ободри ме к' новоме полету;
Зато сада кадъ си ме навео,
Те сам опет писати начео,
А ты дай ми — неиштем' ти круне,
Сбог' те бриге и твоє тѣло труне. —
Него дай ми само твоє цѣли:
„*Добро чинит' за народ' васцѣли,*
Учини ме само да наслѣдимъ:
„*Да за Србство я ништа нештедимъ.*“

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Амалъ, то є турска речь и означава оногъ кои теретъ пренаша. О њима писали су млоги немачки и француски путницы, како они своимъ леђима заменюю фіакере у Београду. Они обично сунчаю се пред' ђумру-

комъ, и врло тешко бреме носе. Но млоги на овомъ свету осимъ амала носи млого већій и тежій теретъ али не на леђима, него или на своіой души, ако су што Богу сагрешили; или на своіой савѣсти ако су што противу свог' здравогъ разума или противу закона учинили; или на последку на своме срцу ако су залюблѣни.

Ахъ ! — то є єдна чудновата речь. Два писмена више нема, ако дебело єръ не узброимо. Мала речь али може быти зацело усеби више садржава него каква суповарна кньига у коіой се о чуствама неговори. То *ахъ* на млого места млого друго коєшта значи. Оно као годъ и политика Европе треба млоге околности докъ се каже. И право *ахъ*, никадъ неможе быти почетакъ каквог' чуства него слѣдство. Кадъ каква госпоя рекне *ахъ* и у несвесть падне, то или є чула да іой є мужъ у войсци погинуо, ако га є волила; или є чула да є остао живъ и враћа се кући, ако га є мрзила. Кадъ се двоє залюблѣни разстављаю па ништа друго нерекну неко то єдно *ахъ* онда є найвише казано, и болѣг' растанка ни єдно срце нека нежели, и што се лакше *хѣръ* накраю чує тымъ яче и ясніе срце куца; но у нашемъ єзыку *хѣръ* се изговара по већой части као *како*. Кадъ се човекъ намршти, па се куцне песницом' у прси па рекне *ахъ*, ту є сасвимъ друго чуство и друга помысао, то значи осветy. Кадъ каква млада и лепа жена седи са своим' мужемъ и ћути, па се превари те уздишући рекне полагано *ахъ*! онда мужъ намршти се и из' тога *ахъ*, чита ћутећи єдну велику кньигу и размышлява коме є то *ахъ* посвећено, а зна добро да ніе нѣму, и тешко ономъ мужу кои ту велику кньигу до края прочита и то *ахъ* разрѣши. Кадъ кои старацъ или баба рекну *ахъ*, тій мысле на свою младость, или на гробове своє деце. Кадъ учредници србскій листова рекну *ахъ*, то онда за цело гледаю у протоколъ своій пренумеранта. *Ахъ* ни одкуд' лепше недолази него изъ уста неудате девойке, то є оно дозволѣно и на своме правомъ месту; кадъ девойка шіюћи и везући своє дарове уздане и рекне *ахъ*, мати се осмене, и помысли на свою младость и на своє хиляде *ахова*, а отацъ позна да има єдну бригу манѣ, то єсть да нетражи зета, єр' є већъ нађенъ. У ком' се народу млого *ахъ* употреблява, тай є народ' добаръ, благ' и изображенъ, єр' то є речь углађеног чуства и нѣжног' срца, и то є знакъ доброгъ воспитанія. и кадъ палилулци, кадъ имъ се претуре кола, место да псую рекну само *ахъ*, онда учредници србскій листова и списатели неће никадъ говорити *ахъ*.

Аршинъ зове се кодъ насъ оно с' чим' се чоє, платна, и леђа мере. Но од' како є почела цивилизація у Београдъ долазити, дошао є и Рифъ съ њоме, одъ аршина мало дужій, а млого скуплыій. Кадъ є у одсуству Аршинъ или Рифъ, онда заменює вице-аршинъ. т. є. мери се од' ока. А познато є из' практичног' живота да свако *вице* манѣ є од' оногъ правог'. Тако вице-конзулъ є маньій од' правог' конзула, вице-президент' маньи є од' правог' президента; вице-униформа маня є од' праве униформе; па ніе чудо да и вице-аршинъ буде маньій одъ правог' аршина, или вице-рифъ одъ правог' рифа. Но ни Рифъ ни Аршинъ нису србске речи ни србске мере. Србска є права мера лакатъ и прсти, и Чеси и Словаци и Краньци зову Риф' лактомъ. И у Далмаціи и у црной гори и данасъ, место да кажу: „одмери ми єдан' риф' или аршинъ Сукна.“ Кажу чисто србски: „одмери ми єданъ лакатъ сукна.“ Наравно то є природна мера, али неможе обстати, почемъ нису сви лактови єднаки, и онда они кои су дугачкій руку и прстію најманѣ бы имали профита место што садъ имаю найвише.

Амрела, то є таліянска речь, али є одъ Француза узета и уселѣна међу Европске народе іош' кадъ є была она прва революція у Паризу прошлог' вѣка. *Омбръ* (ombre) у преносном' смыслу значи на француском' єзыку: *обрана* или *покровителство*, а иначе у простомъ смыслу значи *сенька*. Сви народи надали се слободи и заштити од' француске, па француским' єзыком' назвали су и оно што и' од' времена и кише брани. Но старый Бунапарта кои никад' ніе быо у преносномъ него у отимаюћемъ смыслу, — — — — — — — — — — — — и протолковао им' да *омбръ* на француском' єзыку чешће значи сенька и помрачительство, него ли заштита и покровителство. И тако он' не, у преносномъ него у правом' смыслу одузме найпре француской па после целой Европи — шта одузме? — Омбр[illegible] у обадва смысла. Преповедаю да устара времена кад' су Србіомъ владали жупани, нико другій ніе смео носити Амрелъ кромѣ њи, и свакій кои ніе хтео да под' амреломъ жупана стои, страшно є покисао. У нова времена пакъ има више амрела, и млоги кад' є ружно време трчећи час' под' єдан' часъ под' другій амрелъ врло покисну. Селяци по Енглезской, Француской и другим' државама одавно носе амреле. И код' нашій селяка ушле су амреле у обичай, коє они зову штитовима. Код' нашій селяка амреле найдуже траю, єр' они кадъ є ружно време неће да ій носе, вальда да небы покисле, него носе обично параде ради, и чуваю се по кад' кадъ од' сунца, кад' путую. Господа и жене найвише промену амрела. Жене носе мале амреле, женске су обично шарене и свилене амреле. Люди кадъ носу амрелъ за кланяю обично само леђа да им' непокисну, и више носе амреле альина ради него себе ради. Жене пакъ закланяю од' сунца само главу, не, да им' фарба на лицу не поцрни него да имъ неизбели. Млоги кицоши носе амреле кадъ нема ни кише ни сунца, само за то, кад' прођу поред' оны дућана или крояча гди су дужни, да га разапну, и да се одъ оне стране заклоне. Офицыри неносе никад' амрела, кадъ ій човек' запыта зашто! они одговоре увекъ: „да є срамота да се войникъ чува одъ кише, и да неможе сваку непогоду да издржи, и да амреле нису за юнаке, него за жене.“ Та жене носе и ципеле; и кад' бы се свега оног' одрекли што жене носе и раде, онда вала не бы ни мы люди были. Но официри радо бы носили амреле не сбог' себе него сбог' альина, єр' они добро знаду да ни по блату се валяти ніе юнаштво, а камоли киснути. Али — али такав' им' є обичай и законъ, да не смеду ни амрелу ни калоше носити, а притомъ рукавице мораю свагда имати.

Асталъ. Лепа речь, особито кад' є пунъ єла и пића, предъ таквимъ осталыма радо човекъ и седи и стои; за асталомъ кои є зеленомъ чоом' покривенъ радіє седи се него стои; предъ асталомъ пакъ кои има усреди єданъ комадъ мермера радіє се стои. Нови србски списатели по новой моди, живе у прошлости и будућности, а никако у садашньости, єрбо што се тиче ньовы мыслій они живе 200. година напредъ у будућности; а што се тиче поправляня речій и єзыка живе на 200. година у прошлости. Они кажу да Асталъ ніе чиста Србска речь, и да нетреба ни єдно *азъ* да буде у *асталу*, єръ то су веле Мацари покварили србску речь *столъ* и направили *асталъ* по чем' ни у єдной народной песми неналази се та речь: асталъ.

Аванцирати. То є она речь на кою млоги нестрпљиво изгледаю. Аванцирати значи помаћи се съ єдног степена на већій степенъ, т. є. на већу плату. Безплатежный практикантъ єдва чека да буде платежный, само да види шта є то плата. И кадъ прву свою плату прими нѣму се чини Богъ зна колико є приміо, и нико на свету ніе срећній одъ нѣга; части, трошн и іопитъ му претече одъ плате првогъ месеца; другогъ месеца плата му таманъ засекла онолико колико му треба; трећегъ месеца већъ є узео пола плате у напредакъ; четвртогъ месеца мысли, и брине се како ће излазити на край, и уздише да постане млађій писаръ или канцелиста. Па ко бы могао описати ту радость онога кои постане млађій писаръ, кои ступи у редъ чиновника, коме се дозволи носити униформа. Слаба є и ладна радость кадъ членъ постане предсѣдатель, или помоћникъ постане Началникъ. Али є велика радость онда кадъ практикантъ постане млађій писаръ или канцелиста, и онда є текъ савршена кадъ дођу новине и у ньима нѣгово име. Узме новине затвори се у свою собу, и првый данъ ваздан чита своє име, брижльиво гледа сва писмена у своме имену, и све запяте и точке, и пуно му є срце людске слабости — хтедо рећи людске радости. Новине сасвоимъ именомъ носи узасе и чита докъ се неизцепаю. Но то прође као олуя. Човекъ є нестрпљливъ, а особито кадъ є младъ, све да му є нешто друго. Све да му є на другомъ месту и удругой вароши а не онде гди є. Све што є одъ нѣга далѣ, чини му се да є болѣ. И непроће млого времена а оно прошеніе за прошеніемъ на све стране: „Аманъ за Бога не може да се живи“ и мисли у себы „Само да ми є постати старіи писаръ, небы нигда маріо а ванцирамъ.“ И чуди се како секретари могу сву ньіову плату да потроше, и рачуна колико бы онъ за годину уштедіо кадъ бы онолико имао. Време дође, место се отвори и онъ постане старіимъ писаромъ; но ни десете частій оне радости ніе имао, као што се радовао кадъ є одъ безплатежногъ практиканта постао платежный, али ипакъ весео є и задоволянъ, све му є добро и право, свакій му є посао и старешина міо, и држи да є сва Европа задовольна и с' ньиме нѣгову радость и срећу дели. Упразни се место секретара, и онъ онда почне гладити бркове и спремати се за празно место; мало се погорди, и почне се рође дружити са практикантима. Фали и у звезде кує своєгъ предсѣдателя и све членове; но на упразнѣно место секретара дође другій старіи писаръ, онда ономе преврне се сво небо, и на єданъ пут постане другій човекъ. Небрежльивъ є у послу, несносанъ у друштву, невесео є, незадоволянъ є, уздише, све му є неправо. Почне мрзити на предсѣдателя и оговарати новогъ секретара почне рачунати године своє службе, и своє способности, и опетъ прошеніе за прошеніемъ, докъ се годъ непомакне — и тако човекъ пропутуе кроз' сав' свой животъ и дође к' старости и гробу. И свакій човекъ у свачему кроз' читавъ свой животъ остає човекъ, и колико годъ оће да изкорачи изъ граница людскій, и да буде особитый и необичный човекъ, опетъ ништа друго ніе. И онай кои презире све слабости и суєте тай ипакъ ништа друго ніе него суетанъ човекъ, т. є. полаже у томе суету да ніе суетанъ. Лепо каже єданъ списатель али кои незнамъ: „одузми човеку сву суету, онъ є онда престао быти човекъ.“ (Види суета.)

Асура — види: сиротиньскій ћилимъ.

(Продуженъ сльдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 30. пр. м. држало є друштво србске словесности своє главно годишнѣ засѣданіе, подъ предсѣдательствомъ попечителя просвѣштенія, пошто є секретаръ прочитао изводъ послованя друштвеногъ целе године, и казначей пошто є извѣстіо друштво о стању касе; приступило се бираню под'президента, и буде изабранъ вишествомъ гласова Г. Стеиѣъ секретаръ Совѣта. Досадашньи секретаръ Г. Цениѣъ желіо є да небуде више: с' конмъ є друштство савршено задовольно, и комъ є у истомъ засѣданію изявило своє задовольство; за секретара буде избранъ Г. Сергіе Николиѣъ професор. Казначей остао є и за ову годину Г. В. Якшиѣъ.

— Нѣгова Свѣтлость нашъ Князъ на ново лето произвео є члена совѣта Г. Ст. Книћанина у чинъ Войводе. Г. Антонія Нешића поручика кавалѣріе за Началника среза ядранскогъ окр. подринскогъ, и у чинъ Штабс-капетана. Г. Тодора Петковића за поручика кавалѣріе и Г Антонія Книћанина за подпоручика кавалѣріе. Нѣгова Свѣтлость на ново лето поздравила є Г. Милана Даниловића чиномъ поручика, и примила га за своєгъ Ађутанта.

— У окружію ягодинскомъ неки Цвея Милутиновиѣъ пуцао є изъ пушке, и тако є неотице убіо свою жену Тодору.

— Изъ окружія крушевачкогъ являю да є некій Мияило изъ Еланца, кои є ишао у сватове, неотично одъ свог комшіе кои є за ньимъ ишао изъ пушке убієнъ.

— За сиротиню о овым' празницыма скуплѣно є добровольны подарака 9728. гроша, кое ће се сиротиньи поделити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Нова обећана конштитуція Француска быће сада управо десета. За шестдесеть година т. є. одъ 1791 па до 1851. године променише Фрнцузи де сетъ конштитуція. Ни єдна неможе обстати у своіой снаги. С' некима не быше ньіови владательи задовольни, с' некима опет народъ, и тако неке обори народъ а неке владательи. Луи Бунапарта изражава се у своіой прокламаціи одъ 2. Децем. за конштатуціе Наполеонске одъ 1799. и одъ 1802 и 1804. год.

— Мађарски бегунци кои су се само форме ради потурчили, кадъ є Кошутъ ослобођенъ отишли су изъ турске, но буду проглашени и изключени изъ турске вере, єрбо нису ништа на турске обичає држали, но они су ипакъ безъ вреда подъ Енглезкомъ обраномъ допраћени у Лађу и одвежени у Америку.

— На грбу Лорда Палмерстона стои: Превити се ал' не пребити се. (Flecti non frangi.) А на грбу новогъ министра Лорда Гранвила стои: „Пре ћеш ме сломити него ли повити, (Frangas, non flectes.) Судећи по изреченіяма ньіовы грбова, бадава се држи да ће новый министеръ енглезкій быти веће ємство мира у Европи, него ли онай прьый.

№ 3. У Београду, у Вторникъ 8. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кућн а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

БАСНА.

ЛАФЪ, МАГАРАЦЪ и ЛИСИЦА

Лафъ се у ловъ крене, и с' њиме лисица
И поведу іоште, грлатогъ магарца.
Кадъ су были доста лова наловили,
И одъ трудног' посла већ' се одморили.
Тада лафъ магарцу, ове речи вели:
„На три части савъ ловъ, ты право подели.“
А магарацъ лудый єдва дочекао,
На три стране равно лов' є разметао.
Па є онда Лафу, говоріо тіо;
„Ето господару, ето мудра ліо!“

„Ето, две гомиле, найпре изберите,
„Мени некъ є трећа кою оставите.
„Я самъ на три части право поделіо,
„И ни єдно съ тиме, нисамъ преваріо.“
И сиротан' тужан', тай магарацъ лудый,
Мисляше, Лаф' ће се той правди да чуди.
Али Лафъ с' разлюти, кано ватра жива,
И магарца счепа за грклянъ где дія.
И лупи га доле, о зелену траву,
Да већ' нигда ніе више диг'о главу.

Па лисицы онда, лафъ є говоріо:
„Овай ніе было право поделіо,
„Зато ліо ето, сво зверинѣ ово,
„Узми те подели, правіе на ново.“
Тад' лисица мудра, на ноге подскочи,
На мртвог' магарца найпре баци очи.
Па на єдно место, савъ є ловъ стрпала,
Само єдног' зеца себы задржала.
Па є онда смѣрно Лафу говорила:
„То є господару, сва твоя гомила.“

Лафу мило беше, па є говоріо:
„Ко є тебе ліо, тако научіо?
„Да свакоме право умешъ део дати,
„И деобомъ своіомъ никог' невређати.“
Лисица с' осврне магарца погледи,
Пак' с' окрене онда Лафу те беседи:
„Ты ме питашъ Лафе од' куд' мени мудрость!
„Ту ми паметъ даде магареће лудость.“
И брой было б' већій на свету будала,
Да природа ніе магарца саздала.

УТЕХА У БЕДИ.

Пре 1300 год. живіо є подъ грчкимъ царемъ Юстиніяномъ некій мужъ, именомъ *Велизаръ*, кои є, незнатногъ порекла бывши, служіо найпре у тѣлесной гарди царевой, и после се тамо тако одликовао, да є до првогъ генерала узвишенъ было. Царъ было є тада уплетенъ у опасанъ ратъ са Персіянцима и єдва є могао њиовой грдной войсцы, коя є преко 40.000. людій износила, половину тога противупоставити; али Велизарова разборитость важила є више, него грдна Персійска войска; онъ є одржао надъ истомъ савршену побѣду, и принудіо є Перзіянце на пробитачанъ миръ.

Слѣдуюће године, почемъ є немире, кои су се у самомъ Цариграду появили были, и не само велика крвопролитія проузроковали, него и єдну часть вароши у пепео преобратили, са снажномъ рукомъ утишао и своме цару престолъ и животъ спасао, пошао є съ єдномъ флотомъ у Африку, да се съ *Гилимеромъ* кралѣмъ Вандалскимъ бори. Њгова се войска састояла само изъ 15.000 людій: но онъ є при свемъ томъ освоіо *Картагу*, побѣди непріятельскогъ краля, и водіо га заробљена съ тріумфомъ у Цариградъ. — *Юстиніянъ* обасуо га є благоволеніяма дао є за њгову честь колайне ковати, и свакомъ приликомъ ползовао се да овимъ великимъ Генераломъ нове побѣде задобые. Послао га є у Италію, да тамо државу источны Гота утамани.

Велизаръ доће са своіомъ флотомъ до Сицыліянски прибрежія, освои вароши Сиракузу, Палермо и Неаполь-побѣди готскогъ краля *Вишигеса*, зароби га, поће побѣдоносно у Римъ, и пошлѣ своме цару и круну ове државе а и заробљногъ краля у Цариградъ.

И противу Бугара воевао є *Велизаръ*, и овде га є воєна среће послужила.

Ове велике заслуге, кое є отечеству учиніо, битке, у коима є крвь свою проліо, странне замлѣ, кое є своме цару освоіо, могле су овогъ тврдо уверити, да є *Велизаръ* и отличанъ мужъ и верный служитель свога господара. Али зависть други людій, кои су желили быти исто тако велики и тако славни као и онъ, но снаге толико имали нису, да му равни постану, гледали су да га оборе, и подозреваюћій Юстиніянъ кои є доста лакомисленъ и неблаго-

даранъ бıо, да послуша опадничества, коя су му доношена, да *Велизаръ* има издайничку намѣру, и да себе на престолъ подићи жели. Онъ є бıо заиста збогъ издајства обтуженъ, и царъ, кои є садъ овогъ редкогъ мужа исто онолико мрзіо, колико га є пре любіо и повераваo му се, низвргао га є са свію достоинства и баціо га у затворъ.

Но ни ово іоштъ ніе доста бıло; Юстиніянъ бояо се іоштъ и овде тогъ силногъ мужа, и науми учинити га баръ неспособнимъ, да му може шкодити; онъ изда тога ради свирѣпу заповѣсть, да му се очи избоду и да га изъ отечества изгнаду. Пресвирѣпо дѣло ово бıло є извршено, вѣрне очи, коє су за срећу, за спокойство, за животъ Юстиніяна бдиле, бıле су съ усіянимъ гвожђемъ сажежене, и почемъ се ово извршило, онда се воћа тражіо, кои бы овогъ слѣпогъ мужа преко граница царства извео, явный позивъ бıо є тога ради одпуштенъ, али ко бы се могао на овай жалосный посао одати?

Найпосле яви се єдно дете, и склони се да буде воћа слепогъ несрећногъ Велизара. Ово се обзнани Велизару, ослободе га затвора, скину му окове, па онда даду витезу у место мача просіячкій штапъ у руку, да своє отечество на веки остави. Но Велизаръ не само да се гаднимъ подозренѣмъ и свирѣпимъ поступкомъ тимъ тежко опечаліо, и о жалостной будућности, коя га є очекивала, бринуо, него му се и срце парало, што є наймиліе му у свету оставити морао, сирѣчъ свою фамилію, а особито свою кћеръ, именомъ *Ирену*, коя є у детиньской верности и нѣжности одъ младости оддана му бıла, свуд' га досадъ пратила, често му, кадъ є се побѣдоносно са войне враћао, гореће крвлю попрскано чело брисала, и съ нѣжнимъ рукама после умора нѣговогъ тежкогъ посла неговала га. Кадъ є светъ са удивленѣмъ на Велизара гледао, славомъ увенчаногъ мужа явно ликующи хваліо, погледала є она съ боязльивимъ старанѣмъ на своегъ отца; єръ она є знала само нѣжно старанѣ и любавь єдне кћери према нѣму, и наодила се поредъ нѣга као какавъ добаръ анђео. Па и ову кћеръ морао є садъ оставити!

То є бıло и сувише за срце несрећногъ мужа! само єданпутъ іоштъ желіо се съ ньомъ разговорити, само ю єданпуть іоштъ къ своимъ прсима притиснути, и тада као просіякъ у туђу землю ићи.

Тавничаръ га є бıо оставіо, знаюћи да се самъ съ дететомъ, коє га є одсадъ пратити имало, у ходнику тавнице наоди; Велизаръ га зовне себи и замоли га, да бы га, пре него што варошь оставе, опетъ іоштъ єданпутъ нѣговой кћери *Ирени* одвео, да бы се на свагда съ ньомъ растао и свой последньій благословъ дати іой могао. Но дете немогаше ништа одъ єцаня одговорити, загрли колѣна слѣпогъ мужа; єръ то є бıла сама кћи, коя є све презрела, да не бы ни овде отца оставила, да бы и овде као анђео хранитель нѣговимъ слабимъ корацыма слѣдовала. И тако га є и у пусту туђу землю извела, делила съ ньимъ жалосну судбу нѣгову, докъ ніе у туђинству и гробъ нашао; но ипакъ є слепый просіякъ овай богатъ вѣрномъ любави своегъ детета остао.

Нека є благословена свака кћи, коя є анђео хранитель своме отцу!

превео

Влад. Іовановићъ

сл. II. год. фил.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Апотека. Види: *латинска куйна.*

Апетитъ — то є латинска речь. Али они кои незнаду каква є то речь, знаду найболѣ што є апетитъ а они кои латински знаду, незнаю што є: апетитъ. И свакій онай свагда є больи апетитъ имао пре него што є знао за ту речь. Поћи у 11. сатій одъ Стамбол-капіе, па преко піяце, па кроз' чаршію на варош'-капію, па до твое куће баремъ 50. пута рећи ће ти люди: „добаръ апетитъ“. Кадъ дођеш' кући нећешъ моћи ручати сит' си одъ самы „апетита.“ И тай обичай у целомъ свету важи као учтивость и найлепши поздравъ при растанку. А бıла бы велика увреда кадъ бы човек' ишао сокакомъ а нѣгови познаници кад' бы му место: „добаръ апетитъ“ викали: „да те Богъ изцѣли!“ а нѣму ништа нефали, здравъ ка од' майке рођенъ. А то є оно исто, єръ човекъ пред' ручакъ найгладній є, али ипак' свак' му говори: „добаръ апетит.“ Тай є обичай зацело остао или од' лекара кои су се тако са своим' болесницима праштали, или од' меанція кои бы желили да є човекъ непрестано при добромъ апетиту. Текъ што се човек' избави тога: „добаръ апетитъ“ па поће сокакомъ, а оно са сви страна почну га бомбардирати са: „Наздравлѣ ручакъ.“ и при свакомъ томе нападаю мора човекъ подићи капу с' главе и рећи: Фала. Зато Бошняци кадъ єданъ другог' куну, они кажу: „Немала ти душа мира као немачка капа.“ Єръ капи нигди ніе горе него на ученой глави. Нема мира ни пре ни после подне. И млого има людій кои бы платили одсекомъ на годину порезу, само да могу мирно ићи сокакомъ. Али бıти осимъ людій а живити међ' людма неможе се.

Авлія, зове се ограда око куће, и као што є кућа ограђена тако є све на свету ограђено, и што є рђавіе кућа ограђена тимъ є горій домаћинъ, а и онай домаћинъ, ніе добаръ кои подигне ограду тако високу да неможе кроз' прозоре ништа видити и да му неможе слободанъ воздухъ долазити, Люди оградомъ чуваю се од' айдука да ій непобію, од' лопова да ій непокраду, од' лисица да им' кокоши неподаве, у обште чуваю се оградом' од' свега оног' од' чега се могу тым' сачувати. Све є на овомъ нашемъ свету ограђено. Душа є обграђена тѣломъ; тѣло є обграђено собомъ, соба кућомъ, кућа є обграђена авліомъ; авлія є обраћена сокакомъ, сокакъ градом' и варошю, варошь є обграђена држамомъ', држава Европомъ, Европа є обграђена ланцем', пограничны брегова, брегови обграђени су моремъ, море є обграђено обалама, а цела є земля обграђена овим' округлимъ просторомъ.

Атеръ и *атаръ* то су две у изговору готово єднаке речи, али су у смислу различне, на *атару* стока пасе, а на *атеру* люди. Обадве су речи турске, али у свакомъ єзыку имаю свой подпуный смисао. Кодъ Срба ушла є већ' у пословицу речь: „тежій атеръ одъ силе.“ И млоги су люди такви да за атеръ учиниће оно што иначе не бы за живу главу учиніо. Тым' се човек' често и правда, а особито кадъ се ко опіе, онъ каже, да є се опіо за атеръ домаћина; ако недоће рано кући, а *он'* се правда своіой жени, па каже: да є остао за атеръ друштва.

Артія. шта є артія свак' зна, али опетъ кадъ є нареду нетреба да є прескочимо, него и о ньой што годъ рекнемо. Ни злато ни сребро ни драго каменъ, нису толи-

ко ползе учинили човечіемъ роду, као артія. На артіи остави човек' своє мисли, свою паметъ, своя дѣла, єдномъ речи на артіи остави човекъ себе самогъ целой будућности. Наравна ствар да такође на артіи остану и многе лудости, и неоноване мисли, књиге око тебе кадъ нарећаш, шта є то друго, него они исти, кои су писали; кроз' хиляде година стоє, и са свакимъ разговараю се, и млого више важе, него кадъ су живи были, єр' човек' жив' има само єдна уста и може само єдном' или найвыше єдной гомили говорити, али кроз' артію кроз' књиге говори човек' у єдан ма хилядама. Артія є бела и чиста, зато треба човекъ да добро пази шта ће написати, єрбо пошто напише неможе се избрисати. Артія се за свашто и на свашто употреблява. Артія є њива на коіой се мудрость сеє. И артія се уважавала врло од' како є іошть пронађена али никадъ іой није већа цена давана него у садашнѣ наше време. Єрбо од' како се светъ средствомъ артіе просветіо, из' благодарности подигли су артію на цену далеко већу него злато и сребро а и само драго каменѣ; и из благодарности почели су правити новце од' артіе. Мети неколико Енглезки или Аустриски велики банки на теразіе од' вредности 10, или 20. хиляда дуката, а с' друге стране мети 10 или 20. дуката на ће опет' оне банке бити лакше. Съ тым' є артіи велика честь и благодарность од' просвећеног' човечества учињена. Како се гди ратъ поведе те люди почну заборављати просвету, онда они новци од' артіе све на маню вредность падаю. — Како є срећанъ онай листић' артіе кои доће у руке мудромъ човеку, те што годъ паметно на њему напише, но ипак' онай листић' артіе одъ когъ є єдна банка начињена, млого више люди чуваю и уважаваю, него какав' листъ на коме є бог' зна каква мудрость написана. Они мисле: „Лепе су мудре речи, али су лепше хиляде.“ Философъ т. є. само онай философъ кои нема новаца рећиће:“ А што ће ти новци, кадъ ій немошъ са собомъ у гробъ понети. „А банкер', т. є: философъ с' новцыма, рећиће му на то: „А што ће ти мудрость, кадъ є немошъ са собомъ у гробъ понети. “

Айваръ, то є лепо єло, само кадъ є добаръ. Найбольій айваръ у Србіи налази се у бакалници Хаци-Димитрія, врло добаръ само є мало пресланъ, и сбог' тога, слабо єду люди само айвара, него помешаю и лука и сирћета, веле да є тако обичай; а оно није сбогъ обичая него найвише зато да бы се чинило да има ви не. О айвару има єдна позната прича. Єданъ ера дошао уз' пост' єдномъ посавскомъ кмету да му крсти дете. Кмет' за ручкомъ изнесе измеђ' осталог' єла и айвара. Ери се допадне айваръ па остави сво друго єло и наклопи се на њега. Кадъ домаћица види да оће ера савъ айваръ да поеде, а она му примакне чанакъ съ пасуљомъ, па га понуди: „Єди куме пасуља.“ А ера, простъ човекъ па незна што валя. одговори: „Фала кумо, добро ми є и айвара.“ „Али айваръ є 30. гроша ока,“ Рекне домаћинъ; „вала и врієди“ одговори ера и продужи єднако кусати айваръ. Често є врло пробитачно претворити се да є човекъ простъ, и да беаги неразуме шта му се говори и пребацує.

(Продуженѣ слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Ни ове године нема яке зиме, данъ за даномъ све лепшій долази, као да смо у месецу Марту, а не у Јануарію. Нигди око Београда невиди се снег' и сунце управо топло грее.

— Чуємо да у Шабцу и ове године почели су опетъ играти театеръ, и да є на ново лето представляна „Апотеоза Караћорђу“ и да є се играло на задовольство шабачкогъ публикума. Што се пакъ зиданя београдскогъ театра тиче, немамо ништа новог' явити, єрбо саветованя врло полако напредую. Међутымъ чує се, да овде седећи немцы договараю се, и оће да се сложе и порефене, па да представляю у Пивари театре на нѣмачкомъ єзыку. Гди ће наравно и млого Срба ићи, а доцніе можда ће и правый театоръ за себе озидати, као што имаду по млогимъ местима, у Ческой и у Мацарской гди ій нема ни трећа частъ колике уређени. И тако съ нашымъ театромъ было бы као и съ паробродомъ, за ког' диго смо ларму да га на акціе купимо, но тек' што су се позвали люди да купую акціе, а паробродъ бечког' дунавскогъ друштва, већъ є почео превозити изъ Београда у Земунъ и из' Земуна у Београдъ.

— Одъ Янка Илића изъ Крњева окр. Смедеревскогъ завукавши се лоповъ ноћу у нѣгову кућу однео му 64. # цес. и 147. цванц. И поредъ свега строгогъ траженя лоповъ се није могао пронаћи. Редки су случаєви кодъ насъ да се краде, а іошть су далеко рећій да се лоповъ одма ненађе. Єр' наша полицайна струка тако є добро уређена, да између сто крађій, свагда готово 80. пронађе се.

— Некій селякъ Иванъ изъ Губеревца окр. Београдскогъ, враћаюћи се из' Београда кући съ колима, на конма є дотерао дрва те продао; и кадъ є у планини села Лисовића хтео на кола да се попенѣ, омакне му се случайно нога, и падне на точакъ, око кога се кошуля обмота, и у истый ма волови се поплаше, и почну низ' брдо бегати, и онъ није се могао съ точкомъ разставити, него су га єднако кола вукла, и око точка витлала. Кои є од' тешкій убоя после 24. сата и престао живити.

— Єданъ дописатель явля: да є се некій Рака Стефановићъ изъ села Реовца више своє куће о єдной трешньи обесіо. И нико незна зашто се обесіо. (Како се незна зашто? кадъ за трешню.)

— Господинъ Петаръ Козеляцъ премештенъ є за Начальника среза качарскогъ окр. Рудничкогъ.

Данасъ у єданъ сатъ после подне дошли су четворица Турака у меану Милоша Ристића кодъ варош-капіе, и ту седећи око нечега су се посвадили тако, да є єданъ одъ њи скочіо и онога изъ дружства њиновогъ кои га є бію напао. ножићемъ своимъ три пута у тѣло убо докъ није овай на мѣсту онде мртавъ пао; а томъ є приликомъ истый и єдногъ нашегъ папуційскогъ момка, кои є на ларму ову тамо изъ комшилука дотрчао и почео бію ове разваћивати у леву руку обраніо, но не опасно. Убійца є одма уваћенъ кои є съ ономъ осталомъ двоицомъ њиновой власти предатъ. Кадъ се є случай овай догодіо, није тамо никакове далѣ ларме было, єръ є то бдително стиђу одъ стране наше полиціе одма предупређено.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Острови іонски кои су се често тужили противъ Енглезке владе, садъ су добили знамените и пожелане промене. Енглезка оће да заведе систему слободну у притяжаніяма своимъ у средиземномъ мору, као што є то већъ учинила у Канади.

— Сбогъ догађая француски у Америки бегунци Европски найвише су се узкомешали. И говоре да Кошутъ неће дуго у Америки остати, него ће по свой прилицы у Фебруарію месецу повратити се опеть у Енглезку. За Кошута у самомъ Нев-іорку скуплѣно є своєвольны прилога 30.000 талира. Кошутъ є отишао из' Нев-іорка у Филаделфію. (Вальда и тамо да проси.)

— Оно што ніє могло быти у Фебруарію 1851. године десеть месеци доцніе испало є за рукомъ. Лордъ Палмерстонъ паде. Революціонарна партая у Европи добыла є два смртна удара, єданъ є ударъ узвишеніе Наполеона, а другій паденіе Палмерстона. Палмерстонъ є пао, и исторія ће приповедати шта є тай човекъ учиніо за свою землю. Природа є Енглезку усамила у мору и одвоила од' целогъ света; Палмерстонъ ю є усаміо и одвоио у политики. И съ нѣговомъ политикомъ Енглезка за кратко време морала бы у непріятельству са свыма дворовима живити. И новый министерь Иностраны Дѣла Лордъ Гранвилъ ступа на своє опредѣленіе у найтежимъ околностима. — Съ променомъ Палмерстона, бы ће променути сви Еннлезски посланицы при главніимъ силама Европе.

— Іоштъ ніє свуда по фуанцуской мирно сваке паризке новине доносе, да се по гди коим' окружіяма, по кадъ кадъ туку, а сбогъ тога врло се млого людій непрестанодзатвора. А у самой вароши Монпеліе заповедила є полиція да се 33. кафане мораю затворити, у коима су се обично сами слободняци скупляли.

— Познато є да ће се сада француски новци са ликомъ президента ковати. Ово є већ' осмый путъ, од' 1793. год. меняна форма новаца, за време прве ропублике, за време Наполеона, Карла XVIII, Карла X, за време Луй-Филипа. Ново републиканско правителство у 1848. год. примило є форму новаца старе републике. А президентъ прима стару форму свога стрица. Под' формомъ прве републаке начинѣно є 106. миліона коє сребрны коє златны новаца. 1416. миліона комада сковано є са ликомъ Императора Бунапарте. 1685. миліона са ликом' Лудвика XVIII и Карла X. — Близу 2. хиляде миліона сковано є коє сребрны коє златны новаца кои носе образъ Луи-Филипа. 316. миліона подъ привременым' правителствомъ од' 1848. год. — Найвише се златны новаца за време Луи-Филипа салило. 1850. год. сковаро є 85. миліона француски дуката: а у 1851. год. 254. миліона. (Єданъ франц. дукитъ вреди од' прилике 4. талира.)

— Последнѣ франкфуртске новине говоре да Луи Бунапарта намѣрава установити императорску гарду, као што є имао старый Бунапарта. Све Тилѣріе быле су осветлѣне и сви прозори блистали су се од' пламена, Луи-Бунапарта давао велику часть, гди су преко 400. гостію присуствовали.

— Папа писао є Луи-Бунапарти и честитао му одржану побѣду, измеђ' осталог' у писму вели: „Сад' тек' прашћа небо француской, за учињену увреду цркви.“ явным' зданіяма написане быле, избрисане су свуда, и на место ньи императорскій є орао помећанъ.

— У прошлой 1851. години представляно є само на паризкимъ театрима 263. нова оригинална театрална дѣла.

— 10-гъ Јануара држаће се у Паризу великій прегледъ войске, гди ће 100. хиляда войника парадирати. Наполеонъ бы ће на томъ прегледу са Генераломъ Маняномъ.

— У варошкой кући даваће се часть велика са честь президенту републике.

— Ламартинъ окануо се свега, и ни ушто се немеша. Живи усамлѣнъ и забавля се съ поезіомъ.

— Президентъ писао є у Бечъ цару и моліо га да му дозволи до кости Херцога одъ Раихштата Наполеоновогъ сына пренесе у Паризъ. А тако исто у намѣри є да кости цара Наполеона из' цркве инвалидске пренесе у Тилѣріе. (Нека он' гледа, да нѣговъ духъ ближе себы принесе се, а одъ тѣла неће му быти вайде.)

— Млоги већъ починю на атресима Бунапарте мета ти: „Нѣговомъ величеству президенту француске републике принцу Луи-Наполсону.“

— Одъ неколико дана полиція у Паризу удвоила є свою ревность, и нашла є млоге немирнике сакривене по гостіоницама и по приватнымъ кућама, од' кои неке є позатворала, а неке протерала.

— Ко незна шта є енглезъ и нѣгова ладнокрвность моћи ће лако изъ слѣдуюћегъ дознати: кадъ є быо Кошутъ у Енглезкой, и кадъ є єдномъ приликомъ говорio слово, єданъ Енглезъ брояо є за ньимъ и нашао є да є Кошутъ за време свог' говора рекао: 569 путій „*я*“ и 11. пута „*я самъ*“ и да є спомену те речи „*мени*“ и „*на мене*“ 120. пута, и 216 пута рекао є „*мое*“

— У Генфу (у Швайцерской) налази се млого бегунаца за коє се мислило да су у Америку отишли, и кои су увек' уредно имали засѣданія и дописиваня са бегунцима у Лондону и Америки: но садъ од' саюзног' совѣта из' Берна приморанъ є президентъ Фази да ій све разтера.

— Народна гарда у целой Француской разпустиће се и оружѣ сво покупити.

— Єднымъ разписомъ министра просвете налаже се, да у целой Француской по школама философію само свештеници могу предавати. — И као што пишу новине цео доякошньи начинъ предаваня наука уредиће се по плану Монталамбера.

— Како у Паризу тако и у Ліону и посвимъ већимъ варошима, на заповесть полиціе изсечена су тако названа дрва слободе, у присуству млогобройны гледателя, и то не као што се чуло, ноћу, него даню, (даню су и сађена.) И речи: Слобода, єднакость и братство, коє су свуда по явнымъ местима быле засађена зданіяма, быле написане избрисане су, и место ньи императорскій орао помећанъ є.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ 1. ЈАНУАРА.

Дукати	29½
Сребро	22¾

2. Јануара.

Дукати	31½
Сребро	24½

№ 4. У Београду, у Петакъ 11. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА
КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

КАРЛЪ ВАНЪ.

МОРСКІЙ АЙДУКЪ.

Карлъ Ванъ роћенъ є одъ єдне богате породице у Енглезкой, и нѣгови родительи, у нѣговой младости дали су му добро воспитаніе. Сбогъ нѣгови неколико несташны дѣла, за коє бы морао одговарати, утече онъ одъ куће и упише се у Солдате кои су на мору служили; гди є се онъ тако одликовао, да є за кратко време и степенъ официра добыо. И за цело бы іоштъ веће место добыо, да є далѣ у той служби остао. Али му се досади она воєна подчинѣность, єрбо є быо одвећ' не покоранъ; зато утече с' лађе у Хавану, и буде официръ кодъ онда чувеног' морског' разбойника Икантса, кои є све лађе моремъ узнемиривао, и велика богатства отимаюћи задобывао. Но и ту є быо нестрплѣливъ, и ту є морао свога капетана слушати. Зато онъ добави себи єдну лађу, и врбує двадесетъ оружани людій, буде ньовъ капетанъ, и тымъ начиномъ текъ доће до нѣгове ужелѣне дивлѣ слободе и независимости.

Читави десетъ година, блудіо є Ванъ по мору. Заустављо є све трговачке лађе, и тымъ начиномъ присвоіо є неброєна богатства. Но небы се могло описати, колико є онъ крви проліо, колико є отимаюћи убиства учиніо, и колико є людій несрећныма учиніо за тій десетъ година нѣговогъ по мору айдукованя. Сытъ новаца, ніе убіяо люде выше сбог' плячке, него зато што му є прешло у страстъ, подобанъ є быо оной піяницы, кои непіе сбог' тога што му се піе и што є жеданъ, него само піе, што оће несыту страсть да задовольи. — Али нѣму є суђено было да за нѣгова зла дѣла іоштъ на овомъ свѣту буде казнѣнъ.

Два є месеца са своіомъ лађомъ по атлантичномъ Оцеану блудіо; безда є што друго сретао осимъ слабе сиротиньске лађе, коє є онъ ни зашто друго него само упражняваня ради отимао и учіо своє люде како се може найбрже пробушити лађа да у море потоне. И увек' є се лютіо што нема никакве богате трговачке лађе да сретне. Єдно ютро при свршетку Новембра, повиче нѣговъ стражаръ съ катарке: „Капетану муштулукъ! ето єдне лађе управо къ нама, виде іой се платна.“

За тилый часъ были су сви разбойници на крову лађе и спремни за тай новый плѣнъ. Ванъ узме дурбинъ, и кадъ є видіо лађу, мысляше да є то єдна од' трговачки лађій друштва источне Индіе, зато заповеди да се црнъ барякъ развіе, и єданъ топъ избацы. Онъ є мысліо да ће то довольно быти да се лађа преда, кои знакъ познавале су све лађе и предавале се коє нису се могле поуздати у своє оружіе. Али овде небуде тако. Єрбо на тай знакъ, подигне долазећа лађа французскій барякъ, и одговори съ єдным' топомъ. И съ тимъ му даде на знанѣ, да има посла съ якимъ непріятелѣмъ. То є была воєна лађа, коя не само да ніе гледала да утече одъ разбойника; него коя ій іоштъ тражи, и коя кадъ ій примѣти развіе іоштъ више платна да ій стигне.

Разбойничкій капетанъ Ванъ види одма сву опасность, зато скупи све своє люде и почне се савѣтовати шта ће радити, и онъ буде тога мнѣнія да сва платна на лађи разшире и да пробаю да се бѣгствомъ спасу. Єрбо заиста другог' спасенія ніе ни было, од' такве яке лађе. Али одма десетъ гласова подигну се против' тога, и почну га корети сбогъ нѣговога стра; и думенція ни петъ ни деветъ него му у очи каже: да онай кои тако спасеніе тражи ніе вреданъ да буде командантъ онако храбры людій.

„Ха, угурсузи! вы ћете у воздуху играти“ повиче Ванъ пенушећи се одъ лютине: „Чекайте вы садъ ћу я васъ научити.“ При овимъ речма шчепа онъ упалѣну машалу, коя є при избаченомъ топу лежала, и скочи у комору гди є барутъ стаяо, но међу тымъ даде знакъ своимъ официру кои му є веранъ быо, да на другой страни лађе чамацъ у воду спусти. Сви разбойници мислили су да им' є последньи часъ већъ избіо, и свакогъ тренутка очекивали су кадъ ће заєдно съ лађомъ у воздухъ одлетити. Пошто су се мало повратили пошлю депутацію своимъ капетану, и молили су га да незапали барутъ, и да ће му они быти верни и послушни. „Ништа више нема између насъ“ одговори имъ Ванъ седећи по средъ пебане са горећимъ фитильомъ. „Вы треба да имате єдну лекцію за примѣръ свима айдуцима, и ту ћете лекцію одма одъ мене добити.“

Међу тым' примакне се французска лађа ближе, већ' могли су морски разбойници лепо видити на ньой два реда топова, кои су чекали само знакъ па да ньіову лађу изрешетаю. На борбу противъ такве силе ніе се више ни мыслило. И самъ думенція призна да ніе имао право. Оде самъ капетану и почне га молити за опроштенѣ, али онъ остане постоянъ. На єдан' путъ чує се звижданѣ од' воєне лађе. То є быо знакъ на когъ є разбойничкій капетанъ чекао, да своє дѣло изврши. И одма без' затезаня мете онъ фитиль у барутъ, али ипакъ тако, како ће текъ после неколико минута запалити се. Потомъ изтрчи на кровъ лађе, спусти се одма у чамацъ гди га є нѣговъ официръ чекао, и снажно веслали су да се измакну што далѣ могу. Французи приближивали су се и спремали да нападну на разбойнике, кои су се такође спремали да имъ дадуодпоръ колико узмогу, єр' нису држали да ће ньіовъ капе-

танъ зацело барутъ запалити и тако ньи све у воздухъ бацити: — Али ньовъ свршетакъ бьо є већъ дошао. Фитиль догоре до барута, и на єданъ путъ проломи се пуцањ као кадъ найвећи громови пуцаю, и єданъ пламеный стубъ подигне се у висъ; све се запали и разпрсне са страовитомь пуцнявомъ. И после неколико секунди было є сво море око оног' места покривено комадима лађе, и мртвымь тѣлесима.

„Оне араміе сами себи изрекоше и извршише пресуду, мы немамо овде ништа више да чинимо,“ рекне управитель француске лађе, гледећи и чудећи се разбойничкой одважности, єрбо онъ є мысліо да су они то изъ очаянія учинили, што се нису могли ни борити ни утећи, и што нису се хтели предати.

Међу тымъ разбойничкій капетанъ Ванъ и нѣговъ офицыръ управили су свою лађицу к' обалама Канаде, коя ніе већ' далеко одстояла. Они су мислили гди год' у енглезка населенія доћи, гди бы се као кораблѣкрушеници казали, кои є лађа пропала. По томь мислили су да ће се одатле лако у Енглезку одвести моћи, гди ће са ограблѣнымъ и спремлѣнимъ новцима моћи лако и у свакомъ изобилію живити. Само су се тога бояли да не доћу у онай край землѣ гди іоште ніе населѣнъ нико, и гди само дивляци живе, кои су Европейце на найвеће муке мећали; и тога су се найвише плашили да непадну у ньове руке. Али почемъ су имали леба и воде, пушке, олова и барута то су заключили, да се поред' обале возе докле годъ недоћу на какву Европейцыма населѣну обалу. Првогъ дана учинили су прилично великій путъ; али другогъ дана подигне се страшна олуя и ветаръ, море се узколеба, и имали су непрестано посла да воду из' чамца плюскаю, єрбо є талась єданъ за другимъ преко ньи плюскао. Но пред' залазакъ сунца опазе они землю, и ньова надежда кою су већъ изгубили были, поврати се опетъ. Ноћу была є буря іоштъ већа, противъ коє они су се снажно борили, но у зору дотера ій ветаръ међу стѣне коє су из' мора вириле, они нису могли ни єдне речи рећи, таласи титрали су се съ ньима између стѣна, и на єдан' путъ удари ньова мала лађица о єдну стѣну и разбіе се. Капетанъ Ванъ и нѣговъ офицыръ, мислили су да су већъ изгубльни; али знали су врло добро пливати, и томе последнѣмъ спасенію предаду се. Пливали су дуго, и море ій є лупало о стѣне, да су многе ране добили из' кои є крвь текла. Офицыръ Жемсъ Дикемъ когъ є већъ снага са свимъ изнемогла, напрегне своє силе последньи путъ, подигне главу и руке из' воде и повиче; „капетану с' богомъ.“ У тай ма нѣговъ є капетанъ бьо већ' до обале допловіо, и на землю стао. Но врло му тешко падне самомъ остати. И наново у воду скочи и изпадне му за рукомъ те свога официра спасе, и заєдно съ ньиме полумртавъ на обалу изађе. Ни єданъ ништа за себе ніе знао. Кадъ капетанъ и нѣговъ другъ доћу себы, и отворе очи, греяло є сунце лепо и весело, буря са свимъ престала беше, но одма су видили да ій є судбина из' мора сачувала да много грозніомъ смрћу умру. Єрбо за време ньове несвести свезани су были чврсто у кругу; и стотине дивльи людій и жена држали су се за руке и у колу око ньи играли, и радосно узвикивали.

„Капетану“, рекне офицыръ „нефала ти што си ме избавіо из' мора, ты си ми съ тымъ врло рђаву услугу учиніо.“ „И я садъ видимъ Жемсъ!“ одговори капетанъ, „да бы болѣ учиніо да самъ те іоштъ дублѣ у воду гурнуо, него што самъ те на обалу изнео.“

Кадъ дивляци чую гди они међу собомъ говоре, престану играти и пусте се из' кола. Одреше им' свезе и одведу ій у ньове колебе коє су само єданъ пушкометъ одъ морске обале лежале. Овде свуку обадвоицу и привежу ій за єданъ колацъ. Потомъ наложе єдну велику ватру, и обадва пола индіянци прљили су тѣла оны несрећны. Потомъ с' великомъ церомоніомъ приближи имъ се старешина ньовог' племена, и с' єдным' штапомъ на врху кога беше усіянъ камичакъ, избоде имъ очи.

Капетанъ и нѣговъ офицыръ кукали су и якали из' свега гласа; али све те муке быле су само почетакъ и шала спрамъ оны мука коє су ій іоштъ очекивале. До ушію обрежу им' кожу око главе и скину є съ главе; па онда єдну од' морске траве изплетену капу, коя є была пуна угреяног' песка, мету имъ на главу. И онда почну на ново играти. (Ово се чини невѣроятно, и многи неће веровати, но учредникъ Шумадинке, увѣрава своє читателѣ, да є све то своимъ собственымъ очима гледао — намоловано.)

Они су непрестано играли, и наслађавали своє дивлѣ очи гледећи како се она два несрећника муче и превіяю. То є было ньовъ найлепшій театеръ. Наравно, нешто мало манѣ интересантъ него гледати на колю люде. На єдан' путъ у средъ ньовогъ найвећегъ веселя, зачу се пуцањ од' некелико пушака. Три дивлька падну одма на место, а други сви се разбегну. „Мы смо дошли доцкан!“ повиче єданъ францускій офицыръ, своима што су за ньимъ ишли.

То є было офицыръ и неколико войника съ оне лађе, што є пре четири дана хтела да удари на ону разбойничку лађу у коіой є Карлъ Ванъ было капетанъ. И коя лађа стала є онде близу, да нађу фришке воде за далѣ путованѣ. Кои чувши якъ, и знавши обичай дивлька, потрчали су у помоћь. Разбойничкій капетанъ Ванъ и нѣговъ офицыръ Жемсъ, были су іоштъ живи. Али почемъ су видили да немогу своє муке преболети, казали су одма ко су, и шта су. Премда они нису никаквог' сажаленія заслуживали, али ипакъ употребльна буду сва средства да ій у животъ поврате, и да ій на лађу однесу. Али они обадва изданы пре нег' што су до мора донешени.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Анекдота є лепа стварь. Деца и старци найрадіе читаю анекдоте, али нечитаю ій ни защто друго него само да се забаве. Деца да се мало насмею, а старци само да проведу време; они гди читаю или чую анекдоте онде и остану; но жене читаю и слушаю анекдоте и добро сваку упамте само за то да постану лукавіе и да су итре на свашто одговорити. Анекдота значи кратка досетльива прича, коя у мало речи садржава доста мыслій. Анекдота има шальивы и озбильны а оба су начина поучителна. Што се форме тиче Анекдоте су наликъ на басне. У баснама обично животинѣ међу собом' разговараю се, кои разговори односе се на люде, и басне обично найвише дираю и поправляю у обште владателѣ, великаше, войводе и обичае. Анекдоте пакъ по већой части ласкаю великимъ людма, съ тога у анекдотама ніе было ни нуждно мећати имена звериня место людій. Има много анекдота єдног' смысла, коє се причаю о разным' людма. Свакій народъ прича анекдоте по своіой форми. И кадъ є поведена речь о анекдотама, приповедићемо ій овде не-

колико, а другій путъ и вишећемо: — Єдна жена прилично стара уверашаваше у єдномъ друштву Ціцерона, да нема више одъ 25. година. „То є цела истина“ одговори славный римскій ораторъ „єрбо има већ' близу 25. година како самъ те исте речи од' васъ чуо.“

Казали смо да су анекдоте наликъ на Басне, па кадъ свака басна има своє поученіе и као неко толкованѣ зашто небы и анекдоте могле имати? Зато после гди кои анекдота коє и онако саме собомъ без' свакогъ разясненія говоре и кажу оно на што иду, опетъ ћемо и мы по гди кою речь додати. У той анекдоти изобличіо є Ціцеронъ ону жену што се претварала да є 25. година млађа него што є; али ко є годъ ту было кадъ є онъ то рекао, свакій му є замеріо, премда є свакій знао да є истину рекао, а нико ніе замеріо жени, єрбо то є обичай женски. Свака жена има обичай сакрити понеколико година. И обично старе жене почну свагда разговоръ о годинама само да добію прилику да могу казати да имаю мањ година него што светъ држи. Кадъ се поведе разговоръ о годинамэ онда обично жене питаю: „Шта мыслите колике имамъ я година?“ И онда ко жели да се удвори женама и ко има женску паметъ т. є. ко є учтивъ, треба баремъ петъ или шестъ година да каже мањ него што мысли, коє обично у свету и быва, и томе жене верую, и обично онда се насмею сладко. Кадъ ти каже коя жена или девойка колико има година, онда ћешъ іой се најболѣ допасти и нећешъ іой се замерити ако іой реннешъ да лаже, и да ніе истина да има толико година, и да не бы нико на свету рекао да она има толико година и т. д. Иначе никадъ немой рећи жени у очи да лаже, а мошъ мыслити шта оћеш. Ни съ чимъ неможешъ женско лице тако увредити као кадъ іой кажешъ да има више година него што има, или башъ ако и погодишъ те кажешъ управо онолико колико има. Исто тако кадъ се каква жена или девойка у друштву на огледало огледа на рекне: „Ала самъ ружна“ или „стара“, то онда она ништа друго нежели него опетъ да іой се рекне да лаже.

— Єдномъ Господину човеку, кои се свагда и свуда Фаліо да млого добра чини, и кои є свакоме млого обрицао, а притомъ нигди ништа ніе чинію, рекне другій Господинъ човекъ: „Кадъ бы была твоя кеса тако свагда отворена, као што су уста, онда бы ты было найбольи човекъ на овомъ свету.“ Из' те анекдоте може човекъ научити се да треба да чини добра, па да га она сама Фале. Има наша лепа пословица, коя каже: „Учини добро па баци у море, ако люди неузнаду Богъ ће знати.“

— У єдномъ великомъ друштву гди є и Доситей было, єданъ є врло млого викао на Доситея, на коє му Доситей ништа ніе одговарао, него є мирно гледао у оног' што виче на нѣга и слушао га, као да се то нѣга ништа не тиче. После кадъ се друштство разишло, рекне му лютито єданъ нѣговъ пріятель: „Та ты си права будала кадъ ты на онакве грдње ни єдне речи неодговори.“ „Е, мой пріяне“ одговори му Доситей смешећи се: „Та башъ лудъ човекъ у таквой прилики не бы умео ћутати.“

— Єданъ младый Гркъ за ког' є грчко правителство плаћало те є неколико година учіо у Берлину лекарство, но кои ніе научіо ни онолико колико бы могао у Атини научити, кадъ се врати кући, у свакомъ є друштву имао обичай да се са своіомъ наукомъ и знанѣмъ фали, и да бы ту свою Фалу већма потврдіо єдномъ измећ осталогъ рекне: „Та за мою науку само є грчко правителство потрошило 30. хиляда драхми. Но єдан' из' гомиле пресече му разговоръ па му одговори: „Господине, ако вамъ даде ко годъ за вашу науку 300. драхми слободно є подайте.“

— Кодъ насъ као и кодъ сваког' другог' народа има суєвѣрія. На селу кодъ насъ кадъ гавранъ близу куће падне, сва се кућа забрине и ако се трећи те у той кући те недељ умре когод или што годъ одъ марве цркне или друга каква штета догоди се, онда ни о чемъ другомъ неразговараю се него о гаврану, и чућешъ одъ жена гди сто пута рекну: „ядна знала самъ я одма шта ће быти како самъ видила гди гавранъ паде на дуд' или на шљиву.“ — Ако кокошъ у авліи пева и ракольи се, и онда слуте жене на зло. Истина ту нешто мало имаю право єрбо гди кокоши место петлова певаю онде слабоћешъ каква добра видити. Кадъ сврака око куће крекеће, онда се надаю гостима. Кадъ миши што годъ поєду онда држе да ій неко краде, и да имаю лопова у кући. То є она анекдота о коіой самъ хтео причати. Єдна жена доће забринута єдномъ учителю: „Господине“ вели, „ты ћешъ знати какво є то предсказаніе изели ми миши убрадачъ, я нису га єли као што обично миши єду него само четири ћошка изѣли, и то ми найвећу бригу задає, имамъ ядна четири сына Богу на аманетъ, па се боимъ што су та четири ћошка изѣдена“. „Небрини се ты ништа зато тето, то ніе никакво предсказаніе, него ако кадъ поєде твой убрадачъ мишеве, то ће онда быти за цело предсказаніе.“ — И то є истина што є народъ поетичній и што више прави песме, тым' є више суєвѣрніи, и то є башъ оно што га чини поетичнимъ народомъ.

— Карлъ V, посѣти єдном' свог' попечителя, кои имаћаше єдну велику и лепу палату, но с' поред' те велике и лепе палате беше мала и сниска куйна, и кадъ се краль томе зачуди и над' га опомене зашто према толикой палати ненаправи и велику куйну? одговори попечитель: „Та мала куйна начинила є мени ону велику палату“. То толико значи ко има велики трбу нема велике куће. Али млого бы природніе было кадъ бы значило: Ко има великій трбу има и велику кућу.

— Єданъ Доситеєвъ добаръ пріятель ванцира за Генерала, и сви из' те вароши ишли су те му честитали ту срећу осимъ Доситеа. Кадъ кажу Доситею да се Генералъ чуди и да му є жао што нема нѣга; онда Доситей напише му и пошлѣ ове речи: „Сада имашъ доста кои ти у гомилама долазе те честитаю срећу, и тебы се чини да ти є сва варошь пріятель и да ти добро жели; но ако кадъ паднешъ у несрећу, онда ће ти редко ко доћи да те тѣши, и онда ћу ти я доћи. Кадъ є човекъ у срећи свакій съ њиме срећу дели, али кадъ падне у несрећу ако се наће єдан' само те му помаже сносити є то є доста.“

(Продуженѣ Анекдота слѣдуе.)

ПРАВЕДАНЪ ЧОВЕКЪ.

(Изъ писама Жоржъ Санда.)

Праведанъ човекъ небыва само онай, кои є каквогъ особитогъ станя, и найвећій и найманьій може быти праведанъ, и владатель и сирома, и воєначалникъ и простъ войникъ. Нѣгова є цѣль да буде праведанъ и поштенъ.

Праведанъ чевекъ крѣпакъ є, спокоянъ и мударъ. Онъ є храбаръ, раданъ, смисленъ. Онъ пази на сва своя осећаня, докъ неуспѣ, да сва буду добра и племенита. Онъ презире свой животъ, и чимъ место, коє онъ на овомъ свету заузима, нуждно постане болѣмъ

комъ одъ нѣга, онъ га веселимъ срцемъ оставля и богу се обраћа да га прими кадъ є одъ штете своmъ брату, кои є савршеній одъ нѣга. Праведанъ човекъ свагда є готовъ богу предстати.

Праведанъ човекъ обично нема имања, нема своє куће, нема робова? Служительи нѣгови пріятельи су му ако су тога достойни. Нѣговъ домъ прибѣжиште є свакомъ добромъ, кои крова нема, нѣгово време и нѣгова знаня принадлеже свима, коима є то одъ потребе.

Праведанъ човекъ мрзи на рђаве а презире безчестне, а кадъ се поправе, одушевлява ій и праштa имъ; а ако остану у злу, заборавля ій, но нигда ій се неплаши, а кадъ га убица нападне, уништожава га одважно, сматраюћи себе у таковомъ случаю као органъ божіє правде.

Праведном' човеку ніє нигда дуго време, нити му є досадно. Онъ ради колико може, было умомъ было тѣломъ, како є кадъ нѣму и другима што нуждно. Кадъ є уморанъ, одмара се и мисли на бога; кадъ є болестанъ, ніє му тежко и саня о покою.

Праведанъ човекъ отвара своє срце пріятельству. После бога люби найвише своъ пріятеля, и нетреба му се плашити, да ће у той своіой одности границу прећи, почемъ онъ любити може само онога, кои є нѣга достоянъ.

Праведанъ човекъ може быти поносанъ, но нигда суєтанъ. Онъ непази на то єли младъ, лепъ, богатъ и дивили му се ко; онъ зна то, да є праведанъ; и радо праштa онима, кои га непознаю и о нѣму зло говоре, инакъ се удалява одъ ньи. Онъ зна, да они, кои га непоняю, нѣму нису равни, и да онда, ако бы ій хтео любити, небы више могао быти праведанъ.

Праведанъ човекъ пре свега є искренъ, а за то се захтева млого снаге, єръ є светъ лажльивъ или суєтанъ, издаянъ или пунъ предрасуђеня.

Праведанъ човекъ неповоди се по мнѣнію мложине; онъ є бранитель слабогъ и удрученогъ и подиже свой гласъ међу людима само на то, да оне брани, коє люди неправедно обтужую и осуђую. Онъ се ни на когъ неосланя, да о комъ пресуду изрече; онъ оће самъ да о томъ разсуди, па онда да є у своmъ мнѣнію поузданъ, нити ће кога за рђава држати, докъ га непозна, а после ће сталанъ у своmъ мнѣнію остати, ма га мложина и похвальивала.

И праведанъ човекъ може погрешити; но то є грѣхъ праведне душе, коя незна за млога светска рђавства.

Праведногъ човека често врећаю и клеветаю; но напоследку нѣму ће се морати за право дати, єръ онъ люби правичность, оће да є праведанъ, сталанъ є и зна се за правду борити.

И праведанъ човекъ има непріятеля, а и онаковы, кои су према нѣму равнодушни; а кадкадъ є грдна мложина противъ нѣга; но онъ има неколико праведны людій, кои су нѣму равни, за пріятелѣ, па се они траже, друже и єданъ другогъ тѣше. — Д. Матићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгово высокопреосвештенство родолюбивый нашъ Господинъ Іоаникіє Нешковићъ Епископъ Шабачкій, уважаваюћи цркве и монастире, и знаюћи да су то быле прве школе и први учительи у нашемъ народу, и да є помоћу ньи потомству спашена вѣра а с' ньоме заєдно и народность и име србско, єр' видимо у Босни гди ніє было монастира, како є народъ свою веру а съ тымъ и свою народность и своє име променуо; изволіо є предхвалѣный Господинъ єдно велико двокатно тврдо озидано зданіє, кодъ монастира Каленића, изъ своє собствене касе изплатити. На чему како ондашнѣ братство, тако и сви посѣтительи тога монастира, вѣчно му благодаре, и моле Бога за нѣговъ, отечеству нашемъ драгоцѣный и полезный животъ.

— Єдна побожна госпоя из' Београда поклонила є монастиру каленићу, єданъ лепъ и скупоценъ барякъ, за вѣчну памятъ и душу своъ отца, кои є у истомъ монастиру саранѣнъ.

— Сима Симићъ бывшій лане секретаръ суда окр. чачанскогъ, и кои є сбог' догодившегъ се дефекта при истом' суду было осуђенъ на трогодишню робію, 15. Декем. пр. год. было є одъ Нѣгове Свѣтлости помилованъ. И само после неко́лико дана своъ ослобођеня, отишао є на коню у гости у Карановацъ гди є 31. Декем. у поноћи напречацъ одъ шлога умро. И нѣгово мртво тѣло донешено є у Чачакъ на ново лето. Ко га є годъ познавао свак' га жали, а найвише нѣгова мати и жена, и нѣгово мало дете коє га є при полазку нѣговомъ у Карановацъ млогобройно пута полюбило, и єдва се съ ньиме растало. При полазку, кадъ є узяо на коня, рекао є своіой майцы: „Боже мой, майко, одавно ли нисамь на коня узяо, и чисто самь се ужеліо.“

— 8. т. м. држала є школска комисія своє редовно засѣданіє.

— Юче почели су полгодишньи испити у овдашньой Гимназіи, и свршиће се до свршетка овогъ месеца.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Новине являю из' Цариграда, да коловоће ланьске буне у Босни, што су послане у Цариградъ, врло се вешто бране, осниваюћи свою обрану на своя стара права т. є. да су они у Босни до сада имали нека особита права од' остале турске, и по томъ млоги мисле и држе да ће имъ царъ све опростити и слободне ій куће пустити. Єр' они се правдаю, да нису никадъ ишли да се одъ цара отргну, него само да своя стара права задрже, за коя су ньіовы прадѣдови веру променули.

— У Цариграду аустриско правителство одкупило є три воєна пароброда одъ турске воєне Флоте.

— 6-гъ прошлог' месеца была є у Неаплу таква врућина, да су млоги солдати екзерцираюћи се, одъ врућине у несвесть падали.

— У Варшави одъ нове године излазе 4. польске политичне новине, и 8. књижевни повремени листова. — У Прагу прошле године излазило є 28. различны листова; од' кои 15. на немачком' а 11, на ческомъ єзыку; а 2. листа излазила су на оба єзыка пола немачки пола чески.

— Телеграфъ є кроз' воду готов' и с' тим' Лондонъ 4. сата времена ближе примакао се осталой Европи.

У Кньигопечатньи Княжества Србіє.

№ 5. У Београду, у Вторникъ 15. Января. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 1½. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

БАСНА.

ЛАФЪ, и МАГАРАЦЪ.

Лафъ, господаръ свію у шуми зверова,
Подиже се єдномъ, потражити лова.
Са собомъ поведе єдино живинче,
Знате добро коє, — магарца да риче.
И да рикомъ своіомъ животиню плаши,
А лафъ у заседи да све само дави.
Магарацъ є свуда по шуми рикао,
Сву є животиню са гласомъ дизао.
Одъ нѣгове рике, све се поплашило,
Мислили су Бог' зна, какво є страшило.

Лафъ є дочекиво, и редомъ ватао;
У томъ и магарацъ беше с' примакао.
Види ловъ уловљенъ пак' с' лафу окрене,
И гордо му рекне: „то є све од' мене,
„Ето види сада когъ се више боє,
„Или гласа мога, или власти твоє.
„И ты морашъ лафе, признати ми сада,
„Да є приличніє, да магарацъ влада.“
Смеюћи се лафъ є нѣму беседіо:
„Да те незнамъ ко си, и я б' с' уплашіо.“

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

(Продуженѣ анекдота.) — Єданъ путникъ из' Италіє дође у нашъ монастиръ Студеницу, и зачуди се кадъ нигди, ни у монастиру ни међу монасима невиди велелѣпія богатства и разкоши, као што є свикао гледати таліянске цркве и монастире у коима миліони леже; и чудећи се томе запита игумана: „Како є то господине, да вашъ монастиръ у таквомъ сиротномъ станю стои, а познато є да су срби люди побожни! — „Лако є то погодити“ одговори смиреный игуманъ, „єръ ваши монастири просе милостиню да одену и украсе само себе, а кодъ насъ є другій обичай: наши монастири радіє одеваю сиротиню него своє зидове.“

— На Стамбол-капій пре неколико година, беше єданъ ера што правляше самаре. Єданъ, кои у сваку чорбу беше мироћія, и кои є о свему хтео да зна, заустави се кодъ тога дућана, и запыта га: „колико можешъ ты да зарадишъ новаца за годину съ тымъ твоимъ занатомъ? Самарџія, кои є управо онда тесао єдно ребро за самаръ, заустави се мало од' посла, погледа у оног' што га є пытао и одговори му: „врло мало добыямъ овако; но кадъ бы свы магарцы носили самаре, я бы было найбогатій човекъ у Београду.“

— Солона, оногъ славногъ законодавца, кои є грцыма найболѣ и наймудріє законе и уредбе написао, запитаю єданъ путь у друштву да искрено каже шта су то уредбе и закони? на коє онъ искрено одговори: „закони и уредбе паучина су, у кою кад' падну мале муве оне се заплету и цркну, а ôсе и бумбари раздеру паучину и проћу здрави.“

— Србскій войвода, покойный Шупљикацъ было є врло добра и сожальива срца. За време свог' бављења у Италіи, потрчи єдно дете од' деветъ година за њимъ просећи да му што годъ удели. „Зашто се ты учишъ просити тако из' малена?“ запыта га Шупљикацъ тражећи по цепу да му што годъ даде. „Я никадъ писамъ просіо“ одговори дете „мати є за мене радила, те ме ранила, али садъ ми є мати болестна, па просимъ да платимъ лекару да є лечи.“ Шупљикацъ, кои ніє млого Таліянима веровао, радъ є было да види дали є то истина што дете говори. И каже детету, да є онъ лекаръ, и да жели ићи с' њиме да види нѣгову болестну майку, и да іой бадава лек' препише. И тако дете напред' а он' за њимъ, дођу у єдну сиротиньску кућу, гди у найвећой сиротиньи нађе безъ икакве помоћи болесну жену, майку тога детета. Нико ніє могао болый лекаръ быти од' тога редког' Србина. Єрбо онъ позна по свему каква є болесть. То є гладъ и сиротиня. Дете му донесе артіє и перо као лекару да напише рецептъ. Шупљикацъ узме перо и место да напише какавъ рецептъ за лекъ у апотеку, напише неколико речій своме Банкеру, коє све на свету лекарске рецепте за сиротно станѣ превазилази, нѣгов' є рецептъ гласіо овако: „Господине Челини, имайте доброту, притяжателю овога рецепта свакій данъ на мой рачунъ по єданъ цванцикъ давати.“ Потомъ преда тай изцѣлителный рецептъ дедету, и упути га место у апотеку, своме банкеру до апотеке. Тек' што є Шупљикацъ изашао из' те куће, и пошао сокакомъ мислећи и чуствуюћи сиротиню, и своє добро срце: кадъ, ал' опази гди му на сусретъ трче два официра, оба Србина и оба нѣгова добра пріятеля. Обоица гологлави падну му око врата, и плакали су као деца кадъ после дугогъ времена, првый путъ виде свою майку. „Шта вамъ є?“ запыта ій Шупљикацъ, и помысли, да су нѣгово доброчинство чули. „Како шта!“

проговори єданъ „нова є Србія у Мађарской воскресла!“ „И светый Лазаръ воскресао є па є опетъ умро.“ Одговори Шупљикацъ после краткогъ ћутаня. „Али“ повиче другій официръ: „начинили су скупштину, избрали своє чиновнике, све саме Србе, имаю одборъ и попечителѣ, прогласили Патріярха и Войводу, и то є све было у Карловцыма 1-вогъ Мая, ево садъ є штафета стигла, и тебе су избрали за войводу. Ты си нашъ управитель и владатель, ми ево предъ тобомъ гологлави стоимо.“ Шупљикацъ утрне савъ, грону му сузе на очи, скине капу и уздишући рекне: „Нисамь я децо вашъ владатель, докъ годъ ми сва троица морамо гологлави упоредъ пред' некимъ другимъ стояти, и нѣгове заповести слушати.“ (Ту є Шупљикацъ изъ своє смирености вальда на Бога мысліо.)

— Краль францускій затвори у Бастилу Волтера сбогъ нѣговогъ слободногъ писаня, но кадъ се нѣговъ єданъ театралный комадъ у театру представляо, допадне се врло кралю, и изда заповесть да пусте Волтера. Кадъ му Волтеръ дође рекне му краль: „одъ сада буди само миранъ и умеренъ, а я те уверавамъ да ћу се я о теби бринути.“ „Фала“ одговори Волтеръ „али ипакъ молимъ Васъ немойте водити бригу о моме квартиру, єрбо гди самъ годъ по вольи вашой было намешћенъ ніе ми се допало.“

Б.

Буки. Буки є второ писме у нашой и усвакой европской Азбуки. Ни смо знали казати зашто є *азъ* прво писме, а добро знамо зашто є *буки* второ, т. є. само за то што є *азъ* прво. Немцы имаю єдну пословицу: „ко изговори *азъ*, мора и *буки* казати.“ То толико на србски значи: „ко убіе псето, мора га и за плотъ одвући.“ То єсть: ко какво дѣло почне, мора га и довршити. За то и мы — то єсть само я и читательи Шумадинке — кадъ смо мироћію почели, треба да є и довршимо, и кадъ смо о *азу* онолико говорили, треба и другимъ писменима да неучинимо на жао, него и оне речи коє се съ ньима починю да споменемо и протолкуємо.

Баба. То є име за старе жене, но макаръ колик о каква жена стара была; опетъ се намршти кадъ є ко годъ тымъ именомъ т. є. *бабомъ* зовне. Девойке найвише мрзе на бабе; єр' бабе быле су у девоячкимъ годинама и мотре и познаю свакій девоячкій погледъ, сваку речь, свакій уздисай, и свако куцанѣ срца. Што се тиче искуства домаћегъ и уобште светскогъ, нико болѣ непознає светъ и люде него старе жене. Єрбо крозъ читавъ ньіовъ животъ, то имъ є єдина брига была. Старъ человекъ сасвимъ є другчій, єрбо є онъ имао друге бриге, о коима се морао бринути; али стара жена крозъ читавъ свой животъ само є мерила поступке людій и жена а то се зове мерити поступке читавогъ света. И нико іошть на овомъ свету ніе живіо о коме жене нису говориле, наравна стварь младе жене о млогима добро говоре, кадъ кадъ више негъ што бы требало: али старе жене слабо кога фале. Гди се две старе жене разговараю, заустави се мало и слушай ій, па онда нетреба ти да читашъ мироћію. Оне знаду све прошло, оне решетаю све садашнѣ, оне проричу будуће, и свака готово стара жена на зло слути. Међу тым' млађій светъ нити зна прошлость нити се брине за будућность, него само ужива садашньость и обично весело погледа у напредакъ. Старе жене имаю право што свагда слуте на зло, єрбо ньіово є све добро прошло, и свакій данъ све имъ є горій. Старе жене, ма колико старе быле, оне опетъ свагда у младости живе, т. є. мисле кадъ су младе быле, па поредъ свега тога што єднако на свою младость мисле, опетъ никако немогу младе люде и жене да трпе, него ій свагда оговараю. Стара жена чимъ отвори уста она каже: „Другчіе смо мы быле, кадъ смо девойке быле.“ И обично старе жене говоре: да су се светъ, и обичаи покварили, и да све одъ црнѣгь на горе иде, и да є устаро доба было више учтивости и поштеня; а найвыше преговараю да су се у ньіова млада времена болѣ почитовале старе жене. — А оно одъ како є света, све є было као и данасъ, само оне непамте. Уз' гредъ можемо и то казати, да є лако съ пунымъ трбуомъ о посту говорити. Єр' старе жене сите су и играня и певаня и ашикованя. Старе жене имаю кодъ младогъ наранитая важности и чести само онда, ако оне имаю младе кћери или унуке. Онда такве старе жене видишъ гди по десетъ момака любе у руку, слушаю шта оне говоре, шта годъ рекну налазе да имаю право, и стотинама другій угодности; а међу тымъ увекъ на другу страну мисле. Ако ко годъ у каквомъ друштву съ тобомъ се разговара, а гледа на другу страну, окрени му леђа, єр' онъ не мысли онде гди говори. „Лако є мой синко, викати на слабе и старе бабе“ рећиће оне старе баке коє ово узчитаю „лако є описивати бабе коє су слабе и немаю никаквогъ оружя, али изађи ты на мегданъ ако смешъ юнацыма, полководцыма и войводама.“ Но мы увѣравамо наше читателѣ, да онай што пише мироћію нежели никакву увреду бабама нанети; тым' манѣ што у читавомъ Београду нема ни єдне бабе, єрбо ево има већъ 12. година како онъ у Београду живи, и заклинѣ се свымъ на свету да онъ іоштъ ніе жену съ беломъ косомъ видіо, а то є єдиный знакъ по коме людій почну жене бабама звати: дакле кодъ насъ нема баба, нема жена кодъ коій бы нашао десетъ бели длака т. є. на глави у коси. У стара времена, док' нисмо іошће просвећени были, было є исто толико белокоси жена, колико белокосы людій. А садъ у ово просвећено доба жене са своіомъ црномъ косомъ, своимъ людма пре оцрне образъ, хтедо рећи: пре обеле косу. Но томе су опетъ людій криви. У єдномъ великомъ друштву, гди є была пуна соба людій жена и девояка, повуче ме на страну єданъ одъ скора познаникъ, пружи прсть на єдну жену, и рекне ми смеюћи се и чудећи се: „Гледай молим' те, како є она обоила косу и обрве, заръ ніе то сасвим' противъ вкуса? она плава, а коса и обрве црне.“ „Заръ ти се то недопада?“ упытамъ га я и погледамъ на нѣгову жену, коя близу беше, и коя не само обоєну туђу косу имаћаше; него іошть и на образу све фарбе сортирала є вештіе него икакавъ молеръ: „Како ће ми се допасти, кадъ тымъ се све жене грде и руже.“ Одговори ми онъ. Да самъ се с' ньиме из' ближе познавао више бы о том' говоріо, но оставим' га нека филозофира. А я извадимъ из' цепа єдну књижицу, у коіой самъ одъ неколико година бележіо на єдной страни све оне узроке и побуђенія, сбог' кои нетреба човекъ да се жени; а на другой страни све оне узроке сбог' коій треба да се ожени. И тако на оной страни гди су узроцы противъ женидбе, запишемъ: „174-ти узрокъ, нетреба човек' да се жени зато, што савъ светъ види нѣгову жену само є онъ невиди, а онъ види све друге жене само свою невиди.“ На страни пакъ гди су писани узроци сбогъ кои треба да се човекъ ожени, была су само два узрока забележена.

Батина — То є речь чиста србска, и врло благогласна єр' има три самогласна писмена. И особито є та речь ясно гласна. Батина у србской граматики женског' є рода, но и она у различна времена, има различна изятія. Батина, може се скланяти у свима склоненіяма, и има 25. падежа међу коима є творителный падежъ найважній, и найвише се у томъ падежу говори. Речь *батина* има удареніе т. є. гласоудареніе другчіе од' осталы речій и свагда є у наклоненію повелителномъ. Батина нема єдинственогъ числа. (Овде се изузимаю оне батине за коє кажу да имаю два края, и оне се могу скланяти у єдинственомъ числу). У свима европскимъ граматикама, батина се найвише употреблява у времену садашнѣмъ, множественогъ броя (из' овог' правила изузимаю се Мацари кои скланяю ту речь равномъ меромъ; и увремену садашнѣмъ, и скоропрошавшемъ, и давнопрошавшемъ и у будућемъ, у обште у свыма временима, и уньіовой граматики та речь стои у наклоненію неопредѣленомъ; а у свима граматикама множественый брой налглавній є и као што смо казали редко кадъ употреблява се у єдинственомъ брою.) — Батина се употреблява у практичномъ животу међу людма, место запяте, и точке; удивителна или вопросителна нигда незначи. Као што се времена меняю, тако се и нѣно значенѣ меня, у 1848-мой години она є значила у свету тиранство; али у 1851-вой свуда а особито у Паризу значи мудрость. И французи признали су нѣне заслуге и нѣну важность, и признали су да ньіова граматика без' те речи неможе быти. Зато сада са скрушенымъ срцемъ гледе у ту речь, каю се што су є были избрисали, и од' нѣ очекую сву свою будућность. Та речь батина употреблява се противу свакоякій зала и болестій, а особито за оне кои побесне одвећъ є лековита. Нѣна масть прекій є лекъ одъ млогій зала. Различны лекари различно и по различнымъ странама мажу. Кадъ є велика опасность онда само мажу га по стражньой части тѣла, па ако то ништа непомогне онда чине доктори, велико саветованѣ и мажу га по леђима, ако и то не помогне, онда нейма вайде мора умрети. — Батина у рукама младогъ господина зове се: штапићъ; у рукама царева зове се: скиптаръ; у рукама свештепика зове се: жезлъ; у рукама старца зове се: штака, само у рукама пандура зове се своимъ правимъ именомъ.

(Продуженѣ слѣдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Скопѣ 26. Декемврія 1851. год. Іошть одъ несрећногъ оногъ времена, кадъ є Србско царство на косовской битки пало, и бѣдно Србство почело се коєкудъ потуцати, буде и просвета нѣгова занемарена, єръ онда свакій родолюбъ, кои є о томе што мыслити и радити могао, тражіо є само да животъ свой спасе живећи притомъ свакій у той надежди, да ће некадъ больи дани мората Србской срећи опеть осванути, но у тимъ чемернимъ за Србство годинама, Грцы (као єданъ вештъ народъ) угнѣтени такође у своіой независимости, ускоре за свой родъ и свою будућность, и почну свуда, гди су годъ могли досићети, школе и науке уводити. Тако мало по мало готово по свымъ касабама и паланкама Отоманскогъ царства, заведу школе на свомъ єзыку; па тако є и кодъ насъ овде у Скопію, и дѣца наши лишена будући своій собки. Познато є пакъ, да є варошъ наша была сѣдиште стары Србски владателя, и да и данасъ већу часть жителства сачињаваю у вароши овой Срби и Бугари, изузимаюћи турке и неколико кућа Грчки. Почемъ се дакле и кодъ насъ одъ неколико година, почела народня свесть пробуђивати, или болѣ да речемъ, пошто є се и роду нашемъ звѣзда лепе будућности указивати почела, станемо о томе старанѣ водити, како бы школу на нашемъ єзыку установили, и у томъ послужени будемо срећомъ, те пре две године добіемо за учителя некогъ Іордана Константіновића, родомъ изъ Велеса, човека истина младогъ, но пуногъ ватре и жаркогъ родолюбія, и овай почне дѣцу нашу у Славенскомъ читаню и писаню прилѣжно обучавати. Успѣхомъ овимъ преко сваке мере обвеселѣни, давали смо дѣчицу нашу у младо ово наше училиште найохотніе, благодарећи притомъ непрестано Богу и Султану, кои є ту слободу нами благоутробно даровао, да и дѣчица наша єданпутъ на свомъ матернѣмъ єзыку могу научити Бога и старіе своє почитовати. Но како є садъ због' ове наше школе, Грчка школа готово празна остала, єръ свакій родитель воли да му дете, прво на матернѣмъ єзыку што научи, па после ако доспе, нека учи и на туђемъ, то Грцы нашавши се увређени, почну противу насъ и нашега учителя явно роптати, и то роптанѣ найпосле преобрати се у явну распру и тако 28. пр. м. саберу се Грцы у Митрополію овдашню, и призову наши неколико обштинара и учителя Іордана, и предъ самимъ Г. Митрополитомъ рекну намъ, да до три дана морамо нашу школу затворити, иначе да ћемо зло проћи. На то наши узпротиве се пытаюћи исте Грке, одъ кога они имаю ту власть заповедати имъ, да несмеду школу држати — и тако у томе изроди се и већа распра, но найпесле помире се, али: као мачка и мишъ. Оће ли ово помиреніе дуго траяти, или ће Грцы и далѣ, по свойственомъ имъ высокоумію, немировати, незнамъ, само ово свету саобштавамъ, и оныма, кои су читали у исторіяма, како су се негда наши предцы са Грцыма сваћали, па се томе дивe држећи да є то онда будалаштина и одъ єдне и друге стране была, а ево изъ овогъ малогъ видимо, да бы то исто и садъ было, само кадъ бы нешто имали или до нечега дошли.

Овы дана, добыли смо изъ Цариграда одъ радолюбивогъ Г. Александра Ексарха 1200. комада разны кньижица на Бугарскомъ єзыку, за коє Богъ нека му да царство небесно, онъ се за наше училиште млого стара.

∧ *Цариградъ.* — У месецу Ноємвру, єдна трговачка лађа, коя є подъ барякомъ србскимъ и подъ командомъ капетана Иліе Русовића пловила, пошла є натоварена с' раномъ изъ пристаништа брђанскогъ да у Малту плови и рану носи, 29. Ноємвр. изађе из' пристаништа и пловила є по мору, мирно четири дана, но петый данъ появи се противный ветаръ и узкомеша црно море тако да є лађа са свію страна оштећена и повређена почела воду у себе пуштати, и већъ є скоро водомъ преизпунѣна была и тонути почела, кадъ, ал' на єдан' путъ норвегска лађа появи се у средъ пучине морске но подалеко одъ страдаюће лађе. Капетанъ србске лађе изнесе знаке крайнѣ опасности, и сви повичу за помоћь. Г. Сеебергъ капетанъ норвегске лађе коя се звала „Норма“ и коя є такође противнымъ ветромъ и буромъ морскомъ доста повређена была, негледаюћи на опасность у коіой се онъ самъ налазіо, поита страдаюћем србскомъ броду у помоћъ, и после великогъ труда успѣ толико те спасе срећно ка-

доведе ій на свомъ броду у Цариградъ. Юнашство тога капетана Сееберга спасло є 10. душа одъ очевидне смрти.

— 11-гъ о. м. приспѣо є овде у Београдъ єданъ лепъ зеленкастъ хатъ, кога є видинскій паша Њговой свѣтлости нашемъ Князу на поклонъ послао.

Съ ушћа Бояне 23. Дек. 1851. год. Скадарскій Османъ паша заповеди потайно властима одъ Подгорице и Спужа. те скупе войску а сувише іоштъ притрче и племена арнаутска Хоти и Груди; и тако са свомъ скупљеномъ войскомъ 18-гъ Дец. раздѣливши се на две стране ударе ноћу на Пипере (нахію црногорску). Єдна половина войске нападне, а друга поће да заће потайно за леђа; но Пипери надали су се приєвари и са 400. войника одупру се противу 3. хиляде. И тукли су се равни 5. сатій. Напоследку оставе Пипери заседе, и као буица полете по обичаю њіовомъ кличући: „Ха, ко є црногорацъ, црнъ му образъ неостао“. И потисну турке ћерали су ій до самог града Спужа. Турцы данасъ приповедаю да су само 15 — 20 людій изгубили.

— Г. Сима Протићъ архиваръ и регистраторъ Поп финансіе поставлѣнъ є за I. столоначалника истогъ поп. а на њгово место Спасоє Радойковићъ. Миланъ Ковановићъ за експедитора поп. финансіе. — За новоустроєну катедру при нашемъ лицеуму за србску исторію и књижевность поставлѣнъ є за професора Г. Алекса Вукомановићъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одавно од' енглезке све морске обале стрепе, садъ доће и на ню редъ да се и она одъ нечега плаши; єрбо є већъ издан' налогъ да се ушће Темзе утврди и топовима осигура; и да се три ушанчена логора кодъ Лондона подигну. У исто време сувоземна воєна сила умложена є са 2400. топчія, и са 10. хиляда пешака; према томе умножена є войска и на мору. То преправлянѣ по свой прилицы быће за то, што они виде, да одъ малог' Бунапарте, мало по мало оће да се излеже онай старый великій Наполеонъ, съ коимъ є како Енглезка, тако и цела Европа доста муке имала. С' тым' више брину се, што є єданъ енглезкій официръ пре неколико година строго войнички прорачунао, да Французи са 80. хиляда войника за 4. дана могу узети Лондонъ, єрбо Лондонъ нема никаквы особиты тврдиня, нити има близу млого войника. А зна се да Французи и Енглези одъ толико стотина година найвећій су непріятельи, и никаква просвета неможе ій помирити да буду искрени пріятельи. Єдна єдина опасность и интересъ држала ій є по кадъ кадъ за време и политично у пріятельству. И по свему види се, да се Енглези боє да Французи подъ сыновцемъ неосвете стрица и Ватерло.

— Президентъ француске републике своим' декретомъ протеро є изъ Француске више одъ 60. народны представника, међу коима є и чувеный стихотворацъ Викторъ Хуго. — Другимъ декретомъ удалыо є одъ Француске само привремено око 20. знамениты люди кои су такођер' были народны представницы, међу коима є: Ламорсіе, Шангарніе, Тѣръ и Кине. — Кавенякъ пакъ остао є у Паризу.

— У Паризу сада є таква строгость, спрамъ новина, да ніе доста да само новине забране, него іоштъ ударе печатъ на све оне собе одкле су новине излазиле. Тако се стрефило кадъ су забранили новине: „Обште мнѣніе“, да су негледаюћи имали кога; ударили печатъ на собу гди су была два експедитора и учредникъ, кои єдва су после изашли.

— У Францускомъ новомъ правителству већъ є неслога. Између Бунапарте и министра финансіе Фулда великій се раздоръ породіо.

— Новине потврђую да се на паризкомъ универзитету сасвимъ забранило предавати философію. (То є одвећъ филозофично учињено.)

— Полиція узнемирава Бунапарту найвише с' тымъ што га врло често опоминѣ да се чува да га неубію; єрбо свакій данъ одкриваю нова сазаклятія, и смртне за њга намѣре.

— Американске новине: „Невіорк-Експресъ“ пишу мало подсмѣваюћи се о Кошуту: „Од' како є Кошутъ у Америку дошао ово є 17-ти данъ, и за тій 17. дана, говоріо є 75. дугачки слова. Тако да людма, кои су с' почетка трчали да га виде и чую, садъ већ' досадило се слушати га. У тій 75. дугачки слова што є за то кратко време изговоріо, рекао є 13. пута: „Господо, я нигда немамъ обичая да говоримъ више него што треба, я свагда само оно говоримъ што є нуждно.“ — Американцы већ' су га готово сыти. Гди коє новине већъ починю сумняти, о њговомъ карактеру. Єрбо Кошут' у Мацарской докъ є у снаги было угњтавао є славенске народе, и што се тиче Мацарскогъ народа было є себичанъ; при паденію и у изгнанству текь говоріо є о братству са славеныма и о равноправности свію народа. У Марзелю было є републиканацъ, а описывао є све владателѣ као непріятелѣ рода човечіегъ, и казао да су Французи прьы народъ; у Енглезкой было є монархиста, и казао да су Енслези прьый народъ на свету, и своя слова обично є свршавао са речма: „Да Бог' поживи кральицу“ у Америки садъ каже: „Да су американцы прьый народъ.“ — Он' носи униформу одъ црне кадифе, и саблю о појасу, кою є єдан' путь у говору было извадіо заклињаюћи се: „Я се заклињемъ да є ова сабля, свагда борила се за стварь слободе.“ А у мацарской ніе нигди извадіо саблю да се туче.

☞ Шумадинка одъ садъ ће млого уреднје и точније излазити. За № 3. некъ се опрости што су се у њой онолике типог. погрешке подкрале. Адреси быће скоро печатани, и онда како оны са завиткомъ тако и они безъ завитка уредно ће, и са свакомъ поштомъ добынти. Брой пренумеранта великій є нарастао, и непрестано са свію страна новы предбройницы стижу. Ко поита да се іоштъ пренумерира добы ће све броєве кои су већъ изашли. Новцы нека се шалю по Делижансу, или по таквой прилики коя ће одма предати. Свакомъ ономъ кои є платіо послаће се доцніе квита печатана. У Београду пакъ нека нико неплаћа безъ печатане квите са своєручнимъ подписомъ издавателя.

Учредничество.

№ 6. У Београду, у Петакъ 18. Јнуара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ТЕСТАМЕНТЪ.

СКОРОПРЕМИНУВШЕГЪ ВЛАДИКЕ ЦРНОГОРСКОГЪ.

Слава тебѣ показавшемъ намъ свѣтъ!

Хвала ти господи, єръ си ме на брегу єднога твоєга свѣта удостоио извести, и зракахъ єднога твоєга свѣта дивнога сунца благоволіо напоити. — Хвала ти господи, єръ си ме на земльи надъ миліонима и душомъ и тѣломъ украсіо. — Колико ме є одъ мога ѣетиньства твоє непостижимо величество топило у химне — у химне божествене радости, удивленія и велелѣпоте твоє; толико самъ бѣдну судбину людску са ужасомъ разсматрао и оплакивао. — Твоє є слово све изъ ништа створило, твоме є закону све покорно. — Човѣкъ є смртанъ и мора умріе ти — Я за надеждомъ ступамъ къ твоєму светилишту божественомъ, коє самъ свиетлу сѣнку назріо, іоште съ бриега, коега су мои смртни корацы мѣрили. — Я на твой позивъ смирено идемъ. Или подъ твоимъ лономъ да вѣчный санъ боравимъ, или у хорове безсмртне да те вѣчно славимъ.

Ако ли се догоди сада да умремъ, овай начинъ послѣ себе оставлямъ:

1-во наслѣдника моєга оставлямъ Данила, Станкова сына а моєга синовца; нѣму оставлямъ владичество како є одъ старине узаконѣно у Црну гору. Истоме Данилу све колико моє движимо и недвижимо имуће што имамъ у Црну гору, оатавлимъ — и препоручуємъ моєму брату Перу, да Данила у свачему како своєга сына наставля, доклена се Данило учини способанъ народомъ управляти.

2. Новци кои су ми у екон. банки у Петербургу, од' коиєхъ су облигаціе у министра иностранихъ дѣла, њихъ оставлямъ народу црногорскому, то єстъ: да су народнѣ, а добытъ одъ њи да прима владика кои быо, и за исту добытъ да имъ купуе праха (барута) да бране слободу, а у гладне године да купуе за исте новце жито, и безъ паре и динара да га диели сиротињи црногорской и брдской, али нико никада да неможе речене новце изъ Банке извадити, но вѣчно у ню да остану, само добиткомъ да се ползую.

3. За новце, коє су ми у Бечу — 50. хиляда фіорина — у Барона Сине, а 50. хиляда фіорина у Госп. Тирке, добит' съ ове стотину хиляда фіоринахъ оставлямъ родителььима, и двѣма сестрама, да исту добить уживаю докъ су они четворо живи, а пошто ми се преставе и родительи и обѣ сестре, онда паре остаю за народъ црногорскій на истый начинъ како и оне што су у Банки у Петербургу; за исто молимъ и министерство моєга покровителя, како быхъ се я преставіо, да прими облигаціе одъ овиехъ новаца у Бечу, и да пренесе исте новце кодъ ониехъ новацахъ у Петребургу, да не бы погинули яд ном народу црногорскому.

4. 50. хиляда фіоринахъ одъ рачуна одъ жита, кои су ми у моєга брата Пера, нека ихъ мой братъ Перо раздава народу, (по займу и упомоћь) и нека ій купи од' народа на онай лакій начинъ како самъ я уредіо, а по смрти моєга брата Пера — нека се спреме у Петербургъ у Банку, ће су и прочи мои новцы, па нека се добиткомъ истиехъ поступа по начину горереченомъ за проче новце; али у главу (у главно) ни одъ єдниехъ новацахъ овиехъ да нико несмиє таћи; но нека вѣчно у банки стоє, да бы се колико толико прискочило у нужди кукавиоме — но у исто доба и витежкому народу црногорскому. —

5. 40. хиляда фіоринахъ, то су у гвозденой каси на Цетиню, они нека се за нужде народнѣ троше, како виде мой наслѣдникъ Данило, и мой братъ Перо' — Ко, и шта изъ овога овди уписатога преиначи, быо му црнъ образъ предъ людма, и яростный се судъ божій надъ њиме извршіо, за ту грдну неправду кою бы предъ лицемъ неба и земль учиніо. — Овай тестаментъ у оригиналу оставля се у конзулатъ рускій у Дубровнику за велику сигурность и точность.

Не Перчаню 20. Мая 1850. год. Владика црногорскій П. П. Његошъ.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Балъ. Ова є речь, да се о њой говори, пала башъ у своє време, т. є. узъ Фашаньке. *Баларе* то є таліянска речь, и знаци: играти, и од' тудъ се и зове у свима є зыцыма Балъ. Таліяни су први играчи на свету после маймуна. Кодъ насъ како по варошима тако и по селима даю се балови, съ томъ разликомъ што по селима незову се балови него: игре, веселѣ, и сѣло. Као што су имена варошка различна одъ селячки, тако су различне и забаве. Чудно су карактеристични наши обичаи на играма. Єръ како на селу тако и у вароши, у све наше забаве помешано є бієнѣ. И нема правогъ смеа и веселя докъ кога годъ незаболе, наравна ствар да се мора смеяти и онай кога туку, па макаръ да га боле, кадъ сви кажу да є смешно, и онъ мисли да є заиста смешно. Ако се игра прстена, бриде дла-

ни. Ако се игра слепогъ миша, болу леђа єръ уплете се марама тврдо, па се изъ петны жила туче. Ако се дува жишке, изпрже се устне, и што се ко већма опржи тимъ се већій смей подигне. — Ако се игра айдука, по селима саспу кадіи врућа цеђа у недра. (По варошима пакъ што се те игре тиче мало су се цивилизирали, па ту игру зову: играти судіе, и место врућегъ цеђа, саспу му само воду чисту у недра.) — А особито што є єдна нѣжна забава на селу, кадъ двоица завежу по што годъ тврдо и замашно у дугачке џакове, па онда вежу имъ се очи, па њи два онда потрбушке полако на коленима и рукама иду и вребаю да єданъ другогъ ударе, довикујући се: „уле“ а други одговори „у“ и онай опетъ пыта: „єси ли ту“ и кадъ онай одговори: „єсамъ“ онда онай туче га, и ако онай у исти ма кадъ рекне „єсам“ неутече зло по њега. Кадъ се игра залфова опетъ изпрлѣ єданъ другомъ чело и руке да имъ се зна по неколико неделя. Кадъ се играю „ножке“ онда єду землю. Кадъ се играю, да ору и деле землю онда двоицу кои незнаду осакате штаповима. Кадъ се играю сламке наспу ономъ кои незна пуна уста пепела. И стотине другій забава, тыма подобне. И свагда што є већій болъ и патня тымъ є већій смей и задовольство у друштву. Истина те су све забаве нешто мало подобне старимъ американскимъ забавама, али опетъ наше су, и одъ године до године све се већма питоме и облагорођаваю. Єръ може быти у старо време да су се Срби играюћи у колу тукли сикирама, место што мы сада тучемо се само уплетенымъ марама, а после сто година можда ће се тући само сламкама. По варошима єва веселя и игре коя се чине у овомъ месецу, зову се: Балъ или соаре; а по селима єва веселя у овомъ месецу зову се: піанке и славе, а узъ белу неделю єва веселя зову се: игре, женски балови по селима гди се скупе те се само разговараю и оговараю и нешто мало преду зову се: *села*, а гди само раде зову се: *прела*. — Узъ фашанке редко коя кућа остане у коіой се нерекне: „Ала се царски провесели смо.“ Како сирома тако и богатъ, како варошанинъ тако и селякъ, кадъ се части или кога части онъ мисли да є та частъ была у найвећемъ степену. — Циганинъ украде уз' фашаньке прасе, па онай данъ читава є черга весела, и кадъ повеђе прасе онъ онда вели: „ала се царски почастисмо.“ Радованъ изъ Мокрогъ луга, слави светогъ Іована, позвао госте, трчао є свуда и имао є десетъ дана посла докъ є спреміо частъ и као найвећій луксусъ имао є три калайна таньира и две калайне кашике, а оно друго было є дрвено. Гости дошли, поседаю око єдне софре поредъ ватре, єла се почну доносити, кисео купусъ са пастрмомъ као народно єло доће први у великомъ чанку. Ракія се и вино умешаю. Дуго времена проће. Домаћинъ викне редару: „Жено, промени єло!“ онда жена доће съ кутлачомъ, засукала рукаве, накривила конћу, преденула кецелю, замастила се одъ ватре узме чанакъ са купусомъ однесе саспе у лонацъ промеша кутлачомъ и наспе опетъ изъ истогъ лонца пунъ чанакъ, па на софру. После по сата опетъ домаћинъ повиче: жено промени єло, и она опетъ донесе треће єло као и прво и друго. Піе се, ларма се, виче се. Кадъ се сврши, и кадъ се разиђу гости, сутра данъ домаћинъ мамуранъ, али опетъ весео и задоволянъ каже своимъ комшіи: „Ала се юче царски провесели смо, истина потрошіо самъ више одъ 50. гроша, али баремъ было є башъ као што треба, шта му драго некъ иде, єданъ є светый Іованъ у години.“ — И неколико неделя читаво село говори како є Радованъ изъ Мокрогъ луга частіо, и како є се кои опіо, и за домаћина онда є найвећа слава кадъ му гости оно што су поєли и попили опетъ повраће и оставе, или кадъ поћу а они падаю кудъ кои. Отуд' є и она пословица, коя се обично рекне онима кои доцканъ на часть доћу: „До садъ се срећни већъ и поблювали.“ — У Београду прави ко годъ частъ и балъ, спреми све, найотмћніи светъ доће, сто душа буде, игра се піе се весели се. На вечери десетъ дванаєстъ єла, сребрно посуће, шампанъ и друго страно віно піе се, све є весело. Кадъ се сврши, домаћинъ сутра опетъ каже: „Башъ се царскій провеселисмо; истина оде 60. дуката али баремъ было є као што треба.“ И читава варошъ говори само о томе балу, и ако се тай балъ чуе до Земуна или до Панчева онда є домаћинъ двапутъ више весео. — Лордъ Чайлдъ у Лондону дає балъ, зове и познате и непознате и пріятелѣ и непріятелѣ, све се собе блистаю у сребру и злату. Стотина слугу обучени у златомъ везене альине трче и послужую. Дрва одъ поморанџи и лимунова уз' басамаке наређена су, скупимъ цвећемъ, коє само у Индій расте, окићени су прозори и астала, и хиляде другій угодности. Игра се, піе и весели. Балъ га стане хиляду фунтій штерлинга, то чини одъ прилике 5. хиляда талира, све лондонске новине говоре о томе балу, изъ њи препишу друге новине и тако читава Европа чита, колико се здравица попило. А домаћинъ сутра данъ само каже: „Ала се царскій провеселисмо.“ И ништа ніе задовольній одъ оногъ што є прасе украо па поєо ни одъ Радована изъ мокрогъ луга. — Говорећи о балу, надамо се да ће быти на своимъ месту, ако опоменемо єдну песму Боровићева, певану „Терпсихори“ богиньи балова и игре. А послећемо далѣ опетъ о балу продужити. Ево дакле песме:

„О Богиньо лепа! за коіомъ све лепе,
Девойке и снаше, тако жельно хлепе,
Твоє царство наста, музика се чуе.
Балови починю, фашинъ торжествуе.
Кодъ нѣговогъ шума свакомъ с'рце туче,
Многогъ, па и мене — лудостъ за носъ вуче,
Да Богиньо красна! принесемъ ти хвалу,
Найбржимъ галопомъ на первоме балу.
Ніе бриге зато, да се и задужимъ,
Само када теби велелѣпно служимъ;
Жена, ћеръ и синъ ми по найлепшой моди,
Треба само теби у свем' да угоди,
А за господарство кућно ніе стало,
Ком' бы покрай тебе то іоштъ на умъ пало.
До сто рифи блонде — не питамъ шта кошта,
И толико свиле, знамъ быт'ће ми доста,
Ципела, шешира, цвећа сваке феле,
И за тоалету — неке багателе,
Воде одъ колонѣ, само да є фина,
Паризске помаде, плайвайса, карміна,
Шпіода, игала, и чешльића криви,
Да се свакій кицошъ той красоти диви.
Ніе вредно споменъ да о томе быва,
Кадъ човекъ промысли, шта се ту ужива;
Ланеръ, Штраусъ, Морели, знаменити люди,
Када вашъ инштрументъ на валцеръ загуди,
Знаде произвести на свакоме балу,
Обште чародѣйство, и єгленъ и шалу,
Тад' не мысли нитко, што ће сутра быти,
Ту се мора ликеръ, пунчъ, токаєръ пити,
Ту се деле карте, разсиплю се новци,

Ту постаю банкротъ млади вѣтроломци;
Ту се игра, пѣва, окреће и скаче,
Што ко игда може и неможе яче,
Ноћъ се у данъ створи, данъ уноћъ окрене,
Да невина младежь не види гди вене,
Премъ да доста пута пріятель іой явля,
Да'ће ахъ! на скоро пожелити здравля;
Али она зато онда слабо мари,
Кад' с' мозакъ заверти, врућа к'рвъ зажари,
Но игра и скаче, као мува безъ главе,
Дотле, док' нестане сваке за лекъ траве,
Док' ю не нападне несвѣстъ и хектика,
Да балу за атеръ — буде см'ртна слика;
Мало време за тимъ, майке сузамъ росе,
Кадъ ћерку єдину ладномъ гробу носе.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У понедельникъ 14. т. м. было є светый Сава у Београду, као покровитель отечествены школа по обичаю прошлы година торжествено прославлѣнъ, Како у обштинскимъ основнымъ школама тако и у Лицеуму споменъ светогъ Саве обновлѣнъ є. У цркви говоріо є томе торжеству сходно слово Г. протосинђелъ Сава Іовшићъ. У лицеуму пакъ гди су такође и Његова Свѣтлость, и Г. Митрополитъ и великаши млоги са своимъ учећомъ се младежи присуствовали, говоріо є слово овогодишньи ректоръ Г. К. Бранковићъ проф. философіе, у коме є вешто разлагао о слоги и о истиномъ отечестволюбію. По томъ Г. М. Спасићъ управитель школа, одъ стране депутаціе фондомъ школскимъ управляюће, прочитао є извѣстіе о стаю фонда школскогъ укомъ се налази садъ, и колико є прихода за прошлу годину добио. И да бы оно о чему мислимо овде говорити выше места имало, ставлямо точанъ изводъ годишнѣгъ прихода :

„При свршетку 1850. године, састояо є се капиталъ главногъ фонда школскогъ изъ 23875 # ц. 12,204. фор. ср и 38. кр. ср. Прошле 1851. год. Придошло є у касу тога фонда коє одъ завѣштанія, коє пакъ одъ добровольны прилога слѣдуюће : изъ Београда 144. # ц. 21. фор. 10. хр. ср. — Изъ Београдскогъ окружія 1. ф. 48. хр. и словомъ велимъ єдна форинта и четерестъ и осамъ крайцара. Изъ окр. смедеревскогъ 142. фор. ср. 44. хр. изъ пожаревачкогъ окр. 1 # ц. 129. фор. ср. 51. хр. Изъ краинскогъ 50. фор. — Црнорѣчкогъ 21. фор. 40. хр. — Гургусовачкогъ 2 # ц. 39. фор. 37. хр. — Алексиначкогъ 82. фор. 41. хр. — Ћупрійскогъ 51. фор. 7. кр. — Крушевачкогъ 178. фор. 54. кр. — Ягодинскогъ 33. фор. 20. кр. — Крагуєвачкогъ 15. # ц. 101. фор. 47. кр. — Рудничкогъ 3. # ц. 32. ф. 32 кр. Чачанскогъ 79. фор. 52. кр. — Ужичкогъ 36. фор. 47. кр. — Подринскогъ 5 # ц. 43. фор. 29. кр. — Шабачкогъ 121. фор. 34. кр. — Валѣвскогъ 3 # ц. 135 фор. 17. хр. — одъ разны другій прихода 31 # ц. 82. фор. 25. кр. и 301. грош. — Добровольни прилози изванъ Србіе. 10. ф. Одъ интереса на новце кои су давани изъ фонда дошло є у касу 1417 # ц. 1127. фор. 8. кр. — Од' свега тога дакле настао є капиталъ фонда школскогъ са 1621 # ц. 2523. фор. 43. и 301. гр.

Овай приходъ 1851. године, кадъ се капиталу у 1850. год. постоявшемъ придода, то цео капиталъ глав. фонда школскогъ съ концемъ 1851. год. износи на 25.496. # ц. и 14,728. фор. ср. 21. кр. и 301 грош. Одъ све ове суме налази се у каси у готовомъ новцу 23. # 4. фор. и 38. кр. и 213. гр. и 20. пара. А оно друго т. є. 26,380. # ц. 10498. фор. и 20. кр. у облагаціяма. — (Одъ митровскогъ интереса 1851. год. има да се прими іоштъ 55 # ц. 70. фор. и 29. кр. ср.) Све пакъ предизложено кадъ се у єдну суму и то у дукате сведе капиталъ глав. школскогъ фонда износи на 28,727 # ц. 2. фор. и 35. кр.

Потомъ отворена є листа за нове добровольне подарке. Његова Свѣтлость нашъ Князъ, као што є и до сада сваке године на данашньи данъ давао, тако є изволіо и ове године 100 # ц. подарити. Далѣ истом фонду приложили су: ГГ. Стефанъ Стефановићъ предсѣдатель совѣта 10. #. Тодоръ Радосављевићъ Генералный конзулъ ауст. — 5. # К. Николаевићъ капућехая 7. # — Георгій Петровићъ черный 5. # — Госпоя Анастасія Аћимовића послала є 5. #. — Єфремъ Ненадовићъ чл совѣта 2 # — Милутинъ Петровићъ чл. сов. 2 # — Алек. Ненадовићъ помоћникъ поп. Внут. Дѣла 1. # — С Лешянинъ чл. сов. 1. # — Іованъ Вельковићъ чл. сов. 1. # — Іов. Мариновићъ началникъ княж. кан. 1. # — Іов. Кумануди пр. банкеръ 2. # — Ж. Давидовићъ кн. аћутантъ. 1 # — А. Трипковићъ 25. гр. — Сим. Нешићъ. аћут. 1. #. — Миланъ Даниловићъ аћутантъ 1 # — Гавр Єремићъ управитель вароши 1. #. — Стефанъ Мильковићъ командиръ артил. — 1. # — Владиславъ Поповићъ проф. 1 #. — Никола Х. Селаковићъ чл. суда 3. цв. — Неделько Одабашићъ званич. ћумр. беогр. 3. цв. — И напоследку учредничество Шумадинке дало є 15. цванц. (Єдногъ своги пренумеранта и то съ ковертомъ.)

Садъ да говоримо неколико речій о томе фонду и о нѣговой цѣли. И то у напредакъ кажемо да оно што ћемо говорити свакомъ ће се читателю допасти, и надамо се да ће свакій быти нашегъ искреногъ мнѣнія.

Цѣлъ є овогъ фонда, да капиталъ толики нарасте да одъ нѣговогъ интереса могу се издржавати и плаћати све школе и учителіи у нашемъ отечеству. Има доста година одъ како овай фондъ постои, кадъ є се установіо први година были су врло млоги и велики добровольни прилози, али то є одъ године до године све већма ладнило, то є као и друга мода прошло, люди неналазе никакве сласти више да му име у новинама стои. И читателіи и приложницы сыти су тога. И одъ године до године све є маньи добровольный прилогъ. И видимо да прошле године спао є на 104. # ц. 1396. фор. ср. 35. кр. 301. грош. (изузевши 100 # ц. коє нѣгова Свѣтлость сваке године усрдствуе давати.) — Дакле мы мислимо да за ту малу суму ніе вредно читаве године по целомъ народу просити, тымъ манѣ што таковимъ незнатнымъ прилозима фондъ школски неће нигда до своє цѣли доћи; или ако и доће то ће онда быти кадъ Србія, овако брзо напредуюћи, буде на ономъ степену изображенія, да ће обштине а и свакій поєдиный човекъ усрдніе бринути се за своє школе и учителѣ, и онда овай фондъ школскій могао бы се обратити измеђъ осталогъ да дає пензіе старымъ учителіима. — Представите само: Београдско окружіе има 100. обштина, 6600. кућа, и свега жителя има 44. хиляде, и сви заєдно принели су на фондъ школски као што списакъ за прошлу годину гласи 21. грошъ и 20. пара. — Дакле свака душа београдскогъ окружія жертвовала є єдну пету часть паре на будућность своє просвете. Но томе нико нека се нечуди, єр томе ніе узрокъ фала Богу што нашъ народъ нечуствуе свой напредакъ у

школама, него є томе узрокъ тай што они немогу да поняю цѣлъ фонда школскогъ. Єрбо жители београдскогъ окр. имаю усвомъ окружію 17. школа, коє сами издржаваю, оправляю и учителѣ плаћаю, па кадъ ій ко понука да приложе што годъ на фондъ школски они неразумеду зашто, почемъ они плаћаю све трошкове своій школа. И нема повереня да приложи што. А кадъ бы они видили да се изъ фонда школскогъ ньіове школе и учительи издржаваю, онда бы место 20. гроша было може бити и 20. хиляда гроша; зато да бы се пре и сигурніе къ той цѣли дошло, я мислимъ да нема другогъ пута, него да се уз' обично годишнѣ даванѣ свакій десетъ година по єданъ талиръ на главу за школе прireже, и да се школе и учительи одма после тогъ скуплѣногъ прireза издржаваю изъ тога школскогъ фонда. И онда текъ наши учительи одговарали бы достойно своме важномъ званію. — Свакій бы радо и благосиляюћи давао тай прirезъ, коя и онако троиномъ више за 10. година на своє школе издаду. — Ако ово неколико изкрени речій нађу места, мы ћемо и другій путъ о томе говорити, єрбо є прва нужда данасъ да се школе и учительи у добро станѣ доведу. — А овако тешко ће фондъ школски доћи до своє полезне цѣли, истина капиталъ расте али се и школе и трошкови школски у Србіи двоиномъ умножаваю.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Флоренціе являю, да ће француска войска изаћи изъ Рима, и да ће седити само у Чивита-векій.

— Изъ мале Азіе было є 2000. турака ове године, на ньіовомъ ацилуку у Меки.

— 8. Фебр. прави ће се славенски балъ у Бечу, и као што чуємо изъ достовѣрны извора биће имъ дозволѣно да играю и скачу колико имъ срце оће.

— За време прошле године доселило се у Нов-іоркъ (у Америку) изъ Европе 289.600. душа. Измеђъ кои є 163.256. душа изъ Ирландске. 28.553. изъ Енглезке и 69883. изъ Немачке.

— Новине пишу, да є порта одобрила Енглезки планъ, да се прави гвозденый путъ, одъ Цариграда до Алелсинца, а оданде до Смедерева.

— Ческа матица коя има цѣлъ да подиже ческу народну књижевность, съ почеткомъ ове године има 3690. членова?

— Новоизишавши уставъ у Француской, потврђує и признає све основе проглашене у години 1789.

— У Прагу колера опетъ се появила, и разболело се неколико душа, одъ кои већа є часть преболела. Нигди колера ніе се тако дуго задржала као у Прагу. Єръ одъ како є Виндишгрецъ бомбардирао Прагъ одъ то доба колера свакій часъ у Прагу показуе се.

— Абдел-Кадеръ, онай славный предводитель Мамелука у Алгиру противъ Француза, кои є одъ неколико година затвореньъ у Француской. Изъ дугогъ времена у затвору постао є списатель, и по наговору єдногъ Генерала Францускогъ написао є єдно славно дѣло „ о арапскимъ коньма“ узъ коє такође млоге є арапске, Европи іоштъ непознате обичає врло вешто описао.

— У Риму Папа є заказао те се држала велика служба и благодареніе Богу за проглашенѣ и одржанѣ Наполеона. Исто тако и у Смирни Митропитъ є служіо, и чинѣно є благодарствіе, гди су присуствовали сви тамошньи Французи; и са француске єдне галіе коя се ту стрефила избачено є 21, топъ, и подигнутъ поредъ француского баряка, и турскій султанскій барякъ.

— Решид-паша кои є одъ дужегъ времена было болестанъ, оздравіо є.

— Али-Риза паша поставлѣнъ є за Губернатора Яньине, кои є са парабродомъ већъ одпловіо на своє опредѣленіе.

— У Цариградской мали Мефа-майданъ догодіо се пожаръ, кои є читаву ноћъ траяо, и млоге куће у пепео обратіо.

— У Алгиру появила се єдна болестъ одъ коє врло млого камила цркава, и за кою болесть до сада ніе се знало. Француско правителство, да бы ту заразу утаманило, направило є у Орану єданъ великій шпиталь само за болестне камиле.

— У Америки пронашла се опетъ єдна руда злата коя є као што новине являю богатія него она у калифорній, и гди без' млогогъ копаня наћу одма на песакъ и зрневля чистогъ злата, коє ни с' каквимъ другимъ металомъ ніе помешано. На тай гласъ изъ свію краєва почели су тамо люди врвити; и све лаће коє су быле близу. остале су празне, єръ су лаћари сви отишли да копаю, Последнѣ новине являю да єданъ човевъ, кадъ се потруди може изкопати за данъ око 500. талира вредности.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	29¾
Сребро	23¼

Огласъ.

(1) (1—3)

Ко годъ има нузлу, или покварено месо око зуба, па му изъ нѣга кадъ єде крвъ иде, и уста смрде, а радъ є да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити имъ сваку нечистоћу на веки, — нека се изволи пріявити, или обратити подписаноме, одъ кога ће нѣку воду, саюзно са єднимъ прашкомъ, упутсвіемъ и умѣреномъ цѣномъ, добыти моћи.

У Пожаревцу, 10. Януара 1852.

Владимиръ Васићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 7. У Београду, у Вторникъ 22. Јануара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

МЕСОЄЂЕ.

Гди годъ кои свирачъ садъ имаде,
Свакій дува весело у гајде.
Накривіо главу, подвикує
Одъ радости и онъ подскакує.
Око њега коло се окреће —
Нико болѣ ту нежели среће.
На све стране чує се музика,
Игра, пѣсма и весела вика.
Пола света сада спава даню
А ноћь прати у самомъ играню.
Кадъ музика свира
Нико нема мира.
И старо и младо
Весели се радо.
Сладко винце піє
Итро ногомъ біе.
Старцы се подмладе
Незнаду шта раде.
Па и саме слабе
Разиграю с' бабе.
Помисле на младость
И на стару радость.
И ни єдна неће
Да се не окреће.
Та слободно нек' се свак' весели,
Нек' ужива што му срце жели.
Нек' піюћи пева: „млога лета.“
Єр' є кратакъ животъ овогъ света.
Некъ се смеє и нека се шали,
Бригу сваку нек' тиме разгали.
Човек' манѣ б' на свету живіо,
Да Богъ шалу ніе оставіо.
А лако в, кои само жели
Узрокъ свагда наћи да с' весели.
Имендани и сватови
Крсно име и балови.
Или прстенъ или цвеће,
Ил' почетак' друге среће.
Свакій има данъ рођеня,
Свакій има данъ крштеня.
Свакій свагда нешто наће
Да проведе животъ слађе.
Да попіє кою чашу віна,
Изъ Неготина.

Слободно є капу накривити
И у сваку чашу завирити.
Допушћа се уз' све месоєђе,
Напити се и опити чешће.
Па съ гајдама и после поноћи
Крозъ чаршію без' фенѣра проћи.
Ко годъ знаде да су месоєђе
Тай никоме замерити неће.
Свак' ће рећи: певай брате певай,
Без' веселя светъ є овай белай.
Свакъ по своме начину с' весели,
Ал' веселѣ сваки с' другимъ дели.
Нико неће — осимъ піяница,
Самъ у соби потрошити винца.
А у друштву и ко га непіе,
И самъ незна како се опіе.
Пре вечере докъ недоће віно
На свакомъ є балу друштво мирно.
И сви тихо и лепо играю,
Ко яганьцы питомо с' владаю.
Полако се оди и говори,
Што с' год' чини разсудно се твори.
Али после кадъ віно потече,
И кадъ чаше около прозвече.
Све с' помеша свуд' се вика дигне;
Свакій игра како кои стигне.
Кадъ с' попію све редомъ здравице
Поскидаю с' беле рукавице,
И марама с' врата,
Бацы се за врата,
Ту се скаче, ту се игра,
Єдно съ другимъ ту се титра.
Ту се піе ту се сміе
Ту се туромъ іоште біе.
И онай се ту окреће
Коме се и неће.
„Гледай секо оногъ тамо“
Бака єдна другой шапће.
„Гле шта чини, гледай само,
„Ону полку како скаче.“
Съ друге стране друге жене
Єдна другой тіо веле:
„Гле, како се она смѣши!
Гле шта оно двоє раде.
Ципела се оной дреши,
Оной коса съ главе спаде.
Гледай друго оне бруке
Како држе руке.“

Али младость за то и нехає,
Игра игре никако нестає.
Без'послене наоколо тете,
Окомъ прате свака своє дете.
Друга майка задремала,
Гледећ' шта іой ћерка ради,
Да се неразлади.
Игра сврши с', онда свака
Кћери своіой трчи майка.
Неда да се вода піє,
Саветує псує біє.
И проклинѣ свогъ живота пола,
Што роди ђавола.
А девойка с' друге стране
Своме драгомъ вређа ране.
Другомь свою руку пружи,
На првогъ се оногъ тужи.
Другарице за руке с' узеле
Єдна с' другом' своє тајне деле.
Єдна другой ту се фали,
Єдна другой ту се жали.
„И піяни виде люди,
Да се драги на ме люти,
Али само ћути.
Съ другомъ игра, с' другомъ збори,
Цело вече другу двори.
Али само ћути —
Нека га некъ с' люти.
„Неверуйте другарице людма,
Неверуйте ништа ньинимъ ћудма.
Та ньіове другчіе су душе,
Кадъ су трезни и кадъ чаше суше.
Ко уздане кадъ є тебе близу,
Другу мисли у томе уздису.
Преко тебе ко на страну гледа
То є права за девойку беда.
Ко ти каже у очи да т' воли,
И за прву игру ко те моли —
То г' є само учтивость већъ крайня
Дотерала до тога ласканя.
Ил' из' дугогъ времена се кочи
Да ти сузе натера у очи.
Да ти срце изъ грудій измами,
Па да другой са тиме се фали."

Момакъ опетъ єданъ другомъ вели:
„Гледай брате, али се нежени
Нигди срце нек' ти се неприма,
Већъ уживай лепоту очима.
Кромъ лепоте ту ти ништа нема,
Свако чуство спава или дрема.
Девойке су гордельиве
Подсмешльиве ил' стидльиве,
Одвећъ мирне илъ несташне,
Или разкалашне.
Али све су те до єдне
Своmъ срцу неверне.
Коя бледи и румени
Та любавь промени.
На рукама коя носи
Одвише прстеня.
Той неверуй ти никада,
Она любавъ меня.
Коя млого егленище
Кикоће се и уздише,
Той неверуй, та ти с' руга
Кадъ те мори туга.
Али она што те с' клони,
Ал' те опетъ свуда тражи.
Коя сузе често рони,
Той ти твою любавъ кажи.
Коя стрепи када дарне
Рукомъ гди у своє тѣло.
То є любавь душе стварне
То є срца право дѣло,
Коя съ тобомъ кадъ говори,
У говору своме муца.
О томъ срцу буд' увѣренъ
Да за тобомъ само куца.
Кадъ у друштву образи се
Нѣни свагда зарумене.
Када когодъ твоє име
Неотице опомене.
То су они прави знаци,
А друго є безпослица.
И за младость све є друго
Само чиста дангубица.
Люби срцемъ чувай устне,
— Док' ти среће часакъ куцне,
Али опетъ женидбе с' окани,
Ратлукъ свакій с' тим' се утамани.
А найпосле неверуй никоме,
Нити срцу веруй своме.
Данасъ любишъ и умирешъ
А сутра є већъ презиреш."

Ето шта се на балови ради,
Залюбе се или сваде млади.
А стари се чашама наките
И наєду од' ябука пите.
Ал' и млади дужни неостану
После игре сви чаше спопадну.
Кралѣвићу Марку они слѣде,
И почесто у таванъ погледе.
Пію — али, када са клавира
Неша-полку Калаузъ засвира,
Онда опетъ све се то окреће,
Нико тада мировати неће,
Или ческа она нова полка
Што се зове свуда: „хезка холка."
Кадъ музика одъ сто жица
На игру засвира.
Сваки момакъ и дѣвица,
Младостъ профитира.
И играюћ' безъ одмора
Дочека се зора.
Кодь момака мода чудновата,
Срце свакогъ одъ сувогъ є злата
Єрбо любавъ права кодъ ньи ћути
Свакій лети гди се злато жути.
У дукате коя се обниже
За ньомъ свакій гледа и уздише.
Любавъ, то су мале ствари
За новце се сада мари.
Любавь то є форма само,
Кою выше нетребамо.

То є проста мода стара,
Садъ є мода доста пара.
Коя има блага
Свакоме є драга.
Та златно є ово време
У комъ сада мы живимо.
Кадъ и срце наше само
Све по злату мы меримо.

Млоги ли се сбогъ балова жене,
Али млога сбогъ балова вене.
Вене ядна, кашлѣ и издише,
Зато што є играла сувише.
Ал' на балу то се незна,
Већъ се игра и окреће.
И девойка млада лепа
Никомъ корпу дати неће.
Тек' што седне другій дође
И играти съ њоме пође.
Ахъ коя є богата и лепа,
Єданъ пусти а другій є шчепа.
Целе ноћи иматъ мира неће.
Него се окреће.
Залудъ майка за њомъ лети
Залудъ виче, залудъ прети
И бадава псує,
Кћи ништа нечує.
Та младость є у животу єдна,
У веселю свакій нек' іой слѣди.
А игра є тек' младости вредна,
Ал' здравля невреди.
Благо оной коя уме
Умерена свагда быти,
Коя знаде кадъ се треба
Одъ играня одморити.
Младе прси у девойке,
То су као летня роса,
После игре нек' попіє
Чашу воде то є доста.
Па кадъ умре, играчи са бала,
Некажу іой фала.
Млога майка у Марту месецу,
Цвеће бере савія у венцу,
Сузе рони венацъ плете,
Да га на гробъ мете.
Млади момцы, другачій су,
У играню поячи су.
Одморити незнаду се
Надиграти недаду се.
Та съ мачванкомъ балови се сврше
У мачванки момцы ноге крше,
После тога дай шампанѣръ
Дай токаєръ ближе.
Сбогомъ остай о памети,
Нетребашъ ми више.
Єдну чашу, другу чашу
То су прве жединце.
После тога изкрећу се
Преко волѣ здравице,
„И све у капъ, и сви у капъ“
Тоє онда лозинка,
Ко є луђій и піяній
Том' є већа и дика,
И узору када се растаю,
Са „лаку ноћь“ редомъ се праштаю.

И ноћь проће, и веселѣ проће,
И мамурлукъ рано зоромъ доће.
Стомакъ гори удри воду ладну
У мешину гладну.
Кисео купусъ изъ фучіє,
И краставцы изъ туршіє
То є с' чимъ се людій лече
Кадъ пію сво вече.
Глава л' боли? онда криве вино,
Зашто юче ніе было мирно.
Што изъ флаше да куля на полѣ,
И у гушу да иде безъ волѣ.
Млоги момакъ тако животъ води,
Али ништа то нѣму нешкоди
До по гди што, у главу му звекне,
И уздишућ' по кад' када рекне:
„Боже светый, кадъ ће двадестъ шестый.“
Невес'о є кад' се дуга сети.
А девойка сутра невесела
Побледила к'о ружа увела.
Из' постелѣ свою майку зове;
„Яо майко, мене прси боле.
Нешто тешко стои ми на души.
Клонула самъ — єзыкъ ми се суши.“
Мати само раменима слегла:
„Ништа кћери вальда си озебла.“
По лекара шалѣ, тражи лека,
Докторъ каже: „Нека піє млека.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Млоги непрестано чуде се зашто овако полако и по мало у нашемъ отечеству расте брой жителя. И од' толико година неможе никако да се умножи да насъ буде єданъ миліонъ. Млоги налазе такве узроке коима се неможе веровати. Наравна стварь да има доста узрока. За то я се надамъ да ће быти мило читательима Шумадинке, ако о томъ важномъ предмету што проговоримо. Но пре свега да видимо станѣ броя и годишнѣгъ прираштая. У нашемъ отечеству има свега жителя 850. хиляда, одъ тій 850. хиляда роћено є у 1848. години мушкій: 18,485. — женски: 16820. венчано є 11048. — умрло є мушки: 12709. женски 11048. — У години 1849. роћено є: мушки: 15895. — женски: 14551. — Венчано є: 9705. — Умрло є мушки: 15622 — женски: 12784. У години пакъ 1850. роћено є мушки: 18333. — женски: 17214. — Венчано є: 9932. Умрло є мушки: 14133 — женски: 12519. — Изъ тога извода дакле можемо видити да се за ове три године 22,483. душе више родило него што є умрло. И тако дакле свакій 10. година нарасте брой жителя у Србій 224,830. — Но све године нису єднаке, неке године остане више а неке манѣ, и као што можемо по овим' трима годинама примѣтити, сваке године све є већій брой оны што се роде него оны што умру. Єрбо у години 1848. 11,548. душа више се родило него што є умрло. У години 1849. 2040. А у години 1850: далеко є већій брой према 1849 године єрбо се родило свега: 35547. а умрло є: 26652. дакле 8895. више се родило него што є

умрло. За ону годину, што ніє плодна была као ова последня, найвише є то узрокъ што є онда колера траяла, и поредъ колере іоште срдоболя, коя кодъ насъ у равной мери готово затире. А за цело томе ніє узрокъ што шльиве нису оне године родиле. — Ратъ неможе нигда умалити брой жителя у каквой земльи, тако као каква зараза и болестъ, єрбо у рату гину само одрасни люди, а жене остаю па опетъ децу раћаю, и деца расту. Али болестъ мори све съ реда, а особито дечіє болести умалюю брой жителства. Докъ ніє у Србіи быо тай обичай да се деца пелцую, іоштъ є маньи брой прираштеня быо. Но осимъ болестій коє єдан'путъ у десетъ година дођу, има другій узрока, кои су непрестано у нашемъ народу, и одъ чега више се света затире него одъ колере. А то є безъ сваке сумнѣ нашъ домаћій животъ на селу. Да говоримо прво о кућама гди нема соба; те су куће обично одъ брвана (одъ греда) на кући су двоя врата, на среди куће огньиште и ватра. Съ коє годъ очешъ стране ветаръ дува, око ватре обично спаваю люди и одраснія деца, све слабо обучено и покривено, кадъ се из'ютра пробуде снегъ навеяо крозъ сваку рупу у кућу, єрбо у кућама редко су гди брвна єдно съ другимъ склоплѣна, да се неможе између ньи провидити, шта више на млогимъ местима тай є обичай, да оставе навалице раздалеко брвно одъ брвна, коє ће се после само слећи. Садъ представите себи єднога човека, жену или дете, кадъ се у таквой кући зими разболе; єли могуће да десетый оздрави. Лежи поредъ ватре, валякъ подъ главомъ, гунѣмъ се покріо, на полю мразъ, и якій ветаръ леденикъ дува, кадъ га нужда притера мора онако болестанъ и безъ альина да изаће на мразъ изъ куће; и ако не босъ а оно у чарапама баремъ 30. корака да се уклони одъ куће. Та да є одъ челика мора умрети. — Садъ да видите чуда, у оной кући коя има собу и зими ложе, и у ньой спаваю; іоштъ већма умиру люди, а особито деца; єрбо натрпаю пуну фуруну дрва тако, да се сви лончићи у фуруне свуноћь црвене, па у таквой соби спава ньи 7 а на млого места и десетъ. Фуруна велика, соба мала и ниска, ньи млого, па се угреє као у паклу. Ноћи зимске дуге, и свакій изъ те вруће собе необученъ у кошульи, по кадъ кадъ по неколико пута за ноћъ, изаће на мразъ, и онако зноява шчепа га зима по се разболе и умре, а укућани незнаду него кажу нагазіо на вилино коло, или доцканъ ишао преко поздера и буньишта. Особито одрасна деца страдаю сбогъ вруће собе, єръ на селу има доста дрва, па грею собу не за топлоту него за зноєнѣ. Млади люди са своимъ женама спаваю по ваятима, гди негори нигда ватра, то може поднети докъ немаю деце, єрбо имаю обично добре губере, и безъ ватре угрею се.

Само іоштъ єданъ узрокъ умираня, да напоменемо. Представите себы: роди се дете на селу у средъ зиме. Свако дете кадъ дође на светъ оно є оны први дана исто тако слабо и нѣжно као да га є кральица родила, єрбо како кральичино дете, тако и селячко долазе на овай светъ изъ єдне постойбине, гди є клима са свымъ за свакога єднака была. И тако єдно дете коє є нѣжно као роса, после краткогъ времена мора мати упртити на леђа, па по найвећой зими и ветру носити га читавъ сатъ докъ дође цркви да га крсти. Ту наново купаю га у ладной цркви водомъ изъ подъ леда. После крштеня кодъ цркве по кад' кадъ нема гди да се огреє, него опетъ дете на леђа па по мразу мора ћи кући, и ніє чудо ако после неколико дана и жена и дете умру. И онда опетъ село каже: „нагазила на вилино коло.“

То су найглавній узроцы сбогъ кои брой жителя у Србій полако расте; но има и іоштъ другій стотинама, међу коима се може и тай узрокъ навести што се на селу момцы жене одвећ млади, а девойке удаю старе, а то быва зато, што свака кућа єдва чека да ожени когъ момка да ій буде выше у кући да могу више урадити у полю. Друга кућа коя има девойку неда іой се удати, докъ є сво село непочне већъ звати осећелицомъ, а то само зато да помаже сбирати летину. Но о свему томе, а особито о домаћимъ средствама, о начину и побольшаню живота, и о болестима, вальда Началницы санитета мысле, стараю се и предлажу како бы се тыма очевиднимъ узроцима помоћи могло. Єрбо є за напредакъ обштый целе землѣ, и сваке струке заната и радиности у земльи, найнуждніе да има доста жителя; а у Србіи према другимъ држамама могло бы іоштъ троє оволико света рахатъ живити, а за неволю и петъ пута оволико. Єрбо у Србіи на єдну квадратну милю не долази выше одъ 900. душа. А у Енглезкой на єдну квадратну милю землѣ долази по 5. хиляда душа. У Белгіи по 8. хиляда. У Русіи по 600. у Аустріи по 3. хиляде и т. д.

— Изъ Неготина являю намъ да є се више несрећны случаєва у прошломъ месецу сбогъ одвећъ великій снегова догодило. Снегъ є на гди коимъ местима быо петъ педли дебео. — Єданъ момакъ лађарскій кои є онда быо пошао с' лађе у село Міяиловацъ нађенъ є мртавъ на путу. — Маринка жена Ђорђа изъ Корбаве коя є са две своє кћери у гостима у Врбици была, враћаюћи се затрпа ій снегъ све троє, но срећомъ буду нађене али полумртве, и две избаве се одъ смрти и поврате, а кћи іой млађа после краткогъ времена представи се.

— У окр. црнорѣчкомъ Найданъ Вельковићъ изъ трнавца, украо є одъ своегъ селяка 9. кошница. Но по нѣговой несрећи при краћи уєду га две пчеле за образъ и тако отеченъ образъ изда га буде затворенъ и суду преданъ. (Тай ће доћи у Топчидеръ да єде меда, и да музе краве.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Прайске новине являю: да є Императорско-руска академія наука наименовала Г. Вука С. Караџића, познатогъ списателя србскогъ за своегъ кореспондентног члана у осѣкъ историско-филологични.

— У Паризу место што су досадъ Бунапарту звали само: „Господиномъ“ садъ га већъ починю сви и самы министри звати „милостивымъ господаромъ.“

— За новый францускій совѣтъ опредѣлено 25. самы генерала.

— Што є годъ новина у Паризу, све су променуле своє ћуди; и тако сада у Француской републики нема готово ни єдни републикански новина.

— Све тавнице у южной француской препуне су незадовольны людій. (Ко є до садъ у тавницы быо задоволянъ?)

— Говори се да є царъ аустрискій дозволіо на молбу Бунапарте, да се кости сына цара Наполеона изъ Беча у Паризъ пренесу.

☞ До садъ изишавши броєви немогу се выше добыти. Учр.

великій логоръ бьо, ту є преко брда Морава (рѣка) а башъ у брегу Мораве лепа ладна чесма, (Врбица). ту самъ сладостно єданъ сатъ провео, мораву и полѣ преко нѣ мотрећи. Ту ручасмо кодъ Кнеза Симе и после два сата одмора идосмо далѣ узъ Мораву. (Ту се морава савія на ключъ). Идосмо преко велики брда и богаза, и дођосмо у вече на брегъ, узвишеный мораве спротивъ Карановца (ово є цѣлъ нашегъ пута) и ту постависмо нашъ главный квартиръ.

16. Юнія. Творище кнезови разговоръ и чекаше капетана Радича, кои є овди обсажденіе приправляо, и проту Драгачевачкогъ, међу тымъ приправа се чинила.

17. Юнія. После полъ дана кренуо се Г. Радићъ съ войскомъ одъ оне стране Мораве, удари на стражу турску, растера, и Мутавџія комендантъ ужичке нахіе убіе єднога турчина. На гласъ овы пушака подигнуо се савъ логоръ и преће преко мораве. Првый кои є на наше предходеће вожде случайно ударіо, бьо є Сгуро турчинъ (ово є найбольій юнакъ и на гласу делія у Карановцу) и ту Сгуру и коня му убію и главу одсѣку и донесу на брегъ. После тога и говеда дотераю и єдну црну краву. Овой крави обесе на рогъ главу Сгурину и пусте краву натрагъ, кажу да кадъ є крава съ главомъ ушла у Карановце, да су се подсмеявали говорећи. „Ао мой Сгуро заръ ти се хатъ на гарулю окренуо.“ Донесу и оружѣ нѣгово, а седло су само другой войсцы показали, пакъ се вратяли. Предъ вече смо пренели и главный квартиръ преко мораве, и ту на брегу десномъ мораве ноћисмо и Богу се молисмо ручасмо и после полъ дана начася обсажденіе Карановца.

ОБСАЖДЕНІЄ КАРАНОВЦА.

Обсада Карановца начася 18. Юнія, кои данъ ту беше отъ поглавара: Господаръ Ђорђе Петровићъ, Янко Катићъ, Сима Марковићъ, Васа Чарапићъ, Ђуша, Станоє Главашъ. Капетанъ Радићъ (овай є обсажденіе располагао) Младенъ, прота Драгачевскій, и валѣвскій, Лазаръ Мутапъ, прота Крагуєвачкій, Ягодинскій, калуђера и попова доста. Войске было є до 6000. по моєму расуждению, између кои до 1000. коньика.

Све у паради приближавали смо се граду и начаша єднымъ топомъ бомбардирати. Турцы су се врло тврдо укопали и бранили храбро, потомъ избѣгли у єданъ тврдый край а прочу частъ вароши оставили нашимъ на плѣнъ, и грабленіе. Ноћъ сію цѣлу траяло є пуцанѣ съ обе стране, варошь попалѣна сва, почти кромѣ крепости, и цѣлу ноћъ наши су имали посла.

19. Юнія. У Понедѣлникъ у ютру обновило се паки пушкаранѣ и траяло є живо до полъ дана; после полъ дана опредѣлило се съ наше стране юришъ на метеризе турске; но пре него нѣга опишемъ треба намъ мѣсто положенѣ Карановца знати. — Карановацъ лежи у лѣпой и пріятной на три стране од 1½ сата протегнутой равнини, одъ востока на 1. сатъ иде се по лепимъ ливадама къ морави. Одъ сѣвера има Ибаръ рѣчицу коя се у Мораву слива. Ибаръ є дубокъ и хитаръ потокъ, и тако одъ сѣверне стране Ибаръ га окружава, а съ десне стране Ибра лепи су воћнацы на брегови, и ту є была бусія Драгачевачка. Близу Карановца само преко Ибра одъ запада Ужичка нахія до брега 2. сата.

После полъ дана начася юришъ, на трећій ударъ топа заче се одъ свію страна ватра, ударише на юришъ, но немогоше шараипове отети. Турака є много пало а наши є 15. мртви и до 30. ранѣни было. Киша є продолженіе юриша прекратила, коя є полъ дана до ноћи и целу ноћъ велика была. Карађорђе потомъ къ вечери прикучи ближе вароши своє шаторе и цебану, и ту ноћисмо сви мокри. У полъ ноћи остависмо Карановацъ и єго блискоє обсажденіе, и вратисмо се мокри и озебли преко мораве, у стари нашъ квартиръ.

20. Юнія. Съ лѣве стране мораве у логору починусмо, пушке поправисмо после полъ дана, са неколико коняника оде Карађорђе преко мораве, наћоше турке у полю, двоицу убише, и нашъ ни єданъ не рани се.

21. Юнія. Оде Господаръ Ђорђе у Тополу по топъ и цебану; остави заповестъ да се ништа неопраштa Карановчаномъ; да отима ко шта може, и да се нове обсаднице (пре смо хотели лепымъ начиномъ, и одъ плячке уздржавали смо се) а садъ што ко уплѣни да є нѣгово. После полъ дана отиде Радићъ Драгачевчаномъ за обновити обсажденіе.

22. Юнія. Продолжила су се приправленія за обсажденіе будуће.

23. Юнія. Увече попалѣне су воденице турске на Ибру.

24. Юнія. Дошао є хаберъ одъ паше да се Новопазарски турцы пропусте са женама и децомъ, и поручує да чекамо царево расположенѣ.

25. Юнія. Послаше наши Карановчономъ утѣсненымъ гласъ; да ій хоћеду на веру пропустити.

26. Юнія. Дође Господаръ Ђорђе по великой киши у логоръ и съ њимъ єданъ топъ одъ 6. фунти барякъ и добоши.

После полъ дана дошли су турцы, изъ Карановца єданъ, и двоица язъ Пазара, и уговориште за исходъ. Наши искаше цену пропуштеня 115. коня, но они немогоше обећати, него повратише се, да друге у вароши пытаю.

27. Юнія. После полъ дана турске гласоноше дођоше съ одговоромъ, да они коня неимаю, него моле, да се онако на веру пропусте и Господаръ имъ изъ своєгъ великодушія дозволи. — Овай данъ весело бы вече у логору, и дошао є Мехмедъ ага изъ Валѣва са своима.

28. Юнія. Уговоръ савршн се да на петровъ данъ рано турцы изиђу. Господару Ђорђу турцы хата на поклонъ доведоше, и нѣгову шишану коя є у ноћи 20. Юн. кодъ Карановца остала и уговорисмо да турцы сви иду, и да ій наши 50. момака до Курилова прате.

29. Юнія. Рано устасмо, кадъ се пробуди, лепъ данъ алъ єще лепшій логоръ, свудъ ватре гору, свудъ се яганьцы пеку, све є весело! онда удари добошъ на молитву, сви се скуписмо и Богу се молисмо, и послѣ молитве єдному попу изъ Пазарске нахіе, кои є турску у Карановацъ носіо кньигу нама непріятну, предъ целымъ вилаєтомъ удариште 25. батина, био га є прота Ягодинскій и єще єданъ попъ. — Онда ручасмо, у славу писмо и пуцасмо, кадъ видисмо да се турцы преко Ибра измакоше пропуштени, а мы онда сви преко Мораве, и дођосмо у Карановацъ око 9. сатій изютра. Попалисмо све, само џамія оста. — У Карановцу было є 700 кућа, сада нема ни єдне, него све са земльомъ сравнѣно. — Турцы су мирно отишли. — После тога вратисмо се у главный квартиръ и ту Богу за побѣду благодарисмо и уздравлѣ писмо, и ноћисмо.

30. Юнія. Около 10. сати. Савъ се логоръ крену, идосмо 2. сата планиномъ по великой киши, и онде се съ

Господаромъ Протомъ, и съ попомъ Павломъ изъ Врела растадосмо. Они одоше къ Ужицама, а мы куѣи свакъ своіой, а самъ я узъ топъ у Палежъ.

1. Юлія. Цѣлъ данъ путовасмо по киши, растасмо се съ Господаръ Ђорђемъ, и я съ Господ. Симомъ кнезомъ ноћи у Врбицы лѣпомъ селу. И

2. Юлія. Крозъ Раниловиће и Сибницу, лепа села, дођосмо у Боракъ у Симино село на добромъ месту. Ту ужинасмо и написмо се поштено, три топа Гос. Сима избацы. Куѣа му є лепо уређена, познає се на млађима да є старешина правый Србинъ. Оданде 1½ сатъ идући дођосмо у Вранићe куѣи Павла Поповића, и попа Димитрія; красни люди, я васъ лако заборавити нећу. Ту я и Госп. Веса изъ Любинића, нашъ капетанъ, и топъ уквартирисмо се, а други наши до 100 момака поделише у село гди 2. гди 3. Описати се неможе како насъ є ово село лепо дочекало. Селяцы су сами долазили и молили насъ къ себи на квартиръ, као браћу утрућену и заслужену. — Сутра када пођосмо, свакій є добро благосиляо. Таково є село кадъ добра. паметна и радина кнеза и поглавара има као што є Сима и Павле.

3. Юлія. Послѣ раніе пођосмо къ Палежу, 2. сата далеко ту дођосмо, ручасмо у механи, и я писа Госп. Архимандриту Петровићу у писму Г. Капетана Зикића, и описао самъ му на кратко бой Карановачкій, преко попа Марка у Оструженицы. После подне кренусмо се, и идосмо до Звечке 2 сата, до Грабовца 1. до Любинића 3. свега 6. сати, до куће Г. Весе. Ту насъ лепо дочека Г. Веса и угости, сутра ручасмо, и мени попъ Янко показа путъ у Таково ¾ сата одъ любинића. У Таково самъ дошао на коню попу Петру, нѣму самъ се казао, ко самъ, загрліо ме є и полюбіо као свога човека. Кодъ нѣга самъ провео и овай данъ, и 4-тый Юліи пріятно и у свакоякомъ разговору, онъ ме є прелепо дочекао, изпратіо, и дао ми є єдне чарапе (то є овди знакъ особите любови и пріятельства).

5. Юлія. По ручку раставши се съ попомъ Петромъ пођемъ у Врело моіой милой домовини, и дођемъ къ Іоксиму, и ту се съ њима излюби: кодъ куће бияше Іоксимъ и Лаза и Іосимова жена Анна, и Павлова жена Єрина и 4. деце Іосимове, єдна девойчица лепа Аннина, и мати Тодора. Ту самномъ многи разговоръ бы, и пи се у здравлѣ свію. — Ту самъ провео у миломъ одмору и дружству 6. 7. и 8. Юліи. а

9. Юлія. Идо у врелску цркву, ту є быо попъ Бранко и Янко изъ Любинића, попъ Павле изъ Врела и Господинъ Веса — а Іосимъ є црквенякъ и цркву лепшу у Србій видіо нисамъ одъ врелске и лепу куѣу кодъ цркве за приходнике. Ту ми говорише да будемъ магистеръ, и да бы самъ само услажденію и срца захтеваню слѣдовати могао, то бы самъ воистину учиніо, тако є лепо место и пріятно Врело. — Ту ми стиже кньига одъ проте да што брже у Бранковине идемъ, и я такій после полдне съ Іосимомъ сѣдавши на конѣ дођо у Бранковину послѣ 4. сата пута. — Господаръ Яковъ отишао беше са войскомъ на Ужице.

10. Юлія. Оде Господаръ Прота на оструженицу и у Земунъ за ради цебане, и други потребны ствари; а я оста дома, управляюћи кньиге куда коя надлежи.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Бадньи данъ. На бадньи данъ манѣ се кодъ насъ врача него у очи Ђурђевадне. На бадньи данъ — кои по кадъ кадъ у очи Божића пада — нема млого врачаня, али има доста народны обичая кои су сви готово наликъ на врачанѣ. Тай данъ дигне се, обично домаћинъ изъ куће узме сикиру, и већа частъ укућана за њимъ, и оду у шуму. Изберу єданъ младъ правъ церићъ, и єданъ почне сећи, а сви наоколо трче и ватаю иверѣ што од' тогъ дрвета одскаче, и редко кои иверъ на землю падне, наравна стваръ, да по гди кои иверъ удари и у чело онога кои оће да га увати. Потомъ упрте на леђа, и донесу куѣи, и метну га на ватру. Єдни окрешу гране, а неки оставе све као што є одсеченъ. Онда домаћинъ са томъ истомъ сикиромъ, пре негъ што є што годъ друго секо, дође у воћнякъ и сва челядъ за њиме. И стане па замане што годъ може на ону воћку коя ніе родила тога лета; а челядъ запытаю га: „шта ћешъ то?“ а онъ одговори: „оћу да є посечемъ на ватру.“ А они га опетъ пытаю: „А зашто?“ „Єръ ніе родила овогъ лета.“ Одговори љутито домаћинъ. Онда сви окупе га молити, да непосече ту воћку и да ће до године родити. Тада домаћинъ на ту молбу, спусти сикиру, и само мало сецне, и оду на другу воћку, и сваку остави само подъ тымъ уговоромъ ако до године нероди да ће є за цело посећи. Полажайникъ кадъ дође на Божићъ, а онъ узме угаракъ одъ бадняка па цара у ватру и благосиля: „колико овде варница, толико ти у стану овчица, у полю волова и кравица; у ульнику кошница и т. д. Увече простре се у сваком куѣи слама, и деца піючу а люди и жене квокћу по слами. Обично ора се єде и куваногъ жита. Неки на божићъ а некій на бадньи данъ, благосиляю узъ ора. Тако єданъ за вечеромъ узео ора, и окрећући га у руцы благосиляо: „како овай ора быо пунъ тако была наша куѣа пуна беришета. Како овай ора быо пунъ, тако были пуни амбари жита и тако читавъ сатъ набраяо, и уза свакій благословъ викали су укућани: „аминъ“ кадъ ће све поброи што му є срце желило; онда се прекрсти па ора разбіе, а кадъ тамо, а оно ора шупаль и ништа нема у нѣму. Садъ, то домаћину и домаћима никакве бриге не зада, него сви у гласъ прсну се смеяти, и први домаћинъ повиче: „Нечуй Боже шта пси лаю“ и сва челядъ опетъ за њимъ повичу место „амина“ то исто: „Нечуй Боже шта пасъ лае.“ И на томе се сврши, и то намъ найвише сведочи, да нашъ народъ ніе сувише суевѣранъ, єръ другчіе то бы читаву куѣу сневеселило. — Єданъ ера, комъ є мало было да узме ора па у куѣи за вечеромъ да тако благосиля, него є хтео да благосиля на полю, и да буде ближе неба; зато остави сву челядъ укући, и каже имъ да они изъ куће само вичу: „аминъ“ а онъ изађе наполѣ и попенѣ се на плотъ; узме капу у леву руку а ора у десну, и почне викати: „Како овай ора быо пунъ тако была пуна куѣа скроба и скорупа и другогъ беришета“ а они сви изъ куће повичу: „аминъ“. Како овай ора быо пунъ, тако была свагда пуна тиква ракіе и кеса новаца, и мешина катрана“ а они опетъ изъ куће повичу: „аминъ“ Опетъ ера почне: „Како овай ора быо пунъ — —“ но ту му се омакну ноге, и посрне съ плота, но непадне на землю, него му закаче пеленгаће за плотъ и обеси се стрмоглавце па онда повиче: „Я сломи вратъ“ и они изъ куће опетъ сви повичу као и досада: „Аминъ“ ера ніе се могао самъ да избави, већъ опетъ висећи стрмоглавце о плоту запомаже „Ай помагайте я се обеси.“ И челядъ изъ куће опетъ сва угласъ као што ій є научіо повичу: „аминъ“. Найпосле дођу комшіе те га скину съ плота.— Католицы место бадняка имаю єдно мало обично брезово кранато дрво, коє зову: Христово дрво. — И коє сво о-

Господаромъ Протомъ, и съ попомъ Павломъ изъ Врела растадосмо. Они одоше къ Ужицама, а мы куѣи свакъ своіой, а самъ я узъ топъ у Палежъ.

1. Юлія. Цѣлъ данъ путовасмо по киши, растасмо се съ Господаръ Ђорђемъ, и я съ Господ. Симомъ кнезомъ ноћи у Врбицы лѣпомъ селу. И

2. Юлія. Крозъ Раниловиће и Сибницу, лепа села, дођосмо у Боракъ у Симино село на добромъ месту. Ту ужинасмо и написмо се поштено, три топа Гос. Сима избацы. Куѣа му є лепо уређена, познає се на млађима да є старешина правый Србинъ. Оданде 1½ сатъ идући дођосмо у Враниће куѣи Павла Поповића, и попа Димитрія; красни люди, я васъ лако заборавити нећу. Ту я и Госп. Веса изъ Любинића, нашъ капетанъ, и топъ уквартиресмо се, а други наши до 100 момака поделише у село гди 2. гди 3. Описати се неможе како насъ є ово село лепо дочекало. Селяцы су сами долазили и молили насъ къ себи на квартиръ, као браћу утрућену и заслужену. — Сутра када пођосмо, свакій є добро благосиляо. Таково є село кадъ добра. паметна и радина кнеза и поглавара има као што є Сима и Павле.

3. Юлія. Послѣ раніе пођосмо къ Палежу, 2. сата далеко ту дођосмо, ручасмо у механи, и я писа Госп. Архимандриту Петровићу у писму Г. Капетана Зикића, и описао самъ му на кратко бой Карановачкій, преко попа Марка у Оструженицы. После подне кренусмо се, и идосмо до Звечке 2 сата, до Грабовца 1. до Любинића 3. свега 6. сати, до куће Г. Весе. Ту насъ лепо дочека Г. Веса и угости, сутра ручасмо, и мени попъ Янко показа путъ у Таково ¾ сата одъ любинића. У Таково самъ дошао на коню попу Петру, њему самъ се казао, ко самъ, загрліо ме є и полюбіо као свога човека. Кодъ њега самъ провео и овай данъ, и 4-тый Юліи пріятно и у свакоякомъ разговору, онъ ме є прелепо дочекао, испратіо, и дао ми є єдне чарапе (то є овди знакъ особите любови и пріятельства).

5. Юлія. По ручку раставши се съ попомъ Петромъ пођемъ у Врело моіой милой домовини, и дођемъ къ Іоксиму, и ту се съ њима излюби: кодъ куће быяше Іоксимъ и Лаза и Іосимова жена Анна, и Павлова жена Єрина и 4. деце Іосимове, єдна девойчица лепа Аннина, и мати Тодора. Ту самномъ многи разговоръ бы, и пи се у здравлѣ свію. — Ту самъ провео у миломъ одмору и дружству 6. 7. и 8. Юліи. а

9. Юлія. Идо у врелску цркву, ту є быо попъ Бранко и Янко изъ Любинића, попъ Павле изъ Врела и Господинъ Веса — а Іосимъ є црквенякъ и цркву лепшу у Србій видіо нисамъ одъ врелске и лепу куѣу кодъ цркве за приходнике. Ту ми говорише да будемъ магистеръ, и да бы самъ само услажденію и срца захтеваню слѣдовати могао, то бы самъ воистину учиніо, тако є лепо место и пріятно Врело. — Ту ми стиже књига одъ проте да што брже у Бранковине идемъ, и я такій после полдне съ Іосимомъ сѣдавши на конѣ дођо у Бранковину послѣ 4. сата пута. — Господаръ Яковъ отишао беше са войскомъ на Ужице.

10. Юлія. Оде Господаръ Прота на оструженицу и у Земунъ за ради цебане, и други потребны ствари; а я оста дома, управляюћи књиге куда коя надлежи.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Бадньи данъ. На бадньи данъ манѣ се кодъ насъ врача него у очи Ђурђевадне. На бадньи данъ — кои по кадъ кадъ у очи Божића пада — нема млого врачаня, али има доста народны обичая кои су сви готово наликъ на врачанѣ. Тай данъ дигне се, обично домаћинъ изъ куће узме сикиру, и већа частъ укућана за њимъ, и оду у шуму. Изберу єданъ младъ правъ церићъ, и єданъ почне сећи, а сви наоколо трче и ватаю иверѣ што од' тогъ дрвета одскаче, и редко кои иверъ на землю падне, наравна стваръ, да по гди кои иверъ удари и у чело онога кои оће да га увати. Потомъ упрте на леђа, и донесу куѣи, и метну га на ватру. Єдни окрешу гране, а неки оставе све као што є одсеченъ. Онда домаћинъ са томъ истомъ сикиромъ, пре негъ што є што годъ друго секо, дође у воћнякъ и сва челядъ за њиме. И стане па замане што годъ може на ону воћку коя ніе родила тога лета; а челядъ запытаю га: „шта ћешъ то?“ а онъ одговори: „оћу да є посечемъ на ватру.“ А они га опетъ пытаю: „А зашто?“ „Єръ ніе родила овогъ лета.“ Одговори лютито домаћинъ. Онда сви окупе га молити, да непосече ту воћку и да ће до године родити. Тада домаћинъ на ту молбу, спусти сикиру, и само мало сецне, и оду на другу воћку, и сваку остави само подъ тымъ уговоромъ ако до године нероди да ће є за цело посећи. Полажайникъ кадъ дође на Божићъ, а онъ узме угаракъ одъ бадняка па цара у ватру и благосиля: „колико овде варница, толико ти у стану овчица, у полю волова и кравица; у ульнику кошница и т. д. Увече простре се у свакой куѣи слама, и деца піючу а люди и жене квокћу по слами. Обично ора се єде и куваногъ жита. Неки на божићъ а некій на бадньи данъ, благосиляю узъ ора. Тако єданъ за вечеромъ узео ора, и окрећући га у руцы благосиляо: „како овай ора быо пунъ тако была наша куѣа пуна беріћета. Како овай ора быо пунъ, тако были пуни амбари жита и тако читавъ сатъ набраяо, и уза свакій благословъ викали су укућани: „аминъ“ кадъ веће све поброи што му є срце желило; онда се прекрсти па ора разбіе, а кадъ тамо, а оно ора шупаль и ништа нема у њему. Садъ, то домаћину и домаћима никакве бриге не зада, него сви у гласъ прсну се смеяти, и први домаћинъ повиче: „Нечуй Боже шта пси лаю“ и сва челядъ опетъ за њимъ повичу место „амина“ то исто: „Нечуй Боже шта пасъ лає.“ И на томе се сврши, и то намъ найвише сведочи, да нашъ народъ ніе сувише суевѣранъ, єръ другчіе то бы читаву куѣу сневеселило. — Єданъ ера, комъ є мало было да узме ора па у куѣи за вечеромъ да тако благосиля, него є хтео да благосиля на полю, и да буде ближе неба; зато остави сву челядъ укући, и каже имъ да они изъ куће само вичу: „аминъ“ а онъ изаће наполѣ и попенѣ се на плотъ; узме капу у леву руку а ора у десну, и почне викати: „Како овай ора быо пунъ тако была пуна куѣа скроба и скорупа и другогъ беріћета“ а они сви изъ куће повичу: „аминъ“. Како овай ора быо пунъ, тако была свагда пуна тиква ракіе и кеса новаца, и мешина катрана“ а они опетъ изъ куће повичу: „аминъ“ Опетъ ера почне: „Како овай ора быо пунъ — —“ но ту му се омакну ноге, и посрне съ плота, но непадне на землю, него му закаче пеленгаће за плотъ и обеси се стрмоглавце па онда повиче: „Я сломи вратъ“ и они изъ куће опетъ сви повичу као и досада: „Аминъ“ ера ніе се могао самъ да избави, већъ опетъ висећи стрмоглавце о плоту запомаже „Ай помагайте я се обеси.“ И челядъ изъ куће опетъ сва угласъ као што ій є научіо повичу: „аминъ“. Найпосле дођу комшіе те га скину съ плота.— Католицы место бадняка имаю єдно мало обично брезово гранато дрво, коє зову: Христово дрво. — И коє сво о-

ките пантљикама, колачима, ябукама шљивама и различнымъ стварма. и углаве га узправо на средъ астала, коє неколико дана тако стои, и обично деца скидаю колаче и беру ябуке. У Француской имаю измеђъ осталогъ и тай обичай да се у очи Божића сву ноћь веселе и да освану: а тако исто у очи новогъ лета, и у очи њіова три краля Премда є република они опетъ славе и празную три краля.

(Продуженѣ слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Параброди почели су већъ радити Дунавомъ и Савомъ.

— Попечитель внутреньи дѣла Госп. И. Гарашанинъ, кои є одъ дужегъ времена боловао, оздравіо є тако да є 19. о. м. при благомъ времену у отворенымъ колима изванъ вароши могао изаћи.

— У Неделю 20. о. м. држали су у читалишту членови скупштину гди су други за управителѣ изабрани.

— Између лепы вечерньи забава коє су узъ ове месоѣе даване, у првомъ реду стои кою є дао Г. К. Николаєвићъ20. о. м. као на данъ роѣеня своє супруге госпоѣе Полексіе, гди су и Њгова Свѣтлость нашъ Князъ са своіомъ породицомъ были. А такоѣе присуствовали су страни посланицы, и млогобройна овдашня господа и граѣани.

— Некій Степанъ изъ Божевца окруж. пожаревачкогъ, спремао є се да иде да проси девойку. Седне поредъ ватре спремати оружѣ види да му єданъ пиштоль ніе подасуть, дуне у њга и после тога скреше пробе ради да види єли пунъ, но пиштоль не плане. У томъ њгова сна коя є ту поредъ њга купала своє мало дете рекне му изъ шале: „Дедъ брацо, окреши іоштъ єданъ путъ, да видимъ оћу ли трепнути.“ Онда њенъ деверъ Стѣпанъ држеѣи пиштоль къ њой окренутъ скреше; но по несреѣи пиштоль, кои є было пунъ, упали и саставивши убіе жену, коя одма онди мртва падне. (Не само да є трепнула, него є сасвымъ зажмурила.)

— Изъ Раче пишу намъ да су турске страже поредъ Дрине поставлѣне, и да су исте страже све чамце съ оне стране Дрине изсекле, и врло строго поступаю, а то за то што се сада у ономъ краю купи сво ружѣ одъ свію, и чуваю да небеже овамо.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Ламартинъ рѣшіо се, да остави за вавѣкъ француску и да иде да живи у малой Азіи на добрама што му є Султанъ поклониo.

— У Енглезкимъ рудама гди се комено углѣвлѣ копа, 1850. године чрезъ разне случаєве убіено є 632. човека, а ранѣно є или осакаѣено: 905.

— По найновіемъ извѣстію енглезкогъ правителства, постояне войске у Енглезкой рачунаюѣи све, нема выше одъ 130. хиляда. Дакле слабо є што већа одъ белгиске войске, или одъ гарнизона кои само у Паризу стои.

— Енглезке новине починю све выше и выше викати на Бунапарту.

— У Шпаній кральица издала є уредбу, коіомъ є ограничила већма печатню. — Генералъ Нарваєца, ніе хтела кральица да пусти предасе, и онъ є после краткогъ времена, отишао изъ Мадрида, при полазку осврнуо се на варошь и рекао: „Сбогомъ остай Мадриде, нигда ме выше видити нећешъ.“

— Прашки граѣанинъ Хонишъ, кои є сбогъ политични узрока затворенъ: предложіо є министерству аустрискомъ, да онъ зна єдно средство, съ коимъ може Аустрія сваке године 40. миліона чистогъ прихода имати. Тога ради министерство ступило є съ њиме у споразумѣніе, (и я знамъ то средство — нека се праве на ново банке. — премда онаи затвореный изрикомъ каже да ће савъ приходъ быти у сребру и злату. Съ тога по млогимъ држабама садъ є мода затворати люде, а оно вальда зато да мирно могу размышлявати о благостоянію и богатству државе.)

— Енглезке новине сасвимъ опроврgаваю, и смею се ономъ гласу, што се разпростреo, да се Енглезка одъ нечега плаши, и да се повишуе брой войника, исте новине коє болѣ познаю своє станѣ, увѣраваю све да се Енглезка неспрема, и да ніе ни єдногъ войника выше умножила него што є было.

— За єдну ноћь у Паризу є 400. балова было. (Мало играю како имъ се свира!)

— Кошутъ у Америки дошао є у Вашинтонъ но врло є ладно и безъ волѣ примлѣнъ.

— Генералъ Мамула кои є за управителя воєногъ и граѣанскогъ у Далмаціи поставлѣнъ, врло є радостно свуда дочеканъ и примлѣнъ, одъ њга се далматинцы млого надаю.

— У Паризу има 325. начина радиности за животъ, коя се у 13. одѣленія могу раздвоити 64. хиляде има шпекуланта или кои фабрике разне имаю; и кои 342.500. радина занимаю, одъ кои су 204,900. мушкараца, 112.900. женскиня, коима обично єдно надруго сваки данъ иде надница єданъ миліонъ франака. Надница мушкараца меня се одъ 2. до 10. франака (5. франака иде у єданъ нашъ талиръ). Има далѣ 21. хиляда шегрта оба пола, сви одъ 12. — 16. год. — 34. хиляде мушки надничара има кои немаю постояно обиталиште, а женски има само 4. хиляде коє немаю постояногъ квартира. Све што се изради за годину у Паризу износи у вредности одъ прилике: 1500. миліона франака. Одъ чега 50. миліона изради се сами шешира, рукавица, и еспапа одъ бронце.

Огласъ.

(1) (2—3)

Ко годъ има нузлу, или покварено месо око зуба, па му изъ њга кадъ єде крвъ иде, и уста смрде, а радъ є да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити имъ сваку нечистоћу на веки, — нека се изволи пріявити, или обратити подписаноме, одъ кога ће њку воду, саюзно са єднимъ прашкомъ, упутсвіемъ и умѣреномъ цѣномъ, добыти моћи.

У Пожаревцу, 10. Января 1852.

Владимиръ Васићъ.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30¼
Сребро	29¾

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 9. У Београду, у Вторникъ 29. Јануара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА
КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПРАВИЛА ЖИВОТА.

(Изъ Хорація књ. III. пѣсма 1.)

Нека одступе прави оглашене,
Вонмите вѣрни тихомъ гласу момъ,
Свештеникъ муза песме нечувене
Дечицы поемъ, роду своме.
Кралѣви силни судбину и срећу
Народа држе у рукама своги.
Кралѣви силу почитую већу,
Кадъ громомъ грми са высине Богъ.
Сбыва се често, да Фортуна люби
Єднога више, него другога,
Храбріе овай бойне главе руби,
Онай богатствомъ дыви свакога;
Там' неко сяйне титуле ужива,
Ордени другогъ диче и почесть:
Гробъ великаша као и слепца скрива,
Жребіе свима смрть известна єсть.
Коме надъ главомъ выси мачъ обнаженъ,
Тогъ не весели млогій єла брой,
Найлепше свирке санъ не носе блаженъ,
Нит' песме птица даю му покой.
Санъ тихій люби безбрижне тежаке,
Радо на простый силазећи прагъ;
Седи у ладу испод липе лаке,
Гди се са лишћемъ ветрићъ игра благъ. —
Коме є доста, колико му треба,
Тогъ не печали бесна мора кваръ.
Нит' мотри брижно на промене неба,
Нит' какво време пише календаръ.
Градь є л' потуко віограде родне,
Є л' му буица покварила язъ,
Да ли су њиве плодне, ил' неплодне,
Све му є равно: слота или мразъ.
Ситъ свакидашнѣ богитыръ гунгуле,
Оставля дворе, и већ' мрзкій ловъ,
У мору зида вел'колѣпне куле,
Да себи сгради видъ забаве новъ:
Ал' стра и грижа у застопце бега,
Кудъ господара води дальный путъ,
Найтврња лања не задржа њега,
И за яшачемъ трчи немиръ лютъ.
Кадъ срдца тугу, єдъ, ил' млогу болю
Не може злата стрти празна сласть;
Кадъ бригу црну, при богатомъ столу,
Не разведрава редки єла часть:
Зашто бы горде искао дворе нове?
Мрзіо старый могъ кућерца крой,?
Зашто бы плако, што немамъ интове,
Што ніе већій моій слугу брой?

І. С. Поповићъ.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Благодарность. То є она речь коя свакомъ човеку на єзыку, а редко коме на срцу стои. Уза свакій разговоръ чућешъ гди єданъ другомъ вели: благодаримъ. У самой пакъ ствари редко гди има оне праве благодарности. Када кинешъ, па ти рекне ко годъ: „наздравлѣ“ ти му одма одговоришъ: „благодаримъ“ и онда сте квитъ. А млогима кои су ти добра учинили, некажешъ ни толико. Лепо Шилеръ у своіой трагедіи „Донъ Карлосъ“ каже: да ништа ніе лакше заборавити него благодарность. Но што ћемо кадъ оне праве благодарности нема на свету. Єрбо, ако ти ко годъ учини какво добро съ томъ намѣромъ да му по времену іоштъ веће добро учинишъ; то онда ништа ти друго ніе учиніо него ти дао своє доброчинство подъ интересъ, па ако му нигда никакво добро неучинишъ то онда онай нека се ништа нетужи да си му неблагодаранъ, него нека се тужи да є своє доброчинство на рђаво место дао, и тако да му є капиталъ пропао. Ако ти когодъ учини какво добро съ томъ намѣромъ да га волишъ и да га фалишъ, то опетъ ништа друго ніе учиніо него те є подмитіо; па какву благодарность зато тражи. Ако коме учинишъ какво добро само зато да ти онай буде до смрти благодаранъ, то си му само поклоніо єданъ капиталъ али дати уредно свагда интересъ плаћа, и тако то поклонѣно доброчинство изаће му на носъ. Єръ ако заборави кадъ те сретне да ти нескине капу и нерекне: добро ютро, или добро вече; онда ты манешъ главомъ и кога првогъ сретнешъ тужишъ се како ти неплаћа интересъ. Па заслужує ли то благодарность? учиніо си му єданъ путъ добро, да ти на њега непрестано интересъ плаћа. Обвезо си га да ти благодарностћу робуе, и хтео бы да ти непрестано говори: благодаримъ. Па заръ таква себична благодарность има понятіе оне праве благодарности? Ако учинишъ ономе добро ко ти є кадъ годъ у помоћи у чему было, то ништа друго ніе, него си му се одужіо, и само іоштъ што ніе у обичаю да се пишу квите. Човека свакогъ сама унутрашня совесть гони да чини ономъ добро кои є и њему учиніо, а то ніе

ништа друго него природный путь да се одужи. Кои пакъ чини другомъ добро а не онима кои су нѣму учинили; тай ништа друго нерадн, него є узайміо па дає подъ интересъ; а то зато чини другима добро, што се нада отудъ већемъ добру за себе, то се дакле зове узети 6. на сто подъ интересъ, а давати 12 или 24. на сто. Па заръ таква доброчинства оћете да су благодарна! Кадъ учинишъ какво добро своимъ непріятелю, то чинишъ само за то, да добієшъ у нѣму єдногъ пріятеля више, одъ когъ се надаш имати вайде, или ако не зато, а оно да осталый светъ рекне да си великодушанъ. То добро дакле не чинишъ само добра ради, него себе ради. Па заръ такво добро вредно є благодарности. Природа є такву любавь човеку спрамъ самомъ себы улила, да у сваку нѣгову речь у свако нѣгово добро или зло дѣло помешана є више или манѣ себичность. Нико іошть на свету никоме нiє учиніо добро само зато, да му онай буде неблагодаранъ. — Шта ћемо са онымъ доброчинствомъ, кадъ на примѣръ, добіе какавъ сирома или сирота са ситномъ децомъ. 10. или 20. дуката съ єднимъ писманцетомъ безъ подписа у коме само пише то, да: єдна госпоя или господинъ шалѣ у помоћь ту суму, и неда се познати ко є. То опетъ ништа друго нiє, него или унутрашньи или споляшньи какавъ интересъ, кои є причиніо то доброчинство. Споляшньи интересъ было бы то, коє обично и быва, да се може Фалити како є учиніо добро без'да когодъ о томе зна, а приповеда гди годъ кога стиже. Унутрашньи пакъ интересъ было бы то, кадъ бы неправедно стечени новаца имао, или кадъ бы га зашто совѣсть гризла, па онда учини то добро да бы му мало лакше на души было. И да бы се они коима добро учини за нѣга и нѣгову душу богу молили. Па заръ таково добро вреди праве благодарности. — Кадъ ти когодъ учини какво добро, па кадъ му оћешъ да рекнешъ зато: благодаримъ; а онъ ти мете руку на уста и неда да му рекнешъ: Фала: то ништа друго незначи, него да му рекнешъ два путь: Фала. И кадъ будешъ у друштву, да му будешъ, прво благодаранъ за учињено добро, а друго да га Фалишъ и да му будешъ благодаранъ зато, што ти нiє дао да му у очи благодаришъ. То дакле ништа друго нiє, него ти є учиніо єдно доброчинство, а ты си му дао облигацію на два. Праве благодарности нема међъ людма нити може быти. Праву благодарность чуствує човекъ само спрамъ Бога, кои му безъ икакве себичности, и безда се познати и видити дає, чини у свакомъ тренутку безбройна добра. Праву благодарность човекъ дугує само природи, коя му животъ дає; коя свако ютро рано, буди сунце да изађе и да намъ сія, коя цвеће око насъ сади да намъ животъ слади, и миліове другій благодѣянія чини. Права благодарность, неможе се на земльи између людій узаимати, она є само за небо оредѣлена. А благодарность ова коя сада међъ людма постои, то є пола благодарности, то є само єдна свеза више међу людма. Али ма колико благодарность была скопчана, са себичносћу людіи, ипакъ добра є ствар: премда, међу людма у обичномъ животу, благодарность, є найєвтинія награда; но кадъ одъ свега срца иде и кадъ є постояна и у своє време, опеть нешто вреди.

Буква. Шта є буква свакъ зна Но има млого людій на свету кои сами себе непознаю, зато да бы болѣ себе и све ствари познали говорићемо о букви. Буква є високо, яко, велико и гранато дрво, али опетъ ништа друго нiє него буква. Кодъ свію славена буква се сматра за свето дрво, и славени пре него су примили веру Христову свагда су своє олтаре имали у буковой шуми, и ту своє жертве спаљивали, као што на острову Ригену и свуда сведоче заостатцы, гди око стари славенски язически олтара редко є какво друго дрво видити осимъ букве. Отудъ се и Букваръ зове тако. Єрбо у старо доба нiє было артіе; на су славени с' ножемъ учили писати, и писали су на буковой коры, коя є сходна зато. То сведоче славенска прва два писмена коя гласе: „азъ буки“ ко є ништа друго незначи него: „я самъ буква“ то єсть: „я знамъ писати.“ Съ тога остало є међу славенима то дрво у важности. И съ тога међъ свима славенима и данъ данашньи, има доста букава. Што се тога обичая тиче, мы и Бугари найбольи смо славени. Єръ после грмова найвише кодъ насъ букве расту, премда одъ године до године све се више крче. Одъ буковогъ жира найвише веверице и ћурке имаю вайде. Букве стоє и данасъ кодъ свію славена у великой важности. И о, колико самъ я на ческомъ, польскомъ и словачкомъ єзыку читао песама коє су се и у старо и у ново време певале буквама. Но ипакъ у найновіе време кодъ млогій славенскій народа прешла є буква у подсмей. Коє име придеваю ономъ кои незна ништа, а коє є у старо доба значило да зна све. Исто тако имамо и речь: художество, коє кадъ се точно преведе ништа друго незначи него: рђавость, єръ: худо нiє ништа друго него: рђаво, или сиротно. И тако у старо доба кадъ славени нису умели уважавати умѣтность и вештину и кадъ нису имали никакви заната ни майстора, па кадъ є какавъ странъ майсторъ дошао међу њи, и радіо што годъ вешто они су изъ зависти, или изъ презренія звали га художникомъ. Или што є могућніе и вѣроятніе, да є художникъ значило: Сиромашакъ. Єръ ко є годъ было вештакъ и художникъ, онъ є было сирома. И тако дакле букве у старо време, значиле су млого, а художницы мало; а садъ букве значе мало, а художницы млого. И што є манѣ букава на свету, тымъ већу важность художницы имаю.

(Продуженѣ слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Полгодишньи испити у артилѣриской академіи свршени су, при коима се као што чуємо успѣхъ врло добаръ показао одъ учећи се млады питомаца.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

(Припосланъ дописъ)

№ 298. Загребачки немачки новина одъ 29. Декемвра имаю єданъ членакъ некогъ корресподента подъ надписомъ; „б—і съ босанке границе“ слѣдуюћегъ содржаја: „Премда нисамъ очевидацъ, но опетъ самъ одма по учињеномъ дѣлу на месту было, гди єданъ турчинъ у нѣговой ярости некогъ сиротогъ Христянина (раю) због маленкости уби, и зато небеше ни найманѣ казњенъ. Овай догађай морамъ я обзнанити, да бы свакій сазнао, какву заштиту, Христяни у нашемъ сусѣдству живећи, одъ босански заповѣдника уживаю. Убієный овай Христянинъ дуговао є єдну годину дана некомъ турчину 14. Ф. кои дугъ сбогъ велики даянія, коя су на раю одъ 5. мая о. г. разрезана была, немогаше платити. Турчинъ и Христянинъ, последньій отацъ петоро деце, поћу єдномъ са іошть выше Христяна къ састанку, и кадъ су близу састанка были, Турчинъ захте да му Христянинъ 14. Фор.

плати. Дужникъ моляше га да се притрпи; но Турчинъ извади свой ятаганъ, безъ да є Христянину на нѣгово извиненѣ што одговорити хтео, прободе га, уклони се безъ стра' съ места и отидне куѣи. Ово се случило пре три неделѣ, и ни самъ хтео то пре явности предати, докъ ниесамъ саобштити могао: каквой іой є казни овай Турчинъ подвргнутъ быо. Но кадъ самъ пре три дана чуо, да є Турчинъ на тужбу христяна и сведока, за нѣгову обрану само одговарао: да онъ ништа о томе незна, да є Христянина пробо, и да є потомъ, — безъ свакогъ далѣгъ изслѣдованія слободанъ одпуштенъ, то ово срамно дѣло публикуму являмъ, да свакій увидити може какву судбину сирота раја трпити мора и т. д.“

На ово є єданъ ренегатъ именомъ Муратъ, капетанъ у Генералъ штабу сада у Босни заповедаюћегъ Омеръ-Паше, Сераскера войске Европейске турске, одговоръ у исте загребачке новине дао, кои непропуштамо нашимъ читательима изъ тогъ узрока саобштити: будући намъ онъ єданъ интересантный образацъ опровржења измышлѣни обвиненя противу турака, не выше као пре са физическимъ, него на полю явности — са душевнымъ оружіемъ увидити подае.

Овай одговоръ гласи одъ речи до речи овако:

„Славно учредничество Загребачки Новина умолява се: да слѣдуюћій одговоръ на горепоменуту историю о убіиству кое є єданъ Турчинъ надъ босанскимъ Христянином учиніо, у свой листъ пріими:

„Премда нисамъ очевидацъ, но опетъ бывши после дѣла на месту догађая, наодимъ се побуђенъ єданъ случаи явности до знаня довести, кои не само да найгрознійимъ случаима принадлежи, него є іоштъ и такавъ да страномъ свету понятіе дати може: до когъ се степена лудости християнски поданицы ове провинціе збогъ уплива такови ньіовы єдиновѣрника довео, кои іоштъ манѣ него полуобразъ; а тымъ выше безстидность у воображенію, место да и они граћани быти оће, млого манѣ єдина подпора ньіовогъ внутренѣг и споляшнѣгъ уваженія, безъ кое иначе собствени быти небы могли, само у некомъ непріятельскомъ согласію противъ свію исповѣданія муселманства траже, и докле се высока Порта равноправность свію обытателя нѣне области, безъ разлике вѣроисповѣданія увести труди дотле се они съ ньіове стране, што выше могу, слепу мрзость противу свакогъ турчина разпространявати паште.“

„На добру єногъ турчина на селу живище 8. Христяна као тежацы. Ко є ньіове чисте куће, окружене найлепшимъ воћняцыма, ньіове дворане са млогочисленымъ оборима, шталама, и ньіове амбаре пуне ране сваке сорте, видіо, морао є признати, да се сви люди съ ньіовымъ фамиліяма у задовольномъ благостоянію налазише. Кадъ се за узрокъ обогъ пыта, онда су были — изванъ места само, гди на жалость раја мѣсто да на благодарность согласна буде, напротивъ сбогъ фанатическе мрзости противу свакогъ турчина мысли да рай заслужуе — єдногласни у томе. Све кое нова срдечну доброту, особыто благодушіе муселмана. Онъ є быо выше пріятель, него Господаръ нѣгови подданика.“

‘„Єданъ данъ, (а то є было на Божићъ) пошлю му ови єдну питу као часть, куѣи.“

„Добродушный Турчинъ прими ову несумняюћи о ньой ништа, даде зато 2. овце изпећи и нѣговой раи као часть за часть послати.“

„Послѣ три дана, Турчинъ умре, и у исто време и нѣгово шесторо деце и жена у найжешћіимъ мукама животъ свой окочаю!“

„Целу ову фамилію ова є раја потайно отровала помешавши у питу отрова, и за извршеніе овогъ богомрзкогъ дѣла изабрала є она у нѣномъ фанатизмусу Божићъ.“

„Читатель є до сада историю о два догађая чуо. Последня є може быти іоштъ грознія него прва.“

„Садъ є пытанѣ наравно, у колико су обадве истиниte.“

„Да искрено признамо, нема ни у єдной ни у другой ни словца истине.

„Но ако ће посилатељ овогъ на пытанѣ одговорити-зашто є ово друго причанѣ измыслію, то му неостае другo ништа, него почитаємогъ читателя, кои се при читаню новина изключително са политическимъ садржаємъ, а не са повзіомъ занима, съ тымъ примѣчаніемъ за опроштенѣ молити: да се у Хеміи єдна киселина са Алкали неутрализира и тако да є потомъ и єдной причи као што є и ова прва исторія, найсходніе опетъ єдну причу противопоставити.“

„Благоразумный ће читатель кои и срце за нѣгове сачеловѣке има, па онда когъ вѣроисповѣданія было, изъ овогъ представленія лако такође и политически слѣдство извидити знати; сирѣчъ: да люди или пакостни люди, таковымъ оклеветаніяма, као што ій наведеный чланакъ садржава, коимъ начиномъ политическомъ станю у коме се христяни и турцы налазе, нешкоди, него, почемъ се они таковимъ лажама како неку непомиримость поджижати тако и ово ньіово бѣдно умышленіе у пространомъ обятію разпространити труде, а тыме и ослабила средства противу могућности мира при допуштаню обште равноправности траже, то да они ньіовымъ овдашньимъ єдновѣрницыма ямачно выше шкоде, него што имъ асну приносе.“

Изъ сигурногъ извора могу вамъ явити: да є нѣгово превосходителство Ч. Омеръ-Паша, о споменутомъ убіиству христянина дао извѣстія прибивати, и да се изъ овы о подпуной неоснованости ове приче увѣріо, кое є лажность єдна єдина цѣлъ: да христяне у непріятелскомъ неспоразумѣнію према турцыма држи. Свакій, кои є са турскимъ држаовправленіемъ познатъ, іоштъ и изъ примѣчанія, коя се у истомъ корресподенц-артиклу, садрже, увидити мора, да се у войску турску, коя се одавно изключително само изъ муселмана состояла, сада и христяни и то у той соразмѣрности примаю; да на 1. турчина 10. христяна долазе! — ово є єдно примѣчаніе, кое є тако лудо, да ако бы о томъ што проговоріо, морао бы здравый рузумъ читателя увредити.“ —

— По найновіемъ попису у Паризу има безъ солдати 1,021.530. душа. Путника и странаца кои се само по неколико дана у Паризу задржаваю има 8. хиляда. 4. хиляде душа има садъ манѣ у Паризу него у год. 1846.

— Дрва слободе, и надписи: слободе, братства и єднакости у целой француской изчезла су. У Марзелю на место избрисани речій: слобода, братство и єднакость, ноћу су на неколико места несташни люди написали: Инфантерія, кавалѣрія и артилѣрія.

— У Европи по найновіемъ попису има 3,600.000. люди подъ оружѣмъ.

— Одъ 1800. год. петъ пута питанъ є француски народъ: „Оће ли єногъ одъ Бунапарти себы за управителя: и вазда є одговарала якимъ вишествомъ гласова да оће,

— кадъ є старый Наполеонъ изабранъ за привременогъ конзула имао є 3. миліона гласова за себе, а само 1500. противъ себе. За конзула до смрти имао є 3,568.000. за себе а 8374. противъ — Кадъ су избрали Наполеона за наслѣдногъ цара имао є 3,521.675. за себе а противъ себе само 2469. За Луи-Бунапарту кадъ се избрао за президента 1848. године было є гласова за њга 5,562.834. а противъ њга 1,898.508. — 2-огъ Дец. 1851. год. за њга 7,439.216 а противъ њга 640,737.

— Изъ Калифорніе являю да се іоштъ єдна близу руда златна нашла, гди су 7. мексиканаца за 8. дана 217.000. талира вредности злата изкопали, та є руда у Вир-велею.

— Кральица Енглезка, наименовала є Гос. Колкуна Генералног-конзула у Влашкой, за дипломатичногъ агента и Конзул-генерала.

— У Паризу уважена є оставка министера внутренњи дѣла Морни, и Фулда, на кои место поставлѣнъ є Персињи за попечителя внут. дѣла, а Бино на место Фулда.

— Воєный министеръ уважіо є оставку Генерала Кавеняка.

— На балу когъ є Бунапарта дао, было є 6. хиляда душа. И одъ времена царства францускогъ већегъ и сяйнієгъ бала ніе было.

— Бунапарта быо є у театру и по другимъ местима без икакве страже.

— Бегунцы француски кои су се до садъ задржавали у Швайцерской и по другимъ местима, кренули су се за Хамбургъ одкле ће се навести у Америку.

— У Лондону 30. хил. сиротинѣ умалило се с' овомъ годиномъ, но ипакъ 80. хиляда има, кои су безъ икаквогъ хлѣба, и кои живе одъ помоћи и милостинѣ обште.

— У Паризу не само люди, него и піяце и сокаци мораю кадъ є време републике быти и звати се републиканцы, а кадъ пада република онда ни они неостаю іой верни. Єръ у време кралѣвства єданъ сокакъ звао се: сокакъ Бурбона, кадъ се прогласи република, назову тай сокакъ: улицомъ републике, — а сада га опетъ прекрстили и по заповести полиціе мора се звати своимъ старимъ именомъ. Исто тако и народна улица, мора се своимъ старимъ именомъ т. є. кралѣвомъ улицомъ звати. Обала народа — мора се звати: обала орлеана. Плацъ Републике, мора се одъ садъ звати: Плацъ Луи-Наполеона.

— Забрана одъ 1849. године да се никакво оружѣ изъ Аустріе у Босну неуноси, укинута є.

— У Загребу отвореиъ є народный театеръ и съ највећимъ одушевленіемъ посѣћаваю се представленія.

— Наполеонъ є повратіо 25. племићски титула.

— 5. Јануарія у Цариграду съ найвећимъ торжествомъ є, светый Ћилимъ изъ Меке, у Мошею Махомеда унешенъ.

— Капитолъ у Вашингтону (у Америки) кои є стао 1,776.000. талира, докъ се озидао, млого є ватромъ оштећенъ, самой Бобліотски учињена є штета преко 250.000. талира. —

— У Француской има 36. хиляда обштина.

— Вели-паша, сынъ старогъ управителя острова крете, наименованъ є за Губернатора Босне и отишао є на пароброду у Салоникъ, одакле ће сувимъ у Босну. Цариградске новине примѣчаваю, и надаю се да є Порта у младомъ Вели-паши врло добра и способна Губернатора нашла.

— 12. Јануара преставіо се славенскій стихотворацъ Іованъ Коларъ професоръ археологіе славенске на универзитету бечкомъ. Коларъ є роѣенъ 29. Јулія 1793. год. у Мошовцима у Унгаріи. У последнѣ време бавіо се нарочито, са славенскомъ митологіомъ и древностима.

— Мацарски бегунцы у Вашингтону сви су се позаваѣали међу собомъ, и половина є противъ Кошута и виче на њга. Єръ већа часть бегунаца у крайньой сиротиньи живи, а особито поляцы; а међу тымъ Кошутъ у свакомъ изобилію ужива све угодности. У Вашингтону што су скупили новаца при долазку Кошутовомъ то су разделили сиротнимъ бегунцима изъ Европе, негледећи на народность. — Кошутъ є одма после сваће, са мацарскимъ познатимъ ораторомъ Ягело (тохманъ) отишао изъ Вашингтона.

— У Унгаріи налазе се 92. гимназіе. На 64. гимназіе, (о другима се незна) има 472. професора, и 8533. ученика. У Войводству има 6. Гимназія, 48. професора и 733. ученика. У Рватской и Славоніи има 6. гимназія 48 проф. и 808. у границы 3. гимназіе и 300. ученика. — У Ерделю 9. гимн. 92. проф. и 940. ученика.

— Далматинцы кои су близу црне горе, немогу никако да се навикну на аустриску жандамерію (пандуре), тако у Браићу (окр. которскогъ) патрола поће на кућу некогъ Клача, да му кућу визитира и да га затвори. Но онъ затвори врата, па крозъ шенцеръ, са іоштъ ньи неколико обори плотунъ на патролу, коя увати бусію и почну се озбильски сь обе стране тући. Єданъ капларъ погине и два пандура буду ранћни. На тай гласъ изъ Кора брже болѣ крене се єдна кумпанія солдата, и у Браићу узму подъ стражу свештеника србскогъ и млоге іоштъ, но Клачъ утече у брегове.

— На место великогъ везира Решидъ паше, поставлѣнъ є Реуф-паша; а Решидъ-паша постао є президентъ Дивана на место Рифатъ-паше.

ЦЕНА РАНЕ У СРБІИ.

Гроша.

Брой.		Ока.	Пшеница.	Пш. браш.	Кукурузъ.	Кук. браш.	Сѣчамъ.
1.	У Завчару	100.	—	45.	40.	—	35.
2.	„ Пожаревцу.	„	—	75.	40.	45.	40.
3.	„ Смедереву.	„	—	„	48.	50.	40.
4.	„ Лозницы.	„	50.	54.	30.	—	40.
5.	„ Београду.	„	70.	80.	50.	60.	44.
6.	„ Валѣву.	„	60.	66.	52.	54.	50.
7.	„ Брусницы.	„	58.	60.	35.	40.	45.
8.	„ Алексинцу.	„	56.	66.	42.	45.	—
9.	„ Шабцу.	„	50.	65.	40.	45.	40.
10.	„ Гургусовцу.	„	50.	—	30.	—	25.
11.	„ Ужице.	„	70.	—	50.	—	45.
12.	„ Ягодини.	„	85.	90.	45.	50.	30.
13.	„ Ћуприн.	„	65.	70.	42.	45.	28.
14.	„ Крушевцу.	„	55.	65.	40.	—	28.
15.	„ Чачку.	„	60.	75.	40.	40.	45.
16.	„ Неготину.	„	45.	50.	30.	35.	—
17.	„ Крагуєвцу.	„	70.	75.	40.	48.	40.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30½
Сребро	23¼

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 10. У Београду, у Петакъ 1. Фебруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

КО ЗА ТУЂОМЪ ВУНОМЪ ПОЂЕ, САМЪ ОСТРИЖЕНЪ КУЋИ ДОЂЕ.

Прећe, кадъ пароброди нису ишли Дунавомъ, Бечъ и Пешта были су преко света далеко, и као што є садъ редко да кои трговацъ изъ Београда ніе неколико пута отишао у Бечъ или у Пешту, тако су онда пружали простомъ и показивали єданъ другомъ онога кои є бio у Пешти и у Бечу. Бio у Бечу — то є онда толико значило, колико: бio у Єрусалиму. Али путованѣ оногъ времена было є дуго, и што є іоштъ горе было є опасно. Онда путовати крозъ мацарске песковите пустаре, было є исто тако несигурно као крозъ шумовиту Руменлію. Мало є онда путника изъ Београда ишло, па се мало несрећны случаєва и догађало. — Єданъ трговацъ, пошто є продао савъ свой еспапъ, науми поћи у Пешту, да новогъ еспапа за свой дућанъ накупує. Прибере све своє новце, промени у дукате да му є лакше узасе носити. И мыслећи да у крштеномъ царству, нема никакве опасности за животъ, непонесе ништа одъ оружја, да га небы путемъ полиція узнемиравала. Контроманцира у Земуну, и немаюћи никаква друштва, крене се самъ преко Карловаца и Новогъ-Сада за Пешту. — Но учини му се скупо самомъ плаћати кола, и прорачуна, да бы могао купити готово коня за оне новце што ће за кирію одъ Новогъ-Сада до Пеште платити. И у Пешти коня могао бы за исте новце продати а може быти што годъ и на нѣму добити. Рачунъ буде готовъ, да га подвозъ до Пеште ништа нестане. И єданъ нѣговъ пріятель понуди му коня на продаю. Погодба се сврши, и онъ сутра рано крене се на путъ. Путовао є выше дана и свагда є за раніе гледао, да на конакъ пада. Єръ добро є знао да у Мацарской, кога годъ Србіянца виде, они мысле, да свакій узасе носи по три ћемера дуката. Разпитивао є и држао се главногъ пештанскогъ пута, и по ономъ песку брже є на коню путовао него кадъ бы на колима бio. Єръ нигди на свету горега пута нема него крозъ оне пусте пешчане равнице, гди точакъ одъ кола до оглавчине у песакъ упада, и често кадъ су велики ветрови, онда незна човекъ гди є прави путъ, него се управля по сунцу као лађаръ по компасу. Онъ є ишао єдно цело после подне, и никога живогъ ніе срео. — Небо се наоблачи, и киша почне плюскомъ падати, онъ ободе коня да побрже иде, ишао є премда готово ніе знао кудъ є ишао. У томе и сунце изгуби се у непрегледаной равницы, и онъ тумарао є далѣ крозъ помрчину на коню. Ништа се ніе могло видити ни на небу ни на земльи. Никакавъ гласъ ни явъ ніе могао допрети до нѣгови ушію. Бадава є по кад' кадъ по неколико минута заустављо своегъ уморногъ коня и ослушкавао, ни одъ коє стране ніе могао чути ни човека да виче ни псето да лає, ни овцу да блеи. Само є киша плюскомъ падала, и по гди коя муня пресецала є безграничну шупльину изподъ неба. Онъ є све выше и више своегъ коня гоніо. Найпосле види ватру, и пошто є ближе дошао позна куѣу. То є была гостилница, и неколико пушкомета далѣ лежало є село. Трговацъ се обрадує, стане предъ томъ меаномъ, одяше коня, меанція изаће те му намири коня, а онъ међу тымъ пресвлачіо є своє мокре альине. И ту се извѣсти да є одъ пештанскогъ друма завряо, єрбо є изъ Халаша окренуо деснымъ путемъ, а требало є да иде управо и да се држи све леве стране. Меана была є сиротна и што но веле глува. Єрбо осимъ меанціе и нѣговогъ сына, нико се другій ніе могао видити. Ніе было доцканъ, и меанція текъ є было поставіо да вечера са своимъ сыномъ, на ту вечеру позову и трговца кои радо пристане съ ньима. И разговарали су се како су могли, меанція кои є было правый Мацаръ, знао є по нешто Словачки, и тако могли су се подпуно о свему разумети. Меанція было є натмушенъ и зверскогъ погледа. Често се осврtао на врата и говоріо своимъ сыну: „што ли га небы?“ трговацъ примѣти то и запыта га: „а на кога чекате?“ „Та на старіегъ могъ сына кои є овде у село на єдно веселѣ отишао, па самъ врло у бриги да се неопіе, єрбо є такавъ веселякъ, да у друштву незна за никакву меру.„ одговори меанція.

Вечера се сврши, а меанція заповеди своимъ сыну те спреми собу и креветъ за трговца, кои се опрости съ меанціомъ и оде у свою собу. Заключа добро врата, прегледа са свећомъ све краєве собе, завири подъ кревеtъ и за фуруну, проба іоштъ єданъ путъ єсу ли врата затворена. Мане сумнително главомъ, слегне раменима — и предаюћи се са свимъ божіой вольи — скине се, мете новце подъ главу, прекрсти се неколико пута, легне, и онако уморанъ сладко заспи.

Али меанція и нѣговъ сынъ неспаваю. Чимъ є трговацъ отишао у свою собу, меанція рекне своимъ сыну: „Садъ ћу видити єси ли правый мой сынъ. Овде можемо онолико наћи да се немучимо выше.“ „И я то мыслимъ зацело“ одговори му сынъ „єръ кадъ є хтео да скине свою горню альину, да є суши, я самъ му беаги помогао скидати, и тако напипао самъ му ћемеръ око поя. са мора быти пунъ самы дуката.“ „То су наши дукати“ рекне меанціи, и преврне чашу віна, што є одъ трговца

заостала. „Да причекамо іоштъ мало, нећели и Яношъ (старіи сынъ) доћи, па ако недоће, мы ћемо сами свршити.“

Они су чекали, а путникъ є мирно спавао, и саняо є да є кодъ своє куће, и нѣгова деца око нѣга играю се, а онъ имъ дели играчке што є за ньи изъ Пеште донео. Кадъ на єданъ путъ нешто као громъ лупи на прозоръ нѣговъ. Онъ се тргне изъ своій лепи санова, и види са страомъ, да ніє кодъ своє куће, него да є у айдучкимъ рукама. И немаюћи никаква оружя при себи завуче се подъ креветъ. Разбіенъ пенцеръ отвори се, и неко псуюћи и стењући узпуже се узъ дуваръ и крозъ прозоръ прекорачи у собу. Ништа се ніє видило. Сирома трговацъ изподъ кревета, дрктао є одъ стра, мысліо є да нигда више неће видити своє куће. Онай што є ушао, туняо є по соби, непрестано псуюћи промуклимъ своимъ гласомъ, найпосле напипа у мраку креветъ. Путникъ є брояо минуте свога живота, и праштао се са овымъ светомъ. Но како се зачуди, кадъ онай легне у креветъ, и после неколико минута утаи се и заспи као мртавъ, само є ркао. Текъ што є хтео да изподъ кревета изађе и да зове меанцію у помоћъ да виде шта є то. Алъ предъ вратыма чує шапутанѣ, и позна гласъ меанціе и нѣговогъ млађегъ сына. Мало затымъ, чагркне ключъ у брави и врата се отворе, и обадвоица уђу у собу. Путникъ на ново притаи се подъ креветомъ, да види шта ће ова двоица. Они су обоица полако боси преко собе тако ишли, да є єдва и путникъ што є подъ креветомъ буданъ быо могао примѣтити, а камо ли бы осетіо онай што є посвой прилицы піянъ у креветъ лего и заспао. „Полако айде да се непробуди“ шаптао є меанціа своимъ сыну. — „Па нека се пробуди, насъ смо двоица, а онъ є самъ“ одговори сынъ мало ячимъ гласомъ: „Да су насъ десеторица опетъ гледай добро да се непробуди, єрбо чудновати су Рацы а то є іоштъ онай правый Вадрацъ па насъ може обоицу свладати.“ Рекне полако меанціа, и све су ближе кревету ишли. Већъ су по кревету пипали: „Ево, я осећамъ већъ изподъ моє руке нѣгову косу“ рекне сынъ. Меанціа прије ближе, и рекне полако своимъ сыну: „уклони се ты, я ћу вештіе и брже тай посао свршити.“ За оногъ будногъ изподъ кревета већій є стра быо, него за оногъ у кревету, єрбо є онай мирно спавао. — На єданъ путъ чу се єданъ тежакъ и силанъ ударъ, и онай у кревету крклю є и копрцао се изъ све снаге. И врућа крвь процури крозъ креветъ, и капала є на уплашеногъ путника. Они обадвоица притисну ону несрећну жертву. И за кратко време онъ се са свимъ умири. — „Добро самъ га потрефіо“ рекне меанціа своимъ сыну манѣ се мучіо него да є одъ єхтике умро, садъ узми новце, они су за цело подъ ястукомъ.“ „Я самъ већъ нашао“ одговори сынъ весео, „и нисмо се преварили, ево пунъ ћемеръ дуката.“ „Остави новце, па айде брзо у шталу да изкопамо рупу“ рекне отацъ. Обадвоица изађу, заключаю врата, и све се утиша. Путникъ поврати се одъ стра, изађе изподъ кревета, обрише крвь са свои прсію, скочи крозъ пенцеръ у авлію, и оданде отрчи у село.

Два сата могло є одъ прилике проћи, и путникъ быо є предъ вратима исте меане, са єдно 20. селяка, кои су вилама были оружани, и предъ ньима ньовъ кметъ. Врата су была затворена — они почну лупати. „Ко то лупа на вратима у ово доба ноћи?“ запыта изнутра меанціа. „Мы лупамо“ одговори кметъ, „и у име закона заповедамо ти да отворишъ.“ — Меанціа морао є отворити. — Врата се полако отворе, и кметъ съ неколико людій уђе унутра. Путникъ и други остану на полю. „Зашто ты до ово доба ноћи ниси заспао, него си іоштъ буданъ и обученъ?“ запыта кметъ меанцію — „чекамъ могъ старіегъ сына, кои іоштъ ніе дошао“. Одговори са свимъ мирнымъ гласомъ меанціа. „А гди ти є отишао сынъ?“ запыта опетъ кметъ. „Одазвали су га у село на часть и веселѣ“ одговори млађій сынъ. Кметъ и селяцы почну сумняти о убиству, што имъ є путникъ приповедіо. Али ипакъ продуже далѣ изпитиванѣ.

„Єли єданъ човекъ на коню синоћъ кодъ васъ дошао?“ „Єстъ управо у сутонъ“ „Єли онъ хтео да ноћи у овой твоіой меани?“ Ніе хтео, єрбо рече да има важна и итна посла, па зато, пошто є съ нама вечерао, отишао є далѣ.“ Одговори меанціа безъ икакве забуне. „Познаешъ ли ты тога човека?“ „До іуче нигда га нисамъ видіо.“ „Тай путникъ уваженъ є и обтуженъ, да є убіо єдногъ човека, — бы ли га могао познати да га видишъ?“ запыта на ново кметъ, мотрећи точно, на свакій нѣговъ погледъ и одговоръ, али изъ ничега ніе могао заключити, да меанціа ніе чисте совѣсти. — „Я бы га познао, измећу хиляду людій“ одговори меанціа смешећи се. Єръ є мысліо да нигда више онай неће изаћи предъ нѣгове очи. „Доведите тога уваженогъ“ заповеди кметъ. На ове речій на ново се врата отворе, и трговацъ ступи унутра.

Текъ што є онъ преко прага прекорачіо, а меанціа и нѣговъ сынъ сгледе се. Очи имъ се узпланре, єзыкъ имъ се веже, но ньіова бледа и уплашена лица говорила су, и сведочила ньіово дѣло. „Познаете ли вы мене?“ запыта ій трговацъ, на коме є іоштъ крвава кошуля стаяла. — „Єстъ, я васъ познаемъ, али шта оћете вы одъ мене?“ одговори меанціа уплашенимъ и сбуњенимъ гласомъ. „Одите замномъ“ рекне Путникъ кмету и селяцыма „паћете се о свему увѣрити, али найпре свежите та два разбойника.“ — Одма, на заповестъ кмета буду обоица свезани, и путникъ напредъ а они сви за ньимъ, поћу у ону собу гди є се то убиство догодило. — Али како се зачуди путникъ, кадъ наће собу са свимъ у своимъ реду, све узпремлѣно и намешћено, строго су загледали по кревету и изподъ кревета нигди нису могли видити ни єдне каплѣ крви, све є чисто и променуто было.

Путникъ пошто нигди ніе могао какавъ знакъ убиства наћи, да увери кмета и селяке, лупи се шакомъ по челу, и замишлѣнъ рекне: „Та да нисамъ я све то саняо?“ — Селяци сгледе се, и мало є іоштъ требало па да ону двоицу одреше, а нѣга као лажу да вежу. Єръ меанціа употреби ту прилику и сумню, и почне протестирати, и викати на кмета и селяке, како они могу єдномъ страницу изъ света таково што веровати. Селяцы псуюћи и грдећи путника, почну дрешити меанцію и нѣговогъ сына — Трговацъ после дугогъ мишленя, повиче на ново: „Али чуйте люди, ніе могуће да самъ я саняо, я самъ буданъ и при себи быо, я самъ овде у овомъ кревету лежао, кадъ є єданъ човекъ піянъ крозъ овай пенцеръ у собу ушао, я самъ мысліо да є лоповъ и сакріо самъ се подъ креветъ, а онъ є лего у креветъ и заспао. И ова двоица ушли су и заклали су га ножемъ. То ніе быо санъ. Я самъ чуо нѣгово єчанѣ, осетіо самъ нѣгово праћаканѣ у кревету. Ова крвъ на моимъ прсима ніе санъ — та двоица убили су ове ноћи овде єдногъ човека.“

Меанціа на єданъ путъ стресе се — дође му нешто на паметъ, коє му сву крвъ запали — и гласомъ кои є

свакога срце раздирао повиче: „Ја мени несрећнику!“ — тргне руке, и прекине свезе, коима є био везанъ. — И као зверъ полети на врата. Сви потрче за њимъ. Но онъ ніе тежіо да утече. — Претрчи као смушенъ преко авліе, и дође у шталу, гди за њимъ сви дотрче, и сви су гледали шта ће далѣ быти. Меанція шчепа єданъ ашовъ Разгрне у єдномъ краю ђубре и почне копати: „овде є онай човекъ што самъ га ноћасъ убіо,“ викне єцаюћи меанція „іоштъ єданъ путъ да га видимъ, па онда да умремъ.“ Путникъ и сви наоколо окруже га. Меанція є копао, нѣгови погледи были су само у єдно место упрти. Онъ є копао брзо, и преко нѣговогъ бледогъ лица, капао є ладанъ зной.. Читаво нѣгово тѣло дрктало е и што є дублѣ копао, све се већма тресао. На єданъ путъ покаже се изъ землѣ єданъ крвавъ чаршавъ. Онда меанція бацы ашовъ на страну, и рукама разгрне землю, скине онай крвавъ чаршавъ, и укаже се єданъ младъ човекъ, коме є вратъ на пола одсеченъ быо. Меанція изванъ себе повиче: „ја мой сыне!“ и притисне любити тѣло и лице убієногъ младића. Крозъ све около стоєће прођу мрави. Мртво ћутанѣ траяло є. Сви су наоколо єданъ одъ другогъ лице крили. Првоме путнику грону єузе, и жаліо є онога, на когъ пре неколико минута пуцао бы. — Єръ отацъ убіо є своегъ сына когъ є найвећма воліо, своегъ сына, кои є быо на части, и кадъ є примѣтіо да є мало піянъ ніе хтео да изађе предъ отца, него є тайно ушао крозъ пенцеръ, и знамо како є легао у креветъ. То є быо нѣговъ сынъ кога є онъ помоћу млађегъ сына у кревету у мраку место путника заклао, и у чаршаве завіо и све тако у шталу закопао. —

Читатель кои има чуства нека далѣ размишлява; а мы немамо ништа више овой приповедки придодати; него да є путникъ добыо натрагъ своє новце, и да є продужіо свой путъ у Пешту, непрестано опомињући се оне свете речи: „ко другомъ яму копа, самъ у ню пада.“

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Башча. Свака ограда лепо уређена и засађена зове се башча. Ограду пуну трня и корова нико неможе назвати баштомъ. Човекъ свакій има башту; само съ томъ разликомъ, што имаю на различнымъ местима, неки имаю у воћняку, неки у ливади, неки у своемъ срцу, а неки имаю свою башту у своіой глави. Млого є већа майсторія, сеяти и пресађивати цвеће, у ону башту што є у срцу и глави; него у оне што су у полю. Млого людій на свету има, што у оне баште насею и подгає найлепшегъ цвећа, да є милина погледати; а међу тымъ занемаре свою башту у глави, да те є страота помыслити. У полю саде ружу, а у главу траву Бунику; у полю саде кринъ; а у срцу пеленъ. Онамо расте свакояко цвеће, а овамо свакоякій коровъ. Сваку башту треба човекъ паметно да уређує; и да добро гледа гди ће што посадити. Но пре свега треба є тврдо оградити, и добро мотрити да кокоши не изчепркаю оно семе што є посеяно, и што бы лепъ цветъ донело. — Єръ єдна свиня коя ни зашто друго немари осимъ да єде, прождре толико жира, да кадъ бы онай свакій жиръ остао у земльи была бы велика шума. Мало є людій на свету, кои у своіой башти, саде цвеће само одъ єдне боє, свакій воли да му буде башта шарена, и одъ сваке боє цвећа да има у њой. И у свако доба године да ужива своє задовольство. Кадъ дође пролеће да има цвећа за нѣга. Кадъ дође лето и єсенъ да има и за њи цвећа, одъ њіове боє и мириса. Богати и велики люди, меняю у своимъ баштама свакогъ месеца цвеће. Но опетъ при свршетку єсени кадъ све сазре, она притворна и само за око лепа шара цвећа, увене, и само имъ по баштама лудае (бундеве) остану. У башти учредничества Шумадинке нема цвећа одъ различне боє, него одъ края до края сама мироћія, и тако є занемарена да найманѣ кадъ се разгрне, види човекъ уза свакій струкъ мироћіе, по неколико малы коприва. Млоги люди, жене, девойке, бабе, деца, примиришу мироћію, и мило имъ є како мирише, но кадъ мало далѣ носъ завуку, гди кои врло се ожаре, и люте се на учредника како он' неможе нигда да те коприве, изъ своє баште изтреби. А незнаду да мироћія небы нимало мирисала, кадъ бы се са свимъ одъ коприва оплевла. На селу девойке и момцы кадъ полазе цркви или гди на веселѣ, оны сви задену за поясъ селена и калопера, но да бы болѣ селенъ и калоперъ мирисао, они узму те неколико пута, преко коприва тамо амо превуку, и онда двоиномъ већма мирише, него пре тога. Сама ій є природа на то научила, они то чине, и примѣчаваю да болѣ мирише, али зашто? неумеду казати. А то є лако знати, єръ кадъ се селеномъ или калоперомъ преко коприва превуче тамо амо, онда оне мале бодлѣ (одъ кои неке као длаку видимо, а неке безъ увеличателногъ стакла неможемо ни видити) гребу лишће одъ калопера и отворе оне скважине (рупице) у коима мирисъ стои, и коє су кишомъ или препекомъ затворене быле; и тако онда мора двоиномъ већма мирисати него пређе. То исто чини и учредникъ Шумадинке, пре него што пошлѣ кои струкъ мироћіе, а онъ узме те неколико пута превуче преко коприва, а то само за любавь своій читателя. Башта учредничества Шумадинке, гди сама мироћія расте, на првый погледъ рекао бы човекъ да є све самъ коровъ, єръ ништа друго невиди се него зелена мироћія, но кадъ пазльиво разгрнете мироћію и коприве, наћићете при земльи, по гди кои лепъ цветакъ различногъ мириса али одъ єдне фарбе. Штета велика што у той башти нема изъ источне Индіе, оногъ цвећа, коє є до подне црвено, а после подне жуто. Но то є тешко добавити. И само га у баштама имаю богатирцы, и велики европски попечительи. Кодъ насъ по баштама саде люди обично сунцокретъ. То є врло лепъ цветъ, и пробитачанъ, єръ одъ нѣговогъ семена ране се различне птице. То є чудноватъ цветъ; и што су ласкателыи кодъ владателя, то є сунцокретъ кодъ сунца. Єръ чимъ се сунце роди, сунцокретъ окрене се на востокъ сунцу, и прати га непрестано, и ваздань превія се за њимъ. При залазку сунца, сунцокретъ є окренутъ западу, и превіо се тако невесело, да бы рекао човекъ, чимъ заће сунце да ће тай цветъ одма увенути. Но како зађе сунце онъ се узправи, и тражи месецъ по небу, да му се тужи на врућину сунца.

(Продуженѣ слѣдуе.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Са више страна добыли смо лепа извѣстія, како є се свуда данъ светогъ Саве као покровителя србскій школа, лепо и и свечано по црквама и по школама прославіо. У Брусницы у школи при собранію говорило є

єдно десетогодишнѣ дете слово, на задовольство свію присуствующи. Кое слово сачинѣно одъ учителя Г. С. Лазића, саобштићемо по времену нашымъ читательима, ако не, средствомъ Шумадинке, а оно доцніе у додатцыма. У Крагуєвцу и по другимъ местима по примѣру Београда, исто тако прославлѣнъ є тай народный нашъ празникъ.

— У селу Закути среза Гружанскогъ окр. Крагуєвачкогъ, догодіо се єданъ несрећанъ случай. У кући некогъ Ивана Стевановића, кои є имао два сына близанца, кои су у двема колевкама поредъ ватре спавали 15. о. м. ноћу скочи варница одъ ватре, и обе се колевке запале. Кадъ се отацъ и мати пробуде, нађу обое деце мртве и заедно съ колевкама у пола изгореле. Деца су была одъ године дана.

— У окр. ужичкомъ 22. пр. м. некій Тодоръ Остоићъ изъ Заовина, убіо є оногъ познатогъ и чувеногъ Айдука Міаила Карапића.

— Обштина Врбичка у окр. Крагуєвачкомъ, уважаваюћи трудъ и ревность своги учителя Вула Поповића, повысила му є плату са 20. талира, и тако учитель речене обштине одъ садъ добиваће 100. талира, и то 80. одъ прireза, а 20. одъ обштине Врбичке. Овомъ добромъ и похвалномъ примѣру дай Боже да и друге обштине отечества нашегъ послѣдую, и свои учителя станѣ побољшаваю. — Обштини пакъ Врбичкой, као и свымъ оныма, кои су ово добро дѣло учинити помагали, буди честь и хвала предъ целимъ србствомъ.

— У Лапову окр. смедеревскогъ, обштина є примѣрно торжествовала св. Саву, и у цркви а потомъ у школи было є млогобройно людство, гди є одъ срезкогъ Начальника Г. Смиљанића, вешто и мудро представлѣно собранію полезна и родолюбива цѣль фонда школскогъ и потомъ прилозы су давани, и за добро обште и просвету одушевлѣна Лаповска обштина принела є на фондъ школа 200. гроша.

— Г. Стеванъ Павловићъ арендаторъ гостіонице брђанске, поклоніо є учредничеству Шумадинке єданъ лепъ и редакъ римски новацъ. (Исто тако добили смо са мло, гій страна стары и важны рукописа, и другій предмета кое посилателы съ пунымъ повереніемъ уступаю личности учредника, коиће све чувати као аманетъ, и кадъ буде утемелѣнъ србскій музеумъ као што треба, онда ће предати, са именима приложника.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Цариграду є изишла пресуда надъ Бошняцыма кои су буну лане подигли, кои су после поватани и у Цариградъ одведени. 15. ньи найкривльи, међу коима є Махмудъ-паша изъ Тузле осуђени су да и погубе или у тешкой робій да остану докъ су живи. Султанъ є опростіо имъ смртну казнь и вечиту робію; него Махмудъ-паша изъ Тузле да се лиши своги чина и свію други одличія па да и онъ и синъ нѣговъ Османъ-Бей и целе ньине породице одведу се у прогнанство на островъ Родусъ. Оце: Нухо и Ибрахимъ-Ефенди да се пошлю у прогнанство у Коню у малой Азій. Остали окривлѣни да се задрже у Терсани и ту да остану за неопредѣлено време, докле се казнь за ньи по извѣстіяма, коя се за ньи одъ Омер-паше изчекую, неодреди. Прогнаницы да се съ породицама своимъ никадъ у Босну не поврате Ризванъ-Паша, синъ Али-паше Сточевића бившегъ Херцеговачкогъ управителя, братъ нѣговъ Рустенъ-Бегъ, Махмудъ-паша Зворнички Мустафа и Фазли Паша изъ Сараєва и Бекемъ-паша; тако исто Али-Бей и Дервишъ Бей, да се са породицомъ ньиномъ прогнаю у места за то одређена а никадъ да се не врате у Босну.

63. ньи манѣ окривлѣни задржаће се 2. године у Хинтасу и Белскеру; а 60. другій да се задрже у Бруси за неко време.

— На паробродима дунавскимъ за целу прошлу годину возило се: 1,349.143. душе; 420. коня, 580. кола. — И преко 3. миліона центи еспапа и другій ствари. — За самъ подвозъ одъ путника узето є: 1,430.250. фор. ср. — Приходъ одъ свега и свію пароброда на Дунаву изнео є 1850. год. 3,934.522. фор. ср. а 1851. год. 4,505.094. фор. ср.

— Арменски Банкеръ у Цариграду Мисакъ, утеко є на рускомъ пароброду 4. о. м. у Одесу, и остао є дужанъ правителству турскомъ 13. миліона гроша — и преко тога іошть 15. миліона другима. Онъ є было банкерь великогъ везира, и млоги другій паша.

— Єдна жена изъ француске именомъ Тереза Самореть, коя є се завѣштала да пооди гробъ Христовъ; дошла є чакъ до Цариграда, и то онако као што су у среднѣмъ веку путовале аціе, т. є. пешке и боса; и продужила є своє путованѣ тако исто далѣ. Носи уза се само штапъ и єдну котарицу малу, гди има по нешто за єло.

— Сада владаюћи Папа Піусъ, управо є 258. папа одъ светогъ Петра.

— Сбогъ тога што є Наполеонъ секвестирао и оће да прода сва добра фамиліе Луи-Филипа, млого се виче, и чиновници у гомилама шалю своє по већой части опоре оставке, и правителство є врло сбунѣно. Начальникъ поп. внутреньи дѣла Г. Лене, дао є такође због тога оставку. И кадъ га є попечитель запитао: заръ сте и вы одъ партає орлеанаца? — одговоріо є: „Нисамъ, али самъ одъ партає поштены людій, кои ничіе иманѣ неотимаю.“

— У Француской производъ свиле износи на 160. миліона франака — одъ кои само 10. миліона уради се на туђимъ фабрикама, а оно све друго потроши се у Француской.

— У Француской има 45. фондова кои узаямъ за залогу даю. Кои сви заедно имаю готовине преко 35. миліона фор. — 4. таква заведнія узаймлюю безъ икаквогъ интереса.

Огласъ.

(1) (3—3)

Ко годъ има нузлу, или покварено месо око зуба, па му изъ нѣга кадъ єде крвъ иде, и уста смрде, а радъ є да се одъ тога лако и одма курталише; — и онай, кои жели имати увекъ лепе и беле зубе, и предупредити имъ сваку нечистоћу на веки, — нека се изволи пріявити, или обратити подписаноме, одъ кога ће нѣку воду, саюзно са єднимъ прашкомъ, упутсвіемъ и умѣреномъ цѣномъ, добыти моћи.

У Пожаревцу, 10. Януара 1852.

Владимиръ Васићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 11 У Београду, у Вторникъ 5. Фебруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ДОЧЕКЪ ПРВЕ ШУМАДИНКЕ.

(У єдномъ краю Шумадіи.)

„Неготинскимъ добримъ віномъ,
Напуните чаше.
„Ево опетъ Шумадинке
Оне старе наше.
У веселю и радости
Да є дочекамо.
Да имамо одъ нѣ оно,
Чему се надамо.
Да намъ свуда слогу носи
Срећу и веселѣ —
Да животомъ своимъ новимъ,
Тъши пріятелѣ.
Амо, чаше сви у руке!
Свы да се куцнемо.
Са здравицомъ србскомъ да є
Читати почнемо:
Нека живи наше стално
Отечество мило!
И косовски юнака намъ
Доста народило.
Да одржи то што има,
И да с' болѣмъ нада.
Да са ньиме свагда мударъ
И праведанъ влада.
Нека живе браћа наша
У край брушке горе!
Да ій нигда непоплави,
Туђегъ рода мора.
Некъ се слави црна гора!
Соколово гньиздо.
Проклетъ нек' є одъ насъ онай
Кои брата издо.
Нека живи свакій Србинъ
Гди годъ кои быо.
И некъ живи свакій онай
Комъ є Србинъ міо.
Мы бы ћемо одъ садъ сложны
Као и до сада.
И бы ће намъ свуда добро
Као и досада.
Любићемо правителство.
Као и досада.
И у напредъ ићићемо
Као и досада.
Руйно віно ми пићемо
Као и до сада.
Шумадинку читаћемо
Као и досада. (*
Нека живи Шумадинка
И некъ буде срећна.
Ако срећи србской ишла,
Нека буде вѣчна.
Ако нагне кудъ на страну
Гди поштеня нема.
Гробъ у свакомъ србскомъ краю
Нека іой се спрема.
Амо съ нова іоштъ єданъ путъ
Напуните чаше:
Нека живе читательи
Шумадинке наше!

*) Шумадинку ви читайте
Као и досада.
Али напредъ новце дайте
А не к'о до сада.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКИ.

„Я самъ те видіо, ужасни зверу! дивіо самъ се твомъ узрасту, твоіой снаги; видіо самъ твое нокте, чуо самъ твой урлекъ, и са страомъ самъ натрагъ узмако одъ твои превелики челюсти. Силу и ячину дала є природа твоимъ жилама; страовито пламти твое око, и стра распростире твой изгледъ — и опетъ си ти лепъ, — страшно лепъ, та ти си украсъ бенгалски превелики пустиня. Я те сажалуемъ, добро животно! ти лежишъ садъ у окови, Човекъ, кои є свима све отео, узео є и теби твою слободу. Шта ти ползує садъ твоя снага? — Бадава ти мислишъ о пустиняма крозъ коє си ти тумарао, ти си затворенъ садъ у гвозденомъ кавезу: ти си садъ угледу изложенъ, и тебе гледаю, мудрацы, маймуни и будале, и називаю те тигромъ; то єсть: єднимъ свирћпимъ и дивльимъ животнимъ, коє друге раздире. Тако те називаю, а ты ми се видишъ єдно добро животно. Но то ніе прва неправда, коюћешъ ти одъ люди искусити; ако дуже међу ньима будешъ, іоштъ ћешъ више трпити. У жалостной судби твоіой, што си бенгалскимъ пустиняма отргнутъ, и у Европейске предѣле доведенъ, я участвуемъ; срећа за тебе тигре, ако међу нама останешъ, али я се боимъ, да небудешъ іоштъ млого горе животно. И ми смо животиня; разумъ бы насъ човекомъ изобразіо, али злоупотребленіе разума понизило насъ є исподъ скота. Ти ако лю-

де раздирешъ, ти чинишъ изъ нагона и нужде; али ми раздиремо єдни хотимице а други да бы провели време. Твои оштри нокти убіяю створенѣ коє ты уграбишъ, одма, али наши су нокти затубасти, и убіяю полако. Твоє є лице дивлѣ и при првомъ погледу вечъ показуе, шта си ты, наша су лица маскирана, ми се осмеуемо, пріятни смо, и убіямо. Кадъ ти урлашъ, савъ предѣлъ у наоколо дркне, моимъ пакъ ушима твой є урлекъ хармонія: кадъ ти урлашъ, я вечъ знамъ, да тигаръ урла: али кадъ люди са мномъ говоре, то я непознаемъ гласъ животинѣ, коя са номъ говори; међу нама има лисичіи єзика и хіенски срца. Добри тигру! кодъ тебе оћу да живимъ да ти дани твога робства сносніи буду."

Тако самъ сиивао, да самъ съ тигромъ разговарао, и опетъ ми се чинило као да тигаръ са мномъ говори; и тако самъ целу ноћъ саняо. Моимъ сновима ніе края было, и будући ми се много коєшта чудновато чинило, то самъ слѣдующегъ ютра описао. Чинило ми се, као да ме є тигаръ о нѣговомъ пріятельству увѣравао; онъ скупи нокте одъ нѣгове шапе, и пружи ми є; я се затегнемъ и нисамъ є смео узети, и све самъ му гледао у очи. Я видимъ, рекне тигаръ, ти имашъ неко неповѣренѣ у мени.

Я. Я ти немогу сакрити, колико те радо имамъ, но морамъ ти признати, да ме твои дугачки нокти, и твои велики зуби у нечемъ плаше.

Тигаръ. Шта є теби стало за нокте и зубе, кадъ ти є моя воля ємство, да ти они ништа шкодити неће.

Я. Имашъ право: но овай стра, и ово неповеренѣ, слѣдства су нашегъ искуства.

Тигаръ. Како то?

Я. Ми у животу човечіемъ добіямо често найватренія увереня пріятельства, пакъ одма потомъ искусимо да су та увереня лажна.

Тигаръ. Тако ніе кодъ насъ обичай. Но дедъ кажи ми какова понятія имаю люди о нами?

Я. Ньіово є понятіе то, да є тигаръ дивлѣ и свирѣпо животно.

Тигаръ. А зашто то?

Я. Зато што люде раздире и прождире.

Тигаръ. Ми опетъ иста та понятія о вами имамо, єръ ви разтржете и єдете животиню, но по кадкадъ и сами између себе прождирете се, коє кодъ насъ вечъ ніе уобичаю, и будући да ми одъ глади, а ви због вкуса єдете, то разумъ уступа нама первенство надъ вами, и тако смо ми манѣ свирѣпи него ви.

Докъ смо ми іоштъ тако говорити хтели, узнемири насъ єдна гомила люди, коя є дошла да тигра види, и тако ме є онъ морао за неко време оставити.

Кадъ є тигаръ натрагъ дошао преповедіо ми є, да му є између они многи люди, кои су га гледали, єданъ особито у очи пао. „То є бio, говоріо є тигаръ, чудноватъ човекъ, онъ є врло намргођенъ, и тако є продрзљиво о моимъ свойствама говоріо, као да є самномъ одрастао" Я самъ одма по целомъ описанію судіо да є то ученъ човекъ было.

Тигаръ. Ученъ човекъ? каква є то сорта людіи?

Я. Ученъ є човекъ тай кои є висока знаня прибавіо и кои та своя знаня књигама или на другіи кои начинъ людима саобштава, да бы какву ползу принео.

Тигаръ. Но, то є добро: али одкуда да онай човекъ онако слободно и точно опредѣли, моя свойства моє место пребиваня, где живимъ и како живимъ?

Я. Онъ є то знанѣ чини ми се изъ књига прибавіо.

Тигаръ. А они, кои су те књиге написали?

Я. Опетъ изъ други књига.

Тигаръ. Дакле єданъ одъ другогъ добыя знаня своє учености, дакле ако є првый лажно казао, онда сви други за ньимъ лажу, то є лепа ученость, кадъ се понятія изъ другій понятія саберу, а никаквогъ увѣреня нема! — па преко тога примѣтіо самъ я неку гордость кодъ ваши ученых людій, и видіо самъ, да они свагда оће да су мудріи и паметніи него други люди, за коє се мени чинило да такоћеръ имаю здравый човечіи разумъ; єръ єданъ селякъ кои є до нѣга стояо много є болѣ о ствари судіо.

Я. Но међу тимъ опетъ ученъ човекъ остає ученъ, а простакъ остає простакъ.

Тигаръ. А будала остає будала кои свою капу носи.

Я. Заиста тако є. Будала носи свою капу лудости, докторъ парадну альину, онай иде у домъ будала, а овай се пенѣ на катедру: овога напада узбуђенѣ, а онога лудило; овай на све стране удара, а онай све описуе; будала уобрази себи по кадкадъ да целимъ светомъ влада, а тако и по неки ученіи.

Тигаръ. И слѣдство те будалаштине — како се зове?

Я. Просвештеніе.

Тигаръ. Шта значи та речь?

Я. Просвештеніе значи, разуму човечіемъ дати ясна понятія о истини и ономъ што є добро, да бы човекъ срећніи было, но како се види, просвештавати значи, паметь човечію сплести и збунити. Неки се люди саюзе, и намећу своя понятія другима, пакъ ко ньіовогъ мышлѣня ніе онъ є будала.

Тигаръ. Па шта произлази отуда?

Я. Гомила списанія, у коима свагда єданъ другоме противуречи безъ да доказуе, одкуда многи, пуны презираня надму се гордошћу. Наша чувства тако се затегну, да жице нашега срца често одскоче, и страсти у храму просвештенія изгребу гадне гласове по дѣлу наше душе такоћеръ запалимо многа свѣтила тако, да намъ по кад кадъ носови погору, а мы ослепимо одъ сяйногъ осветлѣня, а по неки гледаюћи у светлостъ падне у блато. Наша се паметъ тако углади, да се по некадъ ни трага одъ исте неопажа, а наша списанія и књиге наличе гробницы изумрле добродѣтельи, коя се у свету выше никако наћи неможе. Мы є тако живо у књигама, и на театрима представимо; да се вечъ никако выше нетрудимо за оригиналомъ.

Тигаръ. Па ко найвыше чини ту забуну?

Я. Учени; то єсть, господа, кои се ученима називаю но не мудри.

Тигаръ. Ты имашъ право. Дакле на моме путу по Европи, я самъ много ученя, али мало мудри, наилазіо.

Я. Безъ сумнѣ. Мудрацъ є безъ гордости, али ученя не; и гди є гордость, ту су страсти, гди су страсти ту є граница истине и правде.

Тигаръ. По твоме описанію мене су многи учени гледали.

Я. Безъ сумнѣ.

Тигаръ. И ако се неварамъ, я самъ тога човека кои є данасъ мене сматрао, іоштъ негди видіо.

Я. То є могуће, може быти да є онъ путующій ученый.

Тигаръ. Заръ ваши учени путую? — и съ коіомъ намеромъ?

Я. Они путую дабоме; но съ разнимъ намерама. По природномъ човечіемъ расућеню могло бы се мыслити, да путую како бы знаня прикупили, да больи люди буду

колико я изь искуства и яснієгъ расматраня знамъ, многи путую, да ій светъ види и да имъ се диви; и тако на примеръ: као што тебе, добрый пріютелю, проводе као єдну редкость, тако они проводе ньіово гордо Я, по шеталишту пола света, принюшкую и опорочаваю све, и найболѣ люде сматраю за хотентоте. Они се задрже на єдноме месту два три дана, па онда суде о правителству, внутренѣмъ устройству, обичаима, народу и карахтеру найточніе. Кадъ куѣи доѣу, одма седну за асталъ, да напишу путешествіе; єръ то мора у светъ изиѣи. Оно се продає и чита, и сотимъ тако се добію тавна и заплетена понятія о земляма и народима, да є Цимерманъ врло добро учиніо, што є людима на носъ увеличателна стакла метуо, крозъ коя єданъ другога погрѣшке увиѣа.

Тигаръ. То є чудо заиста одъ ваши учени! —

Я. Заиста єстъ! кадъ бы ты човекъ био, любезній пріятелю тигре! па бы меѣу ньима живити морао, я те увѣравамъ да бы се ти радо опетъ убенгалску повратіо; они су по већой части несносни люди.

Тигаръ. Како то?

Я. То є лако понати. Гордость наведе човека на найвеће будалаштине, коє быва по већой части кодъ учени. Већа є частъ суетна као какова жена, пзница, осветолюбива и завидльива. Притомъ редко є ньіова намера, да истину и правду наѣу, него они оће само да у свету велику ролу играю и да светле; и тако потомъ све оће єданъ одъ другогъ да є паметніи; нико непризнає фалипку нити се поправити даде. Садъ суди каква слѣдства тога тврдоглавства мораю быти. Ако оћешъ да се о томе увериш, то отиди само укньигопродавнице, тамо ћешъ утонути у Брошире и повремена списанія, одъ коя нека, жигъ найвеће будалаштине носе. Єданъ опорочава другогъ, нико никогъ неоставля на своіой чести; они се инате често као пралѣ, и ньіова є паметъ често тако велика да човечіе срце и чуство никакво место у ньима немаю. — Они се сви боре за славу и безсмертіе, и уображаваю да по света за ньи зна, а я опетъ мислимъ да наши найвеће ученици неће быти тако здраво познати кодъ васъ у бенгалской.

(Продужиће се.)

ТРИ ПРІЯТЕЛЯ.

(Изъ Хердера.)

Неверуй ни єдномъ пріятелю оно, у чему га іоште ниси изкусіо; на гостби и части млого више има пріятеля, него кодъ врата тавнице.

Єданъ човекъ имао є три пріятеля, двоицу одъ ньи врло є любіо, а спрамъ трећегъ — премда му є тай найболый быо — равнодушанъ се свагда показивао. Єданъ путъ буде онъ предъ судъ позватъ, гди є невино, али врло яко обтуженъ быо. И онда рекне онъ своимъ пріятельима: „кои ће одъ васъ иѣи самномъ, да сведочи за мене єрбо я самъ врло обтуженъ, и судъ є на мене разлюћенъ?“ Првый одъ пріятеля извини се одма съ тымъ, да неможе иѣи, сбогъ другій своій послова. Другій допратій га до врата суднице, али боећи се разлюћеногъ судіе, врати се опетъ натрагъ. А трећій, у когъ се онъ найманѣ уздао, уће са ньимъ унутра. Стане говорити и сведочити за нѣга тако, да га судія не само за невина призна, него га іошъ и обдари.

Три пріятеля има човекъ на овомъ свету. — Но како се они владаю спрамъ нѣга при смртномъ часу, кадъ га Богъ на судъ позива? — Новацъ нѣговъ првый и найбольій пріятель оставля га одма, и ни єданъ коракъ некорачи съ ньиме. — Сродницы и пріятельи нѣгови, допрате га до гроба, па онда се врате ньіовымъ куѣама. Трећій пріятель — когъ є онъ често у своме животу заборавляо — то є: нѣгова добра дѣла. Она само прате га, до престола судіе, она иду предъ ньимъ и говоре за нѣга — траже и налазе милосрдіе и помилованѣ.

Єдна Србкиня. (*

О РЕЧИ ХУДОЖНИКЪ.

У овимъ новинама стояше подъ насловомъ „Буква“ доказиванѣ, да *художество*, и *художникъ* долази одъ *худый*. Я нисамъ ни найманѣ тога мнѣнія. Славенскій єзикъ има кромѣ речи *худый* и речь *худогъ*, у зват. єдин. *художе*, у имен. множ. *худози*. *Худогъ* означава разумна, учена, искусна човека. То се види изъ посланія апостола Якова глав. 3. стих. 13. *Ащо кто премудръ и худогъ во васъ, да покажетъ отъ добраго житія дѣла своя въ кротости и премудрости.* У грчкои библіи стои *ἐπιστήμων*, у славенской *худогъ*, у латинской scientia praeditus, у немачкой Klug. Тако и кадъ у єзикъ дублѣ проникнешъ, и нѣгово словопроизводство болѣ промотришъ, ясно быва, да речи художество, и художникъ долазе одъ *худогъ*, а не одъ *худый*.

В. Лазићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Скопѣ 22. Январія 1852. год. Премда смо поудалѣни овде одъ остале наше браће Срба, опетъ читаюћи новине ваше и Южну Пчелу, дознаємо како вы тамо првогъ просветителя Србскогъ С. Саву, по свымъ црквама и манастырима торжествуєте и великолѣпно славите, и мы читаюћи то, у срцу нашему сузе туге и жалости стежемо, чувствуюћи ту дубоку жалость, зашто да се првый просветитель Србскій свуда по црквама поє и слави, а кодъ насъ овде, гди є првый путъ светъ увидіо и прва лѣта своегъ младенчества провео, да се не слави. Но шта ћемо кадъ смо претиснути теретомъ незнаня и преимуществомъ други нація. О Боже мой! какова є то грдна промена, и да ли є то светимъ нѣговимъ мановевіемъ тако наређено, да се Србскій родъ по удалѣнимъ краєвима данасъ слави, а онде, гди є некада прва нѣгова сила и снага стаяла, да у тами живи. Читамо и то овде, како Србски сынови, пролазе свуда стране землѣ и градове, и гди се годъ коя обштина и фамилія Србска налази, прилѣжно описую и са осталомъ браћомъ упознаю, а за насъ овде нико ни мукаєть, као да смо излазкомъ патріярха нашегъ проклетству некомъ предати. Камо Србскогъ сына, да овде наша мѣста пооди, гди є прво светилиште Србскогъ сіона было, заиста овде бы богато

*) Кадъ бы хтела свака Србкиня, госпоя или господична, коє умеду съ туѣегъ єзыка што годъ превести, или саме написати; да намъ шалю књижевне и забавне прилоге: онда овай листъ посіо бы с' већимъ поносомъ своє женско име. За садъ Шумадинка благодари овой своіой неименованой сестри, за овай малый али лепъ прилогъ и жели да се и друге млого бройне нѣне сестре на ню угледе.

У.

полѣ за повѣстницу Србску нашао. Прво да пооди Србскій монастырь *высоке Дечане*, па онда *Патріаршію Пећь*, после *Ђурђеве Ступове* и оданде да дође у *Скопѣ*, или у *Скоплѣ*, а найболѣ у Скуплѣ, єрбо ово место први су Србби подигли, и назвали Скуплѣ одъ туда, што ово место у єдной низкой долини лежи, а са свію страна обколяваю га брда, као на подобіе Ужице, само што већу равницу у дольи одъ Ужице има, и вода се у нѣга са свію страна у варошь слива и скупля, због чега є потомъ ово место и добыло име одъ стары Срба *Скуплѣ*, то єсть гди се вода скупля и сабира и крозъ сваку улицу и дандашньи тече, и калдрму испира. Овде насредъ вароши има єдно голо брдашце, на подобіе умке какве, и казую, да є ту єданъ манастыръ претрпанъ, а виду се у наокодо зидине неке, дакле вѣроятно є, да є нѣка Србска светиня подъ ньимъ и претрпана. Одавде требало бы посѣтити Србска села, названа „Црна Гора“ коя одавде на три сата подъ планиномъ качаникомъ простртa леже. Овы села има свега 17. и то све велика села, ни єдно манѣ одъ 150. домова, и у ньима све сами Србби живе и діялектомъ сремскимъ говоре. Жителъи ови села имаю неко особено право, то єсть они су се іошть у време пропасти Србске, Порти обвезали, да ћеду іой свагда вѣрни быти, и съ ньоме противу непріятеля воєвати, зато су они свагда оружіе носили као и турцы, и съ ньима заєдно на войну ишли, и одъ великогъ даянія свагда су заштеђивани бывали, и зулумћари нису нигда смели на ньи насртати, као што ни данасъ несмеду. Одѣло имъ є особито, што нико овуда неноси, и казую, да є то првобитно просты Србa одѣло. У свакомъ томъ селу има црква и звоно. Кодъ села пакъ *Кучевиста*, коє преко триста домова брои, има и манастыръ, кои се називлѣ истымъ именомъ „Кучевиста“ а слави летнѣгъ Архангела Гаврійла. У томъ монастыру има єдно звоно, коє є 1811. године саливено у Београду за Србску школу. На њему є изображенъ св. Сава Архіепископъ Србскій, а доле подписано стои, да є саливено у Београду при владѣнію господара Георгія Петровића вожда Србскогъ. Исто звоно поклоніо є манастыру овомъ нѣкій Асань-Бегъ, кои є 1813. године бio съ войскомъ у Београду, па кадъ су момцы нѣгови исто звоно уплячкали, онъ одкупи одъ ньи, съ намеромъ да у истомъ селу Кучевиста, коє є нѣговъ Читлукъ, начини сатъ, на подобіе као што у Београду у граду има. Но доцніе истый Асанъ и нѣгова два брата Ибраимъ и Муртезанъ, падну у немилостъ кодъ цара и єданъ му братъ на пречацъ умре, а другогъ отераю у Цариградъ, онъ онда седећи єдно вече предъ кућомъ на чардаку, и снуждено размышляваюћи о своіой и породице своє пропасти, загледи се и у звоно речено, коє є предъ кућомъ на гредама стаяло, па га на єданпутъ та мысао обузме: да не буде и у томе што Богу сагрѣшіо, што є исто звоно, коє є на храмъ Божіи наменѣно, одузео, па га одма сутра данъ даде однети у манастыръ и тамо га поклони, коє є и данасъ у истоме манастыру.

Зато велимъ, овде бы се много коєшта могло полезно за насъ и за повѣстницу нашу изнаћи и сакупити, само да нисмо тако занемарени, но валяда ће и томе кадъ данъ доћи, валяда ћеду се и насъ кадгодъ наша браћа опоменути и потражити.

Съ Грцыма овдашньимъ іошть тако у двоумномъ помиренію за нашу школу стоимо, и само гледамо кадъ ће између насъ опетъ пламенъ мрзости букнути.

— 3. Фебр. Нѣгова свѣтлость нашъ Князъ дао є, као на данъ роћеня нѣне свѣтлости княгинѣ Персиде, єдну сяйну вечерну забаву, на коіой су присуствовали господа конзули, и млогобройна овдашня господа и грађани.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— При концу 1851. год. Банка аустриска имала є у готовомъ новцу 42,727.556. фор. ср. — а у банкнотама има у теченію 215,636.519. фор. ср.

— После Римскогъ царства, немамо у светской исторіи ни єдну државу коя бы се могла с' Русіомъ сравнити, што се тиче нѣногъ брзогъ растеня. Єрбо у години 1462. Русія ніе више него 6. миліона жителя имала. — 1584. имала є 12. миліона. — Год. 1689. просторъ Русіе износіо є на 14. миліона енгл. квадратны миля. И 16. миліона жителя. — Год. 1725. 15. миліона □ миля и 20, миліона жителя. — 1825. год. 20. миліона □. и 55. миліона жителя. — По найдоцніемъ попису у 1851. години површина целе Русіе износи на 22. миліона енгл. □. миля, и има 65. миліона обитателя.

— Єромъ Бунапарта постао є президентовогъ францускогъ сената.

— Декретомъ президента, помиловани су сви они кои су были за републикомъ и слободомъ заблудили.

— Савѣтовало се у Лондону да свы тамошньи бегунцы кои се као што пишу, 40. хил. налази, помоћу правителства изселе у Канаду, и да се тамо свакоме поклони по 50. дана землѣ за оранѣ. Нека ору некъ се лебомъ ране, а нека се окану слободе, идући за ньомъ млоги су умрли одъ глади.

— У Бечу православни давали су балъ накомъ є было 1300. душа, између кои знатній су были, по печительи Бахъ, Тунъ, Тинфелдъ.

— У Генуи забранѣно маскирати се на баловима овогъ карневала. (Кодъ насъ фала Богу слободно є свакомъ у свако доба маскирати се.)

— Управитель главне стаклене фабрике у Аустріи Іозефъ Вагнеръ позванъ є у Цариградъ, єрбо порта намѣрава неколико стаклени фабрика у турской подићи.

— У Бечу опетъ су 20. миліона банкнота явно спалили.

— У Француской у Бордоу, 11. Јануара тако є тресенѣ землѣ было, да су на више места коньи што су кола вукли поплашили се и кола изпревраћали.

— У Мадриду пуцао є єданъ на Шпанску кральицу и раніо є, но не опасно.

— Поведено питанѣ о светомъ гробу изравняно є съ портомъ по трактату 1760. год. на задовольство турске и француске.

— У Аустріи чуємо да су метули у пензію десетъ официра Србa, због тога узрока што „веле“ да нису се показали у ратнымъ годинама храбри противу душманина. (Како ће быти храбри противъ душманина, кадъ нису знали ко имъ є душманинъ.)

ТЕЧАЈ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31¼
Сребро	24¼

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 12 У Београду, у Петакъ 8. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКІЙ.

(Продуженіе.)

Тигаръ. Поредъ све те њіове учености и славе, кодъ насъ у бенгалской пустињи нико ій незна.

Я. Наравна стварь! несме се дотле терати, єръ више стотина люди, кои су само неколико сатій одъ вароши удалѣни, незнаю ни єднога слова о людима, кои мысле да су се обезсмртили.

Тигаръ. То смо мы бенгалцы у некомъ призренію много срећніи: єръ такови люди мораю смести и заплести по света.

Я. Ты заключавашъ врло право; єръ сметня нашегъ столѣтія єсте слѣдство сметене наше памети.

Тигаръ. Кажи ми молимъ те любезній пріятелю, раделн сви ваши учени о єдномъ и истомъ предмету?

Я. Главній предметъ єдногъ ученогъ човека треба да буде, распространеніе истине и добра, слѣдователно, у призреню томъ, треба єднаку цѣль да имаю, премда више путова има, кои къ той цѣли воде, и тако разделе се на разна заниманія, као: на богослове, правдослове, филозофе, сачинителѣ разни занимљивы и увеселителніи приповедки и т. д. но опетъ сви скупа губе по већой части њіову главну цѣль. И какове су незгоде у свету поправили, о томе намъ може исторія увѣренѣ дати.

Тигаръ. Кадъ си ты тако искренъ према мени, то и я теби морамъ приповедити, да самь я у време, докъ самъ іоштъ у бенгалской пустињи бно, зацело найлепшій између моє браће было. Тако догоди се єданпутъ, незнамъ каквымъ случаємъ, да єданъ одъ ваши къ нама дође. И како смо имали доста меса одъ животиня, тако смо га поштедили и пустили између насъ, тай човекъ, незнамъ како, добіе одма привржснике, єръ онъ насъ є увѣравао да су наше очи тако благогъ изгледа као голубіе, а наши нокти, да никако оштри нису: и ми да нисмо тигри, него яганьцы, мало нешто већи него они у Европи. Я самъ одма добро видіо да тай угурсузъ држи насъ за будале; но како самъ я съ людма мало познатъ было, то я нисамъ знао како бы ту сорту людій именовао. Были было тако добаръ, да ми нѣгово име кажешъ.

Я. Тай дераиъ было є подлацъ.

Тигаръ. Шта значи то подлацъ?

Я. Подлацъ то є: кадъ ко кога фали кои не заслужуе, или ствари одобрава, коє су неваляле: или свакомъ оно говори, што се коме допада.

Тигаръ. Имашъ право. Такавъ є оной човекъ было. Онъ се одма сдружіо съ ячима; предлагао имъ є, да они надъ нама кои смо слабіи владаю, и тако имъ напуни главу суетомъ. Онъ є казао, да найячій тигаръ одъ природе има право дати себи титулу: *свераздирује величество;* и онъ да є краль а не лафъ; и онъ є животиньи тако на длаку доказао, да они већъ никако о томъ сумняли нису, а притомъ имао є велику партаю на своіой страни, коя, да бы стварь понятніомъ учинила, све є друге, кои то нису веровали, прождирала. Такође є онъ говоріо, да є тыгру сама природа допустила, не само одъ глади животиню раздирати, него да онъ има право месо животиня кадъ му є воля и самогъ вкуса ради єсти; онъ вели: свако животно мора себи за честь приписати, што ће га тигаръ прождерати. И такови ствари много є доказывао. Отудъ є произлазила цела буна између насъ тако, да смо мы несогласни постали и понегда се и покрвили.

Я. Подло улагиванѣ увекъ є много зла у свету проузроковало, и было є изворъ сваке несреће.

Тигаръ. То зло мора быти да кодъ васъ у найвећемъ степену влада.

Я. На жалость, єстъ.

Тигаръ. Међу вами мора чудноватъ животъ быти; да ми є знати какве су нрави и какви обычаи ваши. Мене ће моя браћа бенгалцы изъ овогъ робства одкупити; они су већъ за одкупъ мой 12.000. медвеђи кожа подносили, па онда кадъ опетъ у бенгалску дођемъ, мого бы преповедати, шта самъ међу людима видіо и чуо.

Я. Я ћу имати честъ теби о томъ єдну књигу посветити; али само іоштъ да те упытамъ? какво право имате вы уватити 12.000. сироти медведа и съ њи коже скинути, па съ њима само єдногъ єдиногъ одъ васъ искупити.

Тигаръ. То є оно исто право, коє є и Александеръ имао, по комъ є неколико хиляда Мацедоняна у войну извео, да бы само своє єдно єдино сомовольство задовольіо. Мы жертвуємо 12.000. медведа за єднога тигра; вы пакъ неколико стотина хиляда люди за єдногъ; наше право дакле мора светіе быти него ваше.

Я, Ты тако доказуешъ, да се томе ништа противословити неда.“ — Садъ се пробудимъ и будући самь другу ноћъ опетъ саняо, да є тигаръ за цело променѣнъ съ 12.000. медвеђи кожа, и да у тигарскомъ двору у Бенгалской, єдно одъ првы достоинства има, то самъ узео слободу слѣдующе му дѣло посветити.

Посвета. „Ако знатно достоинство, коє вы може быти у Бенгалской одправляте, не буде ваше срце и ваше нрави променуло, то ћете се вы опоменути єдногъ старогъ пріятеля, кои васъ є по кадъ кадъ у вашемъ робству

посѣћавао, и съ коимъ сте се вы по неколико сатій у разговору забављяли.

Я узымамъ слободу са страхопочитаніемъ вашемъ дивлячеству ове листове сходно обећаню посветити, надаюћи се, да ћете ми о томе ваше задовольство, мылостивымъ шкргутомъ зуба, и наклонымъ урлекомъ показати.

Ови нижеслѣдуюћи листови, садржаваю подпуно знанѣ човечіе нрави, и будући да я ни найманѣ не сумнямъ, да ваше дивлячество неће о некимъ местима главомъ маати, и окомъ страовито превртати, као и да найманѣ волю добити неће, своє пустинѣ оставити, па у изображену и просвештену Европу изселити се; то бы я покорно моліо за вашу тигарску наклоность, и заштиту у ономъ случаю, ако бы можно у Европи съ просветомъ и изображеніемъ нрави, тако далеко дошло, да бы єданъ честанъ човекъ нуждомъ гонѣнъ, волю добыти мор'о, да єдно сигурно прибѣжиште потражи, у планинама бенгалскимъ како бы тамо правомъ гостопримства обрадовао се, и съ надеждомъ утѣшени последнѣ дане, мирніе међу тигрима него међу людма проживіо.

Препокорно пытанѣ, и найпонизнія сумня: дал' смо мы у Европи просвећени или дивльи народи?

Пре него о европейскимъ нравама и обичаима почнемъ говорити, чини ми се да є нуждно на то пытанѣ одговорити: да ли смо мы у Европи заиста изображени или дивльи народи? Наравно да є то єдно пытанѣ, коє намъ се већъ рѣшено чини; али како самъ я по момъ мышленю чудноватъ човекъ, кои се выше по собственомъ увѣреню, него потоме, што є већъ свршено управля, тако нека ми се не прими за зло та праведна сумня; будући да я съ моє стране доста вероватны причина имамъ.

Ако бы, одъ прилике скоре, или ма кадъ, и у Бенгалской свећа просвете тамошнѣ мрачне предѣле осветлила, то молимъ, да се съ томъ светлости врло предосторожно обходи, да се не бы ньоме плодоносне житнице природе запалиле, као што є се то у некимъ Европейскимъ предѣлима догодило. Съ ватромъ и свећомъ мора се предосторожно поступати, особито кадъ се младежъ съ тымъ игра, као што се то по већой части кодъ наши млады учены догађа, кои су не єданпутъ дубоко замишлѣномъ философу браду сагорели тако, да онъ садъ као єдно дериште изгледа и измеванъ быва. По некій Гай, гди су люди у тихомъ задовольству и миру живили, ови су просветительи разорили; єръ су они безъ предосторожности юрнули съ машалама до подъ стрею, и тако су по некій простачкій храмъ, кои є добродѣтельи и скромности подигнутъ бію, ньіовомъ непредосторожности у пра и пепео обратили. Истина да се и садъ у великимъ варошима, кадъ су яки ветрови, выче: пазите на ватру и свећу! но Господа литератори мысле, да се ово само простога човека тиче, и само ватра у фурунама и огньиштама разуме, премда се (in sensu latiori) у пространіемъ смыслу, и на ньи врло згодно односи.

Ако бы се кадгодъ у бенгалской, коє я, због мира и спокойства тамошньи народа, заиста не желимъ, данашньій начинъ просвете, по праведной одредби Божіой, увук'о, то бы я морао пре свега предложенѣ учинити, да се єдна комисія за чуванѣ одъ ватре одреди, коя бы одъ времена на време славе просветителя прегледала и налагала, да се одъ ньи све што є запалително као слама и дрва укланя, како се не бы и тако угреяне главе запалиле и тамо амо юриле. У дѣлу пакъ чини ми се да є већа часть блудећой светлости подобна, коя путника одводи съ пута добродѣтельи, лажнымъ основима, са стазе истине удалява и у блато га доводи, гди кадъ се до ушію угліби, оставля га, да тамо мирно седи. Истина є дакле, да ови ватрени кньижевницы одъ блата и трулы барушгина произлазе. Може се о ньима млого преповедки испреповедати, као єдна стара дойкиня о аветиняма што зна, и они много несреће у младежи производе. Ову одводе они съ пута Божіегъ закона, они уседну каквомъ лакомысленомъ младиńу подъ видомъ нове философіе на грбину, и юре га тако жалостно и дотле, докле нѣгова наметъ у дивлѣ пустинѣ не заблуди и међъ зверове не доће.

Єданъ одъ найгори духова є кньижевно страшило или духъ мученя учены людій. Онъ све руши али опетъ не подиже. Онъ є єдна одъ найгори аветиня. Онъ є по некадъ разумъ тако по зуби лупіо, да выше ніе смео предъ нѣга изаћи: и што є найгоре и данасъ се неда изъ света изагнати. Онъ влада по већой части на свеучилиштама и местима, гди су многи учени люди; поглавито пакъ задржава се кодъ рецензента или критикера.

Высокоученія, волшебство или кньижевна мора, такоћеръ су ужасна аветъ. Ова свакомъ намеће своє мысли, и кадъ кога увати, прегняви га своимъ доказателствама. Одъ вампира учености такоћеръ треба зазырати; онъ кадъ увати учене, изсиса имъ сво чувство човечіе изъ срца, па онда ньіове главе тако жалостно отеку, да на човеку ништа выше нема него глава.

Главе безъ срца, наравна стварь да су чудноватe ствари. Садъ нека се суди како то изгледа, кадъ бы главе рѣшавале ствари срца, вообште се увекъ пыта, далъ є болѣ, да међу людима выше разума него срца има. Я самъ за последнѣ. Разумъ є одкако є света, врло много несреће причиніо, мы смо оставили оне просте путове природе, и тражили смо оне измайсторисане. Та коћеръ я свагда видимъ, да люди великога духа, и велике будалаштине чине; међутымъ докъ люди съ простымъ добрымъ срцемъ, своіой браћи людима, своимъ битіемъ срећу причиняваю. Свакій мудрацъ, кога истинитый умъ почитуе, повраћа насъ натрагъ, и показуе намъ путове просте природе — найвећій знакъ да є нашъ разумъ заблудіо — заиста и єсте чудно, што се мы покушавамо нама име просвећены народа, а другима име варвара приденути, премда ни у коє време просвета у човечеству ніе манѣ владала, него садъ међъ европейцыма што влада. Съ овомъ є суетомъ исто тако, као и са свымъ титулама, коє намъ є гордость приденула. Тако се назвао човекъ умно животно, премда често и найбудаластіе несташлуке чини, и сатымъ показуе, да є онъ животно, коє текъ може быти умно. Тако се называ по некій свирѣпый судія мылостивымъ Господиномъ, а по неки добри и поштени, кои нигда ни мушицу увредіо ніе, называ себе строгимъ Господиномъ. Онай се называ высокороднымъ и ако є се усиромашной колебицы родіо: а овай благороднымъ, и ако му є природа одъ роћеня криве ноге дала: тыме се ясно доказуе, да су све ове просте титуле лажна измышленія гордости, коя у природи никаквогъ места немаю, єръ за Бога! Како ћу я єдногъ човека, кои се є на земльи родіо, высокороднымъ, а другогъ, кои криве ноге има, благороднымъ звати! — То є єдна гадна лажь и такова лажь, као кадъ бы злогъ и невалялогъ Господина „Милостивымъ“ а доброгъ и честногъ човека „строгимъ“ назвао. Гди ће се наћи дивлякъ, кога є ра-

зумъ дотле оставіо, да онъ себе „ваша мудрость“ називати допусти. Кодъ европеяца састои се по већой части све у титулама, а ове су титуле обычно измышлѣна свойства, коя мы никако немамо. Изъ истогъ овогъ суєвѣрногъ предрасужденія и мысмо се ослободили самовластно нама титулу „просвѣчены народа“ приденути.

Нико ми неможе замерити, ако се о томе у мени кадкадъ велика сумня породи; єръ ако смо просвѣчени народи, то треба првенствено, да се просвета међу нама нађе: но я є нигде манѣ не наодимъ него у Европи. Кадъ се станемъ дивити нашымъ будалаштинама, то заиста нађемъ, да ми пре, име дивльи него обычны людій заслужуємо. Кадъ прорачунимъ шта смо мы коєшта съ нашымъ разумомъ починили — — Римъ, Атина, Скити и Галли, сѣверъ, востокъ и западъ, одъ пола до пола — узмыте како оћете — све є то пуно неразумія; велика Грецїя представила намъ се съ великимъ будалаштинама, и гордый Римъ подъ робствомъ свои страстій, понизіо є страдаюће човечество. Мы сматрамо оно за велико, што є мало, и наслѣдили смо предрасужденія и пороке народа, а не добродѣтель поєдинога. Я самъ нашао, да є човекъ свагда онай истый, само што є лудакъ кадкадъ свою капу променуо. Већа часть гонѣна своєлюбіемъ и гордосћу, не познаєт своє право опредѣленіє и срећу човечества. Свакій мысли само о себи, свакій држи да є болый, ученіи него другій; свакій оће да поправля, свакій да исправля и свакій да обавешћує. На какове насъ страшне догађаєт исторія опоминѣ? Колико ли смо хиляда нашой страсти обаваншћиваня жертвовали! Како ли смо свирѣпо и гадно съ нашомъ собраћомъ людима у Мексики поступали! Кадъ исторіє Хотентота и О-таита, коє, дѣла свію дивльи народа, коє мы варварима називамо преповедаю, прочитамъ, то я у ньима не налазимъ ону множину свирѣпости коіомъ човечество съ правомъ насъ окривити може; коє су дакле главне добродѣтельи, коима се мы тако гордимо? и у чему се састои наше поболшанѣ, коимъ се мы одъ варвара одликуємо? Оно се состои у великой и малой политики, у претераной учтивости, у начину умети се у отмѣномъ свету представити, и у майсторіи међу людима умети живити. — Ово є дакле наше велико быће. Дай єданпутъ да видимо, шта су ови начини поболшаня изъ човека начинили? далъ є се онъ на какавъ већій степенъ попео, или є се исподъ човека понизіо?

(Край слѣдуе.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Бршлянъ. расте по шуми и бокори се, онъ є малый дотле, докле годъ неудвори се и неулаже каквомъ великомъ грму или букви, да му дозволи да се узъ нѣга пенѣ и расте. Бршлянъ обично букви говори, да онъ ню украшава, и да є лети и зими нѣно стабло обвіено зеленимъ венцемъ. Буква му верує, и пушти га да расте до нѣговы грана, и поноси се съ бршляномъ. Али кадъ бршлянъ ояча, и кадъ се упіе добро око стабла, онда се смеє и пркоси букви, коя мало по мало почне венути и за неколико година, осуши се она стогодишня буква, сбогъ оногъ найпре онако малогъ стручка бршляна. Кадъ путуешъ крозъ шуму, видићешъ млого суви велики грмова и букви, око кои се неблагодарный бршлянъ віе и зелени. Садъ изведи одатле самъ себы науку умный човече. Єръ на овомъ варљивомъ и непостояномъ свету, ништа друго ниси него она буква, а бршлянъ то су твои пріятельи и ласкательи, кои се око тебе вію, само своє ползе ради. Кои те фале и украшаваю сами свогъ интереса ради. Бршлянъ, то су твои пріятельи, коє ты подпомажемъ и узвишуешъ, а они те подкопаваю. — Свуда кудъ годъ погледашъ, можешъ наћи одъ чега ћешъ памети учити (само у огледало негледай.) Природа што є годъ створила, она є такво сагласіе у сва та створеня улила, да єдно другомъ или за ползу или за науку и искуство служе. За то ма колико да си богатъ, велики и у снаги, опетъ чувай се бршляна.

Борба. Да ніе у свету борбе, онда у читавомъ свету владало бы мртвило. Овако є светъ као єдна бръза река коя съ камена на каменъ скаче, кривуда се, дере обале, съ єдне стране рони а другу страну насипа, шушти, пени се, и у непрестаномъ движенію брзо изъ пред' нашій очію тече; а безъ борбе быо бы светъ као єдна велика бара, коя мртва стои. Борба животу дає правый животъ. Све што є на овомъ свету створено, то се све єдно съ другимъ тре и бори, Єдно друго сатире и изъ тога сатираня, раћа се животъ другима. Узми наочари Хумболда или Хегла, па погледай крозъ ньи по свету, па ће ти се чинити да ће све пропасти и да ће се светъ уништа претворити — и чиниће ти се да свакій створъ тежи за пропашћу другогъ створа, а оно башъ тымъ држи животъ єдно другомъ. Видіо бы да се све єдно съ другимъ бори. Сви елементи овога света у непрестаной су кавги и борби єдно съ другимъ. Гди има веће борбе него између ватре и воде! — а тако є и са другима. Тако є и међу людма — сви люди, єдни су одъ воде другій одъ ватре, па и ми Срби, єдни гасе ватру другій суше воду, и то є животъ и траянѣ вселене. — Човекъ има найвише на овомъ свету да се бори. Онъ има своє унутряшнѣ и споляшнѣ борбе. Али Мироћія ніе философія зато нећемо овде далѣ о томъ ни говорити.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— 5. о. м. приспѣо є овде нишкій Хуршидъ паша кои є опредѣленъ за Мухафиза градскогъ, и быо є одъ стране србске особито великолѣпно дочеканъ.

— На шабачкомъ театру представляно є треће дѣло „Смрть Дечанскогъ“ — съ прва два представленія быо є публикумъ задоволянъ, али съ овимъ трећимъ представленіемъ, быо є више него задоволянъ, быо є усхићенъ. Представлячи были су обично млади званичницы, кои су се у своимъ ролама тако трудили, да су при свакомъ другомъ представленію примѣтно вештіе, слободніе и у обште у свему болѣ играли. Но упоредъ съ ньима заслужуе шабачко жительство похвалу, коє є одушевлѣно за общти напредакъ, притекло своимъ млогобройнимъ посѣштаванѣмъ представленія у помоћъ. Штета само што у Шабцу нема пространіегъ места за представлянѣ, гди бы се могли сви они сместити, кои бы имали волю доћи. Єръ у ону собу, гди се сада театри представляю, єдва може 100. душа стати, а по толико двое врати се кући, немаюћи места. Поговара се, и надамо се за цело, да ће се на лето летньи велики театръ одъ дасака правити. А доцніе, ако да Богъ среће, быће у Шабцу театръ, кои неће млого уступати београдскомъ театру.

(Ђ. С.)

— Госп. Филипъ Христовићъ поставлѣнъ є за професора математике у лицеуму овдашнѣмъ.

— 5. о. м. было є трећій и последньій явный грађанскій балъ у зданію, кои є броємъ, лепотомъ, дочекомъ и уредношћу превазишао све до садъ у зданію даване балове. Друштво бала траяло є играюћи различне игре до 3. сата после поноћи.

— Обштина яребичка, што се тиче славе о св. Сави ніє заостала одъ осталы обштина, него є прво у школи по обреду наше цркве освештана водица, а по томъ єдно мало ћаче говорило є трогателно слово сачинѣно Г. К. Маринковићемъ учителѣмъ; и присуствуюћи, одушевлѣни, видећи школски напредакъ принели су 116. гроша, на фондъ школски, кои новци званичнымъ путемъ опремлѣни су куда надлеже. (С. С.)

— 26. Ян. некіи Милошъ Божићъ изъ Грезне окр, Гургусовачкогъ, спремаюћи се своме комшій у сватове, узме пиштоль да очисти одъ прашине, но кои се одапне съ дойнѣ ноге, и слугу нѣговогъ Милету у колѣно врло рани.

— Чуємо да є новопечатаный у Бечу србскій рѣчникъ Г. Вука Караџића забранѣнъ преносити у Србію и разпростирати га.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Цела наша земля има 850. миліона душа; одъ кои 57. миліона живи у Америки. 430. миліона у Азіи. 3. миліона у Аустраліи, и 252. миліона у Европи. У Африки пакъ неизвѣстно є, єдни рачунаю, да има 100. миліона душа, а другій пакъ кажу, да нема выше одъ 60. миліона. (40. миліона людій више или манѣ ништа незначи на артін.)

— Што се до садъ зна, найбрже є енглезки гвозденый путъ прешао 112. енглезки миля управо за толико минута. То одъ прилике за петъ минута, прешао є наша два сата путованя; по томе рачуну дошао бы човекъ на гвозденомъ путу изъ Београда у Крагуевацъ за два сата

— У последнѣмъ брою явили смо да є на Шпанску кральицу пуцано, кое садъ поправлямо будући є другчіе было. Кадъ є пошла да иде у цркву, и почемъ црква ніє далеко была, то є желила пешке ићи. Свудъ су велике гомиле света быле, на єданъ путъ, изаће єданъ у калуђерскимъ альинама преобученъ злочинацъ, и ножемъ у страу своме, неудари кральицу у срце као што є хтео него рани є само у раме — кои є одма уваћенъ, и већъ веле да ће после два дана быти погублѣнъ. Кральица лежи, али животъ ніє у опасности. Єрбо ножъ ніє было отрованъ, као што су се бояли.

— У Америки бегунци изъ Европе толико су успѣли, да се американске државе све выше и више починю заузимати за пропале революціонарне цѣли у Европи. И тако пишу новине, да ће се америка, и са оружѣмъ умешати у политику Европе. (Ако Кошутъ на то чека, онъ неће нигда више видити Пешту.)

— Сбогъ дочека Кошутовогъ и свію бегунаца у Америки посланикъ аустриски Хулземанъ, и рускій Бодиско, ишли су у Ваншингтону президенту Филмору и протестирали. Кои є врло грубіянски съ ньима поступіо, єръ докъ су они говорили слушао ій є одвећъ пазльиво, кадъ су конзули свршили свой говоръ и протестацію; онъ имъ се онда са свимъ учтиво поклони, и оде безда имъ є єдну єдину речь одговоріо. (Но то толико значи, колико да имъ є казао: господо моя, америка ніє у Европи.) И сбогъ те увреде прекинули су своя ближа сношенія са америкомъ.

— Цемалединъ паша поставлѣнъ є за губернатора у Нишу, на место Бесимъ паше.

— Енглезкій посланикъ у Цариграду, овы месоєца првый є путъ правіо ручакъ, на комъ су были сви турски министери и главніи великаши, и томе ручку придодало се доцніе играньє, кое є траяло до 2. сата после поноћи.

— У Паризъ приспѣли су 8. коня одъ чисте арабске фаіте, кое є Султанъ Бунапарти на поклонъ послао, цариградске новине являю, да тій осамъ коня произлазе одъ оногъ соя, кои є одъ кобиле на коіой є пророк яшіо, и коя се сорта међу арапима найболя сматра, и као нека светиня почитує.

— Између Париза и Брисела вода се тако яко разлила да є гвозденый путъ престао радити, и осимъ телеграфичны извѣстія, све су новине и писма за неко време изостале.

Огласъ.

(2) (1—3)

По одобреню надлежне власти имаю се у окр. Црнорѣчкомъ две цркве, и то єдна у селу Слатини, Вражогрнскомъ срезу, а друга у Болѣвцу, срезу Заєчарскомъ по плану и съ тороньомъ изнова градити; чега ради Начальничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато обявлюе, да бы се онай кои бы ту граћевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Начальника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Начальничества Окр. Црнорѣчкогъ, 30. Января 1852. год. у Заєчару.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30
Сребро	23¾

Сви ГГ. пренумеранти Шумадинке позиваю се учтиво, да пошлю полгодишню предплату. У Београду купе се новци одма съ квитомъ, а у окружна места свакомъ кои є платіо шалѣ се, и кои плати, послаће се одма печатана квита. Ко одъ ГГ. предбройника безъ сваке разлике, до месеца Марта непошлѣ предплату, престаће му долазити овай листъ. — До садъ изишавши броєви немогу се више добити.

Учредничество.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 13 У Београду, у Вторникъ 12. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ТИГАРЪ БЕНГАЛСКІЙ.

(Крај.)

Да сравнимо дивлякa са изображенымъ.

Дивлякъ познаѥ мало потреба, и оне коѥ познаѥ, може ій лако задовольити; онъ дакле има у срећи извѣстно првенство надъ нами, єръ мало потреба имати, и оне, коѥ су, лако ій задовольити моћи, єсть права срећа, а и сви филозофи држе тако.

Просвећеный — мы имамо млого потреба, и врло ій мало задовольити можемо; отуда є првый темель нашегъ незадовольства, наше несреће, отуда наша зависть, наша грабльивость, и гомила порока, кои отуда произлазе.

Дивлякъ има неправилно понятіе о Божеству; онъ обожава кадкадъ животно, а кадкадъ больку; и због лажногъ понятія, жертвуѥ на олтару люде, свою собраћу.

Међу нами просвећеныма већа часть има неправилна понятія; мы имамо єдну велику часть злочинаца, кои нѣгову величину не познаю; и єдну велику часть варалица, кои издаю, као да га познаю, а овамо у срцу ћаволу жертвую.

Дивлякъ жертвуѥ своимъ Божеству люде.

Просвећеный — исторія сведочи, да смо и мы тако исто чинили; и да смо іошть свирѣпіе него варвари съ нашомъ собраћомъ людима поступали. Іошть и данъ данашньій идемо у цркву, а у срцу мыслимо и планирамо о паденію кога одъ наше браће. Мы опадамо а Богу се молимо: мы издаємо отечество и молимо се; изричемо неправедне пресуде, и молимо се; правимо интриге, и молимо се; мы не уделимо просяку ни єдну пару, а молимо се; пиће, коѥ сирома после ядногъ рада нѣговогъ купуѥ, кваримо, и молимо се; лебъ, кои є сва раана убожару ексично продаємо, и Богу се молимо — и молимо? — — брблямо, треба да кажемо, то ніе молити се. Молитва є узвышеніе чувства къ Богу; она є знанѣ нѣговогъ суштества, коѥ є любовь, и кога заповесть любовь къ ближнѣму препоручуѥ.

Дивлякъ нема закона: кодъ нѣга рѣшава сыла, као и правица.

Мы просвећеный имамо законе, а не држимо ій; овде ій сарани надмоћіе, а тамо сила; овде ій испрелама политика; и опетъ овде майсторія начини одъ правде неправду. Тамо стои предъ великашомъ стра и трепетъ людскій, а малодушный плашльивацъ осуђуѥ невиногъ сиромаха. Ту себичность, и злато претегне праведну ствар людства, на мѣрилу правичности. Безобразна дечурлія обезсвећаваю невинность, и осуђую, окиваю животъ, честь, иманѣ, вѣру и савѣсть; они кои се улагую упропашћаваю; опадачи убіяю, оговорачи плячкаю; гди дакле обезбеђава правица противу силе покварены правій? Због правице изгуби се често праведна ствар и будаласта мышленя судія чешће осуђую, него разумни закони.

Дивлякъ, онъ є суровъ, не познаѥ художества, нити каква вѣжества.

Просвећеный, онъ є углађенъ, али є нѣгова углађеность гора него суровость. Онъ познаѥ художество; али га не употреби на добро човечества, као годъ и нѣгова знаня и вѣжества. Углађенъ тражи да превари углађеногъ, а паметніи паметногъ. Философія є претворена у будалу, поезія у ласкательицу, а реторика у пралю: и сама богословія морала є постати придворномъ дамомъ. Све є своѥ теченіе изгубило, човечій се разумъ искваріо; єръ страсти ньиме владаю, а не добродѣтель. Како су ядни и сиротни наши художницы! они су просяцы великаша. Одъ стваряюће молерске четкице, до поетическогъ пера, све є то робъ. Я самъ гледао, где молую оне, кои люде гняве и даве, и живописацъ китіо є главу ньіову съ лорберомъ, премда имъ є правіе было око главе наместити трнѣ и бодлѣ. Я самъ слушао стихотворце, кои найгоре люде обожаваю, и найгоре девойчуре музама праве. Шта ползую художества и знаня, ако насъ за болѣ люде не изобразе, дакле уколико смо больи люди постали? Шта є дакле наше данашнѣ воспитаніе? Много читати а мало мыслити, о свачемъ брбляти моћи, а мало радити; єдну гомилу кньижны титула на паметъ научити; єдну птицу у петъ єзыка именовати знати; лепо играти; добро се борити (фектовати) лепо се смешити моћи — — ето, то є просвета. По момъ мышленю оваково воспытаніе не изображава люде. Шта ползуѥ човечеству, што я знамъ шта є овай или онай о добродѣтельи говоріо, кадъ я добродѣтель само по имену познаѥмъ? дѣломъ учити и примеромъ учити, то є воспытаніе: овако мы люди ништа друго нисмо но слова, и сасвымъ онымъ, што смо учили, то ћемо быти што обстоятелства и страсти одъ насъ начине.

Дивлякъ нема средства за своѥ изображеніе; нема академіе; нема универзитета, нити каквы явны домова, гди се наставляти и воспытавати могу.

Просвећеный све то у Европи има, и мы опетъ ништа друго нисмо, него углађени варвари. У высокимъ школама влада честолюбіе, преимућство, гордость, гоненіе, и ова покваре све оно, што бы блага художества са ср-

цемъ човечіимъ учинила. Єданъ другоме завиди за нѣгово оштроуміе; свакій оће ясніе истину да види, пакъ укне на огледало, у комъ се она показуе! — — светый разуму! каква е неразрѣшима загонетка човекъ! — Я предстаемъ твоме судству, и молимъ те рѣши, далъ смо мы заиста просвећени народи или варвари?

Гласъ разума: „Човече! кадъ оћешъ да ти се на тай вопросъ одговори, то знай напредъ шта е то просвештеніе.

Цео родъ човечій има способность усавершенствованя, то есть: истини и правди приближити се, и то е темель просвете.

Познанѣ истине и извршенѣ правде то е просвета.

Онай е народъ просвећенъ, кои истину познае и правди слѣди.

Вы Европейцы, вы сте изображеніемъ разума, познаню истине ближе дошли, него они, кои друге части света обытаваю, но будући да вы, познавши истину нисте е у упражненіе довели, тако се вы неможете фалити съ изображеніемъ.

Предметъ изображеня разума, естъ познанѣ истине; а упражненіе правице есте предметъ изображенія срца. Човекъ, кои свой разумъ а не съ њимъ и срце изображава, квари се, и постае горе створенѣ него животно, ер разумъ узвышуе човека надъ животнымъ, па кадъ разумъ и срце не изобрази, онда се понижава човекъ исподъ безсловесногъ, шта выше іоштъ горій постае. Єдно животно, кое е яче одъ другогъ, оно е и горе, и будући е човекъ снагомъ разума найяче животно, тако е онъ у исто време и найгоре, ако онъ изображеніе срца са изображеніемъ разума не саедини: и ово се догаћа кодъ европеяца. Многи люди изображаваю разумъ а срце не, и због тога се покваре, и постаю рѣава суштества, коима страсти управляю. Вы дакле кои се просвећени називате разликуете се одъ варвара съ тымъ, што они првобытну свою доброту за темель изображенія имаю, а вы, што сте вашу искварили и вашемъ суштеству савшимъ другій правацъ дали.

Будући да у природи ништа ніе безъ дѣйства, и слѣдства, тако е вашъ разумъ у такой тами, да истину упознати и правду упражнявати не можете пре, докъ по теченію ствари и отуда произлазећимъ променама не увидите, да по нужди у животу човечіемъ познанѣ истине и упражненіе правде саюжено быти мора, ер иначе безъ тога блуди човекъ по злу и неистини. По овоме можете слободно пророчествовати, да ће саданьи варварски предѣли за кратко време просвећенію, ближе него вы быти, а ваша уређенія, коя су безъ сваке подпоре, т. е. безъ добродѣтельи, да ће пасти и свою пропасть морати наћи; изъ овакове ће се смесе добро и правица развити и познати моћи, и по оваковой мери познаня, свагда ће се судба будућій држава мерити и ньово постоянѣ опредѣлити моћи.

Пыта се: далъ има средства, коя бы овакове послѣдице предупредила? — здравый разумъ, на то одговара да е то средство међу нама, али га мы не познаемо, оно се зове: любавь и наука Христова.

Онъ е учіо истину познати и правду упражнявати, само слѣдующи овой светой науки одржаћете се: но нашій узети обычаи противе се овой науки човечіегъ блаженства, кою по некій благородній, кои е нѣнымъ основима веранъ остао, у тишини на своемъ срцу чуствуе.

Само любовь веже човека за човека; гди ове нема, човекъ постане убицомъ човека.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПУТНИЧКА ПИСМА *)

У Бадену 10. Авг. 1847. год.

Ко е видіо Хайделбергъ у пролеће, кадъ све озелени, и кадъ се брзый Некаръ, кои крозъ нѣга тече избистри, и кадъ све околине и пріятна места оживе песмама птица, путника и ћака, и ко познае само одъ части ћачкій веселый, слободный и безбрижный животъ, у целой Германіи а нарочито у Хайделбергу; ко е о свему томе баръ мало чуо или видіо: тай ће текъ моћи себы представити, како самъ се тешко съ Хайделбергомъ растао, гди самъ ово лето, тако лепо, весело и съ ползомъ провео.

Ты си се изъ мои доякошньи писама, довольно упознао съ Хайделбергомъ и са животомъ ћачкимъ, и надамъ се да самъ ти у толикимъ посланымъ писмама Хайделбергъ тако предъ очи ставіо, као да бы ты самъ собомъ у нѣму живіо. Па кадъ самъ ти о свему момъ животу у Хайделбергу и до Хайделберга рачунъ давао, нећу ни садъ моя писма прекинути, садъ, кадъ бы требало да ти пишемъ и онда кадъ ти до садъ нигда ни єдногъ слова небы писао. Сада — када самъ на путу за Швайцерску, за ону землю, кое само име кадро е у човеку побудити веселе и лепе мысли. Тешко самъ се съ Хайделбергомъ растао, али надамъ се да ћу га брзо заборавити; ер хилядама онако лепы и веселы места крозъ кое ћу проћи чекаю ме. Я ћу ти изъ свакогъ лепшегъ места писати, и мени ће довольно быти, ако ты свако мое писмо прочиташъ, и тако удалѣнъ одъ мене, истымъ моимъ путемъ у мыслима проћешъ, и ако све мое радости, веселя и уживаня са мномъ поделишъ, и погди кою путничку незгоду и уморъ помогнешъ ми сносити, чега напредъ ти кажемъ, да ће мало быти — ер люди кои путую само зато што имъ се путуе, немаю никакве неволѣ и незгоде. И што се изъ овы писама, већма одъ мене ползуешъ, то ће ми миліе быти.

Я самъ юче дошао овде у Баденъ. 8-гъ Августа, пошто самъ се са свыма местима коя су ми у Хайделбергу наймилія была, опростіо, кренуо самъ се на гвозденомъ путу. Нигда Хайделбергъ ніе живльи, него кадъ школе починю, или кадъ се свршаваю. Онда е читава варошъ у движенію. Прате или дочекую. Кадъ се о разпусту разиђу ћацы, онда е варошь мртва. И да по гди кои енглезъ несврати се изъ другогъ времена, варошани бы затворили свое дућане а особито пиваре. Како е овай месецъ наступіо, ништа у Хайделбергу ниси могао видити, него само спреманѣ за путованѣ. И шпекуланти изъ Манхайма и Карлсруа доћу, те се накупую євтино кньига и стары альина, кое обично млогій ћакъ при полозку пошто

*) Ова путничка писма нису писана съ томъ намѣромъ да се нгда печатаю, кое ће се и изъ ньіовогъ простогъ, и сасвымъ искреногъ преповеданя видити — но кадъ се усветъ пушћаю, свакій читатель, коме е воля, може држати да су управо нѣму писана, почемъ нѣга ради само се и печатаю. А тако исто и преднђућа писма ако буду печатана. У овымъ сада преповеда ће се путованѣ по Швайцерской. — Хайделбергъ е у великомъ войводству Баденскомъ на границы Француской украй Райне. Мала и лепа варошица нема више одъ 13. хил. жителя, међу коима обично близу хиляда ћака живи, ер ту е после берлинскогъ найславній универзитетъ. У.

зашто прода, само што га мрзи уза се вући. — Ништа није лепше видити него једног Хајделберског штудента, кои се креће на путованѣ у Швајцерску. Има лаку капу или сламнат шешир на глави; кратак капутѣ, широке лаке панталоне безъ упрта, (хозентрога) цигаре у зубима, врат безъ мараме, швајцерскій дугачакъ штапъ у рукама, ћачкій фини телећнякъ на леђима, у коме има само неколико кошуља, чешаль и четку, књигу за путованѣ, и друге ситнице, кое све није теже одъ петъ или шестъ ока. Таковы неколико стотина кренуло се овы дана изъ Хајделберга на све стране. Што годъ видишъ на нѣму свеђочи ти да је то време живота само за уживанѣ овогъ света. Па ако такавъ младъ човекъ има кою стотину дуката у цепу, онда, за ова два месеца, читавъ је светъ нѣговъ. И оваква два месеца ћачкогъ безбрижногъ путованя, вреде две године кућевногъ теретногъ и брижногъ живота.

И я самъ био на крилима кадъ самъ изъ Хајделберга пошао. Све ствари моје послао самъ у Генфъ на дну Швајцерске, гди се надамъ за месецъ дана текъ стићи. А са собомъ само самъ узео оно што ми је најпотребније, и што је могло у мой ћачкій путничкій телећнякъ стати. Было насъ је више одъ 60. кои смо се на једанпутъ съ музикомъ и съ певанѣмъ кренули. Међу коима насъ 20. има, кои смо се договорили да заједно крозъ целу Швајцерску путујемо. У Карлсруе дођемо рано, и већъ намъ се досадило на гвозденомъ путу седити, за то, на првой штаћи после Карлс'руа у Мургстурму већа частъ оставимо гвозденый путъ и изађемо премда смо платили были до Бадена. И пођемо крозъ ова лепа места пешке. Но врућина примора насъ те смо се потрпали у прва кола коя смо срели. И тако возили смо се добра два сата. А пошто смо дошли у брегове крозъ које се река Мургъ као крозъ рай крвуда, оставимо кола и пођемо пешке да бы тако болѣ могли видити и уживати ону красоту природе. Прођемо Ротенфелдъ и млога друга маня селца, и дођемо у Гренсбахъ на ручакъ. И после подне попенѣмо се на брегъ гди су развалине једногъ старогъ градића званогъ Еберштаинъ лежале. Ако ниси никадъ поља био, и ако ниси нигда идеале природе саняо, а ты иди тамо попеньи се на Еберштаинъ, погледай око себе 70. малы брежчића, погледай изподъ себе долину у коіой селца и варошице са млогимъ различнымъ фабрикама виде се, осврни се око себе и свуда погледай, и онда бы морало ти другчіе срце куцати, морао бы съ неке више точке овай светъ сматрати, морао бы свой животъ и своје очи више уважавати. Ту смо дуго седили и гледали. Очи наше быле су несыте гледаня, што смо више гледали све смо више желили да дулѣ гледамо. Што смо се више о томе разговарали, и једанъ другомъ показивали, тымъ више виђали смо и одкривали нове лепоте.

Одатле пођемо преко брда, све крозъ шуму и ладовину. И преко Лихтала дођемо овде у Баденъ. Одъ Ебрштайна, па довде више смо се шетали него путовали, ербо имамо готово крозъ саме лепе баште, и за шетанѣ направљене путове. О Бадену морао бы ти исто оно писати, што и о Еберштайну, а у нечему и више, но нећу ти съ тимъ быти на досади, ербо што годъ ма колико было лепо и пріятно, кадъ се млого фали и опетъ ништа друго него фали постаје дотужно и несносно. До ста ти је да ти само кажемъ, да је Баденъ оно место, у коме одъ Мая месеца па до Октомврія хилядама гостію изъ Енглезке, Француске, Русіе, уобште изъ целе Европе дође и седи. Овде у Бадену има одъ природе врућа баня, но повећой части страны долазе овде не сбогъ здравља него само да весело лето проведу. Но ни то неприваћи богате путнике толико, колико што има явна игра на новце, то естъ лутрія са 36. нумера Рулетъ. Гди некій играюћи упропасте се, а другій подпомогну се. То је једна велика сала, предъ коіомъ готово непрестано музика свира, и у коіой најотмѣній то естъ најбезпосленій и најбогатій путницы Европе тамо амо шетаю. И кои већа частъ око једногъ дугачкогъ и зеленомъ чоомъ постављногъ астала седи или стои. Тай асталъ наликъ је на биліяръ. И по нѣму побележене су нумере до 36. — на које они што играю ту лутрію по своіой вольи на кою ће и колико ће, међу; а у среди стои точакъ среће, око кога су мале зачкольине са назначенимъ нумерама, и онда тай се точакъ окрене и једну малу куглу почне около гонити, и тако на коіой се та куглица заустави, она нумера добія 36. пута онолико, колико је на ню метуто, а са оны другій нумера, Банкеръ сгрне новце. Може се метути на више нумера, које такође у соразмѣрности добіяю; а такође и на друге начине. На той игри увекъ има по једанъ одъ полиције, и непрестано седе четворица, одъ кумпаније кои ту игру подъ аренду држе, и грдне новце зато баденскомъ правителству плаћаю. Мы како смо се у гостіоци одъ прашине очистили и преобукли, поитамо тамо. Мени је Баденъ познатъ, єръ ово је другій путъ одъ овогъ лета да самъ у нѣму, и да око овогъ зеленогъ астала обилазимъ. Но колико самъ годъ пута до оваковы забава дошао, ни путъ іоште нисамъ се измакао, а да непринесемъ неколико форинти — и кадъ изгубимъ и я се тѣшимъ тымъ што самъ за тай губитакъ купіо изкуства, — и тако не само я, него свакій човекъ, до гроба своіомъ штетомъ купује изкуство, безда га може толико купити и прибавити да му је доста, да се неможе ни съ чимъ више преварити. Ова лутрія у 11. сатій пре подне отвара се, а затвара у 11. сати ноћи. Хиляде дуката за по сата губе се и добіяю, и сваки часъ меняю своје господаре, и иду изъ руке у руку. Ко је сребролюбацъ нека дође овде, да види како дукатъ незначи ништа. Највећомъ сумомъ играю Енглезки и руски племићи. Често одъ маньи владателя преобучени и непознати дођу и врло са страшћу играю. За ову игру нема вештине, овде само чиста срећа и случай помаже. Овде да дође човекъ па само да сматра људе и њіове ћуди. Млого света има, али слабо се што говори, свакій ћути и рачуна колико је добыо или изгубыо. Само онай што окреће малый точакъ среће викне и каже коя је нумера и коя фарба. И притоме не само да свакій човекъ показује свою ћудъ, него, и свакій показује карактеръ своґъ народа. Немацъ кадъ губи, онъ се уплаши и свакоме тужи се како нема среће, кадъ добія пакъ онъ неможе уздржати се да се несмеје и да се нефали, и свакій часъ брои обашка злато обашка сребро. Француз кадъ губи, онъ је онда гробіанъ, неучтивъ лютъ и готовъ је да се инати, кадъ добыя онъ је онда галантъ и све више меће. На Енглезу пакъ неможешъ познати никакве промене, или добыо или губыо, онъ се у лицу ништа неменя. И кадъ све једно за другимъ губи, онъ се по кадъ кадъ ладно и преко срца насмеје, као чуди се што неможе да добые — и што више на једной нумери губи, тымъ више све на ню еднако меће, да съ тыме пркоси своіой несрећи. Немацъ пакъ како на једной нумери изгуби, онъ читавъ данъ неће више на ню метути. Немацъ гата, и кадъ мете неколико

дуката онъ приложи іоштъ неколико сребрны новаца, и гледа да небуде ліо или тако. Енглезъ неброи ни колико мање, ни колико добыва — онъ све на єдной гомили држи и банке и дукате и сребрне новце. Найсмешніє гледати є жене кадъ играю. Оне ако су кою нумеру усну видиле, затру се мећући на ню. Старе жене кадъ губе, оне само шмрчу бурмуть на ћуте. Младе жене кадъ губе, оне се непрестано осврћу, да виде, да ли когодъ ньіову несрећу съ ньима дели, и да ли ій ко жали. При овой игри може човекъ да штудира човека и нѣгове страсти. Неко весело ода тамо амо, и рачуна колико є добыо, кадъ после по сата видишъ га гди є окуньіо главу, прекрстіо руке на прсима, па седи у коме краю ове велике собе, и само изъ далека слуша, како дукати по асталу звече.

То вече были смо до 11. сатій ноћи, и гледали ту игру — млоги одъ могъ друштва играли су, неки нешто добыли а неки изгубили. Я нисамъ быо за игру расположенъ, но сутра данъ єдва самъ чекао, кадъ ће быти 11. сатій да се започне. Опетъ сала была є пуна — я опредѣлимъ само 30. форинти да тай данъ забаве ради изгубимъ. Наравна стварь здравый разумъ савѣтовао ми є да неиграмъ, но я самъ увѣренъ, да младъ човекъ кои свагда повинує се здравомъ разуму, онъ често уздане у старости, и види да є провео свой животъ безъ младости. Єрбо слушати увекъ тай нашъ здравый разумъ, кои намъ млого коєшта забранює, было бы єдно выше ограниченъ наше слободе. Шта є друго младость, него безсмислено и неограничено уживанѣ овогъ света и свега оногъ што є на нѣму. Сто узрока нашао самъ себы за извиненіе, не 30. него 300. или 3. хиляде форинти, да потрошимъ за моє удовольство. — При играню быо самъ врло добро разположенъ, и весео. Спочетка играо самъ врло умерено, но пошто самъ добыо 50. фор. играо самъ онда Енглезки. — После ручка продужимъ, и срећа ме опетъ меняюћи се као и пре подне добро послужи. Лепа баденска музика на полю є є свирала, и мы смо сви наокодо по нѣномъ такту давали или примали, добіяли или губили. После 10. сатій остави ме срећа, и све єдно за другимъ, не само я него сви одъ мога Хайделберскогъ друштва почнемо губити — и пошто изгубимо сваки прилично одъ добитка, одемо да спавамо. Мени є одъ овога вечера, остало добита одъ те лутріе око 20. франц. дуката — (160. фор. ср.), и гледећи како єданъ изъ Либека за по сата добы 12. хиляда фор. сребра, чинило ми се ово ништа.

Ето, отоме мыслio самъ само узгредъ да ти напоменемъ, али речь по речь, моє се писмо протеже дугачко. — Мы смо овде врло весело време провели. Све гостилнице пуне су самы Хайделбергски ђака. Єрбо Ладенбургъ, Некарштайнахъ и Баденъ, то су места око Хайделберга, у коима се ђаци у ово доба праштаю, и съ музикомъ, певанѣмъ и са чашама у рукама и съ погди коіомъ сузомъ у оку — растаю. — Сутра даємъ ручакъ у башти наше гостіонице, за срећна растанка. Сутра на томъ ручку желіо бы да се десишъ, да видишъ кнко безбрижна младость уме и ужива овай светъ и како се Хайеелбергски штуденти безъ икаквогъ узтезаня и уздржаваня веселе. Довде ме є допратило петъ Срба, моій найбольи пріятеля и земияка съ коима самъ овогъ лета у Хайделбергу живіо и учіо. Сутра разићићемо се свакій на свою страну. Єдни полазе у Београдъ, єдни иду у Берлинъ, єдни у Генфъ, єдни се враћаю у Хайделберъ. — Писаћу ти опетъ, али одакле? то незнамъ; єрбо іоште нисмо се сагласили коимъ ћемо путемъ ући у Швайцерску. Има насъ млого што ћемо заєдно путовати, па ћемо се тешко и сагласити. Єдни оће да идемо у Штрасбургъ па францускомъ страномъ да дођемо у Базелъ; други оће, одавде преко Фрайбурга у Базелъ, трећи желе преко Шафхаузена, неки оће чакъ преко Констанца. — И тако незнамо ни єданъ іоштъ гди ћемо. Мы смо као птице, коє кадъ полете, незнаду на кою ће грану пасти.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

С. съ Дрине 7. Февр. На Босни почива нека проклетиня, Срби у ньой нигда немогу срећно живити, или є кривица до ньи, или до оны Турака, кои су цару и нѣговымъ уредбама непокорни. Страже турске поредъ Дрине дигнуте су, єрбо имаю посла у унутрашньостн Босне. Пре краткогъ времена, затворено є изъ наше бельиньске 300. Срба, и то све самы кметова, кнезова и бирова, међу коима є тужны 17. нашій свештеника было. И за коє никаквогъ узрока ніе было, єръ се нису ништа власти противили, и были су сви у Бельини затворени, за то време тумарали су Турцы по ньіовымъ кућама и покупили оружѣ и гди што, што се узъ оружѣ приватило. У некимъ местима по трипутъ тражило се оружѣ. 31. Јануара пушћени су сви и то онда, кадъ су се подписали, да, гди се наће оружја, да животомъ плате. Међу тымъ, Срби кои су турске вере, остаю на миру и нико имъ недира оружѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— **У Галиціи появила говеђа болесть, и врло нагло затире говеда. одъ 417. комади говеда што се разболело 261. морало є крепати.**

— **У овой годнни слави ће Русія хилядугодишнѣ торжество одъ постанка рускогъ царства.**

— **Министеръ Енглезки иностраны дѣла Гренвилъ изразіо се врло поштено о народной узаймности, и рекао є: да съ народима треба онако поступати као што сами желе — да свакій народъ чини другимъ народима оно што и себы жели.**

Оглас.

(3) (1—3)

Кућу мою, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Теризія на Саву водећемъ, оћу да продамъ. У ньой, коя є двокатна, има 5. соба, 1. оџаклія и две куйне са іоштъ некимъ зградама у авлій. Кои є жели купити, некъ се мени яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена є врло умѣрена.

М. І. Барловацъ.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30⅜
Сребро	24¼

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 14 У Београду, у Петакъ 15. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

О ЧОВЕЧНОСТИ.

Човечность є *значай нашегъ рода*; но она є нама само по способности уроћена, и мора се изображенћмъ развити. Мы тай значай недоносимо готовъ на светъ; но у свету треба онъ да буде цѣль нашегъ теженя, збиръ наши упражненія и наша *вредность;* єръ мы анћелство у човеку непознаємо, и ако духъ, кои съ нама управля, ніє човечанъ духъ, мы смо онда мучительи людски. Божествено є дакле у нашемъ роду *образованѣ човечности*; сви велики и добри люди, законодавцы, изобрѣтательи, философи, стихотворцы, художницы, свакій племенитъ човекъ по своме стану, воспитаваюћи свою децу; испуняваюћи своє дужности, примѣромъ, дѣломъ, заведеніяма и наукомъ томе є помогао. Човечность є благо и добитъ свію човечески трудова, управъ као *задатакъ нашегъ рода.* Узвишаванѣ човечности єсть *дѣло*, коє непрестано продужавати треба; иначе понижавамо се, и у вишемъ и нижемъ стану, суровой животиньи и скотовима.

Понятіе, коє човечность изражава, а іоштъ више нѣна *повестница*, чини се да іой право граћанства у нашемъ, говору дає. Кадъ є се годъ човекъ, ова дивна загонетка створеня, — по своме видимомъ стану разсматрао, и при томъ се съ онимъ, што у нѣму лежи, са своимъ способностима и моћю захтеваня, или са споляшньимъ предметима стално природе сравнявао, свагда се осећао да є *непостоянъ, слабъ* и *немоћанъ*; због тога є у найвећой части источны списанія ово понятіе имену нашегъ рода првобитно прилагано. Човекъ є *одъ земљѣ*, трошногъ састава са краткимъ диянћмъ; нѣговъ є животъ *сѣнъ*, нѣгова *судба, трудъ* и *мука* на земльи.

Већъ ово понятіе водило є човека *човечности*, т. є. саучастію на патньи нѣговы ближньій, сажаленю због несавршенства човечіе природе, паштећи се да та зла предупреди или имъ како тако помогне. Источне су землѣ врло богате у моралнимъ, лѣпо представлѣнимъ изреченіяма, коя ово човеческо осећанѣ као дужность побуђаваю, или као неку нашемъ роду необходимо нужну добродѣтель препоручую.

Исто тако нису се могли Грцы уздржати, да у увисъ гледећемъ (као што они люде зову) умномъ роду све оне оскудице непримѣте, коє къ сажаленю и саучастію, дакле човечности и друженю воде. У Омиру и свима њіовимъ стихотворцыма налазе се найнѣжнія тугованя о судби човеческогъ рода. Опоменимо се Аполовы речій, кадъ бѣдне смртне описує:

— — Како су они, подобно лишћу дрва, садъ зелени и весели, плодовима земнимъ ранећи се; ал' наскоро затимъ увену и угину. —

Или кадъ Юпитеръ каже:

— Нигди нема бѣдніегъ створеня одъ човека; нигдѣ ни єдногъ међу свима, коя се на земльи движу и дишу. —

У истомъ смислу у комъ и Омиръ, певали су нѣтови лирически стихотворцы.

Поредъ одржаня себе самогъ была є дакле прва дужность човека, да слабіимъ ближньима у помоћъ притече, и да ій противъ природны зала, или суровы страстій своегъ собственогъ рода брани. Законодавцы и мудрацы бринули су се о томе, да людима речима и обичаима ове необходимо нужне свете дужности према своимъ ближньима препоруче, те се тиме найстаріе людско и међународнѣ право основало. Прописъ верозакона био є: уздржавати се одъ убійства, немоћнима у помоћь притицати, блудећемъ правый путъ показати, ранћногъ неговати, мртваца саранити. У верозакону быле су изложене дужности брака, дужности родителя према децы, деце према родительима, домородногъ према туђинцу и мало по мало се ово милосрдіе и на непріятеля распростирало. Што є Поезія и законодавна мудрость започела, усаврша̀ла є философія: и мы имамо на томъ найвише сократовой школи благодарити, што є у виду онако различны система ученя, познанѣ природе човека, нѣговы вештествены отношеня и дужностій, наука найизображеніи духова была. Што є *Сократъ* кодъ Грка учиніо, учинили су кодъ други народа други, *Конфуціусъ* био є н. п. Хенескій, а *Мену* Индійскій *Сократъ*. Єръ уобште главни закони човечески дужностій нису ни єдномъ народу непознати остали. Али ій є при свакомъ начину држаповправленія по стану и времену тако названа државна потреба одъ части узвишавала, одъ части препречавала и изопачавала.

Кодъ Римляна, кои су ову речь човечность изрекли, было є повода, да се ово понятіе опредѣлителніе развіе. Римъ є имао строге законе према робовима, децы, туђинцыма и непріятельима; виши чинови имали су право према народу. Онай, кои є своє право са већомъ строгошћу упражнявао, могао є *правичанъ* али не *човечанъ* быти Благородный, кои є одъ своегъ права, кадъ є оно одвећъ строго и неправично было, самъ попустіо, кои є према децы, робовима, нижима, туђинцыма и непріятельима, не као римскій граћанинъ или Патриціи, него као човекъ поступао, тай є было човечанъ, найчовечніи, (humanus, humanissimus), и то не само у разговору и у друштву, него и у пословима, у домаћимъ правама и у свакомъ дѣланю.

И почемъ є томе наука и любавь према грчкомъ мудролюбію млого принела, што є то свирѣпогъ и суровогъ Римляинна мекимъ, благимъ, пріятнимъ и справедльивимъ учиннла, то може ли се образуюћимъ наукама дати лепше име, него што су *чавечнимъ наукама* назване? Доиста Филосоѳія ніє была одъ ньи исключена, шта више была є она овы образуюћи се наука воспитателька и другарица, часъ мати, а часъ кћи ньіова. Будући є дакле кодъ Рмляна човечность найпре као ублажителька строги грађански закона и права, као права кћи Филосоѳіе и образуюћи наука име добила, коє се затимъ далѣ съ Филосоѳіомъ распростирало: због тога треба намъ и име и дѣло почитовати. И у найсуєвѣрніимъ и найтавніимъ временима опоминяло є се име humaniora као озбильну и лепу цѣлъ, кою су науке подпомагати имале; па ову цѣль нећемо ни мы никадъ напустити.

Дабогме, мы нећемо заборавити оно знатно благо, коє намъ є дублѣ разсматранѣ човеческе природе засвагда набавило; а то є *познанѣ наши сила и способностій, нашегъ позива и наше дужности.* Управо оно, чиме се човекъ одъ животинѣ разликує, єсть нѣговъ значай, нѣгово опредѣленѣ; овога се онъ неможе исто онако одрећи као ни саме човечности. Ово є была права наука човечности, у коіой су намъ Грцы и Римляни прекрасно предходили.

Човекъ има волю, онъ є способанъ за законъ. Нѣговъ му є умъ законъ, светый ненарушимый законъ, одъ когъ никадъ одступити несме, одъ когъ нетреба никадъ да одступи. Човекъ ніє само механичный удъ природногъ склапа, него є онъ духъ кои природу управля. Онъ треба уму да слѣдує; све око нѣга, нарочито нѣгова собствена дѣла треба да управля сходно обштемъ начелу света. Ту томе ніє онъ никаквомъ принуђеню подвргнутъ, да, онъ се и неможе принудити. Онъ се самъ опредѣлява, онъ установлява са другима нѣму подобно мислећимъ створенима по светимъ ненарушимимъ законима неко дружтво. По таквимъ законима онъ є пріятель, грађанинъ, супругъ, отацъ и найпосле сагрђанинъ велике вароши божіе на земльи, коіомъ законъ, духъ и *свеобштый умъ човечества* господари, расположе и управля.

превео
Владимиръ Іовановићъ.

ПИСМО ХРИСТОФОРА КОЛУМБА,

ОТКРОВИТЕЉА АМЕРИКЕ, У КУБИ ПИСАНО, У КОМЪ ОНЪ ТУЖБЕ СВОЕ ПРОТИВЪ НЕБЛАГОДАРНОГЪ СВЕТА, КРАЉИЦИ СВОІОЙ ИЗЯВЉУЄ.

„Седамъ година бавіо сам се я при Вашемъ краљевскомъ дворномъ стану, и седамъ година ми є говорено, да є предпріятіе моє будалаштина. Садъ, почемъ самъ путъ разкрчіо, захтеваю већъ чизмари и кроячи повелѣ — привилегіе — на откриванѣ новы земаля. Я пакъ гонѣнъ и заборављенъ, немогу нигда на Хиспан'олу и на Періу помислити, да очи моє са сузама не напунимъ. Двадесетъ година самъ я у служби вашегъ Височества стаяо, моє тело є слабо, моє су косе све оседиле, а и сузе су ме оставиле. Ожали ме садъ, о небо, као што и я землю оплакуємъ; жалите ме вы, кои любовь, истину, и правду почитуєте.“

Примѣтба спріобштителя: завистъ и злоба, нису се никада уморише Колумба гонити, оне су разгласиле, као дасе находи то, да су на западной страни Европе налазеће се землѣ, нѣму одъ некогъ морепловца спріобштене, кои є преће нѣга ове землѣ пронашао біо, потврђиванѣ ово на таквима податцима се оснива, кои неоснованость сви су современици Колумбови доказали. Нѣгови су злотвори чрезъ ньіове мрзке клевете и опаданя дотле дотерали; да є онъ у Шпанію окованъ доведенъ. Преко свега да су се Фердинандъ и Изабела одъ овако недостойны поступаня стидили, и нѣму поругателне окове скинути дали; али удовлетворенія или накнаде онъ получіо ніє. Окове у коє є онъ у Хайти — прећe Хиспаніола званой — окованъ, и у Шпанію одведенъ біо, и коє є онъ за споменъ неблагодарности вѣка своегъ у соби своіой висеће држао, ніе братъ нѣговъ по завѣту Колумбовомъ, заборавіо, у гробъ му метути. Колумбъ умрео є у Валладолиду 1506. године.

У Пешти,

Съ немецкогъ превела
Макрена Миловуковица.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Донаувшингену 14. Авг. 1847. год.

Ако нема пословице а оно требало бы є направити, да гди млого друштва заєдно поћу, онде єдва двоица заєдно доћу. Тако быва свагда, па тако є морало быти и сада. Оно велико ђачко друштво у Бадену, о комъ самъ ти у последнѣмъ момъ писму говоріо, разштркало се на све стране. Но ипакъ уговорили смо данъ, да се єдни у Шафхаузену, а други у Цириху изчекамо и састанемо — и ако одржимо сви речь онда ће намъ путъ двоиномъ быти пріятній, краћій и лакшій.

Изъ Бадена кадъ смо пошли, и кадъ смо на гвозденомъ путу были у Келу, нисмо се могли уздржати, да се несвратимо у Штрасбургъ кои є съ оне стране Райне са своимъ високимъ тороньомъ предъ нашимъ очима стаяо. — Прећемо Райну преко моста кои є лежао на лађама, ту є Райна широка као Дунавъ алй лепа, и одъ бистрине чисто зелени се. Одъ обале до вароши имали смо ићи дуже, него што смо се надали. То є првый путъ да самъ стао ногомъ на француску землю, на ону землю коя є у своіой исторій превазишла све друге новоподигнуте народе, у добродѣтельи, знаню, вештини, учености, и найпосле и у грозности. Нѣна нова исторія, забуни странца толико да нема кадъ мыслити на нѣне давно прошле догађає. Путникъ, ако се небави изключително са историомъ, задовольи се да зна само нову француску Епоху. И ко зна добро француску исторію одъ сто година до сада, тай доста за себе зна.

У Штрасбургу нашао самъ млого коєшта, што є за мене было ново. Одма при улазку у Штрасбургъ видіо самъ на плацу екзецираня, млоге солдате и официре, кои су се съ оружемъ упражнявали. Чудо ми є было видити да свакій тай пешакъ носаше са свимъ црвене панталоне. Француски солдати по већой части малогъ су узраста, и необично црномањасти су, то вальда сбогъ тога што су се дуже времена задржавали у Африки, гди су се съ Арапима тукли. Нигди іоштъ нисамъ видіо да се тако хитро зекцираю солдати као у Штрасбургу, а тако вальда и по другимъ францускимъ местима. Шта годъ раде они тако раде као да є найвећа итня, при упражняваню и солдати и официри непрестано готово трче. Єдина ньіова воєна музика ніе ми се допала. Она є одвећъ мо-

нотонъ, и наликъ є на турску музику. Єръ осимъ добоша, и неколико различны флаута и пискова, немаю готово ништа више. И то є чудновато видити, како по чиновима, неки официри носе само єдну еполету, другій старій у чину носи обадве; после тога носе єдну са ресама а другу безъ реса, и тако, ко ніє навикнуо мора му се смешно чинити. И солдати и официри носе прилично дугачке капуте. И официри имаю своє телећняке у коима носе своє потребе на леђима. Солдати своє кесе за барутъ неносе острагъ, него предъ собомъ напредъ.

Штрасбургъ ніє ми се ни мало допао. Премда неможе му се одрећи, она трговачка живость, коя припада само оной вароши, коя є скела између две цветаюће велике државе, као што є Француска и Германія. У Штрасбургу нитъ су чисти Французи, ни чисти немцы — а тако исто обадва єзыка изкварена су мешовиномъ та два међусобомъ тарућа се елемента. У обште говори се француски, но свакій готово разуме и говори обадва єзыка — нижа и простія класа задржала є іоште своє старо нѣмачко нарѣчіє. Мало улица има лепы, куће су старе и немаю вкуса — има такође сокака врло узаны и прилично нечисти. Има прокопанъ каналъ, кои скопчава Штрасбургъ са Рајномъ. Градъ є врло якъ и добро обзиданъ и утврћенъ, у коме обично по 6. хил. француски солдати стои. А у целой вароши има близу 70. хиляда жителя. Тай градъ утврћенъ є одъ славногъ Вобана. — Но таквы градова и тврдиня можешъ видити на млого места у Европи; али цркву и торонь као што є онде, изванъ Штрасбурга неможешъ видити, нити можешъ себы представити. Онакове висине, онакове майсторіє, онакове лепоте и симетріє, я се нисамъ надао ни у сну снити а камоли видити. И да нема у Штрасбургу ништа друго осимъ оногъ єдногъ тороня, вредно бы было петъ дана съ пута да се човекъ сврати да га види, и да у нѣму цени и уважава прошлость, и да у нѣму обожава способность оне вештине коя є природомъ човеку за развіянѣ дата. Црква є врло велика — и была є сазидана іоштъ 1275. год. и одма после почео се зидати торонъ. Тай славный Неимаръ што є управляо зиданѣ, звао се Єрвинъ Штаинбахъ, но онъ ніє могао за своегъ живота довршити; и после нѣгове смрти 1318. год. продужи нѣговъ сынъ, и текъ трећій майсторъ Іованъ Хилцъ изъ Келна доживи те 1438. год. довршіи, и то само єданъ торонь, а другій на истой цркви, когъ су мыслили такође зидати и данъ данасъ стои неозиданъ. Но тымъ готово лепше изгледа цела величина цркве, и сведочи да є човечія вештина и снага оно почела и єдну страну довршила, о чему ніє сигурна была да ли за цело у нѣной могућности стои. Торонь св. Стефана у Бечу маньи є близу 70. стопа одъ штразбургскогъ И онай є у Бечу лепъ и вешто направлѣнъ, али овай у Штрасбургу далеко є вредніи човечіегъ дивленя.

Торонь у Бечу како є прешао кровъ цркве почео се одма врло примѣтно таньити, онай у Штрасбургу пакъ задржао є свою започету дебльину готово чакъ до своегъ свршетка. Када самъ при оваковомъ лепомъ споменику изъ старогъ времена, онда бы найволіо да самъ Архитектъ; а овако, обилазіо самъ, гледао и дивіо се без'да самъ разумео сву вештину и красоту тога лепогъ каменогъ склопа; гледао самъ исто онако као што самъ гледао што годъ одъ молованы предмета одъ Рафаєла; видимъ и знамъ да є лепо, и ту лепоту осећамъ у моіой души; али зашє лепо, и шта управо ту лепоту чини, и шта є то што наше очи на себе као магнетъ привлачи, нумемъ ти казати. И вештина є оно велико свойство, коя човека одъ човека разликує. Єдну исту ствар єданъ истый предметъ, сваке очи другчіе гледаю и другчіе пресуђую и цене. И да нисамъ было у друштву вешты архиктета не бы ти ни оволико о томе тороню знао говорити, єръ я бы прошао поредъ найлепшій предмета и небы се ни обазрео. Кадъ самъ ушао у ту велику цркву, чинило ми се као да самъ дошао у єдно мало подземно царство. Велики сводъ цркве осланя се и лежи на танкимъ каменимъ стубовима кои су сви украшени са различнымъ мермернымъ киповима, или другимъ вешто изрезанымъ украсима. И како врата тако и прозори и све, зидано є у тако названомъ готичномъ штилу — и све є неописане лепоте и величине. Ту у цркви има єданъ стари велики врло знаменитъ сатъ, кои обично у подне млого майсторія показує. — Нисмо се дуго у цркви задржавали, него по што смо прегледали што се знатніегъ имало видити, почели смо се пеняти на торонь. Пеняли смо се дуго преко полумрачны степены, и пошто смо мыслили да смо већъ у седмо небо стигли, изаћемо на єдно светло и пространо место одакле могли смо савъ Штрасбургъ и све околине прегледати, и одатле текъ видимо выше насъ торонъ, єръ нисмо се выше попели него гди є другій торонь стао недовршенъ, а то є была готово половина оногъ савршеногъ тороня. Ту одозго има соба, гди єданъ човекъ седи. Онай недовршеный торонь одозго є лепо широкимъ плочама поставлѣнъ, и по томе доста широкомъ простору стоє намештене клупе и астали, и слободанъ изгледъ има на све готово стране, наоколо само є до пояса заграђено. Одатле кадъ погледа човекъ доле у сокаке и на піяцу, види остале људе као годъ марве хтедо рећи мраве. Трокатне велике куће изгледаю мале, и прозори као мале рупе. Изгледъ одатле на непрегледане равнице, крозъ коє се Рајна као платно бели и тамо амо кривуда, изгледъ одатле на Штрасбургъ и на друге околне манѣ варошице и села, тай изгледъ може быти могао бы се моловати, али другчіе неможе се описати, и безъ своегъ собственогъ оданде погледа неможе се почуствовати. А особито кадъ се погледа на удалѣне француске брегове Вогезе; и на плавеће се преко Рајне Шварцвалдске брегове, коє самъ већъ я прешао и иза кои ти ово писмо пишемъ.

Мы седнемо на те клупе да се одморимо, па онда на ново да предузмемо нашъ путъ къ небу, и да се на ново пенѣмо — Кадъ, алъ ето ти оногъ човека што ту обично седи, и донесе неколико олби пива, швайцерскогъ сира и другіи маньи ћаконія. То ми єдва дочекамо, и неко да загаси жећъ неко да се разлади одъ врућине, неко опетъ за спомена, да може причати да є на връ штрасбурскогъ тороня пио, еле свакій прекрене по неколико чаша, онай изнесе изъ нѣгове собе іоште и віна, и тако ніє никакво чудо да се са връ тороня заори куцанѣ чаша и гди коя ћачка песма, коя се само у хајделберскимъ кнајпама пева. Онай чуваръ изнесе намъ іоште єдну велику кньигу, већу него ни єданъ протоколъ у нашыма судовима, то є кньига гди се обично путницы кои се на тай торонь пеню ради спомена упишу; и тиме єдну малу частицу людске суєте задоволѣ, и прибаве мало више жалостногъ и малоутѣшаваюћегъ овоземногъ човечіегъ безсмртія. Мы свакій слѣдуюћи обичаю запишемо наша имена, и придодамо уз' име іоштъ по гди коє изреченіє или по гди кои стихъ. Ако те кадъ годъ случай у Штрасбургъ донесе, наћићешъ у той кньиги безсмртія и мене, гди самъ

дивећи се величини тороня и лепоти штрасбургскогъ пива записао, да, колико є великій онай торонь, іоштъ є већій човекъ, то єсть онай човекъ што є пронашао пиво, и коме ће немцы да подигну у Минхену споменъ. Наравна стварь да самь то све србски записао, єръ я неумемъ, нити самь ишта друго до сада на туђемъ єзыку написао, осимъ неколико квита да самь изправно новце одъ банкера приміо.

Мы платимо што смо ту потрошили, и іоште свакій обдаримо добро оногъ чувара, и купимо одъ нѣга по єдну бакрену велику медалю на коіой є сва црква и торонь лепо изрезано. И онда одключа намъ врата одъ правогъ тороня, и почнемо се на ново пенати. Ово є пенанѣ траяло іоштъ дуже, и єданъ за другимъ ишлисмо; овы степены нису были тавни, и были су готово са свымъ на полю; и само су танкимъ мермернымъ стубовыма на коима су стаяли, обграђени. Одозго іоштъ є лепше погледати было — млого то значи, онолики просторъ на єданпутъ прегледати, и све што є на нѣму єднымъ погледомъ видити и чуствомъ уживати; и варошы, и поля, и Райну и гвозденый путъ кои се поредъ Райне као змія са своимъ млогобройнымъ колима и своіомъ пушећомъ се машиномъ тамо амо повія, и удалѣне брегове и све єднымъ погледомъ прегледати. Оданде, кадъ се виде на гвозденомъ путу парна кола гди летећа машина избія димъ єданъ за другимъ, ни нашто већма неналичи него на коняника коме конь има ходъ равана, а онъ запаліо чибукъ па тако иду. Нигда на већой висини ни самь быо и нигда далѣ одъ землѣ ни самь стаяо. Мы неостанемо дуго горе, — бояли смо се несвести, єръ већъ мало по мало почела се была земля да окреће око насъ; а кадъ погледамо у облаке кои су преко насъ ишли, чинило намъ се да они стоє а мы заєдно са тороньомъ да идемо. Но то є ништа, него кадъ смо почели слазити онда є страшно. Кадъ смо се пеняли гледали смо све узбрдо, па намъ є све єдно было, али кадъ почнемо низъ оне степене слазити, кои нису ограђени ни заклонѣни, него се непрестано видила земля изподъ насъ, была су намъ млогима горка уста одъ стра. Кадъ смо се пеняли, викали смо, смеяли се и лармали; али при слазеню свакій є ћутао и добро пазіо гди ће ногомъ стати. Басамацы неиду посредини тороня него по краю и то готово са свымъ съ поля. Мисмо слазили, и цела земля окретала се изъ подъ насъ. — И сви здраво сиђемо, на оно прво место, гди смо се на ново одморили, и на ново вештини оногъ зиданя чудили. Ништа друго готово невидишъ него све мале округле камене стубове. И на сва четири ћошка одъ тій малы стубова начинѣни су до подъ връ велики стубови у коима, т. є. на свакомъ ћошку по єдни басамацы имаю, кои горе воде, но само су єдни отворени, т. є. они коима смо мы чакъ до подъ връ до оногъ места што се зове Латерна дошли. И то є све тако вешто споєно, да неможешъ себи представити гди є она снага и ячина, коя, тай гр. дный теретъ држи. За млогій тай стубъ мысліо бы, кадъ бы га здраво рукомъ повукао, да бы се изчупао. Али то све стои на своме месту. — Слазећи далѣ млоги су брояли колико има басамака. Одъ землѣ до на връ тороня има свега висине 490. стопа. И има 635. басамака, коє смо мы найпре горе, а после доле прешли, и кадъ смо на землю сашли већъ су намъ ноге одъ умора клецале.

(Продуженѣ слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Крагуєвца являю намъ слѣдующи случай: Некій Сретенъ Аврамовићъ изъ села Липнице среза Гружанскогъ женіо се и правіо є свадбу 22. пр. м. при свршетку свадбе нѣговъ зетъ Ђорђе Пантовићъ кои є у сватовима войвода быо, попенъ се на кућу младоженѣ Сретена, и почне кровъ скидати, и по обичаю одкивао є даске одъ крова дотле, докле му невеста нію изнела кошулю и дала. Но онъ се опетъ нію са свымъ окануо. Онда младоженя повиче изъ предъ куће: „скидай се бре съ куће, или ћу те садъ изъ пиштоля.“ И да бы га већма уплашіо, извади пиштоль и на Ђорђа кои є кућу рушіо окрене. Но по несрећи уплашіо га є выше него што є требало, єръ пиштоль се окине, и Ђорђе съ куће стрмоглавце стропошта се, кои одма после 24. сата и умре. А млађоженю Сретена затворе. Садъ — ако судови тога осуде на вѣчну робію, шта ће са невестомъ быти? — М.

— Нека Вида жена Ике Радойковића изъ Бучя окр. Гургусовачкогъ 35. год. стара, кадъ іой се случайно мужъ кодъ куће нію десіо, — на єданпутъ доће изванъ себе, коя нигда до сада нію у то станѣ долазила — счепа сикиру у кући и са истомъ своє женско одъ 4. године дете именомъ Милену удари по врату оштрицемъ, тако да є глава детета само мало на кожи остала, по томъ одсече детету руку — па онда остави сикиру, изађе на полѣ, заключа врата — и у тече у шуму. Гди є съ єдне високе стѣне у єданъ великій сметъ снега скочила. Гдк су є селяци после дугогъ траженя и нашли. — П.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Цариградске новине являю да се тамо догодіо єданъ случай о коме сада найвише говоре. Познатый Кадалвенъ, директоръ француске поште у Цариграду, узяше на єдногъ доста немирногъ коня, кои после краткогъ ода узме узду на зубе. И Калдеванъ тако падне, да є одма изванъ свести изашао, — и особито є се у гливу и уруку убіо. Посланикъ француски Лавалетъ узео га є у кола, и однео да се вида. Но слаба є надежда да ће остати.

— Исте новине являю да є секретаръ посланичества енглескогъ Г. Ализонъ, кренуо се за у Београдъ, сбогъ изравненія измећу србскогъ правителства и енглезкогъ конзула Г. Фонблана. (пре два дана истый секретаръ приспѣо є сувимъ у Београдъ.)

Огласъ.

(2) (2—3)

По одобреню надлежне власти имаю се у окр. Црнорѣчкомъ две цркве, и то єдна у селу Слатини, Врагогрискомъ срезу, а друга у Болѣвцу, срезу Заєчарскомъ по плану и съ тороньомъ изнова градити; чега ради Начальничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато обявлюе, да бы се онай кои бы ту граћевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Начальника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Начальничества Окр. Црнорѣчкогъ, 30. Януара 1852. год. у Заєчару.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 15 У Београду, у Вторникъ 19. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

БАСНА

КУРЯКЪ, БИКОВИ и ЛИСИЦА.

Ливада се єдна — свакомъ оку мила,
Са зеленомъ травомъ, край шуме пружила,
На њой три су Бика скупа пасла траву,
Єданъ другомъ свагда, закланяо главу.
Толико су пута куряцы несити
Ударали на њи, ал' быше одбыти,
Докъ су сва троица, сложно се бранили
Куряцы су туђимъ месомъ се ранили.
Тадъ куряцы зовну, стару варалицу,
Дугогъ репа знате, лукаву лисицу.

На є пошлю къ њима, те ій позаваћа,
Бикови с' растану, и почне се сваћа.
Сва три Бика редомъ, гледе се по преко,
Єданъ одъ другога, растави с' далеко.
Єданъ другогъ мрзи, свакій гледа за се,
Єданъ одъ другога, на далеко пасе,
Тада Курякъ скочи, лако єдногъ свлада,
Крвь нѣгову піє, а другой се нада,
Тако сву троицу, єдногъ по єднога,
Прождере, не курякъ — већъ люта неслога.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Донаувшингену 14. Авг. 1847. год.

У Штрасбургу далѣ готово писмо ништа гледали, доста намъ є та црква и торонь, а осимъ тога слабо што друго и има да се види. Арсенала и Музеума вићали смо лепшій и већій; а библіотеку? — одъ нѣ смо и изъ Хайделберга єдва утекли. Више узгредъ видили смо лепу Штатуу Генерала Клебера, оногъ славногъ другара Наполеоновогъ. И видили смо велику Штатуу Гутенберга, коя ми се врло допала. Гутенбергъ (онай што є изнашао кньигопечатню) представлѣнъ є стоєћи у прекообичной величини, иза нѣга види се пресъ, у рукама држи єдну таблицу на коіой пише: „и светлость бы“ (et la lumiere fut.) Онъ изгледа у нѣговой капи и дугачкой бради као Робинзонъ; и нѣгова дугачка альина наликъ є на биньишъ каквогъ паше. Обадва та плаца, на коима те две штатуе стоє, зову се по ньіовымъ именыма. Кадъ буде близу 12 сатій, вратимо се опетъ у велику цркву, да видимо онай чудноватый сатъ, о комъ самъ ти споменуо. И о томъ сату могао бы ти писати више него о тороню. Сатъ є великій и чудноватъ, и кадъ човекъ све види какве майсторіе чини, могао бы посумняти да ніе то какавъ волшебный сатъ. Тай сатъ показуе не само минуте, четврти и сатове; него показуе све данове, све знакове месецы, показуе окретанѣ землѣ и млоге друге знаменитности на коє у овай ма немогу да се опоменемъ. Сви смо стаяли и чекали кадъ ће 12. сатій быти. Кадъ казалька дође на 12. сатій — онда избіяю четврти, па сатови. И то є врло лепо начинѣно. Четвртъ сата избія направлѣно єдно мало дете; по сата луна одрастный младићъ; три фрталя сата избія одрастанъ мужъ; четири фрталя избія погрблѣнъ старацъ, а сатъ, изађе смрть коя на место чекића, удара у звоно съ єдномъ направлѣномъ справомъ на подобіе кости човечіе. Гледећи то, за неколико минута проће човекъ целу историю своєгъ живота. Више тога сата изађе Христосъ, и стане, за њимъ свы 12. апостола єданъ по єданъ излазе полако, и сваки пролазећи поредъ спасителя поклони се, светый Петаръ кадъ изађе, онда єданъ велики петао кои є више сата одъ гвожђа или одъ бакра начинѣнъ, разшири и лупи крилима, протегне вратъ и кукурекне са свымъ на подобіе живи природны петлова. И тако то све єдна машина ради, и то све на своє уређено време у движеніе поставля, да бы помысліо човекъ, да є томе природа, а не човекъ, дала животъ и прописала точность и правила. Съ єдне стране тога сата стои лепо портре Коперника, и млоги кажу, да є онъ првый створіо мысао о томъ сату. Некій опетъ кажу да є єданъ другій, па га є после навалице быо покваріо и отишао у светъ, кои сатъ лежао є дуго покваренъ, најпосле наће се єданъ майсторъ те га оправи да є почео радити као што и данасъ ради. Но томе майстору изваде очи зато да небы гди годъ на другомъ месту іоште начиніо такавъ сатъ. То су све причаня изъ давны времена, коима путницы слабо што верую. — Кодъ францускогъ народа одъ старине петао се почитуе као народный грбъ. Єръ пре хиляду и неколико стотина година може быти, сва ова земля што се сада зове францускомъ, звала се Галіомъ (Gaules), и онай ратный народь што є тамо по великимъ шумама живіо, звао се Гали или Целти. А Гали латински толико значи колико петлови. И отудъ имаю и данасъ Французи петла као знакъ народный. Официри на униформи носе из' подъ врата као и наши полумесецъ сребрнъ, и на средини тога полумесеца изрезанъ є петао, као кодъ нашій официра нашъ србскій грбъ. И данасъ често употреблява се то име Гали место Француси, и они су горди на тай народный ньіовъзнакъ, и већъ имъ є прешло у пословицу: да петао францускій изъ сна буди читавъ светъ. (C' est le coq gaulois qui

reveille le monde.) То є истина, да петлови првый у зору кукурекну и буде люде, али истина є и то да петлови и кокоши такође првы пре свію другій животиня задремаю и попеню се на седало да спаваю,

Мы после ручка одма, узмемо наше стварій, остави мо Штразбургъ, прећемо Райну, и у Келу седнемо на гвозденый путъ, и за два сата стигнемо у Фрайбургъ. За та два сата прешлисмо десетъ миля, и десетъ маньи варошица у коима нисмо ни излазили, осимъ ако већъ да што узмемо за єло. Мало насъ є остало у Фрайбургу да ноћимо, неки су отишли іоштъ изъ Штрасбурга на другу страну, а неки отишли су управо у Базелъ. Одъ Кела до Фрайбурга ишли смо узъ райну, и што смо ближе Фрайбурга были, све смо у лепше предѣле долазили. Єръ мало по мало брегови су се приближавали, и съ десне стране Вогези а съ леве Шварцвалдъ пропиняли су се ко ће кога своимъ врѣовима надвисити. На млого места осимъ лепы варошица, за коє нисамъ пытао ни како се зову, виђале су се по бреговима развалине градова изъ средњегъ вѣка. На єданъ путъ съ лепе стране укаже се торонь Фрайбургски — а иза нѣга високи врхови брегова Блауена и Блайхена. Фрайбургъ є на лепомь месту. Кадъ погледа човекъ на онай црный танки и високи торонь, учини му се да є у Бечу. Єръ онай бечкій торонь већій є, али да ли є лепшій я нумемъ казати. Црква и торонь стари су преко 700. година. Торонь є врло танакъ али лепо изведенъ и украшенъ. У Фрайбургу има универзитетъ, али сада ніє ништа на гласу. Ту є Ротекъ, онай славный немачкій историописацъ живіо и умро; и Фрайбургъ подигао му є лепъ споменикъ. Њговъ гробъ Славени слабо полазе, єрбо онъ о славенима слабо є што у своіой исторій напоменуо. А и гди ій є спомену о, онъ є само то чиніо, да покаже свету своє пакостно срце спрамъ Славена. Близу кодъ гвозденогъ пута, у гостіоници: „Паунъ“ ноћимо — и сутра данъ рано продужимо или болѣ да реknемъ почнемо наше право путованѣ. Но управо почећемо текъ наше право путованѣ за коє смо се спремили, кадъ на Швайцерску землю ступимо, а ово ніє ништа друго него узгредъ. Зато и у овомъ писаню нећу се при свакомъ предмету, онолико задржати колико бы желіо. Єръ надамъ се да ћу у Швайцерской наћи лепши предѣла, и већій брегова за описиванѣ.

Тай данъ путуюћи изъ Фрайбурга преко великогъ брега Шварцвалда, налазили смо такви лепы извора, пећина, водопада или изгледа, съ коима єдва смо се разстаяли. На млого места виђали смо гди у средъ поля, или на каквой врлетной стени, седи усамлѣный сынъ и любимацъ природе, молеръ, везао више себе за дрво амрелу да га сунце непече, заглубіо се у свой предметъ, седи, и молує, да са собомъ понесе оно што му є онако лепо чуства будило. Млоги и одъ нашегъ друштва, кои су знали моловати и цайхновати изостаяли су узъ путъ, и копирали оне идеале разнообразне природе. — У средъ Шварцвалдски брегова, у єдномъ маломъ селцу останемо на ручку — ту смо се сустигли насъ 15. ћака, и осимъ по гди коєгъ молера или Ботаникера другій путника ніє было. Куће су мале и дрвене и споредъ њи съ камена на каменъ шуштила є єдна мала речица. Ту смо првый путъ ручали по горскомъ овдашњемъ обичаю. Осимъ млека, сира, бутера, меда, и єла одъ яя, нисмо ништа другого имали; али то смо волили, и слаће намъ є пріяло, у ладу на зеленой трави; него она млога майсторіомъ начињена єла у разкошнымъ салонима Бадена. Ту смо сладко и лепо одморили се, и колико смо неблагодарны, ни єданъ одъ насъ ніє се сетіо да упита, како се зове то мало лепо селце, у комъ смо неколико сатій нашегъ живота слаће него у раю провели. Одатле опружимо далѣ путемъ у Найштатъ. И на грбини Шварцвалда, узъ коју смо се дуго пеняли, опетъ раздвоимо се, и већа часть оде, да се пенѣ на Фелдбергъ, кои є найвећій брегъ у овимъ околинама. Я самъ штедіо моє ноге, за швайцерске брегове, зато продужимо далѣ. Но задржаваюћи се путемъ, немогнемо стићи у Найштатъ, него омркнемо у єдномъ селу, гди и ноћимо, и за коє такођеръ незнамъ како се зове, вальда съ тога самъ заборавіо што смо врло рђаву гостилницу имали, и єдва смо се могли сместити. — Изъ тогъ села нисмо дуго путовали, и као што смо првогъ дана све пеняли се узбрдо, тако смо тогъ другогъ дана све слазили ниже и ниже. На єданъ путъ съ єдногъ брега, укаже намъ се єдна лепа, и питома долина, коя є са маньимъ браговыма наоколо обколѣна была, само на ниже къ западу, све више и выше сужаваюћи се продужила се равница, изванъ домаћая нашій очію. То є путъ Дунава. И то іоштъ, да ти напоменемъ, што самъ видіо путемъ довде. То єсть да є народъ по овымъ планинама врло побожанъ, и та нѣгова претерана побожность прешла є готово у идолопоклонство и суевѣріе. Млого смо литія путемъ срели. И кадъ смо питали шта то значи — чудили смо се ньіовомъ узроку. Кадъ є какавъ разболео се кои є богатъ, а онъ плати, па читаво село, жене, люди, деца, дигну се на путованѣ, одъ крста до крста, одъ записа до записа, сви гологлави, безъ свештеника и певаю црквене песме; и тако што є онай грешникъ богатій тымъ више людій узме подъ надницу, да иду путемъ гологлави, и да се подъ плату моле Богу за нѣга. И тако ове гомиле, за различне узроке, по неколико дана путую, носећи уза се све што имъ треба за єло. Премда човекъ, у оваквимъ планинама, и готово рећи у оваквимъ пустињама, гди усамлѣнъ живи, нема нигди болѣгъ прибѣжишта, осимъ у молитви и у надежди на Бога; али ипакъ овакве, на овай начинъ плаћене молитве, я мислимъ и самимъ божіимъ наредбама противне су. — Но то ти само узгредъ примѣчавамъ, и я сваку молитву, сваке вере, и свакогъ начина почитуемъ, ако искрено иде са срца, и ако одговара божіой вольи, и здравомъ разуму. — Свакій є у своимъ убећеню блаженъ.

Чимъ самъ дошао овде у Донауешингенъ, нисамъ имао кадъ ни одъ прашине отрести се; него самъ отишао одма да видимъ оно место гди Дунавъ извире; сбогъ чега самъ найвыше овамо и дошао. Донауешингенъ, мала є варошица, има лепу малу црквицу. На краю вароши има єдна лепа башта, и у той башти єданъ лепъ дворъ некаквогъ княза — одма при улазку у ту башту стои єдно место лепымъ наслоныма обграђено — то є место на подобіе каце округло, и то округло место дубоко є за єданъ фатъ, и донекле има воде, и све є, читавъ округъ лепо озиданъ, одоздо мало по мало вода ключа, и єдва се примѣти по гди кои малый меуръ гди искочи — ето, то ти є изворъ оногъ великогъ Дунава, што тако силно кодъ насъ тамо, задире обале нашегъ отечества. Ето! то ти є онай Дунавъ, што хучи онако страшно крозъ ћердапъ. Ето, то ти є онай Дунавъ што топи Бечъ и Пешту и многе друге вароши, што носи куће и руши градове, и плави и топи равнице — ето, то ти є онай гордый Дунавъ съ коимъ се Европа поноси. То є онай Дунавъ о коме се Немцы, Славени и Мацари препиру, коме народу припада. Немци кажу: „Дунавъ є нашъ єръ међъ нама извире.“ Мацари кажу: „Ніє, него нашъ, єрбо у найвећой сна-

ги крозъ насъ тече.“ Славени кажу то исто, и придодаю іоштъ да међъ њима утиче. И можда ће доћи кадъ годъ и такво срећно и просвећено време, да ће се ова три непріятельска народа међъ собомъ туђи, само да виде чіе є Дунаво.

Има єдна мала дрвена купа, коя є на мотки насађена, и съ коіомъ путницы заитаю воде те пію за спомена. Я заитаюћи тыме воду да піемъ, и да се уміемъ, замутіо самъ савъ изворъ, зато ако вамъ Дунаво мутно доће, немойте се чудити, єръ я самъ кривъ. Изъ овогъ обзиданогъ извора има єданъ каналъ кои води Дунаво крозъ землю на полѣ, кои малый изворъ утиче одма у лену реку Бригахъ а мало ниже одма утиче другій потокъ кои се зове чиними се Брега, и одатле далѣ зове се Дунаво.

Я седнемъ покрай овогъ знаменитогъ извора, гледао самъ непрестано у њга како по мало и єдва примѣтно извире — гледао самъ и мысліо самъ, и морао самъ се смеяти кадъ се опоменемъ, како се овай малый бунаръ зове. И сто самъ пута у себы помисліо: то є дакле онай великій Дунавъ. При оваквымъ предметима, може човекъ постати философъ и преко своє волѣ. Гледећи овай изворъ Дунава, чинило ми се да гледамъ великогъ Карла или цара Наполеона у колевци. Гледећи овай изворъ Дунава, гледамъ судбину великій людій. Шта може друго представити Дунаво, него єдногъ силногъ завоєвателя. Дунаво при извору мало є и слабо, може га найманѣ дете прескочити; тако и онай при рођеню неякъ є и мечакъ; Дунаво тече и помоћу другій већій река сложи се и постає велико; човекъ кои се увисъ подигне, тако исто помоћу туће крви слави се и зову га храбрымъ. Кадъ бы Дунаву сву воду одузео, коя се другчіе зове докъ у њга неутече, онда за міліонъ година овай изворъ до Београда небы могао доћи; исто тако и кадъ бы каквомъ предводителю и войводи туђа дѣла и помоћь узео, остао бы мало и незнатно створенъ. Хиляда войника туче се и гине, а предводитель гледа издалека крозъ дурбиль, кадъ се бытка сврши онда њму честитаю побѣду. Широко Дунаво тече и пресеца Европу, то исто значи као кадъ кажу, Наполеонъ покоріо Европу — а одъ оны другій силны река коє у њга утичу, и одъ оны другій войника што су изгинули, нема ни спомена. — Овде преповедаю, да єданъ Мацаръ, кои є желіо, да Пешта и Будимъ буду заєдно, зато є чакъ изъ пеште дошао и заязіо овде Дунаво, и мысліо є у себы: „ала ће се чудити у Пешти, кадъ Дунаво на єданъ путъ пресуши.“ — Видіо самъ Дунаво тамо у нашымъ краєвима у њговой сили и снази, видіо самъ га овде у колевки; іоштъ ми остає та жеља да му видимъ гробъ, да видимъ њгово уліе. Іоштъ бы ти писао, али бирташъ отвори врата, и прекине ми писанѣ, њговымъ крупнымъ гласомъ: „Ако заповедате ручакъ є готовъ!“

(Продуженѣ слѣдуе.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ)

Биссеръ є одређенъ природомъ за морске школьке и жабе, но люди а особито жене, преотели су имъ њіово место на овомъ свету, и кадъ се човекъ или жена накити бисеромъ; мысли Богъ зна како є се лепо накитіо. Цветъ одъ бисера, мисле да є лепшій и да за вкусни погледъ више вреди одъ єдногъ лепогъ польскогъ цвета. Гди є тай майсторъ међу нама, кои може за міліонъ дуката, начинити єдну ружу, онакву, као што є природа начини, и да уліе у ню сву лепоту за душу, дражестъ за око, мирисъ за носъ, и нѣжность за чуство. Нема скуплѣгъ и лепшегъ цвета на свету коимъ се човекъ или жена може закитити, него онай, когъ човечія вештина ніе кадра начинити. — О, како є човекъ смешанъ у свачему! — одъ злата, сребра, драгогъ каменя и бисера, прави цвеће на подобіе природногъ цвећа — и са своимъ своіомъ вештиномъ, ніе кадаръ ни у пола начинити да є наликъ правомъ природномъ цвету — и опетъ єдна златна безъ икаквогъ мириса начинѣна ружа, уважава се међу людма више, него хиляде природны лепы ружа. — Бисеръ ніе ништа друго, него беле округле ћинћуве. И само му є зато велика вредность, што га мало на свету има. Дакле то ніе биссеръ, што човекъ уважава, него то є њгова редкость. Дакле вредность бисера нестои у њму самомъ. Кадъ бы пасуль быо тако редакъ као биссеръ, онъ бы исто тако и быо скупъ као биссеръ, и небы се ништа чудили, кадъ бы каква госпоя по неколико низа пасуля, око врата обесила. А кадъ бы бисера было колико пасуля, онда бы се онъ на піяци на кантаръ меріо. Премда и садъ, родъ човечій већу ползу има одъ пасуля него одъ бисера. Човекъ не само у томе, него у свачему, има обичай, да уважава, почитуе и цени, све оно, и само оно, што є редко, и чега мало има, то презире или за ништа држи. Тако човекъ почитуе злато, драго каменѣ и биссеръ само зато што су редки — людій почитую добродѣтель, родолюбіе, правду, истину искреность, поштенѣ, любавь, и овымъ подобна, зато, што ій редко међу њима има. И што є драго каменѣ, међу осталымъ плочама, то су те поштености међу осталымъ страстима. А на противъ лажь, краћа, неправда, ласканѣ, мрзость, пакость, зависть и прочи ихъ же нѣсть числа, обичне су ствари, и будући да се врло често и свуда налазе на свету, и нису никаква редкость, зато се и несматраю за ништа, или ако се и сматраю, а оно се сматраю спрамъ поштеня, као гвожће спрамъ злата или остало каменѣ спрамъ діаманта. Исто се тако поступа и са животиньомъ. Лафова и Жирафа кодъ насъ у Европи нема, зато и стоє на гласу и у цени, и зато ій и затворе у гвоздене кавезе, и свакъ за ньи пыта и гледа ій; а паса и магарацa има и сувише, коє нико нити затвара, ни чува, ни почитуе, зато што нису никаква редкость, и што ій више на свету има, тымъ манѣ важе. Све дакле чега мало има, то млого важи. Єдно єдино изятіе међу Србима има: кодъ насъ мало киньига има, па опетъ неваже млого нити се жели за ньима; у свему другомъ остаємо слѣдствени, то єсть, што више киньига излази, тымъ манѣ маримо за ньи.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

У Єдрени 25. Января. И кодъ насъ све више и више напредуе народный животъ. Кадъ помыслимо како є бугарскій народъ, пре краткогъ времена стаяо, и како є редко было наћи човека међу нама да зна читати и писати, кадъ помыслимо на скору нашу прошлость, а погледамо садашньость; морамо се надати будућности далеко больой, него што бы пре краткогъ времена и помыслити могли. Школе у коима стотинама млади ћака врве, найбольи су сведокъ наше близу зоре. Киньиге кодъ насъ већъ нису редкость као што и бугарска саданя киньижевность више има учевны киньига него забавни, и те исте учевне киньиге продаю се у толикомъ брою и то скупомъ ценомъ, као да є читаюћи публикумъ на степену изображенія европски народа, Сви богати трговцы полове своє иманѣ, и даю на школе, шалю младиће у Француску, Грчку и Русію на науке, одъ кои очекуємо да ће быти пра-

ви сынови отечества, и одъ кои већъ имамо по свыма главніимъ варошима веште лекаре кои су свршили науку леченя у Бечу или у Паризу. — Бугарска има фала Богу доста мецената, кои подпомажу народный напредакъ. Таквомъ єдномъ родолюбцу, когъ смо данасъ саранили, плачемо на гробу. Овдашньи грађанинъ Найденъ Христовићъ, своимъ трудомъ изъ сиромашногъ станя подигао се до знаменитогъ богатства — онъ є за живота трошіо и подпомагао сироте а особито школе. Онъ є по смрти оставіо 110. хиляда гроша бугарскомъ овдашнѣмъ скорозаведеномъ училишту. Грчкой школи оставіо є 50. хил. гроша; на овдашню болницу оставіо є 70. хил. гроша; а на бугарску цркву у Цариграду оставля 17. хил. гроша.— Тога родолюбца саранили смо данасъ торжествено, овдашньи митрополитъ, страни конзули, млогобройна парада ђака и грађана. Надгробно лепо слово говоріо є Никодимъ Тенедецъ.

Крушевацъ 9. Февруара. Нѣкій допасатель, у 13. брою правительствени новина подъ именомъ Г. П. чуди се како є дописатель чланка у 7. брою Шумадинке казао, да матере саме носе свою дѣцу на крштенѣ, и каже да є дописатель тай имао предъ очима зимнѣ доба, оштаръ вѣтаръ и ледъ на рѣкама, па є створіо у своіой мисли єдну луду породилю, коя є чекала онай данъ кадъ ће зима најлуће беснити, те да дѣте носи у цркву да крсти, и каже да ће му се жене по селу смеяти као невештомъ ньіовимъ обычаима; па благодарећи му томъ приликомъ подсмеятелно на томъ вѣрномъ живопису, продужава далѣ и опроввргава у свему истинитость наведеногъ чланка. Мени є се ово опроввргаванѣ доста тавно а и надувено видило, єръ дописатель у Шумадинки ясно є казао како матере дѣцу на крштенѣ носе. Дописатель пакъ Г. П. у правителственимъ новинама као мимогредно а можда и презрително каже, да є дописатель чланка у 7. брою Шумадинке очима видіо, ко носи младенца на крштенѣ, ко иде узъ младенца до цркве, каква се часть за кума спрема — о овоме т. є. о куму ніе ни была речъ у Шумадинки — но никако ніе казао изрикомъ ко младенца носи, идели мати съ ньимъ до цркве или не. Зато немогу да пропустимъ и да не одговоримъ дописателю чланка у 13. брою правительствени новина, да є нѣгово умствованѣ не основано, или правіе да речемъ онъ є іоштъ манѣ познатъ са обычаима нашегъ народа, него дописатель чланка у 7. брою Шумадинке. Я дописателя Г. П. увѣравамъ овдѣ у Крушевцу има црква кнез. Лазаромъ сазидана но кућа макаръ и одъ последнѣгъ доба нема, увѣравамъ га далѣ да одъ овдашнѣ крушевачке цркве између 15. села што дѣцу овдѣ ради крштеня доносе има неколико коя 1½, 2, 2½, и 3. сата далеко одстоє, и да дѣцу башъ матере или доносе или ако є кућа задружнія те има ко другій дѣте донети, она мора съ ньимъ доћи; еле на свакій начинъ деца се по селима безъ матере никако неносе уцркву на крштенѣ, но што выше, мати кадъ дете одъ куће понесе или са дететомъ пође, ако є дете мушко, она понесе са собомъ каково сечиво па кадъ дете крстити почну она узме неко мало дрвце и непрестано докле се крштенѣ сврши делька, єръ кадъ ово при крштеню чини нада се да ће іой дѣте радно быти, ако ли є пакъ женско а мати такође узме неко мало дрвце, и єднако га као вретено окреће, те да бы іой кћи добра предиля была. Па кадъ има села коя оволико далеко одъ цркве одстоє, и кадъ као што реко, нема кодъ сваке цркве кућа, нити се вода на крштенѣ детета греє, то ће онда Г. П. ако искренъ човекъ буде морати признати, да ніе имао право што є мнѣніе дописателя чланка у 7. брою Шумадинке у обште и то онако опроввргавао. Но ако онъ — Г. П. — буде изъ Београда или изъ каквогъ другогъ мѣста, гди су люди мало изображени него по селима, то ће га незнанѣ извинити, — незнанѣ никогъ не извинява — а ми ћемо му рећи да убудуће ствар болѣ позна, па онда перо узме и што о ньой напише. Дописатель Г. П. каже да се одъ 1848. год. крштенѣ одъ Митрова до ђурђева дана свршава у кући породилѣ, то се такође по селима не чини — окромъ тамо у Београду зашто є како чуємъ Београдъ на висини па є близу небо — и ако какова налога одъ выше духовне власти има свештенство, я свакогъ па и Г. П. увѣравамъ да та наредба нашемъ народу никако позната ніе, нити се и кои на исту позвати зна. За наведено ће дакле дописатель чланка у 13. брою прав. новина Г. П. исто онако опростити као и за онай узрокъ одъ нѣга наведеный, да се кодъ насъ у миранѣ ускорава што нашъ народъ єдне исте альине зими и лети носи, єръ то ніе истина, будући кодъ насъ женске лети кошулю и сукню — завіячу — а мушки гаће и кошулю, зими пакъ женске альину до землѣ дугачку одъ сукна а мужкій и чакшире одъ сукна носе, као што то и данасъ моя мати моє стрине, и скоро све тетке ову суконену альину зими носе. А. А. П.

— **У прошлой Шумадинки явили смо, да є Г. Ализонъ** секр. енгл. посланичества изъ Цариграда овдѣ приспѣо, сбогъ изравненія између правителства и енгл. конзула, коє сада поправлямо съ тымъ, што являмо да є та ствар у Цариграду свршена.

— **У неделю 17. о. м. после тридневногъ болованя,** преселіо се у вѣчность Стеванъ Груборовићъ, столоначалникъ ин. одѣленія княж. канцеларіе. У нѣму є изгубленъ способанъ и прилѣжанъ чиновникъ, пріятельи су у нѣму искрена пріятеля, а жена и четворо неодгаєне деце, изгубили су єдину подпору. Тѣло нѣгово юче є саранѣно. Свакій кои га є познавао уздануће и рећи ће: Богъ да му душу прости.“

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Млоге новине говоре, да є краль белгинскій, писао своєручно крайскомъ, и явіо му, да є поуздано извѣштенъ, да ће француска войска ударити на Белгію.

— Брой жителя на острову Родосу, износи на 38. хил. Међу коима су 28. хил. Грцы, 6. хил. Турцы, 2500. Евреи, 1500. странцы.

— Новине о Француской являю, да Бунапарта све ближе и ближе корача императорскомъ престолу, и можемо се свакій данъ надати да ћемо на єдан' путъ чути да є се за цара крунисао.

Огласъ.

Никола Стефановићъ трговацъ подъ кућомъ Госп. Иліе Гарашанина нашао є 1. сребрнъ сатъ даклемъ кои га изгубіо некасе кодъ истогъ пріяви.

№ 16 У Београду, у Петакъ 22. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Шафхаузену 16. Авг. 1847. год.

У момъ последнѣмъ писму, оставіо си ме на изворy Дунава, одкле самь дошао овде. Оставіо самь изворъ Дунава, али нѣгово лепо положенѣ, нигда заборавити немогу. Кадъ самь пошао изъ Донауешингена, и идући овамо, кадъ самь се на брегъ изъ оногъ пріятногъ корита попео; на връ брда кадъ смо были, поседали смо сви редомъ око пута, у ладовини єдне мале шумице, и гледали смо дуго оно лепо место. Предъ нашимъ очима видило є се выше одъ 15. села, са ньіовымъ лепымъ куѣама и високимъ тороньима, та села была су разштркана по свой долици, и наоколо по бреговыма. — Како долина, тако и брегови были су засеяни пшеницомъ или другимъ чиме; дугачкій и правый путъ засађенъ са честимъ дрвыма наоколо, изгледао є као каква парада солдатій, све є то лепо, али свой той лепоти, была є зачина, кадъ се погледа како се узано Дунаво крозъ долину бели, и кривудаюћи се тече на ниже, да понесе поздравъ, свакомъ ономъ месту поредъ нѣга, у коме самь по гди кои данъ мога живота весео провео. Нигди природа ніе могла Дунаву лепшій изворъ наћи него онде. — И мора да є онде средина и пупакъ ове наше землѣ. Єрбо, Дунаво извире и тече одма востоку, и одатле све реке течу томе краю; — а не далеко одатле извире Некаръ и одма починѣ тећи западу; и тако Дунаво извире изъ оногъ истогъ брега и тече у црно море, а Некаръ тече опеть на другу страну у Райну и у сасвимъ противъ положено море. Мысмо на брегу седили и гледали, гледанѣ и ћутанѣ была намъ є найлепша и найвећа забава.

Полако смо далѣ путовали, не сбогъ тога што смо уморни, него што су насъ често лепы предѣли задржавали. У разговору нисмо ни осећали да идемо, лепота предѣла, и споляшня забава нису намъ давали да свакій часъ у сатъ загледамо, и да питамо колико до когъ места іоште има. Кадъ огладнимо и кадъ станемо, онда обично у сатъ погледамо. — Да ти кажемъ іоштъ єдно чудо, коє ако си ноле разборитъ нећешъ веровати. У Риетингену гди смо дошли заиштемо да ручамо, ручакъ буде одма готовъ, осимъ неколяко пилића никаква другогъ меса имали нисмо. Све друго было є белый смокъ, и доста лепогъ меда. Но наравна стварь, то ніе никакво чудо. Али є чудо кадъ намъ донесоше млеко. У єдномъ дрвеномъ лепомъ и беломъ суду, на подобіе шафоля, донесоше кисела млека, а у другомъ истомъ таквомъ суду, донесоше сладка млека. Помысли само, колики су тій судови, и какво є то млеко, кадъ насъ седморица нисмо могли поести само скоропупъ (каймакъ) одозго, кои є тако дебео было, да бы мечка могла по нѣму играти — изъ тога села, за кратко време стигнемо, на границу Швайцерске — на границу оне у Европи срећне землѣ, у коіой незнаду за самовластіе повдины людій, у коіой слобода безъ анархіе, и поредакъ безъ гвоздене руке влада. Украй пута, на ономъ месту, одкле починѣ Швайцерска, стаяо є велики белый крстъ, грбъ швайцерскогъ саюза и братства. Кадъ смо првомъ ногомъ на ту благословену землю стали, крозъ свакогъ прошла су радостна чуства. Кои су међу нама были републиканцы, они су грьили и любили ову землю, овай идеалъ народногъ живота, сложногъ и братскогъ управляня, други, наступаюћи на ову землю, скинули су само капе, и поздравили су веселомъ викомъ ову єдину землю може быти у Европи, коя нежели никакве промене. — Но нисмо дуго ишли, па насъ є путъ опеть извео у Баденску државу, коя се тако овде увукла; но после два сата изађемо опеть на область швайцерску — и дођемо овде.

Како смо се обрадовали, кадъ смо нашли овде сво Хайделберско друштво, гди око пуногъ астала седе и чекаю насъ. И цело вече, имали смо єданъ другомъ штa приповедати, као да се нисмо видили богъ зна одъ када Ми смо ньима приповедали о извору Дунава и о лепомъ млеку, а они како су се пеняли на Фелдбергъ и шта су одозго видили.

О овой вароши немамъ ти шта млого говорити, поредъ цркве, коя є преко 800. година стара, само самь прошао; изъ Швайцерске нећу ти млого о црквама говорити, єрбо она є цела єданъ олтаръ природе, у коме свака душа и свако срце путника, своя чуства излива. Куће су овде нешто другчіе него по Баденской, и іоштъ по гдикоя съ поля є молована, као што су быле све у стара времена. Шафхаузенъ є главный улазакъ у Швайцерску, и ова є варошь найвыше зато знаменита, што близу овде Райна пада. Тай у Европи найзнаменитій водопадъ, видіо самь, или болѣ да кажемъ два пуна сата гледао самь, и нѣгово шуштанѣ слушао самь. Райна пада съ ниже Шафхаузена, и треба ићи баремъ по сата — и то се место зове Найхаузенъ, гди су саме готово воденице. Издалека іоштъ чує се тутнявина ове силне и брзе воде Райна є овде такође велика, и выше овогъ водопада иде паробродъ, на више у боденско єзеро, но сбогъ овогъ водопада на ниже чакъ до Базела не плове лађе. Ништа ніе лепше, него према овомъ водопаду, на песку сести и гледати како се ова силна рѣка, преко оне камене пећине крши и съ висине одъ 70. стопа доле пада. Она во-

дена прска одъ воде и клобуцы: по неколико фатій скачу у висину, оно таласанѣ воде плюска преко обала на све стране, она пена окреће се, држи се и спушта се око вртлога — она страовита хука и шуштанѣ савъ наоколо просторъ испуњава — ситне капљ кое одъ силе миліонима у воздухъ лете, чине се као прашина, и греянѣ сунца стварало є одъ њи дуге свакояке фарбе — за очи лепшегъ предмета, ніе могао ни єданъ моleръ измыслити. Седили смо дуго и гледали — полазили смо, и опетъ смо се враћали да іоштъ гледамо. — Мы смо се изъ подъ тогъ водопада превезли на чамцу на другу страну, одкле смо са висине іоштъ болѣ видили. Одозго Райна тече истина брзо, али равно, и широка є онде гди пада на 300. стопа, а бистра є као стакло. Три велика камена има што стрше изъ воде поредъ кои вода на ниже окомце у самой пени готово пада. Возити се на чамцу изъ подъ тога водопада доста є опасно, єрбо чамацъ врло се яко люля. — Нигди лепшегъ места неможе човекъ за купанѣ наћи него овде, гди Райна пада, при купаню чини се човеку, кадъ своимъ прсима велике таласе срета, да є у каквомъ великомъ мору кадъ є буря. Одоздо є самъ лепъ песакъ, и одма изподъ водопада округло є место и изгледа као мало єзеро. — Съ богомъ остай, данасъ іоштъ поћићемо одавде, и половину овога писма, написао самъ ти у романтичномъ и лепомъ дворцу Лауфену, кои є према Райнскомъ водопаду, шуштанѣ, прска и лупа воде смећали су моимъ мыслима, пишући ово писмо, колико самъ годъ пута хтео перо умочити, свакій самъ путъ погледао крозъ отворене прозоре, на ово страшно преламанѣ воде.

(Продуженѣ слѣдуе.)

МИРТИЛЪ и ДАФНЕ

(Идила изъ Геснера.)

Што тако рано, сестро моя? іоштъ ніе сунце иза брда изашло; текъ є ласта нѣну песму почела, и рано пето ютро поздравіо, а ти си већъ по роси изашла. Какво торжество ты данасъ преправляшъ, што тако рано твою котарицу съ цвећемъ пунишъ?

Дафне. Здравъ буди любезни брате! одъ кудъ на влажномъ ютру? шта чинишъ ти у мирно свитанѣ? Я самъ овде тражила любичице, лепе сасе и руже, и оћу садъ, докъ нашъ отацъ и мати спаваю, да имъ постелѣ њяне съ цвећемъ окитимъ, и онда ће се у умилятомъ мирису пробудити, и радовати се, кадъ се виде цвећемъ окићени.

Миртилъ. О ты любезна сестро; я мой животъ не любимъ тако као тебе, алъ ты знашъ сестро, іуче у сумракъ кадъ є нашъ отацъ гледао на нашъ брежулякъ, гди онъ често почива; и говоріо є, пріятно би было кадъ бы мы тамо єданъ ладникъ имали, кои бы насъ подъ сенку свою приміо — я самъ то чуо и учиніо самъ се као да нисамъ; али уютру рано пре ютренѣгъ сунца отишао самъ тамо, направіо самъ ладникъ, и везао самъ око нѣга превіяюћу се лѣсковину, о моя сестро, погледай, посао є свршенъ. Немой одкрити, докле онъ самъ невиди; тай данъ некъ намъ буде пунъ радости.

Дафне. О мой брате! како ће се онъ пріятно зачудити, кадъ ладникъ изъ далека угледа! садъ идемъ тамо, полагано ћу доћи до њиногъ кревета, и обасућу іи цвећемъ.

Миртилъ. Кадъ се они у пріятномъ мирису пробуде, погледаће се съ пріятнимъ осмеиванѣмъ и рећиће то є Дафна учинила. Она є найболѣ дете? она се бринула за нашу радость пре нашегъ устанка.

Дафне. Ено брате, онъ съ прозора већъ ладникъ види: како варамъ ли се я? рећиће онъ; єданъ ладникъ стои тамо на брежульку! за цело то є мой синъ направіо. Да є благословенъ! нѣга не задржава тишина ноћна: бринути се за радостъ наше старости, и онда брате? и онда намъ є цео данъ пунъ сладости. Ко у ютро што добро започне ту све болѣ за рукомъ иде, и са свакимъ сатомъ расте му радость.

К.

Србкиня.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Благо у Далмаціи зову све своє иманѣ; у златной гори зову благомъ, стоку. У єдномъ краю славенскомъ тако зову челядъ у кући. Кодъ насъ по већой части, благо и новци єдно значе. И отудъ мы прави родолюбцы кажемо и фалимо се свагда: да идемо за народнымъ благомъ.

Бракъ є загонетка, коіой кадъ одузмешъ прво писме, постане судбина човечія — кадъ безъ истогъ првогъ писмена, натрашке прочиташъ, наћићешъ животъ брачный у обадва смысла речи. А кадъ и прво и друго писме изоставишъ, и последнѣ писме умекшамъ у хѣръ, онда то ти є брачна песма до смрти.

Будала по граматики може быти и женскогъ и мушкогъ рода — и тако исто и само значенѣ речи — но ипакъ люди веће право имаю на ту речь него жене. Свакій мудрацъ велика є будала, ако мысли да є мударъ; а іоштъ већа є будала ако мысли да є будала. Будала є за себе мударъ ако мысли да ніе будала. Будала има доста на свету, коима до смрти сви учени кажу да су мудри. Богатъ будала, и сирома мударъ, предъ ученыма єдне су важности. Млоги ће ово читати и мислиће оно о другоме, што ће онай другій мыслити о нѣму. У старомъ среднѣмъ веку, при кралѣвима, и у обште при свыма владетельима, было є свагда по єданъ придворный будала (хофнаръ), кои є обично шалу и смей заметао, и нѣму єдиномъ было є свагда слободно свашта говорити, шта выше, слободно му є было и истину казати. И кадъ какву истину каже, онда є найвећи смей обично причиняво, єръ є тымъ доказао, да є будала. Свакій владатель у оно време водіо є уза се свуда, своегъ придворногъ будалу. И то званіе и место было є постояно и плаћало се изъ народнѣ касе. А нигди у исторіи старогъ ни новогъ вѣка, нисмо нашли, да є было у каквой држави при каквомъ владателю или републики, какво место коє бы се звало: место придворногъ мудраца. И тако у оно време, какавъ поштенъ мудрацъ, ако є желіо, своіой земльи учинити какво добро, онъ є морао найпре претворити се у будалу, само съ тимъ да добіе приступъ кодъ своегъ будалолюбивогъ владателя. И данъ данасъ при млогимъ маньимъ германскимъ владательима постои то званіе придворне будадале (хофнара), а тако исто и кодъ млогій другій, само су имена променѣна, и зову се лепымъ честнымъ и важнымъ именыма. Исто тако; и наши кралѣви и владатели, у старо доба, имали су придворне будале, коє су звали чаушима, и кои су своіомъ шаломъ и досетльивошћу, по средствомъ владателя управляли по кадъ кадъ целомъ зе-

мљомъ. И срећа є велика, за свакогъ оногъ владателя была, кои є имао поштене будале при себы. Кодъ насъ и данаске у ново време, има тога старогъ обичая, и заступаю место будала чауши, глумцы и войводе, у сватовима, коима є слободно све чинити, шалу заметати, срамотне речи говорити, лонце лупати, свињ и кокоши по авлій тући, кацу съ купусомъ превалити и тако далѣ. Па гди старый сватъ, немари ни зашто, него само у зачелю да єде и пів, а пушти чауше, глумце, и войводе да чине шта оће, после свадбе таква кућа, остане обично пуста. Треба добро да гледаю сватови и младоженя, кога ће узети за старогъ свата.

Бува — бува! млоги ће читательи рећи: „шта ће буве у Мироћіи?“ исто тако има доста Философа, кои наслоне главу на руку, па тако седе по неколико сатій замышлѣни — човекъ кадъ ій види тако удублѣне у разсуђаванѣ, рекао бы Богъ зна какву велику мысао имаю у глави, а кадъ тамо, а оно млоги мысле само о томе: шта ће буве на свету? и какву оне имаю цѣлъ? — А незнаду да буве имаю єднако право съ човекомъ на овомъ свету живити, и божіегъ сунца греати се. Буве, као и свако друго створенѣ, имаю своє опредѣленіе. — Што є годъ животиня на овой нашой округлой земльи, свака има по неко свойство, чиме єдно другогъ надвишава, у чему є єдно одъ другогъ савршеніе или слабіе. — Тако на примеръ, зецъ є брзи одъ човека, во є ячій, магарацъ є озбильній, псето има болѣ обоняніе, и болѣ уме да изнађе трагове лисице, славуй лепше пева одъ човека, па и малой буви дала є природа єдно ствойство, съ коимъ она човека надвишава. Бува скаче болѣ него човекъ — єрбо кадъ се прорачуна, да онако мала бува, скочи онолико; видимо, да човекъ, кадъ бы са своіомъ величиномъ тѣла, могао скочити у соразмѣрности са бувомъ, — онда човекъ требало бы да скочи, као изъ Београда у Топчидеръ.

ТИТИРЪ и МЕНАЛКА

(Идила одъ Геснера.)

На єдномъ брежульку гди су благи зрацы сунца были, лежао є старацъ Меналка, и гледао є тио чудећи се крозъ єсеньи предѣлъ, докъ є Титиръ нѣговъ наймлађій синъ, безъ да га є онъ примѣтіо, поредъ нѣга стаяо; пунъ нѣжногъ узхићеня уздисао є старацъ, а синъ є дуго съ немомъ радосћу на отца гледао. Отче! рекне онъ благимъ гласомъ: како сладко мора твоє узхићенѣ бити! већъ дуго гледамъ я како твой погледъ крозъ єсеньи предѣлъ пролази, и чуємъ твоє уздисанѣ. Отче испуни ми садъ єдну молбу.

Менелка. Кажи твою молбу любезный сине! и седи поредъ мене да те у чело полюбимъ; Титиръ седне поредъ нѣга, и отацъ нѣжно полюби чело сина своегъ. Отче! тако продужи младићъ, мени є преповедао мой найстарій братъ — єрбо често кадъ ми у ладу поредъ стада седимо говоримо о теби, и онда намъ сузе изъ очію теку, сузе радости — онъ є преповедао да є тебе негда цео предѣлъ, найбольимъ певцемъ називао, и да си ти по гди кою козу у обкладу за певанѣ добио. О кадъ бы ти хтео садъ покушати да ми єдну песму певашъ; садъ кадъ те єсеньи предѣлъ у таково усхићенѣ доводи. Испуни ми отче! испуни ми ту молбу.

Тио смешећи се рекне Меналка. Оћу да покушамъ да ли ме музе іоштъ любе, коє су ми, тако често награду за певанѣ, и певати помагале; я ћу ти єдну песму певати.

Садъ проће нѣговъ погледъ іоштъ єданпутъ крозъ предѣлъ и онъ почне овако: „слушайте ме музе! слушайте моє промукло виканѣ. У пролећу мои дана нисте ми нигда кодъ жуборећи потока, и умирнимъ гаєвима молбу мою одрицале. Допустите и садъ, да ми ова песма успѣ, мени седомъ старцу.

Какво любко усхићенѣ тече съ тебе мени, єсеньи предѣлу! како се кити умираюћа година! врбе се жуте око бара; ябуке и крушке, жуте се по шаренимъ брежульцыма, и у зеленомъ полю изпресецане ватренимъ црвениломъ трешнѣ. Єсеньи гай шаренъ є као годъ ливада у пролеће, кадъ є пуна цвећа. Црвеникаста смеса простире се съ брега у долину, одъ свагда зелени ела и борова прошарана. Већъ шушти, опаднуто лишће подъ ногама пролазећегъ, озбильно тумараю стада, по увелой цвећа лишеной трави, само црвеникаста зимска ружа стои ту, усамлѣны вѣстникъ зиме, садъ долази тишина зиме, ви дрва коя намъ благо, ваш зрео плодъ, ладећу сенку вашу, пастиру и стаду даєте. О! да нико неиде у тишину гроба докъ ніе сладакъ плодъ носіо, и нужду трпећегъ подъ свой опоравляюћи сенъ приміо. Єрбо сине! благословъ лежи на колеби и житници честитогъ. О сине! ко є честитъ и поверенѣ у боговима има, тай не иде по варльивомъ глибу, кадъ онъ жертву приноси, онда се диже димъ жертве високо до олимпа, и богови слушаю благодарность и молбу. Нѣму не пева сова ни жалосно грактаюћи Гавранъ, страшну несрећу, онъ обитава и почива безъ бѣдно подъ нѣговимъ мирнимъ кровомъ, добри домаћи богови гледе послове, и слушаю добро разговоре нѣгове, благосиляюћи га. Истина и пролеће има мутни дана, и благословено лето севаюћій облака; али, сине! не роптай кадъ Зевсъ у шаку дана твои, и мутни часова умеша. Незаборављай моє науке сине! я идемъ пре тебе у гробъ. Штедите ви олує штедите єсеньи накитъ, пустите да тиши ветрови, играюћи се, умираюће лишће, полако съ дрва краду, да неможе шарени предѣлъ іоштъ често, у узхићенѣ довести. Може бити кадъ ти опетъ дођешъ, лепа єсени! може бити да те я нећу, онда више видити. И коегъ ће дрвета, онда одпасти умираюће зеленило, на мой мирни гробъ.“

Тако є певао старацъ, а Титиръ плакаюћи претисне руку отца своегъ, на своє образе.

Єдна Србкиня.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Ужице 8. Февруарія. Некій Стеванъ Невесиняцъ, кои сада на Мокрой Гори држи меану, пре 12. година изгуби у Ужицы 2. #. цес. коя некій Янко Николићъ изъ Ужица нађе, и хтео є Стевану одма казати, но будући да нигди паре ніе имао, него є быо гоо а притомъ іоштъ и болестанъ, тако употреби себи за лекове и одећу речена 2. #. мыслећи у себи, да ће ій Стевану, ако икада имао буде поштено вратити, као што є то и учиніо, дошавши пре неколико дана Стевану и 2. # положи съ благодарностію казавши му притомъ: „брате Стеване, я бы ти и онда одма за ове новце, кадъ си ій изгубіо казао, него због слабога здравля, пао самъ быо у крайнѣ сиромашство, и да самъ ти онда на заямъ поискао, богъ зна бы ли ми дао, и тако онда я самъ мою сыротиню закрпіо, па садъ ево ти враћамъ.“ Изъ овогъ малогъ случая, кои сред-

ствомъ ваши новина свету саобштавамъ, види се како є честитъ карактеръ наши Срба, съ коимъ се у средъ просвештене Европе дичити и поносити можемо.

— Одъ приреза, кои у срезу ясеничкомъ, окр. крагуєвачкомъ за учителѣ постои побољшано є станѣ учителя: Никольскогъ, Брезовачкогъ и Стойничкогъ съ 10. талира; и тако ће одъ садъ имати одъ приреза по 60. тал. плате. За ово побољшанѣ станя учительскогъ, овымъ се явно благодари, како старешинама истогъ окружія, кои се о томъ брину, тако и добромъ и послушномъ народу, кои драговољно прирезъ дає, за издржаванѣ своій учителя.

5. Февр. съ бугарске границе. Све уредбе кое излазе изъ Цариграда за сиротиню раю, добро се и са веселѣмъ примаю, оне су цѣли сходне за напредакъ свакога народа и сваке народности у Турской, оне све више и више укланяю оне велике разлике између Христіяна и Турака — али по несрећи има іоштъ по гди кои одъ стары цару непокорны зулумћара, кои све цареве желѣ несматраю другчіе него само као єдну форму, и остаю сурови према Христянима као и до сада. — Тако у некимъ краєвыма овуда изашла є нека комисія, коя на све землѣ дає нове тапіе, и за ту сваку тапію узимаю по 6 — 800. гр. ко неплати за ту нову тапію одузме му се земля — И одъ тога се народу чини врло неправо, и іоштъ теже имъ є што незнаду да ли се то чини са царскомъ вольомъ. За то као што чуємо, спремаю се млоги, да иду у Цариградъ да питаю и да се моле.

— Г. Дими. Матићъ секретаръ апелације I. одѣл. поставлѣнъ є за секретара иностр. одѣленія кн. канцеларіе; а на нѣгово место поставлѣнъ є секретаръ ин. одѣл. кн. канц. Г. Ал. Романовићъ.

— Высокоблагородный Г. Миша Анастасіевићъ маіоръ, изволіо є обштини вароши Београда, одъ свога домазлука, єдногъ швайцерскогъ одъ найболѣгъ соя бика, поклонити. За кое му обштина одъ свое стране явно благодари. (посл. изъ канцеларіе прим. суда.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Цариграду врло яко богинѣ свирѣпствую, и люде затиру. У прошлой години умрло є одъ те болести само у Цариграду 5500. душа, и сбогъ те болести и сами странцы у великой су бриги.

— Царъ аустрискій приспѣо є Трієстъ 14. Февруара

— Кральица Шпанска сасвымъ є одъ свое ране оздравила.

— У Атини има такође бегунаца, међу коима є єданъ польскій Генералъ, кои є у договору стаяо са бегунцыма у Лондону, и кадъ є подозрителанъ постао, полиція є визитирала нѣговъ квартиръ, гди су важна писма нађена, из' кои одкрило се то, да є планъ быо, да се сва земля одъ Атине па до Дунава преобрати у саюзне републике. И кадъ се тай планъ одкріо сва є варошь и войска у движенію была. Ту смо вѣсть преко Трієста добили, ако буде важногъ слѣдства, чему се ненадамо, яви ћемо.

— У Паризу изашла є уредба. ко жели издавати новине, мора кауцію положити, найвећа є одъ 50. хиляда франака.

— Бефуріо представникъ народни у Турину писао є своме пріятелю, Викторъ Хугу, чувеномъ францускомъ стихотворцу, да дође къ нѣму у Туринъ, и тамо време свога изгнанства проведе. Викторъ Хуго писао му є, изъ когъ писма, новине су извадиле ово неколико речи: „Кадъ у Туринъ дођемъ, разговараћемо се о француской — ахъ, о француской! коя є изъ висине тако дубоко пала, као и Таліянска. Разговараћемо се о будућности, коя є пуна надежде за слободу. — Разговараћемо се о народной побѣди, коя є сигурна и близу. — И изъ првогъ европскогъ рата, родиће се, сдружене државе Европе, и я ћу доживити да Француска опетъ буде вредна, да є човечество почитуе.“ (Сто люди, сто ћуди, нѣму се чини, да є садъ Француска пропала, а Наполеону се опетъ чини да є Француску спасао.)

— У Атини погубили су єдногъ славногъ айдука Христіяна Бугарина, за кога главу правителство было є обећало 3. хил. дуката. Онъ є роћени бугаринъ, и богъ зна и єдна бугарска глава єли скуплѣ плаћена.

Огласъ.

(2) (3—3)

По одобреню надлежне власти имаю се у окр. Црнорѣчкомъ две цркве, и то єдна у селу Слатини, Вражогрискомъ срезу, а друга у Болѣвцу, срезу Заєчарскомъ по плану и съ тороньомъ изнова градити; чега ради Начальничество ово свима зидарскимъ майсторима, зато обявлюе, да бы се онай кои бы ту граћевину на себе приміо, до 15. Марта ове године или ово-окружномъ или коме одъ надлежны срезкій Начальника поради уговора утоме пріявіо. —

№ 385. Изъ канцеларіе Начальничества Окр. Црнорѣчкогъ, 30. Января 1852. год. у Заєчару.

---

(3) (2—3)

Кућу мою, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Теразія на Саву водећемъ, оћу да продамъ. У ньой, коя є двокатна, има 5. соба, 1. опаклія и две куйне са іоштъ некимъ зградама у авлій. Кои є жели купити, некъ се мени яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена є врло умѣрена.

М. І. Барловацъ.

---

(4) (1—3)

У Банату у варошицы Саска три штаціе одъ на дунаву леже вароши Базіяша, налазеа се гвоздена фабрика, коя є одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издае, препоручуе се почитаємимъ ГГ. трговцыма кои бы такове желили, съ уверенѣмъ да ће купацъ еспапе исте євтиніе добыти, него изъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіяша дунавомъ за данъ у Земунъ може доћи. Умолявасе сваки кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извѣститисе.

У Београду 2. Февр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитрієвићъ у Зданію.

Коста Марковићъ.

Како изъ Београда, тако и изъ окружны места безъ сваке разлике, ко неплати полгодишню предплату до Марта месеца, неће му се овай листъ далѣ шиляти.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 17. У Београду, у Вторникъ 26. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

НАДЕЖДЫ.

Та докле ће о надеждо! теб' вероват' люди;
Обчарани са обманомъ надимати груди?
Оће жарки моћи твоє, да насъ прожд're пламенъ!
Оћешъ животъ да намъ спалишъ као сунце праменъ —!
Єръ мы люди у невольи кадъ горкой венемо,
И подъ бычемъ кивне злобе, гонћни стенћмо,
Кадъ несрећни подъ чекићемъ човекъ горко плаче;
И онда му обећаня наодишъ, све яче. —
Заръ намъ такво само голо ты блаженство справляшъ?
Тымъ ли наше рананишъ срце и желѣ понавляшъ?
Докле ћемо веровати твоіой лажной моћи?
Кадъ ће на насъ твога царства весео данакъ доћи?
Садъ већъ ћути! — човекъ неће гласа да ти чує!
П' обећаню твоме неће онъ срећу да куе!
Ти си цигло обманьлива и за носъ насъ вучешъ.
И текъ онда познамо те кадъ се нага свучешъ.
Там' кадъ буде съ оне стране човекъ тавна гроба,
Гди ужива свака душа райске весне доба —
Кодъ онога — изъ хаоса што небо саздао;
Кои стыхіе и кругове планетама дао;
Кои землю, сяйне звезде, створи и векове;
Кой природе, у пространству потера точкове;
Наша жива сва надежда, мы ньой да хитимо!
То є права и истина съ ньомъ да се тѣшимо!!!

М. Ж.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Констанцу 17. Авг. 1847. год.

Ништа ніе теже човеку него читати она писма, коя су само изъ дугогъ времена писана. Не бы ти ово писмо данасъ писао, али шта ћу кадъ морамъ, єрбо врућина сатерала ме є у собу, па шта бы болѣ умео радити него да ти пишемъ. Одъ Шафхаузена пошли смо пешке, но недалеко украй Райне ноћимо у Дисенхофену, гди смо данасъ рано сели на паробродъ, кои є изъ Шафхаузена пошао, и весело уз' Райну довезли смо се довде. Райна є свуда бистра и лепа, и на млого места съ обе стране были су лепи предѣли. Кадъ смо се увезли у велико боденско єзеро, украй кога ова варошъ лежи, онда се токъ и брзина Райне изгуби — крозъ средину овога, као море непрегледаногъ єзера, тече Райна, — по овомъ єзеру плове различне лађе. Ово єзеро найвеће є у Европи, ако касписко море неузмемо као єзеро; но ни єдно море готово нема толико држава око себе колико ово єзеро; єръ све ове околне државе, отимале су се да макаръ мало ньово право доспе до обале овогъ єзера. У таласима ове бистре воде састає се петъ држава — обала съ ове стране читавогъ єзера, припада Швайцерской; съ оне друге стране пакъ поделѣна є између Виртемберга, Бадена, Баверске и Аустріе, коя по средствомъ Тироліе довде допире. Кадъ самъ видіо ово лепо и велико єзеро, по коме лађе са платнама тамо амо плове, кадъ самъ преко ньга из'далека видіо плавеће се брегове, минула ме є жеља путованя могъ по острову Ригену, и покрай адріятичногъ мора.

Ова є варошъ лепа, али ніе людма напунѣна као вароши по Германіи — негда у овой вароши живило є преко 40. хиляда душа, а сада слабо што више има одъ 5. хиляда. Између знаменитости коє путницима излазе предъ очи, то є найзнаменитіе, што є Хусъ, родомъ чехъ, првый реформаторъ вѣре, овде осуђенъ и спалѣнъ. Онъ є прокрчіо путъ Лутеру, коме є после дѣло за рукомъ испало. Има лепа црква у готичномъ штилу коя є 800. година стара, изъ нутра украшена є лепо, и место гди є Хусъ стаяо, кадь су га повели да спале іоште показую путницыма — на єдной страни цркве има єдна округла капела, у коіой є направлѣнъ Христовъ гробъ исто онако као што кажу да є у Єрусалиму. На главномъ сабору 1315. године, было є преко 100. хил. странаца — међу коима є 3. хиляде доктора права, 30. кардинала, 4. патріярха, 20. митрополита, и 150. владика было! — Показали су намъ столице на коима су при томъ сабору царь и папа седили. И осимъ библіе Хусове видили смо іоштъ гди коє спомене кои су одъ ньга заостали, и кои се као светиня чуваю. Исто тако поодили смо и гледали и ону кућу гди є Хусъ было уваженъ, и оно место гди є было спалѣнъ.

Овде самъ мысліо ово писмо свршити; єръ самъ было почео спремати се да пођемо далѣ, но садъ почемъ самъ се предомысліо да останемъ и данасъ и сутра овде, могу се сытъ овога леногъ єзера нагледати, и могу ти дугачко писмо написати. И врло самъ задоволянъ што самъ се решіо да останемъ, сво остало друштво већъ самъ изпратіо, кои су се у Цирихъ пешке кренули, а я и іоштъ двоица остали смо овде, я самъ найвише остао овде што самъ радъ да ти ово писмо довршимъ, а она двоица остали су што имаю родбине. Па ћемо одавде кренути се на пошти, тако, како ћемо наше друштво у Винтертуру, или у Цириху стићи. Истина, возећи се у колима нећу се онако провеселити и онолико видити, колико они што су данасъ пешке отишли, али и-

пакъ, мило ми є што ћу имати довольно времена да ти кою речь о овой земльи напишемъ, и пре, него што на путованѣ по швайцерской наступишь, да те уведемъ у нѣну прошлость, да те упознамъ съ нѣномъ исторіомъ баремъ онолико, колико я знамъ. И онда сва моя писма, коя ти будемъ писао, бы ће занимљивія, и већма ћешъ участія имати са мномъ. Свако место, градъ и варошъ скопчани су са догађаима онога народа, кои туда живи, и путникъ говорећи о тымъ местима мора свуда задрети и у исторію тога народа. — Зато, надамъ се, кадъ самъ я толико тебы жертвовао, да останемъ овде, и да одавде штруцкаюћи се на поштанскимъ затворенымъ колима, преспавамъ и преседимъ чакъ до Цириха, место што бы могао шетаюћи се у веселомъ друштву та места проћи, и све што є лепо видити — тога ради реко, и ты имай стрпљѣня, и прочитай ово моє писмо, у коме су примѣдбе о овой земльи у коіой ћешъ ме читаюћи моя писма свуда пратити, а то є толико, колико за єдно самномъ путовати — я ћу ти ево у кратко, и то што краће могу, прошлость и садашньость Швайцерске представити. Да бы ти тыме, као што самъ казао олакшао читанѣ дальи моій писама, у коима ћу морати о знатніймъ историчнымъ догађаима само узгредъ говорити.

Исторія єдногъ народа нека є лепа, славна и пуна велики дѣла одъ 50. последньи година, па є доста за тай народъ само онда, ако є у добромъ и срећномъ стању као што є Швайцерска; но Швайцерска поноси се са своіомъ слободомъ, са своіомъ самосталношћу и са своіомъ исторіомъ одъ више вѣкова. Кадъ човекъ погледа како є ова држава одъ 22. мале државе, и одъ четири различне народности и више вѣроисповедан*ія* саставлѣна, могао бы се преварити, да помисли да є то єдна држава противу саме народне природе, но то є са свимъ другчіе — Швайцерска є срећна, слободна, сложна, независима; — но и она, као и свака друга земля, имала є горкій часова, но и она, као и свака друга земля, трпила є своєвольства, тиранства, и она є носила тежке ланце робства, было є времена, када и нѣно небо ніе овако ведро было, када и нѣно сунце ніе овако сяло. Айдемо хиляду година у мрачну и жалостну прошлость натрагъ — и наћићемо у овимъ предѣлима уселѣна племена Хелвета, кои су као и Целти, коима су сродни, блудили по овимъ местима — одъ кои се и данасъ, Швайцерска по кадкадъ зове Хелвеціомъ — они су были часъ подъ римскомъ републикомъ, часъ подъ немцыма, одъ кои су и ньіове обичає, єзыкъ и све примали — но осимъ ньи и Бургунди и Лонгобарди делили су ій међу собомъ.

Ко є ячій было, онай є и владао овомъ земльомъ, више ньи већій и маньи господара было є. — При свршетку 13. вѣка племе Хабсбургъ кадъ є Рудолфъ попео се на престолъ немачкогъ царства и Аустріе, добыло є највећій упливъ у Швайцерской. И већъ нѣговъ наслѣдникъ чимъ є ступіо на престолъ гледао є одма да Швайцерску са свимъ сѣдини и спои са Аустріомъ — народу є тешко было, управительи туђинци нису знали ни за Бога ни за душу, и поступали су и са оныма кои су были подъ покровителствомъ немачкогъ царства, као и са своимъ поданицыма и робовима, Швайцерци више нису могли сносити, зато скупе се на єдной ливади названой Ритли 7. Нов. 1307. год. и завѣре се да протераю све цареве надзирателѣ и да ньіове куле и дворе разоре. То место Ритли, лежи на Валдштедскомъ єзеру (Шумоградскомъ или управо Шумадинскомъ єзеру.) — Ту є онай славный Вилхемъ Телъ првый се подигао са целомъ околиномъ на оружѣ, за права човечества. Они су признавали сва своя обећаня спрамъ Германски царева, само су ишли противу аустриски Даия. Аустрія не само да ніе ништа хтела попустити, него є іоштъ гледала више власти задобити — и поведе ратъ, кои є є 200. година траяо. Правда одржи побѣду, Швайцерска се отргне не само Аустріе него и немачкогъ царства, и іоштъ Аустрія изгуби и своє градове Кибургъ и Хабсбургъ изъ кога є племе и данасъ іоштъ у Аусріи владаюћи царева, коє се племе тако и зове — Швайцерци сами своє слободе свестни тукли су се безпримѣрно, и побѣда за побѣдомъ слѣдила є ньіовомъ оружію, и све єдно по єдно окружіе више се сдружавало — прву славну побѣду надъ Аустріанцима 1315. године одржали су кодъ Моргартена. Они одма начине саюзъ и бранили су се противу сваке напасти. Но пошто добію славне и важне побѣде кодъ Семпаха, кодъ Нефелса, и пошто Аустрія почне съ ньима уговоре правити и обрицати имъ сигурность самосталности ньіове, окрену они, место што су се до то доба само бранили, сада изаћу изъ граница и ударе на аустриске землѣ, и свуда ій є срећа и побѣда служила. — Кантонъ Швицъ было є душа и почетакъ тога устанка за независимость, и отудъ прозову онда све оне кои су одъ те партае были швицерима, и тако и данъ данасъ по той малой вароши зову се сви швайцерцима. Ова мала Швайцерска тукла се онда не само са Аустріомъ, него готово са свима своимъ комшіяма, кои су сви хтели по нешто одъ нѣ да закаче, и да є међу собомъ као ягнѣ раздеру.

(Продуженѣ слѣдуе.)

СВЕ ШТО ЧИНИШЪ, ЧИНИ ИЗЪ ЉУБАВИ.

(Изъ l'imtation de Jésus-Christ.)

1.) Зло нетреба никадъ чинити, нипошто, ни за чію му драго љубавь: али мы можемо понекадъ зауставити започето добро дѣло, или га промѣнити, ако є то само нужно и одъ користи нашемъ брату; єръ се онда добро дѣло, коє мы чинимо не затире, него се текъ променює болѣ.

Споляшня добра дѣла незначе ништа, коя не излазе изъ чисте љубави: єръ свако добро дѣло, коє мы чинимо, ма како мало было, ако га само чинимо изъ љубави постае врло користнимъ зато, што Богъ не гледа колико ко чини, већъ како чини, т. є. да ли чини изъ љубави према добру.

2.) Ко много люби, тай млого чини, а онай много чини, кой чини добро, и онай чини добро, кои га не чини зато да бы себе задовольио него кой чини добро ради користи свію.

Мы често мислимо, да добро, коє мы чинимо предметима, кои су подобно нама тѣлесни, чинимо га зато, што се ту подкраде и мѣша или природна наклоность, или собствена воля, или надежда да ћемо отуда што добити, или найпослѣ особитогъ каквогъ нашегъ покоя:

3.) Но онай кой има праву и савршену љубавь, тай не чини никадъ ништа ради себе, него текъ ради славе Божіе, и жели да само Богъ налази у свему свою славу. — Онъ никоме не завиди зато, што се онъ не радує никаквомъ своємъ собственомъ добру; него є радость нѣгова у Богу, као єдинственомъ добру, коє онъ жели задобити, коє га текъ єдно усрећити може.

Онъ не приписуе добро никаквой твари, већъ само єдномъ Богу, кой є и творацъ свакогъ добра, и у коме ће

сви праведни найпослѣ наћи свой покой и своє блаженство.

О, кой има само єдну искру праве любави, тай ће заиста видити, да све, што є годъ земальско, ніє ништа друго, него само єдна суєта.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Бисаге су путничка справа одъ две торбе коя се носи преко коня. Свакій на савѣсти има поєдне бисаге, коє и кадъ непутує свуда уза се носи на леђима, безда ій може видити, у єдну страну меће своя добра дѣла, а у другу своя зла дѣла. А млоги люди, кадъ напуне већъ обадве стране злимъ дѣлима, а они онда међу сами себи у недра; и тако са пуиымъ бисагама и недрыма свію зала, путую крозъ животъ, кадъ ій човекъ запыта шта имаю у бисагама, они одговоре: „добра дѣла“ и тако често млоги зли люди, крозъ читавъ свой животъ важе за добре люде, па ако умеду своя зла сакрити, а оно и кадъ умру, гомиле людій допрате ій до гроба, и выше гроба подигну спомениkъ и запишу на нѣму: „овде почиваю добра дѣла.“ Или „овде почива правда.“ Ни єданъ човекъ, кои є быо правый човекъ, и живіо и имао посла съ правымъ людма, неможе отићи на онай светъ, а да му небуде неколико зала у торби. — О бисагама свршићемо съ єдномъ маломъ причомъ. Єданъ Гркъ путовао є, кадъ є дошао на конакъ, скине бисаге и мете негди, а онъ оде да попіе єдну кафу. Непостои дуго а дотрчи му єданъ момакъ и каже му: „однесоше лопови бисаге.“ А гркъ пипне се у џепъ и сасвимъ ладно одговори: „Нека носе ключъ є кодъ мене.“

Бравъ кодъ насъ на неколико места знači свиньче а на некимъ ованъ. Кодъ наше браће словинаца у краинской бравъ знači братъ; а позвати кажу: повабити. И тако 1848. године, читао самъ у томъ єзыку єданъ позивъ на све славене на оружѣ за слободу, у коме одозго съ крупнымъ словима стои печатано: „повабленіе бравцамъ“ коє знači: „позивъ браћи.“ — Кодъ насъ млого люди и жена по селима и по варошима има кои не єду одъ свакогъ меса. Гди тога обичая има, ту нема неволѣ ни глади. Тако чућешъ на млого места гди, кадъ се какво єло одъ меса донесе, разпитує по гди кои, какво є месо? па ако є одъ оногъ животногъ, одъ когъ се заветовао да не єде, то онъ неће узети за живу главу, и ако га преваришъ да єде, то онъ држи да си се огрешіо, и млоги се после поболе. Тако млоги неєду или козіе; или овчіе, или свињће месо, а нико ніе се іоштъ заветовао да непіе ракію, или да нечини зло.

РАЗНА ПРОШЕНІЯ.

Ова су прошенія одъ разны животиня, Тигру бенгалскомъ, предата, да ім на путъ, кои ће по Европи предузети, собомъ понесе, и у истима наодеће се молбе, своіомъ важношћу подпомогне и за ньи дѣйствуе.

Прошеніе Гавранова. Мы смо принуђени у свакой понизности, прехвалномъ роду човечіемъ, наше жалостно положенѣ препокорно представити. Одъ много година іоштъ, по увиђеню нашемъ, презрени смо тако, да никако више у станю нисмо далѣ издржавати се, и честно, као што гавранови пристои, ранити се.

Нека се цео прехвалній родъ човечій наши добри услуга, милостиво опомене. Мы смо на свимъ биткама, губилиштама, прекимъ судовима, точковима и вешалама, тиме, што смо на тимъ местима, побіене или повешане люде брзо поєли, вѣрно и честно послужили: дакле чистећи воздухъ, ми смо немале заслуге придобили. Садъ дакле неможе намъ друго, но тежко быти зато, што се нама свакій данъ све више наша рана прекрива, и толика єла украћую, коя су по свимъ правама природе нама за рану опредѣлена. Ми бы праведна узрока имали противу по гди когъ гробара тужити се, кои елементу землѣ оно предає, што бы по краснимъ свойствама своима праведно елементу воздуха требало да се преда. И будући да се оваковимъ неправеднимъ утицаємъ средства нашегъ издржаваня свакій данъ умаляваю, то смо принуђени, прехвалній родъ човечій за милостиву помоћь просити, и истый найпокорніе молити, да бы намъ — у некимъ местима повећу частъ ране поклоніо, а притомъ у призреніе узео какосе ми одъ више година са измршанымъ у апсу лоповыма, или съ каквимъ сиромашнимъ и издрпанимъ путницима задоволявати морамо. Ми захтевамо само оно што є наше, т. є. месо, а све остало, као бароке, златне альине и све оно што нами непринадлежи, а у очима люди има велику важность и цену, радоћемо уступити, а мићемо се само съ голимъ тѣломъ задовольити. И тако будући да свакомъ своє принадлежи, то се ми надамо одъ целогъ рода човечіегъ, да намъ онъ неће убудуће рану умаляваати, отимаюћи намъ велике лопове и гробарима ій предаваюћи; него да ће ім средствомъ нашегъ Лиферанта, целата, милостиво воздуху излагати и предавати. И єсмо найпокорніе.

Све црне птице.

У Гавраништу,

Рѣшеніе рода човечіегъ. Гавранови се, за сада по постоећемъ и у Европи уобичаєномъ начину, упућую, да се съ ждеранѣмъ малы лопова задоволѣ; што ньово захтеванѣ, да се велики лопови вешаю, нема места.

Прошеніе Зецова. По достовѣрномъ чувеню, наоди, се у роду човечіемъ множина зечіегъ срца и зечіе брзине, коису се, и ми сами незнамо како, у дружтво човечіе увукли, а насъ и люди, одъ више година уговорима, мислимо, да имамо совршене право, све зечіемъ роду принадлежеће натрагъ повратити, што се праведно за зечіе срце сматра и зечію брзину придржава: єръ ми ни найманѣ несумнямо, да ће прехвалній родъ човечій томе противословити; што свакояко они, кои зечіе срце имаю и зечію брзину притяжаваю, немогу се употребити нити какву ползу принети.

Рѣшеніе людій. Зецовима се обзнанює, дасу се они, кои зечіе срце и зечію брзину имаю, поиздавна природили, и да су међу людима већъ и правомъ граћанства обдарени.

ЖАЛБА ЄДНОГА МАЧКА ПРОТИВУ ДРУГИ ЖИВОТИНЯ КОЄ ВАТАЮ МИШЕВЕ

Природа є высокомъ милости своіомъ мене, службомъ ватаня мишева, обдарила, и нато, шапама и ноктима уредно снабдѣла. И премда ово, држави тако полезно, заниманіе, множина мои другова упражнява; опетъ зато, многа друга животиня, усућуе се у овай нашъ занатъ мешати, а имено: лисица, єжъ, творъ, ласица гавранъ и проч. и тако многи ватаюћи мишеве оштећаваю насъ и нами нашу рану и нашъ лебъ украћую. Нама є дакле немогућно више, ватанѣмъ мишева занимати се и тиме

ранити, тимъ више, што и сами люди, измисливши разне механичне мишоловке, кваре намъ занатъ нашъ. Потоме дакле неможе се нами за зло пріймити, ако ми по кадъ кадъ, крайньомъ нуждомъ гонѣни, и птице ватамо, и овде или онде, понеку шеву или врабца, за деветъ неволя прождрети морамо. Дакле, уиме свію мачака, я молимъ, да се ово злоупотребленіе уклони, а ми кодь нашегъ права на миру оставимо и утврдимо.

Рѣшеніе людій. Будући да се и млого люди истимъ тимъ начиномъ, као и мачке, оштеѣаваю, то нека се мачке съ ньима сагласе и заедно тужбу предаду, паче имъ онда люди по захтеваню у єдно рѣшеніе издати.

Молва єдногъ Магарца. Будући да у свету све на уобичаєнимъ предрасуѣеніяма почива, тако и насъ люди, као найглупію животиню, сматраю, премда се по кадкадъ наће много глупіе животинѣ, него што смо ми магарци. Но светъ радіе суди по споляшности, и због тога є по нашемъ простомъ виканю: и због наши велики ушію: нама, име магарацъ, приденуто, коє толико значи, колико, єдно глупо животно. Да є то право предрасуѣеніе, ясно се тиме доказуе, што има животиня коя нити дугачке уши имаю, нити као мы вичу, и опетъ бы имъ то име много болѣ него нама приличило; но бадава светъ се држи подрекла, а ствари слабо испитуе. Ми дакле найпонизніе предложенѣ подносимо, небили намъ човечество дозволило, да наше уши подсецамо, и уместо і—а; ха—і. да вичемо; єръ ми имамо достовѣрно искуство, да є понегда, промена имена, или говора врло много ко облагорођеню каквогъ животногъ принела. Но какоће велике уши, вечитій знакъ магарца остати, тако ћемо ми ньи лепо у руке людіи предати, како би се тамо, чрезъ веште кирурге онима пресадиле ко ій заслужуе носити. У случаю ако не бы човечество ово предложенѣ пріймило, тако бы могли установити явній скупъ ушію, као што є установлѣнъ явній скупъ природни ствари, и ми добри стоимо, да бы, какавъ природоиспитатель, на особита одкровеня дошо, и брзо у станю быо, угледъ магареѣи ушію печатати.

Рѣшеніе. Будући се, међу людима, много магараца наоди кои никакви ушію немаю, тако се овимъ ономе, кой велике уши има незабранюе такове подсецати. Што се тиче тога да се явній скупъ магареѣи ушію подигне и установи; како то ніе предметъ философіе, него управо принадлежи къ родословнимъ древностима свакога рода, гди се оне одсеку, тако се оне тамо, за вечитій стварій споменъ и задржавати могу. Упризренію пакъ преиначеня говора, налази се за найсовѣтніе, да магарци никако неговоре, єръ ха—і, и, і—а, издае увекъ нешто, што бы човека на велике уши опоменути могло; коє брижљиво избегавати треба, што има примера дае по некога, кога нѣгове велике уши нису издале, нѣговъ говоръ одкріо.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У срезу подгорскомъ посавскомъ и тамнавскомъ окр. валѣвскогъ ревностнымъ дѣйствіемъ Г. Єфрема Гавриловића началника истогъ окружія, као и надлежны срезки началнака поболшана є плата слѣдуюћи учителя: каменичкогъ одъ 75. на 85. палежкомъ и убскомъ одъ 80. на 96. грабовачкомъ и ябучкомъ одъ 60. на 70. орашачкомъ, радлѣвскомъ и степаньскомъ одъ 60. на 65. врелянскомъ одъ 70 на 90. бранковачкомъ одъ 80. на 90. новачкомъ одъ 70. на 84. и рабровичкомъ одъ 60. на 72 талира На ревности речены старешина, кои се о напредку вовереногъ имъ народа и о побольшаню школа и станя учительскогъ брижљиво стараю, овымъ нека имъ буде явно благодарено и признато предъ целимъ србствомъ. Исто тако и народу речены срезова явна благодарность нека буде, што є своє старешине послушао и свои учителя станѣ побольшао. О Боже дай да овомъ добромъ примѣру и друге старешине и народъ по окружіяма и срезовима слѣдую, и слабо станѣ учителя побольшаду.

— 23. о. м. приспѣли су овде после выше годишнѣгъ одсуствія подпоручици Іов. Марковићъ и Ранко Алимпићъ кои су у Берлину воєне науке свршили, и кои су у томъ чину последнѣ ово време практично у Прайской войсцы служили. Петаръ Протићъ што є топчиске науке учіо, отишао є изъ Берлина на неко време у Белгію и Енглезку да се млогостраніе у той вештини научи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Одъ како є законъ печатнѣ у Паризу изишао новине неподпадаю више подъ цензуру.

— Царъ Францъ приспѣо є у Верону гди га є Радецкій са свымъ официрима предсрео.

— У Пешти имао є єданъ трговацъ у своме кавезу папагая, кои є іоштъ одъ 1848. године упамтіо, и непрестано викао: „илѣнъ сабатшагъ“ (да живи слобода), и садъ непрестано како види изъ полиціе жандарме викао є: „илѣнъ сабатшагъ“ (да живи слобода) полиція є опоменула више пута да ту бунтовну птицу трговацъ уклони — и кадъ ніе учиніо — овы дана полиція узела є исту птицу и затворила.

— До свршетка месеца Јануарія ческа матица имала є 3694. члена, прошле године више се одъ 500. уписало новы — и у месецу Декемврію имала прихода 6898. фор. ср. съ таквимъ великимъ приходомъ, ческа ће кньижевность быти скоро подигнута, међу тымъ у целой Европи ческе кньиге найєвтиніе се продаю. — Иста матица издає сада єдно дѣло Челаковскогъ коє се зове: „Философія Славена у пословицама“ — у той кньиги има ће преко 14. хил. пословица одъ Славена свію єзыка, а особито Чеха.

Огласъ.

(4) (1—3)

У Банату у варошицы Саска три штаціе одъ на дунаву лежеће вароши Базіяша, налазеѣа се гвоздена фабрика, коя є одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издае, препоручуе се почитаємимъ ГГ. трговцыма кои бы такове желили, съ увереньемъ да ће купацъ еспапе исте євтиніе добыти, него изъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіаша дунавомь за данъ у Земунъ може доћи. Умоляваce сваки кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извѣститисе.

У Београду 2. Фебр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитрієвићъ у Зданію.

Коста Марковићъ.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	30¾
Сребро	24½

№ 18. У Београду, у Петакъ 29. Февруара. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по 'цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продуженіе.)

Швайцерци борећи се крозъ то дуго време за свою слободу, добыли су име и важность храбры людій, коє су име и доцніе свуда осведочили, и цела Европа и данасъ почитуе ій за юнаке. Они су често побѣдили непріятелѣ своє са войскомъ у пола маньомъ, него што є противна страна имала; то сведоче битке кодъ Гранзона и Муртена, гди су Швайцерцы са 34. хиляде войника, побѣдили 60. хил. непріятеля. Слога Швайцерска толико є успѣла, да су све околне сусѣдне државе, шта више и сама Аустрія, гледале да добію пріятельство швайцерскогъ саюза, и да имъ у помоћи ако бы узтребали, буде. Француска, Папа и Млѣтачка република, шиляли су велике суме новаца, баряке и друге поклоне обштинама, да бы ій выше къ себи привукли. Тымъ начиномъ успѣ се млого, те се у Швайцерской млоге вароши, измеђъ себе сбогъ зависти позаваћаю. — Максимиліянъ царъ Аустрискій, заєдно са целымъ немачкимъ саюзомъ завоює наново на Швайцерце, но они се одрже, и у седамъ крвави боєва побѣде непріятелѣ своє независимости. У Базелу учине миръ 22. Септем. 1499. год. и ту се са свимъ разделе и разтаве одъ немачкогъ царства, и отресу се свакогъ тућегъ туторства.

Одъ тогъ времена рачунаю Швайцерци свою независимость. После годину дана тукли су се са Францускомъ и оружѣмъ своимъ продру чакъ до Дижона, гди су Француси одъ ньи миръ за новце купили. Доцніе премести се позориште рата у Италію; освоє за туђъ рачунъ целу Ломбардію — и године 1513. побѣде Французе на Новари тако, да су се одъ бѣгства єдва у Ліону задржали. Француска почитуюћи юнашство Швайцерске, учинн 1516. год. вѣчни миръ съ ньоме, кои одъ стране Швайца ніе нигда, а одъ стране Француске текъ 1798. год. нарушенъ.

Кадъ се у Немачкой поведе тридестогодишньи рать сбогъ реформаціе, кою є Лутеръ започео, Швайцерска такођеръ неостане мирна; Лутерове, на здравомъ разуму основане мысли, нађу и у Швайцерской послѣдователя: кои противу католика найпре речима и основима, а после и оружѣмъ почну се борити. Осигурани у своіой независимости, почели су свой верозаконъ поправляти, и сбогъ тога међу собомъ тући се. — Цвингли у Циригу, Еколампадіусъ у Базелу, Халеръ и Мануелъ у Берну, Фарелъ и Калвинъ у Генфу и млоги други, заузму се да доведу свою цркву на праве Евангілзске истине, коє су крозъ тотике године, многимъ додатцима, завіене или изопачене быле. Много боєва было є између католика, и они кои су се одъ римске цркве отргли. Та неслога подпиривана є іоштъ више, одъ страни владателя — а особито изъ Рима. И у то време быо є тако названый: „Златный саюзъ“ кои є се за одржанѣ римске вере, противу новы протестанта боріо. — Кадъ се та црквена распра у немачкой стиша, онда се и ньима опетъ слога и миръ поврати. Доцніе пошто су се околне државе оснажиле, грозила є малой швайцерской опасность, она є према сили свои сусѣда была слаба, и само околности политичне быле су ємацъ нѣне независимости; єръ ни єдна држава ніе могла допустити другой да заузме Швайцъ. Француси после ньіове революціе, безъ икаквогъ узрока уђу съ войскомъ у Швайцерску, и млоге вароши а особито Бернъ оплѣне, и почну заповедати као у своіой кући. — За време рата, кадъ є Француска тукла се са целомъ Европомъ, Швайцерска рада є была немешати се ни у єдну страну, но то ніе могла чинити, єръ войске француске, руске и аустриске, ишле су крозъ Швайцерску и тукле су се међу собомъ гди су се годъ среле — Суваровъ и Масена делили су мегдане, по овымъ предѣлима. Швайцерци нису знали коє ће се стране држати — видили су да ни єдна немысли съ ньима искрено, и да свака ради и воює само у своимъ интересу. Пошто Наполеонъ падне и миръ се у Европи поврати — и Швайцерска є продужила уживати своя права. Доцніе сбогъ слободне печатнѣ, коя є спрамъ европски владателя као што имъ се чинило, неумерена была; и сбогъ тога што є Швайцерска єдино прибѣжиште политичны слободно мислећи бегунаца была, све главніе силе почну протестирати, и опоро са Швайцомъ поступати, найвише сбогъ политични бегунаца, кои су после догађая у 1830. год. изъ свію земаля скупляли се ту, и одатле бунили по средствомъ кньига и новина своє землѣ. Шта выше Француска, стави войску на границу, и тражила є Луи-Наполеона, кои є после осуєне буне у Штрасбургу утеко быо у Швайцъ у Тургау гди є се іоштъ пре неколико година за швайцерскогъ грађанина уписао. Швайцерска дигне такође войску да брани своя права, но Луи-Наполеонъ 22. Септ. 1838. године, обећа се, да ће оставити Швайцерску, да бы тыме уклониo свађу између те две државе, као што и буде, и старо пріятельсство поврати се опетъ.

Швайцерска има само єдну гагрицу, коя іой слогу гризе, коя іой одъ толико година унутрашнѣ незгоде, немире и честе међусобне боєве узрокуе, а то су єзуити, кои су се уселили, и кои немогу никако да се избаве, єръ они кои су католици яко се за ньи заузимаю, и све

више и више разширую се. Швайцерци међу собомъ одъ толико година свађаю се, и они су тай узрокъ верозаконе па по томъ и политичне неслоге, они, проклета имъ душа, подпирую мрзость, да братъ на брата ратує, но како коя година, и што већма просвета напредує, тымъ се болѣ њіови трагови одкриваю, и тымъ манѣ имаю уплива на народъ. Они су узрокъ, те и пре, и сада овы последньи десетъ година, непрестано, готово сваке године, было є по свыма готово окружіяма узнемираваня и крви, но по већой части њіова напрезаня угушавана су срећно. — И данъ данасъ, има разпре између некій вароши сбогъ њи, єрбо пропаганда изъ Рима разсипа на све стране новце, да люде за себе примами; и да се власть Папина опетъ поврати.

Ово о исторіи Швайцерской, нека ти буде доста, кадъ бы выше я знао, заиста бы ти выше и казао, то ти є доста за уводъ къ путованю у Швайцерску, а путуюћи далѣ, кадъ узнамъ болѣ, и како што ново примѣтимъ, одма ћу ти писати. Швайцерска є као што видишъ мала земля, може быти маня него наша Србія, али є болѣ наплоћена и у њой живе нешто выше одъ два миліона душа. Цела є Швайцерска разделѣна на 22. окружія или Кантона, кои кантонъ свакій є за себе независимъ, и управля се собомъ, а међу тымъ сви су у братскомъ саюзу, и шалю своє посланике у Бернъ на скупштину, гди се о обштемъ интересу ради. Выше одъ половине жителя протестанти су. — Швайцерске народности и єзыка нема, овуда говоре немачки; они кои су до Таліянске говоре таліянски или романски, они око женевскогъ єзера говоре францускы, и велико є чудо, да се до сада, сбогъ єзыка и сбогъ народности ніе измеђъ њи нигда каква мрзость или зависть догодила. Њима є доста то да су у правомъ смислу люди, и да уживаю свою грађанску слободу подпуно. И ни єданъ одъ та три народа неће се другчіе звати нигди него Швайцерцомъ. И сами они око Француске границе, кои су чисти Французи, а знамо колику важность францускы народъ има у свету, и коликомъ славомъ сія у исторіи, па ипакъ найпростій радіе се зове Швайцерцомъ него Француномъ — а тако исто и Швайцерци одъ немачкогъ и таліанскогъ народа. То є као Енглези у Америки, што се люте кадъ имъ ко каже да су Енглези. Па и наши у єдномъ краю одъ никога независими, найпре кажу да су Црногорци, па онда да су Срби Єданъ народъ, ако осећа, цени и уважава оно што га чини народомъ, онъ є онда велики, па макаръ га небыло выше до неколико хиляда — као што и поєдиный човекъ ако зна, почитує и брани на себы оно, што га човекомъ чини, надмашує гомиле другій людій, и ако око себе неможе наћи, то онъ у себы налази свой светъ и своє люде. — Оно хинезко царство коє има више одъ сто миліона жителя, имали већій свой државный и народный поносъ одъ Швайцерске.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Брньица — ако нико незна шта є брньица, то учредницы новина у овой години знаду шта є. То єсть ніе учредницы у Србіи него у Европи. Брньица се зове оно што є изплетено одъ жице као котарица, коє обично међу по варошн псима на њушку да неможе никога уєсти и да неможе по своіой вольи лаяти. Ту брньицу за псе изумели су рђави люди и лопови, да могу слободно и безъ стра зла чинити, и красти, єръ су тыме осигурани да ни єдно псето неможе ій уєсти ни на њи лаяти. Добрима и поштенымъ людма лако є доказати да су тыме и они осигурани, у случаю ако бы коє псето побеснило, коє онда свакога съ реда уєда. Но опетъ будући да има на свету више зли люди, то бы опетъ выше њи и одъ самы бесны паса было уєдено, а сви остали пси чуваю свою кућу прилѣжно и само на рђаве люде лаю и лопове уєдаю. У Бечу држати псето то є луксусъ, зато є и ударенъ и на њи порезъ. Лане у Юнію месецу, изашла є нова уредба одъ полиціе да ни єдно псето безъ брньице несме по сокаку одати. Чимъ та уредба оглашена буде, подигну се сви пси на буну. И сутра дтнъ у бечкимъ новинама „Хумористъ“ стаяло є слѣдуюће описаніе пасѣ буне: — „Чимъ є пуко гласъ, да се свима псима брньице на њушку метну, гди є годъ коє псето было скочило є на обрану. Главна скупштина была є у изгореломъ Одеону, ту, кадъ су се сви зломислена незадовольници скупили, єданъ велики шаровъ попео се на касапски пань, и почео є говорити: „Браћо пси! ево последнѣ време наступа, люди, кои су сами себи узели слободу, починю и у наша права дирати. Мы одъ сада несмемо лаяти, нама є забранѣно по гди комъ мимопролазећемъ альину разцепити, мало имъ є што су ударили на насъ, годишньи ђумрукъ, него, чуйте! чуйте! да вамъ кажемъ, оће намъ и брньице да мету на њушке!„ са сви страна повичу: „нећемо, нећемо, недамо се.“ Другій се попенѣ да говори, изъ очію му севаю варнице, зубима шкрипи, сва му длака стои накострешена као у єжа — „чуйте ме, и я оћу да говоримъ.“ И сви се пси на ново ућуте и почну га слушати: „чуйте ме, и спремайте се да се колѣмо, мы можемо противу людій воєвати, єръ мы смо сложны, и у нашой исторіи нигди нема да смо се измеђъ себе клали као люди. И я кажемъ последнѣ є време дошло, ево слушайте шта се одъ насъ захтева: прво, морамо плаћати што живимо. Друго, морамо узъ газду ићи привезани на узици. Треће, по баштама несмемо тамо амо трчати. Четврто морамо ошишани быти. Пето, морамо свакій гвоздену брньицу на њушки носити; кои између насъ на то непристає за 24. сата мора се селити изъ Беча, мора оставити ову лепу престолну варошь — ко може на ово саизволити — та іоштъ мало па ће се поступати съ нама као и съ людма.“ И са свію страна дигне се урлекањ одъ хиляду гласова: „Недамо се, недамо се.“ За тымъ єданъ старый рундовъ, єдва се попенѣ и почне говорити: „Умирите се мало — и я самъ пасъ као и вы, и я чуствуємъ ту неправду нама нанешену, али ако желите живити у овомъ лепомъ граду, ако се желите шетати по Гласіяма и по Грабену, ако желите лепе таньире лизати, съ господомъ и съ госпояма у колима се возати, єдномъ речію, ако желите у друштву людій остати, а ви примите све и умирите се.“ „Доле съ њиме, доле съ њиме“ заурла на ново хиляду гласова, и Одеонъ и да ніе разрушенъ морао бы се одъ те вике разрушити. „То є издаица, тай є у договору съ людима!“ — Наново се попенѣ другій, и свераздирућимъ гласомъ почне говорити: „Браћо, нама и ніе природа опредѣлила да ми съ людма живимо, шуме су за насъ као и за осталу животиню опредѣлене, ми смо изневерили сву другу животиню, ми смо се са людма, обштимъ непріятелѣмъ саюзили, ми смо съ людма другуюћи ишли у ловъ противъ осталы зверова, за насъ су шуме и пустинѣ, зато айдемо међу зверове, гди нема люди, тамо ћемо уживати нашу праву пасю слобо-

ду. Іоштъ вамъ имамъ нешто важно рећи, али пре него што вамъ кажемъ, разгледайте добро да нема кои човекъ међу вама, кои є дошао да шпіонира, и кои бы ову тайну могао одкрити.“ У тай ма, почну сви лаяти и викати: „ево єдногъ човека“ и за њимъ сви полете и тако та прва скупштина сврши се.“ — То самъ чито у Хумористу, и мыслio самъ да ће сви пси изъ Беча изаћи — кадъ сутра данъ рано, одемъ у Штирбекову кафану да доручкуємъ, или по србски да кажемъ да фруштукуємъ; видимъ на велико моє чудо све псе са брњицомъ на њушки, како око астала трче и мрвице купе — међу тымъ они безъ брњице иду одъ астала до астала и узъ гредъ слушаю, шта се люди разговараю.

РАЗМИШЛЯВАНЋ.

О употребленю гл. фонда школскогъ о побольшаню станя основны училишта и учителя.

Главный фондъ школскій заведенъ є съ намѣромъ, да се школе и учителы одъ лихве истогъ издржаваю. Но у устроєнію новогъ фонда нема ни єдне точке, коя бы опредѣливала: Коє школе, и кои школа учителы да се одтуда издржаваю. Садъ кадъ узмемо, да є овай фондъ постао изъ добровольны прилога, читавогъ народа, то є праведно, да цео народъ, одтуда и ползе има. И за иста найправеднiє бы было по нашемъ мнѣнію, да се сви учителы народны основны школа овымъ фондомъ издржаваю. Али кадъ знамо, да се глав. фондъ школскій одъ прилога врло слабо умножава, то ћемо тежко до тога доћи моћи, да се наведено постигне. Ову цѣль постићи тымъ є теже, што, у колико фондъ растао буде, у толико ће іоштъ веће потребе и издатцы постаяти. Народъ ће се умножавати, школа се све више подизати, па и већій трошкови бывати. Изъ наведеногъ види се, да гл. фондъ школскій, по постоећемъ умножаваню нѣговомъ, ни за млого година до тогъ станя доћи неможе, да се одтуда сви учителы народны школа издржавати могу.

Садъ се питанѣ пораћа: Да како и коимъ бы начиномъ реченый фондъ ову цѣль постићи могао? Помислити се и рећи може: кадъ бы свака данакъ плаћаюћа глава за неколико година по єданъ талиръ приреза на тай фондъ давала, или кадъ бы сви обштински приходи за неколико година у чистый утицали, онда бы се цѣль за цело постигла. И заиста, другимъ начиномъ гл. фондъ школскій скоро никадъ до тогъ станя доћи неможе, да се сви народни учителы, па и други училиштны заведенія, издржавати могу. Но ми немислимо тако. Народу бы доста тежко было толикій приrезъ давати, или обштинске приходе уступити, па ма то и за мало година было; а невиди намъ се ни пробитачно, новце одъ народа узимати и капитале за нѣгове потребе, градити. Народъ є живый и найпостояніи изворъ за све оно, што му треба Онъ за своє потребе, а по наредби правительства свагда є давао, дає и даваћ ће онолико, колико є нуждно. Што є више народа, и што су нѣгове потребе веће, то ће онъ све више и давати. Ово и садъ постои, и народъ радо, а тымъ іоштъ радіє дає, кадъ види, да се оно, што дає на нѣгове потребе и опредѣлену цѣль троши. Онъ своє школе и учителѣ и садъ издржава, и то коє приrезомъ, коє обштинскимъ приходима; и ово ће чинити докле га годъ буде.

Може намъ когодъ рећи: па то є све єдно, или давао народъ за неколико година више, или сваке године по мало; а болѣ є єданпутъ за свагда дати, па чакъ и потомке своє одъ даваня за школе и учителѣ ослободити. Ми овогъ мнѣнія нисмо, и о ствари другоячіе судимо. Свакій човекъ истина да є дужанъ по природи старати се о саданьимъ и будућимъ потребама своимъ; но ни єданъ човекъ ніе у стаю, па буди съ коіомъ потребомъ, за навекъ с'набдѣти се, па и потомке одъ исте ослободити Човекъ є опредѣлѣнъ да ради, па да има што му є потребно. Ово колико важи за поєдине люде, толико іоштъ више за читаве народе. Нама ніе познато, да игди у свету има народа, кои бы н. п. давши за неколико година великій данакъ, толике капитале имао, да се државне потребе интересомъ подмирую и разходи застиру; а онъ да никаквогъ данка недає. Ово ако и ніе савршено немогуће, али држимо за непрактично, и опредѣленю човеческомъ противно; єръ потребе човека радити нагоне, и одъ леньости га чуваю. — Овако стои и са другимъ обштенароднымъ потребама.

Са предизложенымъ ми немислимо, нити кажемо, да ніе ни требало гл. фондъ школскій заводити. Не Боже сачувай! Онъ є за добру цѣль и срећу народа заведенъ; єръ има таковы заведенія, коя су читавомъ народу врло нуждна, и коя бы се иначе, н. п. приrезомъ тежко издржавати могла. Овакова заведенія издржаваю се установлѣнымъ фондовима, или државномъ касомъ.

Кадъ смо казали, да се неможе, или да є врло тежко речену цѣль постићи съ глав. фондомъ школскимъ, то є питанѣ: да како ће се моћи то уредити, да се учителы болѣ награде и обезбѣде? Ми држимо, да се ово найлакше учинити може приrезомъ. Овай дає народъ за издржаванѣ учителя и садъ, и то у целомъ отечеству нашемъ; но само гди маньій, а гди већій. Има окружія и срезова, гди свака данакъ плаћаюћа глава дає два, три четири или шесть гроша годишнѣ за издржаванѣ учителя. Колико є у комъ окружію или срезу школа заведено, и колика є плата учителыима опредѣлена, по томъ се и приrезъ дає: има окружія, гди на єдну школу, три до петъ стотина порезки глава долази; а има и такови, у коима хиляду и іоштъ више порезки глава єдну школску обштину сачинява. Неки дакле окружія народъ четири путъ болѣ напредує, него други; и ово намъ се невиди, да цѣли државной одговара. — Гди заведенымъ приrезомъ немогу учителы ни средњ да се награде и издржаваю, ту неке обштине своимъ учителыима одъ свои прихода къ приrезной плати по 10. 20. или више талира годишнѣ додаю. Одъ приреза припадаюћу плату добиваю учителы одъ началничества, или одъ срезки старешина; а додатке изъ обштински каса, одъ кметова. На овай начинъ млоги учителы єдну часть плате одъ єдне стране, а другу одъ друге добиваю; коє є доста незгодно за њи Но и ово ніе сва незгода. У некимъ окружіяма, и по већой части, добиваю учителы плату на месецъ, а у другимъ по на два или три месеца, па и на дуже времена; єръ докъ се приrезъ непокупи, немаю одкуда исту примити. И ово, зло и бѣдно станѣ учителя, іоштъ горимъ чини; єръ кудъ имъ є мала плата, тудъ є іоштъ и на време недобивзю, па зло за њи.

Кадъ смо навели, како учителы плату свою примаю, и казали, да се приrезомъ може найлакше станѣ учителя поболшати и обезбѣдити, то се и ово питанѣ намеће: како ћемо то моћи учинити, да се учителыима боля и стал-

на плата одреди, и да ову изъ єдны руку, уредно и на месецъ примаю? Исто тако питати можемо: коимъ се начиномъ учинити може, да народъ целогъ отечества нашегъ єднако у морално-христіянскомъ воспитаваню и просвети напредує? Ми држимо, да се ово на овай начинъ найлакше учинити може: да се установе окружны училиштны фондови, кои да се састоє изъ прireза. Овай прirезъ да се изъдначи у целомъ отечеству, н. п. да се на єданъ цванцикъ за годину сведе, и да га сви безъ разлике плаћамо, изузимаюћи: слуге, надничаре и калфе. Да се по ½ цванцика узъ свакій полгодишньій порезъ купи, и надлежномъ началничеству предає, коє да учительима свакогъ месеца плату дає. Гди се одъ доякошньгъ прireза извѣстна и нуждна сума у готовини неналази, ту, да бы се учительима плата на месецъ давати могла, да се прirезъ за по године єданпутъ за свагда напредъ покупи. У исто време да се пропише, гди мораю, школе постоянти, и гди могу быти. Учитель поделити на разреде, у смотреню плате, имаюћи предъ очима величину обштина, и скупоћу места у коима училишта постоє. Гди се одъ опредѣленогъ прireза не бы могла опредѣлена плата учителя (особито окружны вароша и паланки) подмиривати, ту да се извѣстна сума одъ обштински прихода по на по године узима, имаюћи у виду: колико се учительима кои обштина плате дає и колико оне годишньгъ прireза даю. —

На овай начинъ мислимо, да бы найлакше было станѣ учителя побољшати и у нужданъ поредакъ довести, па и народъ у то положенѣ поставити, да єднако у морално-христіянскомъ воспитаваню и просвети напредує. Ово є тымъ лакше у дѣло привести, што се овако одъ части и садъ практицира, само га треба у редъ довести и изъдначити. Ова пакъ єднакость и због тога є нуждна, што се у онымъ окружіяма и срезовима людима неправедно види, кадъ чую, да се у другимъ окружіяма и срезовима н. пр. по три, или четири; а кодъ ньи по шестъ гроша прireза школскогъ плаћа. Кои є по народу путовао и о томъ разговоръ водіо, на више є места и често могао чути, да люди кажу: Ми єдногъ княза сви имамо и слушамо, и у єдной земльи живимо, па зашто да ми даємо за школе выше, кадъ єднако валяду свима, па єднако за ньи и да плаћамо.“ Єднакость дакле єднакой и цѣли води и єдно цело сачинява, а гди є ово, ту є и правда.

Може се и то помислити, да бы болѣ было, да се овай прirезъ за учителѣ изъ целе Србіе у єдну касу, н. п. у глав. фондъ школскій, стиче, па да се изъ ове учительи плаћаю. Но ми другоячіе о томъ мислимо. Овако стицанѣ новаца у єдну гомилу само бы онда съ неке стране полезно быти могло, кадъ бы одъ ти новаца знатне суме претицале, и тако у исто време и фондъ бы се умножавао. Али, кадъ се само толико новаца одъ народа узима, колико є нуждно, да се настоећи учительи издржаваю, то бы се тымъ начиномъ само већій трошакъ причинявао, и безполезанъ посао умножавао. Ово пакъ чинити было бы по све не економично и неумѣстно.

(Край слѣдує.)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окр. пожаревачкомъ у селу Пръову, некій Єремія Максићъ секући дрва, свади се са своимъ старіимъ братомъ, и кадъ овай полети да га туче, онъ га сикиромъ оштримице тако удари по плећки, одъ кога ударца после три дана умре.

— Іованъ Митровъ изъ Азанѣ, кои є одъ дужегъ времена слабогъ здравля, оде са сватовима у Крнѣво по свою давно изпрошену девойку. Тогъ истогъ дана доће са девойкомъ и сватовима натрагъ, у надежди да се сутра са невестомъ венча; но исте ноћи тако ослаби да є до зоре издануо. А девойка буде враћена своимъ родительима.

— У Неделю 2. Марта држаће се главна скупштина о театру, на коюу Читалиште позиваю се сви ГГ. чиновници, трговци, и свакій пріятель народнѣгъ напредка.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Белгіи кадъ є гвоздени путъ 1835. год. отворенъ было є те године свега путника 400. хил. 1836. год, 800. хил. ланьске пакъ 1851. год. прешло є путника 4. миліона и 200. хил.

— Канингъ енглезки посланикъ за когъ се говори да ће пестати министеръ иностраны дѣла у Енглезкой, отишао є већъ изъ Цариграда.

— У Паризу изашла є єдна уредба, коіомъ се одпушта изъ службе и у пензію меће свакій онай судейски чиновникъ кои преће преко 70. година.

— Генералъ Мармонтъ последньи маршалъ францускогъ царства умро є у Венеціи. То є онай што є за време Наполеона тукао се, и быо побећенъ одъ Црногорца.

Огласъ.

(3) (3—3)

Кућу мою, коя лежи до куће браће Молеровића, у сокаку съ Теразія на Саву водећемъ, оћу да продамъ. У ньой, коя є двокатна, има 5. соба, 1. оџаклія и две куйне са іоштъ некимъ зградама у авлій. Кои є жели купити, некъ се мени яви, или у трговини Браће Барловаца. Цена є врло умѣрена.

М. І. Барловацъ.

(4) (3—3)

У Банату у варошицы Саска три штаціе одъ на дунаву лежеће вароши Базіяша, налазећа се гвоздена фабрика, коя є одъ скоро прорадила, и врло лепе бронзане еспапе издає, препоручує се почитаємимъ ГГ. трговцыма кои бы такове желили, съ уверенѣмъ да ће купацъ еспапе исте євтиніе добыти, него изъ осталы места, а врло су малимъ трошковима изложене, по чему се изъ Базіяша дунавомъ за данъ у Земунъ може доћи. Умоляваса свакі кои буде радъ кодъ подписаногъ обширніе извѣститисе.

У Београду 2. Фебр. 1852. калфа трг. кодъ госп. Браће Димитрієвићъ у Зданію.

Коста Марковићъ.

(5) (1—3)

Мою кућу с'ниже Варошь-капіе, према Типографіи, коя има одоздо дућане и изгледъ на обадва сокака, продаємъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Ненадовићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 19. У Београду, у Вторникъ 4. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 1½. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продуженіе.)

Ево ме у Цириху, и ово писмо можешъ назвати да є прво из' Швайцерске. На што годъ погледамъ предамномъ и око мене, све ме опоминѣ гди самъ, и све ми подиже чуства душевномъ уживаню. Моя гостилница гди самъ одсео, и одакле ти сада пишемъ, стои управо до овогъ лепогъ єзера. Изпредъ мои очію плаве се брда на десно, а на лево виде се високи Алпи, покривени снегомъ тако, да се єдва одъ облака разликую — тамо, преко они снѣжни брегова мени є путъ! Нигда нисамъ болѣ разположенъ био за писанѣ, него сада. И лето и зима у єданъ ма', стоє ми пред' очима. Шуштанѣ таласа, певанѣ веселы лађара, заєдно са овимъ чистимъ и здравимъ воздухомъ, долази ми крозъ отворене прозоре. И изъ ове лепе Геснерове вароши, кадъ небы имао шта друго, найрадіе бы ти идиле писао. Али исто тако радо приповеди ћу ти што годъ, о момъ путованю довде; па тек' после, ако узмогу уштеди ћу кои сатъ и за описаніе овогъ лепогъ пастирскогъ живота, кои є овде правый идеалъ, као што га текъ може Геснерь измислити. Но не измислити. — єр' Геснеръ, кога идиле држе се за игру поезіе и уображенія, ниє ништа друго радіо, него копирао животъ своій срећны земляка. За оне кои нису овуда путовали, съ брега Цирихъ, и нѣгово єзеро гледали, изобилность не само у меду и млеку, него и у поштеню, искрености и љубави примѣтили; за оне кои су у великимъ варошима Европе одрасли, за ньи све ово и кадъ очима виде, ништа друго ниє, него лепо написана идила, коју чуствую безда могу себи представити, да ніє измишлѣна.

Из' Констанца хтео сам' ти іошть писати, али нисам' остао онолико колико самъ мысліо. И могу ти се фалити да се некаємъ, што самъ овай путъ довде на колима прешао. Имао самъ прилику упознати ближе духъ и карактеръ овогъ народа, коє є теже, него упознати брда и єзера. У последнѣмъ момъ писму, явіо самъ ти, да самъ у Констанцу остао само са два друга. Но да бы ти сцене о коима ћу писати, ясніе быле, и да бы више, забаве имао, морамъ те найпре са овомъ двоицомъ, а после и са осталима кои се у моє путованѣ ближе уплету, упознати. Єданъ є изъ Магдебурга и зове се Марксъ; другій изъ Позена, и по свему нѣговомъ изгледу одъ крви є польске, и нѣгово доста чудновато име: Захорштаинъ, ако непотврђуе то, а оно баръ види се да є нека смеса, изъ польскогъ и немачкогъ елемента. Онъ є и польски знао, и тиме были смо као земляци, на овомъ путованю. Онъ є слабо маріо за Немце, али ниє нигда хтео признати ни да є Полякъ. И све єдно му є или га звао Захорскій или Захорштаинъ. То су обадва моя познаника изъ Берлина, гди смо заєдно читаву годину, а по томъ у Хайделбергу ово лето учили и друговали, садъ пакь на овомъ путованю искре. ни приятельи постали. — Особито Захорскій быо ми є найближій срцу, и съ ньиме самъ найрадіе се дружіо. Онъ не само да є добаръ другъ и пріятель, него є іошть и добре ћуди а притомъ врло веселякъ и свагда добро разположенъ. При томъ према своимъ младимъ годинама, имао є знаня о свачему. — У Констанцу седнемо на кола. Осимъ насъ троице седио є іошть єданъ сувъ, прилично старъ, али притомъ врло приятна и весела лица, странацъ. Улазећи у кола свакій га є одъ насъ учтиво поздравіо, и онъ є свакомъ подигао шеширъ, и наше поздраве учтиво примао.

Мы будемо готови — бичъ постиліона пукне, и коньи у галопу протрче крозъ варошь, и за кратко време примимо се уз' брдо. Докъ су коньи ишли брзо, ћутали смо, и текъ по гдикою речь ако є кои и рекао єдва є се чула, одъ лупе и тресеня кола. Узбрдо смо ишли полако, и нигди лепше згоде ниє было за разговоръ него ту. — Я извадимъ єдно цигаре за мене, а другимъ понудимъ оногъ странца — онъ учтиво прими, и изкочи изъ кола да узме одъ кондуктера ватре — чимъ онъ изиће изъ кола, Захорскій каже ми: „Айде да пробамо, єли ово правый Швайцерацъ.“ Текъ што самъ га я хтео пытати: како ће то пробати — я онай попенѣ се опетъ у кола, и помогне намъ запалити цигаре. Докъ смо ми палили цигаре, онай непознатый започне разговоръ: „Вы за цело првый путъ сада путуєте по Швайцерской.“ „Єстъ, првый путъ!“ одговоримъ му я, и отворимъ малый прозорчићъ одъ кола да димъ изилази. „Имаћете шта видити“ рекне онъ на ново съ таквимъ изразомъ поноса и радости, као да є изъ оне землѣ, у коіой се сами Катони и Леониде рађаю. „Шта ћемо друго видити“ умеша се Захорскій кои є до мене седио: „него брда велика, и то ће само за насъ быти ново, а люди су свуда єднаки.“ Швайцерацъ се осмене, али то смешенъ было є сатирично: „я мыслимъ господине, башъ у людима, и уређеніяма землѣ, да нађете што ново за васъ, а брда — то можете свуда видити — велика брда нису тако редка, као што су редки поштени люди, и слободне државе — одакле сте молимъ васъ?“ „Я самъ изъ Прайске“ одговори Захорскій — „Наравно да ће за васъ велика брда одвећъ нешто ново быти, єръ у Прайской немате нигди брегова,

тамо су све саме пешчане равнице, али исто тако у Прайской немате ни овы швайцерски обичая, ни слободе, ни овакви на народномъ основу начињени државни уређеня, — и ако иоле, на путованю вашемъ пазльиви будете; наћиће те и осимъ брегова за себе доста што ће вамъ ново быти, и што ће вамъ се више него брегови допасти." „Я незнамъ" предузме даль Захорскій. „Съ чимъ се та мала Швайцерска поноси толико, и зашто у моралномъ свету више готово значи него Прайска? А я мыслимь да она као република треба іоштъ мань, у сада монархичной Европи да важи." „Ха господине опростите" настави швайцеръ мало вышимъ гласомъ. „Форма нашегъ управляня такова є, да се боля пожелити неможе. Ни єдногъ Швайцерца неће те наћи, кои бы за вашимъ кралѣвима, князевима и херцозима пожеліо; међу тымъ у вашимъ земляма, коє имаю своє владателѣ, наћи ће те хилядама, и то све учениє и разборитіє, кои уздишу за оваквимъ управлянѣмъ, и кои су млоги — исторія сведочи — често главе у торбу мећали; да бы могли своє отечество, претворити као што є Швайцерска. И вы слободно овде можете противу републике говорити, и своє мнѣніе о целомъ нашем управляню казати, нико вамъ неће зато ни замерити, а камо ли да васъ когодъ гони, а кадъ бы я у вашемъ Берлину, оволико за републику говорио колико сте вы за владателѣ говорили, я бы сместа быо затворенъ у Моабитъ или у Кепникъ." „Али ипакъ гди има кралѣва и владателя, исторія тога народа лепша є и сяйния," рекне Захорски; али му Швайцерацъ неостане дужанъ: „Шта ми споминѣте исторію гди има кралѣва? то нису исторіе, него су само чисте житиє и биографіе вашій кралѣва'. У вашимъ историяма, найлепше листове запремаю описанія владательске славе, ваше историе напунѣне су съ описаніемъ како се венчао съ коіомъ принцезомъ, како є се на шестъ коня возио, кадъ су солдати предъ ньимъ стаяли — ваше историе пуне су придворни интрига, пуне себични партая — ваше историе господине мой, говоре само о неколико людій — наша пакъ Швайцерска исторія, говори о целомъ народу, свака добродѣтель, свака побѣда свако добиєно право приписуе се народу — ваше побѣде приписую се само вашимъ кралѣвима. У вашой исторіи стои: да є великій Фридрихъ добыо побѣду на Росбаху — наша исторія каже свету: слободни швайцерци, побѣдили су непріятеля на Семпаху. Неколико кралѣва, неколико Генерала, неколико придворны ласкателя — то є ваша история, и цѣле ваше фалѣне изображене Германіе." У томъ разговору или болѣ рећи инату, приспѣмо на єдну малу равницу, гди коньи потрче и дальій разговоръ трућаюћи пресеку — Захорскій кои се беше у чуду нашао, гурне ме лактомъ: „Та реци и ты кою",,кадъ си почео, а ти продужи" одговоримъ му я, и єдва самь чекао, да се разговоръ опеть започне. Брегъ є прилично великій быо — кола су опетъ полако ишла, швайцерацъ послужи насъ новимъ цигарама — и мало ладніе и тишимъ гласомъ рекне Захорскомъ: „изволите єдно републиканско цигаре, и надамъ се, кадъ свршите ваше путованѣ и пођете изъ Швайцерске, да ће те сасвимъ другчіе мыслити Єрбо вама, кои сте се родили и непрестано до сада живили, у онымъ земляма коє су научиле да имаю свагда осимъ закона іоштъ по єдногъ господара, вама мора швайцерска необична быти." Захорскій пошто є запаліо цигаре, одговори: „Фала вамъ на цигари, али ако вы мыслите да я непознаємъ швайцерске уредбе, онда незнате да се може на нашимъ универзитетима и школама крозъ коє самь я прошао о кинескомъ правителству и о Америки, точно научити, а камоли о вашой земьи коя намъ є близу." — „О свему другомъ, о правама, о медецини, о философіи, о свимъ земляма, али што се тиче швайцерске, о томъ немойте се фалити съ вашимъ школама — знамъ я добро све су ваше школе и науке основане по начелима онима кои вашимъ владателѣима иду у рачунъ; у вашимъ школалама, говори ће вамъ се съ найвећимъ одушевленіемъ о швайцерскимъ брдима, о швайцерскомъ меду и млеку али о швайцерской слободи, и о швайцерской форми управляня, прећи ће ладно, и узгред' само спомену ће швайцескій уставъ. — У вашимъ школама има катихизисъ, у комъ учитель пыта ђака: коя є найсрећния земля? — а дете мора да одговори Германиа; учитель га опетъ пыта: зашто є Германиа найсрећния земля? ђакъ одговори: Зато што има 4 краля и други више одъ 20 владателя. — По томъ опетъ учитель пита: коя є найнесрећния земля? И ђакъ одговори: Швайцерска. — а зашто? за то што нема ни єдногъ владателя. — И онда є ђакъ добро знао свою лекцію, и буде похвалѣнъ. То су ваше школе! такве мысли и понятія вы добиєте чимъ изъ колевке корачите, па и кадъ одрастете, неможете да се обавестите. Несрећна швайцерска, нема ни єдногъ малогъ войводе, а камоли єдногъ великогъ краля, кога на рукама прайзи носе кадъ само рекне: „мои верни поданици — швайцерацъ свршн те речи, смеюћи се из' читавогъ грла: ха, ха, ха, — Захорскій ніе имао шта да одговори, него и без' кашля почне кашляти, и гурне мене лактомъ да га изменимъ. Мени недаде ђаво мира, него се и я уплетемъ, и продужимъ инатъ место њега. „Али добро господине" рекнемъ я, и Швайцерацъ почне прилѣжно слушати: „али добро господине, вы зато само имате право и чини вамъ се да є тако, што сте одъ вашегъ детиньства таквимъ мыслима напунѣни, єръ живите у таквой држави; па и мы роћени и одгаєни у државама гди само по єданъ влада, налазимо у себи исто толико узрока за онакво станѣ државе, колико и ви у себи налазите за такво. — Мы држимо, да є побѣда, честь и слава краля, скопчана са народньомъ славомъ." „Е, господине," одговори ми Швайцерацъ, „томе є лако одговорити, єр' то ніе ништа друго него као кадъ бы я стекао єдно велико иманѣ, па онда дошао па съ вама поделіо. А тако и быва не само у слави народной, него и у приходу и новцима народньимъ, єр' кодъ васъ у Германіи има доста владателя, кои са своимъ принцевима управо онолико троше, колико се троши на све остале народнѣ потребе." „Али кадъ се владатель ограничи, кадъ му се оцекомъ даде годишня плата, кадъ онъ неможе ни найманѣ што учинити преко устава и народнѣ волѣ — шта ће те онда рећи?" я самь то съ некимъ тріумфомъ одговоріо, и мисліо самь да ће ми рећи: „Ейвала" али онъ гроотомъ се насмеє: „па кадъ га тако ограничите, кадъ законъ као што и треба, метете да влада, кадъ онъ неузможе ништа чинити, шта ће вамъ онда? Зашто бы му онда толике миліоне плаћали? Зашто небы узели кои є найспособніи, за президента, и кои бы служіо за мало а болѣ." Я место да му на то одговоримъ погледамъ крозъ прозоръ, и гурнемъ ногомъ према мени другогъ могъ другара, да уместо мене одговори, ако што зна, кои се окрене Швайцерцу и рекне: „вы саврщено господине право имате, и оно є све тако, али Европа іоштъ ніе сазрела за такова управленія, и ову већъ навикнуту и уобичаєну форму неможе да промени." — Но Швайцерацъ ніе му дао ни свршити, него се почео смеяти, и смешећи се сасвимъ приятно, одговори у тону єдногъ отца, кои савѣтуе своегъ сына: „За Бога господине, докъ се я съ овомъ

двоицомъ препира, вы сте ћутали, и садъ кадъ почесте, я самъ мисліо да ће те после толикогъ ћутаня рећи што годъ што бы было као пресуда измећ' насъ троице, а вы сте отворили полћ само новомъ доказиваню. Како можете казати да човекъ ниє у свако доба готовъ и зрео да буде човекъ.“ У томъ кола наша стану, кочіашъ отвори врата од' кола, и гологлавъ позове насъ: „ако заповедате, овде има меда вина и пива, можете штогодъ закачити, докъ се коньи промену.“ „Право“ сви четворица повичемо — и єданъ за другимъ потрчимо у бирцаузъ, гди насъ пуне чаше дочекаю. Дакле после толикогъ препираня, само є кочіашъ имао право; и као што видишъ само смо на нћгово мнћніе сви четворица пристали и сложили се.

РАЗМИШЛЯВАНЋ.

О употребленю гл. фонда школскогъ о побольшаню станя основны училишта и учителя.

Да шта ће мо са гл. фондомъ школскимъ, кадъ ће народъ докле га годъ буде учителћ своє прирезомъ и обштинскимъ приходима издржавати? На питанћ ово мислимо, да є лако одговорити. Мы сви знамо, да се гл. фондъ школскій састои изъ прилога читавогъ народа, па цео народъ треба да одъ нћга полze има. А да ово буде, по мнћнію нашемъ, найболћ бы было, да се интересомъ овогъ фонда установи и издржава: Семинаріумъ за воспитаванћ и изображаванћ учителя, основны народны училишта. И заиста, на ништа се обштеполезніе употребити неможе, него на то, ако се овако заведеніе не бы државномъ касомъ установило и издржавало. — Ово ће свакій онай одобрити, кои искрено мисли и зна, како у добримъ и способнимъ учительима оскудћвамо, и како є нуждно за ово званіе нарочито младе люде приуготовляти. —

Ако бы се, као што рекосмо заведеніе за изображаванћ учителя, државномъ касомъ завело и издржавало, као што се такова обштенародна заведенія обично одтуда и издржаваю, то намъ опетъ о употребленю гл. фонда школскогъ мислити остає. У овомъ случаю могло бы се овако учинити: Народу казати да се у каси гл. фонда школскогъ до 30.000 # цес. налази, и извћстити га, да овай фондъ ни за 50, а и млого више година не ће у стаю быти, све учителћ издржавати. И да бы народъ што скоріе одъ овогъ фонда колико му драго хасне имао, нуждно є, да се што пре баръ на 50 до 60 хиляда # умножи. Ово бы пакъ могло быти, кадъ бы се наредило, да свака, школскій прирезъ даваюћа глава по два цванцика за годину єданпутъ за свагда на фондъ да. Учинивши ово, не бы нуждно было ништа више одъ обштина и народа за издржаванћ учителя искати, осимъ, да се, као што є напредъ речено, дає узъ свакій порезъ по по цванцика. Што одъ овогъ прireза не бы стизало, да се учительска плата подмирує, не бы се имало нужде и кубуре. изъ обштински каса извћстне суме узимати, него бы се интересомъ гл. фонда школскогъ подмкривала. Овако што учинити тымъ бы болћ было, што има обштина, коє немаю свои прихода, а прирезъ кои за издржаванћ ньины учителя даю, не бы стизао па бы морале новъ прирезъ међу собомъ чинити, коє бы са незгодама скопчано было. Овако пакъ и на овай начинъ имали бы постояне и сталне изворе за издржаванћ учителя, єръ у колико бы се школа умножила, у толико бы и брой прирезъ плаћаюћи глава растао; а за недостатке имали бы сваке године 7 до 8 хиляда талира одъ овогъ фонда на разположеню. — Садъ да у кратко видимо єли намъ нуждно завести: Семинаріумъ за воспитаванћ и изображаванћ учителя основны учялишта.

Свакій човекъ мора іошть у младости своіой оно заниманіе учити, съ коимъ мисли будућій животъ свой обезбћдити, и съ ползомъ га одправляти. Ово како є у свакой струци заниманія людскогъ нуждно, тако є и у учительству. Но овога се мы у смотренію учителя непр и држамо. Ми примамо за учителћ Богослове, кои се за свештени чкій чинъ преправляю. И заиста, при првоме помислу нашемъ, кадъ расмотримо прошлый и будућій животъ оны людій, коє за учителћ примамо, учинит' намъ ће се, да се опредћленћ Богослова са учительскимъ званіе ємъ найболћ слаже, и да Богослови ову дужность съ найвећомъ ползомъ одправляти могу. Ово ћемо тымъ пре одобрити, кадъ предпоставимо, да су Богослови у науцы Христовой и моралу христіянскомъ болћ воспитани, него они, и кадъ знамо, да є найглавніи задатакъ учителя воверену имъ дечицу съ божіимъ словомъ упознати и моралу христіянскомъ воспитати. Но кадъ ово съ друге, практичне точке живота посмотримо, онда ће мо се уверити, да наше прве мисли о предмету овомъ ни су найболћ, и да су єдностране.

Свакій Богословъ, по самомъ опредћленю своемъ, иде на то, да свештеникъ буде. Кадъ Богословію сврши, ако парохію одма добити неможе, прима се учительства, и у овой дужности донде буде, докъ му се гди место неукаже да свештеникомъ постане. По овоме, учительско званіе за нешто привремено, као што и єсте, сматра и учительство за мостъ држи, преко когъ ће до свештеничкогъ чина доћи. При овомъ нема вештине за учителя, па ма єданъ и одъ найболый Богослова было, и текъ што се са учительскимъ дужностима мало, за две или три године упозна, произведенъ буде за свештеника. Ово пакъ ако за две, три или четири године небуде, почне іошть већма очаявати, и за своимъ опредћленћмъ, чиномъ свештеничкимъ чезнути, и тако на свакій начинъ учительску дужность съ вольомъ и ревности, а крозъ ово и съ ползомъ, неодправля. Да є ово овако іошть ћемо лакше себи представити, кадъ знамо да и она лица, коя се за учительско званіе нарочито спремаю толико способности и вештине имати немогу, да и у самомъ почетку учительствованя свою дужность съ ономъ ползомъ одправляти могу, съ коіомъ бы отправляла, кадъ бы и практичне вештине имала. Дакле ма како теоретичногъ знаня єдно лице за учителя имало, неможе се у одправляню дужности своє донде способнимъ показати, докъ и практичногъ знаня и вештине неприбави. Ово кадъ постои, то можемо лако себи представити, како Богослови, особито нови, дужности учительске одправляю, кои ни теоретичногъ знаня за учителћ немаю, а практичногъ добити немогу, почемъ є училиште само мостъ, преко кодъ иду свештеничкомъ чину,

Гди є добра воля и ревность у одправляню дужности, ту се и съ манћ знаня више учинити може, него са већимъ знанћмъ безъ волћ и ревности. Воля и ревность кадъ є постояна, лако може и теоретично знанћ умножити; и практичну вештину добити. Ово обоє, како є пакъ у свакомъ послу нуждно, тако є у учительству іошть нуждніе; єръ учитель несме само за себе знаня имати, него мора знати и начинъ, како ће га своимъ ученицыма дати. Да ово о-

на лица имати немогу, коя нити се за учительско званіе, нарочито предуготовляваю, нити дуже времена у овомъ званію проводе, нити пакъ съ вольомъ и ревности учительствую разуме се по себи. —

Ако бы ко посумняо и рекао: да ће се цркви или богословскомъ заведенію уштрбъ учинити, ако се Семинаріумъ за изображаванѣ учителя заведе, ми га о противномъ увєрити можемо. Главна є цѣль цркве држимо народъ моралу христіянскомъ учити, увери га утврђивати и обдржавати. Ово кадъ є истина, то црква, кадъ су народне школе добро устроєне и способне учителѣ имаю, не само да ништа негуби, него іоштъ врло млого добія; єръ само школа, и само добра школа, цркви побожне христіяне и преправляти може. Шта више, она изъ корена утаманює суєвѣріе и све оно, што є противъ цркве и морала христіянскогъ. И ово само онда школа чинити може, кадъ има способне учителѣ; а ове донде имати неможемо, докъ се за такове особита лица и у особитимъ заведенію приуготовлявала не буду. — Што се пакъ богословскогъ заведенія тиче, и оно бы са заведенѣмъ семинаріума за изображаванѣ учителя млого добило; єръ бы се на маньій брой свои питомаца ограничило, па и больій изборъ, кадъ исте прима, чинило. Што садъ толико млого питомаца богословія има, кои су по потреби, а по вѣной части и одвѣчъ маломъ способности примани, онда бы се само толико и то способніи изабрати могло, колико є нуждно, да преправни лица за чинъ свештеничкій има. Они, кои бы науке, у овомъ заведенію свршавали могли бы се поставляти найпре за ђаконе при ГГ. Епископима и у главніе окружне вароши, за преписнике у консисторіяма; и за капелане стари свештеника, протоєрея и наместника. На овай начинъ не само, што бы се свршени богослови одма своіой цѣли и опредѣленю приближивали, него бы се и у чинодѣйствію и у дужностима свештеничкимъ болѣ усавршенствовали, и тако способніи свештеницы постаяли.

Изъ укратко наведеногъ ясно се види, да бы са заведенѣмъ Семинаріума за изображаванѣ учителя, не само школе способне учителѣ добивале, него бы и богословско заведеніе больій изборъ у кандидатима чинило и способніе примало. Црква бы пакъ съ тымъ врло млого добила, и народъ у свему напредніи быо. Дакле: *семинаріумъ, или заведеніе за воспитаванѣ и изображаванѣ учителя основны училишта завести*, єсть за наше отечество и нашъ народъ одъ велике потребе и нужде. А ово нека издржава гл. фондъ школскій, или државна каса. С.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Друштво србске словесности држало є 28 Фебр. своє редовно засѣданіе, у комъ є г. подпредсѣдатель предложіо да друштво, изради єданъ обширный србскій рѣчникъ. Господа членови поделили су међу собомъ посао.

— У Неделю 2. Марта была є у Читалишту главна скупштина за театеръ, гди є Г. професоръ Малетићъ говоріо са познатомъ своіомъ вештиномъ и лакоћу о пользи театра, и по томъ приступило се къ уписиваню прилога, о чему ћемо у идућимъ броєвима обширніе говорити. Међу тимъ за садъ то являмо да є се само на той скупштини уписало преко 1300. # цес. и тако цео фондъ са досадъ учињнимъ прилозима износи 4890. # цес.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Правителство Луи Наполеона одржало є велику побѣду слѣдствомъ избора. Берза є изявила своє задовольство скаканѣмъ акція, но то неки непримаю іоштъ као довольный доказъ постояногъ обстаня тога правителства, єръ при свемъ томъ, што иде све по вольи, немиче се машина правленія како треба напредъ. Печатня є истина безъ цензуре и смела бы се появити съ маломъ опозиціомъ, безъ коє Французъ неможе никако дисати, али пропушта све само да се правителству незамери. Явно мнѣніе, коє є и самомъ цару Наполеону некадъ пркосило, тако є застрашено, да му є све по вольи што се догађа. Правленіе у Француской, коє на никакву противность ненаилази, тако є редко появленіе, да се зато и самъ Луи Наполеонъ забринуо, и чисто бы желіо да се каква противность покаже, само да виде колику властъ онъ има. —

— Синъ генерала Монцела предложіо є академіи єдно изобрѣтеніе, чрезъ коє могао бы се електромагнетизамъ и на индустрію употребити.

— Вѣсти изъ Алгира гласе са свимъ жалостно за Француске: колона у Кабилiи страдала є яко одъ зиме. Подъ предводительствомъ генерала Бужера одржала є она своя положеня у єрцу Кабиліе, недалеко одъ Бугіе. Одатле є та колона землю у узди држала и почела є неке путове правити. Страшна буря покаже се 18. киша є потокомъ лила, реке се тако брзо разліо, да су пресекле путъ између логора и вароши. Войницы почну оскудѣвати у найнуждніемъ препитанію. Ноћу између 21. и 22. падао є якій снегъ и затрпао є неке шаторе. Зима є была страшна и многи се солдати смрзли. Текъ око 22. у вече єдва съ тешкомъ мукомъ доћу неколико солдати у Бугію и огласе ньіову несрећу, на кой гласъ притече имъ у помоћь не само власть, него и грађанство. Вредно є примѣтити, да Кабили нису се хтели ползовати овомъ несрећномъ Француза, него шта више, примили су се неки солдати врло човечно, кои су се поєдино у путу налазили и пратили су ій сами до Бусіе. —

— У Минхену запалила се пивара. Тай пожаръ описую као найстрашніи. Како є почела одъ 8. сатій у вече горети, єдва се угасила у ютру. Кажу да є утишанѣ ватре само найвећемъ пожертвованю Баєраца за рукомъ испало, кои боєћи се да неостану безъ пива, показали су Херкулесову снагу и отважность у гашеню ватре.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Прошле єсени у месецу Октобру, я самъ обштину мою, при коіой одъ више година учителюємъ моліо, да ми плату повыси, и тыме станѣ ми поболша; коя ми є одговорила поредъ обећаня захтеваню момъ испунити, са 60 цв. у готовомъ новцу на поклонъ: на коме поклону срдачно іой овде предъ целымъ србствомъ благодаримъ. И Г. срезкомъ началнику на ревностномъ садѣйствію у томе захвалюємъ.

У Паланки 1. Марта 1852.

Димитріе Іовановићъ,
учитель паланачкій.

Огласъ.

(5) (2—3)

Мою кућу с'ниже Варошь-капіе, према Типографіи, коя има одоздо дућане и изгледъ на обадва сокака, продаємъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Ненадовићъ.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 20. У Београду, у Петак 7. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Нешадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. [скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужење.)

Мы ту неостанемо дуго — кола буду одма готова — седнемо и пођемо далѣ. Разговоръ се водіо о другимъ предметима — и навалице насъ троица одводили смо свагда разговоръ, на друге ствари, еръ бояли смо се да швајцерацъ непочне опетъ о Швајцерской и нѣной слободи, на коє не бы му имали шта одговорити. Но нисмо се убояли. Тай непознатый чимъ е се у колима наместіо, почео намъ е далѣ о Швајцерской говорити, не сбогъ Швајцерске, него више сбогъ насъ. „Ербо“ вели „мени ніе стало мислили вы о Швајцерской лепо или рђаво, то е Швајцерской у свету, и у нѣной домаћой срећи све єдно, него видимъ да сте млади, и радъ самъ да се іоштъ садъ уверите о ономъ, о чему ћете доцніе быти увѣрени. Швајцерска е срећна, она ніе себична, и она бы желила, да све државе уживаю нѣну срећу.“ — „Шта іой е вайде одъ нѣне среће и слободе, и што има унутрашню сигурность своє слободе и независимости; кадъ е слаба, кадъ међъ великимъ силама Европе слабо важи, и кадъ, у брою своій войника нема сигурности одъ сполянѣ напасти — и кадъ Француска или Аустрія или друга коя яча држава, може е съ войскомъ поплавити, све іой одузети, и све по своіой форми, по форми средньгъ барбарскогъ вѣка као што ви мислите, поставити. У великой свагда преправной войски, стои сигурность народнѣ слободе.“ Одговори Марксъ са свимъ озбильно, ербо е онъ изъ свегъ срца то говоріо, и мисліо башъ да е тако. Швајцерацъ се осмене, мане главомъ, и мы смо мислили да се онъ чудіо мудрости тогъ нашегъ другара, а после видимо изъ нѣговы речіи, да е се чудіо, како е онай могао таково што лудо казати. „Башъ добро“ рекне Швајцерацъ, кадъ сте повели речь о войски, — вы кажете, да е войска сигурность и ємацъ народньи права, слободе и независимости а я господине мыслимъ са свимъ другчіе, и моя седа коса ємацъ вамъ е, да имамъ — ако ми дозволите рећи — више искуства одъ све васъ троице. Стоећа войска у држави не само да ніе сигурность, него е највећа опасность народнѣ слободе, ако е има у той држави. Стоећа войска у мирно доба, ніе ништа друго, него фуруна у лето. Кадъ бы хтели сви люди да чине по своме здравомъ разуму, онда небы требало ни єдногъ солдата на овомъ нашемъ свету. Да нема славолюбія и властолюбія небы вашій краљева ни херцога на свету было, а да нема ньи онда бы свака варошь, управляла сама собомъ, као ми овде у Швајцерской. Силна и яка войска, само е сигурность владательскогъ престола. У млогимъ вашимъ државама, владатели држе солдате, не сбогъ тога, што се боє споляшньгъ непріятеля, него што се боє своегъ народа. У таквой држави солдати нису ништа друго, него наймлѣни пандури, ньіово е отечество єданъ човекъ; ньіова е слобода слепа послушность, ньіова е найвећа вештина умети добро убити или посећи — помислите само, у Европи има више одъ 2—3. миліона войника, то су све изабрани найбольи, найздравльи и найлепши люди, кои своє найболѣ године проведу лежкарећи по касарнама, правећи параду, играюћи карте, пушећи и тымь подобна — они се одуче одъ посла, науче се на строгость, а строгость ніе ништа друго него прьый степенъ суровости. Кадъ бы сви войници Европе, кои сада безпослени седе, были употребльени на посао, кадъ бы толики миліони яки и здравы руку, радили какавъ занатъ, имали своє жене и децу, онда бы миръ и срећа државна далеко болѣ стаяли. Онда бы маньи државни трошкови были. Кадъ Прайска не бы имала онолико хиляда войника и коня да рани, онда ви у Берлину, не бы морали плаћати по 3. талира годишнѣ на єдну малу птицу, на славуя, ако га држите у кавезу да вамъ пева.“ — „Па и вы у Швајцерской имате солдате коє издржавате“ рекнемъ му я. — „Кадъ бы све око насъ државе, быле овако уређене као Швајцерска, онда бы се заборавило да е игда на свету было солдати. И место што садъ законъ налаже, да е свакій Швајцерацъ одъ 25. до 45. своє године, дужанъ быти войникъ, и упражнявати се с' оружьмъ, место тога реко, после бы законъ забраньивао исто тако, да нико небуде войникъ, и онда бы се видило да вештина войничка, ніе ништа друго, него вештина убіяти. Войникъ учи се како ће сигурніе убити другогъ према себи войника, коє толико значи, колико кадъ кажемо: човекъ учи се како ће убити другогъ човека — то е дакле єданъ за човека найнедостойніи занатъ, па ипакъ съ тимъ занатомъ найвише се руку занима, и ето, на таквомъ занату лежи срећа вашій држава.“ „Я самъ увѣренъ“ рекне Захорскій, „да е добра и вешта войска найбольій и найсигурніи темель држаке, зидайте вы слободу, и просвету какву ощете, ако немате оружаны руку, са гушчіимъ перћмъ, и са добродѣтельима, неможете се одбранити, и ко годъ удари на васъ, разрушиће вамъ све подигнуто.“ „Я самъ на то питанѣ мало пре одговоріо овомъ господину“ рекне Швајцерацъ: „да кадъ не бы было властолюбія, т. е. оны людій, кои желе да господаре надъ другимъ людма, онда у овомъ просвећеномъ веку не бы имао ко на кога насртати.“ „Докле годъ има людій“ помогнемъ я Захорскомъ: „и ньіовы страсти, дотле ће быти ратованя; а докъ е крви у людма дотле ће

быти и страсти — човекъ є човекъ, и нежели ништа више быти него човекъ; и я самъ сигуранъ, прайскій краль да понуди васъ нѣговомъ круномъ, да се вы, кои сада тако говорите, не бы ни найманѣ затезали, ту круну примити, и допустити, да се сто хиляда солдатій закуне, да ће верно само вашой вольи служити, свой животъ по вашой ћуди разполагати, и свою крвь найпре за ваш па после за отечества срећу, проливати. Природа изъ човека ніе ништа друго хтела произвести, него ово што є сада, што є бio одъ како се зна за овай светъ, и што ће быти докле годъ узтраєе людій. Природа сама иде човеку на руку, и неда му да на земльи буде анћео, и да на земльи ужива онай рай и ону срећу, што му нѣгово несташно уображеніе текъ на некомъ другомъ свету обриче. Природа є дала човеку истина разумъ, али му є дала у исто време и страсти, коє се боре противу разума. Разумъ ніе партаичанъ, онъ є изнашао средства за борбу, и єдне и друге стране. Немамо у пространомъ полю светске исторіе, нигди ни єдногъ примѣра, да є у комъ народу и држави, єдна одъ те две стране савршену побѣду одржала. Има, и было є у свако доба поєдины людій коя су кадри своє страсти побѣдити, као годъ што іошть више има оны, коій є здравый разумъ сасвимъ страстима подчинѣнъ. Овай є у овомъ станю за себе срећанъ, као годъ и онай у ономъ — Неронъ и Калигула о себы нису мыслили, да су рђавій и горій одъ Сократа и Епаминонда. Тирани у себи мисле, да су они добротвори рода човечіегъ, и да є нья судбина опредѣлила да поврате човека у право човечанство — они мисле да су они найбольй люди, и ньіови придворници увѣраваю ій у томе, и они поћу съ овога света, у мыслима да ће свакій поштенъ човекъ за ньима плакати. Мало є людій на свету кои погледа у своя недра, кои положи своя дѣла предъ разумъ да ій прецени и пресуди — мало є людій, кои у себы помисле: „ала самъ рђавъ човекъ.“ Кои осети да є какво зло учиніо, онъ лако наће те се предъ самимъ собомъ оправда. На кадъ се предъ самимъ собомъ оправда, онда мысли да є предъ читавимъ светомъ правъ. — Свакій човекъ за себе има у мыслима свою државу; свакій бы желіо да буде свевластанъ само зато, да може све уредити по своіой ћуди. У свакомъ народу, и найвећи ласкательи налазе мане своимъ владательима — истина — млоге погрешке и зла владателя, често се сакрію и затрпаю, а ньіова добра дѣла не само да се не сакрію, него се по кадъ кадъ по десетъ пута већа начине и народу представе, него што су — млоги исто тако, обману народъ своіомъ добротомъ, да га после сигурніе могу мучити и газити: али поєдини у свачему могу имати изузетке. Будите уверени, кадъ є владатель човекъ поштенъ и искренъ пріятель народа, да може нѣгова држава, уживати исту овакву швайцерску срећу и слободу.“ — Я ућутимъ, и гледао самъ шта ће ми одговорити Швайцерацъ, кои се за време могъ говора, неколико пута врло сладко насмеяо. — „Говорите господине“ рекне ми онъ „говорите даль, я ћу вамъ быти благодаранъ, али не на томе што самъ баяги што годъ ново одъ васъ чуо и научіо, него што самъ се неколико пута докъ сте говорили сладко насмеяо. — Вы фалите ваше херцоге и краљве, и овде може быти само зато, што се боите да я случайно ни самъ какавъ тайный посланикъ ньіовъ, па да васъ не бы тужіо. Ви и овде говорите, а мислите да васъ прайски жандарми са шилятимъ капама слушаю.“ Швайцерацъ мало ућути — и чекао є какавъ одговоръ, но кадъ види да смо мы више были склони слушати, него говорити — продужи онъ свою беседу даль: „я самъ прилично путовао, по монархичнымъ државама, често самъ се налазіо у друштву и слушао мнѣнія о овимъ предметима, о коима мы садъ говоримо, и то такова мнѣнія, коя су ми се чинила да су са свимъ здравомъ разуму противна; али редко самъ се гди упушћао да доказуемъ да є сунце ясно и светло, ово сада само узгредъ рекао самъ неколико речи. — Кодъ насъ у Швайцерской неможе быти великій политичны интрига, єрбо оне се свагда вію само око властолюбны престола. Швайцерска є мала и земльомъ и народомъ, али є велика своіомъ срећомъ. Римляни имали су републику, али ньіова република ніе имала овогъ човеколюбія и мирноће, као Швайцерска. Кодъ ньи република постала є може быти, не изъ тежења къ развитку слободе, него зато да бы место єдногъ, могли се ньи више славити. Французи имали су републику, али у ньой нису уживали швайцерско спокойство и слободу — она се родила изъ очаянія. Млоги народи и државе прелазиле су изъ єдне форме правленія у другу, и свагда место закона и слободе, владало є неко нестрпљніе, и владале су себичне користи. Мы у Швайцерской нефалимо се у свету са нашимъ унутрашньимъ управлянѣмъ, мы нежелимо да има форма нашегъ правителства велико име у свету. Мы нашу Швайцерску незовемо ни царствомъ, ни краљевствомъ, ни републикомъ — мы смо се сложили, сви кантони, да свакій себе управля како му се чини да є найболь, а међу тимъ да се одъ сполящнѣ напасти сви заєдно бранимо; сва наша окружія или кантони зову се као што вамъ є познато: „*Швайцерскій саюзъ*“ и я мыслимъ господине, да є та речь: „братскій саюзъ“ найдостойнія за име државе и да та єдина речь означава народню независимость. „Я незнамъ господине“ рекне Захорскій Швайцерцу — „како можете тако говорити: да є само народный саюзъ, условіе независимости — кадъ Прайска на примеръ незове се: саюзъ прайза, него се зове краљевство, па ипакъ ніе ни одъ єдне државе зависима — то зна свако дете у Европи.“ Швайцерацъ, мане главомъ — узъ нѣгово бледо лице пролети мала руменъ, но то ніе быо стидъ, него нека мала лютня — онъ одговори тихимъ гласомъ, али доста оштре речи: „Будите уверени, и вы и ваша два друга, да я истину говоримъ — и да су у Европи само Швайцерцы независими люди — што ми свакій часъ спомињете вашу Прайску, кадъ у целой Прайской само є єданъ човекъ независимъ, и то више него што бы требало, ви остали сви сте поданицы краля, зовете га своимъ господаромъ; па я мыслимъ све єдно є за васъ Прайзе, тай владатель быо ма одъ ков вере или народа, єръ ни єданъ неће имати друге намѣре него да се утврди и одржи, и свакій готово владатель ако учини какво добро народу, а онъ чини само ако отудъ има за себе користи; а оно народнѣ добро ков є съ нѣговомъ штетомъ скопчано, чини и обриче владатель само кадъ є приморанъ, или кадъ є какавъ немиръ, кои нѣговомъ престолу прети; па често после кадъ се утврди, кадъ народъ кои є своя права тражіо, неможе и нема кадъ, єднако подъ оружѣмъ да стои, и да чува своя права, узму владательи речь натрагъ, али пре тога одузму оружѣ одъ людій. Вашъ прайскій пређашньи краль, обећао є уставъ да ће дати, по целой Прайской было є веселѣ и радость и одъ то доба чекаю єднако Прайзи обећаный уставъ као Евреи месію. Онай краль умро є, съ ньимъ умрло є и обећанѣ. Нѣговъ наслѣдникъ дао є као одъ туће стране разгласити, по новинама: да бы онъ — краль — дао уставъ, али му недаду браћа. И вы кажете мени мало пре

онако доста опоро, да свако дете зна да є Прајска независнма; а я опетъ вама кажемъ да свако дете кодъ насъ зна, да ви сви зависите одъ вашегъ краля, а онъ независи ни одъ кога, па ни одъ самогъ закона — кодъ насъ пакъ у Швајцерской, нема никога кои бы се назвао нашимъ господаромъ, изъ кога руку гледали бы ми наша права, да намъ дели као просјцыма — и дае или одузима како му є кадъ воля. Ми нисмо ничій поданицы — нашъ владатель ніе нико другій осимъ закона, нѣму смо сви безусловно подчинѣни, нѣгови смо само и слободе поданици.“

РОБЕРТЪ ФУЛТОНЪ.

ОВАЙ СЛАВНИ МЕХАНИКЪ И ИЗОБРЕТИТЕЛЬ ПАРОПЛОВИТБЕ, РОДІО СЕ У СЕВЕРНОЙ АМЕРИКИ, ПЕНЗИЛВАНИИ, МЕСТУ ЛАНДКАСРТУ 1761. А УМРО Є 1815. ГОД.

Прво покушенѣ са паропловомъ учиніо є Фултонъ у Нев-Іорку 1807. кои є оданде до Албаніе узводу по Худіону и опетъ натрагъ пловіо, растоянѣ ове две вароши єдне одъ друге износи 150. енглезки миля, а Фултонъ є онамо 52. а натрагъ 30. сати потребовао; овай срећанъ успѣхъ побудіо є къ подражаваню, тако, да су за неколико година све реке са паропловима покривене быле. У осталомъ неслужи на честь жительима Ф. Ст. да су они изобретателя паропловитбе, тако рећи, одъ глади умрети оставили. Іоштъ ни спомениkъ овомъ заслуженомъ мужу подигнутъ ніе. Текъ прѣе некогъ времена почели се, нѣгове заоставше фамиліе сећати, съ тимъ, да су се у свакомъ пароплову кутіе поставиле, у коіе се милостиня за осиромашену Фултонову фамилію скупля.

Съ немецкогъ превела.
Макрина Миловуковица.

ЄДАНЪ ЛЕНЬШТИНА И ЧЕТИРИ ГОДИШЊА ВРЕМЕНА.

Кадъ у момъ мирномъ уєдиненю на постельи лежећи бацимъ испитующій погледъ на четири годишња времена, нашегъ тако названогъ умѣреногъ поднебія, коіе бы се млого пре променьиво назвати, онда видимъ, да свако годишнѣ време доводи у неко отезанѣ удова смртногъ човека, коіе у обичномъ животу леньость зовемо.

У пролеће, говоримо, цвета вода, а да у то време и зова цвета, познато є. И ако нисамь никадъ маріо да дознамъ, какавъ упливъ има овай воденый и зовинъ цветъ на човечіе тѣло, опетъ лежи у искуству, да є човекъ у то време врло лень. Я съ моє стране мислимъ да є поменуто цветанѣ у овомъ появленію са свимъ невино и дрижимъ, да само промена зимнѣ ладноће са пролетньомъ топлотомъ оно дѣйство производи.

Што се лета тиче, оно намъ опетъ доноси псеће дане, и вальда неће нико одрећи, да насъ несносна врућина овогъ времена више него икадъ у леньость доводи.

Єсень є калява, ладна и мокра. Ово, па и мутни облацы, съ коима є єсенѣ небо покривено, чини насъ суморне, мучне и ленѣ. Баремъ на самогъ себе примѣтіо самъ у єсень неку неописану леньость и кадъ у ово годишнѣ време видимъ да су други людій трудолюбиви, онда за цело мислимъ, да имъ є то трудолюбіе кисело, и да не раде што имъ се ради, него што ядни немогу другчіе живити. —

Зими пакъ ако нежелимо, да се смрзнемо, морамо по ваздань око вруће фуруне седити и у вече поредъ какве кньиге илъ новина задремати, и заспати. Ко може быти прилѣжанъ и радити, кадъ се у топлой соби на мекану постелю пружи? — Немогућа ствары! — А мени є свака зима єднака.

Па тако самъ ти еднако лень. Истина више самъ се пута наканьивао да будемъ прилѣжанъ, али промена овы четири годишньи времена неда ми башъ никако.

Іоштъ да неморамъ коіомъ срећомъ єсти и пити, я се никадъ небы ни мако съ кревета. Алъ опетъ фала Богу, вальда ће и мени доћи време, да се єданпутъ ситъ наспавамъ.

А, а, а! гле, мени се опетъ зева а текъ што самъ устао. —

ТРИ КРАДЉИВЦА.

Нешто ћемо приповѣдати о трима крадльивцима, али оне, кои ће то читати, напредъ молимо, да за ову прилику небуду одвећъ строги у испитиваню истине.

Мирко и Влайко іоштъ су одъ дѣтиньства терали занатъ своіъ отца, кои іймъ є было обћшенъ; и іоштъ некій Райко, ньіовъ саученикъ, држао є съ ньима и было є измећу ньи наймлађій. Они нису убіяли люде нити су нападали на ньи, него су само ноћу разгледали кокошиняке, па кадъ є было прилике и куће, подруме и амбаре а тако и сандуке съ новцима, и на вашарима они су свагда найєвтиніе пазарили. Кадъ пакъ ніе было ништа красти, они су се сами измећу себе упражнявали, задаваюћи єданъ другомъ каква смѣла дѣла, да бы се тако већма усавршили у своімъ занату. Єдномъ кадъ су ишли по некаквой шуми Мирко спази на єдномъ високомъ дрвету птицу гдѣ лежи у своімъ гнѣзду, па запыта своє другове: „Ко ће быти тако вреданъ, да изъ оногъ гнѣзда извади яя, а да птица неосѣти.“ Влайко се као мачка узпужа на дрво, па полако се приближи гнѣзду и направивши на нѣму рупицу одоздо, тако извади яя, да птица и неосѣти па онда опетъ закрпи гнѣздо маовиномъ, те сиће доле. — „Али ко ће садъ подметнути подъ птицу яя, а да она и неосѣти,“ рече Влайко! Тада се Мирко узпужа горе, али Влайко за ньимъ, и докъ є Мирко полагано подмећао яя, Влайко му полагано скине чакшире да онъ и неосѣти: Ту садъ буде великогъ смѣя, и она друга двоица признаду, да є Влайко найбольій майсторъ. Ранко пакъ рече. „Я већъ видимъ, да я съ вама немогу изићи на край, и ако доће до тога, да у каквой рђавой куће ломимо погачу, па наићемо на рутавъ носъ, то се я небоимъ, да ће вась глава заболети, али богме мене занста хоће.“ Съ тимъ ій онъ оставм, па стане са своіомъ женомъ као домаћинъ честно и поштено живити. Єдномъ у єсенъ она двоица, кадъ недавно быяху украли єдногъ коня на коньскомъ вашару, походе Ранка, па га запитаю, како му є; єръ они быяу чули, да є онъ заклао свинче, па га хтѣдоше мало потражити. Свинче висаше у комори на зиду. Кадъ они одоше, рече Ранко своіой жени: „Жено, я ћу унети свинче у куйну, па ћу га поклопити карлицомъ, єръ иначе до сутра неће быти наше.“ Ноћу доћу она двоица, па што лакше могоше пробію зидъ одъ коморе, али свинчета небыяше ондѣ. Ранко нешто осѣти, па дигнувши се, стане разгледати око куће. Међутимъ се Мирко увуче на другій край у кућу до постелѣ, гдѣ є жена лежала, па променѣнимъ, мужевлѣвимъ гласомъ рече: „же-

но, свинче ніе у комори.“ А жена одговор : „Што брбљашъ тако дѣтински! Зарь га ниси метнуо у куйни подъ карлицу? „А, тако ће и быти“, рече Мирко, „мене є санъ смео“, па онда оде те узме свинче изъ коморе и безъ сваке луне однесе га, а будући да ніе знао у помрчини гдѣ му є другъ то га и нехтѣде чекати, мислећи, да ће онъ већъ и самъ доћи на уречено мѣсто у шуми. А кадъ є Ранко ушао унутра и хтѣо да опипа свинче да види, єли на своме мѣсту, повиче на свою жену: „жено, свинче намъ ипакъ однесоше обешеняци.“ Али ніе дао, да му се тако брзо истисне залогай изъ руке, него пође у потеру за крадљивцима, и кадъ є стигао Мирка, кои быяше већъ далеко умакао, и кадъ є видіо, да є онъ самъ, брзо промѣни гласъ, па као Влайко проговори: „Брате, дай садъ мени свинче, ты си се уморіо.“ Мирко помисли, да му є доиста братъ па му даде свинче рекавши му, да ће онъ да иде напредъ у шуму да наложи ватру. Ранко се пакъ врати натрагъ, па рече самъ себи: Опетъ си у мене, мила моя печенко? па однесе свинче куѣи. Међутимъ є тумарао Влайко по помрчини, докъ ніе смотріо ватру у шуми, па є онда тамо отишао и запытао свога брата: Єли у тебе свинче, Мирко?“ Мирко му пакъ рече: „Заръ ніе у тебе, Влайко?“ Тада они разрогаче очи єданъ на другогъ, и виде, да іймъ нетреба онако якій жаръ одъ растовогъ иверя за спреманѣ печења. Али тимъ лѣпше праскаше ватра у Ранковой куйни. Єръ како онъ доће куѣи, таки се изсѣче свинче и котао на ватру метне. Єръ Ранко говораше: „Жено, я самъ гладанъ, и ако се зарана ненаєдемо, хоће насъ они ниткови оставити гладне.“ Кадъ є пакъ онъ легао у єданъ прикрајакъ и мало задремао, а жена єдномъ гвозденомъ вилюшкомъ превртала месо, па єданпутъ погледала на страну, єръ іой мужъ почео усну уздисати, наєданпутъ доће крозъ димнякъ некаква ошгра мотка, те се забоде у найболыій комадъ у котлу и съ овимъ се опетъ подигне горе; и докъ є мужъ усну све горе єчао, а она се око нѣга све брижльивіе забављала, спусти се и по другій путъ мотка: и кадъ є жена будила Ранка говорећи: „Ранко, айде сада да єдемо,“ тада котао быяше празанъ и небыше нуждна ватра за спреманѣ печења. У истый пакъ махъ кадъ они хтѣдоше гладни леѣи спавати мислећи: кадъ се врагу допало свинче, то га мы неможемо имати, — сиђоше іймъ съ крова крадљивци, па крозъ рупу одъ зида уђоше у комору, а одтуда у собу, донесавши оно, што су уловили. Садъ буде смѣя и веселя. Они су єли и пили, шалили се и смѣяли, као да су знали, да ће іймъ то послѣдныій путъ быти, они су се веселили, докле ніе мѣсецъ у послѣдньой четврти прешао куѣицу и докъ нису пѣтлови у селу по другій путъ закукурекали, и издалека се чуло лајанѣ касапскогъ псета. Єръ іймъ четници уђоше у трагъ, и кадъ є ранкова жена рекла. „Већъ є време да се леже“, поюрише четници унутра и због украденогъ копя одведоше Мирка и Влайка у тавницу.

посрбіо
Ст. П.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Столоначалникъ одѣленія санитета при попч. внутренъи дѣла Петаръ Іовановићъ родомъ изъ Страгара, после дугогъ болованя преставіо се 5. т. м. у вѣчность.

— За време топлогъ, времена у прошломъ месецу, некій Аћимъ Алексићъ, изъ Козяка среза ядранскогъ нашао є, у заклону зрелу ягоду.

— Г. Ђока Павловићъ писаръ, послао є єданъ лепъ и редакъ сребрнъ српски новацъ, одъ времена цара Стефана.

— Важну вѣсть добыли смо изъ Цариграда, да є Решид-паша подигнутъ опетъ на званіе великогъ везира. За президента дивана на место Решид-паше поставлѣнъ Мустафа-паша, бывшій негда паша острова Крете. — Реуф-паша само є 40. дана быо великимъ везиромъ. Сви пріятельи цивилизаціе и напредка у турской радую се овомъ повратку Решид-паше. Промена є одъ веће важности негъ што се мысли. Енглезкій, рускій и францускій посланикъ, захтевали су и добили, своє пасоше, и за неколико дана оставиће Цариградъ. И тако за садъ све велике Европске државе бы ће заступане само секретарима и помоћницима одпутовани посланика.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Лондону установлява се саюзъ посленика, тако названо братство, као запрека самовольству оны лица, коя посао радити даю. Држана є зато и скупштина, у коіой су говорили слова: єданъ типлеръ, єданъ шнайдеръ, єданъ шеширџія, фарбаръ, цигармајсторъ и єданъ типографъ. (Іоштъ є Фаліо разноситель Шумадинке).

— Пре некогъ времена пронашао є єданъ Еглезъ неку справу, съ коіомъ є могао лако разбити найвеће лађе, па є предложіо правителству своме, да му одкупи ову згоду, али ніе му се жеља испунила; садъ пакъ, одкако су се Енглези почели плашити, да ће Французи на ньіову землю ударити, види се пробитачна прилика за тогъ изобрѣтателя, єръ Енглези нису никако ради гостима Французкимъ.

— Грчко правителство заповедило є, да 14 Поляка и генералъ Милбићъ за 24 сата изиђу изъ државе.

— Првый министеръ шаха персискогъ Мирза Тахи-Ханъ буде протеранъ у Каханъ, гди су му по заповести шаха четири жиле у купалишту отворили, одъ чега є морао умрети.

— Пређе са обичнимъ воздушнимъ телеграфомъ могла се каква вѣсть за 1 сатъ єдва на 200 миля далеко послати, а садъ са електричнимъ телеграфомъ прелеће просторъ одъ 70.000 миля за секундъ.

Огласъ.

(6) (1—3)

Куѣа моя исподъ Тоскине, у сава-мали, подъ цимеромъ „кодъ Кралѣвића Марка“ коя има 6 дуѣана 6 соба, 4 куйне, єданъ великій подрумъ, и празна плаца 7 фатій съ лица идући на малу піяцу, продає се изъ слободне руке. Ко бы є годъ имао волю купити, нека се погодбе ради мени у истой куѣи пріяви.

У Београду 5. Марта 1852. год.

Михаилъ Милићевићъ,
ћурчія.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31
Сребро	24¾

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 21. У Београду, у Вторникъ 11. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 1½. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

СРЕЋА.

Гди є та срећа, што с' довека тражи,
Да човеку животъ привременый блажи —
Што обриче млого, а ништа недає,
Безъ топлоте сяє.
Єли у злату, и силномъ богатству?
Ил' у спокойству и у сиромашству?
Ил' є у слави на овоме свету?
Кадъ се венци плету.
Шта є то срећа — коя мами људе,
Да сви за њоме тако жельно уде —
Да сви за њоме єднако уздишу,
И о њой сви пишу.
Може л' та срећа — што се тако зове —
Из' людій створити људе нове?
Њіове гадне подчинити страсти,
Подъ ума области.
Може л' та срећа пронаћи крај жеља,
Претворит' мысли људске изъ темеља,
Може л' човеку будућности клете,
Да на добро сплете?
Ако то срећи у области ніе —
Онда право има што с' одъ людій кріе.
И што се нигда, достигнути неда —
Ономъ ко є гледа.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продуженіе.)

Швайцерацъ хтео є непрестано говорити, кола наша затутнѣ преко єдногъ дугачкогъ моста, и єдна лепа и бистра река шуштила є исподъ насъ. „Како се зове ова река?“ упытамъ га я, и промолимъ главу крозъ прозоръ, да бы реку и околине болѣ видіо — „то є вальда Мургъ“ одговори ми онъ — „и садъ ћемо доћи у Фрауенфелдъ“ — „има ли што годъ знаменито у той вароши да видимо?“ упыта га Захорскій — „слабо што има, што бы могло путника зауставити — то є мала варошь, нема ни две хиляде душа но ипакъ главно є место овога кантона. И ово окружіе Швайцерске зове се Тургау. У Фрауенфелду могли бы поодити, єданъ старый дворацъ на брду, кои є іошть пре 800. година правлѣнъ; овуда онда владали су графови Кибургъ, и онда у самомъ овомъ окружію было є выше одъ 112. барона, кои ништа нису радили, него измишлявали како ће моћи выше новаца на рачунъ своій поданика потрошити — такови птица и данасъ има у вашимъ земляма.“ „Я се ипакъ поносимъ“ рекне Захорскій „да вамъ могу казати, да є и моя мати, одъ єдне старе и чувене польске грофовске породице.“ Швайцерацъ се опетъ насмеє — и почне му говорити: „у стара времена то є нешто важило и кодъ насъ, али сада кодъ насъ почитую се и уважаваю люди само по добримъ дѣлима, по памети и поштеню — быти графъ или баронъ, то є тежня быти нешто выше него човекъ, но тежећи тимъ путемъ да се узвиси, човекъ пада іошть у већу нискоћу. Єданъ швайцерскій посланикъ, пре некогъ времена, было є представлѣнъ министеру енглезкомъ, кои га између осталогъ запыта: одъ коє є фамиліе роћенъ? онъ му одговори: да є роћенъ одъ отца и майке.“ — Но кадъ га министеръ запыта: єли благороданъ и племићъ? одговоріо му є онъ са свимъ швайцерски: „наравно да самъ благороданъ, ако су Адамъ и Ева благородни, єрбо я самъ одъ њіовогъ колена.“ И онда томъ министеру приповеди єдну причу, о коіой самъ я увѣренъ да є истина — „има“ вели „у Шпаніи изподъ Пиринеа єдно село, у коме и данъ данасъ чуваю єдно племе магараца, и суєвѣрни Шпањолци одъ толико стотина година, съ найвећомъ бригомъ и трошкомъ пазе да се небы утрло, єръ приповедаю, да они произлазе одъ оногъ магарца, на комъ є светый Петаръ дошао у Римъ“ съ овомъ приповедкомъ, посраміо є нашъ посланикъ, енглезкогъ министера, и показао му, да є магарацъ магарацъ, макаръ имао и златанъ покровацъ. я вама приповедамъ само оно што є нашъ посланикъ причао енглезкомъ министру“ рекне Швайцерацъ и увати Захорскогъ пріятельски за руке — „но вы немойте помыслити да се то што годъ на васъ односи, я у вама свимъ троици почитуємъ младе путнике, кои путую — не по Швайцерской — него по тамнимъ предѣлима своіи мысли, и како гди виде коју звезду, они се тргну, и немаре за њену светлость, само сбогъ тога што се боє да се неожегу — путуйте мои млади пріятельи срећно! и да богъ да, да на вашемъ небу видите выше звезда, али сунце? оно є іошть далеко одъ васъ. Кадъ вамъ коса постане бела и сяйна, онда ћете имати сталне мысли о овоме свету. Вы сте млади, и текъ сада ступате у овай светъ, вы ће те у њему наћи млого ковшта, чему ћете се зачудити.“ —

Захорски было є увређенъ, али ніе знао како ће се бранити, єръ морао бы найпре доказати, да су магарци пиринейски нешто више него остали магарци, па текъ после, да доказуе да су графови и племићи већегъ достоинства у човечеству, него другій люди. — Онъ є было напраситъ, и бояо самъ се, да непређемо у свађу — зато

гурнемъ га рукомъ да ћути — и я брже болѣ окренемъ разговоръ на друге предмете — у томе и нашъ кочіяшъ осврне се и запита насъ: „предъ кою гостіоницу оћете да станемъ?“ Ми погледамо у Швајцерца, и онъ каже кочіяшу: „кодъ лафа.“

У Фрауенфелду неостанемо дуго — после по сата стаяла су друга кола са одморнымъ коньма, предъ нашомъ гостилницомъ, ми смо већъ были свршили наша єла, и после тога за неколико минута, были смо далеко изванъ вароши — кадъ є човекъ сытъ, нѣму се више дрема, него што му се говори, а особито кадъ се гди коя чаша віна или пива прекрене, а притомъ кадъ є човекъ старъ — сви се уђутимо и нашъ старый Швајцерацъ наслони се и после краткогъ дремања сладко заспи. „Непробудіо се до Цириха да богда!“ рекне Захорскій, и наслони се и онъ да спава — и я самъ на то быо склонѣнъ — а нашъ трећій другъ спавао є у велике. Врућина и люлянѣ кола учинили су те смо дуже спавали, него што смо се надали. Кадъ се кои пробуди, па види да други спаваю, онда и онъ на ново заспи, и тако сви редомъ, єданъ на другогъ гледећи, не бы се нигда ни пробудили.

После дугогъ времена, и я се пробудимъ, протремъ добро очи, и видимъ да кола стоє, око мене сви су троица спавали, отворимъ кола и изаћемъ на полѣ — кадъ тамо имамъ шта видити — кочіяшъ, когъ смо наповли да добро вози, и да путемъ свира намъ у трумбету поштанску — и онъ пуштіо узде, превіо се преко седишта; и съ луломъ у зубима спава, а сва четири коня, за єдно съ колима, изашли далеко съ пута па у єдной њиви чупаю пшеницу, и мало по мало далѣ вуку. Мени то буде врло смешно. И нигда нисамъ быо енглезке ћуди, него тада. Кадъ видимъ то, а я полако уђемъ у кола, затворимъ врата, наслонимъ се, и опетъ сладко заспимъ. — И кадъ се пробудимъ — мисліо самъ да самъ све то саняо; єрбо кола су ишла далѣ, и кочіяшъ юріо є конѣ у найвећемъ трку, да бы тиме преспавано време надокнадіо — доћемо у Винтертуръ, та є варошъ лепша и већа одъ Фрауенфелда, али ни смо остали ни мало, єръ смо платили были сви пошту до Цириха, па нисмо ради были да изостанемо, и тежили смо да се што пре великимъ бреговима прикучимо. Одъ Фрауенфелда до Вантертура, нисмо се готово ни о чемъ разговарали. Нашъ Швајцерацъ спавао є или дремао, а ми кадъ смо и будни били, гледали смо лепе предѣле, и преживали смо оно што намъ є Швајцерацъ говоріо. Недалеко одъ Винтертура почне намъ Швајцерацъ опетъ предиковати. Я самъ радіе имао гледати према себи лепе предѣле, а притомъ и наше ћачко друштво да не бы прошли, єръ смо рекли, ако ій стигнемо да изаћемо, и съ њима заєдно тай малый просторъ до Цириха пешке да прећемо. Зато изаћемъ, и седнемъ поредъ постиліона на полѣ, одакле самъ могао све околице прегледати.

Нигда чини ми се лепшегъ погледа нисамъ уживао, него ту — брегови и шуме, њиве, и ливаде — по гди коє село на лево и на десно вићало є се — по гди коє стадо оваца са своимъ пастирима — велике швајцерске краве ишле су тамо амо — девойке, жене и момчадъ ишли су по своимъ польскимъ пословима, свирке и песме разлегале су се по свимъ краєвима, веселѣ и задовольство на свакомъ лицу могао є путникъ читати — при томъ, да бы овай предѣлъ превазишао са свимъ людско уображеніе — кадъ изаћемо на брегъ — покаже намъ се у долини лепо цирихско єзеро, око њега быле су зелене руди-не, по нѣму вићали су се пароброди, и многе лађе у дальини са своимъ разапетимъ платнама — иза малы зелены брежчића — подижу се седи алпи, кои су своимъ снежнимъ вр'овима, надмашили облаке — око єзера быле су свуда готово разсѣяне лепе увеселителне куће, са своимъ воћняцыма — виногради съ ове стране покрили су цело брдо. — Да сто очію имашъ, хиляду година да стоишъ на ономъ брегу више Цириха, не бы се могао сытъ нагледати красоте. И ако бы игда пожеліо вѣчность живота, я бы га само пожеліо у овомъ лепомъ предѣлу. Овде є природа показала свою найвећу вештину — „полако!“ рекнемъ кочіяшу — „полако! да се наглеламъ ове ваше лепе землѣ.“ — Кочіяшъ заустави конѣ, да иду полако — и почне се смеяти. „А шта ти є те се смеєшъ будало?“ рекнемъ му я лютито; єръ самъ мысліо да се онъ смеє мени, што самъ тако жельно гледао на све стране.

„Смеємъ се“ рекне ми онъ „како сте ви путници чудновати люди — и гди годъ дођете, кажете да є лепа земля — вы имате савршено право што кажете да є Швајцерска лепа, али она ніе никоме тако лепа као мени, вы налазите нѣну лепоту, само у брдима и єзерима, и што можете у средъ лета, на брегу Фурхи или Гримзлу наћи снега, али она бы мени была лепа, и да нигди нема брега у њой. Она є мени лепа само съ нѣнимъ човечнымъ законима. Видите, я овако служимъ има седамъ година — и пре две године, оставимъ, Швајцерску и пођемъ, небы ли гди болѣга леба нашао, и да видимъ какавъ є тай осталый светъ — дођемъ у Аустрію, и у Тироліи, будемъ опетъ кодъ поште кочіяшъ. Болю плату добіемъ него овде, но нисамъ остао ни два месеца — трећи ми се єдномъ те самъ возіо єдногъ маіора, и што нисамъ у єдной вароши, гди є было млого людій предъ њимъ гологлавъ, него подъ капомъ стаяо, обале ме, те ти мени одцепе 23. или 24. штапа, и я одма, оставимъ Тиролску, пошту и све моє ствари, па утечемъ опетъ у Швајцерску, и текъ кадъ самъ дошао на швајцерску землю, метуо самъ капу на главу, клекао самъ, грліо и любіо ову землю, и заклео се, да є нигда више оставити нећу, и да ћу у њой умрети. Ето господине — и Тиролія има исте овакве предѣле, исте овакве брегове, и на њима снегове — али што се мене тиче, я нећу нигда рећи, да є она лепа земля. Наравна стварь за васъ богате путнике, све су землѣ лепе, свуда васъ добро дочекую, свуда вамъ є къ свачему путъ отворенъ — редко коя уредба односи се на васъ, млого вамъ се крозъ прсти гледи — треба быти сирома, па онда познати коє су уредбе за човека створене — я докъ нисамъ знао да има гди годъ людій, кои се за казнь батинама туку, я и данъ данасъ несмемъ овде никомъ казати да су ме тукли; млоги не бы ми веровали, а млоги бы ме презирали. Кодъ насъ нема батина. Кодъ насъ човекъ се казни човечно. Зашто бы сбогъ кривице єдногъ човека, дирали у достоинство целогъ човечанства.“ Я извадимъ 10. бацено (швајцерски новци.) и дамъ му, само да ћути, єръ одъ те философіе я самъ изъ кола одъ оногъ Швајцерца быо утекао — и ту самъ мысліо да ћу мирно уживати ову красоту природе. А онъ ми се тужи како є извукао 23 — или 24. батине — и тако є быо невештъ у батинама, да неможе да потрефи да нити є было 23. ни 24. него морало є быти 25. —

Сви смо се ближе спуштали Цириху, кои є по врх єзера, као венацъ лежао. На єданпутъ съ десне стране дигне се радостна вика. У єдной ладовини, поредъ пута — было є цело наше Хайделбергско ћачко друштво

єдни су одали по шуми, єдни су разтрбушени лежали, и гледали на Цирихъ и єзеро, єдни су спавали, єдни су читали, єдни су писали и моловали — кадъ будемо близу, познаду насъ и сви повичу: „Стой“ и я єдва самъ дочекао — сиђемъ, и она двоица пошто су се опростили, са онымъ старимъ швайцерцомъ изађу изъ кола — узмемъ моє мале ствари — швайцерацъ ми пружи руку, и смешећи се рекне: „Путуйте срећно, и уживайте у Швайцерской, све што младъ човекъ уживати може — и ако се кадъ мене опоменете, бы ће ми мило.“ Я му се учтиво поклонимъ, и растаюћи се рекнемъ му: „срећанъ путъ и вама, и како я, тако и моя два друга, желили бы, да є цела Европа, одъ Констанца довде съ вама путовала.“,

Онъ оде самъ у колима низъ брдо, и насъ троица, заборавимо лепе предѣле, и ужелѣно друштво око себе, него стаяли смо ћутећи, и гледали за колима, докъ годъ нису изпредъ нашій очію изчезла. Наше старо друштво скупи се око насъ — Захорскій баци капу съ главе на землю, и седне — и онима показуюћи путъ, кудъ су кола отишла повиче: „Ено, у онымъ колима што одоше, седи єданъ великій човекъ!“ я бацимъ мой штапъ и телећнякъ на землю, пружимъ прстъ за колима, и рекнемъ: „оне конѣ што одоше, тера єданъ великій кочіяшъ, кои є приміо 25. батина за увреду своє чести.“ Нашъ трећи другъ Марксъ, насмеє се; баци свой капутъ на землю, пружи прстъ за колима и рекне: „у онымъ колима претвореньє єданъ грофъ у кочіяша.“ — Разговоръ се започне у смею и у шали — они су нами приповедили како су путовали, а мы смо њима приповедали наше разговоре са Швайцерцомъ. И были смо се тако ужельили, као да се нисмо читаву, годину видили — єрбо њіово друштво, премда є веће него наше, опетъ имъ є было што безъ насъ; а нама є было необично безъ њи.

Они су се были одморили, а ми на колима нисмо ни уморни были. Пођемо полако низъ брдо — и заєдно, са залазећимъ, сунцемъ дођемо у Цирихъ. — Млоги одъ нашегъ сустигнутогъ друштва желили су видити тогъ Швайцерца о комъ смо имъ причали. Али онъ є прошао крозъ Цирихъ. — И врло се каємо, што, поредъ толикогъ разговора, ни єданъ незамолисмо га, да намъ каже како се зове, и шта є? —

О МОНАСТИРУ КАЛЕНИЋУ.

Монастыръ є Каленићъ сазиданъ као што самъ на дувару читао 1413. године, после косовске битке одъ Стефана Лазаревића, и было є врло украшенъ, покривенъ є было оловомъ, као што сведочи олово, кое наодимо кадъ когъ близу цркве саранимо; но пре косовске битке спремио се малтеръ, и каже Кнезъ Лазаръ сыну своимъ Стефану: „дай да видимъ гди си спремио тай калъ,“ и одъ тє рѣчій остане Каленићъ, но кадъ близу на єдномъ брежульку буде, кои се сада зове бубњицъ, скочій конь на страну, и кнезъ Лазаръ падне съ коня, то єстъ бубне, и одъ тогъ времена зове се оно место бубњицъ, тако приповѣдаю стари люди. После некогъ времена Турцы є спале, и покваре, пакъ опетъ буде покривена дрвенимъ клисомъ, и повторително буде покривена, но одъ турака са свимъ опусти, у време млатиџуминогъ рата идући калуђери нѣкій изъ Мораче (Црне Горе) по писаніи, нађу то место гди є запустило, уђу у цркву, и у олтару, нађу єдногъ звера, єлена, гди се распао. Врате се у Морачу, и кришомъ одъ Турака доселе се и доведу свою фамилію у М. Каленићъ, донесу нѣка кандила сребрна, чаше сребрне, и єдну светиню у кутій сребрной, кое све и сада се наоди, и две куће своє фамиліє на монастирской земльи населе, а сада има 34. куће на монастирской земльи, и ту се задрже. Найстаріи є было игуманъ Руфимъ, после нѣга буде нѣговъ сыновацъ Василіє игуманъ, кои погине одъ турака у Грабовцу Левачкомъ у монастирскимъ виноградима, а после опетъ постане Василіевъ сыновацъ Іосифъ игуманъ, и призида узъ цркву єдну паперту, коя и садъ у целости стои, и умре, и остане Іеромонахъ Никифоръ, когъ Турцы у време Даія одведу у Београдъ, и на колацъ мету; а после дође Герасимъ студеничкій за нѣко време, а при князу Милошу бывшій епископъ шабачкій, и текъ после донесу св. Краля првовѣнчаногъ изъ Аустріе 1816. године 1. Января, и буде одъ княза Милоша и народа обновлѣна црква са зданіяма другимъ, покривена ћерамидомъ; и гди є было св. Краль до 1839. год. а исте године 20. Августа буде пренешенъ у м. Студеницу на свою отчевину, и изъ м. Каленића буде посвећенъ за епископа шабачкогъ Максимъ Савићъ исте године, но мало раніе; а 1845. год. буде м. Каленићъ поправлѣнъ одъ правителства, покривенъ Лимомъ; 1849. год. изъ истогъ монастира опетъ посвете за епископа шабачкогъ садашнѣгъ Г. Іоаникія Нешковића. Ово кратко описаніе монастира Каленића, у колико самъ дознао, шалѣмъ да и читательи Шумадинке виде. и ближе упознаду се са овомъ србскомъ древностћу.

Теофилъ П. Міюшковићъ,
игуманъ каленићскій.

ЗНАМЕНИТОСТИ.

Одъ створеня света по рачуну нашегъ календара — 7360. год. по рачуну римскогъ календара — 5801 дакле свега	13.161. год.
Одъ како се люди стиде магарећи ушію . .	670. „
Одъ како се магарци стиде гди кои човечій дѣла	6700. „
Одъ помраченія републиканскогъ сунца . .	3. „
Одъ бупе у Паризу и Бечу 1848. год. . . .	200. „
Одъ како є Паризъ ослобођенъ одъ слободе, братства и єднакости	3. мес.
Одъ како є зима и мразъ настао	7. „
Одъ како су Немцы добили право да смеду на сокаку пушити	4. год.
Одъ како Чеси немачкимъ єзыкомъ кажу да су Славени	40. год.
Одъ како є Славенска липа увела а место нѣ буква порастла	4. год.
Одъ како дукати посредствомъ обрезанія прелазе у Еврейску веру	450 год.
Одъ како су дукати и цванцигери саранѣни у Аустрій	4. год.
Одъ како є Босна доведена у покойно станѣ	4. мес.
Одъ како су Срби добили права да могу славити се, живити, служити и гинути за Аустрію	160. год.
Одъ како Срби у Италіи бране своє отечество	70. „
Одъ како у Сава-мали има блата	40. „
Одъ како є Типографія у Србіи основава . .	21. „
Одъ како учредникъ Шумадинке моли да му се дозволи, да отвори іоштъ єдну Типографію	3. мес.
Одъ како гди кои читаю Шумадинку а нису платили	2. мес

Одъ како су се Срби братски и сложно заверили да се међ' собомъ мрзе и да буду несложни . . . . . 640. год.
Одъ како се у Србіи піє кафа с' млекомъ . 36. „
Одъ како су цигаре у Београду завладале 8. „
Одъ како су шешири завладали . . . . . 5. „
Одъ како Срби певаю: „Ахъ косово немило, ты се незеленило.“ . . . . . 462. год.
Одъ како Сава и Дунавъ између свакогъ и свію Срба тече . . . . . 640. год.
Одъ како є правда у мрла — -- (хтели бы вы да я кажемъ и то па онда и Шумадинка да оде за ньомъ, — међу тымъ и незна се ништа, єрбо нигди у протоколу нестои кадъ є се на овай светъ родила.)
Одъ како нема берићета безъ сирћета . . . 47. год.
Одъ како практиканти найвише раде а найманъ имаю плате . . . . . 700. год.
Одъ како є родолюбіе измишлѣно . . . . 4600. „

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *За привр. рачуноводителя при суду окр.* Београдскогъ поставлѣнъ є Г. Іованъ Іовановићъ.

— Изъ Ужица пишу да се врло често случаи смрти догађаю.

— Купленъ новаца за србскій народный театоръ, све са већимъ одушевленіемъ, напредуе.

— Пензіонираный предсѣдатель совѣта Г. Стоянъ Симићъ, боловавши само 10. сатій, преставіо се іуче у вѣчность.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говори се, да є француско правителство позвало велике силе на уговоръ поради заєдничкогъ обраћаня къ швайцерскомъ саюзу, да противъ бегунаца строжіе мере предузме.

— Луи Наполеонъ развія непрестано неумориму дѣятелность и показуе у совѣтованю съ нѣговимъ министрима, да є нѣгово млогогодишнѣ робство у озбильнимъ наукама провео. Важни декрети последнѣгъ времена даю довольно доказателство, како є дубоко у државно економичнимъ вопросима проникао и само недостатакъ повереня къ нѣговомъ миролюбію задржавао є досадъ, те радиность и трговина нису ону точку висине достигла, коюимъ є нѣговимъ енергичнимъ знанѣмъ прибавити хтео. Свойствено є да гомила у своимъ уображенію неможе Наполеона другчіе себи представити, него на челу войске и садъ снива о императору, кои ће се єдногъ дана на коня бацити и себе за другогъ Наполеона прогласити. Млоги башъ не тако лаковерни людій увераваю, да ће се Луи Наполеонъ већъ 5. Мая за цара прогласити, а други, зайста съ већомъ вѣроятносћу потврђаваю, да ће се овай случай, ако може быти и неизостане, млого доцніе догодити. Говоре, да є онъ реко єдномъ човеку, кои има право съ ньиме слободно беседити, и кои га є онѣговимъ честолюбивимъ тежняма забавляо, као што му Енглези приписую, „Само Европа може ме натерати, да узмемъ титулу цара, коюіой као страшило представляю-“ — „Кадъ бы ме обявленѣмъ рата натерали, да изванъ границе изиђемъ, єръ съ войскомъ као што є наша, желіо бы я моє бойно полѣ бирати.“

— Титуле благородства опетъ се установляваю у Француской.

— Єданъ Немацъ, кои се у Хавру за Америку навезао, каяо се, што ніе отишао у Мацарску, и населіо се око благословене обале Тисе, гди Аустриско правителство немачке колоніе заштићава. Тамо бы вели имао пре надежду да свою очевину види. —

— По садашнѣмъ уставу францускомъ мораю се заклети: членови кабинета, совета законодателногъ тѣла, официри сувоземне и морске войске, као и сви чиновници. Заклетва гласи у почетку: „заклинѣмъ се да ћу се покоравати уставу, и веранъ быти президенту.“ Ако се кой чиновникъ неће тако заклети, губи службу.

— Сардинско правителство послало є войску на островъ Сардинію. Генералъ Дурандо, кой є дошо съ некимъ одѣленіемъ у Сасари, поставіо є предѣлъ у станѣ обсаде. Народня є гарда разпуштена и обезоружана. Свака противность строго се казни. Свакій скупъ и скитанѣ ноћу найстрожіе забранѣно є, двадесетъ петъ колоовођа већъ су у затвору. Обезоружанѣ траје непрестано. Свеучилиште затворено є на неко време, а страни су ђацы изключени. —

ЦЕНА РАНЕ У СРБІИ.

Брой.		Ока.	Пшеница.	Пш. браш.	Кукурузъ.	Кук. браш.	Сѣчамъ.
		Г р о ш а.					
1.	У ЗаєчарУ	100.	48	56.	40.	40	30.
2.	„ Пожаревцу.	„	—	75.	48.	50.	—
3.	„ Смедереву.	„	—	90	48.	60.	44.
4.	„ Лозницы.	„	50.	54.	30.	—	40.
5.	„ Београду.	„	65.	85.	50.	60.	50.
6.	„ Ваљеву.	„	62.	69.	52.	56.	50.
7.	„ Брусницы.	„	58.	60.	35.	40.	45.
8.	„ Алексинцу.	„	55.	65.	40.	45.	26.
9.	„ Шабцу.	„	45.	65.	35.	40.	45.
10.	„ Гургусовцу.	„	50.	—	30.	—	25.
11.	„ Ужице.	„	75.	—	40.	—	40.
12.	„ Ягодина.	„	55.	60.	40.	45.	30.
13.	„ Ћупріи.	„	56.	70.	35.	38.	30.
14.	„ Крушевцу.	„	50.	—	40.	—	40.
15.	„ Чачку.	„	65.	75.	35.	40.	30.
16.	„ Неготину.	„	40.	45.	28.	30.	36.
17.	„ Крагуєвцу.	„	68.	75.	38.	40.	38.

Огласъ.

(7) (1—3)

Онай лѣкъ за нузлу покварено месо око зуба, о коме є была обява у 6. 8. и 10. числу овы новына, може се заєдно са упутствіемъ добыти и у Бѣограду кодъ Господара Павла Ранковића на сави на малой піяцы.

У Пожаревцу 31. Февруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 22 У Београду, у Петакъ 14. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

РУЖА И БАШТОВАНЪ.

Дивља ружа на средъ поля изниче широка,
Трня гложѣемъ обколѣна, растла є высока.
И разшири свога стабла, шиблѣ на све стране,
Преко гложѣа трня лютогъ пуштаюѣи гране.
Подиже се сасвимъ силно, горе у высину,
И заузе око себе просторъ у ширину.
Али залудъ сва высина, кадъ є дивља струка,
Па за цветъ іой немаша се, никакова рука.
Но деси се некій близу сеоскій баштованъ,
Кои разно држа цвеѣе и сађаше дуванъ.
Онъ науми ископати, препитомит' ружу,
Да людима мила буде, па се и съ њомъ служу.
Но копаюѣ' заборави, увати за грану,
А она ти оштромъ бодльомъ шину га по длану.
Тадъ баштованъ налюти се, спопаде сикиру,
Говореѣи, да є неѣе оставитъ на миру.
Па сикиромъ заманувши удари по ружи,
Ал' она ти оштре гране узъ лице му пружи.
Тадъ баштованъ къ себи доѣе, и рече у єду:
Ніє асне выше дирати ову силну беду.
Пакъ остави ружу дивлю на дивлѣму полю,
А онъ себи одъ тогъ доба узе паметъ болю.
(Кадъ ко неѣе оно да є, што треба да буде,
Остави се, недирай га, да т' се зло несбуде.)

Ст. Ђурѣевићъ

ОДГОВОРЪ.

Господину дописателю Шумадинке С. на нѣгово „Размишляванѣ. . . . . о побольшаню училишта и учителя.“

Господинъ дописатель С. послѣ размишляваня, како бы се главный фондъ употребіо, вели: „садъ да укратко видимо, єли намъ нуждно завести семинаріумъ за воспитаванѣ и изображаванѣ учителя основны училишта“, и послѣ дугогъ безъ основногъ разглаголствия вели да є нуждно. А я напротивъ у кратко велимъ, да ніе нужно, зато, што мы таково заведеніе вѣчъ имамо у нашой духовной семинаріи. Али Господинъ С. вели: да „свакій човекъ мора іоштъ у младости своіой оно заниманіе учити (заниманіе учити? чуданъ изражай!!), съ конмъ мисли будућій животъ обезбѣдити и съ ползомъ га одправляти. Ово како є у свакой струцы заниманія людскогъ нужно, є тако и у учительству. . . . .“; али „Богослови ни теоретичногъ знаня за учителѣ немаю, а практичногъ имати немогу“, и потоме, по мнѣнію Гос. С. Богослови немогу быти добри учитељи. — И я се самъ саглашавамъ са Госп. С. у томе: да се „свакій човекъ мора у младости учити ономе, шта мора у будућемъ своємъ животу дѣлати,“ него у исто време и питамъ Господина С. заръ се наши богослови неуче, шта ћеду у будућемъ животу дѣлати? И кадъ Господинъ С. вели, да „свакій богословъ посамомъ своемъ опредѣленю иде нато, да свештеникъ буде;“ а међутимъ далѣ вели: да „богослови, ни теоретичногъ знаня за учителѣ немаю, а практичногъ имати немогу“, онда се види, да онъ не разумѣ како є опредѣленѣ свештеника; єръ кадъ бы то разумѣо, небы тако што несланно могао рећи.

Каково є дакле опредѣленѣ свештеника? — свештеника є опредѣленѣ, осимъ извршаваня обреда наше православне цркве, учити своє парохіяне христіянской науцы, и свему ономе што човека истински користити може, или друкчіе рећи: свештеника є опредѣленѣ быти учителѣмъ людій; а потоме и богослови, спремаюћи се быти свештеницима спремаю се у исто време бити и учительима людій. Садъ свакій некъ запита господина С. дали онай чо, векъ кои умѣ учити люде, може дечицу не умѣти учити? На ово може Госп. С. рећи: то є све лепо кадъ бы тако было али кадъ съ „практичне точке живота посмотримо онда ћемо се увѣрити да наше мисли о овоме нису найболѣ“, єръ богослови, ни теоретичногъ знаня неимаю, а практичногъ добити немогу.“ Али ако бы заиста тако што рекао, онда бы показао, да онъ, ни теоретичногъ ни практичногъ знаня неима; єръ, ніе могуће провести 8. година по школама, и неимати теоретичногъ знаня. Но рецимо да богослови немаю теоретичногъ знаня, кои се найманѣ 8. година воспитаваю; онда нека намъ каже Госп. С. колико ће година требати, да изъ тогъ, ньиме предполаганогъ семинаріума способни, и са знанѣмъ теоретичнимъ и практичнимъ снабдѣвени учитељи изиђу. По момъ мнѣнію такви учитељи, у нѣговомъ семинаріуму, проведши текъ 24. године могли бы способнима за учителѣ основны училмшта, излазнти; а преће никако; єръ кадъ Господинъ С. вели? да богослови за 8. година недобіяу теоретичногъ знаня; то за цѣло и у нѣговомъ семинаріуму преће тогъ времена немогу таково добити, и нужно ће быти іоштъ толико, па се текъ онда може успѣху надати: дакле за теоретична знаня нужно ће быти 16. година. Но будући да се и за практику требує баръ пола тога времена т. є. 8. година, и потоме у семиниріуму Госп. С. треба се 24 год. воспитавати, па ћемо онда добре учителѣ имати. (Красна економія!) Али ако Госп. С. рече, да ће онъ моћи за манѣ година, неголи колико богослови уче, у нѣговомъ

семинаріуму способне учителѣ спремити, и то болѣ одъ богослова, онда, ако то за цѣло може учинити, ефала му, и молимъ га нека предложи правителству тай свой методъ, па ће за цѣло добити награду; єръ ће правителство одъ толики трошкова ослободити, и опетъ ће болѣ воспитане сынове имати. Но може ми Госп. С. замѣрити и рећи; да га я нисамъ разумео; и да онъ не вели да богослови немаю теоретичногъ знаня у обште, већъ да немаю теоретичногъ знаня, каково є нужно за учителѣ основны училишта. И на то одговарамъ Госп. С. да кадъ богослови имаю теорстичногъ знаня, коє є нужно за учителѣ людій, то вальда ће имати теоретичногъ знаня, коє є нужно за учителѣ основны школа? Къ томе и у самой духовной семинаріи, преподає се са особитимъ старанѣмъ методъ учительскій, или начинъ наставляня у обште, и повдины предмета, и тымъ самимъ наши богослови добіяду и теоретична знаня, како требаю они преподавати предмете кои се у основнымъ школама преподаю, и по момъ мнѣнію више имъ ништа ніе ни нужно; дакле наши богослови добіяду подпуно теоретична знаня, коя су за учителѣ основны школа нужна. На ово ће рећи Госп. С. да ако и имаю богослови теоретична знаня, али они немаю „нити могу имати практична“; єръ богословъ, „кадъ богословію свръши, ако парохію одма добити не може, прима се учительства, и у овой дужности донде буде, докъ му се гди место не укаже, да свештеникомъ постане, и текъ што се са учительскимъ дужностима мало, за две или три године упозна, произведенъ буде за свештеника. А ако за две или три године ово небуде; онда почне очаявати и за чиномъ свештеничкимъ чезнути, и тако на свакій начинъ съ вольомъ и ревности, а крозъ ово и съ ползомъ, учительску дужность неодправля.

Я самъ казао, да богослови добіяу теоретичногъ знаня у преподаваню и дужностима учителя у самой семинаріи; а съ добромъ теоріомъ практика се лако добія, и потоме што Госп. С. полаже рокъ 3. године, за коє текъ време, може и то мало практичне вѣштине богословъ имати, види ми се не основано; єръ видимо у нашемъ отечеству, да учителѣи, кои никаквогъ скоро теоретичногъ знаня, што се тиче одправляня дужностій учительске, немаю, па опетъ послѣ две или три године доста добрыма учительима бываю; а богослову кои теоретичногъ знаня у томъ одношенію има, доста є и єдна година дана на практику, па ће врло добаръ учитель быти. А што Госп. С. вели, да богословъ у учительскомъ званію дотле остає, докъ му се гдѣгодъ место неукаже, да свештеникомъ постане; и ако му то наскоро не испадне, онда онъ стане очаявати и то є вели узрокъ, зашто богослови „съ вольомъ и ревности, а крозъ то и съ ползомъ учительску дужность не одправляю. На тому опетъ кажемъ, да є безъ основа; єръ є єстествено, да онай, кои жели веће званіе добити (а званіе свештеника свагда є веће одъ званія учителя основны школа) тай се стара да се своіой власти препоручи; а препоручиће се само тиме, ако дужность у коіой се налази, съ ревношћу одправля. Ово я самъ знамъ по себи, а мислимъ да зна и Госп. С. ако се є у каквомъ, нижегъ ранга званію налазіо, или се и сада налази, къ томе, не само да се богослови стараю учительско званіе оставити; него се стараю и они: кои нису у богословію ни завирили. На ово бы могли и выше примѣра навести. Но зашто то тако быва? По момъ мнѣнію, прво зато, што учителѣи нису съ добромъ платомъ снабдѣвени, и што имъ свакій, коме годъ се прехте судити може; а друго и зато, што се при даваню учительскій мѣста, негледа на успѣхъ и способности просећегъ учительство; него се првомъ богослову, кои є са превосходствомъ све школе свршіо, дає учительство на селу, а не свршенимъ и кои су текъ намирисали богословію или трговцима майсторима и калфама шустерскимъ кои просе да є се и по варошима, (види Шабацъ). И ово су главни узроци, зашто богослови коихъ се успѣхъ учинѣни у школама презире, съ ревношћу и съ вольомъ учительску дужность неодправляю. Нека Госп. С. ако є кадаръ ове препоне уклони, па га я, као опитанъ у овомъ дѣлу, увѣравамъ, да се богослови неће за чиномъ свештеничкимъ тако грабити, већъ да ће свакій по єданъ десетакъ година а неки и цѣлый животъ у томе провести, немѣяюћи извѣстно за неизвѣстно. Онда бы и учителѣи по жельи Г. С. были, и као што самъ найпре казао, и тогъ нѣговогъ семинаріума за учителѣ основны школа, неће быти нуждно заводити.

Єданъ изъ бывшій учителя Београдскій.

ОДЛОМЦЫ.

Изъ кньиге: „i discorsi di Niccolo Machiavelli sopra la prima deca di Tito Livio.“

I. Тврдинѣ и градови у обште су више шкодльиви него полезни. Може быти, да ће се мудрацима нашегъ времена чинити добро нерасуђена стварь, што Римляни, желећи задржати подъ собомъ народе лаціума, нису мыслили, да тамо подигну какве тврдинѣ, коє бы быле узда за одржати ій у вѣрности. Но будући да су Римляни имали другчіе добродѣтельи, другчіе разсуђенѣ, другчію силу, него данашніи народи, зато нису тврдинѣ ни подизали. И докъ є Римъ живіо слободанъ, докъ є слѣдовао своимъ уређеняма, никадъ ніе тврдинѣ подизао, да задржи подъ собомъ вароши или провинціе. Кадъ су дакле Римляни и другчіе у той ствари, него владателѣи у данашнѣмъ времену, то ћемо посмотрити, да видимо, да ли є добро, подизати тврдинѣ, и да ли оне наносе ползу или штету ономе, кои ій подиже. Треба дакле посмотрити, да ли се тврдинѣ подижу ради обране противъ поданика или противъ споляшньи непріятеля. У првомъ случаю оне нису нуждне; у другомъ су шкодльиве. А питаюћи, за узрокъ зашто су оне шкодльиве, велимъ да ондѣ, гди се владатель или држава, боє свои поданика, ту постои и међусобна мрзость поданика, мрзость на явно поступанѣ, коє се раћа или што се мысли, да се поданици могу насилно у покорности задржати, или што су управителѣи непаметни; а єданъ одъ узрока кои причинява, да се мысли, да се поданици могу силомъ у покорности задржати, тай є, да се подигну тврдинѣ, а оне су више шкодльиве, него полезне, єръ све сыле, коє се употреблюю, за одржати подъ собомъ єданъ народъ, нису ништа, осимъ двоє: или ако будешъ имао довольно войске, као Римляни; или ако поданике у неслогу доведешъ, тако да се немогу сложити, да устану противъ тебе; єръ ако ій осиромашишъ, остає іимъ іоштъ оружѣ: „spoliatis arma supersunt“; ако ій обезоружашъ, ярость іимъ є оружѣ: „furor arma ministrat“; ако погубишъ немирне поглаваре, доћи ће други поглавари; ако подигнешъ тврдинѣ, оне быће полезне у мирно време, єръ те ободраваю, да іимъ више зла наносишъ; а у време войне сасвимъ су неполезне, єръ се обседну одъ непріятеля и одъ поданика, и ніе могуће, да єдномъ и другомъ противстанешъ. Заключуемъ дакле, да су тврдинѣ шко-

дљиве, задржати подъ собомъ собствено отечество; а безполезне су, за одржати освоєне землѣ; а за доказателство довольни су они Римљани, кои су, за одржати освоєне землѣ, рушили тврдинѣ, а нису подизали. — Али што се тиче подизаня тврдиня за обрану противъ споляшњи непріятеля, велимъ, да оне нису нуждне онымъ народима, ни онымъ државама, гди се налази добра войска а оныма, кои немаю добру войску, тврдинѣ су безполезне єръ добра войска и безъ тврдиня довольна є да се брани, а тврдинѣ безъ добре войске немогу те бранити. А то се види изъ искуства, кодъ оны народа, кои су изредни были у државномъ управленію, као Римљани и Шпартанци. Тако є єданъ Атинянъ питао єдногъ Шпартанца, да ли му се виде лѣпи зидови града Атине, на коє му Шпартанацъ одговори: „єсть, кадъ бы жене у нутри обитавале.“ Онай владатель дакле, кои има добру войску, ако има на граници државе какву тврдиню, коя ће моћи неколико дана задржати непріятеля, докъ се онъ у редъ постави, може држати, да му є тврдиня полезна, али ніє нуждна. Али кадъ владатель нема добру войску, а има тврдинѣ у унутрашњости државе или на граници, онда су му оне или шкодљиве или безполезне; шкодљиве, єръ ій лако изгуби, а изгубљене тврдинѣ противъ нѣга самогъ буду управљене; а ако су те тврдинѣ тако яке, да ій непріятель неможе освоити, онда ій онъ за собомъ остави, пакъ онда нису одъ никакве ползе, єръ добра войска, кадъ ненаилази на храбра непріятеля, улази у непріятельску землю, негледаюћи ни на вароши, ни на тврдинѣ, коє оставля за лећи. Тако дакле єданъ владатель съ добромъ войскомъ може быти безъ тврдиня, а кои нема добру войску, томъ ніє полезно, да зида тврдинѣ.

II. Како треба у слогу довести несложну државу, и како оно мнѣніе ніе истинито, да оне државе, ков се желе задржати, треба у неслоги обдржавати. Изъ примѣра римски конзула, кои су умирили Ардеате, види се како треба несложну државу умирити; нема другогъ средства но да се погубе поглавари немира; єръ има само три начина, или ій погубити или ій протерати, или іимъ опростити. Овай послѣдньій начинъ найвише шкоди, найманѣ є сигуранъ, и найвише є неполезанъ; єръ є немогуће, да онде, гди є текло много крви, да сыломъ повраћеный миръ дуго трає, почемъ се свакій данъ непріятельи вићаю; и тешко, да се одъ узаймны увреда уздржаваю. Но првый начинъ безъ сумнѣ є найсигурніи, али слабе државе и владатељи незнаю то да употребе, него прибѣгаваю къ другомъ средству, къ прогнаню, єръ слабъ духъ незна да суди о великимъ стварима. — Безполезно є, држати у неслоги оне землѣ, коє желишъ у покорности задржати. Прво є немогуће, да ти обе партае, ков си самъ начиніо, остану свагда пріятельи; єръ є одъ нарави дано людма, да се лате ма коє партае, и да іимъ се єдна више допада, него друга. А ако владашъ у другой држави, онда ћешъ своє старе поданике покварити, и на партае подѣлити; єръ свака партая у ново-задобивеной држави тражи себи на страни пріятелѣ; одъ тудъ дакле произлазе два велика зла; єдно, што обе партае немогу ти быти пріятельи, а друго, што си стару државу съ тымъ на партае подѣліо. Такова малодушна и слаба средства кадкадъ у мирно време мало помажу, али одма покажу свою слабость, чимъ наступе зла, неповольна и воєна времена.

III. Снажне државне и изредни люди увѣкъ су у свыма случаввима, и злымъ и добрымъ, вдногъ и истогъ духа и задржаваю свагда своє достоянство. Изъ рѣчи римскогъ войводе Камила, као што наводи историописацъ Ливій: „nec mihi dictatura ani mos fecit, nec exilium ademit“ т. є. нити ми є диктаторство дало духъ, нити ми га є изгнанѣ одузело; изъ овы рѣчи види се, како велики мужеви у свакомъ станю, добромъ или рђавомъ, остаю свагда єднакогъ духа и тако промѣне судбине немаю на ньи никаквый упливъ. Но другчіе быва съ мужевима слабогъ духа; они се у срећи погорде, ньи срећа опіе, єръ они све добро, коє имаю, приписую онымъ качествама, коє нису никадъ ни познали. Одъ тудъ быва, да они постану несносни и мрзки свыма онима, кои се око ньи налазе. Одъ куда послѣ тога зависи напрасна промѣна судбине, кою, кадъ угледаю, напрасно падну у другу погрѣшку и постану подли. Одъ тудъ быва, да такови владателъи у своіой несрећи више мысле на бѣгство, него на обрану, као и они, кои су злоупотребили свою срећу, постану непреправни на сваку обрану. Ова добродѣтель и овай порокъ, кои се, као што велимъ, налази кодъ єдногъ поєдиногъ човѣка, налази се и у држави, а за примѣръ и доказателство служе намъ стари Римљани и садашньи Млѣтчани. Они нису никадъ у несрећи были подли и малодушни нити є ньи срећа игда погордила. Томъ противно чинили су Млѣтчани, кои су у срећи мыслили, да подигну свою државу, римской подобно, а у несрећи су опетъ не само єданпутъ већъ освоєно изгубили, но и првобытна ньіова држава морала є трпити. — Ово се рађа одъ твогъ начина поступаня и одъ воспитанія: кои начинъ ако є быо суетанъ и малодушанъ, и тебе нѣму уподоблява; а ако є быо другчіи, и тебе ће другчіимъ учинити, научић те, да свѣтъ болѣ познашъ, да се манѣ радуєшъ у добру, и манѣ ожалостишъ у злу. А то, као што важи о єдномъ човѣку, важи исто тако и о многима у држави. И будући да є основъ свію држава: „*добра войска*“, зато, гди тога нема, ту немогу быти ни добри закони, ни ма шта добро, а войска неможе быти добра, ако ніе упражнѣна, а то неможе быти, ако се она несастои изъ поданика исте државе; но будући да война нетрає непрестано, и войска ніе свагда у ратномъ станю; зато треба тако уредити, да се она у време мира може упражнявати. Онда ће у свако доба држава остати у истомъ духу и одржаће своє достоинство, неосланяюћи се на промѣну судбине, но на собствену храбрость и снагу.

(Продуженѣ слѣдуе.)

ОПРОШТАЙ УВРЕДА.

Шпартанскій законодавацъ *Ликургъ* буде у єдной побуни, кою су богатирцы противъ нѣга подигли были, одъ нѣкогъ ватреногъ младића, *Александра*, батиномъ по лицу ударенъ. Кадъ се по томъ народу окренуо, и граћани нѣгово лице крваво видили, были су тимъ тако раздражени, да су нѣговогъ увредителя сасвимъ немилостиво дочепали и *Ликургу*, да му се овай по своіой вольи освети, предали.

Ликургъ є узео овогъ младића къ себи; но ипакъ ніе га хтео ничимъ да казни, него му є само заповедіо, да га служи у место слугу нѣговы, коє є садъ тога ради одпустіо. И овай младићъ чиніо є све, што му є господаръ нѣговъ налагао радо и ћутећи; остао є кодъ нѣга па и ручавао є съ ньимъ. Почемъ є садъ довольну прилику имао, да скромность и великодушіе *Ликурга*, нѣговъ строгій начинъ живота, и нѣгово неуморимо прилѣжаніе позна, добіо є тако добро мнѣніе и почитаніе према нѣму, да є своимъ пріятельима съ тронућемъ о узвишенимъ добро-

дѣтельима своѓъ господара преповедао, и овай прекрасный примѣръ великоѓъ мужа подѣйствовао є толико на младића, да є одъ онако ватреноѓъ — самовольноѓъ и на праситоѓъ младића, наймирній и найскромнїи човекъ постао.

Кадъ є у *другомъ пуничномъ рату Фабіе Максимъ* римску войску противъ Ханибала предводіо, было му є некій *Минуціе* придруженъ, кои є у войсцы єднаку власть съ њимъ имао. Но овай є было преко мере продрзљивъ и упустіо се, противу савета *Фабіевоѓъ*, съ єдномъ части войске у бой, гди є одъ *Ханибаловы* чета обколѣнъ было; и у опасности се налазіо тако, да ће са своіомъ войскомъ пропасти. Но *Фабіе* заборављаюћи на све увреде, коє му є *Минуціе* учиніо, поитао му є съ другомъ части войске у помоћь, растерао Картагенце, избави обколѣну войску и вратіо се у свой станъ, безъ да є и єдну єдину преку речцу *Миниціу* рекао, или да га є и найманѣ укорео. Но *Минуціе* было є овимъ великодушіемъ тако тронутъ, да є одма са своіомъ войскомъ у станъ Фабіовъ отишао, и чимъ є предводитель изъ своѓъ шатора изашао, заставу къ ногама његовымъ положіо, и њга явно своимъ отцемъ назвао. *Минуціе* слѣдуюће є *Фабіу* изговоріо.

„*Диктаторе!* двоструку си данасъ побѣду одржао; єдну твоіомъ храброшћу надъ *непрїятельима*, а другу твоіомъ мудрошћу и човечношћу надъ другомъ твоимъ. Првомъ си насъ спасао, а другомъ си ме научіо, да ми є исто тако полезно быти одъ тебе надвладанимъ, као што бы ми срамно было одъ *Ханибала* побеђенимъ быти. Због тога те моимъ *отцемъ* називамъ, єръ ти незнамъ никакво друго више чести одаваюће име дати.“

Пошто є ово изговоріо, загрліо га є и полюбіо *Фабіе*, њгови войницы изгрлили су и излюбили своє другове, и у цѣломъ се стану ништа друго ніе могли видити него веселѣ и сузе радости.

Кадъ є *Фокіону* поднешенъ отровъ да га испіе, запытанъ є было, има ли найпре іоштъ што сыну своимъ *Фокусу*, кои є ту башъ присутствовао, казати? „*Мой сыне*“ рече онъ, „*я ти заповедамъ, я те молимъ, да се никадъ Атинянима за ову неправду неосветишъ.*“

превео
Влад. Іовановићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Новы Пазаръ 1. Марта Народъ є христіянскій овуда врло ожалошћенъ, што му є оружѣ покупљено. Све є жалостно немо и глуво, и све слути на горе. Вели-паша, опредѣленый изъ Стамбола губернаторъ за Босну, прошао є овы дана овуда крозъ Пазаръ, и кадъ є видіо тугу и стра Христіяна, сбогъ покупљеноѓъ оружја, изговоріо є скупљеномъ народу слѣдуюће речи: „Немойте се плашити раіо, што вамъ є оружѣ покупљено, до неколико дана и одъ турака ће се покупити, єръ то є нашъ царъ заповедіо, и то є њгова воля да се земля умири, и да се некрвите међъ собомъ.“ И одатле є отишао у Босну.

— **У** последњемъ брою явили смо на итньи, и у кратко, напрасну смрть Г. Стояна Симића. Онъ є се спремао на путъ у Букарештъ да поће; у неделю є было у цркви, и целогъ дана поодіо є своє пріятелѣ и са свакимъ є се опростіо, и рекао сбогомъ. **У** 11. сати ноћи ударенъ одъ шлога живіо є мирно лежећи до 9. сатій сутра данъ, у Вторникъ 12: Марта пре подне њгово тѣло праћено одъ овдашньи чиновника, и граћана саранћено є у овдашњемъ гроблю. Г. Митрополитъ чинодѣйствовао є при опелу, и Њгова Свѣтлость допратила є спроводъ до гроба. Слово у цркви одъ Г. Митрополита говорено, поброяло є све заслуге покойника, и побудило све њгове одъ 30. год. другове сузама. Осимъ њгове породице, сродни, пріятеля, и почитателя; жале га іоштъ толике њиме одгаєне и усрећене сироте. Колико є онъ у Србіи служіо и шта є было, то є познато свакомъ читателю. Њгово име одъ 20. година уплетено є у исторіи Србіе међу прва имена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— **У** Шведской є велика гладь. **У** Вермеландуу и Естмарку єли су людій самлевену кору одъ дрвета и кувану сламу. Гомилама иде народъ одъ места до места, да проси или краде.

— Шта ратъ кошта, кадъ дуго трає, изчислява єданъ историкъ по имену Гарденъ. По њговомъ рачуну водила є ратъ Енглезка съ французскомъ одъ 1688. до 1815. — и потрошила є 72. миліярда франки. Да бы имали понятіе о той огромной суми, узећемо 23. пута године, коє одъ створеня светадо Христа броимо, узимамо обично 4000. год. дакле досадъ 5852. год. а кадъ ово умножимо са 123. излази близу 135.000. **У** овомъ грдномъ количеству година не бы ни 72. миліярди минута прошло.

— По званичнимъ извѣстіяма прошле 1851. год. изселило се изъ саме Германіе, и отишло у Америку: више одъ 120. хил. душа. — Може се предпоставити, да свакій са собомъ понео є, єдно на друго рачунаюћи или у новцу или у другой вредности баремъ: 200. талира — и тако дакле изъ саме Германіе изнешено є више одъ 24. мил. талира.

— **У** Бечъ стигао є єданъ паръ лепы бивола, коє є царъ Николай, цару Аустрискомъ на даръ послао. — Биволи, кои су негда у Европи обични и свуда познати были, сада су постали редкость, и што више нигди у звериняцима Европейскимъ немогу се видити. Њи се іоштъ налази дивльій у Русіи по шумама Литваніе — и забрањено є, подъ каштигомъ прогнанства у Сибиръ да се убіяю, и тако су постали питоми. Године 1849. исто тако послао є царъ рускій Енглезкой кральици на даръ єдноѓъ бивола и биволицу, но после краткоѓъ времена, обоє у Лондону цркну — два бивола буду одведена у Петерсбургъ у царски звериняк 1843. год. но и они одма цркну — и вешти людій кажу да они немогу да се навикну на другу землю и климу осимъ своє роћене земль. — Тай послани паръ бивола, врло є се путемъ неговао. И свуда на гвозденомъ путу обозрително є поступано съ њима — осимъ остале пратнѣ, ишла су узъ њи четири проста литванца, кои су знали добро биволске обичае, и осимъ остали потреба донешено є сена изъ Литваніе, коє имъ се помешано са аустрискимъ сеномъ дає докъ се ненавикну. Тай поклонъ изложиће се у Шенбруну, у царскомъ звериняку публикуму на угледъ. Но млоги се боє да непоцркаю. А у обште свуда ій у Европи врло мало ма. (Кодъ насъ у Београду има бивола и сувише.)

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 23. У Београду, у Вторникъ 18. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Непадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

НЕМЕЗИСЪ

или

БОГИНЯ ПРАВДЕ.

(Съ немецкогъ)

Алексисъ стаяше предъ ньомъ, тужно смешенѣ играше се око устница нѣговы; нѣгово црно, велико око погледало є у ону, коя є у исто време єдну ружу разкидала, певаюѣи неку арію изъ Роберта. Свирѣпа є была ова игра, коју є Франциска съ ньиме играла, єръ онъ бы іой све радо жертвовао, радо бы за ню и погинуо, само кадъ бы є то усрећило.

Любовь се са свима нѣнымъ сладкимъ боловима у нѣгово срце уселила. Нѣму, кой ништа друго непочитоваше, нити шта друго љубляше осимъ нѣгове віолине, показала є любовь право быѣе овогъ света. Єданъ красный майскій данъ осветли нѣгово срце, коє быяше тиха и тайна ћелія: у коіой є любовь обитавала; разгоняваюѣи сурово ладно самолюбіе, што му є душу помрачавало. Алексисъ познаде на земльи своє небо, а у Франциски анѣела, животъ му се учини майска ноѣь у Персіи, гди се чезнеѣе песме славуя оре, кои се на ружичномъ лишѣу љуляю; гди звезде снѣгобелу пену потока измеѣу цветны обала жубореѣегъ осіяваю. Садъ є Алексисъ знао шта є животъ, и єданъ внутреный гласъ шапуташе му тихо: животъ безъ художества, подобанъ є тавной зимньой ноѣи, али животъ безъ любови личи на гроблѣ, гди се место радости мртвачка глава кези, и место живота сладости, гласъ страшила єчи. Алексисъ є любіо Франциску ватрено и срдечно, жертвовао бы любови и своє художество, за єданъ нѣнъ погледъ, заєдно дануѣе нѣны уста, разбіо бы свою віолину. Бѣдный, па шта му є то све помагало, кадъ му се она само ругала. Нетреба замерити женской, кадъ каквогъ звекана изсмеява, али кадъ се сузама єдногъ благородногъ мужа руга, кадъ женска, коя бы га до божества узвисити могла, съ ладномъ смисленосѣу, до очаянія тера га, онда є женска правый одпадникъ божій — сатана — само несмислена суєта, каѣиперска притворность могу Франциску овде извинити, што се овако лакомислено са Алексіевимъ срцемъ титрала.

Алексисъ стаяше предъ ньомъ она тріумфираше. — „Немойте овай озбильный часъ на лако узимати,“ говораше іой Алексисъ узбуѣенимъ гласомъ, „има магновеня, кадъ є наше чувство свето и очишѣено. Тако є ово магновенѣ, у комъ вамъ я сада говоримъ, Промислите се добро, овде се тиче моє среће, а може быти и ваше.“ — —

„Моє среће? Ха, ха, ха!“

Младићъ уѣути до живца увређенъ, горка превара падне му као синьій каменъ на срце.

„Франциско!“ продужи Алексисъ оборенимъ очима, „мени є познато, да вы графа нелюбите, вы лепа ружа, чиста и неузмуѣена, заръ оћете — немойте се лютити — — да вашу судбу съ єднимъ одбаченимъ скопчате?“

„Вама непристои, графа осуѣивати. Монкрифъ постає крозъ четрнайсть дана мой супругъ, и онъ ће ме знати одъ увреде єдногъ продрзльивца бранити“, говораше удовица, али гласомъ, кой бы вештомъ позорнику показао, да іой є овакій гласъ више суєта уливала, суєтакоіой се допадало, съ чувствама єдногъ младогъ човека титрати се.

Мртво бледило появи се на лицу Алексисовомъ. Сузе, велике сузе капале су му низъ образе. Алексисъ говорећи слабимъ гласомъ дркташе:

„Продрзльиваѣъ! Франциско, нисамь я никадъ было, него доброѣудно дете. Вы сте свирѣпо моє срце одъ себе отурили, о Франциско! вы га нигда нисте ни познавали. Вы нисте нигда слутили о великой, чист ой любови кою самь я за васъ осећао. Вы сте разорили ружичный санъ мога живота; и скоро ће постати онъ за мою главу круна одъ трня. Я се разстаємъ одъ васъ Франциско, съ крвавимъ срцемъ, съ Богомъ остани, на вѣки съ Богомъ.

Погледа іой у лице, руже на нѣнимъ образима заменуше кринови; сузе у очима. Алексисъ падне предъ ньомъ на колена, узме є за руке и претисне єданъ ватреный полюбаѣъ на ньи, тако ватренъ и жаркій, као пламенъ. Скоро затимъ изчезне Алексисъ.

Дуга тишина протече; Франциска дозволи слободный токъ нѣнимъ сузама. Напоследку пробуди се изъ тогъ сна и стане предъ огледаломъ. Уплаши се одъ своѣъ собственогъ изгледа.

„И опетъ самь га любила, яко любила!“ говораше лепа удовица, „онъ и графъ: младостъ и лепота спроѣу — овде Франциска натрапа себе на єдну мисао самолюбія, одъ коє се сама стидила — „Али шта є сирома художникъ према єдномъ графу? Овай гордый некъ нетріумфира своимъ сузама надамномъ я ћу да постанемъ графица Монкрифъ.“

Поноћи. Престолна варошь почиваше у сну, само у палатама великаша горау свеће. Кола су грмила преко яке калдрме къ дворани, у коіой се концертъ давао. Страный єданъ вештакъ быяше овде, и имаћаше ту чудноватy мисао, да у поноћи свира, кадъ є све страовитомъ волшебству ноћи одано, кадъ природа свой црный огртачъ

жалости огрне, и нѣна се круна на далеко светли; звездама посеяна. Кадъ природа спава, а на небу се милиони светилника виде, онда є удесно време за музику, онда звукови обузимаю срце човечіє, тако да постає меко и гибко за упечатлѣніе. Вештакъ є знао своє време изабрати. Ни єдно место ніє остало празно; дуго су очекивали на тогъ славногъ вештака, о комъ є светъ тако много говоріо. Напоследакъ се покаже, прославлѣный Алексисъ. Нѣгова ношня беше проста, ништа измишлѣно, ништа изабрано, никакви женіялни бркови, нити будаластый намештай косе, него носаш е се црно, єръ црнає боя, боя жалости, а тужити мора свакій правый вештакъ. Само мало ньи знаду зашто?

Алексисъ ніє кокетирао ни съ дамама ни са своіомъ свиркомъ. Онъ ступи напредъ. Засѣняваюће свеће ударау на мртвачину и чиняу црне кругове. Алексисъ бледъ, али благородногъ лица метне гудило на віолину и засвира — боже благій, зашто є народъ у єданпутъ овако побледіо — та нема ни пожара, ни потопа, нити буне! Не, Алексисъ свира, о боже, онъ свира!!! А што плачете, вы детиньски людій? Алексисъ свира, нѣгова віолина говори она приповеда тайну нѣговогъ живота и загонетку нѣгове внутрености. Віолина постаде дете ружичногъ лица, али црнимъ флоромъ увіено. Гласови трепте тако меко, пиште тако тужно као дете, изгнано изъ рая; звукови постаю ячи, пуніи, виткій, чуєте ли сладостно куканѣ у сѣновитомъ ладнику обколѣномъ с' бршляномъ и мирисномъ ладовиномъ ноћи? Чуете ли молбу и шапутанѣ, чезню и испуненѣ? и опетъ насъ као некимъ волшебствомъ баца ово мало орудіе, часъ на снеговите планине, часъ у алписке долине, часъ у дворове, а часъ опетъ међу стѣне. Ласкателни звукови уступаю бурнима, међу стѣнама валя се планинска рѣка, исполински таласи пенуше се у висъ и валяю грдно каменѣ; горе виси црнъ и мрачанъ воздухъ као мртвачко покривало, мунѣ севаю, громови пуцаю; светъ є у вреню, буря, онака буря, какву є срце овогъ вештака єдномъ издржало. Алексисъ є био бледъ као крпа, кадъ є свршіо. Био є већъ оставіо свою віолину на страну, кадъ се народъ изъ своегъ удивленя пробудіо, и беснеће плѣсканѣ руку єчало є у тихой ноћи. Алексисъ иђаше крозъ усамлѣне сокаке; дуго є блудіо, ноћь беше дивно лепа. Надъ вароши бацаше своє бледо светило месецъ, као светилникъ у дворани позоришта, иста варошь изгледаше подобно позоришту, съ кога се све уклонило, само Алексисъ представляше свршетакъ. Слуга му донесе у обиталиште позиве на ручкове, части и вечернѣ забаве. Такоће єданъ, на комъ є са златнимъ словима стояло написано: „Франциска графица Монкрифъ."

Алексисъ є дуго гледао тай листъ, то беше позивъ за сутрашньій данъ. Сама га є графица съ неколико обвезателны речи спровела.

„Штета, што тако доцканъ долази, и прошлость лежи ми одвећъ далеко, да бы ме могла узнемирити. Гди є душа преболна, тамо ћу се и я одъ света удалити." Тако и буде. Алексисъ є изгубіо срећу живота чрезъ любовь; садъ му є вештина нѣно царство отворила, а покрай нѣ заборавіо є на животъ, онъ живляше само за ню, коя му нигда ніє могла быти неверна. Шта му є жена єдна могла поднети, жена, коє очи окрећу се као ватрени точкови и коя є свакій часъ готова издати любимца свога срца?! Али верна є вештина, верно є художество; оно почива на срцу вештака, оно чини нѣга и хиляде други срећнима.

Првога ютра отиде Алексисъ графици. Наће є у найотмѣніой и найнамамльивіой домаћой альини.

„Графице! вы заповедате." — —

„Заповедамъ, Алексисе?!" говораше графица, „я мислимъ ваше собствено срце — —."

„Моє срце?" говораше горко вештакъ.

„О вы несташко!" прећаше му графица мислећи се съ прстомъ, на челу „єсте л' вы — али гле садъ, како се мы женске яко варамо. Найпре намъ се заклиню на вечиту верность, па после — но опетъ одите амо, вы гордельивче, и седите до мене. Вы вештацы научили сте да вамъ се ласка, али зайста Алексисе, чрезъ четири године постали сте полубогъ у вештини свирке. Я самъ была юче обчарана, заиста, я се съ вама дичимъ." И она му одкланяше рукомъ црну косу съ узвишеногъ чела. Франциска се чудила Алексису, што є тако ладанъ.

„А знате ли вы и то, да се за ове четири године млого променило. Мой є мужъ погинуо у єдномъ удвою." —

„За єдну младу удовицу ніє то тако велика несрећа!" примѣти Алексисъ.

„Єли?" рекне графица, метнувши му руку на раме. — „Али вы се несрдите више због — е, то беше онда само єдна паметна удая." —

„Милостива госпо, наметь советує човека често, да чини оно, што срце некога за свагда уцвели!" Алексисъ дигне се, графица побледи.

„Дозволите ми, да вамъ се препоручимъ!" рекне вештакъ.

„Вы ме оставляте, Алексисе?" говораше графица, а сузе іой преобразе очи.

„Тако ради єданъ вештакъ госпо! вы сте моє срце уцвелили, то некъ вамъ Богъ опрости. Я любити више немогу, єръ я любимъ вештину, зато остайте съ Богомъ у овомъ животу нећемо се више срести!"

ОДЛОМЦЫ.

Изъ кньиге: „i discorsi di Niccolo Machiavelli sopra la prima deca di Tito Livio."

(Продуженіе.)

IV. *Каквымъ опасностима подвргава се онай, кои найвише савѣтує какву стварь; и што є ова стварь изванреднія, то су еће опасности.* Колико є опасно, заузети се за єдну нову стварь, коя многима принадлежи, и како є тешко, съ ньомъ руководити, и у руковођеню одржати, врло є дугъ и высокъ предмѣтъ за претресиванѣ; но овде ћу за садъ говорити само о онымъ опасностима, кою на себе навлаче они, кои савѣтую, да се самъ владатель заузме єдне озбильне и важне ствари, тако, да се цѣло савѣтованѣ о той ствари, нѣму преписує. Будући да люди суде о стварма по резултату, то се цѣло зло, коє одъ туда произлази, приписує важности савѣтованя: а ако стварь добро испадне, онда се то препоручує; али користь ніє ни найманѣ равна штети. Извѣстно є, да они, кои штогодъ савѣтую држави или владателю падаю у слѣдующе теснаце: ако несавѣтую оно, што іимъ се свиди полезно за државу и за владателя, онда неиспуняваю свою дужность; ако ли што савѣтую, онда бацаю у опасность свою срећу свой животъ, или и саму државу. Єръ су сви люди у томъ обзиру слѣпи што по резултату суде о добрымъ и злымъ савѣтима. А за избѣћи ову срамоту или ову опасность, нема другогъ средства, но да умѣрено суде о ства-

рима, да се незаузимаю за извршенѣ своѓъ савѣта, да изкажу своє мнѣніє безъ икакве страсти, и да то безстрастно бране, тако, да ако се нѣгово мнѣніє буде саслушало, то да се чини, као да држава или владатель своєвольно томъ мнѣнію слѣдую. Ако тако учинишъ, онда нико неће на тебе омрзнути, єръ ниси слѣдовао противъ волѣ многи савѣтодаваца, а ту баш лежи опасность, кадъ су многи противословили твомъ мнѣнію, кои у рѣавомъ излазку гледе, да те упропасте. И ако у томъ случаю незадобія се она слава, коя слѣдує, кадъ єданъ противъ многи савѣтує єдну ствар, коя добро испадне, ипакъ изъ оногъ горенаведеногъ умѣреногъ владаня произлазе два добра: єдно, што немогу слѣдовати никакве опасности за савѣтодавца, а друго, ако си умѣрено какву ствар савѣтовао, а због противорѣчія други твой савѣтъ ніе было примљенъ, онда ты добіяшъ велику славу, премда такова слава незаслужує велику похвалу, єръ є она саюжена съ штетомъ државномъ. Я мыслимъ, да нема другогъ средства, за избѣћи оне опасности, єръ кадъ бы рекао, да они ћуте, и да изкажу своє мнѣніє, то неслужи владателю и држави на никакву ползу, а опасность неће они моћи избѣћи, єръ ће за кратко време постати подозрителни. И тако дакле зло за онога, кои є ћутао, кадъ є требало, да говори, и кой говори, кадъ є требало, да ћути; и тако неизбѣгава опасность, што ніе ништа савѣтовао. Зато мыслимъ, да се треба придржавати горенаведеногъ умѣреногъ пута.

ДВОГУБА ЗАКЛЕТВА ПОПРАВЉЊЯ.

(Изъ Жанъ Пола.)

Хайнрихъ є было петнайстогодишньій младићъ; то значи, пунъ добры намѣра, коє є редко извршавао, и пунъ погрешака, за коє се свакій данъ каяо; онъ є отца и учителя своѓъ усрдно любио, но задовольства своя често већма; онъ бы обоимъ ньима, радо животъ свой жертвовао, али волю свою не; нѣговъ пламтећій духъ, ниє онима, коє є онъ любио више суза причињавао, него и самомъ нѣму. Тако є блудио тужно нѣговъ животъ између каяня и сагрешеня; и тако одузме нѣгова дуга промена, добри намѣра, и рѣави погрешака, нѣговимъ пріятельима, а и самомъ нѣму, надежду да ће се поправити.

Садъ већъ ниє више, графу отцу нѣговомъ са одвећъ често ранѣногъ срца, та брига силазила, да ће Хайнрихъ у академіи и по путованю, гди странпутице порока, све лепше и клизавіе биваю, и гди нестиже натрагъ водећа рука, и споминюћи гласъ отца, изъ слабости у слабость падати, и напослетакъ повратити се са окаляномъ обезсилѣномъ душомъ коя є све нѣне невине лепоте изгубила, и саму сенку добродѣтельи, каянѣ.

Графъ є было нѣжанъ, тихъ и смиренъ али болешљивъ и превећъ благъ. Гробъ супруге нѣгове, као да є стаяо изподъ землѣ на коїой онъ стои, подкопавао є сваку лею гди є онъ цвећа тражио. — Садъ разболе се онъ на данъ роћеня своѓъ и може быти због тога, єрбо су тако слабе груди мало сносити у станю быле, какавъ данъ, гди га є срце већма на ню опоминяло. Докъ є онъ изъ єдне несвести у другу падао, оде мучећи се синъ у Енглезку шумицу гди є гробница матере нѣгове стаяла, и поредъ нѣ єдна празна, коюю є отацъ нѣговъ, за себе сазидати дао; ту се завѣри онъ духу матере своє, да ће се одсадъ борити са гнѣвомъ своїмъ и са прекомѣрномъ жељомъ за задовольствама. Та рожденый данъ отца нѣговоѓъ, говорио му є: „Слаба земля, коя твоѓъ отца држи, и нѣга одъ праха матере твоє дели, скоро ће се провалити, може бити за неколико дана, и онда умире онъ ожалошћенъ, и долази твоїой матери, безъ да їой казати може, да си се ты поправно.“ О како є яко онъ тада плакао; но несрећни Хайнриху, шта помаже твоє осећанѣ и плачъ безъ поправљења твоѓъ?

После неколико дана подигне се нѣговъ отацъ, и са претераномъ осетльивошћу болестника, претисне овладанъ радошћу и надеждомъ каяюћегъ се младића, на пламтеће грудн. Хайнрихъ опиєнъ радошћу, због оздравлѣня и полюбца отца своѓъ постане іоштъ више весео и необузданъ — почне пити и све већма се запусти — нѣговъ учитель, коій є гледао да болешљиву мекость отца нѣговоѓъ са снажномъ строгошћу своїомъ поправи, противи се той опиєной радости — но Хайнрихъ постане ватренъ и заповестима, коє онъ ниє, за благе и отеческе држао, непокоранъ — и будући є учитель постояно, силно и нуждно повторавао, увреди онъ у несвестной радости своїой, предубоко, срце и честь старогъ пріятеля своѓъ — и онда одлети непокорность спрамъ учителя, као отровна стрела на већъ често ранѣно срце отчино, онъ подлегне той рани, и падне опетъ на болну постелю натрагъ.

Я нећу любезна децо, да вамъ хайнрихову тугу и кривицу описуємъ но ставите у строгу пресуду, коюю надъ ньимъ изрећи морате, и сваку ону, коюю сте вы учинили; ахъ, коє дете може предъ смртну постелю родителя своїй доћи, безъ да немора казати: „Ако и нисамъ ньиновомъ животу година одузео, о! то опетъ скратио самъ имъ, животъ баръ за неделю дана — ахъ болове, коє я садъ оћу да ублажавамъ може бити да самъ самъ причинио, или баръ увећао и миле очи, коє би тако радо іоштъ кой сатъ у животъ гледале, само моє погрешке раниє затвараю!“ — Но безумный смртни зато тако смѣло греши, што му се убиточна слѣдства скриваю; — онъ одреши раздираюће звериње, коє є у прсима нѣговимъ затворено, и пушта га да ноћу међъ люде иде, али невиди, колико невини пуштено чудовиште счепа и дави.

Лакомислено баца суровъ човекъ тињюће углѣвлѣ грехова своїй око себе, и текъ кадъ онъ у гробу лежи, запале се за ньимъ колебе одъ варница коє є просипао, и онда се вуче димъ на нѣговъ гробъ и стоїй тамо вѣчно као срамный стубъ. —

Како є надежда да ће графъ оздравити изчезла, ніе могао хайнрихъ све већма слабеће тѣло доброгъ отца своѓъ одъ туге гледати; онъ се задржавао у найближой соби, и докъ су се несвести са животомъ отца нѣговоѓъ играле, клечао є онъ као злочинацъ ћутаюћи, и затвараюћи очи одъ будућности, и одъ раздираюћегъ гласа; онъ є мртавъ! —

Напослетакъ морао є предъ болногъ отца изаћи, да се с' ньимъ прашта; отацъ поклони му любовь свою, но не више поверенѣ, и рекне: поправи се сине, али необећавай више!“

Хайнрихъ є лежао поредъ собе отца своѓъ, оборенъ жалошћу и стидомъ, кадъ на єданпутъ као будећи се, чує како нѣговъ старый учитель, коій є и учитель нѣговоѓъ отца био, овога благосиля, као да се већъ найдужа ноћь на ладный животъ навлачи: „преће тио у другій светъ говорио є онъ, ти добродѣтелный човече; ты вѣрный ученичe; сье лепе намѣре, коє си ти испунио, све побѣде, коє си надъ собомъ одржао, и сва добра дѣла твоя мораю садъ као светло црвени вечерньи облаци, крозъ су-

мракъ умираня твогъ пролазити! Надай се іошть у последнѣмъ часу твомъ у твогъ несрећногъ Хайнриха, и насмеши се ако ме чуешъ и ако у твомъ умираюћемъ срцу іошть узхићеня има.“

Болестникъ се ниє могао разабрати, у тавной ноћи несвести, и разслаблѣны умъ држао є гласъ учителя, за гласъ сина, и онъ рекне муцаюћи: сине я те невидимъ али чуемъ твой гласъ, мети руку твою на мене, и закуни се да ћешъ болый быти. „Садъ утрчи Хайнрихъ унутра, да заклетву положи; но учитель мане му рукомъ, метне руку на оладнеће срце, и рекне полако: Я ћу се заклети у ваше име. —

Но на єданпутъ осети онъ да є срце умрло, и да се одмара одъ дугогъ движеня живота. „Бежи, несрећниче“ рекне, онъ є безъ надежде умро.“

Хайнрихъ побегне изъ двора. О како бы онъ ону жалость гледати или делити смео, кою є самъ приятельима отца своегъ причинио? само учителю рекне да ће се повратити, и у коє време. Посртаюћи, и гласно плакаюћи, дође у Енглезку шумицу, гди угледа беле гробнице, како као бледи скелети зеленило шумице пресецаю. Но ниє имао толико дрзновеня да празный гробъ будуће мирно обиталиште отца нѣговогъ додирне, онъ се само наслони на другу пирамиду, подъ коіомь є єдно срце лежало, коє ниє нѣговомъ кривицомъ умрло, и коє є већъ давно мирно лежало, у праху распадаюћи се прсию. Онъ ниє смео плакати ни заверавати се, ћутаюћи, оборено и дубоко носио є онъ тугу свою далѣ. Свуда су га сретале опомене нѣговогъ губитка, и кривице нѣгове — свако дете коє є радостно предъ отца своегъ трчало, была є єдна — свакій звукъ звона долазио є изъ мртвачкогъ звона — свака рупа была є гробъ.

Хайнрихъ дође у дворъ. После петъ мрачни дана, пуни каяня и мученя, тежио є да приятеля отца своегъ види и да га са првенцима поправлѣня своегъ тѣши. Човекъ лепше ожали мртве коє є любио, кадъ сузе други утишава него кадъ своє пролива; и найлепшій венацъ, одъ цвећа и кипариса, коій ми можемо на гробове наши мили метути, то є сплетъ одъ добры дѣла.

Онъ є тео, текъ ноћу у дворъ да дође, єрбо се стидио, даню, у обиталиште жалости, да ступи. Кадъ є крозъ шумицу пролазко, стояла є бела пирамида, отчине гробнице страовито између живогъ граня, као што плива црный облакъ дима, изгореногъ села, у плаветнилу ведрогъ неба. Онъ се наслони на тврдый ладный стубъ и само є потмуло и безгласно плакати могао, и у мрачномъ мукама напунѣномъ срцу ниє се ни єдна мисао видила. Ту є стаяо одъ свакогъ оставлѣнъ: ниє било нѣжногъ гласа, коій бы рекао: неплачи више! ниє било отеческогъ срца, коє бы разнѣжено рекло: ти си доста казнѣнъ. Връови дрва шуштали су као да се люте, и мрачность чинило му се да є бездна. Тай неповратный губитакъ разлиє се око нѣга, као море, коє се никадъ непомиче, и никадъ неопада.

Напоследакъ кадъ му се єдна суза одронила, угледа онъ єдну тиу звезду на небу, коя є благо као око каквогъ небесногъ духа, између връова на ћга гледала; садъ дође блажій болъ у прси нѣгове, онъ помисли на заклетву поправлѣня, кою є смрть разкинула, спусти се полако на колена, и гледаюћи горе у звезду, рекне: О отче, отче! (и туга му задуго загуши гласъ) овде лежи твоє несрећно дете на твомъ гробу, и заклинѣ ти се. — Єсте невиный смиреный душе я ћу се поправити; прими ме опетъ! — Ахъ кадъ би могао какавъ знакъ дати, да си ме чуо.“

На єданпутъ почне шуштати око нѣга; — полако уклони неко гране на страну, и тихимъ гласомъ проговори: я самъ те чуо, и надамъ се опетъ. То є быо нѣговъ отацъ.

Средѣ, између смрти и сна, сестра смрти, несвесть поклонила му є опетъ животъ као здравъ дубокъ санъ; и онъ є опетъ утекао био одъ смрти. Добро отче! и да те є смрть, у сяйность другогъ света однела, твоє срце, небы могло радостниє куцати, и већма у сладости преливати се, него у томъ магновеню, воскресеня твогъ гди є твой синъ поправлѣнъ найжешћимъ боломъ са больимъ срцемъ на твоє пао, и теби найлепшу надежду, кою отацъ имати може поклонио.

Не, докъ завѣса, те мале сцене пада, питамъ васъ я мили млади читательи: имателиви родителя, коійма, іошть нисте изпунили, найлепшу надежду? О, то васъ и опоминѣ и као гласъ совѣсти, на то, да ће доћи єданпутъ време, гди нећете утѣхе имати, и гди ћете рећи: „Ахъ, они су мене найвећма любили, я и самъ ій оставио да безъ надежде умру, и био самъ ньиова последня жалость!“

Єдна Србкиня.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Г. ш.-капетанъ Павле Гудовићъ поставлѣиъ є за пр. началника среза ясеничкогъ окр. смедеревскогъ, а началникъ истогъ среза подпоручикъ Г. Іованъ Смиляниħъ по потреби службе премештенъ є за началника среза трнавскогъ окр. чачанскогъ.

— Комисія коя є одређена за израђенѣ судбеногъ поступка, и коя є, има выше одъ по године посведневно прилѣжно засѣдавала и на истомъ предмету радила; свршила є овы дана, тай важанъ за судове посао. И избрани и способни членови, кои су засѣдавали и радили, надежду даю да ће се станѣ судова, у нашемъ отечеству брзо побольшати.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Енглезкой све више и выше разпростиру се немири између надничара и посленика.

— У Цариграду уватили су млого товара кньига на подобіе часловца, али у ньима, была су трукована само опорочаваня и грднѣ противу турске, — те све кньиге быле су спремлѣне, да се по Бугарской разтуре. Оне су печатане крioћи у Цариграду — али є навалице, да бы већу важность у народу имале, метуто да су у Москви трукованe. Издательи кньига поватани су, а кньиге спалѣне су.

— Капетану Шведске лађе „Норме“ Г. Сибергу, што є спасао съ єдне трговачке лађе подъ србскомъ заставомъ люде одъ очевидне опасности на црномъ мору, послало є србско правителство єдаъ прстенъ бриліянтима украшенъ са зачалнимъ писменомъ княза. Кои прстенъ посланъ є истомъ капетану, преко шведскогъ посланика у Цариграду.

Огласъ.

Єдне велике броянице одъ крупногъ ћилибара изгублѣне су, ко нађе нека донесе у Учредничество Шумадинке, гди ће добити добру награду.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 24. У Београду, у Петакъ 21. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. свуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

УВРЕДА.

Злато свагда ніе оно, што с' одъ людій фали,
И челикъ є злату раванъ кадъ се добро кали —?
Аколи се по кадкада нешто лепо жути,
Злато ніе но мож' да є неки металъ люти?
Добры дѣла кадъ ко нема, шта му вреди фала?
То є подсмей; то є руга слѣдство млоги зала —!
Колумсъ беданъ баци свою, у опасность главу,
А Америкъ съ туѣи леѣа, доби обшту славу —
Тако и садъ млоги люди, премлого се муче
Опетъ неки вольомъ други, похвалу докуче;
Неки човекъ до кравогъ зноя себе труди,
Па плодъ раднѣ отмеду му готовани люди.
Єданъ ради и мучи се, к'о сужни робови —
Пакъ ни милость нит' призрѣнѣ може да прибави.
Другогъ води пріятельство у довольства дворе,
Кой се пружа и леньствуе до бієле зоре.
Анѣ'о среће све не види нит' по правди суди,
Какву ролу време игра, и са њиме люди!
Правде нема мећ' людима изеше є вуцы;
Несрећници млоги плачу, чую имъ се хуцы —
Црна судбо! зла неправдо! клеветаня семе!
Кадъ ће правда са истиномъ твое с'трти теме? —

М Ж.

ТУЖБА ЄДНОГЪ ПОМОДАРА.

„Познато є целой вароши, да я одъ некогъ времена ни труда ни трошка нежалимъ, само да се надъ трговачкомъ класомъ узвисимъ, за кою ме є случай роѣеня и непросвештеный начинъ мишлѣня мога отца привезао. Свакій живый зна, да я у момъ дућану ништа нерадимъ, него само млаѣи, да међу господомъ пріятеля имамъ и да се свагда по найновіой моди носимъ; па ме опетъ подсмевачи називаю барономъ шећерцемъ. Истина, мой ме еспапъ рани; али ели човекъ зато селякъ, ако одъ прихода кћеговы польски добара живи? Ел' адвокатъ празноглавићъ правословъ, кадъ води трошакъ свой одъ оны новаца, кое му нћговъ писаръ заслужуе. Непіемъ ли я свакій данъ белу кафу, неидемъ ли у кафану и читалиште, нечитамъ ли новине? Ел' мой ручакъ наликъ на ручакъ єдногъ простака? и моє дружтво на соаре у подруму. Я незаслужуемъ да ми кажу, да є свакій мой коракъ аршинъ дугачакъ, да самъ я слаѣій одъ могъ еспапа, да мой кредитъ кодъ паметны людій пада, и да су ме по, тестета девояка съ протестомъ одбиле. Зайста, изъ моих устій неизлази ни єдна речь, коя бы на ниско станѣ заударала. Ако ме налюте, то знамъ єдно средство, да се уподобимъ великимъ людма, т. є. моє дугове да неплаћамъ.“ —

САДИ.

Добрый краль Сади, путоваше єдномъ преобученъ по нћговой држави, да се нагледа како нћгови срећни подайницы уживаю благостояніе, коє имъ є онъ пріуготовіо. У єдной вароши не далеко одъ двора спази међу гомиломъ окованы робова єдну жену, на коє лицу изражаваше се туга и скромность и коє га врло узбуди. Она быяше упрегнута у єдна колица каменѣмъ натоварена, и стаде изнемогнута одъ великогъ терета. Боже благій, повиче, окончай ову несрећу! и падне у несвесть на землю. Жури се леня секо! повиче громовитимъ гласомъ єданъ пандуръ, и подигне страовито свой штапъ да удари жену. Стой! повиче Сади, и пружи му єданъ дукатъ, я имамъ да говоримъ съ томъ несрећницомъ. — Сестро, шта си скривила, те си ово дочекала?

О! заръ има іошть людій на свету, коє може моя бѣда тронути? добрый странче, приповедићу ти у кратко догаћай наше несреће.

Неке варалице и несреће осиромаше насъ тако, да нисмо одкудъ имали арачъ плаћати. Већъ смо съ четворо деце на земльи спавали. Само намъ є іошть єданъ ћилимъ претекао, на комъ є моє пето дете на смрти болно лежало; чудовишта ова дођу и кадъ ништа друго ненаћу, тргну исподъ болногъ детета ћилимъ. Мой мужъ немогавши се у своемъ очаянію уздржати, счепа полицайногъ служителя и груне га о землю. Заслужіо є смрть! повичу судіе и осуде могъ мужа на вечиту робію.

А ты?

Я радимъ за нћга, єръ є онъ болешльивъ и слабъ, и само да му се даду одморити и до крепости дођи. У мало што одъ батина ніе умро. Ахъ! заръ нашъ богатый краль ніе могао быти безъ могъ ћилима?

Утѣши се добра жено! рекне Сади и брзо се окрене на страну, єръ се ніе могао одъ суза уздржати. — Подъ твоіомъ фалѣномъ владомъ — како си люблѣнъ, Сади — ови угнћтени зову те предъ Богомъ.

Сади поита кодъ градоначалника. Я самъ трговацъ, милостивый господине, и нашао самъ овде међу робовима некогъ сродника мога єдногъ пріятеля. (Каже му име;) може ли се за новце одкупити? — Онъ є бунтовникъ, кои є заслужіо, да се на колацъ набіе — али ако ми вы вредность посла нћговогъ платите, могу га одпустити. За-

слуга робова износи єдну часть моє плате, и я немогу одъ моє уредбе одустати. Сади: люди говоре, да краль нелюби строгость. — И я, одговори градоначалникъ — нисамь башъ пріятель казни; но по некій путъ нужданъ є примеръ, да се други у паметь узму. Приходи ове вароши одређени су на куйну кралѣву; куваръ, кои уплива има, иште новаца, а кой є паметанъ, тай чува пріятелѣ кодъ двора. — Сади плати новце и рекне полазећи: па ко є ваш пріятель, о вы заборављена створеня? ваше непримѣтне крваве сузе прогутао самь я као найвеће посластице.

ОСВЕТА АРАПА ЗА ХУДО ПОСТУПАНѢ СЪ ЊИМА.

Єданъ богатъ населѣникъ у єдной Француской поселбини, дао є своге єдногъ Арапа найгрознїе шибати, зато, што є на нѣга сумню краће имао. Арапинъ є био невинъ, и очекивао є на заклетву своє невиности; али ово му непомогне; нѣга распну на муке. Доцнїе неколико дана, кадъ є населѣникъ изишао био, улучи Арапинъ прилику неяке троє деце свога Господара присвоити. Попне се са њима на найвишій кровъ, и кадъ види своге Господара да натрагъ долази, викне га по имену. Господаръ погледи горе у истомъ магновенію, быяше нѣгово наймлаће дете размрскано предъ ногама нѣговимъ. Садъ поче онъ съ найвећимъ умиленїемъ роба своге молити, за животъ проче двоє деце; али и друго є исту ону судбину имало, коюю и прво. Населѣникъ падне на колена и заклиняюћи се са найсяйнїимъ обећанѣмъ, да баръ оно треће поштеди. Смеюћи стропошта се Арапинъ са тећимъ, и обоє остану на месту мртви.

Живый цветъ. Кромѣ прочи обичны растѣнія западнѣ Индіе, налази се у св. Луціи или св. Алузіи, и онай памтеня достойный живый цветъ Thierblume —, кой изъ воде израсте, скупи се или загнюри се, кадъ му се близу дође, и живи одъ ситніи водены црвића, коє онъ са своимъ у врху стоећимъ цветаюћимъ цветомъ лови и склапа.

Макрина Миловуковица.

МАКЯВЕЛИ.

(Съ Таліянскогъ.)

1.) Нетреба никадъ, да се єдна држава осланя на другу, коя іой помоћи ніе кадра или због своге удаљеногъ положеня географичногъ, или што се и сама у нужди налази, т. є. на ону коя има више гласа и мнѣнія него сыле и снаге, као Поляци на Француску.

2.) Свака држава, као и поєдиный човѣкъ, коя хоће, да одъ мале великомъ постане, мора у почетку превару употреблявати, єръ нема довольно снаге; само снага ніе никадъ довольна, а само превара довольна є, коя што є тайнія и скривенія, то є манѣ хулителна.

3.) Погрѣшка є слабомоћны држава и поєдиный людій, да се у згодно време никадъ на штогодъ рѣшително одважити немогу, нити за єдну, нити за другу противну стварь; треба се дакле брзо одважити на што, или на ово или на оно, єръ у томъ одлаганю држава себи шкоди, а никомъ непомаже.

4.) Свагда є опасно за државу и за владателя, кои или ради одбране или ради нападаня на другу државу, тражи помоћь одъ стране државе, єръ є найболя прилика освоити државу или провинцію, кадъ іой се помоћь шаље; а нашто єдной држави оне земље, коє са своіомъ снагомъ неможе да задржи? оне су првомъ приликомъ у непріятельскимъ рукама, а никадъ у своимъ рукама нису сигурне.

5.) Не на новацъ, но на оружѣ мора се єдна држава осланяти; оружіемъ мора себе бранити, зато єдна држава мора тако уређена быти, да є нѣно срце (старый Римъ) яко и снажно, ма да су пограничне провинціе и слабе, и што непріятель више у унутрашньость улази, то мора наилазити на веће препоне, а не обратно.

6.) Срећа заслѣпи духове мужева, кадъ хоће да се они непротиве нѣнымъ намѣрама. Одъ тудъ се види, да божествена сыла, божій промысао управля съ човѣческимъ дѣлима. Судбина избере єдногъ мужа пуногъ духа и храбрости, кадъ хоће, да овай почини велика дѣла т. є. таковогъ мужа, кои ће познати оне прилике, коє му она пружа. Такоћеръ кадъ судбина хоће да учини велике пропасти, то она постави такове люде, кои иду у ту пропасть. Тако є судбина судила, да бы старый Римъ великимъ постао, нуждно є было, да римска држава буде побѣђена и потучена, али не сасвимъ упропашћена. Но ипакъ нетреба да люди сами себе пренебрегаваю, єръ непознаю цѣль и намѣру судбине; и будући да судбина иде кривымъ и непознатымъ путемъ, то треба, да се люди увѣкъ надаю, и у надежди никадъ да себе не пренебрегаваю, ма да се у каквомъ дѣлу налазе.

7.) Нетреба никадъ противъ оне државе воєвати и мыслити, да ће се моћи она побѣдити, зато што владаю унутрашнѣ партае, єръ партае постаю у држави зато што се народъ налази у леньости а хоће войну; а чимъ народъ буде у каквой опасности или у войни онда ће се сложити; тако є было у старомъ Риму, и данасъ є ондѣ, гди се воєный народъ на миръ приморава; но ако се такова држава, гди су унутрашнѣ партае, жели освоити, то треба овако поступати: *слабію партаю мало подпомагати; мало*, да више себи остављена држава чрезъ унутрашныій дугій немиръ мало по мало пада; *мало*, да немысли ова слаба партая, да онай, кои ньой помаже, жели и ню и цѣлу државу побѣдити и освоити.

8.) Кои владатель жели, да учини у држави какву промѣну, мора добро познати свой народъ и избрано време; кои хоће, да робскій народъ учини слободнымъ пропашће у овомъ дѣлу, кои хоће, да слободу любећій и непокваренъ народъ постане робскимъ, и тай ће пропасти, ма какве да су иначе нѣгове заслуге за народъ быле. Єданъ човѣкъ неможе на єданпутъ цѣо народъ покварити, но то быва мало по мало, одъ колѣна до колѣна, тако у старомъ Риму Манліи ніе успѣо, а Сулла є успѣо у своимъ предузећу. — *Време* се меня; кои заєдно съ временомъ непромѣни свой начинъ поступаня, пропашће; то є врло тешко за човѣка, єръ є првый начинъ нѣговогъ поступаня изъ саме човѣчіе нарави произлазіо, или є при првомъ начину дѣланя свагда успѣо у своимъ предузећу пакъ садъ неможе да се увѣри, да ће успѣти, ако буде другчіе поступіо; зато є болѣ, да съ промѣномъ времена и нови люди добію важность у држави, єръ они време болѣ познаю.

9.) Велики и рѣдки мужеви бываю у држави свагда у мирнымъ временима пренебрегнути, єръ изъ зависти, коюю є ньіова важность и храбрость на ньи навукла, многи се налазе, кои хоће да буду ньима не само єднаки, но и выщій одъ ньи и да ій превосходе; у мирнымъ временима многи желе, да се попну, у немирнымъ и опаснымъ временима могу се само заслужни люди попети; за-

то ови желе войну, да задобію изгубљену честь; а то многимъ државама служи на штету. Два средства могу то зло предупредити: или све грађане тако осиромашити, да немогу са своимъ богатствомъ друге подплатити; или се за войну тако спремити, да се война увѣкъ водити може, да су свагда нуждни храбри и важни люди, као што є чиніо старый Римъ; државе, коє тако нечине, бы ће свагда у нереду, ако заслужный, но пренебрегнутый мужъ буде осветолюбивъ, и узима своє привржснике и велику важность, осимъ ако буде стрпљивъ и добаръ, да се нежели осветити ни држави, ни приватномъ грађанину кои жели нѣга превосходити. — Зато никако нетреба таковогъ мужа поставити у важно државно дѣло, кадъ су му други већъ нанели неправду и поругу, єръ є нѣгова главна тежня, да се освети своимъ противницима и увредительима, ма то было на очевидну државну штету.

10.) *Диктаторство.* Ни име ни степенъ диктатора ніє старый Римъ робомъ учиніо, но траюћа власть, и да у Риму ніє было познато име диктатора, Цезаръ бы узео ма какво друго име, єръ власть и сила лако себи прибави ма какво име, но име неможе себи власть и важность набавити, мора имати многа добра качества. Диктаторъ є *за време* было постављенъ, а не за увѣкъ, и да бы само ону опасность предупредіо, због коє є было постављенъ; онъ є могао самъ савѣтовати се и самъ извршивати, што се буде односило на исту опасность, а ништа друго; онъ ніє могао себи власть присвоити на штету сената или народа; онъ ніє могао другчіе државне станове поставити или те уредити. Диктаторство было є єдно средство, коє є старый Римъ великимъ учинило, єръ бы се иначе тешко држава избавила у изванреднымъ догађаима, почемъ обични државни редови полагано се движу, (єданъ неможе безъ другогъ, владатель безъ совѣта или министра и т. д.) а опасность мора се брзо предупредити; зато єдна држава мора у опасномъ времену диктаторство или томъ подобну власть установити, ако неће у опасности да пропадне.

11.) *Децемвират.* У старомъ Риму децемвири были су постављени на годину дана, да издаду законе они сами, почемъ є народъ было уништіо конзуле, а сенатъ народне трибуне, тако да су децемвири, оставши сами, неограничено владали. Премда су они были благородници, ипакъ су народу мили и повольни были, а мрзки великашима, єръ су изъ прва за народъ радили, особито Апіусъ Клаудіусъ, гордый великашъ, когъ є народъ у почетку волео, што є ишао противъ великаша; коє є была велика погрѣшка одъ стране народа, єръ ако є само таковый човѣкъ мударъ, то може лако постати тираномъ, єръ свакій тиранъ само може постати и одржати се, ако има народъ на своіой страни; таковый є пропао, ако се ослони на великаше, єръ ови га нити могу одржавати, нити хоћеду; немогу, єръ су слабіи, него народъ, нећеду, єръ великаши, кои у тиранству неучаствую, мрзе на нѣга, а онъ неможе све великаше съ честћу и богатствомъ на свою страну придобити; но тиранъ имаюћи на своіой страни народъ и єдну часть великаша, увѣкъ може се одржати. Томъ противно поступао є Апій, кои є послѣ одъ народа одпао, и великашима се прилюбіо; великаши нису га могли трпити, што є онъ самъ владао безъ нѣіовогъ саучастія; а народъ га ніе могао трпити, што є неограничено владао. Тиранъ, кои се неосланя на народъ, може само за време обстати или посредствомъ вѣрны тѣлохранителя, или кадъ има простъ народъ по селима на своіой страни противъ варошана, или кадъ се сроди са сусѣднымъ сылнымъ владателѣмъ, но Апію ніе ни єдно одъ та три средства могуће было. Тако, да є Апіи мало паметніи бio, могао є народу слободу одузети, само изъ тогъ узрока, што є народъ мрзіо на конзуле и великаше, а поставіо децемвире. Но послѣ овы увео се опетъ старый редъ: конзули и народни трибуни.

РЕДКІЙ УДВОЙ.

У єдномъ французкомъ гарнизону метну єдногъ официра на стражу за казнь због єдне погрешке. Кадъ се после претрплѣне казни кодъ кралѣвскогъ поручика пріяви и овай га прими са оштримъ укоромъ и отеческимъ опоминањемъ, онда овай младый човекъ заборави толико на себе, да є тогъ старогъ човека съ пайгоримъ речма изгрдіо. Достойный старацъ, ранама и годинама ослабљенъ, одговори дрктаюћимъ гласомъ: я дркћемъ као што видишъ. Я нисамъ свагда дрктао, а мой синъ недркће.

Сынъ прими писмо одъ отца и доће съ найудалѣніе границе кралѣвства. Изаћу на удвой и страшно се побію. Официръ добіе рану, одъ коє се текъ после године дана излечіо.

Чимъ оздрави и покаже се на полѣ, таки доће и сынъ оногъ старца: вы сте мога отца увредили. — Єсамъ! заръ ова рана ніе довольно мою наглость загладила? Вы остаєте при вашемъ захтеваню добро — али на пиштолѣ.

Срећа беше опетъ противна младомъ официру. Новодобивена рана бацы га у креветъ на неколико месецы.

Сынъ се укаже и трећій путъ: увредителю мога отца я ништемъ удовлетворенъ. — „Вы се даєте као што видимъ тешко задовольити; дайте ми времена до сутра, па ћу вамъ одговорити.

Официръ скупи капетане полка своіъ, и представи имъ стварь као подпунимъ судіяма чести. Єсамъ ли я дужанъ дотле тући се докъ єданъ одъ насъ другога неубіе?

Єданъ капетанъ прхвати речь; Єсте л' вы старога већъ за опроштенъ молили? — Нисамъ — таки сместа да то учините! та то сте требали іоштъ изъ почетка да радите. — Официръ послуша. Кадъ изиће изъ собе старога, сретне га сынъ съ разширенимъ рукама. Я молимъ за ваше пріятельство благородный муже. — Добро. Али до врага, зашто ми нисте пре казали шта сте ради? — То ніе было мой задатакъ. Мой отацъ мого є опростити. А докле ніе онъ опростіо, дотле є моя дужность была, да га осветимъ. — — —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Постављени су: секретаръ суда окр. шабачкогъ Лазаръ Маринъ за привр. члена истогъ суда; а старіи писаръ Илія Стефановићъ за прив. секретара; далѣ, младћій писаръ суда окр. крушевачкогъ Михаило Ћиринъ за за прив. старіегъ писара шабачкогъ суда, и на последку за млађегъ писара суда окр. крушевачкогъ Владимиръ Васићъ

— Постављени су: Ђорће Мишковићъ за млађегъ писара суда окр. шабачкогъ; канцелиста попеч. правосудія Таса Марковићъ за кньиговодителя, млађій писаръ суда окр. рудничкогъ Аксентіе Тешићъ за протоколисту; практ.

суда варошн Београда Арсеніе Михайловићъ за Регистратора, при суду окр. шабачкогъ. — Практикантъ попеч. правосудія Гаја Илићъ за канцелисту истогъ попечителства, и на последку практикантъ суда окр. ћуприскогъ Милосавъ Ђурђевићъ за млађегъ писара суда окружія рудничкогъ.

— По чувеню, можемо явити нашимъ читательима, да є изашла єдна уредба, по коіой свакомъ чиновнику кои у аванцираню по потреби службе неаванцира постепено, него прескочи єданъ степенъ на оде на већій; не само као досадъ вишакъ, него цела месечна плата обустави ће се у фондъ удовички. Фондъ удовички треба гледати да ма съ кое стране расте и већій постае; но ни одъ кудъ праведніе неможе се изкати и узимати за ту цѣлъ него одъ чиновника, коих' после жена и недорастна деца имаю право на уживанѣ, и изваде млогоструко оно што є уложено. Овой уредби радова ће се свакій чиновникъ кои деце има, єръ тимъ ништа друго нечини него дає свою месечну плату у случаю ако бы умро да му деца интересъ вуку; међу тымъ, увѣрени смо да свакій чиновникъ, желіо бы да му се по овой уредби сваке године двапутъ одбіе по єдна месечна плата.

— Овде є одъ неко доба врло ладно време, и пре неколико дана мразови су врло яки были и ветрови више су наличили на зимне него на пролећнѣ. И одъ тогъ великогъ мраза, Мирођія є прозебла, и одъ ветрова полегла.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Новине изъ Париза являю єдну чудновату смрть: чувеный молеръ Каре, ніе нигда было у каквомъ гроблю, и свагда є се грозіо и плашіо гробља, и имао као него рђаво предчуствіе, Нѣгови пріятельи често му се смеяли. И да бы га уверили да то ніе ништа друго него нѣгово празно уображеніе — направили су єдну шалу, кою є животомъ платіо. — Они позову свогъ пр'ятеля молера Каре, да при лепомъ пролетнѣмъ времену изађе съ њима у шетню у Венсенъ, гди кадъ буду, позову га да близу гробља пооде єдногъ вештогъ каменорезца, оны пођу баяги тамо, на колима, но кадъ кола стану, и изађу, нађе се сирома Каре у средъ гробља — и види плочу предъ собомъ на коіой є стаяло гѣгово име, написано: *„Здѣ почива Каре, молеръ, художникъ, пунъ доброте и талента, добаръ другъ и пріятель — умро у 37. своіой години.“* — Кадъ види и прочита то молеръ Каре, падне одма безъ свести на землю. И кадъ га дигну, виде да є већъ престао живити. Нико га више нежали — него нѣгови пріятельи — кои су тако неотице узели животъ ономе, за кога бы у свако доба метули у опасность свое животе.

— Царъ є приспѣо са свогъ путованя изъ Италіе у Бечъ — съ њиме заедно дошли су росиски велики князеви: Николай и Міяило — и њима за честъ, држаће се велика воєна маневра.

— Одъ како се у Хини буна породила, многи су чиновницы лишени службе, што є нису утишали. Међу њима првый министеръ Сајсанкахъ, генералъ Янчунгъ и Пачинстехъ. — У Хини іоштъ се и многи айдуци показую.

— Породила се распра у Яњини између тамошнѣ власти и Француzкогъ конзула због увреде некогъ француzскогъ поданика.

— Поставлѣнъ є за Митрополита у Видину некій Пајсіе, кой є пређе было сингелъ кодъ покойногъ Митрополита Видинскогъ.

— Установлява се єдна стаклена фабрика у Турскомъ царству.

— Две жене у Америки изучиле су докторію и добиле су зато диплому.

— У Буюкдеру (Цариграду) догодіо се пожаръ, одъ чега су 300. фамилія остале безъ крова.

— У Цариграду издаю се єдне нове новине на турскомъ єзыку съ преводомъ Француzскимъ.

Огласи.

(6) (3—3)

Мою кућу с'ниже Варошь-капіе, према Типографіи, коя има одоздо дућане и изгледъ на обадва сокака, продаемъ, ко жели узети, нека ми се ради погодбе у истой кући пріяви.

Димитріе Ненадовићъ.

(7) (2—3)

Онай лѣкъ за нузлу и покварено месо око зуба, о коме є была обява у 6. 8. и 10. числу овы новына, може се заедно са упутствіемъ добыти и у Бѣограду кодъ Господара Павла Ранковића на сави на малой піяцы.

У Пожаревцу 31. Фебруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

(8) (2—3)

Долеподписаный обявлюемъ свакоме коій бы случайно одъ задржаваня мокраће тако званогъ камена страдао да самъ му устаню за 24. сата помоћи, и да у томе свакоме и у свако време мою помоћь дати неодричемъ.

Яшаръ Ацемовићъ,
Ћатипъ Ђумрука Београдскога.

(9) (1—3)

Ко има волю дућане и квартире куће моє у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале піяце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Краљевића Марка“ —, одъ Ђурђева дна тек. год. све заедно, или понаособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу мою на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Іокића са шупомъ и шталомъ у Авліи и са пространомъ баштомъ, у кою су три плаца заузета и коя є воћемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріявити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(10) (1—3)

Єдну кућу, са две собе, єдномъ великомъ куйномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више одъ 20 фатій, и коя кућа лежи у Циганской мали, изподъ обштинске шупе, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ иманя ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Петаръ Іовановићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 25. У Београду, у Вторникъ 25. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Луцерну — Августа 1847.

Последнѣ мое писмо послао самъ ти изъ Цириха; та варошь оста ће ми свагда у памети са нѣномъ лепотомъ, уредностћу и пріятносћу. Варошь є стара и лежи на дну єзера, одкле тече крозъ варошь єдна лепа река. Она є была негда градъ, али сада редко є гди видити зидове, єръ по већой части развалѣни су, и лепе куће онуда озидане. Изъ Цириха иде гвозденый путъ у Баденъ — и, то є єдиный гвозденый путъ у Швайцерской; на другимъ местима можда неможе ни быти сбогъ великій брегова. Ту смо поодили ону цркву, у коіой є Цвингли (1519. год.) првый путъ почео предиковати евангеличну истину, и гди є изобличавао притворности тадашньи римскій папа. Цирихъ се дели на малу и велику варошь, и свега, заедно са своимъ предградіяма има 15. хиляда душа, трговина є жива и велика — а особито фабрике су на гласу, и фабрика што са самомъ свиломъ раде има преко 40. — У Цириху има велика школа, гди су професори, по већой части они чувени и учени люди, кои су сбогъ нѣовогъ слободногъ мишленя и пиеаня изъ другій монархичны држава изтерани. — Но докторъ изъ Тибингена Штраусъ, морао є и одатле отићи. — Славный и чувеный испитатель природе Окенъ ту живи и професоръ є у той школи. Мы смо ишли да га поодимо и видимо, но за нашу несрећу, онъ ніе быо кодъ куће, него є отишао у Ахенъ гди се сада држи саборъ учены немачкій єстествоиспитателя. Окенъ є врло старъ, али іоште чита на универзитету своє лекціе ћацыма. — Цирихъ є быо гньиздо учены и славны швайцерскій людій. У нѣму се родіо Хемерлинъ, Песталоци, Геснеръ, Лафатеръ и млоги други. На піяци лепъ Геснеровъ споменикъ стои. Лафатеровъ гробъ само є простымъ каменомъ означенъ; кадъ су Французи за време Наполеона заузели Цирихъ, нѣга є убіо предъ нѣговомъ кућомъ изъ пушке єданъ францускій солдатъ, то є было 1800. год. И Масена кои є онда француску войску комендирао, толико є уважавао тогъ славногъ мужа, да є велику награду обећавао ко му прокаже тога солдата. У оружници (Арсеналу) измећ' осталогъ показую оружћ и оклопъ, о коима приповедаю да є носіо Вилхелмъ Телъ.

Изъ Цириха пошли смо насъ неколико опетъ съ поштомъ, друго друштво отишло є съ паробродомъ узъ єзеро до Хоргена, и уговорили смо били да се у Цугу или у Арту састанемо, єръ главно є да се заедно сви пенѣмо на брегове — Захорскій ніе се никако са мномъ растаяо. Чекаюћи у єдной кафани докъ буде време да пођемо, я самъ играо съ єднымъ одъ нашегъ друштва шаха, и да небы време то изгублѣно было, погодили смо ко изгуби партію да плати за обоицу пошту до Цуга. За любавъ неколико швайцерскій франака, седили смо обадва за асталомъ замышлѣни, и помицали фигуре по дасчици шаховской, а друго наше друштво, седило є око насъ и пазльиво є ћутећи гледало. У томъ Захорскій кои є у другомъ краю кафане читао доће и донесе ми Цирихске новине, и са свимъ зачућенъ мете преда ме — „прочитай ово неколико врста“ рекне ми онъ показуюћи ми у новинама, „и видићешъ ко є оно быо што є съ нама изъ Констанца довде путовао.“ Я прекинемъ игранѣ шаха и узмемъ новине, у коима стаяше: „Юче после подне прошао є нашъ славный Херникъ Чоке крозъ нашу варошь, онъ є, путуюћи у Ааръ сватіо се да пооди своегъ пріятеля Окена, и кадъ га ніе нашао, отишао є съ поштомъ истогъ дана далѣ.“ „Дакле по свой прилици то є быо Чоке што є съ нама путовао!“ повикне Марксъ, и одъ великогъ чуда, лупи рукомъ по асталу, и све лепе фигура одъ шаха помешаю се и полете у найвећемъ нереду на землю. Партія несвршена тако се сврши. У томъ са тороня избіе 8. сатій, и чуємо предъ кафаномъ топотъ поштанскій коня и звеку прапорача, єръ свуда по Швайцерской, прва два коня носе око врата крупне прапорце. Време є за полазакъ. Мы платимо нашъ доручакъ, и кренемо се на путь непрестано мыслећи о Чокеу. То є онай човекъ, кои є у своимъ кньигама, найвештіе одъ свію списателя, Философію т. е. ону праву Философію за човека, обукао у лепу альину и предао є свету. То є онай човекъ кога цела Европа чита са одушевленіемъ и са найвећимъ задовольствомъ. То є онай човекъ, кои є писао уєдно и за найпростіе и за найученіе. Нѣгова дѣла чине га човекомъ изнадъ свію людій нѣговогъ времена. Идући на колима разговарали смо се дуго о нѣму, чудили смо се, повторавали смо нѣгове речи, и нашъ животъ и наше очи више смо уважавали. Но врло смо сумняли — да ли є за цело то онъ быо. Но нѣговъ разговоръ съ нама до Цириха, найвећи намъ є ємацъ о томе быо, єрбо све нѣгове речи, слагале су се са нѣговимъ новелама, коє смо ми выше пута читали и све у прсти знали.

Изъ Цириха непрестано пеняли смо се уз' брдо, и то пенянѣ траяло є выше сатій, у колима коя су врло полако ишла, мысмо ћутали и дремали, и често смо помыслили: „Гди є садъ онай Швайцерацъ, Чоке, да намъ своимъ разговоромъ неда дремати!“ На връ брда, има єдна гостіоница, гди є такође была и поштанска штація. Докъ су се коньи променули, мы смо седили, и гледали Цирихъ и нѣгово лепо и узано єзеро. То є опетъ єданъ погледъ, кои се неможе на ар-

тіи описанъ видити. И колико є лепо погледати съ оне друге стране, кадъ се долази у Цирихъ, толико двоиномъ, чини ми се съ ове друге стране лепше. Єзеро, коє є дугачко преко шесть миля, и коє ніе шире одъ пола милѣ, стаяло є у свомъ кориту, али не другчіе, него као огледало. Око Цириха и споредъ єзера быле су далеко поправлѣне, летнѣ и лепе куће, коє су се у виноградима и у зеленимъ воћняцима, белиле као по гди кои бео цветъ у зеленой ливади. Маньи брежчићи были су сви засеяни и засађени, и осмеивали су се радошћу и веселѣмъ на єзеро. У дну єзера връове своє помешали су у облаке, велики снегомъ покривени брегови: Глернишъ, Деди и Сентисъ; и єданъ иза другогъ у дальини, нису се могли одъ облака разликовати докъ се човекъ добро незагледи. — И да намъ тай погледъ савршенъ буде, паробродъ названый: „Републиканацъ“ кои є се после насъ за Хоргенъ кренуо, пловіо є посредъ среде єзера — ту є была половина нашегъ друштва, коє смо мы крозъ мале дурбилѣ са Албиса гледали. Они су видили обале єзера, али мы што смо съ поштомъ ишли, видили смо съ єднымъ погледомъ све, и тай єдиный изгледъ съ Албиса, приволіо насъ є те смо волили съ поштомъ путовати. Коме се недопада Цирихъ у Цириху, тога молимо нека се попенѣ на брегъ Албисъ, и онда рећи ће да є Геснеръ могао быти іошть больи поєта. Неколико минута само далѣ одъ гостіонице и штаціе, има на той великой висини єдно врло лепо мало єзеро коє се зове Тирлеръ, и коє се сво у шуми може са єднимъ само погледомъ са своимъ своіомъ красотомъ прегледати. Ту близу, у долини названой Силталу, проживіо є Геснеръ своє последнѣ време, сакривенъ одъ све луне и шкрипе светске, живіо є само своимъ животу и душевномъ уживаню, живіо є онако као што є писао.

Одатле путъ є ишао све низъ брдо, и прођемо преко Кнонау, а по томъ крозъ Хаузенъ, гди є чувеный Цвингли, борећи се са своимъ граћанима изъ Цириха, за своє мысли, погинуо, (11. Окт. 1531. год.) нѣгово тѣло кадъ су непріятельи познали, дали су целату те га є спаліо, а сада су му єдну лепу штатуу одъ црногъ камена подигли, на ономъ месту гди є пао. То є место жалостный споменъ за Швайцерску исторію. Єрбо ту су Швайцерци кои су католици, врло яко и млого побили друге швайцерце кои су се тукли противу папе, за яснія понятія своє вѣроизповеди. Хаузенъ є врло лепо местанце, и све куће одъ дрвета изшаране су и уцифране, и накићене су са своимъ доксатима и чардацима. Швайцерске дрвене куће имаю свой особитый, и найлепшій крой. Ту у Хаузену има єданъ цѣлителный изворъ (Албисъ брунъ) сбогъ чега се врло млого путника задржава. — Но мы смо тежили у Брегове далѣ — и наша кола протутњила су крозъ лепе Алеє тога места. Одатле смо до Цуга имали добра два сата, а дотле смо стигли изъ Цириха за три сата. — Брзо смо прошли та два, сата, и пошто смо съ брега сашли, за кратко време крозъ єдну пріятну долину дођемо у варошь Цугъ, кои є опетъ лежао на своимъ лепомъ єзеру. Цугъ є главна варошь тога кантона, и нема више одъ 3. хиляде жителя, кои већа часть оре и копа — Цугъ ми се ніе ништа допао, и изгледа, са свимъ као село. Има млого суєвѣрія — єръ онде гди смо се одморили и ручали, тужіо намъ є сегазда да му се мора неко зло догодити, єрбо є умесіо лебацъ па кадъ є изпекао нашао є два леба са свимъ црвена. Та є варошь чиста католична, нема ни єдногъ протестанта, єзеро цугско лежи 1300. стопа, увисини више него што є корито мора, а єзеро Турли на брегу Албису, два путъ толико своіомъ висиномъ надмаша море.

(Продуженіе.)

ОДГОВОРЪ НА ОДГОВОРЪ.

„Комъ є шумка за капомъ томъ и шушти.“

„*Єданъ изъ бывшій учителя Београдскій*“ у брою 22. Шумадинке одговара на мой чланакъ: о употребленю главногъ фонда школскогъ и о побольшаню училишта и учителя. Нѣму є пало у очи и дирнуло га є само то, што самъ я казао, да є нуждно установити: Заведеніе за изображаванѣ и воспитаванѣ учителя основны училишта; єръ богослови се спремаю за свештенике, и учительску дужность по нужди и мимогредъ одправляю. Я нѣу „*безосновнымъ разглагольствіемъ*“ што но бывшій учитель вели, читателѣ овогъ чланка обтереѣавати, а іошть манѣ коє какве безпослице претресати и когъ вреѣати. — — Али за любавь истине и напредка народа нашегъ морамъ о богословима, као учительима основны школа, инакъ у кратко проговорити; и то како є у самомъ дѣлу, а не како є у памети поєдины, свою користь бранећи людій.

Г. бывшій учитель београдскій каже, да се богослови за учитель спремаю, єръ є вели и свештеникъ учитель. Изъ овогъ ясно се види, да онъ, при свемъ томъ, што є више година учительствовао незна разлике чинити, између учителя и свештеника, као проповедника. Кодъ нѣга є свеєдно: чизмаръ и кроячъ, овчаръ и говедаръ, єръ они се обштимъ именомъ зову майстори, а ови чобани; а не ће да пита, шта свакій одъ овы за себе ради. Та и найпростіи люди знаду, шта є опредѣленѣ свештеника, а шта учителя; шта ради чизмаръ а шта кроячъ; съ чимъ се занима овчаръ, а съ чимъ говедаръ. А бывшій учитель београдскій ово незна, и оће сва ова понятія уєдно да стрпа, и свету докаже, да и чизмаръ може антерію, или гуняцъ тако добро скроити и сашити, као и кроячъ!

Истина, у найобширніемъ смислу узето, свакій є онай учитель, кои другогъ учи, како ће ово или оно радити. Но по разлики послова и заниманія, различна се и знаня изискую, по чему свакій по своимъ послу и наименованіе добія. Ни єданъ човекъ, па и найболѣгъ дара, неможе све и сва знати, зато се праведно и каже: кои оће да буде свашта, онъ ніе ништа, т. є. кои оће за више званія да се успособи; онъ неможе за ниедно: Изъ овогъ узрока и разделѣна су заниманя людска, и свакій се са своимъ посломъ бавити мора, ако оће да му є овай напреданъ, и да га съ ползомъ одправля.

По овомъ цео є христіянскій свегъ признао, да є опредѣленѣ свештеника и проповедника єдно, а учителя друго; због чега се свакій за свою булућу дужность и будућій позивъ и спрема. Свештеникъ мора обширно знати богословска знаня, учитель педагогична. Она се предаю у богословскимъ, а ова у учительскимъ или педагогичнымъ заведеніяма. Предаванѣ пакъ методике у нашемъ богословскомъ заведеню, єсть само єдна часть педагогичне науке, и ово се укратко, у изводу и мимогредъ чини; по чему се види; да г. бывшій учитель незна, какве су то педагогичне науке безъ кои учитель неможе своимъ важномъ позиву достойно одговорити.

Као што свештеникъ у исто време треба и проповедникъ да буде; тако и учитель мора и воспитатель быти. Онай узъ извршиванѣ обреда и форми црквени, треба да народъ у евангелской истини и дужностима христіян-

скимъ поучава; а овай мора поредъ обучаваня неяке дечице у читаню писаню и рачунаню, исту и воспитавати. И крозъ ово обоє, да имъ полезна знаня прибави и да ій, добродѣтелнымъ учини. За ово се пакъ млого више труда, знаня, вештине и стрплѣня изискуе, него што г. бывшій учитель београдскій мисли. И управъ изъ овогъ узрока, што се оће, да богослови све и сва буду, т. е. свештеницы, учителыи и воспитателыи, немогу ни єдной дужности, да достойно одговоре; єръ будъ су слаби учителыи тудъ се слабо кои дає и чути, да народу кадъ свештеникъ постане, поученія у евангелской истини дає и божіе слово проповеда. — Оканимо се дакле туђій послова, и оставімо свакомъ своє, па ће мо свакій своимъ позиву болѣ одговорити, и свою дужность съ већомъ ползомъ одправляти.

Што г. быв. учитель каже, да се и они за две или три године за учителя прилично успособе, кои нису богословію свршили, истика є. Но онъ овымъ неопроврга̀ва, него потврђава, оно, да су богослови, као учителыи повећой части немарльиви и небрежльиви: єръ кадъ єданъ учитель, кои ништа више ніе учіо, осимъ науке основны школа, больій успѣхъ унапредку ученика покаже, него млоги богослови, то є довольно ясно да су ови немарльиви и да учительству̀ю, као одъ беде. Кои се дакле ніе за свештника спремао, зна да нема кудъ на другу страну, и да є за њега зло, ако се у дужности учителъской непокаже и неодликуе; па є за то и съ манѣ знаня често больи учитель, него млоги богослови.

Да богослови у обште узето, немаю способности, особито првы година, за учитель народны школа, и да ову дужность узгредно а често и небрежльиво одправляю, сведоче и извѣстія ГГ. главны управителя основны школа. Шта више, мени є познато, а могао бы и званичнымъ актама потврдити, да има богослова, кои су учителыствовали, єръ су по гласу свидѣтелства њіовы съ добримъ успѣхомъ богословію свршили, па су због крайнѣ неспособности; душевны недостатака и немарльивости, учителыства лишени. Исто є тако истина, да добиванѣ парохія независи одъ прилѣжанія учителя у дужностима своимъ; єръ како богослови дужности своє, као учителыи одправляю, ніе духовнымъ властима познато, него школскимъ. Школске пакъ власти немогу, нити бы умѣстно было, мешати се у оно што њино ніе; због чега богослови, као учителыи по већой части само и гледаю, да се оной власти препоруче, одъ кои парохіе добиваю; а не ревностнымъ одправлянѣмъ учителыске дужности.

Да є заведеніе за изображаванѣ и воспитаванѣ учителя основны школа установити нуждно, доказали су млоги паметни и учени люди, па и сама школска надлежателства, као бывши одборъ просвештенія, комисія школска и т. д. Они дакле, кои су знали нужду и потребу оваковогъ заведенія доказати, знат ће и колико є година нуждно, да се млади люди у учителыскомъ заведенію уче, и за учителыско званіе успособе; по чему не ће г. быв. учителя за ово ни питати, нитъ є нуждно, да правителыство, за некакову, г. бывш. учителѣмъ измишлѣну и мниму економію, награду дає. Ако ће свакій и одъ свегъ срца по могућству своимъ, г. быв. учителя београдскогъ наградити ако се, као учитель народа, у проповеданю евангелске истине и дужности христіянски достойнымъ покаже. —

Доказивати далѣ, да є нуждно установити заведеніе за изображаванѣ и воспитаванѣ учителя основны школа толико бы значило, као кадъ бы когодъ стао доказивати, да є сунце светло. Ово држимъ да зна и г. быв. учитель београдскій, но суди и говори онако, како нѣму иде у рачунъ, а не како є болѣ за обшту стварь. Онъ да ніе было учитель, т. е. да ніе имао ухлѣблѣнія, не бы могао чекати и сва средства употреблявати, да одма свештеникъ у Београду буде, него бы морао одма, како бы духовна власть напоменула, у прву упразнѣну парохію ићи. Учителыство є дакле добро за шпекуланте и парохіе чекаюће богослове.

Но осимъ свега найчудніе є то, што г. быв. учитель захтева, да се добри богослови одма, како богословію свршe, у окр. варошіи за учителѣ поставляю, као да ове немаю учителя; или да треба како кои ђакъ богословію свршіи, старе и способне учителѣ, кои нису богослови гонити, и њи намештати. Ово колико є чудно, толико є и смешно; за то му одговарамъ овымъ светимъ речма: „Боже опрости му, єръ ніе знао, шта є чиніо-“ — Да пакъ и то быва, да богослови кадъ богословію съ добримъ превосходнымъ успѣхомъ свршe, у окр. варошима и паланкама учителыска места одма добиваю сведочи: Лозница, Ужице, Брусница, Београдъ, Пожаревацъ, Врбица и т. д.; па и у самомъ є Шабцу єданъ учитель богословъ.

Немойте се дакле г. бывшій благоразумный учителю мешати у туђъ посао, и у оно што незнате; него гледайте свою дужность и свой посао, па ће и за васъ и за обшту стварь млого болѣ быти. Исто тако немойте воєвати противъ обштепризнатогъ начела: да є нуждно заведеніе за изображаванѣ и воспитаванѣ учителя основны училишта установити; єръ то могу чинити само они, кои за напредакъ обшти ствари немаре, кои немаю отечестволюбія и кои служе назадняцима за средство.

„Паметномъ є мало доста.“ — С. *)

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Одъ неко доба разнео се гласъ, да се у турской а нарочито у Босни Србски пасоши мало уважаваю, да се трговцима изъ Србіе узимаю пасоши и даю турске тескере, тога є заиста и было, наравно манѣ него што се говорило. Но мы можемо наше читателѣ увѣрити, да є наше правителство учинило нуждан коракъ сбогъ тога, и као што чуемо Омер-паша издао є строгъ налогъ на све власти у Босни: да се Србски поданици неузмирую, да се Србски пасоши визираю, и да съ њима може свакій путовати по турской кудъ оће, без' да се коме одузме а место њега тескера изда. То су была само злоупотребленія гди кои турака, кои су несамо наше Србске него и Аустриске поданике съ њіовымъ пасошима узнемиривали. Томе злоупотребленію было є узрокъ такође и досаданѣ замршено станѣ Босне, коя злоупотребленія све више и више съ пута се укланяю, и тако трговцима путованѣ и тргованѣ олакшава се.

Съ рѣке Бояне 15. Марта. Свуда око нашіехъ краєвахъ, купе одъ рає оружѣ, кодъ насъ іоште нієсу почели; и млоги диване да се неће овуда ни купити — єръ веле да ће требати раи оружѣ кадъ пође войска на Црну Гору. Када бы се око Црне Горе покупило сво оружѣ и одъ Срба и Турака, као што се беше прие говорило, онда два дана ода далеко одъ границе Црне Горе, морали бы сви оружанимъ Црногорцима данакъ плаћати да ій недираю, Єръ они бы са оружѣмъ изашли међу неоружа-

*) Да не бы нашимъ читателыима са овымъ препиркама на досади были, нећемо више овако дуге одговоре и критике примати. — А кадъ узимамо више простора и времена, и мы ћемо наше мнѣніе о овоме предмету у кратко рећи. У.

не Бошняке, и терали безъ итнѣ марву, и носили сажнѣвене снопове. Паше и везири видили су добро, да докъ є Црне Горе, дотле на овомъ краю мира нема. Што се єсенасъ говорило да ће войска турска поћи на Црну Гору, было є се ућутало, и целе зиме ништа се о томъ ніе говорило; садъ са почеткомъ пролећа и топлогъ времена, почело се опетъ говорити, и то млого живлѣ него єсенасъ. И прекюче у вече стиже намъ овде гласъ да є сераскеръ Омер-паша изкао одъ Црне Горе данакъ, и то за сада по 30 гроша одъ сваке главе, а за будуће како се уреди — на то захтеванѣ, Црногорци пошлю неколико одабрани своиєхъ людій на договоръ, но они буду сви у Травнику позатворани. Шта ће далѣ быти видићемо. — Но мы сви знамо, а и сами Турци овуда кои познаю Црногорце говоре, да Црногорци неће дати данка, докъ годъ єдногъ кремена трає у Црной Гори.

— Садъ у прошлу Суботу, дигао є енглезкій конзулъ Г. Фонбланъ заставу коя є была поздравлѣна са 21. топъ изпредъ наше касарне. — И тымъ є та позната стварь са свимъ свршена.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Грчкой намераваю правити пароброде, чега ради већъ є правителство чинило уговоре узаймности са друштвомъ Лойда.

— Изъ Калифорніе изкопано є злата у 1851. за 286 миліона франака.

— Страшна зима была є ове године у саюзнимъ држамама Америке.

У Грчкимъ новина стои, ма да є лажный апостолъ Іонасъ Кингъ, кой є у Грчкой простирао науку нехристіянства іоште одъ пре 10. година, осућенъ на 15. дневный затворъ и на изгнанство изъ Грчке.

— Говори се, да Европске силе одустаю одъ закгеваня, да се съ бегунцыма у Швайцерской наодећима се, строжіе поступа.

— У Босни, селу Тисовцу, хтео є єданъ турскій офицыръ да затвори Србина попа. Овай повиче за помоћъ цело се село скупи око нѣгове куће и Турцы се разбегну. Бовћи се освете турске оставе сви селяцы своя огньишта и утеку у Далмацію. Было ій є око 500 душа. И млоги други Бошняци намераваю одъ стра зулумћарскогъ да беже, у Далмацію. У Ливну стигло є 1500 низама заєдно са 150 коня.

— У Паризу се сада млого говори, да ће се Л. Наполеонъ скоро за цара Французкогъ прогласити.

— У Русіи излазе 130 новина, одъ овы су 111. на рускомъ єзыку а 19. на польскомъ.

— У Бриелу пала су подъ судъ два учредника, што су нешто, противъ президента Францускогъ писали, па ій є заклетый судъ за невине прогласіо, єръ премда ньіовъ тужитель наводи, да є цела Европа обвезана Л. Наполеону због одржаня мира, опетъ га є оборіо ньіовъ бранитель, кои є одговоріо: Президентъ Француске републике ніе суверенъ, и старый Наполеонъ одрекао се свакогъ суверенства у Француской за себе и своє наслѣдынке. У Француской има само єданъ суверенъ, а то є народъ.

Князъ Молдавскій Гика установлява собственимъ трошкомъ заведеніе за обдржаванѣ сирота, за обучаванѣ бабица и єдно за истраживанѣ слугу и слушкиня.

— Затворени су у Паризу 30 привржениха Мазинієви заєдно са 30. немачки бегунаца; они су хтели да се советую због єдногъ манифеста.

Огласи.

(10) (2—3)

Онай лѣкъ за нузлу и покварено месо око зуба, о коме є была обява у 6. 8. и 10. числу овы новына, може се заєдно са упутствіемъ добыти и у Бѣограду кодъ Господара Павла Ранковића на сави на малой піяцы.

У Пожаревцу 31. Февруара 1852. год.

Владимиръ Васићъ.

(11) (1—3)

„НОВА ЛИРА.“

54. песме скуплѣне и печатане слепцемъ Єреміомъ Обр. Карацићемъ могу се добити по 2 гр. у кньижарн Г. М. Поповића, Возаровића; и кодъ Г. Милутина Радовановића, и на Терезіяма кодъ Тричка бакалина.

(12) (1—3)

Ниже подписаный препоручуе се публикуму са колачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фришко начинѣни. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту.

Васа Теньковићъ.

(31) (1—3)

Кућу братә мога съ 4 собе, куйномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шафарика даємъ подъ кирію, кому є дакле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и вићеня квартира яви.

Єфремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастояновића

У зданію подъ Єленомъ.

(14) (1—3)

Мою кућу (куплѣну одъ Панте Х. Стоила) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горнѣмъ бою 3. собе съ куйномъ, шпайзомъ и єдномъ диванаомъ на сокакъ, и дугачакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авліе има 2 простране собе са оџакліомъ сарачаномъ и куйномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ єспапъ. У авліи, коя є довольно пространа, има опетъ єдна мала кућа са 2 собе, куйномъ єднимъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 коня, заєдно са сенякомъ. Ко жели све то заєдно, или понаособъ одъ ђурђева дне или іоштъ ранієе, подъ кирію узети — нека ми се ради подгодбе благовремено прияви.

Іованъ Божићъ,

Касиръ камарашіе Београдске.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	31⅜
Сребро	24⅞

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 26. У Београду, у Петакъ 28. Марта. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Непадовићъ.

Овай листъ излази Вторнякомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Луцерну — Августа 1847.

Мы смо ради были тогъ истогъ дана попети се на чувеный брегъ Риги, одкле као што намъ єданъ простый Швайцерацъ рече: „види се савъ светъ.“ Зато нисмо чекали, ни тражили нит' бы могли наѣи каква кола — него опружимо пешке узъ лепо узано єзеро — тай путъ немогу дуго заборавити — съ десне стране таласало є се єзеро, и по гди кои рибаръ люшкао є се у чуну и спавао — у дну єзера стрш'о є предъ нама брегъ Риги, на врху кога ноѣили смо истогъ дана. Єзеро трає два сата дужине — и мы бы за толико дошли у Артъ, одкле се починѣ обично пенати на брегъ Риги, да насъ нису уз' путъ задржавале зреле шљиве, коє смо овымъ путемъ брали, и врућину разблаживали. — Кадъ доѣемо у селце Артъ было є ішштъ рано. Уѣемо у гостіоницу кодъ црногъ орла, гди насъ наше друштво съ пунимъ чашама весело дочека. И мы седнемо и почнемо се трудити да ій достигнемо. Но осимъ њи ту є было и съ другій страна млого путника, кои су се изкупляли и изчекивали, да сви заєдно пенѣмо се, на тай брегъ — осимъ насъ, было є другій ішште, коє людій коє жена преко 40. душа. Све се то спремало — сви су меняли своє чизме са подкованимъ за пењанѣ направлѣнымъ чизмама — сви су пунили своє о врату висеће чутурице са віномъ или съ другимъ коимъ чудотворнымъ балзамомъ, да се узпутъ крепе, кадъ се уморе, єрбо є брегъ врло омчитъ и стрменитъ и трає дуго. „Познаєте ли оногъ онамо што глоће онай батакъ одъ кокоши?“ рекне мени и Захорскомъ, єданъ одъ нашегъ друштва што є пре насъ дошао — мы се осврнемо, и видимо Мишеля найславніегъ професора философіе на Берлинскомъ универзитету, кои є заєдно са своіомъ женомъ седіо и ужинао. „Айде да му се явимо и да га поздравимо.“ Рекнемъ я Захорскомъ и обоица устанемо и одемо за нѣговъ асталъ. Онъ насъ є обоицу познао, али пошто є наочари метуо; єрбо обоица смо годину дана кодъ нѣга слушали Хеглову философію, и обоица смо у Диспутаторіуму были свагда за нѣгове мысли. Одма ми є се фаліо, како є добыо летосъ после могъ одлазка сребрну чашу одъ Срба у Берлину, са лепимъ надписомъ, и тай истый надписъ читао ми є србски као што є написано, и я самъ му се дивіо како є лепо изговарао србске речи, премда ни єдне речи нисамъ могао разумети, тако є србске речи кршіо. Каже ми да є тражіо Матића у Хайделбергу, и кадъ му я кажемъ да є онъ већъ быо одпутовао такоѣеръ у Швайцерску, да феріе у Генфу проведе, и да ћу га я у Генфу наѣи, моліо ме да га поздравимъ. Онъ путуе, да време своегъ школскогъ одмора на путу у Швайцерской и Италіи проведе — мени є врло мило было што самъ га видіо, єрбо одъ свію професора у Берлину и Хайделбергу, одъ нѣга самъ найвише ползе имао, и найрадіе самъ га слушао, онъ ми на срцу лежи упоредо са нашимъ добримъ професоромъ Бранковићемъ — єрбо єданъ извео ме є и упутіо у полю философіе и зрелієгъ мышленя а другій ме є утемељіо у понятіяма коя су права, и коя су се ішштъ колебала. Помоћу обоице, моє детинѣ ограничене мысли, нашле су себи вѣчиту неограниченость, и слободу мишленя, расуђиваня и по своимъ собственимъ убеђеняма пресуђенѣ. — Мы смо се ішштъ разговарали — и кадъ самъ му казао да ћу у Генфу зимовати, млого ме є коешта учіо чимъ се могу у Генфу ползовати „тамо“ рекне ми онъ прирастанку „тамо у Генфу, идите те слушайте богословію као што се тамо предае, и онда видиѣете да Хеглова философія, ніе ништа друго него религія разумны и слободомыслећій людій, онде ће вамъ калвини посведочити моє речи, да є се философія у овомъ веку по средствомъ Хегла помирила са богословіомъ.“ — време буде за полазакъ. Воће и они што су пртлягъ натоварили повичу да се полази. Єдно мало звонце зазвони. Све узаври. Я Захорскій и ішштъ двоица погодимо, за насъ єднога кои є имао на леѣима сепетъ (велику котарицу) и натоваримо му наше ствари, и капуте. Ту купимо млоги по єдне велике швайцерске ципеле, за пењанѣ узбрдо, коє су доста тешке, єръ су вешто и са дугачкимъ гвожђемъ подковане, тако, да гди станешъ, ма како узбрдо было, неможе се нога омаѣи — потомъ купимо дуге штапове, кои су преко насъ ішштъ по два педля дугачки, и на дну имали су одъ гвожђа дугачакъ гвозденъ шилякъ, а на врху, опетъ єдна яка гвоздена кука, съ коіомъ кукомъ гди є врло узбрдо, путникъ закачи за землю или за грану па се онда узпуже, или ако бы се кои отискао да се тимъ задржи. Четири сата ішштъ ніе было, кадъ смо пошли. Ишли смо као каква войска до подъ брегъ. Чимъ смо изашли изъ села Арта, већъ є одма почела дивљчность овогъ предѣла излазити предъ насъ.

Лепо, а и доста смешно было є видити, такву єдну гомилу, са дугачкимъ штаповима као са копљима, гди иде, и свакій є носіо узасе своє найнуждніе потребе, и кадъ човекъ погледа, рекао бы да є каква селидба или бежанія — само што деце ішштъ нема. Насъ неколико были смо изостали гледећи єдно велико каменѣ, коє є се съ брега свалило — кадъ узбрдо пођемо стигнемо професора Мишелю, гди на єдномъ камену седи и одмара се;

а нѣговъ воћа стаяо є поредъ нѣга и носіо му торбу. Текъ смо се были примили узбрдо, и онъ є быо побледіо као крпа, и діяо є одъ умора — и питао є: „Єсмо ли на по брега вeће?“ „Сутраће мо око ово доба быти ако се тако често одмарали будете и ако тако узидете“ одговори му нѣговъ воћа. И ми ту мало станемо, више нѣга ради, него због умора. Облакъ кои є быо заклоніо сунце разиће се; и сунце иза брега осія према нама плаво єзеро и нѣгове обале. Песме са сви страна одъ разсѣяни путника заоре се. У мени срце заигра — и мы се опростимо съ овимъ чедомъ Философіе, и полетимо узбрдо као срне, у недра ужелѣне и нигда ничимъ ненадвишене природе, и укругъ веселогъ, блаженогъ и срећногъ ћачкогъ живота. Мишелѣ остане седећи, да се одмори, па да се напіє изъ своє путничке тиквице, трешњеве воде, коє ништа друго ніе, него ракія, и коя є у овомъ философичномъ вѣку такође єдно философично име добыла и зове се међу отмѣнымъ людма трешњева вода (Kirſchenwaßer) — но пословица вели: курякъ, ако и кожу промени ћудъ остає — тако и то, ракія макаръ да има хиляду просвећены, цивилизираны и углаћены имена, опетъ нѣнъ мирисъ остає кои свакоме каже: я самъ мученица ракія, што самъ крозъ воду и крозъ ватру прошла, не да васъ у светъ истине доведемъ, него да вамъ сунце помрачимъ; не да васъ на овомъ свету утемельимъ, него да вамъ докажемъ да се земля окреће, и напоследку, не, да васъ изкупимъ, него да васъ задужимъ.

Мы нисмо требали млого времена, да претечемо све путнике. Има єданъ малый путићъ закопанъ, куда за неволю могло бы се на магарету и яшити, као што и чине енглезкинѣ, но ми кодъ нашій млады ногу нисмо тражили магарце; него смо се у натѣчъ пеняли, ко ће пре доћи на връ брега. Найвише смо итали за то да видимо са тога брега дивный залазакъ сунца, и да видимо све околине и єзера при последньимъ зрацима. Єрбо путовати по Швайцерской, а невидьти са брега Риги, залазакъ и излазакъ сунца, было бы наликъ на оне аціе, кои у Єрусалиму нису были на Ускрсъ. Да бы се пре попели, и сунце, коє се вeћъ западу клонило, и коє изабрега нисмо никако видили, оставимо мы утрвену путаню, коя є млого веругала и заилазила наоколо, и преко безъ пута, куда се само козе пужу, пођемо сви они кои су се у своє ноге поуздати могли. Путници были су сви као мрави по брегу расѣяни, и само довикиванѣ изъ далека нашіи воћа, држало є неку свезу међу свима нама. — Я и іоштъ двоица одъ Хайделбергскій ћака, были смо одъ нашегъ друштва први, кои смо се на връ брега попели. Уморени али задовольни сели смо на лепу зелену рудину — єданъ за другимъ после долазили су и редомъ око насъ заседали. пола є сата прошло тако, ми смо седили, и ни єданъ єдне речи ніе говоріо. Свакій є гледао, са оне висине на лепоту овогъ света. Кадъ смо се попели, сунце праштало се вeћъ са ведримъ небомъ, и полазило да и оно у тихой ноћи одъ своегъ путованя одмори се. При залазку сунца цела є се околина црвенила, брегъ є врло омчитъ, на подобіе пласта, и чинило намъ се као да све то са єдне високе куле гледамо. Изподъ насъ стаяле су лепе, зелене и плодне долине, окићене са непребровнымъ малымъ брежчићима; села и варошице єдва су се могли разпознати, по гди коє беле цркве, наличиле су на кринъ у башти — єзеро цугско и луцерско были су найближе, и оба своимъ люлюшканѣмъ купала су темель тога великогъ брега, но осимъ та два єзера, кажу да се види іоште десетъ другій манъи єзера, я ій нисамъ брояо зато ти немемъ ни казати є ли истина. Предъ нама были су питоми и населѣни предѣли, иза насъ видиле су се само голе стѣне, непроходни брегови, са снегомъ покривени, и ништа лепше ніе было видити него после залазка сунца, на връовима снѣжны брегова выше насъ іоштъ ясни данъ и зракъ сунца, кадъ є се у долинама съ друге стране око єзера, почео вeћъ мракъ ватати.

Сунце є зашло вeћъ, и последньи нѣгови зраци изчезли су са връова високи према нама Алпа, мы смо сви ћутећи седили и гледали, како се сва околина мало по мало мрачи кадъ на єданъ путъ сви путници као изъ єдне гуше блекнуше радостно. Я се осврнемъ и видимъ єдну нову дивоту овога света. Месецъ кои є поитао, да насъ неостави у мраку, и да насъ утѣши за успаванымъ сунцемъ, у свой своіой лепоти, виріо є съ другогъ єдногъ брега у єдной линіи према нама. Кадъ є изашао иза брега, чинило намъ є се да иде млого брже него обично. По гди кои облачићъ заклони га, само зато, да га после краткогъ чеканя радіе примимо, и вeћма ценимо. — То є было онакво вече, какво ни єданъ поета у своимъ романима; ни єданъ молеръ у своимъ фарбама, неможе измислити ни представити; то є было єдно вече, о комъ бадава ти пишемъ, єрбо и я мислимъ самъ да самъ само саняо, и да таково што неможе у ствари быти. — Западнѣ црвенило пратило є сунце, у нѣгову мрачну постелю, сва є околина у мртвомъ сну, изподъ насъ почивала, по гди коя ватра у дальини светлила се, коя се ніе могла ничимъ разликовати одъ небесны звезда, звона изъ Кіснахта и други села звонила су на молитву: ave maria, и то насъ є опоминяло да смо на земльи — ноћна тишина была є свуда, само се по гди коя песма изъ дальине чула одъ пастира, кои су своє стадо у колебе терали, и те песме спроводили су млогоразлични гласови малы звонцета и клепетуша коє обично овуда, као и кодъ насъ кравама око врата вежу — све то надвисила є месечина, коя є се умалимъ таласићима цугскогъ єзера преливала, и свако найманѣ комешанѣ воде, изгледало є као найсяйніе сребро.

Мы бы сву ноћь остали ту, да насъ наше воће неопомену, да треба ићи и тражити гди ћемо ноћити; и текъ кадъ пођемо, осетимо како є зима, и како су наше озноєне груди оладниле.

(Продуженіе.)

ЗАО ПАЗАРЪ.

У великой вароши Лондону налази се млого будала, кои имаю радо новце, сатове и драгоцѣно прстенѣ други людій, и немирую донде, докле ій недобію. Они долазе до тога чрезъ лукавство и превару, а доста путій и чрезъ отважно нападанѣ у средъ подне и на сокаку. Єдномъ испада за рукомъ а другомъ не. Лондонскій тавничаръ и целатъ знаю о томъ млого причати. Редкій случай догоди се єданпуть некомъ отмѣномъ и богатомъ човеку. Краль и млоги други великаши и госпоє скупе се єдногъ дана у кралѣву башту, у коіой су се путанѣ виле и простирале до у єдну шуму. Ту су дошли и млоги други граћани, кои нису жалили да учине єданъ путъ и да изгубе сатъ два, само да виде свога милогъ краля и нѣгову фамилію задовольне и срећне. Єло се и пило, свирало и играло. Ишло се ушетню по лепимъ стазама међу мирисавимъ бокорима руже, некій самъ а некій у друштву, како се є трефило. Єданъ човекъ лепо обученъ, као да є и онъ

одъ тога дружтва носећи исподъ капута пиштоль заустави се у некомъ удаљномъ предѣлу кодъ єдногъ дрвета, гди се є башта са шумомъ граничила и помисли. „Та вальда ће ми ко му драго пасти шака! како є мисліо, онако се и збыло. Єданъ господинъ имаюћи блистаюћи прстенъ, златне ланце одъ сата, копче съ драгимъ каменѣмъ украшене и єдну златну звезду, шеташе се по ладовини дрвећа и немисляше ни наша. Али онай угурсузъ иза дрвета млого є у онай ма мисліо; изиће предъ тогъ господина, начини му єданъ дубокій поклонъ, извуче исподъ капута пиштоль и управи му га на прси, молећи га притомъ са свимъ учтиво, да невиче, єръ нико несме знати, шта ће се они разговарати. Господинъ є паметно мисліо: „тѣло є скуплѣ, него новцы, болѣ изгубити прстенъ него прстъ“, и обећа да ће ћутати. Милостивый господине,“ продужи нападачъ, оћете л' ваша два сата за добре новце продати? Нашъ учитель навія сатове свакій данъ другчіе, па за то никадъ неможемо да знамо, колико є управъ сатій, а на сунчаномъ сату излизале се цифре.“ Овай господинъ оће неће мораде продати томъ ниткову своя два лепа сата за неколико крайцара или за толико, за колико се єдва єдна чаша ракіе попити може. И на такавъ истый начинъ одкупи му овай угурсузъ прстенъ, копче, звезду и златно срце, ков му є на кошуљи стаяло. Садъ помисли господинъ: „Фала Богу куртализао самъ се“, али айдукъ поче на ново говорити, држећи єднако у левой руци пиштоль: „милостивый господине, кадъ смо већъ тако лепо насъ двое назарили, дай да вамъ продамъ и я одъ могъ еспапа штогодъ.“ Господинъ помисли на ону пословицу, у какво се коло уватишъ, онако морашъ и играти и рекне: „дела да видимъ, шта имате.“ Лоповъ извади изъ џепа неке ствари, ков є одъ некогъ чивитара покуповао или гдигодъ на клупи нашао, па му господинъ свако парче скупо и прескупо плати. Кадъ овомъ ниткову само пиштоль непродатъ остане, и види, да су добромъ господину іоштъ неколико дуката у свиленой кеси заостали, стане му говорити: „Милостивый господине, айде да вамъ за тай кусуръ продамъ и мой пиштоль. Нѣга є найболій майсторъ у Лондону сградіо, вреди, братъ брату два дуката.“ Ала є будала „помисли господинъ у себи, и купи пиштоль. Кадъ добіе пиштоль у руке окрене га на лопова и рекне: „Стани мало деліо, и пођи одма предаме, куда ти я кажемъ, или ћу те на место убити.“ Али нитковъ скочи у шуму и рекне, пуцайте слободно, ніе пунъ. Господинъ одапне пиштоль и заиста ніе хтео пући. Мете шипку у цевъ и увери се да ни зрнца барута у ньой нема. Айдукъ є мећутимъ дубоко заишао у шуму, отмѣный Енглезъ врати се натрагъ посрамлѣнъ, што се тако лако преварити дао.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Монастиръ Вуянъ у окр. руди. 22. Марта 1852. Година 1598. была є, када су іоштъ непрестано силне гомиле невѣрника, изъ дальни краєва света, у Србіи врвиле. Они су храмове у славу Христа спасителя подигнуте, рушили и сяйность ньіову гасили. И монастиръ Обровинъ, тако у старо време а сада монастиръ вуянъ зовомый, ту є жалостну судбу искусіо. Онъ є крозъ сва столѣтія старе независиме славе Србске сіяо, па текъ 1598. године разоренъ быо. Но побожный народъ србскій уоколини тога монастира, ніе тео одъ тога светогъ места одустати, него є ипакъ, сходно тужнимъ своимъ обстоятелствама; богомолю начиніо и ипакъ — ту долазіо и Богу се моліо. Ту є мирско свештенство онда служило. Тако є двеста година непрестано траяло. Съ концемъ осамнайстогъ столѣтія почео є служити той цркви свештеникъ Радисавъ Милошевићъ. Са свршеткомъ осамнайстогъ столѣтія наврши се и искушеніе и бѣда народа србскогъ. Почетакъ деветнайстогъ столѣтія разагнао є облакъ съ неба Србіе и сунце напредка србскогъ обасяло є Србію, и утѣшило народъ србскій именомъ Карађорђа. Све є свойски на посо устаяло было докъ є Карађорђе ланце робства скидао, друга су браћа опетъ цркве и монастире гледала. Садъ монастиру Обровину, зрака спасенія сине. Два важна Србина Никола Лунѣвица и Миланъ Обреновићъ долазећи цркви кодъ зидина овогъ монастира дођу на ту мысао, и разговоръ са свештеникомъ Радисавомъ, како бы было да се монастиръ обнови. То се брзо и предложи и оконча на ползу возобновлѣня монастира; єръ є пламенъ пропиреногъ родолюбія живо дѣйствовао. Свештеникъ — Радисавъ быо є удовацъ, онъ се посвети монашескомъ чину, и како она два важна Србина, тако и онъ, снажно настану те се монастиръ возобнови, а потомъ наименуе монастиръ Вуянъ као што се планина, у коіой се наоди зове. Штета што ніе старо име остало. Срећно то време, када є монастиръ Вуянъ возобновлѣнъ и подигнутъ, было є прво доба воскресенія славе и слободе србске. година 1807. отацъ Радисавъ управляюћи овомъ светомъ обители, да бы нуждно братство саставити мого закалуђери и свога синовца Іосифа Милошевића, кои є дотле 2—3 године мирскій свештеникъ быо па удовъ остао. Наскоро затимъ умре отацъ Радисавъ и отацъ Іосифъ Милошевићъ предузме правленіе монастира Вуяна као нѣговъ постриженикъ и поставлѣній настоятель. Заиста ніе мого овай светый домъ у почетку своги возобновленя, болѣгъ старешину пожелити ни добыти. Отацъ Іосифъ узевши преда се управу тога монастира, возобнови нурію одъ три села, Брђана, Прислонице и Лунѣвице, означи шуму и атаръ монастирскій, и свакій се данъ старао о болѣмъ снабдѣнію тога светогъ места. Онъ є безодморно дѣлао о напредку монастира особито о умноженю баштине монастирске и то до 1833. отацъ побуђенъ побожнимъ чуствама своима науми посѣтити и светый гробъ Христа Спасителя. Онъ срећно оконча ово христіянско и молитвено путешествіе и врати се у монастиръ Вуянъ са своимъ смирености монашескомъ. Садъ као аџія и посѣтитель светога гроба, нашъ отацъ Іосифъ, увелича своіе почитаніе и уваженѣ кадъ побожногъ народа и буде прозванъ аџи Іосифъ; онъ, као разуманъ човекъ, великій почитатель свога духовногъ чина и неутрудимый дѣлатель божіегъ винограда, свакій є данъ све више и више почитованъ и уважаванъ бывао. Онъ, достоянъ свога чина, довео є монастиръ Вуянъ у таково положенѣ коіе му кодъ целогъ народа честъ чини. Све є подъ нѣговимъ настоятелствомъ цветало. Цркву є монастирску украсіо и измалао, звонару и звона подиго, баштину распространіо и уредіо, а шуму такођеръ распространіо, подгаіо и у добромъ станю сачувао: све є то онъ іоштъ съ помоћу четиръ брата своя у монастиру израдіо. Ово братство монастира Вуяна, могло бы служити за образацъ слоге; но то се све разумной управи нашега аџи Іосифа благодарити има. И братія нѣгова єсу достойны служительи светога олтара кои су той слози све приносили; али и нашъ аџія свуе братію као отацъ синове сматрао и тако съ ньима живіо. Као што све на овомъ свету конацъ има тако и животъ човечіи. Нашемъ є аџіи настала была 75 година старости и іоштъ єднако се онъ отимао и ніе уступао своіой братіи, како у раду тако и у молитвама особито

овога великога поста. Но дани су изброяни были, и часъ дође, да нашъ добрый аџи Іосифъ у нѣдра Аврамова оде. Онъ є се 13. Марта разболео а 16. ноћу преселіо увѣчность. У понедельникъ 17. Марта предъ вече, тѣло нѣгово, съ великимъ торжествомъ жалости у присутствію силногъ народа изъ околни села, и многобройногъ свештенства оба чина, предано буде матери земльи. Покойникъ є роћенъ — 1777. у селу Добринъи окруж. ужичкогъ па како му є мати остала удовица, она є се удала у село прислоницу нурію м. Вуйна, и сву є свою децу собомъ одвела. Ту є онъ съ браћомъ своіомъ живіо, и како є и више браће по матери имао, тако се они ту стане умноже и расплоде тако, да є та фамилія у ономъ краю врло многолюдна постала. Само петъ лица има, кои свештенический чинъ имаю. Но нашъ упокоєный аџія ніє заборавіо и себи наслѣдника, изъ своє фамиліе, у м. Вуйну оставити. Отацъ Партеніе, кога є онъ одъ младости монашескомъ чину посветіо, скромнымъ и точнимъ испуняванѣмъ св. обреда монашески, као и трудолюбіемъ у економичномъ обзиру, велику є надежду, іошть за живота, почив. аџіи давао. И заиста, упокоєный аџія, бистримъ своимъ окомъ ніє мого достойнієгъ изабрати. *) Нашъ у покоєный аџи Іосифъ, покрай многоважне монашеске дужности своє, участвовао є у време Караџорџево, готово у свимъ биткама онога времена, и велике є труде подносіо. Све што се на напредакъ и срећу нѣговогъ отечества односило, онъ є о свему томъ благородно мысліо, и свагда живо саучастіе показивао. — Пре смрти на неколико дана, самъ є писмено неко расположенъ, са доста знатномъ своіомъ собственоћћу, учиніо. Ни єдну цркву ни єданъ монастиръ у окружію рудничкомъ ніє изоставіо и заборавіо, свакой є богомольи по неку суму оставіо; шта више и окружію чачанскомъ неке є монастире поменуо и поклоне имъ завештао. Али монастиръ Вуянъ, место нѣговогъ постриженя, света обитель, гди є найвећу частъ свога живота у монашескомъ чину провео, онъ є найзнаменитію часть нѣгове наклоности и благодарности добіо све што є иза горньи завештанія остало, истоме є монастиру остало. Богъ нека га причастникомъ царства небесногъ учини, єръ є онъ іошть овде на земльи своимъ добримъ дѣлима зато заслуге учиніо. Вѣчна му памятъ.

*) Кадъ є тако у свему достоянъ свога предшественика треба а и праведно є да онъ нѣгово место и заступи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Овде саобштавамо читательима Маџарско язическо оченашъ, кое є 1848. године за време буне по целой Маџарской циркулирало: „Веруємь у єдино Кошутово свемогућство, кои є Маџарску и Ердель изнова створіо, кои се зачео у истинитости, а родіо се у Земплину; кои є одъ Метерниха бio мученъ, у Будимскомъ граду саранѣнъ, а после три године одъ мртвихъ воскреснуо и вознесао се горе у Пожунъ, да оданде бечкомъ трулежу пресуду изрече. Веруємъ у Кошута, у пододговорно министерство и у саєдиненѣ Маџара за вечиту слободу Аминъ.“

— Люди напредую съ ньіовимъ изобрѣтеніяма толико, да 2.000 год. неће имати шта радити. Садъ су изнашли у Енглезской єдну машину за изкопаванѣ крумпира, коју два коня вуку. Она изкопава крумпиръ изъ землѣ, чисти и на кола га баца, а селякъ поредъ свегъ тогъ посла нема ништа радити, већъ може пушити, ако є дуванція. —

— Бирманци злоставляю непрестано Европейце. Генералъ Годвинъ дошавши изъ Енглезке руководиће походъ противъ Бирманаца. Онъ є већъ противъ ньи ратовао год. 1827.

— Како се давно чуло намеравали су Енглези развалити стаклену палату, у кою су пр. године изложе светске на угледъ стављяли; а по новіимъ известіяма противи се томе єдна часть Енглеза и желе одъ нѣ начинити єдну зимню башту. —

— У Паризу умро є овы дана єданъ особенякъ и начиніо є тестаментъ, кое га извршиванѣ задає не малу бригу власти, покойный є оставіо 200.000 франака, да ій свимъ лицама равно поделе, коя су обитавала у єдной нѣговой кући последньи 10 година. Истраживанѣ овы людій, кои су пре 10 година у той кући живили, ніє малый посао.

Огласи.

(15) (3—3

Долеподписаный обявлюємъ свакоме коій бы случайно одъ задржаваня мокраће тако званогъ камена страдао да самъ му устаню за 24. сата помоћи, и да у томе свакоме и у свако време мою помоћь дати неодричемъ.

Яшаръ Ацемовићъ,
Ћатипъ ђумрука Београдскога.

(16) (1—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре краткогъ времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ, шнайдеромъ Аустриско-Бело-Црквапске регементе да имъ по постоећой уреби униформе и све остале овой принадлежеће потребе набави, — такове су одъ нѣга већъ добили. Па како су исте альине у Бечу правлѣне чега ради є майсторъ Алекса нарочито тамо ишао, и како су одъ фине матеріе и вешто скроєне безъ да се и найманѣ примѣчаніе сверху ньи учинити може, и како су спрама красоте и важности ньине за доста єфтину цену начинѣне, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овымъ благодарность изявлюе, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме є нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Беча добавити може целу униформу доста умѣреномъ ценомъ, почемъ є онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, по коме се на найбржу руку ма колико было униформи добити може.

Ко дакле оће нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракостића, преко кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ ньиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

☞ Због Ускрса у Вторникъ новине изаћи немогу.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 27. У Београду, у Вторникъ 4. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продуженіе.)

Брегъ Риги високъ є преко 5500 стопа одъ морскогъ корита. Нѣговъ връ зове се Кулмъ, гди има єдна велика гостилница, гди се могу сместити и преноћити више одъ 150 путника — но кадъ смо мы дошли было є веће све пуно, и мы поитамо низъ брдо да бы у другомъ гостилнику уграбили преноћиште. Мало нешто више одъ четврти сата дошли смо у другу гостіоницу што се зове Штафелъ, гди насъ є выше одъ 60 путника заєдно было. Осимъ те две куће неможе се нигди више на томъ брегу ноћити. Онако уморни сели смо за пуне и окићене астале, и кодъ лепе вечере и гди коє чаше францускогъ віна, заборавимо брзо на лепый залазакъ сунца. — Та є вечера исто тако весела и лепа была, као што є залазакъ сунца романтичанъ бio. Путници были су помешани, различни народи, изъ целогъ света, различни єзици, врева и лупканѣ таньира и чаша, траяло є до неко доба ноћи. Млоги су отишли раніе да спаваю — но хайдельбергски ђаци, у свачему први, ту су последньи устали иза астала. Мы се разделимо по собама, гди смо имали лепе и чисте постелѣ — кућа є готово сва дрвена, и бояли смо се сву ноћь да се незапали, ни єданъ не бы се могли избавити, єръ смо тако високо собе имали. Сутра данъ пре излазка сунца на єдно по сата, слуге одъ гостилнице, и наше воће зашли су и све насъ избудили. Мы се одма обучемо, и поитамо на брегъ гди смо прошлогъ вечера были, да дочекамо излазакъ сунца. Да нису съ нама воће ишле и неколико запалѣни буктиня носили, не бы могли потрефити да изађемо на брегъ, тако є густа магла была — и могли смо маглу рукомъ увати и опипати. Кадъ се попенѣмо на Кулмъ (връ брега) нађемо іоштъ двоиномъ толико путника, гди у ономъ облаку стоє, и чекаю да виде излазакъ сунца. И смешно є было видити — гди млоги, поредъ свега тога што є магла была; и што сунце іоштъ ніе се почело ни помолати; — отворили дурбилѣ, па гледе у маглу.

Мало по мало магле нестане, и више насъ видимо чисто небо са звездама, савъ предѣлъ ниже насъ са своимъ єзерима бio є таманъ, и ништа се ніе могло єдно одъ другогъ разликовати. Выше одъ 300 путника было є — и сви су гледали къ истоку, 5 сатій было є прошло, и на истоку почну се звезде єдна поєдна топити, и бледа прва сяйноћа на небу, за румени се, и увѣри насъ да є близу сунце; коє се после неколико минута преко брега изваля, и све насъ, и савъ просторъ око насъ осія. Са свію краєва света ту насъ є было, и при излазку сунца, свакій є своимъ матерньимъ єзыкомъ изражавао своє чуденѣ, несматраюћи да л' га ко годъ разуме. — И кратка врева измешана одъ различны єзыка траяла є само неколико тренутака — после тога сви се ућуте — и свакій крозъ очи разговарао се са своимъ чуствама, свакій є повратіо се у себе, и погледъ было є толмачъ души и срцу ове нигда довольно не изтолковане књиге, природе. — Найсмешніе є было видити оне путнике, кои су кратковидни и кои немогу ни два корака далеко предъ собомъ стварь какву разпознати, и кои ипакъ гледе са удивленіемъ предъ собомъ пруженый просторъ одъ 50—60 миля; међу ньима є было и професоръ Мишелѣ, кои треба двоє наочари кадъ оће што да чита, и кои є ипакъ као што намъ после каже наброяо 18. єзера по долинама, и бреговима, и коє ништа друго ніе было, него мали облаци, и у долинама сбієна и разкомадана магла, коє се све белило исто као вода, и коє є онъ у место єзера све поброяо и у свой дневникъ записао. — Са висине тога брега мы нисмо дуго уживали те лепе околине — єръ после излазка сунца ніе дуго траяло, а магла доће и целу ту красоту, сва брда и долине, све варошице и єзера прогута и у свой непрозрачный скутъ завіе. А и пре тога редко смо кои тренутакъ уграбили, да цео просторъ у єданпутъ єднымъ погледомъ прегледамо; єрбо мали облаци изподъ насъ летилису, и єдне предѣле закланяли, а друге опетъ су намъ одкривали — облаци су изподъ насъ тако брзо ишли, да намъ є се чинило да нашъ брегъ на комъ стоимо иде, и млоги су осетили несвестъ, и морали су после дужегъ гледаня зажмурити и лећи на землю, и онда све се око ньи окрећало као да су піяни.

Кадъ обузму облаци и магла и връ брега на комъ смо стаяли, и кадъ сунце, коє є мало пре онако весело изашло, почне се мало по мало съ магломъ борећи се изчезавати, и кадъ намъ кажу кои су вешти овимъ краєвима, да ћемо бадава чекати да се магла разиће — онда ми поитамо опетъ у нашу гостилницу, гди смо ноћили — и сви путници, разиђу се на своє квартире — докъ смо дошли до гостилнице были су намъ горнѣ альине мокре; такова є густа магла была. — Прилично смо озебли, и млоги одъ насъ легнемо на ново, у кревете кои іоштъ нису се были оладили, и тако одспавамо зору.

Пре негъ што самъ почео путовати по Швайцерской я самъ мысліо да путованѣ страота скупо стои, али сада видимъ да ништа ніе ни у пола онако скупо као што самъ мысліо. Осимъ за рану и преноћишта, нема се зашто друго да новци троше, — а потребе као рана и квартири свуда су євтиніе него у Германій, и када бы имао

постояно прихода само петъ форинти сребра на данъ, я бы целогъ могъ живота могао овако комотно путовати, и да нигди у єдномъ месту две ноћи неноћимъ. Само єданъ примѣръ євтиноће да ти наведемъ, па по томе можешъ судити о осталомъ трошку — — пре нег' што смо съ брега пошли сели смо да доручкуємо или што но просвећени Срби кажу да фруштукуємо. Тай доручакъ био є онакавъ, кои бы у средъ єдне европске велике вароши, найвећой господи могао быти поднешенъ. Посуће є сво сребрно, и у лепимъ порцуланскимъ ибрицима стаяла є кафа и млеко, све єдно до другогъ преко читавогъ астала, шећеръ є такође стаяо редомъ, и свакій є узимао, сипао доливао, умакао, шта є хтео и колико є хтео — ту се ніє давало на комадиће шећера и леба, ни на порціе кафе и млека, него колико можешъ поєсти — далѣ осимъ кафе и млека, было є єдно десетъ таньира пуни белогъ лепогъ меда — бутеръ и швайцерскій сиръ нећу ти ни спомињати, єръ то никако се са астала и недиже — и іоштъ єданъ чудноватъ обичай при єлу има, за когъ ни самъ знао, докъ у Швайцерску нисамъ дошао, а то є што одсеку одъ великогъ швайцерскогъ сира дебелу кришку, па онда по той кришки намажу бутеромъ, па потоме бутеру опетъ помажу медомъ, па онда то загризати, или на мале комадиће сећи па єсти, неизказано є сладко. И што нигда нисамъ могао помыслити да се бутеръ и медъ могу сложити и заєдно єсти, то сада самъ се, самъ собомъ увѣріо, єрбо ништа радіє неєдемъ него то троє заєдно. То самъ ти я побројо само она єла коя самъ я радо єо, а за друга као за шунке, за пржена и ровита яя, за бивтеке нисамъ хтео ни спомињати, чега є такође, и млоге друге ћаконіє за доста было, и свакій є бирао шта му є срце желило, єо є колико є могао — ми смо читавъ сатъ седили за асталомъ и єли — кадъ пођемо на велико наше чудо за тай фруштукъ нисмо више платили одъ єдногъ франка (ни пуни 5 гроша.) — толико обично наплаћує се доручакъ по целой Швайцерской, па или поєо млого као Енглезъ или мало као Холандезъ, єданъ ти є рачунъ.

Садъ — кадъ си ме узбрдо пратіо са читанѣмъ, докъ самъ се на тай брегъ попео; треба да ме пратишъ и докъ сиђемъ низбрдо — природна є ствар да ћемо брже низбрдо саћи, него што смо се попели.

Мы смо одма после доручка пошли, рано є іоштъ было, и онима, кои су у долини и за тога брега, текъ се онда сунце рађало — мы нисмо слазили на ону страну и онимъ истимъ путемъ, коимъ смо се попели, него са свимъ на другу против-положену страну — магла є се была већъ почела дизати, и за кратко време изађемо изъ облака на чистину, и видимо предъ собомъ лепо єзеро луцернско и Луцернъ и све околине. — Тай брегъ има млого траве за нашу, и на њему пасе обично цело лето преко две хиляде крава и волова, кои за єдно са чобанима читаво лето неслазе доле, него у своимъ колебама живе, и музу млеко и праве сиръ — време се было отоплило, и ютреньи ладный воздухъ ублажіо се зракомъ сунца. Мы смо весело слазили — све є око насъ, было будно, и све є ишло на свой посао — краве разсѣяне по читавомъ брегу пасле су, и на свакой куцкивало є звонце са различнимъ гласовима, пастири довикивали су се на њіове невине забаве; по гдикоя птица съ ниже насъ пробала є своя крила и свой гласъ — по гди коє несташно яре скакало є по прлюши; девойке и жене чисто обучене пролетале су као срне мимо насъ и поредъ насъ, и носиле су каблове да музу краве — пастири су певали своимъ особитимъ швайцерскимъ гласомъ, и њіовъ гласъ слагао се са риканѣмъ неизброєны крава, и са звонцетима — све то заєдно саглашавало се, и чинило є єдну такву хармонію, какову човекъ неможе саняти — слаће музике за мене ніє имао Бечъ, Прагъ ни Берлинъ — све є то певало, и све є певаюћи свой посао радило — и кадъ човекъ помисли, да ове срећне сироте богатством, а богаташи задовольством, проводе свако ютро тако певаюћи; кадъ помисли, да све бриге њіовогъ целогъ живота, кадъ бы се скупиле и метуле на мѣрило, быле бы лакше и манѣ, него бриге одъ єдногъ дана, краля францускогъ или кога другогъ; кадъ човекъ помисли да є и тай алпискій пастиръ, после свогъ ручка на зеленой трави према сунцу, исто онако ситъ као богатый Ротшилдъ кадъ устане иза свогъ сваке разкоши пуногъ астала, гди човекъ чимъ седне насити се већъ очима — кадъ помисли човекъ да исто тако найбогатій човекъ єде са єдномъ кашикомъ као и овай простый пастиръ — кадъ помысли човекъ све то, могао бы се преварити, да остави вароши, да се одрече свега, па да узме пастирскій штапъ и овуда певаюћи, да проведе свой животъ — али кадъ човекъ опетъ помисли, да и та сама помисао, и сви степени и стања човечіе среће, и несреће, радости и жалости, спокойства и бриге, богатства и сиромашства нису ништа. — И све што си у целомъ своимъ животу изкусіо, видіо, читао или чуо — све то или сабрао или одузео, или умложіо или разделіо, увекъ и у свако доба бы ће ти производъ *велико ништа*; само ако будешъ попео твоє мысли на ону точку, съ коє можешъ надмашити све ове ствари, коє само за обичне, люде суштествую. Славный филозофъ Гробъ, найвећій є темель те филозофичне системе: — кадъ и то съ те друге стране помисли, онда остає при ономе при чему се нашао — живи у ономъ станю у комъ се нашао.

Идући низъ брдо одмарали смо се више пута, и што смо ниже слазили, све є већа врућина настаяла — и тако за три сата сађемо на дно брега — на десну страну увратимо се те видимо селце Киснахтъ гди є живіо Геслеръ, онай дана швайцерске, кога є недалеко одатле, на єдномъ узаномъ путу Телъ своіомъ стреломъ убіо. По томъ пошто смо крозъ єданъ камени сводъ као крозъ капію прошли, дођемо на Луцернско єзеро у селце Вегисъ — ту смо причекали паробродъ (дамшифъ) кои є изъ Флиєлна ишао, и съ коимъ дошли смо овде у Луцернъ, одкле ти ово дугачко писмо пишемъ. Іоштъ само неколико речи о Луцерну да рекнемъ, па ћу онда завршити ово моє безкрайно писмо. — Луцернъ є прилично велика и стара варошъ — има око 9 хил. душа; лежи на дну єзера, крозъ кога река Раисъ тече, и истичући изъ єзера, дели варошъ на две поле — преко те реке има више мостова, одъ кои єданъ є преко хиляду стопа дугачакъ быо, и то све были су сасвимъ дрвени, и одозго покривени — изнутра били су моловани светци и њіова мученія, коє за гледанѣ ніє пріятно ни лепо. Ова є варошъ са свимъ католична — и Луцернъ то є глава єзуита у Швайцерской. Овде седи и єданъ папинъ намѣстникъ кои се обично зове унцутіусъ или нунціусъ. — И то ти морамъ напоменути, да є сада овуда измећу кантона прилично великій раздоръ, и то све сбогъ єзуита, и одавде є све то изишло — и овде є њіово гнездо. Мы се чувамо и пазимо на све што говоримо; єрбо као што се говори неће проћи ни десетъ дана, па ће букнути међусобни ратъ сбогъ та-

ко названогъ Сондербунда — У башти генерала Пфифера има єданъ лепъ споменикъ, єданъ лафъ изрезанъ є одъ камена, тай лафъ представлѣнъ є смртно ранѣнъ, и опетъ тако ранѣнъ, напрегнуо є се изъ све снаге и заштићава грбъ съ криновима, т. є. грбъ францускій кралѣва. — То є подигнутъ споменикъ онымъ швайцерцима, што су у Паризу у првой революціи, изгинули око Тилѣрія, бранећи династію краля францускогъ противу републиканаца. Тай споменикъ кои є преко 28. стопа дугачакъ, а 18 стопа високъ, гди лафъ представля Швайцерску гарду, а грбъ са криновима кралѣвскій престолъ, поставлѣнъ є на єдномъ лепомъ месту у каменомъ брегу удублѣнъ, изподъ кога су сва имена официра и солдати написана златнимъ словима кои су изгинули у служби за францускогъ краля 10. Авг. 1792. год. —

У оружници има старогъ оружя, и неколико лепы стары баряка коє су на биткама у старо доба придобили, међу коима є и єданъ аустрискій жутый барякъ, што су при побѣди на Семпаху добили — а тако исто и оружѣ овде убієногъ аустрискогъ Херцога Леополда, єдна сабля Вилхелма Тела и гди коє друге древности.

Што се тиче лепоте предѣла око Луцерна, доста ће ти бити, да ти неколико Чокеови речи наведемъ, кои вели: Wenn irgendwo die Natur in ihren Landſchaftsgebilden mit poetiſcher, wollüſtiger Trunkenheit gearbeitet zu haben ſcheint, ſo iſt dies in der Nähe von Luzern.“ Истина є — да ако є игди природа, у своіой лепоти хтела сама себе да надвиси, то є овде у Луцерну, али нема оне моралне лепоте — єзуите помрачую небо надъ овимъ лепимъ предѣломъ, нема оногъ душевногъ веселя и напредка као у Цириху; нема оне слободе, нема готово ни єдногъ славногъ човека, чіе бы име ова варошь могла путнику изнети да се пофали, а међу тимъ Цирихъ има на туцета. Одатле можемо видити, да срећа, и напредакъ у просвети у простомъ народу зависи одъ истины а не одъ изопачены вероизповедны основа, и одъ поштеня и искрености свештенства.

Овде свршавамъ ово дугачко писмо, и одма ћемо поћи паробродомъ до на връ єзера, а оданде ћемо се пењати пешке на брегъ Готхардъ и после тога на Фурку кои су два путъ већи и вишій него што є брегъ Риги, о комъ самъ ти писао. Сбогомъ! — и прво писмо после овогъ што примишъ бы ће ти, писано са врьа оны снѣжны брегова, што се одавде у облаку єдва виде.

МИРОЂІЯ.

(Додатакъ къ писмену А.)

Априли є шестый месецъ године, кадъ бы было ново лето 1. Новембрія. Люди обично целе године єданъ другогъ вараю, и шалю у обрано грожѣе, али нигда єданъ другомъ некажу. — 1. Априла обично вараю се изъ шале, а целе године вараю се озбилѣ, и тако могли бы рећи, да само има єданъ данъ између 365. дана, у кой данъ люди желе само шале ради преварити. У Мирођіи млого є коєшта стаяло што ніе истина безда є было Априли, зато сада говорећи о Априлу да бы оправдали све прошле лагаріе, ставлямо читательима све саме истине догађае, за коє можемо добри стаяти, да су истинити, и да нешаљемо наше читателѣ у Априлій — и ево пореду ставлямо домаће и стране новости све одъ првогъ Априлилилія:

— Єдна велика штета догодила се, кою неизоставлямо нашимъ читательима явити. Познато є свакоме да се у Топчидеру копа каменѣ за зиданѣ кућа и за калдрму, и ради тога было є више одъ сто фатій изкопано и сложено лепо, но случайно, людій палећи коровъ по њивама на ветру, припале и то каменѣ, коє є поредъ свега тога што се са сламомъ и зейтиномъ у помоћь притекло, сво изгорело. Іоште незнамо или є запаљено неотице, или навалице.

— Као изванредно чудо, являмо да є у Палилули єдна жена родила седморо деце; како жена, тако и деца остали су живи. Она ніе сву децу на єданпутъ за єданъ данъ родила; него є рађала све єдно по єдно и текъ за 12. година родила є све.

— 14. Фебр. у Мокромъ-лугу отелила є єдна крава єдно теле коє є имало четири ноге а само єдну главу — и то теле и данасъ іоште живи.

— Єдно надлежателство явля старіой своіой власти да є издало 4 заграничнa пасоша, и то: три безплатежно а єданъ гратисъ.

— У окружію ужичкомъ у єдной малой паланки, іоштъ мысле люди да є Шумадинка и шумка свеєдно — и учредникъ шумадинке имао є честъ добити слѣдующе писмо; коє у изводу овде у неколико речи ставлямо: „— — Чуо самъ одъ люди да продаешъ лиепе шумке, и да одъ тебе разносе трговци по свой Србій, зато, болѣ ради шпекулаціе, пиши ми можешъ ти мени єдно 50 комада шумки послати а я ћу ти зато у промену послати масла, катрана, ужета, или коже, ако тргуешъ съ кожама. Зато ми одпиши брзо, пошто шумке продаешъ на оку или на комаде и я се надамъ да ћемо се погодити — и т. д.“ — Паланку и име овога шпекуланта претаћемо, а место тога ставићемо одговоръ учредника Шумадинке: — „Ваше писмо (т. є. ніе одъ васъ више него само одъ тебе) на дебелой артіи писано, са смоломъ запечаћено, приміо самъ благополучно, и платіо єсамъ за њега 3 гроша поштарине, коє ме є весма обрадовало. Што ми пишешъ и питашъ ме за моє шумке: єсу ли добре, дебеле и пошто су — я ево ти одговарамъ. Што се тиче шумки нису тако добре, све оне што су болѣ и деблѣ были разпродао самъ, и сада што имамъ остале су мршаве, и я премда самъ радъ да ій што више продамъ, опетъ ти саветуемъ да ій некупуешъ, да си се коіомъ срећомъ преклане явіо, могао бы те са лепимъ шумкама послужити — али шта ћу ти кадъ си ми сада писао, кадъ є найстрожіи постъ, и кадъ немогу ни я пробати какве су, а камо ли теби да пошлѣмъ, єръ знашъ да има пословица: ко мрси оће попа да осече єзикъ. Као што ти являмъ, шумке што имамъ божа вера све су мршаве, премда су крмци дебели; али башъ ако ти є атаръ да нашъ еспапъ менямо, а я ћу ти послати неколико комада, а ты зато нешальи ми масла, єрбо я немогу да га єдемъ, и тако немаримъ за њега да мрзимъ готово и на оне коі га єду. Немой ми шиляти ни катрана, єрбо су шумке одъ чађи црне; ни ужета, єрбо су добро везане; него пошальи ми у размену за шумке, коже, па ћу ій съ кожама заедно болѣ продати. И то, нешальи ми ягнѣће коже, єръ ће помыслити куряци да су ягнядъ па ће повести; а тако исто немой ми шиляти курячке коже, єръ ће опетъ помыслити овчарски пси да є курякъ па ће лаяти: него молимъ те пошальи ми доста лисичій кожа, оне су ми сада одъ найвеће потребе, свуда се траже, найболѣ пролазе и скупо се продаю. У осталомъ, ако узимамъ шта іоште наручити я ћу ти одма писати. Єсамъ и т. д.

— (Єданъ Учредникъ, и слепацъ Єремія.) Єданъ Учредникъ седіо є у соби и брово на прсте српске списателѣ, да яви своимъ читательима, у томе неко лупне на

вратима, и слепацъ Єремія уђе у собу. „Добро ютро господине.“ „Дао богъ добро Єремія.“ И онда слепацъ Єремія извади изъ недара єдну малу, али у златне корице везану књижицу, и преда учреднику говорећи: „Ево донео самъ вамъ єдно моє дѣло „*Нову Лиру*“ у коіой има 54 лепе песмице“ „Фала Єремія“ одговори учредникъ: „И стани да ти дамъ кои цванцикъ!“ „Боже сахрани“ одговори слепацъ Єремія: „я нећу одъ васъ, ни одъ другій србски списателя ни єдне паре. И то бы іошть лепо было, кадъ бы мы списатељи єданъ одъ другогъ іошть напла ћивали, я вамъ то моє дѣло покланямъ, и надамъ се да ћете и вы мени ваше књиге безъ плате давати.“ Као што є учреднику было смешно, тако ће можда и млогима читатељима съ почетка быти смешно, како се слепацъ Єремія упоређує у србске списатељ, али кадъ прочитаю далѣ видиће, да онъ има право више него и кои другій звати се србскимъ списатељмъ. Учредникъ прими књигу, замоли слепца Єремію те седне, а онъ седне према њему, зажмури, и почну се о књижеству разговарати.

Учредникъ: Па колико си ты труковао овы књижица?

Сл. Єремія: Труковао самъ преко три хиляде комада.

Учредникъ: А што ће ти толико кадъ се неможе твоій књига продати ни 500 комада я мыслимъ.

Сл. Єремія: Како то? та я мыслимъ да ће іошть мало быти, єръ моє прво дѣло „*Рану Любичицу*“ продао самъ као алву за неколико месеци преко 4 хиляде комада.

Учредникъ: (Зачуди се томе брою, и одъ чуда отвори очи, да види тога првогъ списателя србскогъ чія се дѣла по 4 хиляде комада продаю и потомъ опетъ зажмури.) Али вальда сте све дали на вересію и вальда сте покланяли, єръ другчіе ніе могуће продати толико.

Сл. Єремія: Боже сахрани, све за готове новце, и єдно 30 комада, што самъ лепо везао и по господи разпокланяо, добыо самъ за сваку и одъ свакога по єданъ дукатъ или по талиръ.

Учредникъ: Живили господинъ Єремія! И право да вамъ кажемъ, я самъ до садъ мысліо, да у србскомъ публикуму я више важимъ одъ васъ, али садъ вамъ уступамъ првенство; єръ я што самъ писао съ два ока, према две свеће, кадъ самъ печатао хиляду комада, видіо самъ после да є млого, и нисамъ знао кудъ ћу съ њима; за 6 месеци єдва самъ продао 600 и за 250 комада приміо самъ новце, а оно друго отишло, коє ако ій видите вы то ћу ій и я видити а са онима осталымъ и садъ греємъ фуруну. — Па самъ далѣ чиніо као и ты, дао самъ везати у златне корице єдно 30 комада, коє самъ по господи раздао, па нису рекли ни фала, а камо ли да пошлю по дукатъ као тебы. Па тако є са свима нама окатымъ. — Доситей давао є 60 комада своій књига за мало буренце ракіе. Малетићъ кои є међу нама Србима садъ найбольій стихотворацъ, слабо є што преко 600 комада продао одъ своє „Апотеозе“ коя є у своме роду певаня найбольи спѣвъ, па и то выше одъ половине лежи по вересіи, па и онъ є исто тако, везао у злато и кадифу неколико комада и покланяо, па нико ніе платіо ни повезъ ни књигу, нити є рекао фала.

Сл. Єремія: То є чудновато! — али може быти вы неумете да пишете оно што нашъ светъ оће и жели.

Учредникъ: Или є то, или што друго — еле я одъ сада како кою књигу печатамъ, я ћу свагда по сто комада манѣ печатати. И што ми се чини да є књига боля, тымъ ћу манѣ печатати; а што се мени учини да неваля, тога ћу млого печатати, єръ видимъ да сви други држе да є добро — шта є то незнамъ, али то знамъ да кога се списателя найвише књига прода, тай є найбольи списатель у томъ народу, и тако вы сте одъ мене по томе у нашемъ публикуму больи управо трипута, єрбо вы продате вашегъ дѣла 4 хил. лако, а я съ тешкомъ мукомъ єдва єдну хиляду.

Сл. Єремія: (Устане) башъ ми є жао, што тако наше књижество рђаво напредує. За садъ немамъ кадъ дуже остати, а кадъ узимамъ времена, доћи ћу да се обширніе о књижевнымъ пословима поразговарамо, и да тражимо гди є тай узрокъ, што остали списатељи немогу да продаду баремъ половину књига као я. Међу тымъ я вамъ савѣтуємъ, немойте никоме давати на вересію, а іошть манѣ трошити се и везати у лепе корице па покланяти. Сбогомъ остайте.

Учредникъ: Слуга покоранъ господинъ Єремія — фала на совету-

— (Телеграфична вѣсть) садъ веруємо оно што намъ етимолози, кажу, да є сунце 20 хил. пута веће него земля, и да є 40 хил. пута веће одъ неба, и да є 80 хил. пута веће одъ целогъ створа, єрбо 1. Априла єданъ човекъ изъ сунца пао є у велико оцеанско сувоземно море, и тай є човекъ у соразмѣрности према сунцу тако великій, да му є море єдва до колена допрло — онъ кадъ є пао видіо є да се нешто као клада миче на мору, и узме на дланъ, и види млого животиня на той справи, и некій димъ, и кадъ є близу уву принео чуо є пуцанѣ. — То є была єдна велика американска галія са 120 топова, и са млогомъ войскомъ коя кадъ се видила у рукама тога чудовишта пуцала є изъ топова, но онъ се смеяо.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Изъ Сараєва по приватнымъ писмама чуємо, да є познатый трговацъ Тома Радуловићъ са іошть неколико Христіяна, што су затворени были, изъ апса ослобођени, и кућама пуштени.

— Г. Павле Іовановићъ чизмарскій майсторъ ступивши у сажителство србско поклоніо є 1 ⌗. цес. на шпиталь београдски.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Париза являю, да є совѣтъ одобріо президенту 12. миліона франака годишнѣ плате, а покрай тога и уживанѣ круновны палата заєдно са шумама.

— Изъ Беча пишу: налазимо се у непріятномъ положеню, да морамо обявити смрть предсѣдателя министерства кнеза Феликса Шварценберга, кои є одъ удара преминуо. Якій руководитель споляшньи отношеня Аустріе сметенъ є и пресеченъ смрћу у важнимъ званичнимъ пословима своимъ. Како смо овай часъ дознали, обтерећенъ є са одправлянѣмъ споляшньи послова Графъ Буолъ Шауенштаинъ.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

— Изъ Трієста являю, да є Францускій посланикъ при отоманской порти, Лавалетъ, изъ Цариграда тамо приспѣо.

— Аустрискій вице-конзулъ у Єрусалиму Пуцманъ, постао є конзуломъ, єръ є Аустриско правителство решило, да место вице-конзулата, дѣйствителный конзулатъ у Єрусалиму има.

— При отвараню законодателногъ тѣла у Паризу, примљенъ є президентъ са усхићенѣмъ. У слову своме говоріо є о угодномъ политичномъ положеню уобште, пробитачномъ станю финансіе, и пріятельскомъ отношенію спроћу заграничны сила. Кадъ небы нѣгово основоположенѣ было, да све за Француске ради, а ништа за себе, то бы онъ лако већу власть на себе узети могао, али то неће чинити, ако партае землю неузнемире, или ако се општа народня жеља зато неизрази.

— У Бечу ніе више слободно обявльивати, кадъ кога тѣлесно казне. Дакле то се чини у тайности али кадъ бы то тако тайно могло быти, да и они неосете, кои трпе.

— У Швабской, гди су быле укинуте батине, искали су да ій опетъ уведу. Камера се склонила, и одобрила просителю место стотине само петдесетъ штапова. Овай є быо задоволянъ и обећао є, да ће и одъ те суме точанъ рачунъ дати, и ако му коя претече, да ће имъ вратити.

— Овогъ пролећа быће̂ду велика воєна упражненія у Польской, гди ће присуствовати и нѣгово величество царъ Никола.

— Послали су кралю Денемаркскомъ єданъ ексемпларъ песама Бана Єлачића, а онъ є зато приложіо на инвалидный фондъ Єлачића, 10 Фридрихдора (єданъ Фридрихдоръ има одъ прилике 11 ф. сребра, дакле 110 ф. ср.)

Огласи.

(16) (1—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре краткогъ времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ, шнайдеромъ Аустриско-Бело-Црквапске регементе да имъ по постоећой уредби униформе и све остале овой принадлежеће потребе набави, — такове су одъ нѣга већъ добили. Па како су исте альине у Бечу правлѣне чега ради є майсторъ Алекса нарочито тамо ишао, и како су одъ фине матеріе и вешто скроєне безъ да се и найманѣ примѣчаніе сверху ньи учинити може, и како су спрама красоте и важности ньине за доста єфтину цену начинѣне, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овымъ благодарность изявлюе, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме є нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Беча добавити може целу униформу доста умѣреномъ ценомъ, почемъ є онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, по коме се на найбржу руку ма колико было униформи добити може.

Ко дакле оће нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракостића, преко кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ ньиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

(17) (1—3)

Мою кућу (куплѣну одъ Панте Х. Стоила) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горнѣмъ бою 3. собе съ куйномъ, шпайзомъ и єдномъ дивананомъ на сокакъ, и дугачакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авліе има 2 простране собе са опакліомъ сарачаномъ и куйномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ еспапъ. У авліи, коя є довольно пространа, има опетъ єдна мала кућа са 2 собе, куйномъ єднимъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 коня, заєдно са сенякомъ. Ко жели све то заєдно, или понаособъ одъ ђурђева дне или іоштъ раніе, подъ кирію узети — нека ми се ради погодбе благовремено прияви.

Іованъ Божићъ,
Касиръ камарашіе Београдске.

(18) (2—3)

Кућу брата мога съ 4 собе, куйномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шафарика даємъ подъ кирію, кому є дакле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и виђеня квартира яви.

Єфремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастояновића
У зданію подъ Єленомъ.

(19) (2—3)

Єдну кућу, са две собе, єдномъ великомъ куйномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више одъ 20 фатій, и коя кућа лежи у Циганской мали, изподъ обштинске шупе, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ иманя ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Петаръ Іовановићъ.

(20) (1—3)

Ко има волю дућане и квартире куће моє у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале піяце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Краљевића Марка“ —, одъ ђурђева дна тек. год. све заєдно, или понаособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу мою на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Іокића са шупомъ и шталомъ у Авліи и са пространомъ баштомъ, у кою су три плаца заузета и коя є воћемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріявити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(21) (2—3)

Ниже подписаный препоручуе се публикуму са колачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фришко начинѣни. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту.

Васа Теньковићъ.

(23) (2—3)

„НОВА ЛИРА.“

54. песме скупљене и печатане слепцемъ Єреміомъ Обр. Карацићемъ могу се добити по 2 гр. у кньижарн Г. М. Поповића, Возаровића; и кодъ Г. Милутина Радовановића, и на Теразіяма кодъ Тричка бакалина.

№ 28. У Београду, у Вторникъ 8. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА
КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПЕСМА
ОВОГОДИШНЂЕМЪ ПРОЛЕЋУ.

Ветаръ звижди, сунце с' кріє,
Сва се поля беле.
Снегъ са свію страна віє,
Сви смрзнути веле:
„О пролеће наше мило,
Што си одоцнило!“

Топлота се разтопила —
А остали мрази.
Нигди нема зеленила,
Поєли га мрази.
„О пролеће наше мило,
Ал' си одоцнило!“

Место лепе любичице,
Попаднула слâна.
Место цвета, леденице
Висе свуда с' грана.
„О пролеће наше свето,
Мразомъ си отето!“

Мразъ несносанъ свуда влада,
И стеже све више.
Ал' с' пролећу свакій нада,
И за њимъ уздише:
„О пролеће наше мило,
Ты ниси умрло!“

Цветъ кои є процватіо,
Онъ подъ снегомъ вене!
Посеяно по њивама,
Трули свуда семе.
„О пролеће, чудне штете!
Што те сѣверъ смете.“

Тешко ономъ свакомъ цвету
Што процвати пріе.
Нег' што сунце топлимъ зракомъ,
Започне да гріе.
„О пролеће, ниси прошло,
Ал' ниси ни дошло.“

Старе овце и овнови
Лакше мразъ подносе.
Ал' јаганьци млади нови,
Немило се косе.
„О пролеће наше ядно,
Ала си намъ ладно.“

Свакій бежи за фуруну,
Да с' одъ зиме блажи.
Єр' топлоте изванъ себе,
Онъ бадава тражи.
„О пролеће наше ты си
Текъ у нашой мисли!“

Европе се клима меня,
И ніе на миру.
Кадъ кадъ иде Америки,
А кадъ кадъ Сибиру.
„О пролеће наше старо,
Ты намъ буди стално!“

Небойте се опетъ ће намъ,
Процватити цвеће.
Куряци намъ іоште нису
Поєли пролеће,
„Свашта има своє време —
Цветъ є, плодъ па семе.“

Оно ће намъ опетъ доћи,
Опетъ радость дати.
Свега плода у Єсени,
Оно бы ће мати.
„Сво промрзне ако цвеће;
Мироћія неће.“

СТРАДАНІЯ ЄДНОГЪ МЛАДОЖЕНЂ.

Има несреће у свету, коє светъ држи да ніе несрéћа, а несрећа є занста; єръ я и данъ данашньій патимъ одъ нѣ, па оћу съ овомъ моіомъ приповедкомъ да друге подсетимъ нека се чуваю.

Мой є отацъ любіо науку, и зато ме є єднако у школу слао, говорећи, ми: „Максо, учи се добро, да будешъ доста паметанъ; єръ то ће те срећнимъ и богатимъ учинити!“ Идући у школу повторавао самъ я те речій пу-

темъ певаюћи; премда є ово на неку заповесть мирисало, кою весела деца башъ тако радо неслушаю, опетъ ми се последнѣ речій здраво допадале, зашто є свако дете радо, да постане паметанъ, богатъ и срећанъ човекъ.

Съ млогимъ зноємъ и тешкимъ трудомъ гутао самъ я читаве кньиге речій и говора, и повраћао самъ ій на закгеванѣ само сакато и нагрђено; єръ у главу ніе ми се никаква речь хтела подкрасти, почемъ я никаквый предметъ нисамъ разумевао, ако су ме и лупали. Съ овымъ моимъ изяснен'ємъ неидемъ я на то, да покудимъ мога старогъ почитованогъ учителя, или да му се неблагодаранъ покажемъ; сачувай боже! сирома човекъ; онъ є съ насъ 100 ћавола велику муку имао, зато му є морао олакшавати посао єданъ помоћникъ, коєгъ смо се због нѣговогъ начина предаваня яко бояли. У моє доба была є несрећа за ћаке, єръ ништа нису разумевали, што имъ є предавано, него су за учителѣмъ као попагаи тако дуго повторавали, докъ нису на паметъ научили; а да разумеду штогодъ, тако су се мало бринули као и папагай. Како є данасъ срећна школска младежь, коіой се само у сматраню и толкованю разумително предає, и коя нема нужду, да млого на паметъ учи! —

Я самъ се морао у школи добро држати; єрбо су доцніе о мени говорили: „Г. Макса човекъ є вештъ и паметанъ, онъ є среднѣ или скоро савъ ученъ; али — неможе се употребити — онъ незна, да се съ людма обходи, онъ незна кудъ треба да метне руке, и ноге, нѣгова крута поклоненія, нѣгови изабрани говори тераю човека на смей. У осталомъ є добаръ и поштенъ човекъ.“

Тако су о мени говорили и я увидимъ, шта ми є фалило: моє возпитанѣ беше пренебрегнуто. Было самъ трудолюбивъ, учтивъ, поштенъ и скроманъ; али у моимъ альинама нескладанъ, стидльивъ и плашльивъ у момъ поведенію, бежао самъ, кадъ су страни людій долазили, бояо самъ се свакогъ дружтва, особито великогъ, єръ нисамъ знао, да л' іоштъ што друго треба човекъ да чини, ил' само да седи, ћути и другогъ нетрепећки гледа; па ако ме каква лепа разговорна женска при улазку у собу сретне и учтиво говорити почне, мени запламти образъ, изгубимъ свѣсть, па нити шта чуємъ, нити шта видимъ. Єзыкъ ми онеми; усилявамъ се съ целомъ снагомъ, да у момъ крвавомъ недоумѣнію што проговоримъ, као да дижемъ каменъ одъ сто ока, и єдва изустимъ: „добро вече!“ место добро ютро. Кадъ ме є задиркивала ясно китотаюћи се моіой сажаленя достойной неумѣтности, настави, онда да могу, одъ стида бы у землю пропао, и тако стаяо самъ на єдномъ месту као укопанъ, докъ у мени єдно чувство за другимъ ніе почело радити.

Накратко, я самъ морао често горко осећати, да су учтивость и углађенѣ нрави тако за животъ и живота срећу нуждна, као свакидашньій лебацъ и чаша вина.

Судбина є хтела, да мою дрвену наравь позлати, и одъ очію света сакріе, зато пошалѣ смрть моіой богатой тетки, кадъ є мени управо 30 година было. Я самъ быо нѣнъ єдиный наслѣдникъ, и съ новцима постанемъ мало слободніи; єръ людій, кои су ме донде десетъ пута у єдномъ минуту Г. Рапоня звали, садъ су само просто Г. Максо говорили, съ чимъ су ми дали познати, да су новци рапавость угладили.

Мой стрицъ, кой се садъ о мени яко бринуо, захте да ме ожени съ єдномъ девойкомъ, коя є была лепа, поштена, учтива и добра кућевница. Господична Ружица здраво ми се допадне, нуждно є было да є изъ ближе познамъ и зато учини наредбу мой стрицъ и позове насъ обоє на ручакъ.

„Ахъ, велико дружтво!“ рекавши узданемъ. Али шта неће човекъ за любовь єдне лепе девойке учинити!

Моє беле панталоне стаяле су на мени право као два стуба, яко затегнуте; рукави одъ могъ капута покривали су ми руке чакъ до прстію, кои су право висили у белимъ рукавицама. Моя коса капала є скоро одъ мирисавогъ зейтина; єръ ми є глава тако изгледала, као да є скоро изъ ћупа са зейтиномъ извучена. На прсима правиле су параду велике шепутле, коє су се часъ лево, часъ десно двизале, како самъ се кадъ окретао. Я самъ ово люлянѣ са задовольствомъ гледао, и упражняваю самъ се предъ огледаломъ, у свакоякомъ движенію тѣла, само да шепутле до лепогъ таласаня доведемъ. Накратко, гледао самъ у себе са особитимъ задовольствомъ, као у красногъ младоженю.

Сатъ покаже подне, а я почнемъ страовати; єръ ми є пало на паметъ велико дружтво. Поћемъ, целогъ пута стане ми срце тако яко куцати, као да су ми груди нека ковачница. Предъ кућомъ отежаю ми ноге као олово, и єдва самъ се могао мицати. „Само да ніе велико дружтво“, рекнемъ, и узданемъ.

На вратима станемъ и опетъ се наместимъ, съ єдномъ рукомъ уватимъ браву а съ другомъ куцнемъ полагано, и кадъ самъ се сагнуо да чуємъ „слободно,“ превіе се моя нога и лупимъ колеиомъ о врата. Нађемъ се у чуду и хтеднемъ да ову несмотреность брзо поправимъ и зато отворимъ одма врата, нечекаюћи да ми кажу изнутра „слободно.“ На срећу было є самъ стрицъ мой у соби, кой разрогачи очи, да види, ко се тако помаміо. „А, што тако доцканъ, Максо?“ рекне ми умилято. Учиніо самъ до двадесетъ сугреба немогући ништа за моє извиненѣ казати; єръ я самъ само на оно проклето велико дружтво мисліо. Мой є стрицъ башъ онда свршіо некій рачунъ и обзирао се да нађе пескаоницу; я пунъ услужности притрчимъ, оћу да га предваримъ, счепамъ я проспемъ дивитъ съ мастиломъ на чистый рачунъ. Страшно поплашенъ — єръ самъ мисліо, да ће се небо надамномъ невештимъ сурвати — докопамъ изъ цепа мою фину белу мараму и почнемъ брисати мастило съ рачуна.

„Шта радишъ Максо?“ повиче стрицъ смеюћи се и гурне ме натрагъ, недавши ми да бришемъ. Затимъ ме узме за руку и одведе ме у трапезарію. Али Боже мой! на левой ногавици мои бели панталона опазимъ я на путу у трапезаріи єдну флеку одъ мастила као талиръ велику! „Шта ће, помислимъ у себи,“ велико дружтво казати, кадъ ме овако нагрђена види!“ Стрицъ отвори врата а я као ярацъ скочимъ у собу, сакриваюћи леву ногу иза десне, да бы тако несрећну флеку покріо, станемъ у наоколо поклоне правити одъ єдне госпе до друге и то съ найвећомъ брзиномъ, притомъ сагибао самъ главу яко къ земльи, да видимъ опажали се она црна флека. У томъ брзомъ окретаню непримѣтимъ, да є куварица єдну паштету у собу донела, него є съ єднимъ поклономъ тако яко гурнемъ, да є паштету на землю испустила. Я ништа видимъ, нити чуємъ, већъ скачемъ съ моимъ поклонима напредъ и натрагъ, згазимъ са уфлеканомъ ногомъ на дебелу мекану и клизаву паштету, посрнемъ и да небы колико самъ дугъ на патосъ люснуо, хтеднемъ да се за єдну столицу задржимъ, на кою се у онай ма єдна лепа девойка пригнула, да се посади; ова столица іоштъ за єдно магновенѣ празна учини ми се да ме неће

моћи задржати и зато дочепамъ се и друге, на коіой є нека постара госпа седила, и повучемъ є заєдно съ госпомъ доле. Мы три лица котрлясмо се са свимъ непристойно єдно преко другога.

Сви подигну страшну дреку, и я, поплашенъ, дречао самъ съ њима заєдно, докъ су се столице уклониле и женске се подигле. Али изъ новогъ стра, и срамоте, останемъ я на патосу лежати као укоченъ; єръ оно младо девойче, коє се у ономъ чудноватомъ магновеню хтело на празну столицу посадити, беше моя Ружица! —

Стрицъ ми и у овой забуни помогне, и начини одъ целе ствари само єдну шалу; а я се станимъ кодъ фуруне, гледаюћи крадомъ на развалине паштете, коя є овой целой несрећи узрокъ была.

Поседаю за асталъ, а стрицъ ми начини место до Ружице. „Е“, помислимъ у себи, „садъ се валя добро узети на умъ, и ову несрећу загладити.“ Изъ учтивости наспе Ружица чорбу найпре мени у таньиръ; но я то нисамъ хтео допустити, и тако почну опетъ комплименти; напредъ самъ видіо, да ће безбожни комплименти опетъ какву несрећу довући. Да бы посао у кратко свршіо, туримъ одъ себе брзо и снажно подшешеный ми таньиръ, гледаюћи іой при томъ умилято у очи, и гле чуда! врела чорба проспе се на нѣну лепу альину. — Кадъ я то опазимъ, тргнемъ таньиръ са осталомъ чорбомъ къ себи и изручимъ другу половину чорбе на моє панталоне. И садъ іоштъ као старомъ младоженьи почне ми крвь врити, кадъ помислимъ на овай несрећный догађай.

Ружица се дигне са астала, да се преобуче; я метнемъ пешкиръ преко поливени панталона и да небы и моє шепутле подобну несрећу искусиле, узмемъ єданъ край одъ асталногъ чаршава и вежемъ га за дугме мога капута у место пешкира.

Ружица се врати и примѣтимъ да се смеши; то ме є тѣшило, што нисамъ сву чорбу на ню изручіо; яко одъ стида озноєнъ, почнемъ брисати марамомъ съ чела и лица зной. Садъ удари цело велико дружтво у смей, неизузимаюћи ни мою Ружицу. Текъ после видимъ да самъ се убрисао съ моіомъ беломъ марамомъ коя є сва пуна мастила была, и морао самъ изгледати као шареный арапинъ. —

Поплашенъ скочимъ одъ астала и поитамъ у куйну да се оперемъ. Али као некимъ волшебствомъ, полете за мномъ, таньири, чаше, стакла ножеви сланици и проча и заузму своя положеня око мене и предамномъ; єръ самъ край асталногъ чаршава тако яко за моє дугме утврдіо, да самъ у итости чаршавъ са собомъ повукао. Гости су седили као окаменѣни, и како су зинули тако су остали гледаюћи како добра єла и скупо вино на єданпутъ съ астала одлећу, а они се іоштъ нису ни наєли ни напили. Мой стрицъ стане обѣма ногама на чаршавъ, одъ чега се моє дугме одкине. Садъ самъ быо као изгубљенъ морао самъ красно изгледати съ моимъ шаренимъ арапскимъ лицемъ; ту ніе више было стаяня за мене, я нисамъ мисліо више на пранѣ, него потрчимъ гологлавъ на вратъ наносъ преко басамака, доле у авлію. У авліи забавляо се єдань великій ярацъ са домаћимъ магарцемъ. Овай се хитао стражньимъ ногама, кадъ се годъ ярацъ на нѣга съ оборенимъ роговима устремлявао, я юришимъ, да међу њи проћемъ, кадъ у исто време хити се магарацъ стражньимъ ногама, мислећи ярацъ оће да га гурне, и место ярца погоди мене несрећногъ бегунца у ребра и кадъ є хтео ноге доле спустити, заустави му се на велику мою беду и неволю єдна нога у цепу мога капута продере поставу, и тако я као у клопку уваћенъ морадо стати. Кадъ ярацъ опази, да є магарацъ стао и да се више нехита, окуражи се, ступи напредъ, исправи се и гурне место магарца мене. Я бы као несрећный младоженя морао одъ овогъ ярца погинути, да ніе сострадателна слушкиня съ єдномъ батиномъ у помоћь дотрчала, ярца отерала и магарећу ногу изъ могъ цепа извукла.

Я самъ при овой жалостной комедіи имао доста времена, да бацимъ єданъ погледъ на пенцеръ трапезаріе. Видимъ, и то ме са свимъ порази, цело велико дружтво, гди гледа мою несрећу, и изъ свега се грла смее; што ме є найвише жао и моя се лепа Ружица съ њима у дружтву смеяла! —

Ослобођенъ одъ оба она звера, поитамъ съ оборенномъ главомъ моіой кући, юрнемъ у собу, затворимъ врата, спустимъ фиранге стропоштамъ се на креветъ и почнемъ горко плакати, проклињаюћи мою судбину.

Четири целе недељ преживимъ у соби са спуштенимъ фирангама; и текъ после тога станемъ се куражити и усудимъ се кадъ є была месечина на полѣ изићи и шетати се. Напоследку пођемъ путовати, да углађене нрави научимъ, и изъ уста варошана изићемъ. Одъ то доба ніе ми никадъ падала на паметъ женидба, а и никадъ нисамъ помисліо на велика дружтва безъ стра.

Садъ самъ младоженя одъ 52 године, и іоштъ немамъ изгледа, да ћу се моћи оженити. Моя исторія ако неможе гдикоємъ младомъ човеку за примеръ, служити, а она га баръ може опоменути.

ЗИМА У РУСИИ.

Како настане у Русіи найяча зима, таки престане и свакій ветаръ; добротворна уредба природе, єръ наймањый ветрићъ при тако строгой зими сече лице као ножемъ. Одъ посла по полю престає и отврднулый земледѣлацъ. Свакій селякъ преправи огрева, за 6 неделя найстрожіе зиме пенцере и пукотине врата запуши брижльиво и прекуе озго чою. Театри и велике цркве затворе се, само околостоеће манѣ дрвене цркве отвараю се и грею се. На піяцама, гди се найнуждніа препитанія продаю, гору велике ватре за греянѣ.

Кадъ є яка зима, може се видити на све четири стране дуплы пенцера ледъ съ читавогъ палца дебео. Кадъ се врата на неко магновенѣ отворе, юрне съ поля густъ бео облакъ, кой улазећегъ са свимъ сакріе, докле се као влажна магла на патосъ неспусти.

На сокаку иду людій са свимъ умотани у кожне зимнѣ альине; стари люди и деца несмеду нипошто на сокакъ изићи. Кадъ говоре излеће имъ при свакой речи густа магла изъ уста. Примѣтбе вредно є, да при строгой зими сви предмети тако изгледаю, као да се недаю крозъ прозрачно тѣло гледати, и люди на 20. корачій далеко чине се као да су у густой магли умотани, премда є зими и магла, као и ветарь редка. Покрай тога и сунце има яко црвену бою, коє и у подне іоштъ са свимъ ниско стои. Избациваня коньска добиваю у паданю свуда около ледъ и кадъ се са свимъ смрзну, разпадаю се съ некомъ пуцнявомъ. И снегъ є тако бео, да найболѣ око ніе у стању гледати за неколико магновеня површину нѣгову сунцемъ осветлѣну, безъ да великій болъ неосети. Ледъ одъ фата дебео тако є прозрачанъ и чистъ, да се на дну сламка видити може. Зимнѣ ноћи због белоће снега тако су ясне као данъ. Одсѣви снега врећаю очи яко, па зато и

сами селяци носе обојдисане наочаре, и при свој овој предосторожности обична є ствар, да људій радне класе, кадъ остаре, ослепе, као годъ што у старости овде кодъ насъ остаю безъ зуба. Али и то млого приноси къ изгубленю вида, што се сузе, кое ладноћа на очи натерує смрзаваю. У томъ случаю улазе у найближу кућу и у соби близу врата стоє дотле, докле се сузе неодкраве. Оваке посѣте бываю више пута обданъ, и никомъ и непада на паметъ, да се због тога люти. Іоштъ є обичнія ствар да се носъ смрзне, ако ніе когодъ упознатъ съ чувствомъ при такомъ случаю. Али ко насъ првый сретне, познае одма по плаветникастой бои, и онда смо уверени, да ће намъ у пролазку љубовно рећи: „Братушко, вашъ носъ!“ При овакимъ случаима ништа друго нетреба чинити, него узети єдну шаку снега и носъ добро истрляти. Кадъ се овакова помоћь учини нешкоди смрзаванѣ носа и очію, но кадъ се то изостави, онда се текъ рђава слѣдства показую. Зато се могу наћи у Русіи немало людій, кои су губиткомъ носа страшно нагрђени.

И опетъ се у Русіи зими найвише путує, и то и данію и ноћу, єръ су путови лети са свимъ рђави. Съ добромъ рогожиномъ начини селякъ малу собицу одъ свои саоница, и у томъ маломъ простору увіє се съ кожномъ альиномъ, па седи и при найвећой зими са свимъ угодно и спокойно.

Чудновато є, да у Русіи быва яча зима къ востоку, него къ сѣверу. Петербургъ лежи 5 степени сѣверніе, него Казанъ и опетъ є зима у Петрбургу млого блажія, него у Казану, гди текъ око конца мая обработаваю поля. А іоштъ у источніимъ предѣлима быва све то већа зима. Охоцкъ лежи съ Петербургомъ скоро на равномъ степену сѣверно, али и самъ Русъ грози се одъ страшне зиме у Охоцку; руски чиновници добиваю тамо већій чинъ, већу плату и дозволенѣ, да се после 3 године опетъ могу повратити. Само име Камчатка мрзне човека и производи грозу, па опетъ тамошнѣ петропавловско пристаниште не лежи сѣверніе, него Дрезда, Амстердамъ и Лондонъ. Узрокъ велике зиме у средньой Азіи лежи у великомъ удалѣнію одъ мора, затимъ у соляной земльи, гди былѣ слабо расти; но найглавніи є узрокъ узвишенѣ землѣ одъ запада къ востоку.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Берлина: єдне берлинске новине причаю слѣдуюћу препредену шпекулацію, кою су арендатори играня у Хомбургу Браћа Бланки начинили. Кажу, да су они чувеномъ франц. списателю Александру Дими 75.000 фр. понудили, само да напише єданъ романъ у єданайстъ части, кой ће о Хомбургу приповедати и кой да се чрезъ три године свагда у пролеће печата, како бы странцы овомъ новосћу намамлѣни за време купаня у Хомбургъ дошли. Дима є приміо понуду, и осимъ речены 75.000 фр. начиніо є уговоръ съ нѣговимъ издателѣмъ, да му плати 200.000 франкій.

— Бечке новине являю да ће рускій царъ Никола доћи 15. Мая у Франкфуртъ, гди се такође већъ почео спремати квартиръ за нѣга.

— Са француского конзулата у Трієсту ови су дана, са грба избрисане речи: „Слобода, єднакость и братство“, и место тога метутъ є новъ грбъ са царскимъ орломъ.

— У Бечу већъ се кую нови цванцигери и таляри са образомъ младогъ цара Франца, и овы ће дана почети се и дукати ковати.

— Єдаинъ землѣдѣлацъ изъ Каньиже представіо є писмено друштву землѣдѣлія, да є дуговременимъ искуствомъ пронашао средство противу кромпирне болести, и иште 10 хил. фор. па да каже.

— Изъ Лондона: На питанѣ єдно Лорда Бомонта, шта ће се радити съ бегунцима, одговоріо є Графъ Малмесбури, да ће сви бегунци енглезко гостолюбіе уживати донде, докле своимъ поведеніємъ не заслуже да га изгубе.

— Изъ Загреба: у Пенцани доћу око 1 сатъ ноћи айдуци и продру у кућу некогъ Жарковића, разцепе нѣговой матери главу, пресеку нѣговой жени грклянъ, ране и кћерь и утеку са 500 фор. у цванцикама.

— Изъ Париза: француска журналистика изгубила є млого съ новимъ станѣмъ стварій. Велике новине ове главне вароши изгубиле су пету частъ њиови пренумеранта. Само Журналъ де Деба задржао є старый брой пренумеранта т. є. 14.000 конституціонелъ има 28.000 Сѣклъ 23.000. Преса 16.000. Пей 12—13.000. Естафетъ 12.000. Асамбле Націоналъ 9.000. Уніонъ 5.000.

— Изъ Штутгарта 4. Апр. п. р. овдашньій є дворъ врло сяйно дочекао оба велика княза Русіе. Одма после представленія, посѣтила су оба принца све чланове кралѣвске фамиліе. Данасъ є у двору даванъ ручакъ за 60 лица, коіомъ приликомъ буду представлѣни високимъ гостима сви министри и генерали.

— Изъ Темишвара: Єдно друштво, кое є пре неколико година найпре дало повода, да се овде гвоздени путови праве, и кое се съ првимъ пословима тога предузећа занимало, држало є после дужегъ одмора опетъ засѣданіе, у комъ є решило, да се министерству трговине молба оправи, како бы се граћевина гвозденогъ пута свойски предузела. Гвоздени путови преко Темишвара за юговосточну часть Аустріе бы ће одъ велике важности.

— Изъ Париза: Циркуларъ министра просвете довео є у велику забуну браде явногъ обичаваня. Пуштанѣ целе браде, о коіой се мисли, да у своимъ густипу, соціялне идее подранює, забранѣно є; исто тако ни брковe нетрпе; и тако названа царска или кралѣвска брада због непостояны мнѣнія своій прогонѣна є. Само се трпи іоштъ бакенбартъ, єръ држе, да се онъ са свима формама правленія слаже.

— Изъ Париза: Говорило се найпре, да се президентъ разболео, али садъ опроврґаваю новине тай гласъ и веле, да є мало одъ млоги послова утруђенъ, ослабіо, али никако ніе пао у озбильну болесть.

— Новине „Kreuzzeitung“ и берлинске „Nationalzeitung“ забранѣне су у Француской.

— Изъ Фіюме: У години 1851. доиле су овде 7.177 лађій съ теретомъ одъ 2,281.960. центій, а отишле су 7.284 са теретомъ одъ 2,417.960 центій.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 29. У Београду, у Петакъ 11. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПРИЛИКА ПРАВИ ЛОПОВЕ.

У време, кадъ се скоро сва европейска трговиша ограничавала само на немачке вароши съ пристаништтама, нађу се три путника, кои су съ Райне долазили, при заоду сунца у єдной малой гостіоници на путу у Бременъ, и само половину дана ода одъ тогъ места удалѣной. Ко су они были, исторія неговори, но могли бы се за трговце држати, премда су пешачили и лакій парталь имали, єръ су у оно доба путници брижльиво своє благо прикривали, да бы тимъ избегли нападанѣ попутны пустая.

Како му драго, другій данъ кадъ се є сунце родило, пођу опетъ ова три путника на путъ. На єдномъ месту, гди се путъ угиняо, примѣте єдно буренце, добро наобручано, и пола у блату закопано.

Тежина, кою є онай осетіо, што га є хтео дигнути, измамила му є узвикъ удивленя. Нѣгови сопутници дођу му у помоћь; сва се троица скупе око нѣга и потруде се, да га найпре извуку, па после отворе. Нађу га златомъ напунѣна. Овай догађай бяше врло сиянъ за люде, кои су се пре єдногъ минута за срећне држали, ако неоплячкани у Бременъ стигну.

„Какво благо!“ повиче наймлађій путникъ; „кадъ бы то наше было!“

„Младый човече“, рекне найстаріи озбильнимъ и строгимъ гласомъ,“ оно ніе наше. Мы немамо ништа више съ ньимъ, него га ономъ дати, кой га є изгубіо, чимъ намъ милостивый Богъ даде, да га пронађемо.

„О! о!“ рече трећій, „мы смо поштени люди, баремъ тако изгледамо, а поштене люде нетреба учити, шта є ньіова дужность.“

— Заръ сте вы моє речи за какавъ рђавъ позивъ држали?“ одговори наймлађи, доста набусито. „Я нисамь манѣ наклонѣнъ, него вы, да добра други людій присваямъ; злато ме фала Богу необчарава! айде, да поитамо у Бременъ, и да явимо управителю вароши овай случай.

„Одма одговоре нѣгова два друга.

После ове препирке, у коіой є свакій своє поштенѣ фаліо, продуже исти путници своє путованѣ.

После пол' сата уђуте сва троица и заглубе се у мисли.

Ишли су у пространомъ растоянію єданъ иза другогъ, и гледали су по кадкадъ крадомъ єданъ на другогъ. Ньиовъ ходъ, што су се више къ вароши приближавали, бяше све то више спорій коє одъ овы мислій, коє одъ злата што су поделили. А у ономъ магновеню, кадъ су торонѣ опазили, стали су са свимъ.

Наймлађій бяше неколико корачи напредъ, и она друга двоица, кои су близу єданъ другогъ стаяли, зачну слѣдуюћій малый разговоръ:

„Они, кои съ такомъ сумомъ путую, мораю быти яко богати.“

„Я вамъ кажемъ, безъ да уманявамъ, они мораю више имати, него насъ обоица.“

„О! кадъ бы ми благій богъ толико даровао, я се зайста небы више скитао по свету.“

„И съ маньимъ се може човекъ задовольити.“

„Какви люди могу то быти?“

„Безъ сумнѣ каквый великій господинъ, кой є за ово злато своє поданике цедіо“

„Може быти, или каквый айдукъ, кой є ову ноћь честне и поштене путнике оплячкао. „Я, што се мене тиче, мислимъ, само люди, кои су доста яки, да на друге нападаю и хараю, носе толике новце са собомъ и скриваю ій тако рђаво.

„Е да! рекне наймлађій, кой се садъ у разговоръ умеша, „нисте ни єданъ погодили. Господаръ овогъ блага сигурно є каквый маторый чивутинъ, кой се лихоимствомъ обогатіо.“

„Шта!“ повиче найстаріи, „чивутинъ? каматникъ? непріятель наше вере? кадъ бы я то извѣстно знао, али неизлази ли све на єдно, и ніе ли жалость помислити, да се ово злато изъ тако нечистогъ извора опетъ поврати у руке, коє ћеду злоупотребленѣ съ ньимъ чинити?“

„И осимъ тога може се обезбѣдити срећа три фамиліярна човека“, дода средовный путникъ.

„Я имамъ петоро деце.“

„Я имамъ осморо и мога старогъ отца на врату. Мы смо сви поштени люди, и што недира у совестъ овака три поштена човека, то мора быти право.“

„Дакле да га повратимо старомъ каматнику!“ рекне младый човекъ, но найстаріи мисляше, да ову ревность уздржи.

„У нашой намери нележи ништа, шта бы на лакомство личило. Мы нећемо те новце задржати, да се обогатимо, него само, да га добримъ употребленѣмъ одъ невалялства очистимо. Мы ћемо наше дугове платити и нашу децу удомити, коя су доста одрастла, да могу сама кућомъ управляти, а коя су іоштъ мала воспитаћемо ій прилѣжно. Ако тако радити мислимо, треба да се овде свечано єданъ другомъ заверимо, иначе, неможе быти.“

„Єсть, мы се заклинѣмо!“ рекне другій,“ и чинићемо съ нашимъ изобиліемъ и добра штогодъ.“

Као да ніе было советно, да путь продуже, или се натрагъ врате, сврну у єдну шумицу, кою су у близости опазили, и намере ту остати, докъ се несмркне.

Єсти нису имали шта, зато є морао єданъ одъ ньи у варошь отиhи и што за єло донети. Наймлаhій, кой є наравно было найлакшій и набржій, буде съ тимъ обтереhенъ. Остави у залогу нhговъ део новаца друговима, као знакъ да hе се известно вратити. Ови нису были безбрижни о нhму, єръ су мислили, свакояке рhаве мисли могу му пасти у путу на паметь.“ „Ако га уображена честь или надежда на вhу награду натера, да насъ изда! онъ є младъ и лакомисленъ; нhгове новце скоро бы поарчіо. Онда долази грижа совести и богзна шта іоштъ може изъ тога слhдовати.“

Тако су говорили и налазили іоштъ много основа противъ тогъ младогъ човека. Али права нhгова кривица бяше нhгова велика сума злата, коя се у ньиовимъ рукама налазила, и ньима се чиняше, све є болh имати половину новаца, него трhину. Скоро су єданъ другогъ разумели и решили се, да га са света уклоне.

Време є пролазило, а онъ се ніе показивао; ньиовъ се немиръ свакогъ тренуhа умножавао, и више су пута за ньимъ изгледали. Напослеку угледаю га изъ далека и врате се натрагъ, да га на одрhhено место чекаю. Ту га убію и после седну, да єду, што имъ є изъ вароши донео. Али ово єло бяше имъ последнье, єръ є было *отровано.*“

ЄДНА ЧУДНОВАТА ПОВЄСТЬ.

Око сваке госпе, коя се увече кити, облеhе читава войска малы духова, да новый створъ сврше. Єданъ прилеплює пашке руменила на бледо лице, други се люляю на витицима, єдни развлаче неверно покривало прсію, а єданъ мора да се мучи у шупльини мидера. Млоги су поседали на посуhе, съ коима се лепота прави. Изъ ове митологіе дає се разяснити єданъ редкій случай, кои се у момъ присутствію садъ скоро кодъ Темире догодіо: Нhно огледало почне говорити; чуйте овай безобразлукь:

„Милостива Госпо, я самь васъ више година честно и поштено служіо, и вы ме зато почествуєте съ онакимъ повереньемъ, съ коимъ се никакво парче вашегъ украса фалити не може. Вы се чинясте самномъ задовольни єръ я ваше умилято пріятно смешенh немогу другчіе толковати. Ово дуго познанство, дає ми право да будемъ искренъ. Одъ садъ несмемъ вамъ неке погрешке затаяти, и онда може быти, да су за мене ваша милость и благоволеніе изгубльена.“

„Свакій данъ самь казивао, да сте лепи и дражестни; ако садъ мою речь натрагъ узмемъ? Темиро светъ є у пресуhиваню са мномъ согласанъ; чуйте одъ вашегъ старогъ пріятеля у вашой соби са стерпhньемъ єдну истину, коя се нерадо чита предъ каквимъ собраніемъ. Я самь опасанъ любимацъ; неваля се дуго самномъ обходиди. Питайте ме реhе за советъ. Има заслуга, коє непотребую моє одобренh. Вы можете быти врло пріятни, и ако я о вами овако рhаво говоримъ.

Темира побледи свудъ око своегъ руменила; гурне презрително брбляво огледало са астала, коє се на комаде разбіе. Чуемъ тихо смеянh ослобоhеногъ духа, кои є крозъ отвореный прозоръ одлетіо. —

ЗАГОНЕТКЕ.

Какво є дрво найтеже? — (просячкій штапъ.)
Шта надвишава човека? — (капа.)
Како се зове она стварь, коя носи терете преко воде, а нимало се немиче? (hупрія.)
Зашто є узео Адамъ прву кашику? (за држакъ.)
Кадъ є мужъ господаръ у куhи? — (кадъ жена ніе кодъ куhе.)
Зашто зажмури петао кадъ кукурече? — (само зато, да кокоши мысле, да онъ то зна на паметь.)
Кадъ пливаю гуске? — (кадъ немогу да довате дно.)
Кадъ се зецъ небои пушке ни людій? (кадъ є на ражню.)

ИГРА РЕЧІЙ.

У каквомъ є кошу найболh живити? — (у разкошу.)
Коя воля, ніе никоме повольна? — (неволя.)
Коя є найвеhа рòда? — (природа.)
Коя є найгора уредба? — (у ребра.)
Коє найлуhій? — (найхуhи.)
Коє девойке, безда се виде, мысле да су лепе? — (слепе.)
Коя є найдужа бара? — (Колубара.)
Кои є човекъ у богатству найгорій? (найгольій.)
Зашто се у Београду прави театоръ? (за театоръ.)
Съ каквимъ сеницама ніе нико радъ обитавати? — (съ апсеницама.)
Коя є девойка свагда тужна? — (ружна.)
Кадъ когодъ чита Шумадинку, шта каже? (лаже.)
Коя є найбеля речь? — (кречъ.)

ЄХО (одзивъ.)

Шта ради Азія? — (зія)
Француска є у Европи слободу братство и єднакость створила. (— орила.)
Животъ є на овомъ свету чуданъ! — (уданъ.)
Ко найвеhма ужива своє право? — (— во.)
Шта раде поєте, кадъ стихове слажу? (— лажу.)
Каква є сада слобода Француска? — (— уска.)
Какавъ є садъ Кошутъ? — (— шутъ.)
Ко є найвеhа пречага? — (— ага.)

ТЫ!

Кажи ми читателю ніе л' ти све єдно, ил' ти реко *Вы* или *Ты*; обе су речи одъ єдногъ слога, са два писмена само што се єдна починh са в. а друга са т. Кадъ се мало промислишъ, чудиhешъ се са мномъ заєдно, зашто да тебе єднога *Вы* зову, коя се речь по чистой памети само за ньи више употребити дає. Радъ бы было да знамъ, у коє време дође *Вы* у моду место пр родногъ *Ты*. Досадъ самь єднако држао, да є онай, кой є са *Вы* єдиницу првый путъ назвао; морао фалишне очи имати и ствари двоструко видити.

Но почемъ є *Вы* временомъ и обичаемъ єданпутъ вhъ уведено, то лако садъ поняти могу, зашто се скоро свакій наhе увреhенъ, кадъ му когодъ републиканско *Ты* каже, исто тако као што бы се старый Римляниnъ смеяо, кадъ бы му когодъ *Вы* реко.

У осталомъ мени се чини, да є *Ты* свою силу увеhало, одъ кадъ є своє царство са *Вы* почело делити. *Вы* є изражай ладне учтивости, а *Ты* є толмачъ напрасны или пріятельски hудій.

Како є пуно речитости и снаге *Ты* у страсти, зависти, беснилу?

Ты у пріятельству зајста є величествено, оно привлачи љубезногъ пріятеля све ближе къ нашимъ очима и нашемъ срцу.

Шта има слађе, пріятніе, драгоцѣніе него *Ты* у љубови. Млого месеци треба чезнути за єданъ погледъ, єдно осмеяванѣ, пола речи, пола признаня, да бы могли чувствовати, съ каквимъ веселѣмъ, съ каквимъ волшебствомъ испуняваю душу љубезника ова два писмена, коя се изкраду изъ лепи ружични устію љубезнице.

Родитељи и деца довела су *Ты* у ово наше новіе време до пристойне почести.

Има люди отворена и слободна срца, кои чимъ насъ виде, одма намъ безъ свакогъ устезаня *Ты* кажу, и мы се само мало зачудимо и смешимо, али се неналазимо увређени.

Млогима се смешно види, што неки кодъ насъ употребляваю вишеброй не само у другомъ него и у првомъ лицу, н. п. сретне єданъ свога познаника, па му каже: „Ми смо васъ тражили, а вы нисте были дома.“ А исто є тако вишеброй смешанъ и за друго лице, само што се овай више употреблява.

Има опеть *Ты*, съ коима се горди люди послужую.

Обичай є, да се умрши као стари пріятельи сматраю, па зато є *Вы* са гробны надписа изчезло.

Има іоштъ *Ты*, коє се узима у почитаню и у удивленю. Кой бы казао: „О Чубро! Вы сте были великій поета!“

ИЗЪ ДОМИШЉЯНА

Слово.

Єданъ говораше слѣдуюће слово: „Цезаръ є свою побѣду найпре жени явіо, а то найвише изъ тогъ узрока, да се радостна вѣсть тимъ пре међу людма разпростре.

Писмо войника љубезницы.

1-путъ за свагда немисли на раз-2-ањ наше љубезна моя! у-3 сузе, нећешъ іоштъ 4-вечный векъ самовати. — Крчма 5-цркві врло є лепа, ал' самъ науміо 6-тарити и далѣ одавде; ево овай часъ 7 на кола, међутимъ нареди-8, како ћу што пре кодъ тебе быти. 5 на 9 нема кодъ мене; зато добро се владай, єръ 10-коваћу те иначе, да се крстишъ! љубећій те Лазаръ 11-тый капларъ 12-те кумпаніе, 13-те регементе.

Нова титула учителю.

У єдной скупштини учителя претресало се пытанѣ: како иначе да даду учителю име? Ако се изостави славенски „дѣтонаставникъ,“ онда учитель као и магистеръ у слабомъ є уваженю. Тада ће єданъ као изъ дуплѣ рећи: „Бирайте вы име какво вамъ є по вольи, а я ћу да се зовемъ „школоподупиратель“; єръ да я мою школу нисамъ подупрео, она бы се давно и давно сурвала!“

Истине.

Єдномъ у театру кіяо є некій старый капетанъ съ таквомъ силомъ съ галеріе, да су люди доле седећи морали амбреле поразапињати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Овде у Београду одъ великогъ четвртка наступила є необична ладноћа. Вегаръ кои є съ почетка неколико дана траяо, престао є, и одъ то доба єднако снегъ пада, и ружно ладно време трає; тако исто добіямо извѣстія, да свуда по окружіяма, Ускрсъ є быо више наликъ на Божићъ.

— Єданъ селякъ ватаюћи рибу у Морави, уватіо є єдну рибу съ мзлымъ роговима на глави. И та риба као чрезвичайность послата є усолѣна учредничеству Шумадинке, гди се и садъ налази.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Изъ Мадрида: пишу, да є то првъ садъ признао прускій краль, шпанску кральицу, и то веле, да є првый важный коракъ у политичномъ животу прайске. Кадъ є то првый, да каквый ће быти другій?

— Франкфуртъ: овде є некій трговачкій баштованъ однеговао єдну исполинску морску ружу. Цветъ є великій као човечія глава, а црвенъ є као скерлетъ, и прелива се као у некой златной сяйности — али мириши као белый лукъ.

— Изъ Беча: Графъ Булъ Шауенштайнъ, посланикъ аустрійскій при енглезкомъ двору, дошао є у Бечъ и іуче 13. Априла п. р. наименованъ є за министра споляшньи послова.

— Изъ Беча: 13. о. м. н. р. саранили су княза Шварценберга у цркви св. Михайла.

— Изъ Брина: у єдной одъ последньи сѣдница дружтва земледѣлскогъ у Моравіи заключено є, да се моравски земледѣлци позову, да саде брођь и виде како ћеду у томъ предузиманю успѣти. —

— Овы дана догодіо се у Паризу єданъ жалостный случай. Сынъ некогъ Фабриканта Маре любіо є єдну чифутку по имену Фани П. Нѣни родитељи одбію га, нехотећи да се њинова кћи за Христіянина уда. Фани остави родитељску кућу и узме сама за себе квартиръ, гди є могла своги љубезника виђати. Родитељи обе стране чинили су све, само да ій раздвоє; ови заключе, кадъ немогу заедно живити, баръ могу за єдно умрети. Ноћу се попне єданъ посленикъ на басамаке и осети задай одъ ћумура, кой се чиніо, да долази изъ Фанине собе. Отвори врата, и нађе девойку мртву; а нѣногъ љубезника іоштъ мало живогъ, но и онъ после неколико магновеня испусти душу. Они су єдно отворено писмо оставили, у комъ су казали, да су морали умрети, кадъ имъ нису дали да се узму.

— Гвозденый путь између Петербурга и Москве радіо є целе зиме, али ніе млого зарадіо. Превозъ еспана особито мора се надметати са саоницама, єрбосе на овима могу еспани млого єфтиніе, него на парнымъ колима до места однети.

— Изъ Турина: изишла є прва нумера седмичногъ листа на француском єзику: „Журналъ де Турінъ“, кой уређує познатый Русъ Головинъ.

— Изъ Финкирхена: цена вина скаче непрестано кодъ насъ, 10 — и 12 форинтій сребра да се плаћа за аковъ, то є што годъ нечувено кодъ насъ.

— Изъ Ваца: 11. Априла п. р. осетило се земљетресеніе, коє є неколико секунда траяло.

— Изъ Брашова: по гласу званични известія нестало є говеђе болести у Ерделю.

— Изъ Хановера: являю званично, да є краль државне министре Декена и Борія за државне саветнике именовао, а министра Хамерштайна за извршителя послова внутрени. Министеръ Бакмайстеръ обтеређенъ є за време са управлянђмъ финансіе и трговачки послова.

— Америка: у Нев-Іорку задржава се сада єданъ скитница, кой се вазива Маіоръ Байронъ и издає се за правогъ сына славногъ поете Байрона; онъ потврђава, да има непечатани писама и стихотворенія отца нђговогъ коя оће да изда. Преваріо є єдногъ кньижара у Лондону, али Американци нећеду се дати преварити.

— Изъ Париза; умложаванђ ванредни државни прихода принеће къ утврђеню правителства и къ повереню у поступке Луи Наполеона. Сума месеца Марта о. г. превазилази ланьску са петъ миліона. Монитеръ явља да кованђ новаца изъ нова, чега є трошакъ на 7½ миліона предрачунђнъ, неће особитый кредитъ требати, єръ ће се зато нуждна сума одъ добитка 11. миліона фунтій бакара накнадити, кой ће одъ тогъ посла претећи.

— Изъ Париза: новине Преса добила є укоръ одъ полицайногъ министра због єдногъ обнародованогъ чланка, кой є Жирарденъ написао, и у комъ вели, да є обновленђ царства у Француской неправедно поступанђ.

— Изъ Брисла пишу: да су изъ белгійске войничке службе одпуштени сви полячки официри и унтерофицири и да имъ є само нешто новаца дато при одпусту.

— У Белгію у 1848. год. увежено є са стране свилены производа у вредности преко 7 мил. франки.

— Тђръ изгнани историкъ изъ Француске кои є у Лондону у сва велика друштва примљенъ, кадъ га є кральица тђшила за отечествомъ, одговоріо є: „Ахъ, ваше величество незна како є то у изгнанству живити.“ — „Патри“ француске новине являю да є забележено 6. хиляда лица коя ће се протерати изъ Француске.

Новине франц. „Пресъ“ быле су спале на 12. хиляда пренумеранта, но сада кадъ є опетъ Жирандена ньіовъ старый главны учредникъ приміо се и почео у ньима писати, скочіо є брой на 30 хил. пренумеранта. Нђгови найглавній уводни чланци имали су насловъ: „Чуваймо републику!“

— Президентъ републике Бунапарта дао є 30 хиляда франака да се маршалу Нею єданъ споменикъ подигне.

— Лондонъ: Херцогъ Велингтонъ отишао є изъ Лондона на своя летня добра гдиће 1. Мая свой 83. данъ рођеня славити. — Великій петакъ у Лондону празнує се съ найвећомъ точностћу. Сва явна места и дућани затворени су. Све су богомолђ отворене. Звона многобройна са тороня свуда читавъ данъ готово звоне. И шеталишта тога дана вазданъ была су пуна. И особито у целомъ Лондону движеніе траяло є, и люди хилядама, ишли су изванъ вароши на гвозденимъ путовима, или паробродима. Само на онымъ малимъ парабродима што по Темзи иду у Ришмонъ, возило се тога дана 30 хил. душа. — У Бристолу осетіо се єданъ малы земљтресъ.

— Досадашньи обичай у Аустріи, да се по варошима ватра, посредствомъ топова огласи, укинутъ є.

Огласи.

(15) (1—3)

Продає се єдна кућа са єдномъ пространомъ собомъ, сарачаномъ и куйномъ с' єднимъ подрумомъ плаћемъ 4 фата и три стопе ширине на лицу; а у дужину 12 фати и коя кућа лежи до варош-капіе изподъ зданія гимназіялногъ разреда, ко жели купити нека се нижеподписаномъ изволи као тутору исте куће, ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Ђорђе Далићъ,
терзія.

---

(16) (1—3)

Єдне нове, офарбане и добро оковане тарнице, за єдногъ коня, имаю кодъ зеленогъ венца на продаю.

Владимира Ђ. Христића

---

(17) (3—3)

Чиновници окружія пожаревачкогъ ступивши пре краткогъ времена у погодбу са Алексомъ Іовановићемъ, шнайдеромъ Аустриско-Бело-Црквапске регементе да имъ по постоећой уредби униформе и све остале овой принадлежеће потребе набави, — такове су одъ нђга већъ добили. Па како су исте альине у Бечу правлђне чега ради є майсторъ Алекса нарочито тамо ишао, и како су одъ фине матеріе и вешто скроене безъ да се и найманђ примћаніе сверху ньи учинити може, и како су спрама красоте и важности ньине за доста єфтину цену начинђне, то не само што се поменутомъ Алекси као почитанія достойномъ майстору овымъ благодарность изявлює, него се свакій чиновникъ отечества нашегъ коме є нуждно униформу имати, уверава, да му истый майсторъ Алекса узевши само меру, за найкраће време изъ Беча добавити може целу униформу доста умђреномъ ценомъ, почемъ є онъ нарочито тога ради контрактъ у Бечу заключіо, по коме се на найбржу руку ма колико было униформи добити може.

Ко дакле оће нека се поради овога обрати на писара окружногъ пожарев. суда Каракостића, преко кога ће моћи майсторъ Алексу за у Пожаревацъ добавити, и съ ньиме се погодбе ради састати.

У Пожаревцу.

---

(18) (3—3)

Мою кућу (куплђну одъ Панте Х. Стоила) на Сави до Сава-капіе, желимъ дати подъ кирію. Она има на горнђмъ бою 3. собе съ куйномъ, шпайзомъ и єдномъ дивананомъ на сокакъ, и дугачакъ ходникъ — у истомъ реду изъ авліе има 2 просторане собе са опакліомъ сарачаномъ и куйномъ. Изподъ куће пакъ има 2 велике магазе за тежакъ еспапъ. У авліи, коя є довольно пространа, има опетъ єдна мала кућа са 2 собе, куйномъ єднимъ каменымъ подрумомъ, и шталомъ за 4 коня, заедно са сенякомъ. Ко жели све то заедно, или понаособъ одъ ђурђева дне или іошть ранће, подъ кирію узети — нека ми се ради погодбе благовремено прияви.

Іованъ Божићъ,
Касиръ камарашіе Београдске.

---

(19) (3—3)

Ниже подписаный препоручує се публикуму са колачима и посластицама одъ сваке руке, и у свако доба фришко начињени. Седи у пиварскомъ главномъ сокаку према купалишту. Васа Теньковићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 30. У Београду, у Вторникъ 15. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

Ваденъ — Августа 1847.

Писамъ се надао, да ћу ти одавде писати, али шта бы знао друго радити, кадъ овде, у овомъ селцу, гди никакве забаве немамо, а притомъ морамо седити и чекати да престане киша. — Да ніє на полю киша, я бы сада путовао далѣ, а овако, седећи безпосленъ, ово писмо пишемъ више мене ради, него тебе ради. И ако буде одвећъ дугачко, то онда некриви мене, него кишу, єръ она ти пише — и докъ годъ киша наполю узтраєе, дотле ћути єднако писати, а како киша престане, поћићемо далѣ.

Изъ Луцерна пођемо у Флиеленъ на пароброду — Флиеленъ є село на врху єзера. Нашъ параброд пође рано. Време є лепо и топло было, и мы смо сви на крову парoброда стаяли, и дивили се онымъ красотама, ков су окружавале оно дугачко а узано єзеро; између остали брегова съ єдне стране стршіо є у облаке брегъ Пилатусъ; а съ друге стране Риги. Путника є тако млого было, да є се єдва могло размимоићи на крову парoброда. Обале тога єзера найзнаменитіе су за исторію Швайцерске, а потоме и за свакога путника; читавогъ тога пута имали смо шта гледати, и то све исторично знамените предмете. — Єръ одма пошто пођемо, Бруненъ и Швицъ, укаже намъ се у брегу єдна мала леденица, то є Гритли, (или Ритли) и сви путници подигну шешире и капе и неколико пута заори се: „ура“. На той ливадици, завѣрили су се у старо доба три одважна Швайцерца: Вернеръ Штауфахеръ, Ерни (Арнолдъ) и Валтеръ Фирштъ, противу угнѣтателя Швайцерске слободе — и Швайцерци приповедаю, да су ту протекла три извора, гди су њи троица стаяли.

Видли смо оно место, гди є Телъ изъ чамца изкочіо на обалу, и чамацъ у комъ є Геслеръ седіо, отиснуо на воду; на томъ месту подигнута є Телу єдна мала капела 1388. год. гди є онда ту было 114. живи старача кои су Вилхелма Тела лично познавали, ту се сада Швайцерци обично сваке године о Спасовудне скупляю, за споменъ свое слободе и на славу свога ослободителя. — Ту є єзеро преко 500 стопа дубоко.

Одатле до Флиелна блудили су наши замишлѣни погледи, по голимъ каменитымъ брдима — єзеро є было туда узано, и возили смо се као крозъ какавъ сокакъ, гди су високе куће. — Путници трчали су часъ на єдну часъ на другу страну парoброда, и гледали и єданъ другомъ показивали, или знаменитости природе или историе Швайцерске — често пређемо сви тако на єдну страну парoброда, да се сва лађа накриви толико примѣтно, да насъ є капетанъ више пута опоминяо, и молію, да стоимо на средини. — Нашъ парабродъ дође на връ єзера гди река Раисъ утиче, коя крозъ єзеро кодъ Луцерна изтиче, ту изађемо у селу Флиелену, и одатле, одма пођемо пешке, и за четвртъ сата дођемо у Алтдорфъ. — Садъ кадъ самъ, у овомъ писму дошао, у то место, немогу се уздржати, да ти о Вилхелму Телу, обширніе, ко є онъ и шта є неприповедамъ, кога самъ ти често укратко, споминяо, и кога Швайцерска сматра за своггъ ослободителя. —

Вилхелмъ Телъ рођенъ є у селу Бирглену близу Алтдорфа. Онъ є было селякъ, али є своимъ карактеромъ, одважностћу, поштенѣмъ и праведльивостћу было чувенъ и одъ свію околны села уважаванъ и почитованъ. У оно време пушака ніе было, и онъ є у овомъ краю найболѣ знао стреломъ погодити. Швайцерскомъ онда су управляли, аустрійскій, одвећъ строгій нечовечны намѣстници. Геслеръ звао се кои є надъ овимъ краемъ было, и онъ є своіомъ нечовечностћу, надвисіо свакогъ тирана ондашнѣгъ времена. И колико су Швайцерци подани и послушни были, гледао є онъ да ій сасвимъ у марву претвори. — Геслеръ, да бы показао, докле се човекъ у власти може заборавити; заповеди, да се на липу коя є у Алтдорфу была, обеси нѣговъ шеширъ, и то да представля власть и господарство Аустріе. и да свакій мимопролазећи, мора предъ тымъ шеширомъ, скинути капу и поклонити се. Вилхелмъ Тель ніе хтео то чинити, и предъ тымъ нѣговимъ шеширомъ кланяти се. Геслеръ дође са своимъ пандурима, и осуди Тела на іоште нечувену казнъ: младолѣтногъ Теловогъ сина постави да стане, и да као што причаю веже, узъ ону липу, па му мету ябуку на главу, и онда Геслеръ заповеди Телу да изъ приличне дальине мора стреломъ погодити ябуку на глави своггъ рођеногъ детета, а ако непотрефи ябуку, да ће посећи и нѣга и дете. — Како є было Телу гађати тако близо главе своггъ сына, то могу само отцеви чуствовати. — Онъ запне стрелу, и срећомъ своіомъ погоди ябуку, и нѣговъ сынъ весео, дотрчи и донесе му ябуку заєдно са стреломъ. — Вилхелмъ Телъ како є испустіо ону стрелу, коіомъ є ябуку устреліо, маши се одма за другу стрелу, и кадъ га Геслеръ запитао, на што му она друга стрела, ніе могао се уздржати него му одговори: „Да самъ ономъ првомъ стреломъ потрефіо могъ сына, ова друга небы промашила тебе, єръ є за тебе была спремљена.“ Геслеръ одма повиче, и свежу Тела. Но Телъ имао є доста своє родбине и пріятеля, зато Геслеръ, ніе смео да га везана води сувимъ, него мету га у нѣговъ чамацъ, и тако повезу се єзеромъ, онъ є хтео да га доведе до у

какву тврдиню, да га тамо затвори. Кадъ су были на средъ єзера, дуне якій ветаръ, кои и сада врло често на томъ єзеру дува, и кои ветаръ зову Фенъ, и тымъ ветромъ и онда узколеба се єзеро тако яко, да су сви осетили да су у найвећой опасности. Краю никако нису могли одъ велики таласа приспѣти. Єданъ кои є међу њима у чамцу было, и кои є познавао ветаръ, обале и удъ єзера, могао бы ій спасти, то є было Телъ, али нѣгове руке были су везане. Геслеръ уплашенъ заповеди те Тела одреше и предаду му управлянѣ чамца. Телъ своимъ вештимъ и якимъ рукама, притера чамацъ краю, и скочи съ чамца на обалу, а чамацъ заєдно са Геслеромъ и нѣговомъ пратньомъ отисне у єзеро. Телъ са стреломъ и лукомъ, одметне се у брегове — а Геслеръ после дуге борбе са буромъ на єзеру, изађе на обалу, и поће у свой дворъ у Киснахтъ, но Телъ у єдномъ пролому дочека га, и съ брега убіє стреломъ. По томъ букне са свію страна буна, и Швайцерска после дугогъ ратованя ослободи се.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ)

В.

Вѣди є треће писмо у нашой азбуки, славенска є речъ, и на србскій значи: *знамъ*, или *знай*, дакле смысао досадъ разяснита три писмена *азъ буки вѣди*, значи на србски: „я букве познаємъ.“

Вампиръ — то є име оны людій, кои умру, па после опетъ устану изъ гроба, те даве друге люде. Млоги држе да то неможе быти, но ми увѣравамо читателѣ, да є то исто онако могуће, као што є, у Топчидеру изгорело сто фатій камена. И да бы ту могућность іоштъ болѣ утврдили, навешћемо єданъ истинитый примѣръ, како є єдна мртва баба, удавила две друге бабе што су є чувале. — То ніе было одавно. Єдна баба умре у селу Н** они є обуку, нареде, мету у сандукъ, и кадъ се смркне остану две друге бабе у той истой соби да є чуваю. Сутра данъ кадъ дођу комшіе, нађу гди є она мртва баба изашла изъ сандука и гди стои до врата, а оне друге две на средъ собе обадве мртве. Ко не бы могао у томъ случаю веровати на вампира! — нико о томе у селу ніе сумняо. — Но после неколико дана, проведе пандуръ два шегрта везана, и стварь се обясни, и село онда скине проклетиню, са оне сироте бабе. То є овако было: — оне две што су ону мртву чувале, по своіой несрећи обадве засне; у то доба два шегрта, идући на вашаръ у Ваљво, прођу поредъ оне куће, и виде гди гори свећа, и гди две бабе спаваю поредъ треће мртве. „Можешъ ти отрпити 25 батина?“ запита єданъ шегртъ своегъ другара: „могу и 50“ одговори поносито други шегртъ — „и шта ме пыташъ, кадъ знашъ, да насъ майстори найпре науче трпити батине, па онда шити альине.“ „Е. па кадъ можешъ, а ты айде самномъ, да уплашимо ове две бабе па ако насъ и увати капетанъ, вальда неће быти выше одъ 25“ одговори онай првый шегртъ, и како су были снизки и сбогъ врућине отворени пенцери, уђу обоица крозъ пенцеръ у собу, и полако изваде мртву бабу изъ сандука, и прислоне є управо узъ врата, па онда опетъ изађу, и оду своимъ путемъ. Свећа є далѣ горила. Око неко доба ноћи пробуди се єдна баба, погледа у сандукъ види да є празанъ, помысли да бежи на врата, кадъ погледа, а она мртва, стои, и претисла лећима врата. Она се уплаши, гурне рукомъ ону другу што є спавала, и рекне іой полако: „секо, ми смо обе пропале!“ Она се пробуди и кадъ погледа на врата, свисне одъ стра, а она друга устане и поће, но и она падне мртва. Мы савѣтуємо нашимъ читательима да се чуваю живы людій, а мртви слободно нека се небое, живъ човекъ зло чини, а на мртвогъ само беду баца. О, колико има вампира, кои се съ нама на сокаку сретаю, пріятно се съ нама разговараю, грле насъ и любе насъ, а међу тимъ, желе намъ крвь нашу попити — такови вампира чувайте се, кои вамъ зло мисле, а неће да кажу. — Човекъ є чудноватъ? и радіе бы кодъ своегъ найвећегъ душманина преноћіо него покрай єдногъ гроба, а то зато што гробъ неуме да говори, и да ласка и лаже. Гробу можешъ слободно казати оне тайне, коє несмешъ ни найболѣмъ своемъ пріятелю поверити. Живы людій, треба се бояти и чувати, а мртви нигда, међ' нама живима има млого вампира; међъ мртвима нема ни єдногъ.

ИСКРЕ

(Изъ Гетеовогъ генія.)

Човекъ є тако склонѣнъ одати се къ найпростіемъ, духъ и чуства затуплюю се тако лако одъ упечатленя лепога и савршенога, да бы требало способностъ ово осећати и на свакій начинъ при себи обджати. Єръ таковогъ уживаня нико се неможе сасвимъ лишавати; и само ненавикнутостъ да човекъ што добро ужива узрокъ є, да многи люди у глупомъ и безвкусномъ, само ако є ово ново удовольство налазе. Зато требало бы свакій данъ баремъ по єдну малу песмицу чути, єдан добаръ спѣвъ читати, — єдно изредно изображеніе видити, и само ако бы могуће было, по неколико паметни речій говорити.

Я се могу само ономъ човеку радовати, кои зна шта є и за нѣга и за друге полезно, и кои се труди да своє самовольство ограничи. Свакій има свою собствену сређу у рукама, као што майсторъ има грубу матерію, изъ коє онъ хоће штогодъ угледно да направи. Али є са овимъ художествомъ као са свачимъ; само способность къ томе нама є урођена, а ова треба обучена и брижльиво извештена да буде.

Дуга разсуђиваня показую обично, да немамо у виду точку, о коіой є говоръ; а пренагла дѣланя да башъ нимало непознаємо.

Добру мисао, коюю гди прочитамо; штогодъ особито, кадъ чуємо, забележимо свагда у нашъ дневникъ. Но дамоли себи труда у исто време, да изъ писама наши пріятеля собствена примѣчанія, подлина осмотреня, и скоротечне, богатоумне, речи повадимо и побележимо то ћемо се здраво обогатити. Писма забацуємо да ій никадъ выше нечитамо, или ій найпосле и уништожавамо, те тако изчезне найлепшій и найусердній духъ живота и за насъ и за друге.

Саобштавати се, природно є; а саобштено примити као што є дано, то є изображенѣ.

Недостатке одкривати ніе доста; шта више, неправо є то чинити, ако у исто време незнамо и средство къ поболшаню показати.

Матерньій єзыкъ у исто време и чистити и обогаћавати, посао є найбольи глава. Само чисћенѣ безъ обогаћаваня показуе се понайчешће празноумно; єръ ништа ніе згодніе него одъ садржая одвратити се па на израже-

ня пређи. Богатоумный човекъ скопчава вештество свои речій; немарећи изъ какви се елемента ово састои; празноуманъ човекъ може валяно чисто говорити, па да опетъ нема шта казати. Како може онъ осетити, да є какавъ безсмисленый подметакъ у место важеће речи изказао, кадъ му ова речь никадъ ніе живила у глави, єръ ніе о ствари мисліо. Има више начина чишћеня и обогаћаваня єзика, кои се управо сви мораю сватити, ако єзикъ треба да расте животанъ. Поезія и страстни говори єдини су извори изъ кои ова животность истиче; и макаръ да они у своіой наглости и мало поваляю но опетъ стане се и чисте струе потеку изъ ньи.

К.

Єдна Србкиня.

МРАВИ У ТОПЛИМЪ ПРЕДѢЛИМА.

Широке колоне мрави движу се безбрижно, и немаре за никакве препоне; густо єданъ до другогъ збіени миліони миле по читавъ сатъ у дужину, а око ньи трче ньіови войници тамо амо, да нанюше и увате какву животиню, коя є тако несрећна да се неможе ни силомъ ни брзиномъ одъ ньи одбранити. Ако се мрави каквой кући приближе, онда имъ домаћинъ радо отвора све зачкольице, и клони се, єръ ма шта да се подъ палмовимъ кровомъ улегло, т. є. шкодльиви црви и бубе коє у скривености велику штету човеку чине, то све извуку ови путуюћи мрави на видикъ или принуде къ бѣгству. Никакво таино место у колеби неостає неиспитано и животно, коє є ньіовъ долазакъ дочекало, оно є за цело изгубльено. Они надвлаћую и велике зміє по сказиваню уроћеника, єръ како гди опазе змію да се сунча, одма начине кругъ око нѣ и она се бадава труди, да утече, єръ за часъ скоче на ню шестъ и више непріятеля, и што се она превіяньемъ више труди да се избави, то се све више умножава число нѣни непріятеля; маньи мрави главне войске нападну илядама на ню, и премда се змія на неброєно места већъ ранћена єднако увія, то опетъ за кратко време неостає ништа више одъ нѣ, осимъ лепо очишћены костію. Ноћу скупи се ова цела войска у неколико кугли, коє изгледаю као найвећій дулекъ, а чимъ се данъ появи, размилу се опетъ и продужаваю своє путованъ.

ИЗЪ ДОМИШЉЯНА

Некій официрь безъ бркова тако є знао разтезати своє лице, да докъ парада трає онъ своє велике густе обрве тако подъ носъ снизи, да се ни приметити неможе да бркова нема.

Календаръ.

Ако мужъ доцканъ увече дође, а незна се изговорити гди є было — често севанъ и грмлявина. Подикадъ и громъ удари.

Ако мужъ у месоеђе неводи жену на балъ — кишовито целы месоеђа.

Ако є мужъ жени у почетку лета свиленъ фистанъ одрекао — време се брзо меня, ладно и врло мутно.

Ако мужъ има плаћати дугове о ускрсу, брзо му пость проће.

Разговоръ у кафани.

Кафеџія. Овде фали іоштъ єданъ грошъ по рачуну.

Гостъ. То є за послугу.

Господинъ и берберинъ.

Господинъ некій имао є берберина, съ коимъ є врло задоволянъ было. У обично доба, кадъ треба да се брія, отворе се врата, господинъ се и неосврне, єръ онъ зна да є то нѣговъ берберинъ. Посади се на столицу и већъ га онай почне сапунити, кадъ господинъ зачућенъ подигне главу и рекне: „Али море, ты ниси мой берберинъ, одкудъ ты овде и како?“ „Найпростіимъ начиномъ; одяко ћу васъ я бріяти. Юче самъ се коцкао съ моимъ другомъ. Кадъ му се изпразни џепъ, почнемо мећати на коцку наше муштерије, и тако васъ я на кончини добіемъ.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Єданъ житель београдскій и майсторъ заната терзійскогъ Н. Н. поводомъ ове кодъ насъ наново сада наступивше ладноће времена, баціо є погледъ свой на бѣдно станѣ овде у мѣсту живеће сиротинѣ, коя ніе у стаю дрва себи за огревъ набавити. У чему да бы истой подпомоћи могао — данасъ є кодъ Полиціе наше поклоніо 4 # цес. да она то, преко своіи кварталника даде оваковимъ сиротимъ лицама, за наведену нуждну потребу поделити. На овакомъ редкомъ примѣру и усердію; овимъ се поменутомъ добротвору явно благодари.

Чачакъ 4. Априла. До 15. пр. м. умрло є у срезу драгачевскомъ овомъ окружію троє дѣце и єданъ момакъ одъ грознице, коя се на овай начинъ починѣ и свршуе: Найпре човека, жену или дѣте увати грозница, после на стану жигоси и пробади међу плећима, и око врата, и онуда почне отицати као кадъ пчела или осица уєде, после овога отока болестникъ сасвимъ изнеможе; некима пакъ гуке изподъ ушію величиномъ као песница порасту, по томъ провале се и нека бела течность изъ ньій изађе, а некима опетъ беле оспе величиномъ као пасуљ по устима, єзику и устнама изађу, а пошто ова оспа или гуке нестану и напрагъ се поврате, онда болестникъ умре.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Кечкеметъ: врло є жалостна вѣсть, кою смо изъ села Токту добили. Тамо бесни црвена грозница међу децомъ тако яко, да су већъ 60 покрай помоћи докторске умрли.

— Арадъ. На путу близу Батуче появіо се ужасанъ пожаръ у шуми. Шума є на три места навалице запалѣна была.

— Новый-Садъ. У Шишатовцу появила се нека болесть међу овцама, одъ коє су већъ 150 оваца поскапале; кажу да се та болесть одъ блатне траве породила.

— Прагъ. 3. Април. рим. пала є горня часть тороня развалине Окора у Ческой.

— Прагъ, 12. Апр. н. р. отворена є дворана вештине, у коіой су млоги лепи живописи на угледъ стављѣни. Првый данъ было ій є око 251 живописъ.

— Луй-Наполеонъ, принцъ президентъ француске републике устає лети у седамъ сатій, а зими у осамъ, прочитава найпре найважніа писма, коя су съ онакимъ печатима снабдѣвена, какове є съ нѣговимъ повереницима уговоріо. У 9 сатій одлази у башту, а после у свой кабинетъ, гди га чекаю нѣгови ађутанти и официри, коима онъ своє заповести издає. Затимъ чита новине, у коима,

су најважнія места съ црвенимъ плайвазомъ подвучена; особиту пажню покланя енглезкимъ новинама и мило му є гледати карикатуре, кое су нѣга и нѣгове министре за предметъ своє сатире изабрале. Затимъ прегледа најважніе послове, о коима мисли съ министрима говорити, а у 10 сатій прима малый брой лица. У єданайстъ сатій доручкує; Луй-Наполеонъ са свимъ є умѣренъ у єлу и пићу. После доручка одлази у советъ министерства, гди за обштимъ столомъ седне и пажљиво ньіова советованя слуша, а редко се меша; али ако рекне неколико речи, онда оне обично решаваю вопросный предметъ. За време траяня сѣднице начертава фангастическе фигуре и предѣле, за кое се нѣгови почитатељи съ великомъ жељомъ грабе. Пре државногъ удара яшіо є или се извозіо обично у два сата, у друштву съ єднимъ официремъ; ова шетаня траяла су до четири или петъ сатій; садъ само редко напушћа палату, премда радо и врло добро яши. Кадъ се врати изъ шетнѣ, ише известіе о засѣданію у Асамблеу и дае аудієнціе (приступъ). У шестъ сатій руча, и више пута преко недељ позива на ручакъ млога лица. Увече, кадъ неприма никога, иде у Француску или Таліянску оперу; понекадъ и у францускій театоръ или у другій каквый. Одъ неколико дана пре 2. Декемвра и сада ради са особитомъ дѣятелносћу и често га затече данъ у читаню и разсуђаваню. Сви декрети, прокламаціе односеће се на 2. Декемврій, изтекла су изъ нѣговогъ пера, а тако исто и доцніе, што є изишло. —

— Смирна. Овде є ождребила єдна кобила ждребе, кое є имало само єдно око на челу и то є было на три ћошка. Мати нѣгова, кадъ види какво є чудовиште ождребила, почне жалостно ржати и убіе ногама ову наказу.

— Штутгартъ. Овде постои іошт гостіоничка башта, гди є славный немачкій поета Шилеръ іошт као докторъ долазіо и кугле играо, ужинаюћи шунке и леба и піюћи некарско вино, и то све на вересію.

— Бечъ. Говоре, да ће министерство трговине оне ствари, кое є изъ Лондона са светскогъ угледа покуповало, у Прагу на угледъ ставити, да бы се и тамошньимъ рукодѣлцима дала прилика да се одъ сматраня овы ствари ползую.

— Бечъ. Правителство Аустрійско и Сардинско преговараю о уговору за трговину и пловитбу. По постоећемъ уговору дужна є Сардинія, да све олакшице и ползе Аустріи уступи, кое другимъ државама дозволява. У последнѣ време учинило є Сардинско правителство француской пространіе олакшице, него Аустріи, и то у трговини съ кожама, виномъ и свиломъ.

— Млѣтке. 15. Апр. п. р. ньіова царска высочества великій князъ Константинъ и велика княгиня Александра одпутовали су у 4 сата после подне у Модену и Парму. Повратићеду се преко Монце, гди ће ду се неколико дана задржавати.

— Римъ, 10. о. м. Францускій воєный судъ осудіо є више лица због злоставленя францускій солдатій. Највећа є казнь петъ година у гвожђу.

— Атина. 8. Апр. опетъ се некій комплотъ догодіо: чиновникъ жардармеріе Панасъ и некій пређашньій чиновникъ Марине одкрили су созаклетіе противъ краля грчкогъ. Ипакъ су тавни гласови летили крозъ варошъ. У камери депутираца было є пытанѣ о томъ. Попечителъ правосудія привилегіосъ одговоріо є сасвимъ мирно, да ствар иста нема оне важности, кою іой приписваю; али при свемъ томъ, будући є већъ разглашена, предаће є на судейскій испитъ.

— Паризъ. Сва лица, коя су ослобођена морала су слѣдующій саставъ подписати: „Я се долеподписаный изјављавамъ, да самъ съ благодарности приміо помилованѣ принцъ президента одъ прогнанства, на кое ме є комисія ушћа Роне осудила, и обвезуемъ се, да небудемъ нигда више участникъ тайногъ друштва, да се немешамъ у политику и да будемъ веранъ правителству, кое є Француска гласомъ своимъ одъ 20. Декемвра себи дала. У исто време обвезуемъ се, да ћу испуњавати налоге надлежателства у смотреню лица, коя подъ полицайнимъ присмотромъ стое.

Огласи.

(18) (3—3)

Кућу брата мога съ 4 собе, куйномъ, подрумомъ и баштомъ на Врачару спрема баште Г. Шафарика даемъ подъ кирію, кому є дакле квартиръ потребанъ нека се мени или Г. поручику I. роте II. баталіона Б. Прокићу ради цене и виђеня квартира яви.

Єфремъ Павловићъ, калфа Г. М. Карастояновића
У зданію подъ Єленомъ.

(19) (3—3)

Єдну кућу, са две собе, єдномъ великомъ куйномъ — съ плацемъ 12 фати ширине на лицу; а у дужину више одъ 20 фатій, и коя кућа лежи у Циганской мали, изподъ обштинске шупе, до чесме: ко жели купити нека се ниже подписаномъ изволи као тутору тогъ иманя ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Петаръ Іовановићъ.

(20) (3—3)

Ко има волю дућане и квартире куће мое у Савамали, ниже Тоскине куће, близу мале піяце, на ћошку налазеће се подъ цимеромъ — „Кралѣвића Марка“ —, одъ ђурђева дна тек. год. све заедно, или понаособъ, за 6. месеци или и на дуже време, подъ кирію узети; као и ко бы желіо купити кућу мою на врачару налазећу се до куће ГГ. браће Іокића са шупомъ и шталомъ у Авліи и са пространомъ баштомъ, у кою су три плаца заузета и коя є воћемъ и лозама засађена —, нека се изволи мени ради погодбе пріявити.

Сима Весовићъ,
Стол. Совѣта.

(21) (3—3)

„НОВА ЛИРА.“

54. песме скупљене и печатане слепцемъ Єреміомъ Обр. Карацићемъ могу се добити по 2 гр. у књижарн Г. М. Поповића, Возаровића; и кодъ Г. Милутина Радовановића, и на Терезіяма кодъ Тричка бакалина.

(22) (2—3)

Єдне нове, офарбане и добро оковане тарнице, за єдногъ коня, имаю кодъ зеленогъ венца на продаю.

Владимира Ђ. Христића

№ 31. У Београду, у Петакъ 18. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издавателъ Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

У Алтдорфу видли смо оно место, гди є она липа была на коіой є Геслеровъ шеширъ висіо, место те липе сада є лепа чесма начинѣна, коя у накрсть воду изъ єдногъ камена точи, а на томе камену стои мала штатуа Вилхелма Тела, са нѣговимъ синомъ и стреломъ и лукомъ. Но одвећъ є далеко и невѣроятно, као што су намъ ту казивали, гди є онъ стаяо, кадъ є ябуку на глави своегъ сына устреліо. — Изъ Алтдорфа како смо изашли зауставимо се на ћупрій єдне мале реке, коя є изъ брега врло брзо текла, то є было место и река, гди є се тай великій Швајцерацъ Вилхелмъ Телъ удавіо, кадъ є хтео єдно дете да избави, коє є у воду пало было. — Мало подалѣ гледали смо стрелиште, гди швајцерци гађаю њишанъ.

Изъ Алтдорфа кадъ смо пошли, почело є право ћачко путованѣ. Єрбо одвоимо се одъ свію другій путника, и сами ми пођемо далѣ. Было насъ є доста, близо 20 стары или нови познаника, а све ћаци, сви готово єдны година — и свакъ може себи представити како є се весело путовало, како є се певало и смеяло. Што є годъ анекдота, и смешны досетльивости было, то є се причало. Мы смо ишли све узъ реку Раисъ. — Но време насъ изда, и на єданъ путъ киша почне плоскомъ падати, а села, или какве гостилнице нигди близу небеше. Смеј и шала престане, и не само песме, него и говоръ сасвимъ се утиша, само шлапанѣ по блату была є сва забава наша, и свакій є корачао, као да одъ смрти бежи. Неки су ишли брже, а неки лакше, и тако отегнемо се узъ путь као разбієна войска. Найпосле дођемо у єдно мало селце, коє се зове Клусъ. Кадъ дођемо у то село, мокри, озебли, гладни и жедни, забунимо све люде у гостилници, и читаво є село имало посла, докъ насъ є сместило и задовољило. — Како є коя улазіо у гостилницу, іошть съ врата є викао, и тражіо што да єде или піе — єданъ оће віна, други оће пива. трећи тражи да му мокре кошуљ пеглаю, єдни вичу: „дай што годъ да єдемо!“ А многи отишли у куйну, па сами прже на масти яя, и ваде изъ лонца полукувано месо па єду, и нашли неку ябуковачу па безъ мере точе те пію, єдномъ речи, као каква гладна войска, кадъ освой какву варошь па плячка. Нитъ се знало ко піе ни ко плаћа — такву смо забуну начинили, да є газдарица хтела само да заключа куйну и подрумъ па да бежи у комшилукъ, но нѣне кћери и сынъ, съ найвећомъ итриномъ и задовольностћу послуживали су госте, єръ є се лако могло видити, да се одъ такви текъ гостію, може коя крайцара наплатити за свашто више него што вреди, и него што се обично плаћа

Мы кадъ вечерамо смиримо се, и разделимо по собама да спавамо — іошть се ніе было смркло — сасвимъ, али ипакъ свисмо одма поспали. — Сутра данъ кадъ се пробудимо было є готово подне. Киша є єднако ишла премда не тако яко као прошлогъ дана. Остали бы ту у Клусу, да чекамо лепо време, но нисмо се могли сложити, єдни кажу кисело віно, други кажу неваля пиво, но найвећій є узрокъ што є гостилница тескобна была. — Пођемо далѣ, путъ є єднако водіо узъ брдо, то є путъ Сент-Готхардскій, коі є врло вешто начињенъ, а може се слободно рећи зиданъ, тай є путь чини ми се Бунапарта градіо, и све є ишао узъ реку Раисъ, и часъ на єдну, часъ на другу страну преводіо насъ. — И тако допрати насъ киша довде, (до Вазена,) гди смо нашли пространу гостилницу, коя насъ може све повольи сместити и угостити, и зарекли смо се да пркосимо киши, и да седимо овде дотле докле годъ она наполю падала буде. Ово место већъ тако високо лежи, да према нама видимо на бреговима како снегъ пада. — Чекаюћи да киша престане ніе намъ одвећъ дуго време было, мысмо зато време п«сали своє дневнике, правили нове планове за путованѣ, рачунали колико іошть имамо да се пенѣмо до врьа брега, но найбрже намъ є време пролазило кадъ смо спавали.

САДИ МУСЛАДИНЪ И ДЕРВИШИ.

„Я самъ сить ученогъ свађаня мои Улема и Медервиша“ рекне Султанъ Солиманъ своме верномъ везиру Ибранму. „Єдна є само истина, и зато нека буде и єдна само наука.“

„Али ко ће намъ известно казати, коє є одъ разны мнѣнія учены найправіе?“ усуди се везиръ казати му.

„Разумъ“, одговори Султанъ.

„Ты беседишъ мудро“, придода Ибранмъ: „разумъ є свећа, съ коіомъ осветлявамо предмете нашегъ истраживаня. Али како ће быти, ако єданъ овай драгоцѣный предметъ гледа съ наличія, а другій съ лица? првый бы зайста казао: ова є стварь суровъ и невалъо одиракъ, а другій напротивъ: я видимъ чудноватый створъ кичице пуне вештине.“

„Тако ми браде отца могъ!“ повиче Солиманъ: „свакій нека гледа ствари съ праве стране.“

„То чине само мудраци“, рече везиръ.

„Дакле одсада нека важи мнѣніе само наймудріегъ у нашимъ школама. Напиши єданъ ферманъ, кой ову мою волю обзнанює.“

„Твой є робъ савъ уво“, одговори Ибраимъ“, али онь незна коимъ ће начиномъ пронаћи између толико миліона, кои се теби покораваю, наймудрієгъ.“

„Сазови Улему предъ мой престолъ; нека ми они наймудрієгъ у држави пронађу.“

„Онда ћешъ ти толико Соломона познати, колико Улема имашъ“, одговори непоколебимый везиръ. „Да ћу мою седу главу, ако свакій одъ њи неуздржи свою вредну особу за найспособнію и наймудрію а свою науку за найистинитію.“

Султанъ намести срдито ястукъ миндерлука, пуштаюћи велике димове изъ нѣговогъ чибука.

„Ты се лютишъ на твога слугу“, рече везиръ: „али може л' онъ быти кривъ, што су човечія срца тако суетомъ обузета, да су и прости дервиши мнѣніе мудрога Сади одбацити усудили се. Саслушай догађай, кой се благословеномъ Садію случіо, кадъ се єдномъ у зору крозъ сокаке одъ Халепа шетао, у обичнимъ мислима занешенъ ишао є полако напредъ. Наєданпутъ узнемири га неко ясно викање у нѣговимъ мислима. Погледа око себе и опази два дервиша, кои се свађаю и толико су се већъ єданъ на другогъ налютили, да су се хтели за браде почупати. „Браћо!“ рекне имъ онъ, „како є раздоръ ваше душе обузео, да вы суровимъ речма правовѣрне изъ ютренѣгъ сна будите.“

„Башъ добро си дошо, добрый Мусладине“ рекне за гушльиво єданъ: „твоя мудрость утераће овогъ незналицу у лажь. Магарацъ, оће да докаже да є снегъ на Арарату угасито плаветанъ, а я самъ га моимъ очима видіо, да є црвенъ као ружа.“

„Онда си морао имати црвено ципарско вино у глави!“ повиче другій. „Я самъ нашао, да є угасито плавъ; осушіо ми се да богда єзыкъ, ако истину неговоримъ.“

„У коє си време угледао връ Арарата?“ запита Сади првога.

„Рано у зору!“ одговори овай.

„А ты?“

„Кадъ є сунце зашло.“

„Онда сте обойца добро видили, а такођеръ и рђаво!“ рече мудрацъ.

Дервиши се намрште и погледаю брзо у Садія.

„Слушайте ме!“ рекне далѣ Сади: „ты си брате гледао връ Арарата, кадъ га є зора своимъ сяйнимъ руменіломъ обасула; а ты си га опетъ сматрао, кадъ су плаве сенке вечера на нѣговомъ вр'у почивале. Я самъ съ моє стране тогъ мнѣнія, да снегъ на оной планини ніе ни плаветанъ ни црвенъ, него бео као и свуда.“

Онда викну дервиши на нѣга: „ко си ты, што оћешъ да си паметній, него други люди? недолазишъ ли ты са каляви обала Триполице, гди си ты као робъ єдногъ каурина колица вуко?“ Затимъ се сагну и потражу каменѣ, а мудрацъ мораде у бѣгству спасеніе тражити.

Солиманъ насмеє се приповедки везира и одъ то доба ніе се више бринуо за разпре учены людій.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Втори Іосифъ царъ аустрійскій, было є онай редкій владатель, коме су слобода, право, срећа и напредакъ нѣговогъ народа, исто тако миле быле, као нѣгова круна. Онъ є у єдно было царъ, грађанинъ и философъ. Онъ є се често преоблачіо у различне альине, и тако одаюћи свуда, слушао є своимъ ушима мнѣнія, свои поданика о себи и о своимъ управляню. О нѣму има млого анекдота. — Онъ кадъ є дошао у Прагъ, и обштина Еврейска изађе предъ нѣга, и кадъ види колико у самомъ Прагу Евреа има, рекне: „Мећеръ цареви аустрискій право имаю, што су метули у своє титуле, да се зову и кралѣмъ Єрусалима!“ — Кадъ є царъ Іосифъ подъ именомъ Графа Фалкенштаина у Паризу было, налазіо є врло велико задовольство, да преобученъ и безъ икаквогъ злата и пратнѣ ода свуда, и тако єданъ путъ сврати се у єдну кафану, да се одмори — єданъ почне съ њиме разговоръ, и понуди га да играю єдну партію шаха, царъ пристане, и изгуби прву партію; и замоли оногъ да играю іоште да бы и онъ коју партію добыо. „Немамъ времена“, одговори онай „морамъ ићи у театроръ, да видимъ цара Іосифа, кои ће за цело тамо доћи.“ „А, оставите се тога одговори царъ „немате шта видити, човекъ као и остали люди.“ „Никако немогу изоставити ову прилику, я га морамъ видити, то є великій човекъ.“ Царь кои є радъ было да іоште неиде рекне му: „Я васъ увѣравамъ, да докъ самъ я овде, царъ Іосифъ неће доћи у театроръ, єръ онай кога вы желите видити у театру, моли васъ овде да играте съ њиме, іоштъ єдну партію шаха.“ — Царъ Іосифъ кадъ є путовао по Рватской, примѣти у гомили народа, єдногъ врло високогъ човека, то му буде чудновато, и радъ буде знати колико є стопа високъ, зато зовне га себы, и запита га: „колико имашъ ты стопа?“ „две ваше величество.“ Одговори високій Рватъ царъ се насмеє, и ніе га далѣ ништа питао. — Царъ Іосифъ заповеди те се повиси данакъ, и да се плаћа увозъ за рану у Бечу — после краткогъ времена зовне управителя вароши, и запита га: „Шта говоре што самъ повисіо данакъ?“ „Вичу и роптаю наопако сви противу вашегъ величества.“ Одговори управитель. „Добро є то“ рекне царъ, и заповеди те се опетъ на ново повисе сви данци — па потомъ запита опетъ Бечкогъ управителя: „Шта садъ говоре?“ „Іоштъ горе вичу и псую, нико ій неможе сносити.“ Одговори управитель. „Добро є то.“ Одговори царъ, и заповеди те се опетъ повиси данакъ. После краткогъ времена зовне бечкогъ управителя, и опетъ га запита: „Шта садъ говоре, вичу ли на мене?“ управитель одговори весело: „Сада могу вашемъ величеству, весео гласъ явити, да нико неговори ништа, нико невиче, нико непротестира, сви су се смирили, и сви ћуте.“ „То є зло мой брайко!“ повиче царъ, и заповеди да се свуда данакъ спусти, и све могуће олакшице да се учине. —

БОЙ СЪ МЕДВЕДИМА.

У години 1843. нанђу два обитателя Сибиріе, кадъ су ловили по шуми Лабской, на два медведчета и узму ій са собомъ кући. После три дана, чрезъ коє време већъ су се млади мало препитомили, зачуе се ноћу страшно урликанѣ. Обительи истрче изъ њиови кућа, више любопитни него страшльиви, да виде шта є. Ко ће описати ужасъ њиовъ, кадъ опазе, да є єдна гомила велики медведа обколила колебу, у коіой су она два мала мечета затворена была, урликаюћи страовито. Као мунѣ полете селяци у њиова обиталишта, зграбе брзо сикире и пушке, и тада почне се страшна борба између њи и медведа. Као бесни юрише медведи на селяке, кои су се у єдной линіи склопили и на њи пошли. Прво пуцанѣ обори више медведа къ земльи. Али преко лешева свои другова преюре остали, а осимъ свію одликовала се єдна

медведица као бесна, коя є по свой прилици морала бити мати млади мечића. Већъ су више селяка грлећи угушили, а неке уєданѣмъ нагрдили, кадъ єдномъ паде на паметъ да запали колебу. Текъ кадъ є пламеномъ почела колеба око себе палити, а може быти и због тога што су се мечићи ослободили или изгорели, разиђу се медведи. Осамъ найвећи медведа пали су мртвы на бойномъ полю, али и петъ селяка изгинули су, а тридесетъ были су манѣ или више ранѣни.

СЛАВНОЙ СПИСАТЕЛЬКИ НЕМАЧКОЙ ГОСПОЂИ ТАЛФИ.

Коя є наше народнѣ песме на немачки превела, и къ познаню Немаца и Енгелеза са именомъ и литературомъ Срба млого принела, поднели су неки одъ млади Срба кои се у Берлину изображаваю, слѣдующу благодарность.

„Племенита Госпо!“

Србскій народъ, немогући по судбини своіой напредакъ образованогъ света делити, быо є међъ благословенимъ народима културе крозъ векове само као гомила робова познатъ и често именомъ разбойника и пустаія означаванъ. Непознате были су носіоцима цивилизације Европске племените идее, кое народъ србскій ране и одушевляваю, као и драгоцене клице, кое є духъ нѣговъ одъ части обелоданіо, одъ части у себи скривао. Место наклоности образованогъ света зато пожнѣо є народъ нашъ ненаклоность, место сажаленя сретньи за твою несрећу, — презренѣ.

Но и тай опорый судъ ніе га могао за вавекъ пратити. Човечный народъ немачки, кои є свію народа значай са одушевленѣмъ припознао, ніе ни овде изостао. Вама племенита Госпо! и вашемъ богатомъ духу припада честь што є нашъ народъ закрилѣ и прибѣжиште нашао. Вы сте се створовима духа нѣговогъ као вестница понудили, ви сте вредность нѣгову западу огласили и надъ онимъ предрасудама поругу изрекли. И какво узвишующе чувство за васъ при помислу да сте тиме народу єдномъ, кой на позоришту Европе не своіомъ матеріялномъ снагомъ већъ само своимъ тежняма и способностима светли, — тако драгоцено притяжанѣ олакшали!

Примите зато, поредъ награде кою већъ имате — свести дѣла вашегъ и благодарность одъ насъ коима є ваша племенита отачбина Прайска своя заведенія просвете гостолюбиво отворила: у име нашегъ одабраногъ народа, кое га изображени кругови име ваше іоштъ као съ чешћу и поштованѣмъ споминю, у име свію пріятеля душевногъ напредка, кои вы тако снажно негуєте и подпомажете.“

Г. Професорка Талфа одговорила є участницима писма овогъ слѣдующе:

„У вашемъ писму изражене мисли ваше чествую, ме и троняваю и мило ми є да вамъ радость мою о томе могу изявити.

Стараюћи се да име Србско са западомъ Европе помогућству упознамъ, нашла самъ у повереномъ занимаю са онимъ бисеромъ, ваши народньи пѣванія довольно награде. Дай боже! да младо стабло подижуће се литературе Србске изъ овогъ драгоцѣногъ спода проникне, а не у соку туће културе, кой се лако осуши, да живота тражи! — и да народъ вашъ, као и изванъ домовине своє већъ єданпутъ значай онай добіе, кои му нѣгове физичне и душевне моћи обећаваю неодкупи ову двояку користь губиткомъ своє особености и свои млогобройни патріотични врлина!“ *)

НЕКЕ ЧЕРТЕ ИЗЪ ЖИВОТА ВЕЛИКИ ЛЮДІЙ.

У непросвештенимъ временима трпили су млого учени людій и поєте одъ ньиовы савременика. Бывали су гонѣни, єръ є светъ о ньима мисліо, да су у союзу съ ђаволима, па и сами учени попови нису се одъ овогъ опаданя изузимали.

Одъ Корнеліуса Грипе избегавали су као одъ волшебника; црно псето, кое га є пратило, држано є безъ свакогъ размишляваня за ђавола, морао є свое званіе, напоследку и свое отечество напустити, и оставлѣнъ тако умро є у єдномъ шпиталю.

Књиге архимандрита Тритеніуса о тайномъ писаню спалѣне су као изобретеніе ђавольско на явнимъ местима Немачке.

Галилеи, Петрарка, при кога имену помишлявамо само на ватрену любовь, Дескартесъ Цервантесъ, кой є Донъ Кишота списао, борили су се противъ найвећи гоненія ньіовы савременика, у она времена бяше ватра найболѣ средство за очишћенѣ людій а и животиня.

Лафонтенъ є имао већъ 22. године, а ништа ніе научіо. Њговимъ родительима чинило се да ніе способанъ ни за какво рукодѣліе. Єданъ данъ дођу му до руке сти, хотворенія Малхербеса. Читао ій є, єднако и цѣлу ноћь, и слѣдующій данъ удуби се у шуму, да ова стихотворенія коя є скоро напаметъ знао птицама и горскимъ вилама съ узхићенѣмъ изкаже, кое му донде ніе познато было: и кое га одъ оногъ дана ніе никако ни оставляло.

Славный Русо утече одъ своегъ майстора сапіе у 18 години. У дружтву бяше сасвимъ неотесанъ; єръ ніе могао ни петъ речій као што треба єдну за другомъ изговорити. па и нѣгова глупа слушкиня морала се доста пута нѣговой глупости смеяти. А у вештини писменогъ приповеданя быо є тако совршенъ, као ни єданъ пре нѣга, а може быти и после нѣга. —

ЗАГОНЕТКА.

Погађайте домышляни, како ми є име,
Ко погоди, лепъ му даракъ, некъ се слади ньиме.
Нит' самъ жена нити човекъ, к'о што други люди,
Ко ми даде женско име, Богъ нека му суди!
Камо моє лепе среће, да ме нигди нема!
Срамъ и руга небы была я сестрама двема. —
Я самъ грдно чудовиште, и мозакъ ме створи —
„Юпитеровъ?“ — Ахъ! Минерва одвећь мудро збори.
Я и она — ей Господе, да разлике чудне!
Исто као измећъ главе саньиве и будне. —
Глава съ трупомъ неслаже ми с', а іоштъ манѣ ноге,
Нит' у маньимъ частицама има какве слоге.
Глава ми є черупава, наказна и гадна —
Што ћу далѣ говорити я о себи ядна! —
Гдигодъ дођемъ, улюдни се гнушаю и клоне,
А мой творацъ непрестано мысли да ій троне.
Касніе ме покрстіо, алъ остаде руга,
Нити могу другарицамъ быти само слуга.
Срећа моя, те одскора сажалиште с' люди,
Ил' одъ стида — ту некъ свакій како оће суди,

---

*) Оба ова писма преведена су с' немецкогъ изъ Берлински новина.

Светъ є єданъ *свештеника* другій име носи,
Те чешлѣви съ лева съ десна све по моіой коси,
Згладише ме, окитише цвећемъ одъ ружица,
Сладила се некадъ раємъ ньіова душица!

Малетићъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— По достовѣрномъ чувењу можемо явити да су поставлѣни: секретаръ суда крагуєвачкогъ Ђорђе Брдаровићъ, и секр. суда рудничкогъ Божа Божовићъ за чланове суда крагуєвачкогъ. Іованъ Печеновићъ быв. членъ суда шабачкогъ; за секр. суда рудничкогъ Стоянъ Обрадовићъ быв. членъ суда шабачкогъ. — За прив. предсѣдателя суда шабачкогъ поставлѣнъ є Стеванъ Радмиловићъ членъ суда крушев. а на нѣгово место за члена Светозаръ Десимировићъ.

— Изъ свію краєва являю да є быо великій снегъ пао, о ускрсу у Брусници быо є снегъ 5 педльи.

— Г. Вукъ Стеф. Караџићъ приспѣо є овы дана овде у Београдъ.

— Г. Ламперани конзулъ францускій полази овы дана изъ Београда, а на нѣгово место доћиће Г. Монтиньи, до чіегъ долазка одправля ће дужность секретаръ конзулата Г. П. Рендардъ.

— Г. Яковъ Живановићъ поставлѣнъ є за првогъ секретара совѣта.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Паризъ. Вѣсть о смрти маршала Жерарда ускорена є, но опетъ є овай старый войникъ близу гроба.

— Паризъ. Говоре, да артилѣриска дирекція спрема наслов у ходожественомъ огню за 10. Май п. р. „живіо императоръ.“ Потврђує се као извѣстно, ако принцъ и узме титулу цара, задовольи ће се само са славомъ Наполеона мира. Републиканци учинили су єдно за ньи сасвимъ неповольно примѣчанѣ, да є 10 Май управо онай данъ, кадъ є морао Луй Наполеонъ после сваньногъ устава нѣгову владу оставити.

— Новине Конституціонелъ чине се као да су неку опозицію (противно владанѣ) строћу правителства узеле, али то неће, нити може дуго траяти.

— Млого се говори о путованю, кое ће президентъ наступаюћегъ лета предузети; но ако бы свуда ишао, гди люди говоре да ће ићи, онда бы морао у єданпутъ на више места быти.

— Базелъ. Овде є осудіо апелаціоный судъ неке участнике у явномъ изсмеяваню Луй Наполеона.

— Бернъ. Предсѣдатель овдашнѣгъ конзервативногъ одбора обявіо є, да ће се скупштина држати у школи яшеня. У нѣговомъ позиву говори између осталогъ и ово: „долазеће недељ некъ реши бернскій народъ у нѣговой политичной скупшини да л' се већъ кає, што є окончао владу ђака туђи бунтовника, кои су за четири године благостанѣ и важность старога Берна упропастили и съ тимъ довели станѣ неповереня, неволѣ и нужде, кои послѣдице іоштъ се данасъ осећаю; нека каже, оће ли опетъ поставити правителство, кое читаву войску страны бегунаца съ баяцима и свиркомъ у варошь уводи и државнимъ трошкомъ издржава, а противъ своегъ домаћегъ народа топове по сокацима намешта; оће ли натрагъ у оно станѣ, гди се ніе знало, єли надлежателство меана, или меана надлежателство; да л' чезне за управительима, кои се свему, што Бернеръ по старомъ своемъ обичаю почитуе и обожава, ругаю, грдеће новине уважаваю и молитве при воспитаваню деце као непаметне проглашаю; — єстъ или ніе!

— Пешта. Три огромна пароброда граде се овде по американскомъ начину, кои ћеду пловити између Пеште и Беча. Єданъ ће се звати Францъ Іозефъ а другій Ерцхерцогъ Албрехтъ.

— Бринъ. Овде є быо излогъ разногъ цвећа овогъ пролећа; а быће као што говоре и на єсень.

— Боценъ. У нашой вароши установлява се єдно заведеніе за сироте девойке, кое ћеду се за добре слушкинѣ изображавати. 12 девояка већъ є у то заведеніе примљено.

— Єнглезка. Найстарія позоришткиня Енглезке. Ана Кели умрла є 5. Априла у Левисхаму. Имала є 103 год. и играла є скоро на свима театорима Енглезке, Шотландске и Ирландске. Двапутъ є была удата, безъ да є морала свое име променути, єръ оба нѣна мужа презивали су се Кели.

— У Лондону отвара се немачкій театоръ 1 Юнія п. р.

— Паризъ. Єдна прославлѣна позоришткиня дуговала є некомъ фіякеру 200 франака; сверъ те суме изда она полицу, коя, по обичаю, ніе была на време изплаћена Поверитель доће у мало очаянѣ, кадъ є разумео, да є плата ове вештакинѣ узапћена, а покућство да принадлежи некомъ трећемъ лицу. Како дакле да доће до новаца? споразуме се съ єднимъ сакаціомъ и уступи му форме ради полицу. Овай отиде у своемъ прлявомъ и подераномъ одѣлу къ вештакиньи, съ луломъ напунѣномъ найрђавіегъ дувана, уће у салу нѣну и пушећи, моляше читавъ сатъ да му плати. Осамъ дана пркосила є она неповольности ове посѣте, али после доведе є димъ горећегъ дувана у очаянѣ, те му набави новце. Правый є поверитель овой госпи новце изъ цепа издиміо“ Дакле у диму почива нашегъ века найвећа снага.

— Карлсруе. Великій Херцолъ лежи на смрти; свакій часъ очекую да умре

— Кагліари. Генералъ Дурандо отишао є на парной фрегати Говерноло са две кумпаніе у Темапіо, да ову варошь и предѣль у станѣ обсаде постави.

— Трапезунтъ. Као што гласе вѣсти изъ Персіе, тамо є енглезкій упливъ сада великій. Новый великій везиръ Мирза Ага Ханъ при свакомъ важномъ случаю пыта енглезкогъ посланика Шила за советъ. Дворскій толмачъ Давидъ, любимацъ убіеногъ великогъ везира, Мирзе Тахи Хана, пао є сасвимъ у немилость.

— Смирна. Овде се осећа примѣтна оскудица у раяи. Лайнски скакавци, кои су усевима млого шкодили, оставили су у земльи своя яя, и да бы се ова колико є могуће више утаманила, обявіо є паша, да ће за сваку оку яя одъ скакаваца платит 4 гроша. На овай гласъ млога се сиротиня одала на сабиранѣ яя, и досадъ є скупила 5000 ока.

— Паризъ. Полицайный министеръ издао є свима префектима налогъ, да ни єдногъ изгнаника нешилѣ у Белгію него да имъ да пасоше за енглезку.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 32. У Београду, у Вторникъ 22. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ францускогъ.)

1.) *Єзуитъ.* Єзуитъ є свештеникъ одъ чисти и непорочны нравій, то свакій признаєе; ученъ човекъ и у обште просвештенъ, то се неможе одрећи; вѣштъ казуиста то є доказано; покорно орудіе у рукама свои предпоставлѣны, о томъ нико несумня, и башъ због тога се онъ хули. Сасвимъ подложанъ правилу, коє му забранює да има собствену волю, єзуитъ постане путникъ, ація, мученикъ, не подъ упливомъ свои побуђеня личны, но да се повинує своме ђенералу. Онъ, као грађанинъ цѣлогъ свѣта, нема ни отечества, ни фамиліе, онъ принадлежи цѣломъ свѣту. Грађанско быће и быће иманя несуштествує за њега; онъ ће живити овдѣ или ондѣ, како што буде єзуитскій редъ изискивао, кои стои добаръ за све и за свакогъ, но свуда, куда годъ єзуитъ проће, наћиће средство, да ради за славу божію и за распростиранѣ єзуитскогъ реда, безъ планова, и безъ личне гордости; онъ ће редко изказати своє мнѣніе о свѣтскимъ стварима, но само о законыма; њговъ є єдиный интересъ користь своги реда; онъ суди о стварима као и њговъ редъ, у кои онъ спада; онъ є унутрашня частица єдногъ великогъ цѣлогъ; онъ є вѣранъ и оданъ до смрти, правый садатъ за Христа; онъ се неплаши гоненя; ако се онъ гдигодъ прими, то се онъ ту укорени, и разширує се, што се више може; ако се протера, то онъ узме свой путничкій штапъ, и удали се безъ да се противи; њгово є постоянство неутрудимо и онъ никадъ неизгуби духъ, єръ онъ вѣрує у вѣчну силу своги реда, као што вѣрує у Бога.

Єзуитъ є вѣштъ и зна се улагивати, онъ говори свакомъ онако, како ће га разумети, и као правый пріятель простогъ народа, комъ є онъ свагда ласкао, чуди се онъ, како су люди почели на њга подозрѣвати; а онъ немрзи ни на когъ, мрзость и освета неће га никадъ удалити одъ њгове намѣре; њгово кралѣвство ніе на овомъ свѣту, но онъ ипакъ непренебрегава свѣтске догађае, и често онъ има великій упливъ у истима, кои онъ што више може затаює. Єзуитъ, као умна машина, нити разсуђує, нити умствує; онъ слуша, онъ ради, и кадъ є успѣо, онда цѣлу славу приписує своме реду, безъ да ништа за себе задржава.

Єдинство, ова проблема, кою є у политики тако тѣшко рѣшити, ніе више проблема за єзуита; єданъ истый духъ одушевлява све оне, кои носе ово име, и кои познае єдногъ єзуита, познае, ньи све. Єзуитъ; одважанъ, или плашльивъ, по заповѣстима, коє є добіо одъ своги ђенерала, може да пркоси свыма гоненіяма, или ће имъ вѣшто избѣћи. Онъ є, разумѣваюћи єдну особу, понизанъ ревностанъ, стрпѣливъ, милостивъ и некористолюбивъ; но разумѣваюћи количество, онъ є гордъ, неограничено силанъ, честолюбивъ, и премда онъ извѣстно зна, да є света користь закона побудително начело єзуитскогъ реда, ипакъ може се предпоставити, да свакій єзуитъ потайно тежи да влада надъ народима и кралѣвима. Но данасъ єзуитима се приписує много веће тайный упливъ, него што га они заиста имаю; они бы у свѣту играли много маловажнію ролу, кадъ се люди не бы съ њима занимали. Али све найновіе философіе мораю противдѣйствовати и заиста дѣйствую противъ таковогъ државногъ дружтва, коє њи непрестано біе, и коє никаква човеческа усиляваня нису ій могла уништожити, а мора се признати, да се нико тако неразумѣва у воспитанію младежи, као єзуити.

2.) *Дворянинъ.* „Моя є мысао као и вашегъ величества, како вы мыслите о томъ?“ „Моє мнѣніе, г. министре управо да реknемъ я немамъ никакво мнѣніе, и за мене бы исто тако срећно, као и ласкателно было, кадъ бы одъ васъ какво приміо?“ Тако обично вели дворянинъ.

Дворянинъ нема никадъ никакву собствену мисао, никакво собствено мнѣніе; онъ слуша, онъ ласка, онъ очекує заповѣсть, да ню изврши, онъ види и чує само средствомъ своги господара. Савѣсть бы му досаћивала; онъ ню остави на вратима кралѣве палате или у предсобію кодъ министра. Свако човѣческо достоинство свиди му се као дѣтинство, и честь му є само єдна играчка. Онъ є безъ гордости безъ своелюбія; ништа му недосаћує, ништа га неузнемирує, све му є по вольи, само кадъ њіовъ господаръ баци на њга благъ и умиланъ погледъ. Очи господара, то є њгово сунце. Онъ ласка онъ се улагує, онъ вара, онъ никадъ неизкаже истину, само онда, кадъ є повольна, и саме погрѣшке њговогъ господара чине му се као изредна качества. Дворянинъ є невѣранъ и лажанъ пріятель, онъ є управо рећи, непріятель, когъ се треба найвише бояти; онъ узима на себе све видове и форме, да се увуче у ваш духъ, и да превари ваше срце. То є право животно камелеонъ, коє, ако се и непрестано дае газити, ипакъ се свагда опетъ узправи, дочека се васъ, заплете васъ у свою мрежу, и никадъ неочаява, нити губи надежду своє побѣде.

Дворянинъ све преобраћа; онъ ніе никадъ истинитъ и одобрава ваше погрѣшке и ваше пороке. Онъ обожава све што є себичность, фантазія, дѣтинство, преступленѣ, или издайство и невѣрство. Онъ све одобрава и

вама се диви, безъ да васъ є разумѣо, и ваша дѣла, ма каква да су, у нѣговимъ су очима добра и добродѣтелна; ако га почнете слушати, ако му поклоните ваше повѣренѣ, онда се одреците чести, савѣсти вѣрности према обвезанима, добродѣтельи. Онда ће своелюбіе съ вама завладати, на мѣсто свію осталы чуства духа и срца; и наскоро нећете сами себе познати и само ће те гледати и видити съ очима они, кои вамъ ласкаю. Ово є врло опасно вештество, єданъ дворянинъ. И нека се свакій тога чува; и найманя европска сила има своє дворяне. Срећа или богатство, духъ или лѣпота свагда имаю своє дворяне.

3.) *Политична жена.* Лепъ є и величественъ нѣнъ струкъ, озбильно є нѣно држанѣ, умилно є и дражестно нѣно смѣянѣ, нѣна є мысао разсута за равнодушне ствари, и она є увѣкъ учтива съ умилности и съ достоинствомъ. Нѣно є обвезателство крайнѣ, и нѣна желя види се изъ нѣногъ обхођења, изъ нѣны рѣчій, изъ свію нѣны дѣла, да задобіе привренике велики планова, кои ню непрестано занимаю. Врло є тешко читати у нѣнымъ мыслима. Навикнута, да се претвара, да кріе своя чуствованя и упечатлѣня, кріе она своє срце, свою душу, єръ ова душа садржава у себи тайне найфиніе дипломаціе. Политична жена, као да є роѣена за сплетке, морала є свагда быти такова, дипломація є нѣнъ елементъ, у комъ се она найрадіе и найвише бави, она води дипломаці'ю у любави, у држанымъ дѣлима, и у самомъ пріятельству; витка є, кадъ мысли да є то полезно за нѣне планове; она се зна претварати и зна прекрити свою владу, да бы га болѣ осигурала; она кадкадъ дотле доће у разговору, да се тужи на судбину, коя є ню, слабомоћну жену, осудила, да се занима са судбама држава, и да она само тежи за миромъ и покоіомъ. Али подъ нѣномъ споляшньомъ немарности сакривена є дѣлателна ревнивость, а и кадъ се она по видимомъ преда овой немарности, и онда она рачуна, разсуђава и размышлява, безъ да таква изгледа.

Политична жена, съ высокимъ и одличнымъ духомъ одарена, свагда є съ онымъ равна, кои съ ньомъ говори, а кадкадъ га іоштъ и превазилази; она превелику важностъ томъ приписуе, да све задобіе за свою стварь. Тога ради она зна да прекріе своя качества, коя она у нужди и оныма дае, съ коима се разговара, єръ она врло добро зна, да нико неће быти тако съ ньомъ задоволянъ као самъ са собомъ.

Нѣнъ є ходъ лакъ, али су нѣне мысли озбильне, и она ньима слѣдуе съ таковомъ постояности, кою ништа неможе потрести. Она сама себе добро познае, безъ да хоће свагда да призна, шта є она. Она зна да свакогъ убѣди о нѣной честности и она є тако вѣшта, да зна на себе узети свакояке черте лица, да бы само постигла своє цѣли. Ништа ню незадржава, ништа ню некошта; она бы и своє наймиліе наклоности жертвовала потребама нѣне политике; а ипакъ є нѣна оданость и привреность према пріятельима прекомѣрна и они могу се свагда служити съ нѣнымъ упливомъ.

Вредно є слушати нѣнъ разговоръ, а іоштъ є миліе, съ ньомъ се разговарати; она лако дае мыслити, да се ньой иста особа допада, а то є велико средство нѣногъ успѣха; она найвише избѣгава явногъ непріятеля, безъ да га се зато бои; противность ню забунюе и подсмѣяванѣ ню убія безъ да іой досади, явно мнѣніе ніе ньой равнодушно, но она очевидно томъ пркоси, кадъ мысли, да є то полезно за нѣне дипломатичне планове. Она зна свашта вѣшто представляти, као найболыій представлячъ у театру, и мало има таковы проницателны людій, кои могу примѣтити многобройне конце, съ коима она све управля. Савѣти, коє она дае, съ тымъ су искусни, што увѣкъ ма съ какве стране ласкаю самолюбію или користима оны, коима она штогодъ савѣтуе. Нико непритяжава нѣну тайну и искрену мысао, и она є према онымъ; коима по видимомъ све искаже, свагда уздржателна и свагда задржава за себе: *у случаю ако.* Она тежи за великимъ стварима, безъ да мале презире, и нико незна, као она, сачувати сваку тайну.

Такове жене или госпоє живе у великимъ европскимъ престолнымъ варошима, гди се налази столица европскогъ великогъ двора, гди она дакле налази пространъ кругъ своє явне и тайне дѣлателности, дипломаціе; зато.

4.) *Дипломатъ.* Какавъ є то старацъ, когъ видимъ само средствомъ телескопа? Ово є дипломатъ, изнуренъ посломъ, увеселеніяма и ноћнымъ заниманіяма, кои гледи да подъ лѣпымъ и прекраснымъ одѣломъ сакріе своє мршаво, и суво и уморено тѣло. Боя нѣговогъ лица жућкаста є, коса му є сѣда, и чело мало ћелаво.

Као свѣтскій човѣкъ, онъ є задуго добіяо успѣхе; коє му нѣгово доба старости садъ одриче, али пре свега као политичный човѣкъ хоће онъ да влада на єдномъ и другомъ позорію, свашта читаюћи, желећи све познати: и витакъ, и крутъ, умилянъ и деспотичанъ, како гди прилика изискуе, и зна найпослѣ и саму наклоность, коју други према нѣму имаю, на свою користъ употребити.

Нѣгове су страсти више єдна ћудъ или прорачунѣнъ изгледъ, него душевна потреба. Сва се нѣгова чуства избрисала, коє є надвладала нѣгова єдина страсть, любавь власти. Желећи на свакій начинъ власть задржати, сва су му средства къ тому равнодушна, да бы само одржао у власти.

Што се нѣга тиче, конацъ ствари све оправда; грижа савѣсти у нѣговымъ є очима само єдна лудость; повѣренѣ є кодъ нѣда само єдно измишлѣнѣ; съ правомъ се онъ подсмѣва, а іоштъ више съ политичнымъ начелима. Никадъ му неговорите о убѣђеню, онъ незна ни за какво; о увѣреню, онъ се мало съ тымъ занима, то бы му све досађивало, єръ бы му стаяли на путу.

Ако какавъ поштенъ човѣкъ нѣговымъ намѣрама противстави свою савѣсть, свою честь и поштенѣ, коя му забранюю, да подпомаже нѣгове намѣре, онъ на то одговори съ подсмѣяваюћимъ смѣхомъ, кои скоро вели: „Бѣдный лудо! ты нећешъ никадъ до чега доћи.“

Величина и слава землѣ, съ коіомъ онъ управля, нѣму су као каква лична стварь; али себичность, као нѣговъ найвышій законъ заповѣда му, да одржи по видимомъ баръ споляшный миръ немарећи, ни да на користь своє власти прекине свезе коє сачињаваю сталну силу и сяйность држава.

Као неограниченый деспотъ, цѣлу свою вештину онъ у томъ полаже, да остане силанъ; и задоволянъ, да живи одъ дана на данъ чини се као да онъ на то иде, да траянѣ државногъ живота зависи одъ нѣговогъ собственогъ живота.

Гордъ безъ правогъ поноса, суетанъ безъ достоинства, умилять съ виткости, онъ удручава слабе, а пузи предъ силныма. Ништа ніе єднако нѣговомъ самоузданю, осимъ неповѣренѣ, коє му други уливаю.

Жива су нѣгова упечатлѣня, и онъ бы се могао кадкадъ разлютити, кадъ не бы претваранѣ непрестано држало маску на нѣговомъ лицу. Ако онъ и има кадкадъ велике мысли, ипакъ ништа ніе выспрено у нѣговымъ чу-

ствованьима. Обожатель дипломатичне школе кнеза Талѣрана, онъ мысли, умствує, ради, чуствує, као и овай, съ подобномъ постояности, но съ манѣ духа. Кнезъ Талѣранъ, министеръ иностраны дѣла подъ Наполеономъ, имао є просвѣтлѣнъ духъ, а дипломатъ обично има само єдну вѣштину; онай є тежіо, да цѣлу свою тежину метне на кантаръ европски сила, а овай само тежи, да непрестано остає у позорію, и онъ то постизава помоћи лукаве политике, коя га одржава у власти, макаръ и на земальску и државну штету.

Онъ у разговору никадъ неиде правымъ путемъ, осимъ, ако є осигуранъ, да ће побѣдити своє противнике; онъ зна вѣшто обрћати питаня и одговоре или полагано и вѣшто се извући.

Непридржаваюћи се свои обвезателства, но само у толико, у колико онъ суди, да су она њему користна; онъ врло добро зна за своя одлаганя навести изговоре и узроке, иои се осниваю на државномъ интересу, или іошт болѣ на интересу онога, кои се позива на нѣгова обећаня и обвезателства.

Нѣговъ є говоръ сладакъ и умилятъ, кадъ ніє ни гордъ, ни поносанъ, и нѣговъ гласъ постане ласкателанъ, кадъ хоће да васъ превари.

Ако му вы поклоните ваше повѣренѣ, то ће онъ то на свою користъ употребити, и остаће вамъ вѣранъ докле гдигодъ невиди већу користъ, да васъ се одрекне.

Сви концы нѣгове силе тако су затегнути и помѣшани, да бы се одма прекинули, чимъ бы рука, коя ій држи, и коя съ њима управля, престала суштествовати. Нѣгова политика нема у себи ништа выспреногъ, ни благороднога, но она се оснива на обстоятелствима. Нужда и потреба у нѣговымъ очима све оправдава.

Онъ є сасвимъ скрозъ правый деспотъ, све мора уступити нѣговой вольи, єръ онъ неможе да поня, да се може покушати противлѣнѣ.

Будући да онъ зна на себе узети свакояке черте лица, да бы своє сакріо то онъ брижльиво изпитуе ваше черте, и ако се чини, да одобрава ваше мнѣніе, то онъ зато ради, да бы васъ сигурніе навео на свой путъ. Све му є добро, за постигнути свою цѣль; нѣгови су извори и средства неизмѣрима, и онъ є дотле догерао, да є уліо страхъ, а изгубіо почитанѣ.

Онъ се савіе и сагне, кадъ мысли, да му є то полезно, али се и опетъ одма гордо усправи, кадъ може да заповѣда и онда га се треба найвећма бояти, кадъ вели, да є вашъ пріятель.

Ако му се и данъ данасъ ништа непротиви, треба ли то приписати нѣговой вѣштини, страху, кои онъ задае, или навичаю? Одъ свега тога по мало налази се у власти, кою онъ упражнява; али што се онъ одржава у власти, то треба найвише приписати срамномъ дипломатичномъ statu quo европски држава. Успаватель народа, и страхъ, кои онъ улива, употреблює на свою користъ! На онай данъ, кадъ се народи пробуде, изчезнуће оваковый дипломатъ. Поредъ таковы людій политика постане срамъ и стидъ а слобода народа само є єдно привидѣніе.

О дипломату, комъ и сами догађаи придодаю важность, само се послѣ нѣгове смрти може безпристрастно судити. Предвидећи изреченя потомства, усуђуємъ се рећи, да ће се онъ поставити у редъ вѣшты интриганта, кои знаду обстоятелства на свою користъ употребити, да постану силни и властни; и да неће га нико држати за правогъ државника.

ПОСРТАНѢ

(По Кастели.)

Зашто се непотакне човекъ преко Авале или Медведника, него све преко малогъ каменя?

Кажу, „кой се ніе у своемъ животу опіо тай ніе поштенъ човекъ!“ човека опія вино, любовь и слобода.

Кой човекъ ніе было опіенъ слободомъ 1848. год. а како се садъ одъ нѣ свакій изтрезніо, само по кадкадъ уздане за њомъ као кадъ мачка замауче за мачетомъ.

Кадъ тугую мачке найвише? мачке и повете тугую найвише, кадъ су залюблѣни и гладни, и кадъ миша немогу уватити! Али кодъ мачака ніе као кодъ людій. Кадъ види човекъ, да се нѣговъ ближньій смее, долази и пыта: „шта се смеешъ? кажи ми да се и я смеємъ.“ Али кадъ види, да други плаче, не вели: „кажи ми зашто плачешъ, да и я плачемъ. Кодъ мачака є пакъ са свимъ другчіе, чимъ почне каква мачка кукати, притеку іой све ближнѣ у помоћь, и кукаю съ њомъ; а зашто? мачке су паметне; оне знаду, да садъ у ово време нетреба никогъ питати: „зашто кукашъ?“ него валя одма у помоћь кукати.

Ако немамо садъ узрока, имаћемо после. Тако є съ мачіимъ куканѣмъ после піянства; кадъ се отрезнимо одъ вина, почне новчана мачка кукати, затимъ слѣдує све остало, глава кука, стомакъ кука, гуша кука, сви удови кукаю и сви петъ чувства вичу: „міяу!“ и праве глави мачію музику.

Кой се опіе одъ вина, тай посрће и пада са столице, кой се одъ любови опіе, посрће и пада изъ облака, а кой се опіе одъ слободе, тай пада изъ єдне претераности у другу.

Чудна є стварь са овимъ посртанѣмъ и паданѣмъ: — кадъ каквый супругъ посрне, падне у разположенѣ нѣжности; нигда ніе трговацъ спроћу нѣгове муштеріе, нити човекъ спроћу нѣгове жене учтивіи, него кадъ ій превари; али кадъ жена посрне, онда, да бы се оправдала, ласка мужу, а кадъ то непомаже пада у несвесть, чини се болестна и т. д.

Одъ любави се човекъ опія као годъ одъ вина, стара вина и старе жене немогу човека опити, али младе!

Женско є срце ружа, любовь є ружа, любовь є сунце ове руже, и сунце любови, кое при излазеню руменомъ боіомъ срце боядише, извлачи опетъ бою, кадъ залази.

Шта є ружа? пролеће полюби землю, земля порумени, и та руменъ постає ружа.

Шта є полюбацъ? полюбацъ є ружа, кою любовь на две половине дели, и двома разнимъ срцама дае, говорећи: „тражите се, нађите се. Кадъ се те две половине руже єдно друго тражећи, нађу и на устнама два створеня саставе, онда се изъ њи раћа полюбацъ.

Жене имаю више любови, а люди више любезница; женско є срце оружница безъ войске, мужко є срце войска безъ оружнице.

Зато посрћу женска срца млого чешће него мушка, єрбо ій са свію страна нападаю и гоне.

Али жене су анћели живота и гоне люде найрадіе, ови посрћу често и каюћи се падаю предъ њи на колена.

Люди пакъ треба да су предосторожни: кадъ се у женско срце уселяваю, мораю се найпре обезбѣдити; жен-

ска су срца као кућевне газде, како се мало човекъ у њима є домаћи, повисе му кирію, или га тераю наполѣ.

Любовь є женскогъ рода, а раздоръ мушкогъ; за жене є велика честь, што є добродѣтель у свима єзицима женскогъ рода. За добродѣтелногъ човека потребне су три ствари: преситость, философія и подагра (ногоболя.)

Али и найдобродѣтелніи човекъ посрне, и онда каже се: и найпоштеніи посрне, а поштенъ човекъ мора више посртати него другій, єръ є путъ поштеня, путъ мрачанъ и клизавъ; путъ правде искварила су силна теретна кола скоро са свимъ. Адвокати, то су они теретни кочияши, кои тераю парницу сасвимъ полако, свакій данъ по єданъ сатъ, свакій сатъ по єдна мєана.

Ништа нешкоди човеку толико, као нѣгови пріятельи: само пріятельи упропашћаваю човека; адвокати или правобранительи кваре право, пріятельи просвете, кваре просвету, а пріятельи кућевни кваре кућевни миръ.

Али не само на путу правде, него и на свима путовима живота наилази човекъ на каменѣ преко кога посрће а не преко читавогъ брда. Кадъ бы когодъ предъ насъ єдну планину баціо, небы преко нѣ посрнули. Свакій бы живый лепо преко нѣ прешао, али преко малогъ каменя сатире се и пада, па разбіе носъ, а често и главу.

Брда и висине єсу за великій духъ велике препоне, а препоне су у свету, опетъ мало каменѣ на путъ бачено, кое превиђа око, што ніе научено у прау пузити.

Има само єдно средство да се несатре човекъ. Кой дакле нежели сатрети се или посрнути, тай мора *пузити*. Ко є икадъ видіо црва да посрне? —

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Штафета изъ Цариграда одъ 12. Априла, коя є у Неделю увече овде приспѣла донела є слѣдующе: „— Отечество наше изгуби єдногъ одъ найврстній и найзаслуженіи синова своій. Господинъ представникъ и попечитель иностраны дѣла и кавалѣръ разны ордена, Аврамъ Петроніевићъ, прекюче у 11. сатій ноћи преставіо се у вѣчность. Суђено є заръ, да млогозаслуженый покойникъ нашъ, у ономъ месту кости свое остави, гди є животъ нѣговъ за срећу отечества найвећу дѣятелность развіо. Тѣло є нѣгово юче матери земльи, съ онымъ торжествомъ и велелѣпіемъ предано; као што велике заслуге, и высоко нѣгова званіе заслужую.

Покойникъ є одъ шлага умро. Спремаюћи се за полазакъ у Србію прекюче у ютру отишао є био самъ, кодъ ч. Али-паше, да му рекне сбогомъ. На басамацима сретне га єданъ одъ чиновника пашини, съ овимъ уђе онъ у єдну собу, и почне се разговарати. Но ніе прошло ни 10 минути, алъ покойникъ почне єзикомъ заплетати, и о другимъ некимъ стварма говорити. Овоме се зачуди онай што є съ њиме говоріо, и отрчи одма у собу ч. Али-паше, и яви му. Ч. Али-паша пошлѣ одма гавазе по Г. Ф. Христића, кои извршуе дужность Капућехае, и по доктоpе. Докъ су ови дошли, Г. Аврамъ већъ ніе више за себе знао; то є было у 11. сатій уютру по евр. У овомъ стаю буде однешенъ кући; но поредъ све неге докторске, покойникъ недошавши више никако себы изпустіо є душу тогъ истогъ дана т. є. у четвртакъ 10. Апр. у 11 сатій у вече по евр.

Погребъ є было врло торжественъ. Два Патріярха Вселенскій и Єрусалимскій, са тридесетъ Митрополита и небројенимъ числомъ свештеника пратили су покойника одъ куће, до велике петріаршеске цркве, и тамо га опояли. Єданъ одъ свештеника говоріо є надгробно слово. На погребу присуствовали су шефови руске, грчке и шведске мисіе, са целимъ персоналомъ. Людство є было небројено. Кудъ є крозъ сокаке ношенъ было, сви су пенцери пуни людства были, и сипали су на покойника съ пенцера ружичну мирисаву воду. Порта є свое гавазе дала, те су поредакъ држали. Покойникъ саранѣнъ є кодъ цркве у Аск-ћею, гди є и блаженопоч. Г. Лазаръ Теодоровићъ погребенъ. Богъ да имъ душу прости, лака имъ земля. — “

— У Земуну излазе србске новине подъ именомъ: „Србскій Народный Вѣстникъ“ кое уређуе и издае Г. Милошъ Лазаревићъ.

— (Поправка.) У прошломъ брою Шумадинке на стр. 124. подъ Дом. нов. пропушћена є при коректури єдна мала погрешка, кою овде поправлямо. Поменута два ГГ. секретари поставлѣни су за членове суда шабачкогъ а не крагуєвачкогъ, а Г. І. Печ. за секретара крагуєвачкогъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Бернъ 6. Апр. кадъ бы каквый странацъ у Бернъ дошо, небы веровао, да се на овай данъ решава судба найвећегъ кантона швайцерске, тако є све тихо, мирно и свечано како у вароши унутра, тако и у околини. Служба се почела єданъ сатъ раніе него обично, и света обитель бяше данасъ млого пунія, него другій путъ; млоги проповѣдници говорили су о важности овога дана. Око 10 сатій поврве люди, кои су могли гласове давати, къ судбеномъ сосуду. Садъ бяше участіе веће, него у Октовру прошле године при избору народньи совѣтника. 4600 граћаня дали су свой гласъ. 3000 гласова дати су за обстанѣ правителства, а 1600 изразили се за промену. Ова послѣдица могла се предвидити, премда радикална партая ніе се надала толикой већини кодъ свои противника. —

— Паризъ. 10. Апр. правителство є огласило: да му у заблуђеню подмећу желю промене у наступаюћимъ свечаностима майскимъ. Таково ће решеніе, вели текъ онда слѣдовати, ако се зато нужда покаже, и то съ одобренѣмъ народа и надлежне власти. Ако войска на марсовомъ полю и прогласи президента за цара, опетъ се неће царство ни єданъ сатъ пре установити.

— Лондонъ 7, Апр. єданъ професоръ на универзитету Оксфордскомъ прешао є изъ Лутеранске у римокатоличку веру; онъ се зове Херни Жамъ Колерице.

— Тропау. Овде се установлява єдна благодѣтелна лутрія за сиромахе.

— Млѣтке. Гвозденый путъ одъ Вероне до Пешчіере отвориће се у Маю месецу. Овде се установило єдно дружтво за одвраћанѣ града, кои млого и скоро свуда шкоди у лето усевима.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 33. У Београду, у Петакъ 25. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ХИМНА.

(Уписано у кубету цркве св. Петра у Риму 1851. год. одъ П. П. Нѣгоше владике.)

Ради човѣкъ све што радитъ може,
Да угоди тебы вишный Боже!
Съ облацима свете куле веже,
У кулама чистый тамянъ жеже,
Са напрегомъ теби Химне пише,
Къ теби робскомъ побожношћу дише —
Умомъ густе мраке просіеца,
А дѣтинскимъ нарѣчіемъ ѥца,
Буромъ смутномъ узвіяный атомъ
Таинственомъ запалѣный ватромъ
Хоће име твоє да изрече,
Што чуствує то хоће да рече —
Са уздахомъ топле сузе рони,
Тога дужность — то га нужда гони —
Руководства овде хоће твога
А за гробомъ блаженства тихога —
Храмъ є овай чудо теби сличи,
Некъ твой гордый олтаръ земльи дичи!
Охъ! кудъ басамъ? што л' я сада кажемъ?
Съ вѣчнимъ пламомъ што прашину слажемъ!
Та онъ ніе до творца слабога,
Храмъ онъ ніе за Бога силнога —
Вѣчъ рукотворъ на маломъ попришту,
Како мрави на ньиномъ мравишту —
Ти си себи храмъ диго надъ свима
Што савъ страшный просторъ обузима!
Тме мировахъ правилніемъ ходомъ
Подъ кристалнимъ играю му сводомъ!
Време тече бистріємъ потокомъ,
Подъ нѣговомъ куполомъ высокомъ —!
Вѣчность кріе смршене трагове,
У нѣгове широке углове —!
Сви свѣтови вѣчнимъ факелима,
Кружаю се твоимъ небесима!
Служе храму за свѣтила твоме,
Служе обштемъ оцу превѣчноме —
Димъ средине съ когъ лучахъ пламови
Свудъ се сиплю како вихорови,
На средини стои твога храма,
Те прелива зраке у зракама,
Служи живогъ плама источникомъ,
Служи твоимъ вѣчнимъ жертвеникомъ! —

ПУТНИЧКА ПИСМА

Првый данъ нашегъ чеканя овде, нанесе путъ єдногъ швайцерца, кои є своимъ говоромъ доста приличіо ономе, што є путовао съ нама до Цириха. Младъ човекъ, и тымъ выше быо є одушевлѣнъ за своє швайцерско отечество, онъ є се враћао изъ Италіе гди є путовао, и тимъ є се више поносіо швайцерскимъ уређенѣмъ. Онъ є башъ приспѣо на своимъ колима, кадъ смо за ручакъ сели. Нѣгова дуга и за уво забачена коса, нѣговъ калабрезкій шеширъ, нѣговъ одъ црне кадифе капутъ, и све што є на нѣму было, преварило насъ є све, те смо съ почетка мыслили да є таліянацъ; али да є молеръ, о томе се нисмо преварили. Мы се помакнемо єданъ до другога и направимо му место за нашимъ дугачкимъ асталомъ. Съ почетка ручка обично свуда и свагда мало се говори, и ако се што рекне а оно се говори преко залогая, по гдикоя кратка мысао. Обично онда кашике говоре, єръ свакій гладанъ ита да што пре свою гладь утоли. Кадъ проће говеђина (риндфлаишъ), онда већъ могу се чачкати зуби, могу се лако друга єла чекати, онда текъ може се разговоръ почети, и тай разговоръ гди є веће друштво, за свакимъ асталомъ, свуда на свету, све постепено расте. Кадъ се супа донесе, онда є обично главный разговоръ свію: „добаръ апетитъ“ или гди кои єдући каже, да є супа одвећъ врућа или ладна, да є неслана или преслана — то є готово савъ разговоръ при супи. При говеђини већъ є мало више скопчана речь єдна за другу, по гдикое шальиве анектоде причаю се, по гди кои путнички догађаи, приповедаю се, гди обично редомъ говори се а остали прилѣжно слушаю, додаваюћи по кадъ кадъ по неку речь и примѣтбу. Кадъ се донесе треће єло, онда се већъ віно у сатльицима до дна слегло, и онда свакій є нашао предметъ разговора са своимъ компшіомъ, или са онимъ што према нѣму седи, и све два и два имаю по неку препирку, и полако єданъ другомъ доказує оно о чему су разговоръ повели. При четвртомъ єлу или доцніе при печеню, свакій за свой рачунъ говори, виче, доказує, безда се осврће да ли кога своіомъ викомъ забунює. Тако се то догађа више или манѣ, при свакомъ ручку, гди є велико друштво; тако є и съ нама было целогъ пута, а особито кадъ се кои странацъ у нашъ разговоръ уплете.

Кадъ супу свршимо, и кадъ се лупа кашика утиша, єданъ одъ нашегъ друштва изъ дну астала рекне томъ непознатомъ младомъ молеру: „Вы зацело долазите изъ Италіе?“ „Изъ Италіе господине!“ одговори странацъ. „Єл' те да є то лепа земля?“ рекнемъ я и накренемъ таньиръ

те іоштъ неколико капльи супе заитимъ кашикомъ. „Врло лепа! нисте путовали нигда по Италіи?“ одговори и уєдно наново ме запита — „єсамъ, али само до Вероне, но надамъ се да ћу и далѣ путовати, радъ самъ да видимъ Римъ и Неаплъ.“ — „Можете, и ако иоле радо путуєте нетреба да изоставите Италію, я самъ є у накрсть прешао. — Идите — у Неаплу наћићете єдну малу сбирку природны и людски чуда, у Риму наћићете Римъ, али римляне нећете наћи — Римляне тражите у књигама Корнеля, Расина, Волтера или Шекспира, и ако нисте поєта и молеръ, и ако немате єхтику или чаму, онда Италія за васъ неће толико лепа быти као моя Швайцерска!“ одговори онъ, и те нѣгове речи, почесто є слезанѣмъ рамена пратіо. Говеђина вечъ є была на асталу, и я самъ гледао у мой пунъ таньиръ — другій кои према нѣму сеђаше продужи разговоръ: „Дакле вама слабо се допада Италія?“ „я то невелимъ, нити ћу игда рећи, што се тиче нѣне природне красоте и климе но само оно што се мени допало и што самъ обожавао, могао бы на єднимъ великимъ колима изнети, я то говоримъ за мой рачунъ и по моіой ћуди.“ — „То ће вальда быти каква лепа Сибила“ рекне смешећи се єданъ малый ђаволанъ. „Ніє одговори озбильно младый молеръ; „я самъ мою Италію нашао и видіо у Ватикану и у неколико соба у Флоренціи. Кадъ бы извукао єдна кола, они лепи и надчовечни предмета одъ чувены молера, онда за мене Италія небы млого вредила. Я самъ се надао видити лепы молованя у Италій, али нисамъ се надао, да ћу наићи на такву вештину, о коіой ћу морати сумняти: єли то човекъ правіо, или є съ неба тако начинѣно пало, ако одете кои у Римъ, па станете у Ватикану предъ „Христово преображеніе“ коє є Рафаєлъ моловао, онда се опомените моій саданьій речій, и видићете да самъ одвећъ умеренъ быо. Изображеніе велико є за таква два дувара. Докъ самъ се годъ у Риму бавіо свакій самъ данъ ишао те гледао, и нисамъ се могао нагледати, колико самъ годъ пута почињао да копирамъ, свагда самъ у очаяніе падао — четири месеца како самъ Римъ оставіо, и садъ по реду могао бы вамъ казати, како коя фигура стои, какве су альине на свакой особи, какве су черте на свакомъ лицу. 27 лица има представлѣно, и могао бы вамъ казати, како кои стои, како кои главу или руку држи, изъ ньіовы чертій могао бы вамъ казати шта кои мысли.“ Онъ є говоріо брзо и лепо, и у своммъ говору дизао є све више свой ораторскій гласъ, онъ є тако дуго говоріо, и мысмо га слушали.

Мало по мало са Италіе преће разговоръ на Швайцерску, и у нѣму нађемо такође правогъ, али умереногъ и разборитогъ демократа. То є доста чудновато было, єръ уобште вештаци а особито молери слабо кадъ имаю основаны политични мнѣнія, вештина молованя, то є за ньи цела вселена. — Мале се препирке о политики поведу — доће разговоръ и на ордене, на коє є онъ врло яко насртао: „кодъ насъ у Швайцерской“ продужи онъ „презиру се ордени страны кралѣва и владателя, кодъ насъ у млогимъ кантонима, стои у закону: да онай Швайцерацъ, кои добіе орденъ изъ стране државе, неможе быти чиновникъ. Онъ може быти поштенъ човекъ, може добро мыслити, али чимъ онъ гледа да се удвори туђемъ владателю, у нѣму нема выше нѣгово отечество повереня. За малу државу као што є наша, ордени туђи нису ништа друго, него мамацъ къ издайству, неслоги, раздору и пропасти.“ — — И тако водіо се разговоръ за време целогъ ручка, и што се већма віно у олбама наниже слезало, тымъ є већма говоръ подизао се. И тако мало по мало прешло се са Италіе на Швайцерску, са молованя на политику. — — —

Киша є наполю престала, и я престаємъ далѣ писати. Сбогомъ мы полазимо опетъ далѣ певаюћи:

„Ил' облачно или ведро
Нама є све єдно.
Кадъ є ведро, мы са Алпа,
Долине гледамо.
Кадъ є киша мы седимо,
И песме певамо:
Ил' облачно, или ведро,
Нама є све єдно! и т. д.

САНЪ.

У очи ђурђевогъ дана лежао є єданъ човекъ на постельи и спавао є. Санъ ступи чело нѣгове главе, нагне се надъ ньимъ и стане слушати тихе дисаје почиваюћегъ. Кадъ є видіо, да човекъ тврдо спава, узме га полако на руке, узвіе се съ ньимъ на връ єдногъ высокогъ брда и заповеди ноћи, да нѣно тавно покривало са землѣ скине. Она послуша, светлость се проспе изъ удалѣны висина, тако да є земля одоздо ружично цватила и лепо, као каква невеста, коя є покривало съ нѣногъ красногъ лица предъ своимъ заручникомъ скинула.

„Гди самъ я!“ — повиче удивлѣнъ човекъ — „небо ме окружава съ нѣговомъ узвишеномъ тишиномъ, и око мои ушію зуе гласови, као анђелске песме!“ Сва нѣгова осећаня постану неисказана чувства блаженства, нѣгово срце беше чисто као душа новороћеногъ детета, мисліо є, да є умро, и да се преселіо у обиталишта блажены. Садъ баци погледъ на дубоко подъ ньимъ лежећу землю, гди є зрилиште нѣговогъ прећашнѣгъ живота съ узбуђенѣмъ познао, као што у срцу добродѣтелногъ старца стои, кой є после млого година одсутствія, опетъ угледао поляну, гди є дане нѣговогъ детинства проживіо.

На єданпутъ укажу се на вр'у брега два реда чудновати створеня: она што су съ десне стране стаяла, была су умилятогъ лица, ньново одѣло беше бело съ краєвима ружичноцрвенимъ, у руци су носили маслинову гранчицу и имали су етирска крила, коя су личила на облаке, кадъ ій зора позлати; предъ ньима є ишао анђео мира.

„Ко сте вы?“ запита удивлѣнъ човекъ. „Мы смо твои добри спомени“, — говорау они — „дошли смо са землѣ, да уђемо у обиталиште, гди смо се родили, т. є. у твоє срце. Уселе се дакле у срце човека, коме су одъ радости сузе на очи потекле.

Садъ му се приближе створеня съ леве стране, коя су была умотана съ црнимъ альинама. У руци су носили по єданъ штапъ, око кога су се живе гує виле; изъ ньиови очію севаше мрачна ватра, а лице имъ беше набрано одъ мрзости, издайства, суровости, зависти, лукавства себичности, властолюбія, и подлости. Предъ ньима є ишао анђео ужаса, тресући огромнимъ црнимъ крилима као ястребъ у пустиньи, кой се устремлява на невино ягнѣ у тихой долини пастира.

„Ко сте вы?“ запита ужаснутъ човекъ.

„Мы смо твои зли спомени“, — говорау они — долазимо са землѣ и улазимо у твоє срце, гди смо се и родили.“ Уселе се дакле у срце човечіе, коме се коса на глави дигне.

„Я самь на землю низвргнутъ!“ повиче онъ тужно, и у нѣговой внутрености почне се страшна борба, єръ наоружана войска зли спомена нападне на добре съ поругателнимъ цереканѣмъ, да бы ій изъ ньиовогъ наслѣдства изтерали. Тако хуи изъ мрачны Алписки гора Фенъ и узнемирує тиху површину єзера.

Садъ слети вѣстникъ божій съ неба, и приближи се смућеномъ човеку. Нѣгова су крила была прозрачна као чистина небесногъ плавна, нѣгова альина, беля одъ найбељегъ снега, беше опасана поясемъ любичасте боє, око нѣгове главе трептили су сунчани зраци.

„Ко си ты?“ запита усхићенъ човекъ.

„Я самь анђео вере“, — одговори вѣстникъ — „и послатъ самь, да ти помогнемъ у борби, коя у твомъ срцу бесни.“ Дакле уђе и онъ у срце човека, умири зле спомене и постанови миръ.

Затимъ доће санъ опетъ къ своме любимцу, и одне се га опетъ на постелю, одакле га є узео. Човекъ уздане дубоко, отвори очи и види како санъ крозъ воздухъ одлеће. „Стой, стой!“ викаше за ньимъ тужно.

Ютренѣ сунце осветли собу пробућеногъ, а издалека чуо се побожный гласъ звона, коя су првый свечаный данъ пролећа оглашавала. „Здравствуй пролетный данче — оћешъ поклонити моме срцу миръ? Ове ноћи нашао самь єданъ штитъ, о кой ћеду се све сабљ зли духова поломити.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Данъ по данъ доће и ђурђевданъ, и съ ньиме, наступило є пролећне време са целомъ своіомъ лепотомъ.

— Новине у Н.-Саду „Южна пчела“ забранѣне су.

— У окр. ћуприскомъ Цоя жена Мите Голубовића отровала се сбогъ тога, што ніе съ мужемъ добро живила.

Неготинъ 21. Априла. Ко є іоле познатъ са дружевнимъ животомъ окружны вароши отечества нашегъ, тай ће безпрекословно уступити прво место Неготину. Веселя поєдины фамилія могу се назвати слободно веселя целе вароши, єръ гди су свадбе, славе, имендани, ту се стеку и звани и незвани, па певаю, пію играю и веселе се обично до полъ ноћи а млого пута и до сванућа. Дружелюбіе Неготинаца, добро краинско вино и мложина лаутара єсу непресушный изворъ непрестаногъ весселя. Само ванредни случаи пресецаю токъ овогъ веселогъ живота; догодили се у єдной фамилiи каква несрећа, онда є участіе обште, онда нико неизостає у сажаляваню, тѣшеню и т. д. Такій ванредный случай догодіо се 19. о. м. Нашъ обштелюблѣный и одъ свію почитованый Г. Гина преселіо се у вѣчность у Суботу 19. Априла у 12½ сатій по турски. Онъ є было єданъ одъ найотмѣнiи, найимућнiи и вайчеститiи овдашньи граћана и трговаца. Због нѣговогъ примѣрногъ безпристрастія и поштеня изабрали су га єдногласно сви Неготинци за предсѣдателя примирителногъ суда, и докъ се ніе разболео, одправляо є свою дужность на задовольство свои сограћана, никога тай ніе увредіо, свакій є кодъ нѣга безъ разлике любезно примлѣнъ — онако примлѣнъ было, као годъ што су любезна деца кодъ свои любезны и добры родителя примлѣна. Нѣга оплакуе нѣгова стара супруга, два добра послушна сина и цела варошъ дели съ ньима тугу и жалость. Шестъ дана ніе више боловао и было є при свести до последнѣгъ часа. Своє добро ніе на писмено разположіо, него устмено, али чуйте како:

Предъ смрть на два дана опоминяла га є нѣгова баба, да на писмено разположи своє иманѣ, но онъ то ніе хотѣо имаюћи надежду да ће остати, и кадъ є у Суботу предвидіо, да мора скончати, а онъ онда узме перо и артію, да самъ свою последню волю напише, али последный часъ приближи се и недаде му писати. Кадъ увиди да су му силе за писанѣ изнемогле, а онъ легне и заиштс свой штапићъ, кой є посведневно носіо, и почемъ га є приміо, почне изумирућимъ гласомъ говорити: „Цело моє иманѣ, іошть докъ самъ здравъ было, предао самъ у руке моме старіемъ сину Іоци, и онъ є на задовольство моє руковао съ ньиме и зна шта коме имамъ давати, шта ли одъ кога примати; нека съ братомъ и у напредакъ као и до данасъ у любови живи; а коме я овай штапићъ у руке предамъ онога да сматрате за господара могъ иманя и почитуєте као што сте мене почитовали.“ Онда преда штапићъ нѣговой баби и рекне: „После твоє смрти постаю наши синови господари наше имовине; затимъ се излюби са свима и испусти духъ! Съ великимъ торжествомъ и млогобройномъ пратньомъ испраћенъ є до гробля и положенъ у гробницу, кою су му нѣгови синови сазидати дали. Богъ да му душу прости, вѣчна му памятъ. Онъ ће живити у спомену свію, кои га познаю, као веранъ супругъ, чадолюбивъ отацъ, добаръ граћанинъ и безпристрастный судія. —

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Франкфуртъ. Столица президента Павлове цркве изъ времена народнѣ скупштине продата є за 8 Фор. а друге две столице одъ два вицепрезидента продате су свака по 4 Ф. — Далеко су дотерали Немци у чествованю ньіови знаменитости.

— Као противъ срдоболѣ препоручую єдне новине єденъ пресногъ меса и кажу, проливъ одъ више месеци престане употребленѣмъ тогъ редкогъ лека за 24 сата.

— Кадъ є путникъ Пинто крозъ Татарску ишо, нашао є поредъ єдне пагоде, само єднимъ зидомъ заграђене 180 монастира, у коима є обитавало коє калуђера, коє калуђерица 24.000 душа. У єдномъ одъ ти монастира живи сестра Ханова съ маломъ пратньомъ одъ 6000 жена. Изъ скромности назвала є она себе: „метломъ у дому божіемъ.“

— Алтенбургъ. Више села у Херцогству Алтенбургу сложила су се къ подражаня вредномъ стараню за сироте. Обштине су ти села обявиле, да оне саме надгледаю своє сиромахе, а просяцима недаю ништа, и кой противъ овогъ установленя поступа, мора неку новчану казнь платити. Просячество бы свуда престало, да се овако све обштине согласе.

— Америка. Одъ 1. Януара о. г. прешло є досадъ изъ Европе само у Невъ Іоркъ 40.000 душа. У Америци населило се досадъ само Немаца око 4 миліона душа.

— Туринъ 9. Апр. єдно решеніе министра морепловства забранює матрозима трговачки лађа бунтовничке песме у странымъ пристаништама певати, и зато стоє пододговорни лађарски капетани. Министеръ Финансіе предлаже повишенѣ данка.

— Паризъ 10. Апр. у союзу съ декретима одъ 10. о. м. секвестрирана є она сума новаца, коју су одъ продае

књига Луи Филипа добили, и далѣ продаванѣ забрањено є. Овай поступакъ учиніо є врло непріятно упечатленѣ.

— Паризъ 11. Апр. Принцъ президентъ вратіо се са свогъ путованя у Солоню, гди су га пратили више вештака у земледѣлію; међу осталима био є и заслуженый Беркелъ.

— Карлсруе. 11. Апр. због предстоѣће смрти великогъ Херцога сво є воиство у касарнама смештено, и театри су затворени. Муке су умируѣгъ неописане.

Верона 11. Апр. велики княжеви руски Николай и Михаилъ дошли су изъ Роверета овде; дочекао ій є фелдмаршалъ Радецкій; великій князъ Константинъ очекуе се свакій часъ изъ Монце.

— Паризъ 11. Апр. Парижци се може быти бадава радую, што мисле, да ће 10. Мая република умрети; Луй Наполеонъ, кой ніе башъ особитый почитатель начина саданѣгъ државоправленія, задовольи ће се владомъ безъ титуле. Іоштъ ће дакле остати при старомъ и французи, кои су се толико крунисаню радовали, мораю се најпре стерпѣнію учити.

— Маршалъ Жерардъ преселіо се у вѣчностъ. Онъ є имао седамдесетъ година. Године 1830. постао є маршаломъ француским. Садъ брои Француска само іоштъ петъ маршала.

— Паризъ. Гласа се, да ће быти промене у высокимъ административнимъ службама. Говоре, да ће братъ воєногъ министра добити префектуру Сене; Піетръ да ће постати полицай министеръ; Банандъ или Карлѣ да ће примити полицайну префектуру, а Мопасъ да ће у советъ доћи.

— Говоре, да европске силе нису противне намери президента Луи Наполеона, кой оће себе за цара францускогъ да прогласи; само неће хтети дозволити, да му остане у фамиліи наслѣдство. На ово кажу да є примѣтіо Луи Наполеонъ, да є воля Француске доста яка.

— Пешта. Говори се да ће скоро царъ Пешту и Будимъ посѣтити

Копенхагенъ, 10. Апр. Овде се говори, да ће быти промена министерства. Воєный попечитель искао є, да се сви официри одпусте, кои су у Холнштайнскимъ воєнимъ одѣленіяма заостали, или прѣе у тако названой Шлезвигъ Холнштайнской войсцы служили. Овоме актеваю воєногъ попечителя противи се єдно высоко лице, кое се врло близу краля наоди. Генералъ Ханзенъ (попечитель) учиніо є овай вопросъ за вопросъ кабинетскій.

— Пешта. Паробродъ „Францъ Іозефъ,“ кой є по американскомъ начину сграђенъ, путова ће у Маю месецу до Галаца.

— Шемницъ. Пишу отудъ, да младежъ на тако нискомъ степену природны сила стои, да нису были у станю потребно число рекрута издати.

— Млѣтке. Овде одъ неколико година бавеће се шпанска принцеза, живиће у напредакъ кодъ Херцога одъ Модене. Нѣнь є супругъ Донъ Жанъ, кои се у Лондону наоди.

— Русія. Новый царскій указъ уређуе населѣнія за Чифуте подъ врло повольнимъ условіяма. Свакій Чифутинъ, кой се жели землѣдѣлію одати, добива одъ правителства поклонъ одъ 150 сребрны рубаля, више ютара необдѣлане землѣ и у овимъ обстоятелствама врло важно дозволенѣ, да могу христіянске слуге и слушкинѣ држати. Осимъ тога, ослобођенъ є таковый землѣдѣлацъ са своіомъ фамиліомъ за 20 година одъ воєне службе. Овай указъ неће ямачно промашити своє пробитачно практично дѣйство.

— Берлинъ 16. Апр. данасъ у засѣданію друге камере прочитао є предсѣдатель министерства єдно кралѣво писмо, кое є гласило: § 1. чланови устава 65, 66, 67, и 68, остаю одъ 7. Августа безснажни: § 11. одъ тогъ времена слѣдоваће устроєніе прве камере на основу кралѣвскогъ решенія.

— Бечъ. Попечитель правосудія Краузъ постао є барономъ.

— Карлсруе 15. Апр. после смрти великогъ баденскогъ Херцога, престолонаслѣдникъ Лудвикъ одрекао се своєвольно владѣнія на ползу нѣговогъ брата Фридрика.

— Темишваръ. У Чакову умро є єданъ селякъ одъ єдне чаше ракіе, у кою є бирташъ метнуо киселину сумпора, да є ячомъ учини.

— У Лондону има садъ 15.303 фіякера. —

Огласи.

(18) (1—3)

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; дакле кои има волю нека ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена Кућа є са 2 собе єдна оџаклія и куйна.

Панта Михайловићъ.

(19) (3—3)

Продаe се єдна кућа са єдномъ пространомъ собомъ, са рачаномъ и куйномъ с' єднимъ подрумомъ плацемъ 4 фата и три стопе ширине на лицу; а у дужину 12 фати и коя кућа лежи до варош-капіе изподъ зданія гимназіялногъ разреда, ко жели купити нека се нижеподписаномъ изволи као тутору исте куће, ради погодбе пріявити — цена ће быти умерена.

Ђорђе Данићъ,
терзія.

(20) (1—3)

У колачарници кодъ купалишта осимъ свакояки посластица, одъ данасъ може се увекъ добити найболѣгъ сладоледа, (гефрорнеса.)

(22) (2—3)

Плацъ почив. Алексе Аврамовића, имаюћи съ лица ширину 14½ фати и два шуха, съ долнѣ стране до правителственогъ плаца ширину 8 фати и 2 шуха, а у дужини 35½ фати и 18 цоли, притомъ са подранѣнимъ воћемъ, благородномъ лозомъ и скоро савъ є засеянъ пролѣтнимъ и єсеньимъ усевомъ, продаe се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, нека се обрати на подписаногъ. Цѣна ће умѣрена быти.

Кост. Х. Брзакъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 34. У Београду, у Вторникъ 29. Априла. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кућн а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ТВРДИЦА И АЙДУЦИ.

(Догађай у Шпанiи).

„Тако ми живога Бога“, говораше Тіо Кодина“, живога ми Бога! я самъ христіянинъ, и ако самъ меанція, и нико на свету неможе казати, да є господаръ ове меане ма каквой муштеріи р'ђавъ совѣтъ дао. Неидите преко Жаєна... доста, я знамъ шта я знамъ! Истина путъ є краћій, више се онуда путує, али опетъ ніе найболый. Између Кампила де Аренаса и Кархеля догодила се више пута несрећа. И доста... я знамъ, шта я знамъ, зато; дайте се усоветовати, идите болѣ преко Пиноса де ла Пуенте, Пуерто Лопе, Алкала ла Реалъ и Алкодете. Оставите Жаенъ на страну и савите кодъ Байлена опетъ на великій путъ, кой води у Мадритъ. Туда є найбезбѣдніе путовати, и я небы васъ за цео светъ у несрећу баціо; и доста, я знамъ, шта я знамъ!“

„Баци те кости другомъ псу, меанціо,“ одговори му некій старацъ 'рђавогъ изгледа. Нѣгово мршаво и шилясто лице свршавало се у єданъ навилякъ седе косе. Предня часть нѣгове альине беше одъ чоє неизвѣстне боє, и тако излизана, да су се жице могле брояти; а на леђій у место чоє стаяло є дебело платно. Цело држанѣ овогъ човечулька издавало є тврдицу, и на првый погледъ мого се познати, да є сынъ Яковлѣвъ, коме бы у прећашня времена, безъ да питаю, Санъ Бенито навукли.

„Баци те кости другомъ псу Тіо Кодина“, говораше онъ“, и немой насъ тимъ вабити. Ты намъ позаймлюєшъ твоє конѣ и кола и совѣтуєшъ насъ, да идемо заодніимъ путемъ? Одавде до Пиноса има два сата; одъ Пиноса до Пуєрто Лопе два; до Алкале три; до Алкодете три; до Гвардіє петъ, до Торекампо три; и до Байлена четири. Три и два чине петъ, и три осамъ, и три єданайстъ, и петъ и три и четири износи двадесетъ и три сата, а на другой страни има само осамнайстъ. То бы нашъ путъ за єданъ читавый данъ продужило, а свакидашньій трошакъ износи два гроша, и на свакогъ бы пало у доброй кастиліянской монети шесть стотина двадесетъ три и єдна трећина мараведи, или осамнайсть Реала де Велонъ, шесть и трећина Мараведи.“

„Тако ми наши драги владичица“, придода меанція „ако самъ я на то мисліо, нека ми светый Яковъ одъ Компостела, светый Игнятъ и свети мученици одъ Гранаде у смртный грѣхъ запишу. Али веруйте ми, ко иде найкраћимъ путемъ, ніе свагда сигуранъ, да ће найбрже до места доћи. Послушайте вы мене, добаръ є совѣтъ скупъ, єръ, као што самъ пре казао... я знамъ, шта я знамъ.“

„Шта вы мислите?“ запита старацъ оба своя сопутника.

„Што се мене тиче“, рече єданъ удараюћи се по џеповима, „айдуци ће се преварити. И кадъ путъ овай свршимъ, непретичу ми више него два гроша, а и то ћу радо дати, само да доживимъ каквый чудноватый случай. У осталомъ мени є све єдне;“ дода говорникъ съ єднимъ скокомъ у воздухъ; єръ онъ беше позориштникъ, „да л' ћу се тако ил' овако увѣчность торняти.“

Трећій путникъ радъ є было да се другимъ путемъ путує; али га нису слушали.“ Баремъ, говораше онъ,“ баремъ бы требало, да у ово немирно време имамо три четири наоружана Ескопетера, кои бы насъ у случаю каквогъ нападаня бранити могли.“

„Боже сачувай!“ повиче старацъ“, никакву пратню; то бы толико значило, као да силомъ покажемо, да богзна какво благо са собомъ носимо. Тако што служило бы айдуцима за добаръ знакъ; а три Ескопетера коштаю свакій данъ найманѣ четири Пецета; то чини за три дана тридесетъ шестъ Пецета, или седамдесетъ два Реала де Велонъ; а на свакогъ одъ насъ припало бы осамъ стотина шестнайстъ Мараведи, безъ други трошкова. Онда бы ми све єдно было, та узели моє новце айдуци, та пратня.“

Они се дакле крену на путъ и непослушаю меанцію. —

„Ако ти повичу да станешъ, дечко“, рекне меанція кочіашу,“ а ты стани одма, нити чекай, да ти то другій путъ кажу, да небы на моє мазге пуцали. Ты се старай само за ньи, а за остало се небрини, то се тебе ништа нетиче! и садъ съ Богомъ пошли мои господари. Нека вамъ владичица боєва, света дѣва одъ Кова Дунга нѣну помоћь даде.“

Прво вече путованя прође имъ срећно; само су спазили иза ћупріе одъ Кубиле, коя води преко Ріо Веіро, гди єданъ човекъ покрай пута трчи, часъ предъ кола а часъ иза кола. Видили су га іоштъ у Кампотеяру, гди су се одмарали. Овде престає кралѣвство Гранада и улази се у кралѣвство Жаенъ. Већъ се почео сумрачакъ ватати, и зато ніе се могло видити, да л' є онай човекъ самъ, или є іоштъ когодъ съ њиме.

Другій данъ, текъ што су оставиля Кампилу де Аренасъ, тамо, гди се путъ поредъ дудовы поля віе дужъ Ріо Кампила, виде путъ съ єднимъ конопцемъ затворенъ, кои є было везанъ за два противостоєћа дрвета. Чимъ су путници то опазили, одма су чули некій громовитый гласъ

„Хо, хо! вы мазгови, не терайте тако брзо! Караю, чекай мало!“

Кочіяшъ стане одма, а єданъ човекъ, коє га є лице чоіомъ покривено было, на коіой су две рупе за гледанѣ прорезане стаяле, притрчи колима, а за ньимъ слѣдовали су ньи дванайсть; толико исто пушака могло се видити изъ оближнѣгъ чбуна на кола управлѣни.

„Моя господо“, говораше умотаный човекъ, „нашъ кроткій краль Донъ Карлосъ начиніо є свету дѣву за своегъ воєначалника и я се надамъ да нећете одрећи почитаніе прама нѣму, него да ћете съ нама заєдно на землю пасти, и за славну побѣду нѣговогъ оружія молити се.“

Два путника већъ су пала съ кочіяшемъ заєдно на землю, али старацъ скупіо се савъ и завуко се у єдно ћоше одъ кола, па ћути.

„Фали ми іоштъ єданъ“, повиче Бандолеро, „хей устай! Господаре Донъ Грегоріо Кукалоне изъ села Падула, немойсе стидити!“

Па онда га увати за ноге и повуче га изъ кола доле, тако да є покрай нѣговы другова коликій є дугъ пасти морао.

„Безъ сумнѣ“, продужи „айдукъ, выћете као добаръ Шпаньолацъ поитати, да свима средствама къ обдржаню войске свете дѣве притечете.“

Кадъ ово изговори, стане претресати альине путника, а двойца одъ нѣгова дружтва предузму тай истый посао съ колима и пртлягомъ.

Кодъ прва два нису се дуго задржавали; чисто су знали, да су то два сиромашка. Одузму іймъ ньіову малу суму грошева, и оставе свакоме по нешто ситны новаца. Али съ Донъ Григоріомъ мислили су сасвимъ другчіе. Кадъ су га съ особитомъ пажньомъ претресли разговарали су се међу собомъ, као людій, кои нису нашли, шта су тражили. Почну га наново претресати; свуку га гола нага, истресу му све џепове. То су исто учинили съ колима.

„Де говори, Грегоріо Кукалоне,“ повиче Арамбаша „гди си твоє злато сакріо?“

„Я васъ увераватъ, господо, да немамъ ни єдногъ дуката“, одговори старацъ дркћући.

„Шта Грегоріо! зарь ты незнашъ, да є гріота лагати? мы те добро познаємо; ти си изъ Падула пошао са шестъ стотина дуката, и та сума, подъ твоимъ рукама могла се є пре увећати, него сманяти. Мы неможемо допустити, да ти те повце у Мадритъ носишъ, гди ће се у служби рђаве ствари, или на пропасть твоє душе употребити.“

„Тако ми свете Маріе! Тако ми светогъ Якова! я вамъ се заклинѣмъ, да никаквогъ злата немамъ.“

„Заклиньи се Яковомъ и Мойсеіомъ, проклетый Евреине!“ повичу айдуци, „и кажи намъ, гди су новци, єръ ћемо ти трбу разпарити, да видимо, єси л' ій прогутао.“

„Милостива Господо, я васъ іоштъ єданпутъ увераватъ, да новаца немамъ. Узмите ми што имамъ... мою альину, мой огртачъ...?

„То бы лепо было! не, не, мы оћемо новце, єси разумео? они шестъ стотина дуката.“

Затимъ почну му ньіовимъ штилетима ноге и руке голицати, докъ су остали єднако по колима преметали.

„Айде да га обесимо!“ повиче єданъ.

„Не, не!“ рекну други, нетреба да га лишимо говора. Болѣ да га разтргнемо на четири черека, тако ће намъ іоштъ моћи казати, гди є сакріо дукате.“

Затимъ испрегну мазге, вежу ій за Грегоріеве ноге и стану ій терати. Старацъ почне ужасно якати, а айдуци му рекну, да невиче, єръ се людій могу скупити.

Поредъ свію тій мука єднако є Грегоріо ћутао. Крвь му потече изъ рана а цело му тѣло облі ладанъ зной.

„Дай да изгоремо све! викне єданъ одъ овы личинара, „кола пртлягъ и овогъ маторогъ тврдицу, шатъ се наће злато у пепелу.“

Како су рекли онако су и учинили. За часъ скупе читаву гомилу суви дрва, привуку кола и пртлягъ, кадъ се на єданпутъ зачу вика, коя имъ є дала знакъ, да имъ ваља бежати. И зайста мого се чути топотъ коня у близости.

Айдуци се већъ были удалили, али єданъ се врати натрагъ, приближи се Грегорію, кой є полумртавъ на земльи лежао.

„Грегоріо“, говораше онъ, дигнувши єданъ грдный каменъ са земль; гди си део шестъ стотина дуката? казуй брзо.“

„Господаре, вы добро знате, да самъ я сирома човекъ а имамъ жену и ситну децу.“

„Ниткове, гди си део дукате? казуй таки!“

„Я немамъ дуката.“

„Е дакле прими награду за твоє тврдоглавство!“ и кадъ то изрекне спусти каменъ, кой є донде съ тешкомъ мукомъ држао.

Позориштникъ међу тимъ окуражи се чувши топотъ приближаваюћи се коня, дигне мало носъ са землѣ и опази, да є само іоштъ єданъ айдукъ ту. Скочи дакле на ноге и гурне га у ономъ истомъ тренутку кадъ є каменъ спустити хтео, тако яко, да ніе мого старчеву главу погодити. Само му одкине єдно уво и нажульи му раме.

Айдукъ побегне, па и нѣга, као и нѣгове другове сакріе шума одъ очію. Выше путника укажу се на коньима, и почну се съ ранѣнима занимати. Кочіяшъ упрегне нѣгове мазге, и Кукалона доведу у Кархеліо гди є сутраданъ дошао Алканде маіоръ одъ Гвардіе, да стварь на протоколъ узме.

Како старацъ, тако и нѣгови сапутници испричаю све, што наши читателъи већъ знаду. Ранѣный дода іоштъ, да ни єдногъ айдука ніе познао, єръ су сви были умотани, и ньиове гласове променили. Али мисляше притомъ, да є морао међу ньима быти некій Лопе Саєнцъ, кой є до нѣга у Падулу седіо, єръ є само онъ могo знати брой дуката, коє покрай себе носи.

„Дакле вы сте за цело имали те новце, коє су айдуци одъ васъ искали?“

Старацъ се уєде за єзыкъ и искриви уста, као човекъ, кой є што несмотрено рекао; и изъ стра, да се небы несмотренимъ одговорима іоштъ више одао, одрекне свакій одговоръ.

Правосудіе почне своя истраживаня по испиту. Кодъ Лопе Саєнца нађу више парчета чоє, у коима су по две рупе прорезане быле, и она су очевидно за покриванѣ лица служила исто тако могле се видити свѣже крваве флеке на альинама, коє Лопе ніе обично носіо, и коє є морао имати скоро на себе. Путници искажу, да су те предмете на кривцима видили.

Лопа Саєнца бацу у тавницу Гранадску, гди є скоро затимъ признао свою кривицу, и нѣгове другове одао, за-

то дакле буде осуђенъ на вешала због намѣреногъ убиства.

Пре извршиваня пресуде заиште Лопе, да се разговори са Грегоріомъ Кукалономъ. Овога су морали носити, єръ іоштъ ніе одъ айдучкогъ мученя оздравіо.

„Комшія“, говораше Лопе; „молимъ те опрости ми за оно зло, кое самъ ти учиніо.“

„Почемъ опроштенѣ ништа некошта“, одговори Кукалонъ, „то ти праштамъ.“

„Ово си учиніо као добаръ Христіанинъ; али то нѣе све, што те имамъ молити; ти знашъ да ће ме скоро обесити; учини любовъ, и дай читати неколико парастоса за покой моє душе.

„Я ћу се самъ за тебе деветъ дана молити.“

„Я несумнямъ о снаги твоє молитве, али желіо бы да се съ ньомъ и снага црквенске молитве здружи. Ово добро дѣло олакшало бы твоіой совести, єръ због тебе смо мы осуђени на вешала Ты си поштене люде у искушенѣ довео, кадъ си се са шестъ стотина дуката безъ пратнѣ на путъ усудіо.“

„Боже благій! шестъ стотина дуката“, повиче Кукалонъ напрасно, одкудъ єдномъ сиромашку као я шестъ стотина дуката? та то бы чинило 23.222 Реала или іоштъ точніе 788.555 Мараведи.“

„Али комшія, кадъ човекъ има шестъ стотина дуката, то ніе грѣхъ.“

„Кое тай нитковъ, кой то може посведочити? дао бы Богъ да имамъ, я сирома човекъ. Али сиротиня ніе срамотна; свакій данъ доноси лебацъ. Морамо са свачимъ быти задовольни.“

„Али комція...“

„Господине Алкалде, немойте га слушати, я немамъ ништа на свету; ништа осимъ могъ живота, кой самъ Богу дужанъ, и могъ старогъ огртача и мое друге альине.“

„Немойте му веровати, Г. Алкалде,“ повиче садъ осуђеный, „то є старый лупежъ. Я самъ быо нѣговъ комшія; любопитанъ да дознамъ, шта ради, кадъ се по пол' дана у собу затвори, пробушимъ єдну рупу у зиду и видимъ све. Сутра данъ замолимъ га, да ми да неколико дуката, одъ оны шестъ стотина, кое самъ га видіо іуче гди брои; на ове моє речій пожути као кукурузъ и одма затимъ остави Падулъ и узме све што є имао са собомъ.“

„Е Кукалоне“, рекне на то Алкалде, признай, гди си сакріо новце, кое си при себи имао?“

„Тако ми огртача св. Петра, я немамъ ни єдну Ардиту, (старый кастиліянскій новацъ) што вамъ каже, то є лажь.“

Сви трудови, да се одъ нѣга какавъ одговоръ добіе, были су безуспѣшни, и нигди ніе се могло дознати гди є новце сакріо, кое є поредъ себе носіо. Остане при томъ да є сирома, и кадъ су меанція, кодъ кога є болестанъ лежао и лекаръ, кой га є лечіо искали да имъ плати, одговоріо є:

„Я самъ несрећанъ сиромашакъ, кога су на путу изпребіяли, и зато треба држава на мене да троши.“ Па кадъ су већма на нѣга навалили, понудіо ій є да се съ нѣговимъ старимъ огртачемъ наплате.

МРВИЦЕ.

(Загонетке.)

Ко є быо првый апотекаръ? (коза, єр' є она прва пронашла былѣ, и почела пилуле правити.)

Ко се пре свое майке родіо? (сынови Адамови.)

Кадъ є пушка планула а ніе саставила? (1848. год.)

Кое су животинѣ найкрвожедніе? (буве.)

Како се може за 4 сата, єданъ странъ єзыкъ научити? (кадъ се свакогъ сата єдна четвртина тога єзыка научи.)

Съ чиме магарацъ надвишава учене люде? (съ ушима.)

Шта ради играчица, кадъ игра на єдной нози? (диже ону другу.)

Колико бува иде у єдну врећу? (єдна врећа.)

Зашто неможе да пада киша два дана єдно за другимъ? (єрбо є ноћь међу ньима.)

Како се човекъ може уздржати, да незева у друштву? (кадъ зине.)

Гди є Добро найсигурніе одъ людске напасти? (у буквару.)

(Игра речій.)

У коіой кући найвише има людій? (у кући лудій.)

Кое слово неможе да пређе преко србскогъ плота? (іота.)

Има ли међ' людма пакости? (дости.)

Ко є учреднику Шумадинке у помоћи? (ноћи.)

Кое су жене найвише сбогъ дугачкогъ єзыка повине (новине.)

(Ехо или одзивъ.)

Какавъ є светъ? — (— ветъ.)

Чега се найвећма у Европи бои цензура? (— ура.)

Шта є сада Ламартинъ? (— мартинъ.)

Млоголюбезный, млогоуважаємый млогопочитаємый, и малоплаћаємый читателю, я ћу ти єдну молбу поздравъ и советъ дати (плати.)

Млоголюбезный, млогопочитаємый, млогоуважаємый млогоглаголаємый, и мало промышляємый читателю, іоштъ єданъ већій, и врло полезанъ за тебе совѣтъ казаћути (— ћути.)

(Типографичне погрешке.)

Место: „Наполеонъ и войводе после добыене бытке, были су великодушни.“ Печатано є: „Наполеонъ и войводе после добіене битке были су великоушны.“

Место: „Продаю се два теглећа коня“ печатано є: „продаю се два телећа коня.“

Место: „У Београду отворено є овы дана велико. купалиште.“ Печатано є: „у Београду отворено є овы дана велико лупалиште.“

Место: „Слободанъ є у Европи робъ.“ Печатано є: „слобода є у Европи робъ.“

Место: „Нѣгова екселенція нашъ войвода (Херцогъ) іуче є после подне срећно съ друма сишао.“ Печатано є: Нѣгова екселенція нашъ войвода іуче є после подне срећно съ ума сишао!“

(Економични послови.)

Ако буде коя воћка процватила, па да небы одъ мраза озебла, треба одсећи оне гране што су процватиле и у кућу унети.

Ладно пролећнѣ време и снегъ доста су добра принели, ербо млоге гусенице, коѥ су већъ биле се излегле поцркале су одъ снега. А да небуде гусеница найпреча ѥ помоћь лети поватати све лептирове.

Садъ се обично белый лукъ сади, и млоги люди различно гатаю, да имъ буде лукъ лютъ, но нема болѣгъ средства зато, него пре нег' што се посади да се добро у ступи утуче.

(Домаћи лѣкаръ.)

Кога боли зубъ нека га узме па нека га мете подъ кућный прагъ на слеме, и неће га више нигда заболети

Кога боли глава, преки ѥ лекъ нека ѥ остави некъ боли, и тако она ће сама себи шкодити.

НАПОЛЕОНЪ КАО ДЕТЕ.

Графица Дорзай приповеда, да іой ѥ госпоя Летиція, кадъ ѥ єдномъ кодъ нѣ была слѣдуюће саобштила:

„Само, кадъ се мога сына опоменемъ, я се тѣшимъ. Непрестано ми стои предъ очима. Не као царъ не као великій мужъ, него као моѥ дете, мой Наполеонъ, кадъ іоштъ ніѥ быо ничій, него нѣгове майке. Онда га іоштъ нико ніѥ познавао. Лепа времена!... єдно вече, я мислимъ быо ѥ онда одъ осамь, или деветъ година... ишао ѥ по башти горе доле, као човекъ, кои о нечему разсуђава; а быо ѥ дете као што самъ вамъ казала. Киша ѥ падала яко; нѣгова браћа ушла су у дворану, да у сувоти играю. Я самъ више пута лупала на пенцеръ и звала га да къ мени дође. Онъ ѥ слегао раменима за знакъ нѣговогъ незадовольства и ишао далѣ. Киша ѥ као потокомъ лила, но онъ чиняше се, да слабо зато мари, него ѥ продужавао съ непокривеномъ главомъ нѣгово шетанѣ, и съ оборенимъ погледомъ къ земльи. Неколико ѥ путій застаяо кодъ малога водоскока, кой се у нашой башти налазіо и са задовольствомъ гледао ѥ како вода скаче а по некій путъ пресецао ѥ прстомъ зракъ воденый. При пуцаню громова стресао се, ал' то ніѥ было слѣдство стра, него слабости живаца. Прекрсти руке и погледа на небо, као да очекуѥ мужествено іоштъ єданъ громъ. Пошлѣмъ слугу къ нѣму и заповедимъ му, да га кући доведе. Онъ одговори ладно, али учтиво: „кажи моіой матери, да ѥ врућина, и да свѣжъ воздухъ уживамъ.“ Кадъ самъ іоштъ єданпутъ слугу послала, ніѥ хтео ни одговорити него му ѥ окренуо леђа и пошо брже одати. Текъ кадъ ѥ киша престала уђе до коже мокаръ къ мени у дворану.

— Ты ниси, имао право сыне мой, што ме ниси послушао.

— Было ѥ противъ моѥ волѣ, я незнамъ, шта ме ѥ у башти задржавало. Я ћу да будемъ войникъ и зато морамъ се зарана навикавати на кишу и рђаво време. Я нисамъ девойка, него човекъ.

— Ты си дете, рекнемъ му я, и іоштъ непослушно дете. Кадъ оћешъ войникъ да будешъ, то се морашъ — найпре учити послушности.

— Али я ћу заповедати, рекне ми онъ съ тако гордимъ изражаѥмъ, да ми ѥ смей сузе на очи натерао.

— Пре него што ты почнешъ заповедати, морашъ се покоравати и то врло дуго. Кадъ у службу ступишъ, неће те одма за генерала поставити.

— Онъ дође къ мени, узме мою руку и претисне ѥ за знакъ, да я имамъ право, єръ то ніѥ никако хтео съ речима признати; тако ѥ быо поносить іоштъ у томъ возрасту!

— На шта си мисліо, кадъ си тамо горе доле тумарао? запитамъ га полюбивши нѣгову мокру косу.

— Садъ незнамъ ништа више, мисліо самъ на млоге ствари... опоменуо самъ се сна изъ прошле ноћи. Тай ми се санъ допао; сніо самъ, да самъ постао владика. Ніѥ л' истина, лепо ѥ быти владика? иду л' и владике у ратъ?

— Не иду сине мой, то имъ ѥ забранѣно.

— Онда оћу да будемъ войникъ, кадъ небудемъ више дете. Кадъ ми буде петнайстъ година, нећу быти више дете, ел' те мати?

Али опетъ мало нешто.

Садъ се замисли мало, погледа горе и рекне:

— Кадъ ми буде петнайстъ година, я ћу быти човекъ!

— И съ тимъ пође и отиде опетъ у башту.“

„Велика ова жена — тако приповедаше далѣ графица Дорзай — после овогъ преповеданя учути, но нѣне су се устне іошть мицале; лако ми ѥ было поняти, да се она са овимъ пріятнимъ опоменама радо забавляла, и да ѥ, осимъ свію путова, коѥ ѥ нѣнъ синъ прошао, нѣгово детинство матернѣмъ срцу наймиліѥ. Я іой полюбимъ руку и оставимъ ѥ узбуђенимъ срцемъ, радующи се свр' свега, што самъ кодъ ове особите жене видила и чула.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У прошлу суботу држанъ ѥ у овдашньой великой цркви парастосъ за упокоѥногъ Г. Аврама Петроніѥвића, гди ѥ присуствовала и Нѣгова Свѣтлость, и чиновници изъ свію надлежателства, са великимъ броѥмъ грађана. Г. Митрополитъ ѥ свяценодѣйствовао, и при свршетку говоріо ѥ слово о заслугама упокоѥногъ.

— У окр. чачанскомъ, неки непознати лопови, између 25. и 28. пр. м. дошавши съ колима на подрумъ Милована Лазовића, обію овай, и оточе изъ бурета 350 ока шљивове ракіѥ, 100 комове препеченице, и млого іоштъ натоваре на конѣ и побегну.

— У окр. шабачкомъ изгорела ѥ кућа Срећка Пантелића изъ Месараца заѥдно са свима у ньой стварма, до 300 гр. вредности.

— У окр. ужичкомъ у срезу рачанскомъ, нека Ѥлена жена Саве Симића изъ Сирча, ишавши 12. пр. м. увече изъ Рогачице кући своіой, исто вече напрасно ѥ на путу умрла.

— Чуѥ се да ѥ Омер-паша изъ Босне на позивъ отишао у Цариградъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Пешта.* Нови закони за Мађарску изићиће скоро изъ печатнѣ.

— *Миланъ.* Гвозденый путъ одавде до Комо предатъ ѥ државномъ управляню.

— *Баденъ.* 11. Априла умро ѥ овде царско-рускій совѣтникъ Жуковскій. Истый ѥ своимъ списаніяма задобіо важно име у руской литератури, особито нѣговомъ преводу грчкогъ поѥте Омира.

У Кньигопечатни Княжества Србіѥ.

№ 35. У Београду, у Петакъ 2. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишња безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЄДНА СЦЕНА НА РЪКИ НИЛУ.

(Изъ Monthly Mag.)

Мы смо имали више путника на лађій. Међу овима налазіо се єданъ отмѣный яничаръ, кой є у Каиръ путовао, гди є кућу имао; беше малогъ узраста, добро наоружанъ и обученъ, и проводіо є свое време псоваюћи Арапе; кадъ є свой лепый ћилимъ на крову прострео, посадіо се на нѣга съ дугачкимъ запалѣнимъ чибукомъ и гледао є око себе озбильно као какавъ великій господинъ; имао є са собомъ три до четири жене. На крову сеђаше подъ штитомъ єдна Египетска дама, коя є више црны робиня око себе имала. По кадкадъ дала є свое лице угледати и премда є покриваломъ умотана была, опетъ є знала тако вешто уредити, да є све видила, што се на крову догађало. Ясно смеянѣ, кое се кадъ и кадъ исподъ нѣне завѣсе чуло, давало є довольно доказательство о томъ; неколико пута шиляла намъ є шећерлемета на поклонъ. У єдной малой собици, покрай наше, была су два Француза, кои су се тако ясно разговарали и смеяли као да бы были у Паризу, и у пркосъ обичаима востока доручковали су они у єданайсть сатый, а ручавали су у шестъ. Наше путованѣ слабо є напредовало, єръ лађари нису вештину пловеня разумевали; али ништа ніе лепше, него ноћу кадъ є месечина по Нилу пловити; да, околина беше одвећъ дражестна, да бы се могло спавати. Дѣйство месеца у овимъ предѣлима сасвимъ є шкодльиво за очи и како овде, тако после и у Аравіи одвраћали су ме уроћеници увекъ одъ спаваня подъ ведримъ небомъ безъ покривени очію. Зато вальда и гласи єдно место у псалтиру: „Сунце некъ те се некосне даню а месецъ ноћу!“ Овде є месецъ убиточніи за очи, него сунце, о чему самъ я самъ єдномъ жалосгно искуство учиніо; сасвимъ є известно, да ће ономъ, кой при месечини наполѣ спава, видъ скоро ослабити или се сасвимъ изгубити.

Другій данъ нашегъ путованя догодіо се єданъ жалостанъ случай. Нашъ Реизъ, честанъ, и побожанъ старацъ, кадъ є было подне сиће у єданъ чунъ, кой є быо острагъ за лађу привезанъ, да се Богу помоли, єръ велика гунгула, коя є на крову лађе владала, ніе му допуштала, да тамо ову свою дужность изврши. У чуну клекне и окрене лице къ Меки, сасвимъ у молитви удубљенъ, кадъ се при кланяню єданпутъ яко пригне изгуби равновѣсіе и съ главомъ напредъ падне у воду. Одма се учини ларма: „Реизъ є пао уводу“, викало се са свію страна. Лађа є пловила врло брзо, и мы смо га угледали, гди се съ таласима бори и за помоћь вике. Три Арапина, кои су были добри пливачи, скоче у реку, али га нису могли стигнути. Старчевъ животъ несмотрено є жертвованъ быо; да су лађу одма натрагъ пустили, быо бы избављенъ; али забуна на лађи беше тако велика, да су на то заборавили. Нѣговъ синъ, єданъ младый високій Египћанинъ, ишао є горе и доле кодъ оногъ места, гди му є отацъ у воду пао, викаюћи га непрестано по имену: „Алія! Алія!“

РЕДКЕ ЯБУКЕ И РУЖЕ.

Вы ниете мога деда познавали? то є штета; єръ онда бы морали познавати и мою бабу, коя, премда є већъ имала шесетъ и осамъ година, опетъ зато была є свагда весела и шальива. Мой є дедъ быо смирень, и суєвѣранъ; моя баба немирна, понекадъ безбожна, пуна духа и подсмея.

Іоштъ докъ самъ быо малый, дивіо самъ се трима ябукама и толикимъ ружама, кое су свагда свѣже стаяле у орману, гди є моя баба обично колаче и посластице држала. Опоминяо самъ се, да самъ іоштъ изъ могъ давнашнѣгъ детинства те руже и ябуке запамтіо, и чудіо самъ се како руже за толико време нису увеле, а ябуке иструлиле.

Было ми є 10 година, кадъ самъ се решіо, да овимъ ружама и ябукама єдну посѣту учинимъ. Метнемъ на єдну столицу другу, и трећу на другу, и овимъ начином изиће ми прилично за рукомъ, да те жельне ствари у мою власть добіемъ.

Не мало чудіо самъ се и радовао самъ се, кадъ ме мирисъ ружа и вкусъ ябука увери, да су ове чудноватe руже праве природне руже, а ове чудноватe ябуке праве природне ябуке.

Поитамъ, да остатакъ мога блага сакріемъ; остатакъ велимъ, єръ самъ єдну ябуку већъ смиріо. После єдногъ сата отишле су и оне друге две за првомъ, а руже су лежале разкидане на земльи. Затимъ скупимъ разкидано цвеће и бацимъ крозъ пенцеръ, па отидемъ къ деди, да ме учи писати.

„Дете моє“, говораше онъ, „данасъ те немогу учити, єръ самъ слабъ, айд' одлази.“

Увекъ є тако говоріо дедъ, кадъ є имао главоболю, и придода: „оћу да употребимъ мой обичный лекъ.“

„Деда“, усудимъ се упитати га“, па какавъ є то лекъ?“

— „То неможешъ ти знати“, одговори ми онъ.

— „Деда, кажи ми ти само, па ћу я знати.“

— „Што му драго. Твоя є баба єдна туђинка. Њни предци живили су у вароши Ћесарiи кападокиской. Ћесарія є царство Азіятске Турске у Караманіи, али немой ту варошь променути са ономъ у Сирiи, коя лежи 20 сатій далеко одъ Єрусалима.“

„Немай бриге деда.“

— Дакле Ћесарія твоє бабе єсть царство у Караманіи. Ова варошь, кою є Мозахъ, синъ Яфетовъ основао и коя се као главна варошь Кападокіе Мазака звала, на зове се за честь Тиберіуса Ћесарія. Разумешъ ли?“

„Не башъ млого, деда.“

„Болѣ ћешъ разумети, кадъ ти кажемъ, да се великій Василіе у той вароши родіо и епископъ био.“

„А твой лекь деда?“

„Твоя є баба имала пре 1500 година єдногъ сродника у Ћесарiи, стрица, или другогъ кога, кой є био неверникъ и адвокатъ. У истой вароши, буде осуђена єдна побожна девойка на смрть, кадъ су є хтели погубити, повиче она: (— мой дедъ скине капу съ главе —) „Слава господу Богу! я одлазимъ, да утолимъ мою жеђь на потоку баште мога небесногъ заручника! Моє жене рођакъ рекне іой на то: „Лепа дево, кадъ будешъ у башти твога заручника, укажи ми любовь, пошльи ми одунудъ ябука и ружа.“

Я погледамъ мога деду са ужасомъ.

„Текъ што є та побожна девойка пригнула главу целату, а анђео у виду малогъ човека укаже се и пружи сроднику моє жене три лепе ябуке и руже.“

Овде у мал' што нисамь одъ стра пао.

„Теофилъ се покрсти, остави после смрти те три руже и ябуке нѣговой фамиліи, и тако су изъ руке у руку ишле, докъ ій твоя баба нiе добила. Две године после венчаня преда ми ій и рече, само кадъ ій човекъ мириши, одма изгуби главоболю. Онда самъ млого страдао одъ главоболѣ, и при свакой новой больи, мого самъ се уверити, да су лѣковите. Садъ ти є позната исторія любезно дете, я ћу мой лекъ у твомъ присутству употребити; али ти морашъ клечати.“

Я паднемъ поплашенъ и полумртавъ на колена.

„Деда, деда! смилуй се на мене! деда уби ме; я самъ изгубљѣнъ. Я самъ анђелске ябуке повео, а руже покидао.“

Незнамъ, шта є далѣ было, но єдва се опоминѣмъ речи мога деде!

„Несрећно дете! да ти прождерешъ ябуке и руже, коє одъ 1500 година главоболю лече! никадъ ти нећу опростити, ванъ да какво чудо буде.“

На срећу догоди се чудо; ябуке, коє самъ повео, и руже, коє самъ почупао нађу се опетъ у орману моє бабе.

Она є играюћи съ лаковѣріемъ нѣнога мужа, заменьивала ябуке и руже съ другима, како су почеле венути.

ВЕШТИНА ЋУТАЊА.

или

ШТА ТРЕБА ГОВОРИТИ КАДЪ ВАЛЯ ЋУТАТИ.

Мои любезни читательи и читательке, я молимъ, — читайте!

Питагорасъ, грчкій философъ обучавао є своє ученике у ћутаню, и текъ онда дозволявао имъ є говорити, кадъ су могли ћутати; то є вальда узрокъ, што никакви ученица нiе имао.

Говоръ є даръ божій. Новорођено дете поздравля светъ съ плачемъ а очи старца затвараю се у єчаню кадъ испушта духъ. — У оба ова случая нiе говоръ опасанъ. Али кадъ разумъ єзыкъ одреши, кадъ срце душевный теретъ претискуе, онда є говоръ опасанъ и зато валя ћутати.

Кадъ люди ћуте, онда се мисли да су сви паметни.

Ћутанѣ помаже млого и здравлю, єръ млого говоренѣ проузрокуе грудне болести, мишленѣ доводи запаленѣ мозга.

Жалостно є, кадъ помисли човекъ, да има владателя, кои народомъ управляю, безъ да га познаю, кои гласъ своє околине више слушаю, него гласъ народа и кои мисле да имъ є околина преча него народъ.

Поштенъ говоръ, кой изъ честитогъ срца просто и отворено противъ лажи иде, єсть благословъ неба. Непоштенъ єзыкъ баца проклетство пакла на оне, коя слушаю.

Млоги кадъ помисли на 1848. и 1849. годину, вели ей да самъ говоріо, а садъ опетъ млоги кажу, ей камо срећа да самъ ћутао.

Женскомъ полу гледа се млого крозъ прсте. Женама нiе нигда забранѣно говорити, истина такова забрана небы млого помогла. Найопасніе оружіе женски, єсу њиове дражести, съ овима ране и срце и главу. Оне нишане свагда у срце, али кадъ є срце ранѣно, онда обично и глава пати. Само у часовима любови мало говоре женске, а кадъ любовь проће, онда єзыкъ отме ма?

Ако пажљиво слушамо, шта женске говоре, онда морамо признати, да имъ се неправо чини, кадъ се каже да оне млого говоре. Оне неговоре млого, него дуго.

Люди говоре да буду чувени, жене бегаю у комшилукъ, да бы могле говорити. — Люди имаю гласа у уставной држави, ако и несму, да га даду. Женске истина немаю гласа, али имаю уста, коя живе не само одъ леба него и одъ сваке речи.

Люди говоре о свачемъ. Люди често незнаю, шта ће говорити; у ту неприлику недолазе никадъ женске, али оне често незнаю, шта су казале.

Ћутанѣ є найвећа жертва, кою може лепый полъ учинити; само дражесть тайне може ій на то приволети. Кадъ се женскима каква тайна повери, то быва обично само зато, да се тайна што пре разпростре.

Свака є тайна у женскимъ прсима као планина, коя донде притискуе, докъ се зао духъ неослободи.

Предъ олтаремъ каже млада „оћу“, и то є може быти последнѣ оћу, коє мужъ одъ своє жене чуе.

Млада може лако казати оћу, єръ кадъ бы казала „нећу“, изгубила бы мужа, а таковый губитакъ у данашня времена нiе мала маленкость, почемъ є данасъ велика оскудица у младоженяма. У супружеству неможе се на свашта казати оћу, противность треба да буде.

Противность є нагонъ домаћегъ и грађанскогъ живота.

О овоме имао бы вамъ іошть коешта казивати, али морамъ ћутати.

Паметь и срце противослове често єдно другомъ; срце насъ млого пута натерує да говоримо, а паметь каже ћути.

МРВИЦЕ.

Садашня слобода, вднакость и братство у Француской.

1.) Свакій човекъ има право да буде човекъ.

2.) Свакій човекъ има слободну волю, може *хтети* шта *оће*.

3.) Слобода мишлења несме се ни на кой начинъ ограничити; свакій може мислити шта оће.

4.) Равноправность свію народности. Сви народи мораю плаћати државне дугове, за коє непододговорни министри одговараю.

5.) Слобода верозакона. Верозаконъ ствара блаженство. Вера не прави никакву разлику, сви мораю порезъ плаћати.

6.) Печатня є слободна, само се списатељи апсе.

Француска є слобода као исполинъ Голіятъ. Њојзи є стао малый човекъ на супротъ, и она є пала.

Редко средство.

Ако оћешъ, да ти жена уђути, а ти є натерай да говори.

Слободна печатня.

Слободна є печатня дрво познаня. Текъ што су списатељи одъ нѣговогъ плода окусили, морали су оставити рай и повратити се у старо быће.

Прозба вдне страже.

Єдна стража у Бечу, коя є чувала државну касу, предала є надлежной власти прошеніе, да є одъ дужности разреши, єръ вели да нема шта чувати.

Забрана.

Пре некогъ времена хтеле су уђи две американске лађе у єдно пристаниште француско, а власть имъ ніе дозволила, наводећи да у слободной Француской нема више слободни пристаништа.

Доказано юнаштво.

Разговарали се у єдной кафани о мацарскомъ рату, и похвальивали су храбрость єдногъ и другогъ; єданъ одъ присуствующи пресече говоръ и рекне: „То є све ништа, я кадъ самъ быо на Перлезу, ударило ме є єдно ђуле одъ топа у леђа, па се на комаде разбило, ако ми неверуєте, ево вамъ сведочанство“, и сотимъ извади изъ џепа єдно парче ђулета и покаже присутствующима. —

Позорје у Полиціи

(Полицай и єданъ деранъ.)

Пол. Колико си година старъ?

Дер. Я нисамъ старъ, него самъ іошть младъ.

Пол. Дечко, я иштемъ одговоръ.

Дер. Мени є казано, да старіима несмемъ одговарати.

Пол. Оћу да знамъ коя си се године родіо.

Дер. То бы морао найпре мою матеръ питати, єръ я немогу да се опоменемъ.

Пол. У коіой си се земльи родіо.

Дер. (Смеє се).

Пол. Шта се смеешъ бре!

Дер. Господине, ко се іошть у земльи родіо, те да се я родимъ.

Пол. Шта си научіо?

Дер. Шта самъ научіо то самъ давно заборавіо, али у моимъ свидѣтелствима можете све читати, шта самъ научіо.

Пол. Я те питамъ шта си ти.

Дер. Нисамъ ништа.

Пол. Съ чимъ се ранишъ.

Дер. Я се неранимъ, него ме други ране.

Пол. Дакле тиси скитница, кога ћу я у апсъ затворити. —

Дер. Слобода и онако невреди садъ ништа.

Пол. Ћу тебе научити памети.

Дер. Немойте се господине трудити, мене неможе ништа научити памети.

Пол. Овай се угурзусъ неда поправити.

Дер. Зато уштедите вашу лютину за оне, кой се іошть даю поправити; и вы ћете имати доста посла, ако станете све поправлятя, кои заслужую поправке.

ЄДНА СТАРА БАСНА.

Некій старый мачакъ буде незадоволянъ са своіомъ мачкомъ; зато се обрати найячой твари, и сунцу преда прошеніе, да му се даде нова друга одъ већегъ быћа. Сунце рече: „Я нисамъ найяча тварь, магла є найяча.“ Мачакъ увиди, да снага силны сунчаны зракова ніе кадра маглу пробити, и зато отиде съ прозбомъ кь магли; ова му рече: „Нисамъ я, него є ветаръ найячій.“ Истина, мисляше мачакъ, ветаръ разтерує маглу и упути се ветру съ молбомъ; овай му опетъ каза: „зидъ заустављя и разбія мою снагу, онъ є ячій.“ Кадъ є мачакъ до зида дошао, покаже му овай миша, кой му є темель подкопао, Срдито дође мачакъ къ мишу, као найячему. Мишъ пакъ упути мачка срдитогъ мачки, одъ коє му є животъ зависіо, и тако ядный мачакъ после млогогъ и трудногъ тумараня састане се опеть съ мачкомъ, одъ коє се више ніе раздваяо.

НЕШТО ОДЪ СВАЧЕГА.

Философъ Лайбницъ говораше, да лица народа личе млого на ньиове домаће животинѣ као: Лапонци на медведе, Негри на Маймуне, Малайци на Тигре, Перувіяни на Ламе, Арапи на камиле, Хиндуси на краве. — И тако баръ основно є то, да што ниже човекъ на степену човечества стои, то є више наликъ на животиню.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Пензіонираный членъ суда ок. београдскогъ и єданъ одъ заслужены и одъ найстарій Карађорђеви војника Г. Петаръ Іокићъ преставіо се у вѣчность, кодъ своє куће у Тополи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Туринъ 15. Апр. Запаленѣ барута у барутной фабрики велику є штету учинило. 20.000 килограма барута отишло є у воздухъ, а 40.500 спасено є. Остало є 14 мртви и 21 ранѣни. Близустоећа часть вароши лежи у развалинама. Сокаци су пуни камења, цигаля и греда. Краль како є чуо, дошо є одма изъ Монкалієре на коню. У камери депутираца было є пытанѣ како се догодила несрећа. Кавуръ гледао є да ублажи камеру, изјасняваюћи се

да є опасность прошла, а несрећа да се случайно догодила, и да ће се магацини са барутомъ далѣ одъ вароши изместити.

— *Трієстъ.* Оданде являю, по вѣстима изъ Каира да є учињено поравненіе са вице-краљемъ Египетскимъ Абасъ пашомъ, у слѣдству чега продужава му се власть надъ животомъ Египћана іошть за седамъ година.

— *Лондонъ.* Списатель и бывшій францускій министеръ Тѣръ ради на єдной свеобштой исторіи вештине, за кою већъ одъ 20 година матеріялъ купи. Поради тога посла предузеће седмо путованѣ по Италіи. —

— *Минхелъ.* Єдне баварске новине доносе штатистику пива, изъ кое се дознае, да є у тридесеть пивара ове 1852. год. изпечено летнѣгъ пива 341.092 акова.

— У Европи троши се на годину 417 миліона фунтій дувана. Незнамо, да л' су ту рачунали и што Ибишъ троши.

— У Японскомъ мору одкривени су неки острови, кой досадъ нису познати были.

— У Невъ Іорку почели су сокаке калдрмисати съ гвожђемъ, кое є врло добро испало за рукомъ. Съ овимъ се постигла велика штедня и ванредно траянѣ.

Минхенъ 18. Апр. Заклетимъ судовима одузимаю се пресуђиваня печатани дѣла и уводе се вмства за издаванѣ новина.

— *Калишъ 25. Апр.* — 15. о. м. учинили су подвореннѣ кнезу Паскіевићу сва воєна и граћанска надлежателства, кой се 11. увече изъ Петербура повратіо. — Варшавскій воєный судъ осудіо є на лишеніе добара Іована Воруни.

Магдебуреъ 17. Апр. Овуда є прошо великій брой девояка на удаю. Већа є часть изъ горнѣ Баварске. Оне иду у Америку, гди кажу да є велика оскудица у женама. и тамо мисле свою срећу наћи.

— *Темишваръ.* Опетъ є дошло изъ Русіе за пострадавше цркве и народъ србскій 2205 фор. 23 кр. ср.

Шпанія. Две опере, кое є Шпанска кральица у Арапуєцу представити дала, коштале су єданъ и пол' мил. реала (єданъ реалъ има 2 гроша и 12 пара.) Альине само за єдну оперу, кое су у Паризу граћене коштаю 150.000 франака.

— Єдне новине пишу, да є зорняча звезда садъ необично сяйна, и да се у средь подне голимъ очима видити може.

— *Америка.* Новый видъ еспапа появіо се скоро. Изъ єдногъ предѣла Америке послао є єданъ трговацъ у Калифорнію за 5000 талира паса, кои су врло добро продани.

— *Атина 14. Апр.* Краль є одпустіо свога аћутанта Каратасу, кой є было у сношенію са разгласительима созаклећа.

Лондонъ 18. Апр. Решеніемъ дольнѣгъ дома почела се кварити стаклена палата излога светски 1. Мая п. р.

Бечъ. За ванредногъ посланика при царско-рускомъ двору наименованъ є генераль маіоръ Александеръ графъ Менсдорфъ Пуля.

— *Минхенъ 19. Апр.* Овде се бояло правителство буне због подигнуте таксе на пиво, и зато є преправило єдно одѣленіе войске съ два топа; али никакво бунтовно покушенѣ одъ стране народа ніе се показало.

Копенхагенъ 17. Апр. Єдну вечерню забаву овдашньи граћана почествовао є своіомъ високомъ посѣтомъ самъ краль. Граћани су га съ великимъ ускликомъ примили, за кое имъ є краль благодаріо.

— У Лондону раћа се свакогъ седмогъ минута по єдно дете, а умире свакогъ деветогъ минута по єданъ обитатель исте вароши. Ако раћаня и умирања последньи петъ година непремѣна и далѣ остану, то ће за 31 годину толико люди у Лондону умрети, колико садъ тамо живе, то єсть 2,362.000 душа, а за 39 година има ће ова исполинска варошь двапутъ толико обитателя, колико садъ има.

— *Бечъ.* Нѣгово величество царъ рускій очекуе се 6. Апр. у Франкфурту, гди ће у исто време доћи царица, великій князъ Константинъ и нѣгова супруга, као и оба велика княза Николае и Михаилъ. Нѣговомъ величеству цару иде на сусретъ, у Одербергъ баронъ Маєндорфъ, кой ће га до Беча пратити.

Бечъ. Решеніемъ царскимъ одъ 23. Априла, чиновници у Мацарской, кои принадлеже министерствима, унутрашньи послова, правосудія, финансіе, просвете и рачуноводногъ управительства, имаће за униформу атилу одъ угаситозелене чое, а яке одъ кадифе съ бояма дотични министерства.

Прагъ 28. Апр. У повратку изъ Енглезке стигла є овде Кошутова мати съ више нѣговы сродника — свега 16 или 17 лица.

Єрусалимъ. Брой ація ове године о ускрсу было є врло великій.

Бечъ 26. Апр. Нѣгово Вел. Рускій царъ Николае дошао є после єдногъ сата овде.

Огласи.

(18) (1—3)

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; дакле кои има волю нека ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена. Кућа є са 2 собе єдна оџаклія и куйна.

Панта Михайловићъ.

(19) (1—3)

Ниже подписаный обявлюе да има єдне лепе амове за два коня, съ паквонскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се пріяви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

(20) (1—3)

Ко жели купити, како сирови тако и израћены кожа, рибље масти у већемъ и манѣмъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одавде или изъ окружны места, има смрчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Мая, нека се пріяви у ледерници.

Милана Даниловића,

У пиварскомъ сокаку.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 36. У Београду, у Вторникъ 6. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 1¼. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ОСУЂЕНЫЙ.

Путовао самъ у лађи Сузани изъ Гласгова у Барбадосъ. Осимъ мене и єдне женске господичне Б— ніє было више путника. Господична Б. — беше разговорна и нѣна весела нарав млого ме є забављала. Капетанъ Гилксонъ (заповедникъ лађе) беше ћутљивъ и недруженъ човекъ, съ изражаемъ туге на лицу, коє ніє свойственo морепловцима. Онъ се виђаше, да є млого путовао; имао є више знања и искуства одъ свію капетана, коє самъ я донде познавао. Господична Б — певала є лепо и свирала у гитаръ, капетанъ є свирао у флауту, и тако између певања, свирања и разговора пролазило намъ є време врло пріятно.

Пловили смо већъ осамнайсть дана, кадъ єдно после подне почне ветаръ яко дувати. Око поноћи пробуди ме велика ларма, коя є долазила съ крова и гласъ позорника, кой є цело людство горе позивао. Я се брже обучемъ и поитамъ такође горе. Ветаръ є ужасно рикао, и све около беше тако мутно и мрачно, да су се грдни пенушећи се таласи само при севаню муня могли видити. Капетанъ є стаяо близу компаса и давао є заповести крозъ трубу. Я одемъ нѣму и опазимъ великій немиръ на нѣговомъ лицу. Знао самъ, да є морнарима врло неповольно, кадъ ій путници у опасно време пытанѣмъ узнемирую, и зато га оставимъ, нехотећи ништа питати. Више одъ по сата стаяо є све на єдномъ месту, ишао є неколико пута горе доле, издавао є корманошу заповести, и погледао є често на море. Све є међутимъ предсказивало приближенѣ новога ветра. — Капетанъ оде брзо къ светилнику и погледа на сатъ. Лако трзанѣ нѣгови устница издавало є унутрашньій немиръ, и я га чуемъ, кадъ є сатъ затворіо, гди рече: „часъ є дакле већъ куцнуо!“ Ове речи падну ми као каменъ на срце — мисліо самъ да є последньій часъ за насъ куцнуо, и да насъ є капетанъ, видећи да лађа неће моћи бурю издржати, Богу препоручіо. Стра ме є држао као укочена на месту єзыкъ ми се прилепи за небце. Садъ є буря найвећій степенъ достигла и терала насъ є са неописаномъ силомъ напредъ, кадъ єдна муня, или болѣ рећи читава войска мунѣ, као пламена рѣка осветли целу површину мора. Капетанъ є у исто време стаяо неколико корака предамномъ, наслоњенъ на прегради лађе, и гледао є страшльиво на море, докъ на єданпутъ плѣсне се рукама и са притаяннмъ очаянимъ гласомъ повиче: „О Боже, ево га и последньій путъ!“ Неколико тренутака стаяо є и чиніо се као да гледа у нешто, што га са ужасомъ испунява; затимъ заклопи єдномъ рукомъ очи и понта брзо доле. Бадава самъ я управляо мой погледъ тамо гди є онъ нешто видіо; ништа нисамъ могао видити, осимъ великій редъ бели таласа, кои су своимъ заглушаваюћимъ шумомъ свакій часъ претяли, да насъ прогутаю. Кадъ самъ одъ стра мало дошао къ себи, очекивао самъ, да се врати капетанъ, и кадъ самъ видіо, да га никако нема, запалимъ єданъ фенѣръ и сађемъ за њимъ, да бы ми дао изясненѣ о нѣговомъ чудноватомъ владаню. Нађемъ га на краю лађе и видимъ, да є рукама очи затворіо. Кадъ самъ унутра ступіо, беше му лице бледо; онъ устане и чиняше се да дркће. „За име Божіе, господине капетане“, повичемъ я, „шта вамъ фали?“ Єсте л' болестни?“ — „Я вамъ благодаримъ на участію“, одговори онъ, „здравъ самъ, али овде (показиваюћи рукомъ на срце) лежи таково чувство, о комъ вы неможете имати понятія, и вы бы се томе смеяли, кадъ бы вамъ я казао.“ — „Како то може быти“, одговоримъ я, „та ово ніе време за смеянѣ: єръ кадъ є лађа у опасности, то намъ обоици пропасть преги, а у томъ я ништа смешно не видимъ.“ „Не“, рекне онъ, „вы ме нисте разумели, опасность прети само мени. Буря є почела слабити, и наша лађа издржала бы іоштъ већій ветаръ. Ніе то мой господине, што ме узнемирує. Я осећамъ, да самъ осуђенъ на смрть; моє є време протекло — и та є мисао, што ми тежко као ленгеръ срце притискує, и животъ ми као проклетство чини. Я видимъ, вы мислите, да самъ се дао овладати болестнимъ уображенѣмъ. Было є време, кадъ и я исто тако као и вы нисамъ оваке ствари веровао, ал' жалостно искуство научило ме є другчіе. После ћу вамъ и далѣ приповедати; али садъ морамъ ићи горе, да люде моимъ присутствіемъ охрабримъ; такођеръ морамъ одъ њи сакрити, да самъ осуђенъ, єръ иначе небы ни єданъ хтео више на лађи остати.“ Съ тимъ речма остави ме, и будући да нисамъ могао спавати то самъ сео доле и разсуђавао самъ о особеностима човечіимъ, коме ніе доста правогъ зла у животу, него се іоштъ и са уображенимъ зломъ мучи.

После краткогъ времена сиђе капетанъ опетъ доле; буря се слегла, и нѣгово присутствіе ніе было више нуждно. „И садъ“ рекне онъ, „ако оћете, да ме слушате, приповедићу вамъ мою исторію, изъ коє ћете се уверити, да нису предрасуђенія морскогъ човека, што ме муче. — У раной младости пошлю ме на море, служіо самъ као ученикъ у єдной лађи, коя є у Аргилу имала своегъ господара. У исто време налазіо се самномъ єданъ другій ученикъ на лађи, кой се звао Ђорђе Кутберсонъ, и онъ є было мой найболый пріятель за цело време нѣговогъ жи-

ишли у школу и радовали смо се, што ћемо и наше научно време на лађи заедно провести. Кадъ се наше научно време свршило, путовали смо заедно у Америку и источну Индію. Я самъ было унтерофициръ лађе; ми смо пловили у Смирну, кадъ насъ увати една Француска лађа у Порт-Луизу. На несрећу, случило се то башъ у оно време, кадъ Бунапарта ніе хтео менятн робље. Одведу насъ дакле далеко унутра и затворе насъ у тврдиню Брealъ. Я васъ нећу са приповеданћмъ свирћпости забављати, кою смо за време нашегъ петогодишнћгъ робства искусили, и одъ кое су млоге стотине Енглеза на онай светъ отишли; доста я и Кубертсонъ издржасмо. Два путъ смо бегали, али свагда су насъ уватили, строгостъ надъ нама увећали и претили намъ, да ће насъ одма убити, ако іоштъ єданпутъ покушамо бежати; при свемъ томъ мы смо се іоштъ єданпутъ усудили. После єдномесечногъ тайногъ и непрестаногъ посла, изађе намъ за рукомъ, да каменый патосъ нашегъ затвора провалимо, и путъ къ бѣгству крозъ зидъ отворимо. Срећа насъ послужи, те могосмо непримћћени крозъ страже провући се, али путъ насъ доведе до єдне стрмените стћне, коя є више одъ двадесетъ стопа висока была. Было насъ є у затвору єданайстъ душа, све готово изъ наше лађе. Мы разцепимо наше креветне чаршаве и начинимо као уже; по комъ смо се хтели спустити. Сви смо се невредимо спустили доле, осимъ нашегъ капетана, кой є самъ заktевао да буде последнъій. Ніе іоштъ ни на половину пута дошао, а слабо се уже прекине и онъ се згрува на землю. Садъ ніе было време за стаянћ; шумъ паданя могo насъ є лако стражама издати. Мы се сви разстанемо, да бы тако лакше нашимъ гонительима измаћи могли, а кадъ смо по єданъ, лакше ћемо моћи и бегати. Текъ што смо я и ђорђе нагли да бежимо, задржи насъ слабый гласъ капетана: „Іоване и ти Кутберсоне, заръ вы обоица оћете као земальски лопови да побегнете, и вашегъ старогъ господара да оставите, а нећете да му помогнете до обале отићи!“ Мы немогосмо далћ ићи, кадъ смо ове речи чули; и премда смо скоро као извћстно знали, да се тимъ закосняванћмъ непріятельима у руке бацамо, опетъ нисмо могли срцу одолети, да старца нћговой судби оставимо. Ніе могао ни стаяти, єръ є леву ногу подъ коленомъ сломіо. Я га дакле узмемъ на леђа и станемъ съ ньимъ тако брзо бћжати, као што ми є теретъ, кой самъ носіо, дозволявао. По кадкадъ изменявао ме є мой пріятель и тако є єднако ишло, докле насъ свануће дана непринудн, да се сакріемо. Мы се сакріемо у средини єдне велике ньиве. Кадъ се почело сумрачити, кренули смо се опетъ на путъ, и зора другогъ дана затече насъ у єдной малой, усамљной долини, кою су надвишаваюћа дрва скривала, и крозъ кою є єданъ бистаръ потокъ жуборіо. Садъ опазимъ я, да се нашъ капетанъ неће іоштъ дуго патити — нћгова є нога страшно отекла, и костъ є стаяла више палаца наполю; запаленћ почело є већъ радити. „Богъ васъ обоицу благословіо, моя добра децо!“ говораше онъ, кадъ смо га на єдно угнуто место край потока посадили. „Богъ васъ благословіо вы сте самномъ као синови поступили, онако исто, као што бы я у подобномъ случаю съ вама чиніо. Я осећамъ мой є последньій часъ куцнуо. Миліе бы ми было, да почивамъ близу мои рођени, али шта ћу, кадъ ми є овако суђено. Поздравите кодъ моє куће и приповедите имъ, како ми се догодило, а Вилхелму кажите, да надгледа нћгову сироту майку и децу. Садъ ми дайте неколико капльи одъ ове чисте воде, да угасимъ мою горећу жећь. Съ Богомъ остайте іоштъ єданпутъ и Богъ нека вамъ є у помоћи!“ Онъ умре истогъ дана после подне, ми га саранимо, и увече продужимо наше бежанћ.

„На тай начинъ путовали смо осамъ ноћи, избегаваюћи свако обиталиште и живећи само одъ воћа, кое смо у путу налазили. Девету ноћь стигнѣмо у Св. Мало, башъ кадъ є свануло. Одемо одма у пристаниште, дочепамо єданъ рибарскій чунъ и подкрадемо се покрай францускій батерія, певаюћи неку француску морнарску песму. Затимъ окренемо чунъ на ветаръ и уђемо у широко море. Судбина беше намъ наклоњена, ветаръ є дувао по нашой вольи, и другій данъ наћђемо на єдну лађу, коя є за западну Индію была опредћлена, а онда є пловила у Савану Ламеръ. Капетанъ одкупи нашъ чукъ и прими насъ радостно на лађу.

Кадъ уђемо у пристаниште, разумемо, да є срдоболя тамо найяче беснила; и ми за кратко време изгубимо нашегъ нижегъ официра съ две трећине людства. Капетанъ ме понуди са упразнћнимъ местомъ нижегъ официра, кое я съ радосћу примимъ. Добіемъ заповесть, да лађу у Мондего Бай управимъ, гди смо имали примити нашъ товаръ. Кутбертъ приміо є такоћеръ управлянћ єдне друге лађе, коя є у Шотландію пловила. Єданпутъ, кадъ є цело людство наше лађе на обали было, посћти ме онъ. „Я бы желіо Іоване, да те могу наговорити, да ову лађу оставишъ и самномъ поћешъ“, говораше ми Кутбертъ. „Єданъ одъ ваши матроза казао ми є, да ова лађа неће нигда стару Енглезку видити, єръ су є сви пацови оставили; и теби є као и свакомъ другомъ добро познато, да погибелъ єдне лађе ніе далеко, кадъ є та животиня остави.“ — „Е, остави ій некъ одлазе, срећанъ имъ путъ“, одговоримъ му я; „мило ће ми быти, кадъ невидимъ ни єднога више у лађи, баръ нећемо месо и лебацъ съ ньима делити. Я знамъ, да є то обште суевћріе кодъ морепловаца, но заръ ме ти држишъ за таквогъ будалу да ћу я веровати, да ова поганія може пропасть какве лађе предвидити? Не, я самъ дао мою речь, и . . .“ — Али слушай іоштъ нешто, уђе ми онъ у речь. „Пре млого година пловила є ова лађа съ єднимъ товаромъ злата за лондонске трговце. Лађари убію капетана, присвоє злато и постану морски разбойници. Дуго су они тай занатъ радили, докле ій ніе єдна воєна лађа уватила и савладала. Већа часть буде повешана. Одъ то доба появлюе се духъ капетана на лађи, али недає се видити, пре него што предстои людству каква несрећа. Матрозъ, съ коимъ самъ говоріо, видіо га є ону ноћь, кадъ смо ишли у Савану, и смрть наши матроза слћдовала є затимъ.“ Слушаюћи я, съ каквомъ ми озбилносћу онъ то приповеда, нисамъ се мого одъ смея уздржати, кое га налюти. Бадава самъ се трудіо, да му доказиванћмъ избіемъ изъ главе веровань на такове ствари. Напоследку досади ми се разговоръ, я дамъ донети вечеру, и кадъ вечерамо, легнемо спавати. Незнамъ управо колико самъ спавао, кадъ ме Кутбертъ яко гураюћи пробуди и повиче: „устани Іоване! за име Божіе устани! Я самъ га видіо!“ — „Шта си ти видіо?“ запитамъ га я. Али сирома Кутбертъ ніе ми могао одговорити. Пао є у несвесть на землю. Я га дигнемъ и одведемъ на кровъ лађе, гди є къ себи дошао, — „кадъ самъ лего спавати,“ говораше онъ, „было ми є тако врућина, тако несносно, да самъ морао устати и на кровъ изићи. Месецъ є тавно светліо крозъ разкидане брзо пролазеће облаке, беше тако тіо, да се могло шуштанћ лишћа чути, и чисто ми се чинило, да самъ чуо шумъ гетећи облака. Почемъ самъ неколико пута горе и до-

ле прошао, стао самъ и наслоніо самъ се на ограду лађе. Случайно окренемъ се, и мени се учини, да неко за мномъ стои. Я се тргнемъ и протремъ очи, да болѣ видимъ, єръ самъ текъ пре неколико мінута онуда ишао, и знао самъ, да се наши люди іоштъ нису повратили. Одма самъ помисліо на убієногъ капетана, и мисао, да предъ надземнимъ створенѣмъ стоимъ, проће крозъ мене съ некимъ неописанимъ чувствомъ. Срце ми є хтело груди разбити одъ силногъ куцаня, коса ми се на глави дигла, — и крозъ цело тѣло пролазила ми є као грозничава єза.

(Край слѣдуе.)

ПОМОДАРКА У ВРЕМЕ РИМЉАНА.

Силія ступи у дворану парногъ купалишта и да бы сеіоштъ већма м огла озноити, узме у сваку руку по єданъ малый буздованъ и стане ій окретати око себе као крила ветреняче Кадъ є ово яко движеніе нѣно тѣло у зною окупало, узму младе робинѣ мале граблѣ одъ слонове кости, сребра и бисерне школьке и почну є чешати по тѣлу, а други су међутимъ трели палцима кожу око зглавака, да є свѣжію начине, затимъ одведу Силію у друго купалиште съ млакомъ водомъ, гди є само мало времена остала, да бы се на манѣ узвишену топлоту научила. После тога устане и скочи у єдно пространо мермерно корито, коє є съ ладномъ мирисавомъ водомъ напунѣно было; изъ нѣга се више пута дигне и опетъ унутра скочи, да бы дѣйство увећала. Кадъ то сврши остави купалиште и оде у собу китеня съ меканомъ и затегнутомъ кожомъ као девойка одъ шестнайсть година. Силія имађаше онда тридесетъ три године.

Садъ буде питанѣ, коє ће се ствари употребити, да руке побеле а образи порумене. Неке робинѣ предложе кувано жито са зетиномъ помешано Ова смеса треба да се на кожу метне и донде стои, докъ се неосуши, па после да се скине и кожа съ млекомъ да се опере. Друге су советовале коре одъ леба у магареће млеко натоплѣне. Ово средство надима мало лице и уништожава боре, коє су се почеле по нѣму правити. Силія одбаци то средство, коє є по нѣномъ мнѣнію само за жене одъ четрдесетъ година сходно. Ова є хтела белило изъ корена неки растѣнія, а она руменило изъ пене пурпурногъ пужа, коє се ніе могло избрисати.

Силіа слушаше ова учена советованя, жвакаюћи мирисава дрвцета, коя су іой дисанѣ пріятнимъ чинила. Затимъ избере одъ свію познати средства єдно, на коє ни єдна робиня ніе мислила; она заповеди, да се неколико глава одъ мака са єднимъ граномъ тамяна у чистой води разтру, и съ овомъ простомъ смесомъ опере она руке и осуши ій на коси єдне робинѣ, коя іой є зато главу пригнула. И лице опере съ тимъ; белило и руменило баци настрану, навуче лако обрве и поспе се по глави некимъ загаситимъ пращкомъ, у комъ су быле и одъ злата пращке, коє су по гди гди у коси висиле и лако светлиле.

О ЗВЕЗДАМА И ЛЮБОВИ.

Астрономія или звездарство занима се съ положенѣмъ и окретанѣмъ разни звезда, коє свой путь по своду небесномъ на непостижимый начинъ продужаваю.

Любовь се занима съ положенѣмъ любезногъ предмета, т. є. да л' се у срећномъ или очаятелномъ положеню наоди.

Зато просторъ звездарногъ поля ніе тако великій, єръ є позориште звездарства само небо, а позориште любови, не само небо него и пако — човечіе срце.

Звезде се сматраю са звездарни кула и дурбини су оруђа звездара.

И любовъ има своє куле, али оне нису тако узвишене, као прве; наоде се обично близу землѣ, предъ каквомъ кућомъ, гди любезникъ нѣгову звезду очекуе; али на жалость такве висине недаю се безпогрешно прорачунити, єръ брзина куцаня срца ніе свагда єднака.

Дурбине нетреба любовь, єръ є слепа.

Звездарство є іоштъ кодъ с т а р ы было познато. Любовь є старія одъ звездарства, и опетъ ніе пређе кодъ с т а р ы позната была. Текъ одкако се м л а д и манѣ са звездарствомъ занимаю, одъ оно доба забавляю се с т а р и више съ любови.

У звездарству има дванайсть небесни знакова: ованъ бикъ, близняци, ракъ, лафъ, дѣва, теразіе, скорпіонъ, стрелацъ, ярацъ, водолей и рибе.

У любови се узимаю одъ бика и овна само рогови, кои се у тайной преписки као насловъ мећу. Близняци су у любови редка появленя и ако се кадъ и покажу, то се труде, да ій затає. Одъ рака пати любовь већъ млого година, и зато гдикоє свадбе иду натрашке место напредъ. Лафъ нестои у грбу любовномъ, єръ и найвећи юнаци падаю одъ любови у слабостъ.

Найважніа є дѣва у любови. Теразіе нису тако нужднe у любови, єръ любезници имаю єдно другомъ толико казивати, да се неможе свака речь на теразіе мерити. Скорпіонъ є у любови саревнивость. Стрелацъ є Аморъ съ нѣговимъ непресушнимъ туломъ. Ярчеве су любови тайне. Водолей є нуждань, да гаси ватру любови; а рибе фале своимъ гласомъ срећно супружество после любови.

Месецъ є пратіоцъ землѣ и главный пратіоцъ любови. Залюблѣни имаю несрећу, те постаю месечари. Кадъ се при месечини до царства уображеня узвисе и по раю се шетаю, нетреба родителъи ни тутори ньиову децу по имену да зову, єръ ће пасти съ неба.

Любовь царствуе у срцу, срце притяжава човекъ, човекъ живи на земльи, земля се окреће око сунца; и то є велика срећа за наше звездаре, єръ ако бы се сунце око любови окретало, онда бы они често бадава сунце тражили, єръ є све, што се око любови окреће, мало занешено.

Политика неслаже се ни са звездарствомъ ни са любови.

Политици говоре, звездари ћуте, залюблѣни уздишу. —

Политичный човекъ ніе способанъ ни за звездарство ни за любовь. Политика изискуе само мужке а у любови нуждне су и женске. Звездаръ сматра светъ на дурбинъ, а политикъ види ясно собственимъ очима.

Одъ кадъ є политика човечіе срце заузела, одъ оно є доба любовь узгредна ствар. — Политика є за савъ светъ, а любовь само за два срца; политика є узрокъ, због кога є млого срце престало куцати, кадъ у любови срца текъ починю куцати; чрезъ политику пробуђую се народи, а чрезъ любовь се успавлюе; политикомъ рукуе глава, а срце є любови господаръ.

Любезници были су прѣе и толковательи звезда; умилятый погледъ быо є за ньи звезда надежде, лепа девойка звезда любови, богата девойка звезда срѣе, узнемиреный договоръ звезда несрѣе. Довде и не далѣ.

МРВИЦЕ.

Восточни народи познаю кое є време по сенки; зато тамошньи радници говоре, кадъ бы се одморити желили: „Ахъ! моя сенка іоштъ ніе дошла, т. є. ніе іоштъ толико дугачка, да могу одъ посла престати.

За граѣенѣ єдне енглезке лађе одъ 100 топова нужни су 1000 растова, дакле читава шума, 2000 центи гвожђа, 6500 рифій платна за ветрила. Конопци и друга оправа тежи 2000 центій. Празна лађа има 50.000 центій. 480 людій мораю 1. годину дана на ньой радити; дакле само єданъ човекъ имао бы 480 година посла, докъ бы є свршіо, па опетъ нетрає дуже одъ 50 година.

Рачунаю, да човекъ одъ 40 година, кой више одаюћи свой животъ проводи, толико великій просторъ прѣе, као да є 2½ пута землю обишао.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сруши се опетъ єданъ живый споменикъ наше историје, угаси се єдна звезда на србской земльи, коя ће на србскомъ небу докъ годъ Србство траје сяти. Найславній войвода у ратовима за србску срећу ЛУКА ЛАЗАРЕВИЋЪ, преселіо се у вѣчность 29. Априла после подне у Шабцу, тѣло є нѣгово съ найвећимъ торжествомъ саранѣно 1. Мая кодъ соборне цркве. То є онай коме међ' мртвымъ войводама овога вѣка, можемо у юнаштву само Айдук-Велька упоредити, а међ' живима бадава ћемо му равна тражити. Юначна нѣгова дѣла као и другій войвода нису пописана, али докле годъ траје Мишара, Тичара, Лознице, Шабца, Љешнице, Бельине и другій места, дотле ће трајти и споменъ Луке. Онъ є 14 рана съ коима се до своє смрти боріо, у гробъ однео. Онъ є было обрана Србіе у край Дрине, и млађій нараштай нашъ, више зна о биткама Радецкогъ или генерала Врангела него о своимъ войводама, а то є све зато што єданъ по єданъ одъ стари умиру без' да су ньіова казиваня пописана и тако по времену преводићемо съ нѣмачкогъ нашу нову историю, као што є преведено и житіе Карађорђа кое є у средъ Лайпцига писано, и осимъ тога описанія Карађорђевогъ живота другогъ немамо, — (И ми се обећавамо саобштити нашимъ читательима животоописаніе Господара Луке, како изађе у каквимъ нѣмачкимъ новинама.)

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Бечъ 27. Апр.* Нѣгово величество Рускій царъ Николає дошо є овде юче у пола два сата, гди га є царъ Аустрійскй Францъ Іосифъ дочекао и у дворъ одпратіо. Велика гомила народа таласала се по сокацима, изявлююћи свою радость при погледу оба владателя. Нѣгово Вел. Рускій царъ имао є на себи униформу хусарскогъ аустрискогъ генерала, а аустрійскій царъ носіо є униформу рускогъ генерала.

— Решеніемъ царскимъ одвоява се управительство полиціе одъ попечительства унутрашньи послова. Време када ће врховно полицайно надлежателство само за себе почети дѣйствовати, опредѣлиће се доцніе. За начальника врховногъ полицайногъ надлежателства наименовао є царъ жандарскогъ инспектора, Фелдмаршалъ лайтнанта Іована Кемпена.

— *Римъ 21. Апр.* Овде є убіенъ надзиратель новосазидани тавница. Убица іоштъ ніе уваћенъ, и тешко ће се моћи пронаћи.

— *Туринъ 25. Апр.* Варошкій советъ подаріо є граћанско право и годишню пензію одъ 1.200 лира (єдна лира има 19½ крайцара) Фелдвебелу Сакши, кой є већу часть барута при догодившемъ се запаленю, спасао. Єданъ сокакъ у вароши назваће се по нѣговомъ имену.

— *Америка.* Изъ Хаване пишу, да се крвавый бой догодіо између енглезкій и американски матроза и морали су войску употребити, да ій умире. На островима мирногъ Океана почеле се појављивати републиканске тежнѣ. Кральица Помара у Раятеу (єданъ одъ пріятельски острова) лишена є престола и изабранъ є президентъ за 2 године. Оће л' и тай поћи трагомъ Луи Наполеона?

— *Паризъ 12. Апр.* Велико є врење у политичномъ свету због украдени 1500 билета за балъ, кой ће се држати 10. Мая п. р.

— Курсови су данасъ почели падати због положеня, кое ће заузети войска 10. Мая, и због послѣдица, кое бы се изъ проглашеня царства породити могле. Берза се яко вара; истина одушевленѣ войске 10. Мая биће велико, али и намера президентова остаће непремѣна, кой неће прогласити царство само по жељи войске него и по жељи веће части Француза.

— Юче є было великій балъ кодъ министра финансіе, У сяйности не само што ніе было оскудице, него є утомъ и млоге друге балове превазишао. Министеръ є на горньой части басамака дао начинити висеће баште.

— Принцъ президентъ наместіо є сяйно нѣгову кућу; одъ некогъ коньскогъ трговца купіо є у єданпутъ 56 коня. Говоре, да є такође купіо єдно добро у Польской за 4,600.000 франака.

— *Невъ Іоркъ 9. Апр.* Кошутъ є опетъ у нашой близости, у Єрсаю, гди га нису найболѣ дочекали. Потврђую, да є нѣгова важность сасвимъ изчезла.

Огласи.

(21) (1—3)

Доле подписаный изтоваріо є лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопольца ниже барякъ цамје, и даје га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

№ 37. У Београду, у Петакъ 9. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ОСУЂЕНЫЙ.

(Край.)

Хтео самъ да затворимъ очи, али неко волшебство, противъ кога нисамъ ништа могао, држало ій є отворено. Гледаюћи тако, беше ми све ясніе, докъ самъ напоследку мртвобледо лице разпознао, очи су быле преображене као у каквогъ мртваца, а на челу стаяше єдна крвава рана. Колена почну подамномъ клецати, и хтео самъ одъ стра пасти, ал' се усиленѣмъ очаяня опоравимъ и пружимъ руку да га уватимъ — но моє руке увате воздухъ. Ладанъ зной пробіе ме своґъ, чинило ми се, као да ми се кожа на глави у єдну лопту скупила; тако самъ стаяо и гледао у ту аветъ, коя є очи недвижимо на мене управила. Стра ме забуни; нисамъ знао више, шта чинимъ; іоштъ єданпутъ устремимъ се напредъ — она се повуче натрагъ, и будући є башъ онда єданъ облакъ прекo месеца прелазіо, то є изпредъ очію изгубимъ. Осећао самъ, да ме несвестица обузима, лађа ми се око главе окретала и како самъ доле сишао, незнамъ.“ Я самъ се трудіо, да му избіемъ изъ главе, да є то привидѣніе за цело видіо. Напоследку рече онъ: „Добро Іоване, мы нећемо се више о томъ инатити. Я немогу да знамъ, шта є тай духъ овамо довело, то неможе быти маленкость — али нико на свету неможе ме убѣдити, да самъ погрешно видіо. Мы се морамо садъ растати, и може быти нећемо се нигда више видити, ако дакле тако буде, то ти обећавамъ, да ћу ти се трипутъ пре твоє смрти явити, ако ме случайно преживишъ.“ Я се насмеємъ и закунемъ се да ће ми мило быти, ако га видимъ, и да ћу до последнѣ нѣгове посѣте за безопасна себе сматрати. Наши люди доћу, мы помогнемо, те извуче нѣгову лађу изъ богаза, опростимо се съ ньимъ и вратимо се нашой лађи.

После неколико неделя оставимо и мы пристаниште. Али то є было несрећно путованѣ. Онда є започео ратъ између Енглезке и Америке, и чега смо се бояли, ніе насъ мимоишло; мы паднемо у руке американскимъ морскимъ разбойницима. Због 'рђаве управе нашегъ капетана увате намъ лађу и стераю доле наше людство. Я самъ одма съ почетка одъ єдногъ танета, коє ме є близу очію очешало, видъ изгубіо. Разбойници су мислили, да капетанъ има злата у лађи сакривена, и како се овай єднако заклињяо да нема, баце га у море. И ясамъ хтео нѣгову судбу делити ал' у решителномъ тренутку стража на катарки викне: „Види се єдна катарка одъ стране ветра.“ Брзо ме одведу унутра и скоро по движенію лађе примѣтимъ, да съ пунимъ вѣтрилама беже. Уздаюћи се, да ће гонећа лађа быти Енглезка, чекао самъ више сатій између стра и надежде. Вика се на крову утиша, изъ чега заключимъ, да су матрози на ньиовимъ опредѣленіяма, и ништа нисамъ чуо, осимъ кораке капетана, кой є по кадкадъ корманошу одлазіо. Напоследку чуємъ гласъ топа, коме є скоро другій слѣдовао, на то су ови съ трикратнимъ узвикомъ и свима топовима одговорили. Како ми є радостно куцало срце, кадъ самъ слушао пуцняву топова. Све є садъ было у послу, єдни топови одговарали су другима и могло се примѣтити да су разбойници слабій одъ своій противника. Међутимъ борили су се єднако са храбросћу очаяня, докъ неколико топова у єданпутъ избачени скоро лађу непреврнуше. Страшанъ ударъ зачу се на крову, изъ радостне вике непріятеля заключимъ, да є катарка пала. Наша ватра стане малакшавати, а на последку престане сасвимъ. При свемъ томъ траяла є лупа єднако на крову, докъ се напоследку сасвимъ ућутало, и я чуємъ плѣсакъ весала. Одма самъ помисліо, да се разбойници предали, и да є друга страна надвладала. Чекао самъ неко време и чудіо самъ се, што нико доле несилази, кадъ наєданпутъ примѣтимъ, да се внутреностъ лађе димомъ напунила. Паде ми напаметъ, да су угурсузи лађу запалили и на чамцима утекли. Мозакъ ми се поче вртити при помислу, да ћу изгорети. Поитамъ на кровъ брзо, колико ми є слепило дозволявало; запитамъ ясно, има л' кога на лађи — уздисанѣ єдногъ умираюћегъ бяше ми савъ одговоръ, кой самъ добіо. Хтео самъ на горньій кровъ попети се, ал' падша катарка препречи ми путъ. Повучемъ се дакле натрагъ, попнемъ се на самый край преднѣ части, и почнемъ вити надъ главомъ парче платна, викаюћи притомъ колико самъ већма мого. Све є было мирно, осимъ ясногъ куцаня мога срца, пришганя ватре и циканя пламтеће смоле. Лађа се садъ окренула съ клюномъ къ ветру, и ужасна врелина дима опомене ме, да се ватра све више и више мени приближава. Нисамъ мого дуже остати, гди самъ быо: ништа ми друго ніе остаяло, него да се таласима поверимъ, пре него што бы ватра барутъ запалила. Безда промишлявамъ, да само другомъ начину смрти на сусретъ хитимъ, скочимъ на кровъ лађе, напипамъ уже, вежемъ га за єдну котарицу, кою бацимъ у воду, скочимъ и я заньомъ, одрешимъ є и отиснемъ се съ ногама одъ лађе, наслонивши горню часть мога тѣла на котарицу. На овай пола пливаюћій начинъ ишао самъ за неко време напредъ, докъ у єданпутъ видимъ, да лађа у воздухъ одлети. Застао самъ мало, да болѣ данемъ. Више самъ пута губіо котарицу, кою самъ

опетъ пливаюћи стизао, да є опетъ съ найближимъ таласомъ изгубимъ. Ова повторавана усиљаваня изцрпе ми и оно мало моћи, што самъ имао; све є слабіе бывало моє држанѣ: нагонъ, кой ме є за одржанѣ живота єднако снажю, остави ме садъ; моя ми є судбина была равнодушна, заглушаваюћа леньость овлада моіомъ душомъ и тѣломъ, неко успавлююће чувство обузме ме свога, нисамъ никаквый болъ осећао, само ми се спавало и већъ самъ се хтео сну предати, кадъ на єданпутъ людски гласови допру до мои ушію. Као мунѣвный ударъ уліе то нову снагу у моє живце. Іоштъ єданпутъ дочепамъ се котарице и повратимъ гласъ изъ све снаге; али то є текъ само за єданъ тренутакъ букнуло, природа є была уморена, нисамъ више мого противстати, престанемъ борити се, іоштъ єданпутъ уће ми вода у уста, почне ме задавльивати и преліе ми главу; осећао самъ, да самъ постепено тонуо, кадъ ме изненада неко за косу увати и на површину извуче. Кадъ къ себи дођемъ, видимъ да су ме више лица обколявала; ту ми кажу, да се налазимъ на кралѣвой лађи Снарлеру, одъ коє чамци уватили су бежеће разбойнике и кадъ су се повратили опазили су ме и избавили. Надгледанѣмъ лађарскогъ доктора добіемъ я опетъ мой видъ, и кадъ смо у Калифаксъ дошли, оздравіо самъ сасвимъ. При повратку момъ было є већъ одпутовао Кутберсонъ и премда смо имали лађе одъ єдне кумпаніе, опетъ нигда нисмо се у пристаништу састаяли, нити смо се игда више видили.

„Быће садъ осамъ година, како самъ приміо управлянѣ ове лађе „Северна“. У Корку ставимъ се подъ заштиту воєны лађій и кренемъ се съ єдномъ великомъ флотомъ у друштву на путъ у Сѣверну Америку. У путу смо имали све противне ветрове, а у околини предгорія Бретона окупи насъ страшна буря. Цела се флота разштрка и свака лађа беше сама себи оставлѣна. Никадъ нисамъ онакву бурю доживіо, и онолике дугачке и светле мунѣ видіо; громови су ужасно рикали и ноћь беше мрачна као тесто. Предъ нама угледамо неку светлость и познамо да є лађа. Гледали смо да є мимоиђемо, но она се у єданпутъ прекрене и нестане є. Текъ што смо се мы настрану окренули, да небы преко нѣны развалина прешли ал' засѣняваюће мунѣ покажу намъ другу лађу, коя є башъ поредъ насъ насела. Све є вода съ крова однела, осимъ єдногъ човека, кой се за наслонъ яко држао. Онъ погледа горе у нашъ фенѣръ, кадъ смо покрай нѣга сасвимъ близу проуяли. Светлость падне ясно на нѣгово лице и я познамъ мога пріятеля Кутберсона. Као некимъ природнимъ нагономъ пригнемъ се преко наслона, да га изъ опасногъ положеня избавимъ и викнемъ га ясно по имену. Несумнямъ, да є гласъ свога старогъ пріятеля чуо и познао, єръ є дао некій слабый одговоръ, но я ништа нисамъ могао разумети; али ясно самъ видити могао, како є руке къ мени пружіо, као да бы ме желіо на срце притиснути и показивао є рукомъ на страну домовине наше. Хтео самъ, да нѣговимъ знацима одговоримъ, али ветаръ отера лађу и мы га оставимо нѣговой судбини. Єданъ минутъ доцніе покаже ми друга муня, како є чакъ връ катарке єданъ страовитый таласъ покріо. Садъ самъ помисліо на нѣгово последнѣ обећанѣ у богазу одъ Мондега; сравнимъ обстоятелства и нека ме страва попадне. Усиљавао самъ се, да чувство стра одъ себе удалимъ; али само површно изиће ми за рукомъ — оно ми остаде на дну срца могъ. Цела флога после ове бурѣ доће срећно у пристаниште, само о старомъ Лафу Портъ Гласкова ништа више ніе се чуло.

„Єдна година проће, па самъ опетъ у подобной бури и у исто време видіо лађу старогъ Лафа, гди є насела. Али то се показало само моимъ очима. На истомъ путу изгубіо самъ мою лађу. Провали се и текъ што уђемо у чамце а она се потопи предъ нашимъ очима. После три године видіо самъ то исто появленѣ, и наседнемъ съ лађомъ кодъ приморя Холандскогъ. Ову ноћь показало ми се последныій путъ. Дуго самъ осећао прождирућій дотицай прста судбине; садъ пакъ лежи цела снага нѣне руке надамномъ. Мой се животъ свршава, єръ я о томъ появленю несумнямъ. Болѣ є у єданпутъ умрети, него овако непрестано у самртномъ страу живити. О господине, молите се Богу, да вамъ неда нигда осетити проклетство осуђеника, предъ коимъ є судба нѣну кньигу отворила. Какву є промену то самномъ учинило; ясамъ быо пре тога отворенъ, весео и свагда добро расположенъ морепловацъ. При свемъ томъ трудіо самъ се по некадъ да се развеселимъ, и да отресемъ одъ себе та чувства, и као онай богатый човекъ у причи себи самъ говоріо: душо моя буди задовольна, єди и пи и буди весела; одговоръ є съ гласомъ грома у моіой внутрености єчао: будало, іоштъ ове ноћи умрећешъ!“

Овде насъ прекине свирка пилота. Капетанъ скочи, да измене стражу а я легнемъ да спавамъ. Кадъ самъ сутраданъ на кровъ изашо, была є тишина, и свакій є трагъ ючерашнѣ бурѣ изчезнуо. Ютро є было ведро, и постави насъ у пређашнѣ разположенѣ; и самькапетанъ чиняше се весео. У некомъ удалѣнію одъ насъ стаяще друга нека лађа, кою є такоћеръ тишина зауставила, и докъ смо мы наша мнѣнія давали о нѣномъ имену и опредѣленю, видимо, да се одъ нѣ єданъ чамацъ отискуе, кой за кратко време къ нама доплови. У чамцу су были познаници капетанови и господичне Б. — кои су се враћали кући, и позову насъ, да ій на ньиову лађу (Іонъ Кампелу) пратимо, са ньиовимъ женскимъ путницима ручамо и предъ вече се натрагъ вратимо. Я заћалимъ на позиву, и сиђемъ доле да писма пишемъ. Али капетанъ се бадава трудіо, да одврати девойку одъ посѣте на мору, єръ она ніе могла понати, каква опасность при тако лепомъ времену прети, и будући нією могао саму пустити, почемъ му є особито препоручена была, то се напоследку склони, да съ ньомъ иде. Єданъ чамацъ спусти доле и уђу у нѣга. Лађе су быле єдна одъ' друге доста удалѣне, предъ вече диже се якій ветаръ; међутимъ мы смо видили како є нашъ чамацъ ону лађу, Іонъ Камбенъ, оставіо и къ нама пошао, у коє време опале и єданъ топъ съ лађе као за срећанъ путъ. И мы разапнемо ветрила и пођемо чамцу на сусретъ. Али єданъ сатъ пролазаше за другимъ, а мы неугледамо чамацъ; ноћь наступи а съ ньомъ и густа магла, мы будемо све више неспокойни и станемо крстити съ лађомъ на све стране, запалимо више фенѣра, опалимо неколико топова, али све бадава. Данъ осване, а одъ чамца небеше ни трага ни гласа. Пловили смо тамо амо до увече, али све бадава. Наша лађа стигне на време у Барбадосъ — али о чамцу и людству на нѣму ништа се више ніе чуло.

МУШКИ СТЕПЕНИ ЖИВОТА.

У 15. години своґъ живота човекъ є миранъ и стидльивъ у свакомъ, а особито у женскомъ друштву.

У 18. години слободніє гледа девойке али врло кратке разговоре води съ њима.

У 19. години већъ є залюблѣнъ у ону кою неће узети, єрбо прве любови редко се скопчаю венчанѣмъ.

У 20. години разговоръ нѣговъ прелази са ружногъ и ладногъ времена, на лепе девойке и на вруће срце.

У 24. години мисли да є іоштъ одвећъ младъ за женидбу, и одбія сваку понуду. Девойке се обзиру, за њимъ.

Найрадіє шета гди има девояка, и хтео бы, и мисли да су све у нѣга залюблѣне.

Гордъ є, и чини му се да ништа на свету лакше ніе него оженити се.

У 28. години мисли на свою прошлость, али на свою будућность іоштъ немисли.

Докъ годъ непрекорачи тридесету годину, држи самъ себе за младића.

У 32. години озбилній є, више се брине, мирній є млого, и тражи гди ће се озбильски залюбити.

У 36. години ако нађе кою белу длаку у коси, а онъ каже да є то срећа, али кадъ се та срећа умложи, онъ се люти, и прилѣжно према огледалу чупа изъ главе срећу, т. є. беле длаке. Радъ є да се каква му драго у нѣга залюби, и као се што се ніе у 24. години оженіо.

У 40. години стане предъ огледало, и самъ себе тѣши, да є лепъ, и да изгледа сасвимъ младъ, и често своє пріятелѣ пыта: „Єл' те нико не бы рекао да я имамъ 35 година.“ Мушки обично крію по 5. година до 40. година а после по десетъ; женске до 40. године крію по 8 а после по 16. год.

У 42. години іоште мисли да има времена за женидбу, и уплаши се кадъ помисли колико є година провео у самоћи, животъ му є одвећъ дугъ и несносанъ, наново оживи му жеља да се ожени. Оно што му є време одузело, надокнађава са альинама, люти се на берберина кадъ му каже да му є и брада почела седити. Често се огледа; прилѣжно подсеца бркове. Шета опетъ гди има девояка, али оне тераю подсмей и шалу съ њиме, ни єдна негледа за њимъ нити се разбіяю пенџери при отвараю кадъ онъ проће.

У 45. години критизира и куди девойке, ниєдна му се недопада, удворава се удовицама, и тѣши се съ ономъ пословицомъ: „Болѣ злато и поиздерато, него сребро изъ нова ковато.“ Каже обично да ни єдна женска, ни девойка, ни удовица ни пушћеница, немаю чуство, єръ се у нѣга неће ни єдна да залюби. И онда обично говори да онъ неможе да нађе вредну своґъ срца. У тима десетъ последњимъ годинама зове га варошъ „пробирачемъ“ или „грчкемъ маюрентомъ.“ Онъ тѣшећи се што нема нѣга достойне девойке пева:

„Седамъ кадъ бы стопіо у єдну,
Текъ онда бы наш'о за ме вредну:
Одъ єдне бы узео лепоту,
А одъ друге скромность и доброту.
Одъ треће бы узео дражести,
Одъ четврте шалу и љубкости;
Одъ пете бы узео богатство,
А одъ шесте родбину и сродство.
Па одъ седме ученость и знанѣ,
И девично лепо уздисанѣ.
Али срце — небы ни одъ єдне,
Кромъ одъ оне коя замномъ чезне.

Та лепота онде ніе ништа
Гди се душа и срце неблиста.
Скромность, то є девоячка фала,
Ал' без' срца утѣха є мала.
Дражесть, говоръ, богатство и сродство,
Без' любови то є тежко робство,
А ученость? єдна више беда,
Єдно друго кадъ попреко гледа.
Зато женске чуйте ове речи,
Лютите се, ал' я ћу ій ређи:
„Само срце нуждно є за срећу,
Тоґъ немате, я васъ любитъ нећу.

У 50. години већ' му се смею кадъ почне о женидби говорити.

У 55. години небы было съ разкиде да се ожени, само зато да га жена у старости негує и да га чува да неозебе.

У 60. години, погуренъ старацъ мысли на свою младость, сва му є прошлость празна и ладна. Найволи самоћу. Найрадіє ћути, најслаће уздише. По нѣговомъ огледалу попала прашина.

У 65. години пева са сузама самъ себи ову песму:

О яданъ старче самъ ћешъ скапати,
Нико за тобомъ нема плакати.
Одъ крви твоє нико ти неће,
Ужећи свеће,
Раст'о си као дрво у полю,
Ниси мыслію на радость болю,
У лудо ты си провео младость,
У туги старость.
Ништа се ніе скопчало съ тобомъ,
Ты немашъ коме ни ређи с' богомъ —
Твоіомъ кривицомъ читавъ овай светъ
Тебы є отетъ.
Кадъ умрешъ яданъ, туђин' ће доћи,
Смеюћи с' да ти затвори очи.
Из' шале ређи ће: „Богъ да те прости
Живіо с' дости.“
Усамлѣнъ животъ беше ти слаћій
Съ природомъ целомъ было с' у свађи.
Роћенъ за човека, было с' стена
Безъ своґъ имена.
Нико ти ахъ неће око врата
Савити руке и ређи: тата.

НА ЗДРАВЛЂ.

Глава прва.

Петко и Петкана любили су се сладко. Бледый месецъ светліо є полако међу њи и нѣжный зефиръ шуштіо є крозъ лишће као нека лажльива новость. Была є лепа божествена ноћь. — Петко осети, да се нѣгово срце отворило, а нѣговъ носъ да се запушіо. — Добіо є дакле кіявицу.

Глава друга.

Оба горе наведена лица любиласу се непрестано, као што се ниже може читати: „Петко! полюби ме іоштъ єданпутъ!“ Петко! пакъ новиче: Любезна Петкано, окани се добићешъ мою кіявицу. Петкана му одговори: „Одъ мене є драгій“, и падне му у наручія.

Глава трећа.

Любовь њиова ніе знала мере ни границе. Петко изгуби кіявицу и гле Петкана поче кіяти: драгій ты ћешъ

опетъ мою кіявицу добити, ако те полюбимъ. Петко є притисне на прси и рекне: „Глай се посла, немари ништа; поделѣна жалость половина є жалости — поделѣна є кіявица двострука кіявица!“

Глава четврта.

Петко и Петкана любили су се єднако. Петкана є могла већъ добро на носъ дувати. Али Петковъ носъ успали се опетъ! кіяню ніе было ни края, ни конца: и ніе смео полюбити Петкану, да му є ко дао грошъ. Петкана повиче: „шта? Ако ти се носъ запаліо, заръ моє срце да оладни? Ова мала неволя твогъ носа неће мою любовь умалити? заръ у нашимъ чуствама да буде промена? Нипошто! Оди Балабану, я те се небоимъ!“ Затимъ га полюби ватрено, и Петко се растане съ њоме. Очи су му быле пуне суза одъ любови и кіявице.

Глава пета.

Петко оздрави, а Петкана поче опетъ кіяти. Тако су се єднако любили кіяюћи наизменце и ако се време ніе променило, трає и данъ данашньій ова њиова нѣжна и ватрена кіявична любовь.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Изъ Беча одъ 30. Апр.* Добыли смо писмо, у комъ явля намъ се да є Црна гора добила политично значенѣ у Европи, и да є царъ рускій разделіо духовну власть одъ мирске; Данило поставлѣнъ є за владаюћегъ княза, а Црногорци послаће другогъ да се завладичи, али опетъ изъ породице Нѣгуша.

— Италія ако се ніе са своіомъ топломъ климомъ къ нама доселила, а оно съ нѣнымъ воћнимъ производомъ сасвимъ готово кодъ насъ удомаћила се. Єръ одъ неколико месеци поморанце и лимунови євтиніе се у Београду продаю него у горньой Италій. Нико незна да се у Београду могло за єданъ цванцикъ узети 20 лимунова или 6 поморанци као сада; а млоги су плаћали єданъ лимунъ по 1. цван. или іошть више.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Брой ђака на немачкимъ универзитетима износи свега 19.334. Одъ кои ученя ради баве се у Бечу 2178 у Минхену 1906 у Берлину 1574 у Прагу 1314 у Бону 955 у Лайпцигу 848 у Бреслау 844 у Тибингену 770 у Вирцбургу 727 у Ветингену 697 у Хайделбергу 677 у Хали 594 у Ерлангену и Ени 385 у Гисену 379 у Грацу 360 у Кенигсбергу 347 у Фрайбургу 346 у Минстеру 323 у Олмицу 264 у Марбургу 263 у Инсбруку 217 у Граифсвалду и Берну по 185 у Цирику 169 у Килу 145 у Ростоку 92 и у Базелу 65 (у овомъ маломъ допису употребљено є писме *У* 58 пута.)

— Свечаность, кою ће официри првогъ воєногъ оделења за честъ президента 11. Мая дати, безъ сравненя є найвеличественія у своимъ виду. 10.000 гостію већъ су позвани и 100 официра одређени су као комесари, да одрже миръ на балу. На челу балске комисіе стоє генералъ Манянъ и Кареле Сала, гди ће се играти, изгледа ће као каквый грдный шаторъ украшенъ са трофеима, коняницима, пешацима, старимъ и новимъ оружіемъ, и осветлѣнъ са 24.000 свећа. Око краєва сале поставляћеду се више реди скамія за играчице, и како коя у салу ступи, добиће киту цвећа.

— *Цариградъ 19. Апр* Оба Египетска принца Мехмедъ Али паша и Мустафа Бей, (првый є синъ умршегъ вице-краля Мехмедъ Аліе, а другій є синъ Ибраимъ паше) полазе одавде у Александрію. — Великій везиръ преселіо се у своє летнѣ обиталиште, коє лежи у Балта Лиману.

— *Франкфуртъ 21. Апр.* Овде се разноси гласъ, да є Ландграфъ Хесенъ Хомбурга яко болестанъ. У случаю смрти садашнѣгъ Ландграфа, пало бы Ландграфство Хесенъ Дармштату, одъ коє се државе оно 1622. године одцепило.

— *Бракъ 12. Апр.* Данасъ є одпуштено людство немачке флоте — свега 600 людій — садъ неостає ништдруго, него да се разпродаду лађе. Чиновници исте флоте остаю у служби — докъ имъ се рачуни прегледе.

— Изъ Калифорніе являю, да непрестано трає изобиліе у злату, али се млоге краће, убиства и незаконости догађаю.

— *Паризъ 23, Апр.* Луи Наполеонъ разуме врло добро, да одврати пажню Француза съ политике на предстоєће свечаности. Одъ осамъ дана неговори се друго него о великой воєной паради.

— *Бечъ 29. Апр.* Нѣгово вел. царъ Николає одпутовао є данасъ одавде преко златногъ Прага у Берлинъ.

— Князъ Демидовъ дошо є съ нѣговомъ пратньомъ изъ Петербурга у Бечъ.

— Изъ Египта дошли су овде 18 младића. Њи шестъ одлазе у Берлинъ а остали остаю овде.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

Я долеподписаный лежао самъ опасно одъ парализа, употребляваюћи неко време разне лекове више лекара и никако се немого спомоћи. Дошавши овдашньій докторъ Францъ къ мени полумртвомъ, почне ме лечити и я за кратко време нѣговимъ трудомъ и искуствомъ, будемъ повраћенъ у животъ и совршено здравлѣ, за коє му овде явно мою найтоплію блогодарность изявлюємъ.

Ристо Дучићъ,
дућанція кодъ касарне.

Огласи.

(18) (1—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокаку до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Попа Панте.

Б. Калманъ
Докторъ медецине и хирургъ.

---

(19) (2—3)

У колачарници кодъ купалишта осимъ свакояки посластица, одъ данасъ може се увекъ добити найболѣгъ сладоледа, (гефорнеса.)

---

(19) (2—3)

Ниже подписаный обявлює да има єдне лепе амове за два коня, съ паквонскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се пріяви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 38. У Београду, у Вторникъ 13. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

СТЕПЕНИ ЖЕНСКОГЪ ЖИВОТА.

У 10. години девойка є іоште дете; женско детиньство одъ 10. година сматра се као мушко одъ 18. — Мушко дете одъ 10. година игра се, и яши на штапу место на коню, сече другимъ штапомъ коровъ, место сабльомъ; а женско одъ 10. година, већъ прави лутке и завія у пелене, прави мале пите, ређа иверъ место судова, люля чанакъ место колевке; и кадъ ій има више у друштву праве мале сватове.

У своіой 11-ой години девойка є найсрећнія, нема никакве бриге, незпа шта є мрзость а незна шта є любовь, нико є неопрати са очима, нико се неосврће за ньомъ.

У 12. години, майка іой већъ савѣтує како ће се у свету владати. Почињ више на себе пазити. Лепше се носи. Кити се цвећемъ само зато што іой є цвеће мило. И рада є о млого коє чему знати, и о свачему у разговору другій жена, пита: „зашто?“

У 13. години чува се да є неѣиди когодъ неочешляну. Њене лутке стоє на ћубрету или на тавану. Почињ дарове спремати. Ништа іой ніе смешніе него кадъ іой когодъ у шали рекне да ће се за неколико година удати. У свакомъ є друштву разговорна, немари никоме да се допадне. Лепше се облачи, кити се, без'да зна зашто. Кадъ оде у цркву моли се Богу за здравлѣ отца и майке.

У 14. години, стидльива є, манѣ говори, брже везе дарове. Чешће гледа крозъ пенцеръ, чешће стои предъ огледаломъ. О луткама и играма и несаня, радіе у колу игра съ другимъ луткама. Весела є свагда. Кадъ кадъ се замисли без' да зна зашто. Пева любовне песме и зна обично више него кадъ іой буде 41. година.

У 15. години девойка постає правомъ девойкомъ. До петнаєсте године єднако є у детиньству. Свака зна да у той години по законику грађанскомъ може се удати. Дукате, бисеръ, бриліянте и што годъ има трпа на себе, ако нема, она за празникъ узайми одъ друге. Рада є да є лепа и да се свакомъ допадне, кити се цвећемъ, али не зато што она воли лепо пролећнѣ цвеће, него сбогъ другогъ некогъ цвећа, коє нерасте изъ землѣ него иде по земльи. По гди кои уздисай изкраде іой се изъ прсію, и кадъ є мати запита што уздише — каже, да є боли глава, а крів да є боли срце. У 15. години лепа девойка има право на све момке, она іошть незна шта є права любавъ, али њена наклоность лети одъ єдногъ до другогъ, као лептиръ съ цвета на цветъ. Често се румени, т. є. у друштву одъ невиности зарумени. Радо слуша да іой когодъ о сватовима говори, али свагда каже да се она неће нигда да удаје. Ако има какву старію неудату сестру, єдва чека да се уда. Радо пева ону песму гди има: „Докъ срце на срце, ясно некуцне.“ Радіе гледа крозъ пенцеръ него што шіе дарове. Кадъ оде у цркву немоли се више Богу за отца и майку, него за некогъ другогъ.

У 16. години девойка ако є залюблѣна она є невесела, ако ніе залюблѣна она є опетъ невесела. Уздисанѣ то є женско притяжаніе! то є ньіовъ найлепшій накитъ, и ньіова снага. До шестнаєсте године девойка є сасвимъ подчињена и послушна отцу и майки, слабо што има скривено одъ ньи, али у той години, већъ учи се лукавству, често єдно говори а друго мысли, стиди се у друштву, али нестиди се зато што є стидльива него што зна да тако треба и да є обичай. У разговору врло пази шта ће рећи. Момакъ кои се лепо носи, кои є лепъ допада іой се; девойке до 16. године заслеплює сполянность. Свуда девойке обично се найпре залюбе у официре, т. є. у ньіове златне альине, у ньіовъ ходъ, и у ньіове саблѣ коє сокакомъ по калдрми чине тресъ трасъ, и томъ ларомъ маме девойке на пенцере. За младо девоячко срце, ништа се на свету лепше нечини одъ официра. Свакой се чини, кадъ су му рамена златна, да му є све златно срце — Како у Европи тако и у Америки, девойке и официри у свему су равни; и єдно и друго радо се цифра и кити, и єдно и друго єднаке су суєте и храбрости, и єдно и друго лакомислени су, и єдно съ другимъ найрадіе се дружи.

У 17. години девойка осимъ официра гледа и друге; до 17. године отацъ и мати бираю іой младоженю, и она бы до те године пошла за кога іой годъ рекну; али одъ 17. године она сама себи бира момка, до 17. године млоге су девойке тако срећне да одбію 7. просіоца, и што є више просе, тимъ се она већма поноси; свакоме нађе ману. У той години пева:

„Седамъ кадъ бы стопила у єдногъ,
Текъ онда бы нашла заме вредногъ и т. д.

У 18. години, постає озбильна, ніе іой се лако залюбити. Више на оне коє є волела. — И чуди се сама што се іошть ніе удала. Ако шіе или везе према пенцеру, она све прсте избоде.

У 19. години мати іой већъ каже у друштву да не може добро да зна колико има година, и рачуна у друштву, колико є одъ лучинадне до белы поклада, и одъ белы поклада до ћурћица, и тако єдва нађу да има 15. год. или да є у 16. години.

У 20. години дарови су готови, али нема нигди младоженѣ. Девойке одъ 20. година найрадіе другую са де-

војкама одъ 16. година, да бы поредъ ньи уловиле срце кога младогъ момка.

У 21. години несносанъ іой є животъ, често плаче проклинѣ своју срећу, али опетъ вели: „ніе суђенъ дошао.“ Уздише врло често, ништа неможе да ради. Неспокойна є. На єдномъ месту неможе седити по сата. Како ко у кућу дође све мисли да су просіоци. Умива се врло често, да є беля, маже се различнимъ мирисавимъ водицама, свако ютро нагоре на свећи єзгру одъ ора и съ тиме навлачи прилѣжно обрве. Люти се кадъ іой ко годъ рекне да є бледа.

У 22. години, незна ни сама шта да мысли, али неочаява, претвара се да незна ништа. Жалостиво говори, меня гласъ у говору, силомъ преда се гледа, у друштву є весела, кадъ є сама она є врло жалостна.

У 23. години престає већъ дружити се са девојкама коє су одъ 16. година, свакой налази ману, и оговара ій и обично каже да су безобразне, и да се она неће съ дечурліомъ да дружи. Наће се увређена ако є кои удоваць запроси, и пева по кадъ што: „съ официра спадо на фурира.“

У 24. години каже да врло нерадо игра, зато што слабо ко игра съ ньоме, виче и оговара момке што негледе зреле и разумне девойке, него се заносе са дечурліомъ одъ 15. година.

У 25. години очаява о своіой срећи. Размеће карте, и у ньима іошть помало налази надежде, пита врачаре, и мало се развесели, кадъ іой врачара каже: да ће быти срећна и да єданъ момакъ носи є на срцу, и мысли єднако о ньой.

У 26. години обично каже да има око 20. година; и у друштву каже: да она неброи оно за животъ, коя се девойка млада уда и зароби, а нимало непроведе своє девованѣ. Несме да рачуна своє године. Плаши се одъ своєгъ дана роћења. Фарба косу, румени се (т. є. зарумени се одъ невиности и стида.) Свакій човекъ кои є спрамъ нѣ учтивъ допада іой се. Мрзи на младе момке, и радіє се дружи са зрелимъ людма. Пошла бы за свакога.

У 27. години почне презирати суєту женску, чита романе, почне о политики говорити, и врло є родолюбива. Воли самоћу. Говори єднако да ће умрети, и нѣне дарове да ће носити ћаци на чираци. Пева жалостне песме.

У 30. години никадъ се пре подне неочешля. Рани тице у кавезу, и мачке, и съ ньима проводи време. Хули на све люде, и найволила бы да оде у калуђерице. — Люти се кадъ когодъ фали младе девойке.

У 33. години изъ дугогъ времена чита Шумадинку и у комъ годъ брою наће што о женама, она га изцепа; и каже да є учредникъ неучтивъ човекъ, и да бы Шумадинка другчіе писала, кадъ бы девойке быле учредници, а жене цензори.

У 36. години сматра за увреду кадъ іой ко годъ рекне да є девойка. Позна є да нико немари за ньомъ. Чита *усамљеногъ Юношу* и *царицу Касію*.

У 39. години каже да се решила да се неће нигда удавати, и млого сожалує своє другарице како се муче гаећи децу.

У 40. години само се у неделю чешля. Редко кадъ стане предъ огледало. Нигда ніе добре ћуди. Радо свакога савѣтуе.

У 50. години иде сваке неделѣ у цркву, чита црквене киньиге и моли се Богу за свою душу.

ВЕЛИЧИНА ДУШЕ У КАРАКТЕРУ НѢНОГЪ ОШТРОУМІЯ.

Млоги одъ найвећи догађая у свету зависили су често одъ малогъ случая, кой є ньиовъ єдиный узрокъ быо, и безъ кога небы се породило оно велико слѣдство, коє се зайста догодило; (да ли на добро или на зло човечества, овде ніе питанѣ.) Ово не само да є необорима истина, него є и сасвимъ чудновато. Найвеће призреніе и и удивленѣ заслужуе она сила, коя є маюшномъ обстоятелству срећный обртай умела дати за произведенѣ велики догађая. Я мислимъ, удивленѣ побуђуе у нама онай човекъ, кой има даръ, да на стази нѣговогъ душевногъ дѣйства у право време найманѣ обстоятелство на свою и човечества ползу тако употреби и такій му правацъ даде, да є оно, што є онъ намеріо, известно морало слѣдовати.

Люди, кои таково што учине, што є скоро непонятно, у скупу млоги препона, коє имъ на путу стоє, окружени одъ иляду опасности, на прагу неизбѣжиме пропасти, храбрости и присутствіемъ духа узналѣни, даю ясно найсяйніе сведочанство ньиовогъ проницателногъ оштроумія и дивне величине душевне.

Неки примери изъ историе некъ намъ покажу величину душе млоги велики люди, као што се у карактеру ньиовогъ найдублѣгъ оштроумія появлюе.

У средини Римляна, догоди се страшна буна. Юліусъ Цезаръ покаже се пунъ смѣле храбрости гомилама бунтовника и само съ єднимъ узвикомъ пунимъ ватре: „Войници“, утиша буну, коя му є смрћу и пропасћу претила.— У єдномъ сасвимъ опасномъ положеню нашао се єданпутъ, кадъ є быо на челу нѣгови войника. Они му одреку покорность и стану жеднити за нѣговомъ крвлю. Цезаръ є слушао са непримѣрномъ ладнокрвносћу пребациваня изъ уста незадовольника; на последку ступи съ раздрљенимъ прсима предъ ньи и повиче: „Овде самъ, кой є одъ васъ найдрзновеніи, тай некъ ме прободе! На ове речи, утиша се као некимъ волшебствомъ пламенъ буне; ни єданъ одъ войника ніе се противіо, они се покоре и поћу за ньимъ на првый нѣговъ мигъ.

Скоро на истый начинъ умріо є Ханибалъ своє побунѣне войнике, кадъ су се нѣговимъ заповестима постояно противили, нехотећи да прећу алписке горе; шта више, претили су му да ће га убити. Небоећи се смрти, изговори имъ неколико речи пуни снаге, и то учини своє дѣйство. Войници продуже ћутећи путъ, и прећу алписке горе, претрпивши истина найвеће неволѣ и опасности.

У Риму скупи се гомила народа на піяци. Свакій є имао на штогодъ да виче, и брой незадовольника умложавао се свако магновенѣ. Већъ є было дошло до плясканя, кадъ Сципіо Насика међ' побунѣцима ступи и повиче: „Ћутите Римляни! я знамъ болѣ него вы, шта служи на благо републике.“ Брзо као муня утиша се незадовольство народа; миръ се поврати и свакій отиде спокоянъ куће.

Владателю сиракускомъ Гелону донесу вѣсть о єдномъ ужасномъ созаклећу противъ нѣговогъ живота. Тайни созаклетници скупилису се на піяци. Гелонъ се ни найманѣ неуплаши. Познаваюћи моћь, кою є надъ своимъ подайницима имао, отиде и онъ на піяцу; неустрашимо увуче се у средину побунѣника, баци своє оружіе и рекне: „Вы оћете животъ да ми узмете; овде самъ међу вама као што видите безоружанъ; чините самномъ, шта

годъ оћете.“ Сви онеме на ове неочекиване речи краля. Народня оданость крaлю удвои се одъ тогъ часа, и они издаду коловоће буне. За честь подигну му споменикъ, како неоружанъ у средини побунћеногъ народа стои. — После овогъ слачая имао є обичай Гелонъ говорити „Надъ илядомъ имућни люди лакше є владати, него надъ єднимъ, кой нема шта изгубити.“

Цезаръ є бio на путу у Африку. Доће срећно до обала и изиће изъ лађе; али некако посрне и падне на землю. Войници, кои су то видили уплаше се и стану предсказивати изъ тогъ паданя саму несрећу, коя ій у тућой земльи очекує. Цезаръ опази то, али се одма знао наћи. Пунъ одушевленя повиче: „О Африко! садъ си моя!“ Овай узвикъ умири и оснажи целу войску.

Такође у єдномъ походу противъ непріятеля, кадъ є у лађу хтео ући, падне Сципіо посрнувши у море. Войници опазе, да є пао, и постану немирни и незадовольни; предчуствујући несрећу нису хтели далѣ ићи. Сципіо доведе ій брже болѣ на друге мисли, рекавши: „О како самъ срећанъ я, видите браћо, цело самъ море у мою власть узео!“ Уплашени войници оснаже се и пођу далѣ, надајући се извѣстной побѣди.

Тебанскій войсковођа Епаминондасъ, стаяо є съ нѣговомъ войскомъ ноћу подъ ведримъ небомъ у полю. Више пута примѣчавало се, да (што но кажу) падаю звезде съ неба и овай случай узнемири яко войнике. Кадъ опази Епаминондасъ, зашто су се уплашили, рекне имъ: „Негубите мужество браћо, падајуће и светлеће звезде несу свеће коя намъ небо шилѣ.“ Єдномъ на столици седећи издавао є заповести своимъ войницима како имъ се валя у предстоећой битки владати; на єданпутъ сломіе се подъ ньимъ столица. Уплашени войници погледе єданъ у другогъ и стану слутити на несрећанъ излазакъ предстоеће битке. Кадъ Епаминондасъ то чує, повиче: „Видите браћо, како намъ богови даю знакъ да почнемо бой; нетреба да седимъ, него да ударимъ на непріятеля.“ После ови речи уреди войску, нападне на непріятеля и одржи побѣду.

Кадъ є Периклесъ бio єдномъ међъ своимъ войницима, наоблачи се и громъ близу ньи удари. Ударъ є бio страшанъ, сви су стаяли као окаменѣни, и нису могли одъ стра къ себи доћи. У томъ магновеню зграби Периклесъ две каменице, и удари яко єдну о другу, тако да су варнице излетиле: „видите другови мои“, рекне имъ, „тако быва кадъ громъ пукне; ударе се два облака єдно о друго; чега се дакле имате плашити?“ Уплашени войници охрабре се. Подобный случай догодіо се да є громъ ударіо, кадъ є Хавріасъ войскомъ управляо: „Чуйте браћо“ рекне имъ, „како намъ се богови као наши саюзници съ громовима являю, и у помоћь намъ долазе?“ — Ове речи уклоне свакій стра изъ редова нѣгови войника.

Єданъ одъ найкрвавіи боєва измећу Александра великогъ и Дарія догодіо се кодъ Арбеле. Мало пре битке помрачи се месецъ. Войници Александрови уплаше се тако, да су сву храбрость изгубили, нити су хтели више потезати мачеве противъ Персіянаца. Они рекну, помраченый месецъ, съ дркћућимъ срцемъ сматраюћи: „Ето богови се явно противе нашемъ воєваню; они неће ю више ратъ и зато намъ укидаю светлость месеца.“ — Александеръ забрине се яко; безъ закоснења обрати се онъ къ єдномъ египетскомъ астроному, именомъ Аристандеру, кога є позвао, да нѣгове люде умири. Аристандеръ уће у ньиове редове и рекне: „Непобѣдими ратници! вы немате узрока да се плашите; судбу обе войске давно су решили богови и као што тамо горе написано стои, месецъ се истина изясніо за Дарія, али сунце стои на страни Александра.“ Речи астронома подпале опетъ храбрость у македонске войнике, и они се реше, да нападну на Дарія даню кадъ сунце сія. Слѣдующій данъ осване и битка се започне. Као бесомучни борили су се персиски солдати; уморени и изнемогнути повуку се натрагъ македонски коняници. Ово примѣти Аристандеръ, и повиче изъ свегъ грла на уступаюће: „Неочаявайте юнаци! повратите се; я видимъ, гди лебди орао надъ главомъ Александровомъ а то є найистинитій знакъ побѣде, кою ћете вы садъ задобити.“ — Овай позивъ уліе нову снагу у жиле изнемогнути войника; они се поврате и одрже надъ Персіянцима савршену побѣду.

Великій ратникъ петогъ столећа, Атила, краль Хуна, небы зайста тако често и свуда побѣћавао, да ніе као опитроуманъ човекъ познавао вештину да се временомъ и обстоятелствама ползуе. Найманый случай знао є мудро у очима нѣгови войника на свою ползу употребити. Да бы Римляне казніо, продре далеко къ западу и доће предъ Аквилею. Али ніе мого тако брзо, као што є желіо, варошь освоити. Наєданпутъ види Атила, кой нигда ніе присутствіе духа губіо, да роде носе своє младе тиће изъ вароши наполѣ. „Юнаци! повиче онъ пунъ одушевленя, „видите како роде съ ньиовимъ младима беже; они предчуствую несрећу, коя вароши предстои. Богови намъ даю са овимъ известный знакъ, да ћемо мы побѣдити, Аквилея є наша, юришъ дакле!“ Изъ ови речій Атилови поцрпе Хуни нову храбрость; удвоє ньиову снагу при юришеню на варошь и освоє.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 10. Мая п. р.* Величественость данашнѣ свечаности превазишла є свако очекиванѣ. Неброєна множина зрителя, сяйность униформій, положенѣ войске и савршеный редъ, у комъ се половина миліона народа двизала, произвело є неко волшебно и неизгладимо упечатлѣнѣ.

У пола деветъ сатій маршірала є войска одъ касарна на марсово полѣ. У єданайсть сатій упарадила се сва по начину воєногъ поредка. У єданайсть и три фрталя дошло є свештенство. 600 свештеника, пратили су митрополита. У овомъ тренућу показнвало се марсово полѣ съ величественимъ изгледомъ. 60.000 войника съ пушкама у недвижимомъ положеню, пол' миліона зрителя у наоколо по брежульцима и крововима одъ кућа, у средини свега овога гомила молећегъ се свештенства. У 12 сатій огласи єданъ топъ долазакъ президента; у 12¼ загрме добоши и затрубе свирке; войска є поздравляла президента, кой є у марсово полѣ улазіо. Луи Наполеонъ яшіо є на єдномъ лепомъ арапскомъ коню и имао є на себе униформу дивизіоногъ генерала. За ньимъ є слѣдовала нѣгова сяйна пратня, а мало подалѣ ишле су арапске аге на ньиовимъ брзимъ коньима у црвенимъ, са златомъ извезенимъ кафтанима. Войска є узвикивала: „живіо Наполеонъ“, и ніе се никако могло чути „живіо царъ.“ Президентъ є прошіо поредъ оба реда войске горе и доле, па се онда попео на место нѣму определѣно. Затимъ є разделіо орлове међу полковницима и почео постоянимъ гласомъ слѣдующе говорити:

Войници! исторія народа понайвише є и исторія войске. Одъ нѣногъ успѣха или нѣне несреће зависи судба

цивилизације и отечества. Ако є побѣђена, онда за њомъ упадаю непріятельи у землю или слѣдує безвластіе, ако є побѣдителна, онда іой слѣдує слава и поредакъ. Такође показую народи, као и войске, онимъ знацима воєне чести неко верозаконо почитанѣ, кои читаву прошлость борбій и тріумфа у себи содржаваю. Римскій орао, кога є царъ Наполеонъ у почетку овога столећа приміо, био є найсяйніи знакъ препороћења и величине Француске. У нашой несрећи нестало га є. Но онъ се мора повратити, ако небы Француска, одъ њени неволя опоравлѣна, сама свой господаръ, свою славу презрети хтела. — Войници! примите дакле ове орлове опетъ, не као претню спроћу страни сила, него као знакъ наше независимости, као споменъ на юначко време, као грбъ благородства свакога полка.

Примите опетъ ове орлове, кои су наше отчеве често къ побѣди водили и закуните се, да ћете ій, ако є нужда, до смрти бранити."

Полковници при овимъ последньимъ речма президента претисну своє заставе на прси и положе заклетву са одушевленѣмъ, подъ узкликомъ войске и иарода. После тога држана є воєна служба.

Кадъ є митрополитъ благословіо орлове, врате се полковници къ своимъ полковима. Президентъ узяши на коня, и на єданъ знакъ генерала Маняна почне се кретати войска за одлазакъ съ непрестанимъ узвикомъ са свію страна „живіо Наполеонъ.

— Познатый списатель и фелѣтонистъ І. Булгаринъ обнародовао є єданъ историчный чланакъ о Славенима, у комъ доказує њиово существованѣ іоштъ пре 1500 год и да брой њиовъ износи 80 миліона. Између осталогъ засведочава, да су Славени у трима великимъ стварма участвовали: при одкровеню Америке, изобретеню књигопечатнѣ и опредѣленю течая звезда. 16 година пре Колумба у години 1476. посѣтіо є єданъ Полякъ, по имену Іованъ Колна, американске обале, бивши тада у служби кодъ Денемаркскогъ краля Христіяна другогъ. Изобретатель књигопечатнѣ Іованъ Кутногорски (одъ Немаца званъ Гутенбергъ) био є Чехъ, а Коперникъ, родомъ полякъ доказао є првый да се земля око сунца окреће.

— *Цариградъ.* Енглезкій посланикъ при Отоманской порти Сиръ Стратфордъ Канингъ спрема се за путъ. — Говори се, да су на острову Крети неки немири букнули.

— *Атина 20. Апр.* Камера є одобрила буџетъ министерства унутрашньи послова.

— *Бернъ 23. Апр.* Проєктъ закона за печатню изишао є већъ. О улозима и подписима поєдины чланака ніе разгозоръ; лична ємства, коя се одъ пододговорны учредника изискую, праведна су; стране и мѣстне новине могу се забранити. Казни, коє су поставлѣне за пакостна нападаня на чєсть каковогъ грађанина, налазе одобренѣ. Точка, коя ће на велику противность наићи есть та, да се тужителю оставля слободанъ изборъ заклетогъ суда.

— *Зара 29. Апр.* Стара непріятельства између Црногораца и Турака поновиласу се опетъ. Мира Лива Ибраимъ паша приміо є заповѣдничество надъ войскомъ у Ерцеговини. У Мостару очекує помоћь па ће после на Грахово и Црну-гору ударити.

— *Бечъ 3. Мая.* Рускій царъ подаріо є ордене некимъ вишимъ чиновницима сѣверногъ гвозденогъ пута и дао є 400 # да се поделе међ' нижимъ чиновницима.

Огласи.

(25) (1—3)

Овы дана изашла є изъ печатнѣ нова књига подъ именомъ:

„ШУМАДИНЧЕ"

Л. П. Ненадовића,

ПРВА СВЕСКА.

ПЕЧАТАНО У ЗЕМУНУ.

Књига є лепимъ новимъ словима печатана, има 115. стр. — садржава у себи: Княжевъ погледъ. (Найлепша новела Чокеа.) Песме: 1. Првый коракъ у светъ. 2. Утѣха. 3. Молитва. 4. Єдина надежда. 5. Господаръ душе и 6. Богъ боговъ. — Потомъ иде єдна народна лепа іоште непечатана песма: како котарски сердари враћаю роблѣ; и на последку єданъ историчанъ саставъ, о постанку и траяню првогъ правителства у Србіи. Ова књига може се за садъ само у Учредничеству Шумадинке за готовъ цванцикъ добити. Ко жели у окружіяма имати, нека пошлѣ новце по пошти, и одма ће по пошти књиге примити. Ко за 10. комада пошалѣ новце єданаєсту примиће бадава.

(26) (2—3)

Плацъ почив. Алексе Аврамовића, имаюћи съ лица ширину 14½ фати и два шуха, съ долнѣ стране до врховногъ суда ширину има 8 фати и 2 шуха, а у дужини 35½ фати 18 цоли, притомъ са подранѣнимъ воћемъ, блегородномъ лозомъ и скоро савь є засеянъ пролећнимъ и єсењимъ усевомъ, продає се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, нека се обрати на подписаногъ. Цѣна ће умѣрена быти.

Кост. Х. Брзакъ.

(27) (2—3)

Ко жели купити, како сирови тако и израђены кожа, риблѣ масти у већемъ и манѣмъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одавде или изъ окружны места, има смрчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Мая, нека се пріяви у ледерници.

Милана Даниловића.

У пиварскомъ сокаку.

(28) (2—3)

Доле подписаный изтоваріо є лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопольца ниже барякъ џаміе, и дає га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

(29) (2—3

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаємъ; дакле кои има волю нека ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена. Кућа є са 2 собе єдна опаклія и куйна.

Панта Михайловићъ.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 39. У Београду, у Петакъ 16. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЖЕРТВА.

Пушіо самь мирно у дружевной соби єдне малегостіонице, коя на путу у Нортхамптонъ лежи, безъ да самь пазіо на разговоре мои петъ или шестъ сопутника, кадъ се єданъ међу њима, лепъ ал' не тако младъ човекъ дигне и съ озбильнимъ, скоро ћутанѣ заповедаюћимъ гласомъ говорити поче. „Моя господо.“

„Мы слушамо“, одговоре му они, кои су га окружавали.

„Моя господо“, продужи далѣ, „вы сте сви манѣ или више ванредне догађає приповедали, коє самь я съ великимъ задовольствомъ слушао, єръ самь држао, да су истинити, и ако су по неке чудноватe ствари гди гди уплетене. Што се могъ догађая тиче, кой ћу вамъ садъ приповедити, моя господо, тай се не догађа свакій данъ, и само изъ тогъ узрока, што се мени ноћу случіо.“

Весело смешенѣ одговарало є сасвію страна овой досетки и приповедачъ настави далѣ:

„На концу првогъ дана мога путованя изъ Девонзире у Лондонъ, доћемъ месеца Декемвра у єдну малу гостіоницу, коя є у околини десетъ миля єдина была. Ноћь є была мрачна и ладна и велике кишне каплѣ предсказивале су іоштъ 'рћавіе време: осећао самъ да самь врло срећанъ, што самь ово прибѣжиште нашао, премда ми се чинило, да є сасвимъ злочесто. Кадъ се мои коньи у шталу, а моя кола у шупу спрате, уђемъ у путничку собу, задимлѣный бурдель. Лепа ватра горела є у оџакліи и накнађавала є недостатакъ покућанства, али нѣна весела светлость сравнѣна са намргођенимъ лицама у край собе чинила є непріятну разлику.

Я управъ нисамь куражніи, него други, али могу казати, да ми некій видъ храбрости ніе оскудѣвао; признаємъ, да су ме намргођена лица овы людій мало узнемиравала и я се почнемъ каяти, што нисамь у пркосъ киши до првогъ села терао. Зазвонимъ и заиштемъ єдну чашу грока и єданъ чибукъ.

„Таки“, одговори ми єданъ прлявъ деранъ изкеженогъ лица, кой є бio у исто време и сензъ и слуга у гостилници.

„Несрећникъ“, рече єданъ одъ она три човека, тихимъ гласомъ, кой є бio доста ясанъ, да га я разумемъ; нема другогъ лека, него пенцеръ. И сва тройца погледе управо на мене.

Ладанъ зной обліе ми чело; дрктао самь савъ као прутъ, моя колена стану клецати и морао бы у несвесть пасти, да нисамь брзо мою чашу грока изпедіо.

„Шта знамъ чинити — неможе другче быти. Я ћу пропасти, ако дознаду“ — рекне єданъ међу њима; затимъ устадоше сва тройца и изиђу изъ собе.

„Лаку ноћь господине“, рекну ми сва тройца суровимъ гласомъ прошавши покрай мене. — „Мы неморамо далеко ићи“, рекоше они затворивши врата. Гди є моє псето? Бесъ, єсте л' видли моє псето?“ запитаю єднога, кой є у ходнику морао быти. Затимъ буде све мирно.

Кадъ се видимъ самъ, запалимъ опетъ чибукъ, дамъ донети іоштъ єдну чашу грока и посадимъ се близу ватре. Речи: псето — далеко неће ићи — пенцеръ, одзивали су се у момъ срцу. Я самь изгубљенъ, рекнемъ самъ себи, яћу быти убіенъ, то се види зацело. Мой жалостный грокъ піо самь полако. Шта да чинимъ? оружія немамъ никаквогъ, нити самь икадъ носіо. Яо моя кола и мои коньи, ко ће се на вами возати, я знамъ сигурно да нећу; ова ће се браћа зато побринути; несрећникъ самь ти у Бога.

Дигнемъ се, да мало прислушкуємъ, кадъ ал' єданъ умилятый гласъ зазвони ми у ушима.“ Желите ли, да вамъ се угреє креветъ?“

Я се окренемъ; предамномъ є стаяла єдна млада девойка, лепа као пролетный данъ; нѣна црна коса падала є густо на нѣна бела рамена; нѣне велике црне очи блистале су се у тихой ватри, нѣно ружично лице, нѣнъ диванъ струкъ обчараю ме.

Я немогу угреянъ креветъ да трпимъ, зашто, незнамъ, али то є тако; одговоріо самь учтиво, колико самь болѣ могао: благодаримъ вамъ моя драга, вы сте врло добри; кадъ путуємъ, немамъ обичай — дакле.

Она хтеде отићи. Іоштъ єдну речь, рекнемъ я, моя драга.

Я се зовемъ Марица“, одговори ми она поруменивши, коє є іоштъ иляду пута лепш омъ учини.

„Дакле, моя любезна Марице, я вамъ морамъ казати, да сте вы здраво лепи. — Опомените се господо, да самь две чаше якогъ грока попіо.

„Желите ли іоштъ штогодъ?“ запита ме она као баяги да ме ніе разумела.

Желимъ, моя лепа Марице, и зато те молимъ да ме єданпутъ полюбишъ съ твоимъ мерцанли устима.

„Шта?“ повиче некій крупанъ гласъ; врата се отворе и унутра уђе єданъ горопаданъ угурсузъ, кога нисамь имао срећу дон да видити.

„Шта радишъ ты овде Марице? Заръ Лука неможе на звонце пазити? Айд' одлази спавати. Што се васъ тиче, мой господине“, придода онъ, сматраюћи ме као ти

гаръ, кой на свой грабежъ гледа“, ако се невладате онако, као што у улодной кући пристои, то ћете наћи єдногъ, кой ће васъ научити памети — и то одма.“

Чинило ми се као да се светли већъ ножъ предъ моимъ очима. Речи страовитогъ предсказиваня падну ми опетъ на паметъ. Люди съ намргођенимъ лицемъ и подозрителнимъ владанћмъ, усамлѣно положенћ куће — све є мою сумню потврђавало. И сирота девойчица, и она є морала быти украдена изъ Лондона. Опоминяо самъ се изъ стари кньига, коє самъ у моіой младости читао, да су айдуци принцезе крали, и оне су ій морале служити. Ахъ? да ли є и лепа Марица друга оногъ несрећника, кой є мало пре самномъ говоріо? ужасавао самъ се при томъ помислу и покаяо самъ се, што самъ се онако неучтиво спроћу нѣ показао. Да самъ се другчіе владао, можда бы нѣно житіе чуо, одъ ове несреће и срама отргнуо и съ ньоме побего.

Лука уће унутра; могло є быти єданайстъ сатій ноћи. „Ево вамъ свећа господине,“ рекне ми. У колико сатій желите, да васъ пробудимъ? Овде є у кући сасвимъ мирно и путницы, кои овде застаю, *спаваю обично дуго.*“ Чинило ми се, као да самъ при овимъ речма неко смешенћ на нѣговомъ лицу опазіо.

У шестъ сатій, одговоримъ я: — „Опростите, у мал што нисамъ заборавіо; сынъ господара ове куће, кой горе у кревету лежи, заповедіо ми є. — Ел овай човекъ, кога самъ мало пре видіо, сынъ гостіоника? — „Єсте господине, господаръ Ђорђе заповедіо ми є, да вамъ кажемъ, да му є жао, што се спроћу васъ мало напраситъ показао; были су кодъ нѣга неколицина пріятеля, съ коима є неколико чаша више него обично попіо. — Вы ме разумете?“ Добро, рекнемъ я, узмемъ свећу и изићемъ изъ собе. Прођемъ покрай Марице, коіой бы радо неколико речи за моє извиненћ казао, али покрай мене стоећій Ђорђе погледа ме оштро и я се задовольимъ само съ мимогреднимъ поклономъ. — „Лаку ноћь!“ рекне ми она такимъ гласомъ, и погледи ме тако умилято, да нећу целогъ века заборавити.

„Овамо, ако вамъ є повольи“, рекне єданъ гласъ. Было є Ђорђе, кой є замномъ ишао; онъ ме одведе у малу собу, кою су за мене спремили.

Кадъ самъ тамо дошо, запитамъ самъ себе, шта да радимъ? ништа нисамъ имао, съ чимъ бы се мого одбранити; обазремъ се у соби и не нађемъ башъ ништа. Опоменемъ се речи: *крозъ пенцеръ*! приближимъ се пенцеру, кой є было слабо затворенъ и на некимъ местима артіомъ улеплѣнъ. Близу пенцера была су єдна врата, коя су Богъ зна гди водила; покушамъ да ій отворимъ, али бадава. Свучемъ альину, легнемъ на столицу, и полледамъ подъ креветъ. Већъ самъ хтео покривачъ дићи, кадъ ал чуємъ полузадавлѣный уздисай. Гласъ є изъ кревета долазіо; погледамъ тамо, благій Боже, миче се нешто. Пропадо, помислимъ у себи; стаяо самъ као окаменѣнъ, и чекао самъ свакій часъ, да се сподъ провали и креветъ пропадне као у старимъ причама. Наново се чу уздисанћ, и наново стане шкрипити креветъ; почнемъ цокоћати зубима, очи ми се помраче, већъ самъ хтео викати айдуци! кадъ исподъ покривача извуче се —“ єданъ човекъ?“ повичу слушательи. — Не моя господо, продужи приповедачъ, єдно велико новозеландско псето. Сви се насмею; свакій даде свою чашу наново напунити, и кадъ су опетъ ућутали, продужи нашъ сапутникъ нѣгову исторію на слѣдуюћій начинъ:

Я отворимъ врата и пасъ изиће наполћ. Было є онай истый, кога є єданъ одъ она три човека тражіо, што самъ ій при момъ улазку у гостилницу застао. Као што самъ доцніе разумео воліо є тай пасъ яко ону собу и креветъ, кой самъ я заузео.

Смешный излазакъ овогъ догађая разтера ми сву бригу; кадъ самъ іоштъ єданпутъ све буцаке у соби промотріо, легнемъ и препоручимъ се покровительству промисла.

Спавао самъ одъ прилике два сата, кадъ ал ме пробуди неко лупатанћ на вратима близу пенцера. Месецъ є по некадъ светліо крозъ облаке и при нѣговой бледой светлости, мого самъ разпознати више людски сенки на дувару. Ова лица двизала су се врло живостно и давала су неме неке знаке, као да за ньима поћемъ. Я затворимъ очи, и будући, да задуго ништа није слѣдовало, то самъ хтео већъ наново заспати, ал неко лупанћ на пенцеру уплаши ме опетъ. Каквый ме є стра обузео, моя господо, кадъ самъ ясно єдногъ човека кодъ пенцера опазіо. Стаяо є управо спрамъ месеца и я самъ безъ муке познао у нѣму єдногъ одъ она три човека, за коє већъ знате; онъ даде своимъ друговима знакъ. У томъ тренућу отвори се пенцеръ и мало затимъ уђу друга двойца: носили су нешто, што самъ држао за мртвогъ човека. При овомъ позорію изгубимъ снагу; єдва самъ мого дисати.

Сва тройца, кадъ су у моіой соби были, упуте се къ малимъ вратима, коя самъ я бадава покушавао да отворимъ. Садъ самъ познао опредѣленћ ньиово: она су безъ сумнѣ водила у каквы подрумъ, гди су айдуцы лешеве ньиовы жертвій сакривали; ахъ, помислимъ у себи, и я ћу може быти скоро тамо отићи.

Онай, кой є напредъ ишао, носіо є фенѣръ у руцы. „Полако, полако“, говораше онъ“, садъ спава заиста тврдо.

Извади єданъ ключъ изъ цепа, отвори врата и сва тройца изчезну. Садъ є време избавленя помислимъ у себи, и већъ самъ хтео изъ кревета ћипити и врата затворити. Али іоштъ нисамъ ногомъ на землю стао, а свећа се опетъ укаже; они су ньиовъ теретъ оставили и опетъ натрагъ дошли.

Боже мой! смилуйте се на мене, промрмлямъ я са склоплѣнимъ рукама. Видимъ, гди се къ момъ кревету приближую, и неотице затворимъ очи; садъ нити самъ шта видіо, нити чуо. Изгубимъ свѣстъ. Не знамъ колико самъ времена у овомъ станю было, доста кадъ самъ се пробудіо и очи отворіо, беше све другчіе. Време є было красота лепо и сунце є сіяло на небу. За часъ се обучемъ и отидемъ у гостіоничку собу, гди ми Лука доручакъ донесе.

„Господине“, говораше онъ исто онако смешећи се као прећашнћгъ дана, „господаръ Ђорђе моли, да му укажете честь и неколико магновеня съ ньиме на само говорите.

Съ драге волѣ, одговоримъ я, и Ђорђе уће одма унутра. — „Опростите господине“, говораше онъ, „што васъ узнемиравамъ“, поздравивши ме сасвимъ учтиво; и кадъ є видіо, да смо само насъ двоє у соби, придода: „Я се надамъ, да вы нисте ове ноћи яко узнемирени были.“

Нисамъ башъ тако яко, одговоримъ я, држећи себе за срећна, што самъ тако ефтино прошао. Морало се што чудновато догодити, коє —

„Я вамъ исповедамъ“, прекине ми речь Ђорђе „мы смо ради, да путнике добро дочекамо, кои кодъ насъ

свраћаю; мы смо спроћу њи врло услужни, надамъ се, да вамъ є оно пріяло, што сте синоћь кодъ насъ пили.

Я му одговоримъ одобраваюћи. — „Видите господине, мы морамо овде понекадъ тайну трговину водити; она никомъ ніє на штету, него само крадју.

Садъ му представимъ, како бы млого болћ учиніо; да ми є то синоћь саобштіо; єръ да самь имао пиштолћ то бы ямачно пуцао и може быти кога убіо.

„Вы имате право господине,“ одговори ми онъ“, али слушайте како се то догодило! Блаксонъ и нћгова два друга добили су юче єдно буре ракіе одъ найболћгъ качества; мысмо се погодили, и као што знате, за безбћдность купца одвећъ є нуждно, да стварь што пре у руке добіе. Да самь найманћ закосніо, то бы се ракія изъ мои руку измакла, и богзна кадъ бы є опетъ овако добру добіо. Мала комора, коя близу ваше собе лежи єсть єдино место, гди я могу такве ствари сакрити; Лука самъ незна ништа о томъ, єръ є опасно ако є њи млого у ту тайну посвећено. Покушавао самь, да ій наговоримъ, да ракію за єданъ данъ на друго место склоне, али морали су пре сванућа отићи, и шта бы я онда безъ њиове помоћи чинити мого? надамъ се господине, да ћете ми опростити за ово мало узнемиренћ, и да ћете на све заборавити.

Съ тимъ речма поклони ми се Ђорђе и изиће изъ собе. Премда самь имао узрока лютити се, али опетъ радовао самь се, што самь читаву кожу изнео, и зато самь быо наклонћнъ, да имъ млого веће претрплће опасности опростимъ; осимъ свега искреность Ђорђева млого ме є придобила. Само єдно ме є мучило, то єсть питанћ шта се съ Марицомъ догодило? нисамь є видіо, а нисамь смео питати гди є.

„Ваши су коньи упрегнути у кола“, рекне Лука съ млогимъ сугребима. Све є у найболћмъ реду; точкови су были здраво калави, али я самь њи као и све остало найбрижльивіе очистіо.

Одма самь разумео, шта є хтео съ тимъ казати и дамъ му добаръ бакшишъ.

„Ево вамъ єдна чутура“, рекне ми Ђорђе на уво, башъ кадъ самь хтео у кола ући, познати вамъ люди наложили су ми, да вамъ є предамъ и одъ њи васъ поздравимъ; ракія є врло добра по њиовомъ увереню.

„Я му благодаримъ и уверимъ га, да овай даръ ніе нуждань быо, да ме на Ђутанћ опомене; опростимъ се съ њимъ и поћемъ. Господо! моя є исторія свршена и одъ то доба млоге су године протекле. Старый гостіоникъ скоро затимъ умре, а наслћдство подели Ђорђе съ нћговомъ нећакомъ Марицомъ. Ђорђе, имаюћи довольно одъ чега живити, остави свой дондашньій посао и насели се у Графство Кентъ. „А Марица?“ запитаю сви. Она се удала. — „За кога?“ — приповедачъ ућути неко магновенћ, па онда рекне скромнимъ и задовольнимъ погледомъ: за мене моя господо! — „Живіо, живіо!“ заори се сасвію страна, и сви изпразне чаше у здравлћ нћгово и нћгове Марице.

ИНДИСКИ ВОЛШЕБНИЦЫ

Єданъ путникъ приповеда слћдующе:

Некій Индіянацъ страовитогъ изгледа изиће предъ собраніемъ и рекне, да ће прогутати єдну змію. Затимъ извади изъ єдногъ затвореногъ сандука змію, коя є имала у дужини петъ стопа и была є дебела као детиня рука. Метне нћнъ репъ найпре у уста и почне є мало по мало гутати, докъ дотера до главе, па онда съ єднимъ усилћнимъ гутляемъ прогута є сву. Мало после отвори опетъ уста, почне полако извлачити змію наполћ, и кадъ є сасвимъ извуко учини єданъ селамъ предъ Раіомъ и метне є опетъ у сандукъ. Рая се насмеє и бацы єдну шаку рубія волшебнику.

Другій волшебникъ узме єданъ чаршавъ и простре га на землю: после краткогъ времена почне се чаршавъ надимати; кадъ га є подиго укажу се три растећа Ананаса подъ њимъ, коє одсече и раздели зрителыима. Іоштъ млоге друге ванредне ствари представляо є, коє су ми сишле с' ума; свршетакъ є быо одвећъ чрезвичаянъ, да бы га мого заборавити.

Єданъ дугачакъ, якъ човекъ ступи напредъ, учини селамъ Раи и свали се на землю, правећи чрезъ неко време коекаква необична движенія, после тога стане на главу, пружи ноге у висъ и прекрсти руке намештаюћи се єднако на глави. Донесу му єданъ пеаръ са шестнайстъ ћулета одъ туча; ћулета узме у руке и стане ій у висъ бацати, придржаваюћи сви шестнайстъ у непрестаномъ движенію и недопуштаюћи ни єдномъ да падне на землю. Ћулета су летила у накрстъ крозъ воздухъ, правећи разне слике. Почемъ є чрезъ неколико минута савршенство свои руку показао, приближи му се другій волшебникъ, кой є быо одъ нћга мало таньій и сувльій, почне се съ великомъ вештиномъ узъ нћга пенати и стане на стопале првогъ волшебника, кой се недвижимъ на глави држао. Овомъ другомъ донесу такође єданъ пеаръ са шестнайстъ ћулета, коє стане у висъ бацати и дочекивати. Тридесетъ и два ћулета летила су непрестанце крозъ воздухъ у руке ова два волшебника и опетъ натрагъ, и будући су сунчани зраци на њи падали, то су изгледала ова два волшебника као златномъ кишомъ обасута. Дћйство є было єдинствено и развіено савршенство вештине ова два човека было є са свимъ чудесно. Они су стаяли тако постояно и непоколебимо, као да су окаменћни, никакво движеніе њиовогъ тћла ніе се могло примћтити, изузимаюћи само руке. Напоследку скочи онай одозго, почемъ є поватао сва ћулета и у пеаръ метдуо, на землю, а скоро тако исто брзо быо є и нћговъ другъ на ногама.

Неко време затимъ стане онай човекъ, кой є пре на глави дубіо, на єдно место, и скупи ноге у єдно, тако, да є изгледао као какавъ стубъ; по нћму попне се онай другій и метне свою главу на главу свога друга. Држали су се неко време за руке, докъ се ніе люлянћ у равновћсіе поставило. Онда се пусте и онай горньій правіо є разна движенія съ рукама, да бы непоколебимость равновћсія показао. Ноге є ширіо, єдну є спуштао доле, другу є држао управо, а тћло ніе се мећутимъ нимало мицало. Почемъ су єданъ минутъ у томъ положеню провели, предаду имъ се опетъ она тридесетъ два ћулета коя стану бацати као и пре. Чудновато є было, да ни єдно одъ тій тридесетъ два ћулета ніе друго у летеню крозъ воздухъ додирнуло — сведочанство њиове дивне вештине.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сима Ивановићъ, изъ Ябучя окр. валћвскогъ пр. м. спаваюћи поредъ ватре, запали му се ноћу кошуля кои да бы угасіо изтрчи одма наполћ, али кошуля неугаси се, и горню часть тћла нћговогъ тако изпече, да є одъ тога после 24. сата умро.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 4. Мая.* Луи Наполеонъ приміо є заклетву верности одъ найважніе части воєны и грађански надлежателства, али начинъ, коимъ су му млоге важне личности одрекле, заклетву, учиніо є велико упечатленѣ на народъ. Савъ светъ говори данасъ о писмама генерала Шангарніера и Ламорсіера, коя су неке новине са особитимъ дозволѣнѣмъ правителства обнародовале. Писмо генерала Ламорсіера између осталогъ говори слѣдуюће: Генерале! Насилно изъ могъ обиталишта отргнутъ, баченъ самъ безчестно и противъ свію закона у тавницу и нисамъ се мого надати, да ћете вы захтевати, да заклетву верности ономъ човеку положимъ, кой силомъ присвоєну владу само силомъ обдржати може.

Єдно писмо вашегъ министерства садржи у себи єданъ параграфъ, кой се на протеране генерале односи, и коима за дужность предписує да се вама закуну. Двомесечный рокъ дозволѣнъ є онима, кои у Белгіи живе, да ово зактеванѣ испуне. Я чуємъ, гди савъ светъ говори да заклетва ономъ човеку положена, кой є свою заклетву погазіо, ніе обвезателна.

— *Минхенъ 4. Мая.* Князъ Єдуардъ одъ Саксен-Алтенбургъ, кой є неколико месецы боловао, преселіо се у вечность. Онъ є умро данасъ у 7 сатій пре подне у 48. години.

— *Паризъ 1. Мая* Прекючерашньій балъ у воєной школи было є сиянъ. Почетъ у 10 сатій увече траяо є до 5 сатій уютру. Президентъ є отворіо балъ са женомъ нѣговогъ воєногъ министра, коіой при овой свечаности првенство припада. У првой четворки играли су сами генерали. Президентъ ніе остао дуже одъ два сата.

— Г. Хекеренъ, єданъ одъ найоданіи сенатора президентовы, одма после разделеня орлова кажу да є са особитимъ посланствомъ у Бечъ отишао.

— *Америка.* Американскій паробродъ Аркція стигао є 30. Апр. изъ Нев-Іорка у Ливерполъ за 12 дана и донео је вѣсть, да се земля тресла у Вашингтону, Балтимору и у целомъ Мариланду. — Кошуту су дали часть у Бостону 19. Апр. — Последня извѣстія изъ Нев-Фундландіе гласе, да є на тамошнѣмъ приморію ужасна буря беснила, одъ кое су 60 велики лађій, нерачунаюћи млоге мале, конечно пропале.

— *Пешта.* Овде купую пештански и бечки трговцы млогу рану за Бечъ. Све велике пароброде, кои одавде у Бечъ плове погодили су напредъ за четири неделѣ да вуку рану. Овде се появлюю млоги бесни пси. Млоге су потукли солдати по сокацима, кои се нису никакве опасности бояли.

— *Бечъ 6 Мая.* Президентъ државногъ савѣта баронъ Кибекъ и царскій оберст-хофмайсторъ кнезъ Лихтенштайнъ, добили су одъ цара Рускогъ ленту ордена св. Андреє, коя є досадъ само крунисанимъ главама давана. —

— *Съ Тисе.* Опасность суше и кодъ насъ є срећно прошла. Тиса є у слѣдъ вишедневногъ паданя кише изъ свои обала изишла, и зато дѣйствує плодно на близустоєћу землю.

— *Папа.* Овде се скоро венчао надежде пунъ паръ людій. Младожења є преживіо 80 зимій, а млада ступа садъ у 75 лето.

— *Оломуцъ.* Одъ неколико дана устроєнъ є овде четвороседмичный карантинъ за псе. Поводъ тому дали су млоги бесни пси, кои су се появили.

— *Лемберегъ.* Ноћу између 29. и 30. пр. м. покушали су ньи 12 руски Чифута, да преко пограничне реке Збруца у Галицію побегну. Више чифута помагали су своє єдноверніке у ньиовомъ намереню; они слепе неколико дасака, да бы се могли преко реке превести. Бегунцы заключе да неиду сви у єданпутъ, него по 6 ньи. Прво оделенѣ пређе срећно и дочепа се граница аустриски; ал' кадъ є друго оделенѣ на половину реке дошло, расставе се даске и сви 6 путника падну у воду и удаве се, изузимаюћи єдногъ младогъ чифутина, кой є до обале на руской страни допливао.

— У Пешти є купила скоро єдна госпа птицу канаринку, па є донела кући и метла у кавезъ, давши іой воде и семена. Кадъ се иста госпа съ неке посѣте кући врати, нађе у кавезу место канаринке — *врабца*; ал' вода у валову была є жута! Друго одгоненѣ ове загонетке ніе нуждно.

— *Зара 2. Мая.* Два турска баталиона дошла су изъ Ливна у Мостаръ; као што се говори иће противъ Црне Горе, али текъ онда, кадъ изъ Цариграда за то дозволѣнѣ добію.

— *Берлинъ 5. Мая.* Присутствіе Нѣгово вел. рускогъ цара Николая у Берлину сматраю овде као поновлѣну свезу старогъ саюза сѣверны сила противъ свакогъ умишленя запада.

Огласи.

(30) (2—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокаку до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Попа Панте.

Б. Калманъ
Докторъ медецине и хирургъ.

(31) (3—3)

У колачарници кодъ купалишта осимъ свакояки посластица, одъ данасъ може се увекъ добити найболѣгъ сладоледа, (гефорнеса.)

(32) (3—3)

Ниже подписаный обявлюе да има єдне лепе амове за два коня, съ паквонскимъ оковомъ на продаю. Ко жели купити нека се пріяви у дућану, на Сави.

Іов. Мостићъ.

(33) (1—3)

У Абациской чаршіи № 288. има 4 врло лепа нова квадропа по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлъ,
тишлеръ.

(34) (3—3

Кућу мою лежећу усокаку до Настаса Христодуловића и Николе Котуле продаемъ; дакле кои има волю нека ми се погодбе ради пріяви а цена ће быти умѣрена. Кућа є са 2 собе єдна опаклія и куйна.

Панта Михайловићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 40. У Београду, у Вторникъ 20. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Непадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЛАНУЦІЄ.

Одкудъ долази, да мрзость раздвая понайвише она срца, коя су иначе по своимъ отношенямa опредѣлена, да се узаймно любе? Ништа ніе страшніе ни ужасніе одъ братске мрзости. Колико є пута проливена братска крвь у оно време, кадъ су обе партае Велфа и Гибелина съ променльивомъ срећомъ єдна спроћу друге непріятельски стаяле! У Италіи ніе была редкость видити у ономъ столећу партайска непріятельства међу найближимъ сродницыма.

У време, кадъ су се ове партае съ єднакомъ саревньивомъ смѣлости и неуморимомъ мрзости гониле, быле су Пиза и Флоренцъ, найзнатніе републике тошканске, страшиломъ граћанскогъ рата опустошаване, и често позориште найнесрећніе фамиліярне мрзости, чега слѣдующа исторія жалостанъ примеръ показуе.

Две сестре, одликоване роћенѣмъ и лепотомъ, разудале су се; єдна є пошла за некогъ Бандинелу изъ Флоренца, одъ партае Велфа, а друга се удала за Лануція изъ Пизе, одъ партае Гибелина. Ове сестре, коe є іошть изъ раногъ детинства найнѣжніе пріятельство и права сестринска любовь саюжавала, роде два сына, Антонія Бандинелу и Фридриха Лануцію.

Немирна ћудъ Флорентинца показивала є іошть у младости при детиньской игри найвећу мрзость спроћу нѣговогъ брата. Текъ што є наврши осамнайсту годину, текь што є мого на коню држати се и оружіемъ владати, а онъ, са срцемъ пунимъ мржнѣ и борбе заключи єданъ данъ у Пизу отиѣи. Већъ є быо угледао зидове варошке, кадъ ал' опази покрай усамлѣне обале реке Арна, нѣговогъ непріятеля, кой є на коню яшіо. Безъ да га є овай што увредіо, почне га онъ псовати и грдити, извуче саблю, скочи съ коня и нападне на нѣга. Овай другій, да бы се одбраніо, учини то исто, не изъ волѣ, него нуждомъ нагонѣнъ. Међутимъ знао є Лануціе болѣ съ оружіемъ владати, а помагао му є и покой чисте совести. Онъ ніе хтео нѣговогъ непріятеля ранити, само га є умарао, гонећи га одъ себе коракъ по коракъ. Напоследку овлада га сасвимъ и мого га є на землю оборити. Непріятелѣвъ є животъ у нѣговимъ рукама быо, али благородно срце надало се, да ће га съ любови побѣдити. Наслони му мачъ на прси и рекне: „Ты видишъ, да є твой животъ у моіой власти; али я ти га радо покланямъ. Помисли и ты на наше матере, я те заклинѣмъ, и окани се одъ овогъ часа свега непріятельства између насъ, да небы наше матере ожалостіо.“ Бандинели обећа у овомъ положеню све, што є нѣговъ благородномислећій противникъ одъ нѣга искао; али текъ што га є пустіо слободна, а овай га съ обновлѣнимъ беснилomъ нападне и ћаше га остратъ пробости, да ніе као некимъ нагономъ на страну врднуо.

Лануціе, увређенъ овакимъ непонятнимъ и срамнимъ издайствомъ, ніе знао више нѣговъ праведный гнѣвъ уздржати: „Несрећниче“, повиче му, дакле ты нећешъ мира, прими награду твогъ издайства!“ После овы речи обори га съ єднимъ ударомъ на землю и остави га у крви пливаюћа.

Кадъ се врати у Пизу, сакріе се Лануціе у куѣу єдногъ нѣговогъ пріятеля, нехотећи вратити се матери окалянъ крви нѣговогъ брата. Пошлѣ верно описаніе целогъ случая у Флоренцъ, да бы се оправдао. Смрть Бандинела лежала му є съ теретомъ очаяня на прси, премда га є нужда собствене обране натерала, да га убіе.

Али оно страшило Бандинели живіо є іошть, и было му є суђено іошть дуго живити, да Лануцію глави доће! — Селяци наћоше га у крви пливаюћа и донесоше га у Флоренцъ, гди су му рану завили, коя є истина была опасна, али не смртна.

Издайникъ, у комъ оздравленъ стару мрзость повратн, быо є пунъ срама и беснила, єдно, што є побѣћенъ, а друго, што є нѣгово непоштено нападанѣ безъ успѣха было; издайникъ велимъ, правіо є у себи планъ найцрнѣгъ опадничества, само да своію освету задовольи. Никаквый сведокъ ніе му мого противословити. Изясни се дакле, да га є братъ изненада и айдучки напао. Будући є быо одъ партае Велфа, тога ради пристану Велфи на нѣгову страну и почну ићи противъ Лануція. Овай є быо у очима свію Велфа и безъ тога криваць, и почемъ є ова партая онда яча была, буде онъ осуђенъ на прогнанство изъ Пизе и на лишеніе свію нѣговы добара, при свой нѣговой протестаціи и свечаномъ увереню о нѣговой невиности.

Лануціе имао є єдно редко добро, найвеће благо, коe само човекъ притяжавати може; Лануціе имао є єдногъ пріятеля, кой се редко даe у срећи стећи и задржати. Белфіоръ быо є нѣгова єдина подпора; кадъ є и сама нѣгова мати, найвећомъ тугомъ обузета, почела често о добродѣтельи нѣногъ сына сумнятн.

Почемъ є Белфіоръ свако могуће средство безъ успѣха употребіо, само да бы своегъ пріятеля оправдао, понуди га, да се на єдно одъ нѣговы добара пресели и ту съ ньимъ заєдно живи. Тамо су се надали, да ће, удаљни одъ гунгуле светске, у узаймной наклоности и прія-

тельству, срећне дане моћи провести. Али чаша патњ ніе была іоштъ пуна, кою є судба Лануцію одредила да испіе.

У нѣговомъ уєдиненю и у забрани, да се несме у Пизу вратити, дође му жалостанъ гласъ, д а му се мати разболела: скоро затимъ, да бы се нѣгово несрећно станѣ увећало, добіе вѣсть, да се преставила. Међу тавнимъ жалостнимъ мислима, проводіо є сада животъ, и само врло редко разведравала є нѣгово тужно разположенѣ, каква опомена изъ детинскогъ доба. Соба, у коіой є обитавао, была є раздвоєна одъ собе нѣговогъ пріятеля само єдномъ двораномъ съ коіомъ су обе ньиове собе у саюзу стаяле.

Єдне ноћи, текъ што є заспао, пробуди га нека лупа, коя му се чинила, да изъ дворане долази. Подигне се съ кревета, стане прислушкивати, и ништа више ніе мого чути. У мисли, да га є каковый жалостанъ санъ поплашіо, кой несрећне и у спаваню узнемируе, смири се и легне опетъ спавати; али бадава. После краткогъ времена учини му се да неко уздише, гласъ као да є изъ собе нѣговогъ пріятеля долазіо. Удвои нѣгову пажню и чуе, да се уздисай іоштъ тужніе повторіо; садъ скочи съ постелѣ и неколико корачи доведу га до постелѣ нѣговогъ пріятеля Белфіора. Зовне га по имену, али, овай неодговори ништа. У тавнини ноћной ніе се мого о нѣговомъ стаю другчіе увѣрити, него пипаюћи рукама; узме га и притисне га на прси, али Белфіоръ се іоштъ непробуди. Са срцемъ пунимъ жалостне слутнѣ полети у свою собу и врати се съ єднимъ светилникомъ къ нѣговомъ пріятелю. Но о ужасногъ погледа, наће га крвлю обливена; съ ножемъ у верно срце заboденимъ, а и себе самогъ одъ прећашнѣгъ грлѣня съ крви пріятеля укаляна, кой є садъ съ последньимъ уздисаемъ душу испустіо. При овомъ срце параюћемъ погледу изгуби свѣсть, и падне съ тужнимъ пиштанѣмъ и яуканѣмъ на тѣло погибшегъ пріятеля. Светилникъ падне изъ окаменѣне руке Лануція и угасисе; тама ноћна простре опетъ црно покривало преко своє самртне грабежи.

Међутимъ пробуде се домаћи и дођу; служительи потрче ньиовомъ господару у помоћь, ал га нађу убієна, у крви окупана, Лануція на нѣму лежећа, съ бледимъ, ужаснимъ лицемъ гледао є на ньи, а покрай нѣговы ногу іоштъ се пушіо угашеный светилникъ. — Ужасный узвикъ зачу се сасвію страна. — Лануціе дође къ себи, и као у беснилу скочи и повиче: „Гди є тай? гди є тай подлый убица? Зашто да немогу съ овимъ ножемъ нѣгове прси пробости? О Белфіоре! О мой сладкій Белфіоре!“ — Потокъ суза полети му изъ очію и онъ падне наново изванъ себе на ладно тѣло. Стра и ужасъ онеми околостоеће, нити су могли говорити, нити ньиовой слутньи веровати. — Данъ осване, и вѣсть о овомъ страовитомъ догађаю разпростре се на све стране. Съ брзиномъ мунѣ дође и у Пизу. Човечески надзирателъи божіе правде пошлю ньиове пандуре, кои поватаю и отераю све обитателѣ кућевне, и самогъ Лануцію доведу предъ врховногъ судію, кой є было одъ партае Велфа Овде види себе у скупу свію оны, на коє се сумняло, да да су Белфіора убили, и сва изказиваня издавала су само нѣга за кривца. Место, гди су га служительи нашли, крвь, съ коіомъ су нѣгове руке и прси обливене быле, нѣгово бледило, нѣговъ ужасъ, угашени светилникъ, кой су край нѣговы ногу нашли, нѣгово прећашнѣ дѣло и тога узрокъ, и іоштъ више него све то, нѣгово име на ножу, кои су изъ Белфіорови прсію извукли, ножъ, кой є свакій познавао да є Лануцієвъ, све, све є уєдно показивало, да є онъ кривацъ. Само нѣгово очаянѣ чинило се, да га обтужуе. „Заръ я“, говораше онъ, „заръ я да убіемъ єдногъ пріятеля, кога самъ на овой земльи нашао! Онога коме имамъ благодарити за обдржанѣ могъ живота, и кой садъ проклинѣмъ! заръ онога, кога самъ више одъ себе любіо! за кога бы радо мою последню капъ крви проліо. Я! я да му животъ узмемъ, заръ мою руку съ тако срамномъ кривицомъ да укалямъ! И у коє време и на коє место? Заръ у тишини ноћной да покой нѣговогъ сна са убиствомъ узнемиримъ, я, нѣговъ пріятель, кога є онъ гостолюбиво приміо и заштитіо? Заръ има човека на свету, кой ме за тако подлогъ држи? О боже, на какве си ме муке и яде осудіо! Великій благій боже, заръ искушеня іоштъ нису доста строга? О душе моє майке, моли се творцу за твогъ сына, за твое несрећно дете, кой мою невиность познае!“

(Край слѣдуе.)

ЖИВЫЙ МРТВАЦЪ.

Знаметный професоръ Халскогъ университета Юнкеръ, приповедао є млогимъ пріятельима своимъ слѣдующу исторію.

Єданпутъ добыо є онъ два обешена човека, поради резаня ньіовогъ; но тадъ, кадъ су му донешени были, ніе могао наћи ключъ одъ оне анатомическе собе, гди се мртваци, предъ ученицима секу, зато нареди, да се оба труна оставе у собу, коя є до нѣгове спаваће собе лежала. —

Увече сео є Юнкеръ по обичаю своmъ за асталъ и радіо. Пола є ноћи прошло было, и сви су у нѣговой кући спавали. Наєданпутъ чуо є неку лупу у оной соби, гди су мртваци лежали. Мыслећи, да є тамо нехотице мачка затворена, узме свећу и оде у собу да дозна узрокъ лупе. Но какво га є чудо, или болѣ да рекнемо стра, нашао, кадъ є видіо разцепљену кесу, у коіой су мртваци были! Стра се умножіо, кадъ є видіо да єдногъ мртваца неима.

Врата и прозори собе были су добро затворени, и украћенѣ мртвогъ тела, чинило му є се немогуће. Плашльиво разгледаюћи по соби, усмотріо є у ћошку седећегъ мртваца.... Професоръ окаменіо се. Мртвацъ управо гледао є у нѣга, и ніе престао пратити га очима и у томъ часу, кадъ є Юнкеръ, дошавши мало къ себи, напре на десну а после на леву страну пошао. Силомъ држећи се на ногама, професоръ, корачао є по малона трагъ држећи у єдной руцы свећу, а другомъ тражећи врата своє собе, међутимъ ніе никако скидао очи са страшногъ призрака. Но трупъ тако исто кренуо се и ишао заньимъ. Модро лице, савршено голо тело мртваца.... дубока ноћъ мртва тишина, све то, тако є поразило доктора, да є испустіо свећу изъ руке и коє како довукао се до своє постелѣ. Мртвацъ га є и тамо допратіо, сео є на кревет, поредъ докторови ногу, и почео му грлити колена.

— Макаръ тко да си пусти ме! дрекне Професоръ. Трупъ га пусти, потомъ почне стењати, и съ великимъ усиленѣмъ проговори врло слабимъ гласомъ: „Добри целату, добри целату, сажали се надамномъ.“

Юнкеръ наскоро се сети, шта є у ствари, каже преступнику, избавленомъ одъ смрти, своє званіе и хтеде звати кога одъ своє фамиліе.

Немойте ме погубити! викне преступникъ: ако дознаду да нисамъ на вешалама умрео, казниће ме по други путъ. Тако вамъ Бога, избавите ме одъ известне смрти.

Юнкеръ уже свећу, покріе свогъ воскреснувшегъ мртваца, старомъ хальиномъ, напои га укрепителнымъ балсамомъ и после тогъ дозна да є преступникъ за бѣгство изъ воєне службе био обешенъ.

Докторъ ніе дуго могао измислити начина, коимъ бы спасао несретьника. Кодъ себе ніе га могао задржати, отерати га изъ куће значило бы известно га убити. Само єдно остало є средство, извести га изъ вароши, одакле ће лако дочепати се границе. И тако уютру рано, обуче мнимогъ покойника у своє одело и пође съ ньимъ изванъ вароши, казавши стражи да иде съ своимъ помоћникомъ у посѣту єдномъ болестнику. Професора су у граду познавали, и пустили га безъ далѣгъ испитиваня.

Кадъ є несрећникъ већъ био слободанъ, пао є на колена предъ избавителѣмъ своимъ и заклео се вечно му благодаранъ и признателанъ быти. Юнкеръ му да новаца на путъ, посоветуе га, и онда се съ ньимъ опрости.

После дванаєсть година, оде знаменитый професоръ у Амстердамъ. На берзи приближи му се добро одевенъ човекъ, као што є после дознао, єданъ измећу найбогатіи трговаца, и учтиво га запыта: єли онъ Юнкеръ, професоръ Халскогъ универзитета? и добивши одговоръ да єсте, позове га на ручакъ. Докторъ му обећа. Улазећи у кућу трговца види у врло богато убраной соби, жену и двоє деце, кои га съ искреномъ радошћу и любовію дочекаю. Такавъ дочекъ, у непознатой породици, зачудіо є Юнкера.

— После ручка одведе трговацъ доктора у свою канцеларію, и пріятельски му рекне.

— Вы непознаєте мене?

„Непознаемъ“ одговори Юнкеръ.

— А я самъ васъ одма познао, єръ ваше черте неће се нигда изгладити изъ моє памети: я самъ обвезанъ вама за животъ мой! Сећатели се Халскогъ бегунца? Онъ є предъ вама. Кадъ смо се изъ Хале разстали, ясамъ прешао у Холандію. Знао самъ лепо писати и разумевао самъ рачуне, зато самъ одма добіо службу, кодъ єдногъ богатогъ трговца. Добримъ владанѣмъ и усрднымъ служенѣмъ, на скоро добіемъ повереньє могъ господара и любовь нѣгове кћери. Онъ ми сва своя добра преда, и учини ме зетомъ и наслѣдникомъ великогъ имања своегъ. Безъ васъ, безъ ваше бриге, безъ ваше великодушне помоћи, я се небы садъ наслађавао животомъ ни срећомъ Благородный човече! заповедай одъ данасъ самномъ и съ иманѣмъ моимъ, као са своіомъ собственошћу.

Юнкеръ є био яко узбуђенъ, дае заедно съ трговцемъ сузе умиленя проливао. Чувства ньи двоице, нашла су природни одзивъ у милой фамилін трговца.

Посрбіо

І. Ђ. Єфтиміевићъ.

МРВИЦЕ.

Добре уши.

„Миръ децо“, говораше єданъ учитель у школи, ћутите вы тамо натрагъ, заръ мислите, да моє уши недопиру до крайнѣ скаміе.“

Жалостный растанакъ.

Єданъ Србинъ, кой є полазіо на Мацаре, опраштао се са своіомъ женомъ, па му є зачудо было што неплаче. „Море жено“, рекне іой, други людій кадъ иду на войску, жене плачу за ньима, а ты башъ ни абера.“ — Плакаћу и я жалостной мени“ одговори му жена, „али кадъ се ты вратишъ.“ Мужъ прогута ову горку шалу, нехотеће рћавъ споменъ са собомъ понети. „Жено, толико година има, како ме ниси полюбила, дела баръ садъ при растанку оди ме полюби.“ — Нѣжна жена на то му рече: „Немогу да те полюбимъ, али бы те радо целивала.“

Разговоръ измећу два шегрта.

Првый. Море чита ли твой майсторъ єднако Шумадинку?

Другій. Да шта ты мислишъ; вторникомъ и петкомъ се сасвимъ задуби у ню и заборави да мене и майсторицу изтуче.

Првый. Камо срећа да и мой майсторъ чита Шумадинку; те бы ми баръ вторникъ и петакъ прошо безъ батина.

Комунизамъ.

Шта є Комунизамъ? равно поделенѣ просячкогъ штапа.

Титуле.

Єднако се говори *благородный*, а неће нико да каже *благоумрлый*.

Слободи.

Слобода срца и слобода духа єсу окови, коє намъ обстоятелства кую. Слободу виче *срце* и дае се оковати у окове *любови*, — слободу виче *духъ* и дае се оковати у окове *времена*.

Лекови за републиканце.

1. Знанѣ садашнѣгъ єзыка францускогъ.
2. Надежда у Бога и добаръ стомахъ.
3. Богатство у стерпленю.
4. Любовь къ слоги и миру.

Истина у предсобію краљевомъ.

Дворянинъ. Вы желите приступъ госпо?

Истина. Вы се чудите?

Дворянинъ. И іоштъ нешто више.

Истина. За чисту врлину єствуе име, и налази приступа и кодъ самогъ Бога.

Дворянинъ. Съ врлиномъ може се народъ красити, круна има собствену сяйность.

Истина. Благій боже, опрости овомъ црву; онъ у нѣговомъ лудилу мисли да є нешто велико. Хтео бы да светъ у себе саюзи и починѣ одъ нѣговогъ пра. Кадъ горди ласкательи престолъ окруже, онда самъ скиптаръ копа себи гробъ; покрай нѣга славніи є просячкій штапъ. Заслепляваюћа є сяйность круне, ал Истина светли съ престола као каменъ драгій.

Дворянинъ. Доста! ову твою мудру науку казуй простацима; тако као ты говоре у двору само будале.

Истина. Шта, єл могуће? заръ истина допире само до ушію дворяна? Бѣдный кралю! твоя слобода непознае нѣне окове. Истина се неда обманути, нити одъ мнѣнія дворяна поплашити. Краль мора истину чути, єръ само она води къ срећи народа. Бадава се вы трудите, да престолъ са суетномъ сяйношћу китите. Истина ће разгонити обману као маглу, єръ она є светиня човечества.

Дворянинъ. Немойте се бадава жестити. Истина ніе достойна да уће у дворъ.

Истина. Истина є светило живота а краль є онай, кой истину говори.

Изговоръ.

„Секо, како се зове твой драгій?“ — „Идите съ Богомъ, шта вы говорите, я немамъ никаквогъ драгогъ.“ — „Єл' ти драгій занація?“ — „Ніе, него писаръ.“

Капларъ Мата.

„Єси л' и ты быо на Мацаре?“

„Быо самъ да како.“

„Єси познавао капларъ Мату?“

„Ая, нисамъ га познавао.“

„Гле садъ, айд' одатле лажо, каже да є быо на Мацаре, а ніе мене познавао.

Одговоръ.

„Ты си лепо и красно дете“, говораше некій господинъ єдной девойки, а она му одговори: „Али молимъ господине, немойте ми се ругати, я нисамъ лепа, него самъ млада и здрава.“

Касапинъ и Полицай.

Полицай. „Марко, люди се туже, да є рђаво месо, зашто неколѣшъ добро?“

Касапинъ. Бога ми господине, месо є добро, я незнамъ, гди ћу наћи болѣ; какво є было пре четрнайсть дана?

Полицай. „Кажу добро.“

Касапинъ. „А пре осамъ дана?“

Полицай. „Нису се тужили.“

Касапинъ. „Ето видите господине, а данасъ самъ башъ секо єданъ бутъ, што ми є пре осамъ дана остао.“

Неправда.

Жена. „Човече, я немогу више трпити, да има Драгиня минѣуше одъ діяманта, а я да немамъ. Ты имашъ сто талира више на годину, него нѣнъ мужъ.“

Човекъ. „Е жено, немой се лютити, нѣойзи се носе.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Чачакъ 4. Мая. У п. м. овамо кодъ насъ до половине истогъ єднако є снегъ падао и копніо, а време ладно траяло; одъ половине пакъ наступило є пріятно време но с' кишомъ до излишества.

— 16. пр. м. у вече кућа Милана Чворовића изъ села Турице окр. чачанскогъ запалила се и са стварима у ньой десившимъ се у вредности до 20 ## цес. изгорела.

— Некій Митаръ Шкипићъ изъ села Лисица чачан. окр. идућій изъ Ариля окр. ужич. 19. пр. м кући своіой утоніо се є у Мораву и после єдногъ дана нађенъ є и саранѣнъ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 4. Мая.* Покрай писма графа Шамборда и генерала Шангарніера дошло є и писмо Ламорсіера, съ коимъ одриче заклетву. За писмо овогъ последнѣгъ говоре, да є млого озбильніе начинѣно, него прва два. Ламорсіеръ у заключеню свогъ писма каже, да ће, ако буду границе Француске узнемирене, опетъ у руке узети нѣговъ мачъ, кога му могу сада при одрицаню заклетве и одузети, єръ ніе обичай, да се заклетва ніште одъ оны храбры людій кой долазе, да бране отечество своє. Изясніо се и Шангарніе да ће у случаю европскогъ рата, у Француской као сужанъ остати, само да небы морао у непріятельской земльи живити. Говоре, да ће се тай генералъ своєвольно подъ воєный судъ ставити, ако бы га због нѣговогъ писма хтели судити.

И нелолико генералны советника одрекли су президенту присягу верности.

Кавенякъ є купіо неко добро у окружію Пи-де-Домъ и већъ се съ нѣговомъ младомъ госпомъ на нѣму одселіо.

У Алгиру спрема се єдно оделенѣ войске, кое є одређено, да Кабилію савршено покори.

— *Паризъ 6. Мая.* Монитеръ явля, да се неможе обнародовати писмо графа Шамборда, єръ оно одвраћа одъ положена заклетве, кою є уставъ прописао, и оснива се на єданъ принципъ, кой є суверенству народа противанъ.

Огласи.

(35) (3—3)

Плацъ почив. Алексе Аврамовића, имаюћи съ лица ширину 14½ фати и два шуха, съ долнѣ стране до врховногъ суда ширину има 8 фати и 2 шуха, а у дужину 35½ фати 18 цоли, притомъ са подранѣнимъ воћемъ, благородномъ лозомъ и скоро сав є засеянъ пролѣнимъ и єсенѣимъ усевомъ, продає се изъ слободне руке; ко бы имао волю купити га, нека се обрати на подписаногъ. Цѣна ће умѣрена быти.

Кост. Х. Брзакъ.

(36) (3—3)

Ко жели купити, како сирови тако и израђены кожа, риблѣ масти у већемъ и манѣмъ количеству, или промену какву учинити. А притомъ ако ко одавде или изъ окружны места, има смрчеве коре, или ако бы могао набавити до 15. Мая, нека се пріяви у ледерници.

Милана Даниловића,

У пиварскомъ сокаку.

(37) (3—3)

Доле подписаный изтоваріо є лађу врло добра неготинска црна и бела вина у дому Петра Бећаровића до Г. Пере Белопольца ниже барякъ цаміє, и дає га по врло умереной цени.

Іованъ М. Петровићъ,

Изъ Неготине.

(38) (1—3

Долуподписаный кои є обявленіе за Словаръ просто и политично Турско-Србскій издао, умолява ГГ. скупителѣ пренумеранта, да бы до сада већъ уписане пренумеранте найдалѣ до конца овогъ месеца Мая припослати му изволили.

У Београду 13. Мая 1852. год.

Ђорђе Ћирићъ,

пироћанацъ.

(39) (1—3)

Подписаный има єдногъ доброгъ хата одъ 5 година старогъ на продаю. Ко жели таковогъ купити, нека се у кући Ђорђа Призренца кодъ два єлена близу школе на теразій изволи пріявити.

Ар. Лукићъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 41. У Београду, у Петакъ 24. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЧУВСТВО РАДОСТИ. *)

Небеса се отворише,
Надъ Цетинѣ горе више
Богъ Анѣела посла с' неба
Тадъ му рече: садъ є треба,
„Моя свѣтлость коя каза,
Оногъ кога створихъ Княза,
На они престолъ Црногорски,
Некъ шньимъ брани крам' приморски;
„Одъ многіе невѣрника,
Моєгъ слова противника.
Да у воздухъ снесеш' лієкъ,
Некъ іоштъ живи цієлъ вієкъ.
„Црногорски (мой) Владика,
Стрица ПЕТРА права слика
Да здравъ влада више свега,
Све државе Иван-Бега.
„Често шалѣмъ моєгъ духа,
Ради слоге и послуха,
С' кимъ Владика народъ влада
Видіо є свієтъ када.
„Владичино красно лице,
Страви Турске Подгорице.
То біяше іоштъ онаде,
Младъ Владика голе браде.
„Сва приправа на Граово,
Люти ати, и олово,
Много праха и войника,
Турска сила превелика!
„Све Владика то разметну,
Каде с' Турцимъ бой заметну
(С' маломъ четомъ) Турке врати,
Іоштъ му Паша трошке плати.
„И Граово одъ онада,
Брезъ Турака да се влада,
А Владику да познава,
Нека му є виша слава.
„А градъ Торинъ, и Напула,
Нѣгове є пріетнѣ чула,
Бистримъ умомъ, итримъ окомъ
Сметну ньима владатъ Бокомъ.
„Некъ свакъ позна какъ онъ пише,
Стихотворацъ, іоштъ є више,
Подаріо самъ нѣга с' тіемъ
Радъ изгледа моимъ свіемъ.
„Мисле неки свакояко
С' Црном-горомъ ратитъ лако,
Зашто лако забораве?
Невѣрницы тврде главе!
„Како Турке изагнаше,
Црногорцы кадъ усташе,
Црна-гора наста силомъ
Подъ Владикомъ башъ Даниломъ.
„Мамудъ паша дас' освети,
Кадъ Владика ПЕТАРЪ свети,
Црном-горомъ онъ владаше,
Тада оста глава паше.
„Лавъ жестоки, и тичине;
Дигоше се зло да чине,
Черногорскомъ орлу яку
Звѣръ, и тицу удри сваку!
„Свак' ме знаде да све владамъ,
Предъ и после негъ є Адамъ
Свакогъ кой є Србске крови
Моя рука благослови.
„Ал' сатана много мути,
Звѣръ проклети садъ некъ шути;
Славни народъ некъ ме слави,
Вѣчъ Владика кадъ оздрави.“

*) Ова пѣсма чини ми се спѣвана є од' Црногорацахъ, за честъ покойногъ Владике, кадъ є пріе неколико година, после дугогъ боловања оздравіо. У.

ЛАНУЦІЄ.

(Край.)

Кадъ є те речи изговоріо, овлада ньимъ конечна немоћь, али ништа ніе слѣдовало, што бы доказателство противъ нѣга обезснажило, или сумню уманяло. Међу нѣговимъ судіяма быо є єданъ човекъ, кой се, особито у време грађански немира тешко мого наћи. Онъ се звао Кардега. Премда є быо одъ партає Велфа, опетъ ніе хтео веровати, да Лануціе мора само зато быти предъ судомъ осуђенъ, што є одъ партає Гибелина; премда є быо судія, опетъ є зато быо добаръ и правичанъ, и показао є партаистама нѣговы савременика примеръ совестногъ и честногъ судіе; шта више, Кардега се усуди, не само човечно мислити, него и човечно дѣлати. Узбуђенъ тугомъ Лануціевомъ, нѣговомъ честномъ отворености, коя му є изъ свію черта нѣговогъ лица говорила, почне га явно бранити. Остале судіе држале су очаянѣ обтуженогъ за дѣйство гриже совести, или за обично притворство криваца. Они рекну, да су сведочанства нѣгове кривице вр-

ло ясна; нѣгова рука на убиство навикнута, засведочила є нѣгову кривицу при покушеню на нѣговогъ брата, младогъ Флорентинца; треба да се остави слободанъ токъ благотворной строгости закона, почемъ и овай необичанъ родъ кривице заслужує примѣрну и велику каштигу; осимъ тога виче народъ на освету, иште явно нѣгову смртну пресуду, и зато нетреба дуже оклевати... Скоро єдногласно осуде Лануція на смрть. —Бадава се у силявао Кардега више пута да га брани, бадава є опоминяо на проклетство неба неправедне судіє, али ништа ніє приміо него ту жалостну утѣху, да грозну пресуду самъ саобшти Лануцію.

Кадъ зашкрипе тежки затвори тавнице и затутнѣ окови, стегне се срце овогъ честитогъ човека, неотице полету му две сузе низъ образе, но онъ ій утре, єръ є хтео да буде миранъ и спокоянъ и да тѣши несрећногъ Лануція.

Садъ се отворе врата подземногъ свода, и при тавномъ светилнику усмотри Лануція, несрећногъ Лануція на земльи лежећа, у дубокой туги, обтерећеногъ тежкимъ оковима. Изнова пробуди се састраданѣ у Кардеги и іоштъ яче почне му срце куцати, потокъ суза полети му изъ очію, кой ніє мого више уздржати.

„Мене“, говораше окованый, „кривите, да самъ убица! мене сматрате као издайника!“ — Сыне мой, одговори му човеколюбивый судія, стварь, кою мы човекомъ називамо, ніе ништа друго, него сплетъ заблуђеня и преваре; я те држимъ за невина, и я те зато манѣ жалимъ, него судіе, кои су ти смртну пресуду изрекли — „Мени смртну пресуду! — заключено є дакле! Заръ подъ срамомъ, да у гробъ сиђемъ!...“ При несрећнимъ редовима мислій, кое су горнѣ речи у нѣму произвеле, дошао є у неко внутренѣ беснило, кое є у савршену несвестицу прешло. Дуга страовита ноћь почивала є на нѣговой души. Люди, кои су се нѣму приближавали, ронили су сузе, и покушавали су бадава, да га умире. Помисао на смрть ніе му была страшна, после смрти нѣгове майке и пріятеля сматрао є смрть као кончину свію нѣговы страданія. Али, да живи у спомену нѣгови сограђана као убица, да буде погублѣнъ на піяцы оне вароши, у коіой се родіо, гди га є свакій предметъ на игре детинства опоминяо, то є само нѣгову мужествену душу потресало.

Кардега є опетъ къ нѣму дошао, ползуюћи се єднимъ магновенѣмъ споляшнѣгъ спокойства, кое є на чертама лица несрећногъ страдалника читао, увати га за руку съ пріятельскимъ участіемъ а другомъ рукомъ покаже му разпятіе Христово, кое є спроћу нѣга на дувару висило.

„Заръ мислишъ“, тако му є говоріо, „да є овай кривъ? Погледай нѣгове ране, диви се нѣговой преданости у волю Божію, и помисли шта є онай морао претрпити, кой є за тебе на крсту умро.“ — Дуго є гледао Лануціе ћутећи и съ тужнимъ погледомъ у распятіе; онда га неко чувство обузме, као да є съ неба сишло: „О Боже мой!“ викаше онъ“, Твоя є сва моћь! опрости срчаномъ страу, я се неплашимъ смрти, и срамъ ћу са собомъ понети! Моя є смрть праведна, чимъ си є ты у мудрости твога вечногъ промисла изреко. Шта ме є стало за людско мнѣніе, божественый спасителю! Твой найверніи апостолъ трипутъ се тебе одреко, а мени, недостойной твари, шилѣшъ анђела утѣхе у мрачной тавницы. О Кардега, я ти имамъ благодарити више него за животъ, я умиремъ пунъ вере на Бога и нѣговогъ божественогъ сына; скоро ћу душевный поздравъ моє матере чути, скоро ћу мога пріятеля загрлити, кога нисамъ мого отргнути одъ замая убице!“

Сви, кои су были сведоцы печалне побѣде надъ собомъ овогъ младогъ, невиногъ човека, уверили су се савршено о нѣговой невиности, и сви су живо желили, да га избавлѣна виде. Већъ се разнео гласъ о нѣговой скромной преданости Богу. Овомъ гласу слѣдовало є обште уверенѣ о нѣговой невиности, и већъ се са свію страна дали примѣтити знацы незадовольства. Искали су, да се извршенѣ пресуде одложи. Закгевали су, да се наново стварь изслѣди, и у разсуђенѣ узме. Време ће, тако су свудъ говорили, одкрити кривца, єръ ніе могуће, да є Лануціе кривъ.

Єдна не мала партая умерени решила се, да се зато свечано судіяма обрати, и явно мнѣніе већъ є было добивено. Али Кардега, благородный Кардега ніе ниєдно тренуће губіо. Одма чимъ се дѣло разгласило, пре него што се правый испитъ започео, послао є онъ єдногъ скоротечу у Флоренцъ; овай се скоротеча вратіо, и брзо се мораде стваръ преокренути.

Белфіоровъ убица было є некій лоповъ, кога є Бандинели подкупіо и послао, да Лануція убіе. Ніе было задоволянъ, што є нѣговогъ брата найсрамніимъ опаданѣмъ и лажама, добара лишіо и изъ нѣговогъ места рођеня прогнао, тежіо є онай нитковъ и за животомъ Лануцієвимъ, кой є было єдиный сведокъ срамногъ опадничества нѣговогъ.

Онай данъ, кадъ су се првый путъ борили, изпадне Лануцію ножъ иза пояса, кога нађу селяци и однесу га заєдно съ Бандинеломъ нѣговой куѣи. Бандинели наоружа подкупљѣногъ убицу съ тимъ ножемъ и обеća му велику награду, ако то грозно дѣло срећно сврши.

Пріятельи Кардеге у Флоренцу, одъ нѣга найусрдніе умолѣни, пазили су на све оне, кои су у палату Бандинела улазили и излазили. Тымъ начиномъ пронађу убицу. Изъ нѣговы признаня дозна се, да се тайно у Белфіорову куѣу увуко, и тамо да се до поноћи сакривенъ држао, и да се у избору спаваћи соба збуніо, и тако у место Белфіора Лануція убыо. Да бы светъ помисліо, да се є Лануціе самъ убіо, было му є заповеђено да га съ предатимъ му ножемъ прободе и у рани га остави. Кадъ се є после учинѣногъ дѣла у Флоренцъ враћао, морао се на капіи исте вароши съ єднимъ другомъ нѣгове чете борити, кога є Бандинели изаслао, да га изъ засаде убіе. Да бы свой животъ искупіо, одкріо му є нѣговъ другъ све.

У ходнику Бандинелове палате уватили су га пандури, єръ се тамо съ томъ намеромъ увуко, да Бандинела за нѣгово издайство съ убиствомъ награди. Судъ у Флоренцу, кой є съ Кардегомъ было одъ єдне партае, то єсть Велфа, издао є своєвольно убицу, почемъ су осимъ тога обе републике у оно доба у миру живиле, а Белфіоръ є принадлежао єдной великой пизанской фамиліи, съ друге стране за Бандинела ніе се имао шта бояти, кой є такође одъ велике фамиліе было, и зато по варварскомъ обичаю онога времена ніе се имао чега другогъ за нѣгово крвно дѣло бояти, него нѣгове совести.

Чимъ су се ови гласови у Пизи разнели, предао се народъ найвећой радости, єръ є у судби Лануція найвећма участвовао. Само за Лануція, овай прелазъ са жалости на радость мого є имати опасне послѣдице, и мого є место да му животъ продужи пре да га скрати. Кадъ є видіо, да се нѣгова невиность тако свечано обелоданила,

тако му се внутреность потресла, да є безъ свести и скоро безъ живота на землю пао.

Кардега ніє га оставляо, и доносіо му сваке могуће помоћи, и кадъ су се Лануцію чувства повратила, падну обойца предъ распятіе Христово на колена.

„О веро“, говораше Лануціе, „снага кою ты даешъ научила ме є, да помисао на срамну смрть поднесемъ; данасъ чинишъ ты іоштъ више, ты ме учишъ дужности, да опетъ живимъ. О моя майко! О Белфіоре! твой синъ, твой пріятель, было є свагда достоянъ ваше любови. Милостивый творче, окрени срце Бандинела на добро; опрости му, *и нека судіе свію времена и народа изъ мое исторіе науче, како често варљива сполиштность обманює*! И ты драгій Кардега, ты, кой си ми честь и животъ спасао, кажи ми, како ћу ти ово добро вратити?“ — Нѣговъ одговоръ: „Кадъ ты учинишъ за друге оно, што є мени воля божія допустила, да за тебе учинимъ!

МРВИЦЕ.

Деца су слаба, старцы су слаби, како дакле можемо мислити, да смо што више, него деца.

Читатељи, узвисите вашъ духъ къ небу, єръ на овой земльи и нетреба вамъ духъ. Будите добри и кротки, као яганьцы и као овце, коє нигда непитаю зашто се стрижу.

Човекъ се може научити добродѣтельи и одъ животиня, н. п. одъ пса верности одъ гусака слободномъ говору, одъ пчеле прилѣжанію, коя нѣнимъ непріятельима дає жаоку осетити, и медъ само изъ недара природе сиса; одъ голуба чистоћи, и одъ магарца стрпленю.

Животинѣ су срећніе одъ люди, єръ неосећаю потребу слободе, нити ишту равноправность, ни слободну печатню. Животинѣ су невине, ако се кадгодъ и у грбу мећу, често су домаће животинѣ млого болѣ, него домаћи пріятельи.

Млоги люди имаю само ту погрешку, што су одвећъ добри. Ніє пытанѣ, ил' су одвећъ добри за светъ, или противъ света.

Шта є криво време, што є нешто безвремено родило? Шта є криво време, што се неповраћа, него тече непрестанимъ токомъ у вечность. Шта є криво време, што се у садашньости на будућность гледа. Време є невино, кривица пада на современике, кои нису знали временомъ ползовати се.

Човекъ неможе довольно быти предосторожанъ; ране, коє се духу задаю, немогу се тако лако залечити.

Читатељи ишту, да є учредникъ свагда добре волѣ. Шала нетрпи запта ни заповесть. Одкудъ се може шала наћи, кадъ се човекъ несме шалити.

Треба прилѣжно ићи у школу живота и прошлость заборавити и больой се будућности надати. Пролеће є дошло, и плодови почеће скоро зрети; само да небуде рћава година. Треба се бояти сувогъ времена. Човеку се плюцка одъ сладки надежда, али испуненѣ быће водено.

Треба дане живота терпѣливо сносити и онда ћемо ямачно мирно живити. Миръ є нужданъ и онъ є прва грађанска дужность.

Човекъ треба да живи у миру и покою, да бы іоштъ млого година на собствену радость са своимъ быћемъ природу красіо.

У ЄДНЫМЪ ФРАНЦУСКИМЪ НОВИНАМА ЧИТАЛИСМО ЄДАНЪ СМЕШАНЪ ПОЗЫВЪ.

После дужевременогъ брижльивогъ испитиваня, изишло є подписатомъ за рукомъ, изнаћи хемическій прашакъ, посредствомъ когъ могу се извести Пастрмке (фореле) у свакомъ рибняку. Єданъ овакови прашакъ кошта єданъ дукатъ; и два прашка кадъ се ма у какавъ велики рибнякъ проспу, учиниће чудно дѣйство, и притяжатель рибняка, съ великимъ задовольствомъ сматраће богатство своє у благороднымъ рибама. Ово обштеполезно изобретенѣ, узимамъ честь обявити нашемъ почитаємомъ публикуму и обећавамъ се свакоме, кои се на мене подъ адресомъ моимъ, преко Учредничества овы новина съ готовимъ новцыма у злату обрати, послати закгевано количество тайне пуногъ прашка.

На неколико дана после овогъ обява, печатаое обявитель у истимъ новинама одговоръ Банкеру Н*** кои му є новце послао и прашка искао. „Млогоуважаємый Господине. Са чувствомъ сажаленя, на писмо ваше одговорити морамъ, да оно обявленѣ моє о прашку, кои пастрмке у рибняцыма заводи, ніе ништа друго но шала и слѣдство препирке моє са пріятелѣмъ моимъ, о новинама. Онъ ми є єдне новине фаліо и говоріо, да су то текъ єдинствене новине, и да њима можешъ веровати као и самой библій. Ясамъ то опроввргавао и казао му, да є то обичай кодъ неки, цело поверенѣ ономе што се у новинама печата, покланяти; и за уверити га о томе, напечатао самъ измишлѣный позивъ о прашку, и казао самъ му: Ето видишъ и самъ да є овай позывъ лудъ, и веруй да ће се опетъ наћи магарацa, кои ће га веровати. Вы сте Господине уважаємый, трећи, кои сте се съ исканѣмъ прашка мени обратили. Я вамъ съ пристойномъ учтивошћу, враћамъ ваше новце, и молимъ да ме извините за ову кньижевну шалу, коя є као што самъ вамъ имао честъ явити, слѣдство моє съ пріятелѣмъ препирке, а никакве друге злобне намере. Препоручуюћи се дальимъ услугама вашимъ.

У Паризу Н. Н.

Н.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Чачакъ 8. Мая.* Данасъ празникъ вознесенія Христова, прославлѣнъ є овде велелѣпно; Г. Епископъ чинодѣйствовао є при бож. литургіи, и поставлѣнъ є томъ приликомъ Севастіянъ Арсовићъ за игумана монастира Студенице; и єданъ за ђакона монастира Благовѣштенія.

— Ника Суботићъ изъ села Трнове окр. чачанскогъ бывши 24. пр. м. на слави кодъ селяка своегъ Милорада, Ружића поће куће око три сата ноћи и у путу на єдно мочило гдѣ су се конопљѣ топиле, наиће, и у исто падне, па почемъ є піянъ было, ніе се могао избавити, него се удави.

— 21. о. м. имали смо на Калимегдану єдну лепу вечерню забаву. Г. Инцинирь Зурхалекъ имао є доброту давати єданъ малы али врло лепъ фаєрверкъ, и савъ Калимегданъ было є притиснутъ гледательима. Тымъ већу благодарность и похвалу заслужуе помепутый Господинъ, што є то све нѣговымъ трошкомъ и трудомъ безъ икакве собствене користи, чиніо. По мложини скупљеногъ света могло є се видити, како є Београдъ желянъ забава, коихъ се лишава, и по томе може се видити како ће театаръ кадъ се начини быти свагда пунъ.

— У Сарајеву догодіо се такавъ пожаръ, какавъ нигда ніе было сва Српска мала изгорела є, штета є толика да се неможе прорачунити. Чаршія у коіой су најглавній трговци были, незна се сада. Найвише су Срби страдали. И зданіе аустрискогъ конзулата сасвимъ є изгорело. И Јеврејски дућани млого су страдали. Извѣстно незнамо, али говоре да є кое кућа, кое дућана изгорело 8000.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Принцеза Матилда кадъ є дошла на балъ у войничкой школи, хтела се попети на басамаке, кое су къ седишту президента водиле, али єданъ якъ бркатъ солдатъ онде на стражи стоећи, забрани іой. „Стража ме вальда непознае, я самъ сыновица Луи Наполеона!“ — „Макаръ да сте сыновица Саваотова, опетъ васъ непуштамъ горе.“ — На срећу примѣти єданъ комесаръ бала принцезу, и приволи строгогъ стражара, да є къ президенту пропусти.

— *Темишваръ.* Одъ неко доба непрестано скаче цена рани у Банату.

— *Лондонъ.* Некій Др. Голдштикеръ, Немацъ, поставлѣнъ є на лондонскомъ универзитету за професора санскритскокъ єзыка.

— У ниедной држави ніе станѣ учителькій тако ѣрђаво, као у Енглеской. Єдне енглезке новине обнародовале су писмо неке учительке, коя є морала учити домаћу децу одъ 8 сатій уютру, до 5 сатій увече и коіой нису више давали, него єдну четврту часть куваричине плате.

— *Мадритъ 5. Маія.* У єдной борби съ биковима, имао є неки Бандерилеро несрећу, да посрне. Бесный бикъ узме га на рогове и оконча му животъ за часъ. Погибшегъ изнесу, а Матадоръ доће и освести се за своегъ друга. Поредъ свега ова опасна забава, непрестане и поасле тогъ свладали су и убили четири бика.

— *Хина.* Людима, кои имаю дугове плаћати, друга помоћь нетреба, него єдно путованѣ у Хину, почемъ тамо постои законъ, да се кодъ суда, не дужницы него повериельи апсе и батинаю, єръ Хинези веле, да є кривъ онай што є дао, а не онай што є приміо.

— *Прагъ.* Графъ Неселрода за време вѣговогъ бавленя овде посѣтіо є двапутъ папиногъ Нунціуса, и овай му є толико посѣта вратіо. Кажу, да се при овимъ посѣтама говорило о стању црквій у Польской и Литваніи, и да є Римскій дипломатъ повольна одобреня усмотреню томъ добіо. Скоро ће истый Нунціусъ путовати по Мађарской и Рватской.

— У србскомъ войводству и тамишкомъ Банату уписано є новы войника 22.236, а одъ те суме отишло є у службу 4.410—603 лица одкупила су се одъ войничке службе за 301.500 фор. ср.

— У Бечу 10 и 14. о. м. изгорено є банкнота за єданъ міліонъ форинтій. Вальда се и тамо появили цванцыгери. У Аустріи нема више банкнота у течаю, него за 28. міліона фор.

— *Калифорнія.* Вѣсти о копаню злата гласе врло повольно. Одъ 1. Јануара до 5. Априла извежено є златногъ прашка за 14,000.000 талира. Обитательи се сваків данъ невѣроятно умножаваю. Али личность и иманѣ ніе обезбеђено; пре неколико дана обесіо є управитель вароши єдногъ Мексиканца због убиства, а противъ айдучки Индіянаца почели су Европейцы уништожаваюћій ратъ. —

— *Клагенфуртъ.* Єданъ докторъ права, честитъ човекъ, закгевао є ово дана самъ, да га уапсе. Онъ є имао неку масу за располаганѣ, па рачуни нису се слагали, и показивао му се дефицитъ. Два искусна рачуноводителя претресу и прегледе рачунъ и нађу погрешку, съ коіомъ спасу честъ бѣдногъ човека.

— *Неаполь 29. Апр.* Данасъ су овде дошли руски велики княжеви.

— У Келну договараю се да зидаю єдну велику ћупрію преко Райне. друштво райнскомъ гвозденогъ пута да ће на ту цѣлъ 200.000 а Келн-Минденскогъ пута 300.000 а варошь Келнъ 100.000 талира, а оно друго што недостае платиће држава. Какво ће чудо та ћупрія быти свакій себы може представити, кадъ помысли да є предрачунъ учињенъ на 2 міліона талира. Райна є велика река и кодъ Келна шира є него Сава кодъ Београда.

— Блису Кечкемета (у Мађарской) на Пустари Полгату нашла су се два жандарма (полиц. пандура) убієна, и ніе се могло наћи ко ій є убіо.

— Фанроберъ фабрикантъ гумиластике у Берлину, начиніо є єдна кола, у коима су сва четири точка обвієна гумиластикомъ место гвоздены шина. И кадъ се човекъ воза на њима ништа нештруца, тако да се може у њима носити пуна чаша віна да се непроспе. (Кадъ є чаша поклопљена) шине одъ гумиластике за 4 точка коштаю 100 талира.

Огласи.

(35) (2—3)

Овы дана изашла є изъ печатнѣ нова књига подъ меномъ:

„ШУМАДИНЧЕ“

Л. П. Ненадовића,

ПРВА СВЕСКА.

Печатано у Земуну.

Књига є лепимъ новимъ словима печатана, има 115. стр. — садржава у себи: Княжевъ погледъ. (Найлепша новела Чокеа.) Песме: 1. Првый коракъ у светъ. 2. Утѣха. 3. Молитва. 4. Єдина надежда. 5. Господаръ душе и 6. Богъ боговъ. — Потомъ иде єдна народна лепа іоште непечатана песма: како котарски сердари враћаю роблѣ; и на последку єданъ историчанъ саставъ, о постанку и траяню првогъ правителства у Србіи. Ова књига може се *у Књижари* Милоша Поповића и у Учредничеству Шумадинке за готовъ цванцикъ добити. Ко жели у окружіяма имати, нека пошлѣ новце по пошти, и одма ће по пошти књиге примити. Ко за 10. комада пошалѣ новце єданаесту примиће бадава.

---

(36) (2—3)

У Абациской чаршіи № 288. има 4 врло лепа нова квадропа по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлѣ,
тишлеръ.

№ 42. У Београду, у Вторникъ 27. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

УТѢШИТЕЛЬ ИЗЪ ГРОБА.

У средини прошлогъ века живила є єдна удовица некогъ честногъ и имућногъ племића на границы Аргилезире. Она є имала само єдногъ сына, кога є безграничьно любила и све надежде нѣне старости на нѣга полагала. Младићъ тай давао іой є утѣшителне изгледе, єръ є имао природный даръ и добре нрави, само нѣгова решителна наклоность къ войничкомъ животу узнемиравала є често. Млого є пута она покушавала, да га одъ тога одврати; напоследку догоди се єданъ случай, кой є са нѣговимъ наклоностима помири.

Єданъ одъ нѣны сродника, кога приповедачъ ніє хтео изъ ближе описати, Г. Кампелъ, наименованъ є онда за капетана єдне слободнячке кумпаніе, да бы у Хохланду миръ одржао, и землю одъ упаданя дивльи Клана браніо. Ове кумпаніе називали су црнимъ войницыма, да бы ій одъ црвены войника, кои су кралѣви были, разликовати могли. Зато су и после, кадъ су ій редовнимъ полковима причислили, задржали име црне страже. У време слѣдуюћегъ случая, была є она независима войска, коя се само у своимъ окружію употребити могла. Свака кумпанія имала є триста момака, носила є народнѣ одѣло и оружіе, и добивала є по єдногъ човека за капетана, коме є ново правителство могло веровати.

Тако ограничена служба, у простору собственогъ окружія, чинила се поменутой удовицы да ніе опасна, као други воєни походи: осимъ тога обећа іой нѣнъ уякъ, капетанъ Кампелъ, да ће младића одъ сваке опасности чувати, докле се самъ предосторожности ненавикне, и да ће се у свакомъ призренію отечески за нѣга старати. Ова добра жена подъ тако утѣшителнимъ изгледима, дозволи своимъ сыну, да на стазу войничкогъ живота ступи.

Кадъ є она, у Единбургу живећи, опрему за младогъ войника свршила, добила є прво вече жалостну вѣсть. Єдна чета плячкаша упала є у Лохилъ, да єдно велико стадо марве отера. Капетанъ скупи толико нѣговы людій, колико є у итости мого, и стигне айдуке после трудногъ и млогогъ ода. Стадо буде освоєно, али честитый капетанъ добіе неколико бодова одъ непріятеля, тако, да су га полумртва натрагъ донели. Истый вѣстникъ, кой є донео гласъ о бою, казао є удовицы, да є нѣнъ уякъ одъ добивены рана преминуо. Садъ се она увери, да ова войничка служба ніе тако безопасна, као што є она изъ почетка мислила, а у исто време отргла є смрть у капетану Кампелу нѣномъ сыну тутора и заштитника, коме га є она поверила. Съ друге стране были су сви корацы учинѣни, да се младићъ пошалѣ, нѣгова честь ніе трпила уступанѣ, и она є была одвећъ честолюбива мати, да бы могла допустити, да се и найманя сенка сумнѣ на мужество нѣнога сына бацы. Нѣне бриге жертвовала є она материнѣмъ честолюбію.

Сама са смућенимъ срцемъ, размишляваюћи о невольи, коя є неизбѣжимо жребіе удовице, седила є она єдне ноћи у своіой соби. Она се тако замислила, да ніе ни опазила коє є доба ноћи. Дигне се напоследку и отвори врата нѣне мале собе, кадъ ал' на нѣно велико чудо усмотри капетана саєвимъ у войничкомъ одѣлу, сабльомъ, пиштольима, и т. д. Уплашена овимъ появленѣмъ, затвори врата, посрне на столицу и трудила се да себе увери, да є то само уображено привидѣніе было. Будући да є она паметна жена была, то наговори себе, да є то само игра нѣногъ уображенія, и зато мирнимъ срцемъ усуди се опетъ врата отворити — али опетъ стано є уякъ на путу. Неколико корачи био є удалѣнъ одъ нѣ и држао є руку пружену, не претећи, него као да є хтео задржати у пролазку. При овомъ другомъ появленю овлада ньомъ стра и она падне безчувствена на землю. Нѣни домаћи служительи чую паданѣ и поитаю, да виде шта є; безъ да су штогодъ видили, уђу у удовичину собу и нађу є на земльи лежећу. Съ великимъ трудомъ доведу є къ себи; она прећути поводъ нѣногъ паданя, а нѣни домаћи припишу овай случай жалостнимъ вѣстима изъ Аргилесире. Они остану подуже кодъ нѣ и напоследку разиђу се спавати. Текъ што є она свећу на асталъ метнула и у намери была, да се Богу помоли, ал' кадъ главу мало на страну окрене, угледа она исто привидѣніе, коє іой є двапутъ пресекло путъ. Садъ се она мало ослободи, зовне га именомъ и презименомъ и запита га у име живога Бога, зашто іой се указуе? Духъ одговори природнимъ гласомъ, кой є было свойственъ за живота капетану Кампелу· „Добра жено, зашто ме ниси пре питала? — Моя посѣта служи само на добро твоє; твоя печалъ узнемирава мой покой у гробу, и отацъ сирочадій, старатель удовица допустіо ми є, да къ теби дођемъ и опоменемъ те, да неоплакуєшъ мою судбину, и да послушашъ мой советъ у смотреню твогъ сына. Онъ ће наћи такогъ истогъ заштитника и покровителя, као што самъ му я было, попеће се высоко у воєной чести, и теби задовольной затвори ће очи.“ После овы речи изчезне появленѣ.

Удовица є свагда говорила, да є при овомъ позорію была савршено будна и при свести. Она є приповедила єдной жени, да є исто появленѣ у свему личило нѣномъ

покойномъ уяку, и да є она при последнѣмъ появленю на нѣгово присутство мало навикнута усудила се премда са страомъ, болѣ у нѣга погледати, и онда є опазила на нѣговимъ прсима крвь, па кадъ є истый примѣтіо, да су нѣне очи на нѣгове прси управлѣне быле, трудіо се, да рукомъ сакріе крваве флеке. Кадъ є говоріо, више є пута махао рукама и главомъ, а своє положенѣ ніе никако меняо.

Слѣдовавша судбина тогъ младогъ човека оправдала є предсказиванѣ капетана Кампела. Онъ є дотерао у Енглеской войсцы до высокогъ степена, и умро є у дубокой старости, почемъ є нѣговой матери найпре очи затворіо.

СОЗАКЛЕТІЄ ГОВРІЄНА

Противъ Енглезкогъ краля Якова I.

Слабый Яковъ I. сынъ несрѣћне Маріе Штуартове, кои се и одъ саме голе саблѣ страшіо, быо є при свемъ томъ некима созаклећама изложенъ, кои чудноватый сплетъ довео є све историописце у немалу забуну.

Прво созаклеће, т. є. созаклеће Говріена подобно є свима комплотима среднѣга века. У нѣму се налази осветолюбіе, честолюбива тежня, аристократно беснило, али никаквый фанатизамъ. Краль, кой се онда звао Яковъ VI. (пре него што є круну Енглезке наслѣдіо) поће єдномъ у ловъ. У нѣговой пратньи беше некій младый благородникъ по имену Александеръ Рутенъ кой га одмами у кућу Говріена, казавши му, да су уватили некогъ шотскогъ попа, кой носи сасобомъ єданъ златанъ судъ са странимъ новцима.

Яковлѣво сребролюбіе пробуди се. Доста несмотрено, премда є у овомъ случаю требао да буде предосторожанъ, ступи у ову удалѣну кућу. Цѣль созаклетника беше та, да се нѣгове особе дочепаю, па да є у утврѣеномъ замку Фарнкастру затворе или убію. Нигда нису были у станю, да овай случай довольно обясне.

Свагда потребитый краль, коєга су желѣ увекъ нѣгова средства превазилазила, да се лако преварити; али опетъ узме сасобомъ неколико свои найверніи пріятеля. Приме га съ великимъ страхопочитанѣмъ; али кадъ є искао вина, дуго є дао на себе чекати служитель, докъ му є донео.

Казали су му, да є попъ съ дукатима у кули затворенъ. Понуде краля, да самъ тамо отиде и обећано му благо прими. Али у кули се налазіо єданъ совршено наоружаный човекъ, именомъ Хендерсонъ, кой, као што се доцніе дознало, ніе никако знао, за какву су га цѣль тамо поставили. —

После ручка дигне се краль; нестерпѣльивъ, да види судъ съ дукатима напунѣнъ, позове Александра Рутена, да га у кулу одведе. Обойца проћу крозъ дугачкій ходникъ готическогъ замка. Рутенъ затвори иза себе сва врата, и уће напоследку са своимъ пратіоцемъ у кулу, гди наоружаногъ Хендерсона опази. Зграби одъ нѣга мачъ и управи га на прси кралѣве.

„Вы сте мой зароблѣникъ!“ рекне Рутенъ. „Опоминѣте се крвавогъ скончаня мога отца, кога сте дали погубити: свако є противленѣ немогуће. Предайте се, или ћете погинути.

„Шта оћете вы одъ мене?“ запита га Яковъ, кой є быо обично яко страшльивъ, а садъ се чиняше, да се мало ослободіо!

„Мы неиштемо ни вашу крвь, ни ващъ животъ.“

„Зашто нескинете шеширъ кадъ съ вашимъ кралѣмъ говорите?“

Рутенъ скине шеширъ съ главе.

„Шта иштете вы сада?“ продужи Яковъ.

„Ваше обећанѣ.“

„О чему?“

„Мой ће вамъ братъ казати.“

„Дакле, некъ доће вашъ братъ.“

Рутенъ се удали. Кадъ се нађе краль самъ съ Хендерсономъ, упита га, шта то све значи. „Я богме незнамъ, одговори служитель.“ Али Богомъ се заклинѣмъ, да вамъ се ништа зло неће случити, докъ будемъ я живъ.“

Да бы пратіоце краля удалили, одъ кои є сала іоштъ єднако пуна была, послуже се созаклетницы єднимъ средствомъ, коє є само некимъ непредвидимимъ случаємъ свою цѣль промашило. Єданъ одъ ньи уће брзо унутра и рекне, да є краль крозъ єдна мала стражня врата изъ замка изишао и у соколову шуму одяшіо. Сви се одма подигну и поитаю къ ньиовимъ коньима, кои су оседлани и зауздани на ньи у авлій чекали. Глава созаклећа Говріенъ стане найживлѣ викати. „На конѣ!“ пратіоцы краля стану подозревати, и кадъ вратара сретну, упита га Херцогъ Леноксъ: „Краль є дакле отишао?“

— Ніе, господине! одговори вратаръ.

„Говори истину, Били, єл' краль іоштъ овде?“

— Тако ми моє душе господине, онъ є іоштъ овде.

„Ты лажешъ“, викне громовитимъ гласомъ Говріенъ. „Краль є изишо изъ замка крозъ мала врата.

— Ніе могуће, господине. Ключъ одъ тій вратій у момъ є цепу.“

„Ово обстоятелство умножи сумню благородника, но они оставе опетъ замакъ. Ал' текъ што су неколико корака учинили, чую наєданпутъ неко викане. Они познаду гласъ кралѣвъ, погледаю на кулу, на коіой є пенцеръ отворенъ стаяо и усмотре Якова, гди се бори съ єднимъ човекомъ, кой га є за гушу уватіо.

„Помагайте, помагайте“, викаше онъ. Оће да ме убію.“

Нѣгова пратня устреми се къ вратима, ал' нађе ій затворена. Свако покушанѣ, да ій разбію, беше осуећено, чега ради почну се найлакши узъ зидъ къ пенцеру горе пеняти.

„Издайниче“, викаше єданъ дигнувши мачъ на Говріена, ты си хтео краля убити. Брани сада самъ свой животъ.“

„Я знамъ на прагу мога замка умрети“, одговори онъ, и извуче у исто време и мачъ и ножићъ.

Кадъ пратіоцы кралѣви у кулу продру, виде гди Рутенъ краля іоштъ єднако за гушу држи и мучи се, да га на землю обори.

„Прободите га у трбу“, викаше Яковъ. Онъ носи на прсима панцыръ.“

Хендерсонъ стаяше недвижимъ у некомъ удалѣнію. Єданъ служитель, кой є сокола на рукама држао, пусти га да лети и прободе Рутена двапутъ у трбу. Яковъ счепа обема рукама смртно ранѣногъ и бацы га преко басамака. Одма затимъ укаже се Говріенъ, са шлемомъ на глави и са двема сабляма у рукама. Рамсай, єданъ благородникъ изъ кралѣве пратнѣ окупи и свали га на землю. —

Нека, не манѣ драматическа позорія случила су се у кули преѣе, кадъ є Рутенъ краля самогъ са Хендерсономъ оставіо.

„Ако оѣешъ, да ме ослободишъ“, говораше Яковъ, онда отвори пенцеръ и викни мою пратню.“ Хердерсонъ послуша. Али онъ є погрешіо у пенцеру и зато нису могли чути нѣгову вику. Кадъ се о томъ увериo, уѣе Александеръ Рутенъ опетъ унутра, потруди се да веже краљу руке и рекне му: „Нема другогъ спасенія, вы морате умрети.“

„Я самъ слободанъ и владатель“, говораше Яковъ. Мене нетреба везивати.“ — Яко се боріо съ Рутеномъ, кой є хтео, да му запуши уста. Хендерсонъ тргне конопацъ Александру изъ руку, отвори пенцеръ и повиче за помоѣь.

„Ѣаво да те носи“, викне созаклетникъ.“ Дакле ты ниси одъ наши? То ѣе намъ скр'ати вратъ.“

Яковъ се трудіо, да изтргне мачъ изъ руку Рутена, а у ходнику могао се чути шумъ нѣгове пратнѣ, коя є долазила, да га ослободи.

МРВИЦЕ.

За све живо на свету природа є створила неку цѣлъ и неко теженѣ, и свакій своіой намѣри иде, трчи, гмиже, ваља се, пузи, и обично у свету догаѣа се да онай кои полако пузи пре своіой цѣли доѣе одъ оногъ кои трчи.

У вароши Н** првостепеный судъ осудіо є єдногъ на вечну робію и да му се удари съ почетка робіе 100 батина, ту пресуду Херцогъ одобри съ томъ оштроумномъ, променомъ да му се 50 батина одма съ почетка а другій 50 при свршетку в ѣ ч н е робіе удари.

Пандуръ. Господине, онай што смо му ударили 35. штапа, незна ништа за себе, оѣе да умре.

Пургермайсторъ (управитель.) Па нек' умре. Я неброимъ онога да є човекъ кои неможе отрпити баремъ 80 батина, па кадъ устане а онъ да се смеє.

Пандуръ. Али овай сирома ніе было кадаръ.

Пургермайсторъ. Я му нисамъ кривъ, што се родіо и живи меѣ' людма, а ніе човекъ, почемъ неможе да издржи све оно што се одъ човека тражи.

Пандуръ. Али овай несреѣникъ ніе се навикао на батине, єрбо ово му є првый путь сада.

Пургермайсторъ. Ко му є кривъ што га нѣгови родительи нису у школу слали. Да є у младости ишао у школу, онъ небы ни одъ 50 батина пао у несвесть, єрбо у школи човекъ изобрази не само главу него и душицу.

Кадъ є была опасность да Француска непропадне, изда правителство строгъ наметъ, да свакій граѣанинъ за спасеніе отечества даде у помоѣь половину свога иманя; єданъ пошлѣ свою злу жену, и каже да є то нѣгова половина, єръ є познато да човекъ безъ жене само є пола човека.

У Хини има єданъ обичай са свимъ противанъ европскомъ обичаю. Хинези плаѣаю свакій своме лекару опредѣлену суму, дотле, докъ се неразболе, а како се разболе, онъ престане плаѣати лекару, и донде му ништа неплаѣа докъ є годъ болестанъ, и тако лекаръ гледа што пре да му болестникъ оздрави.

Полицай. Хей ты путниче, камо ти пасошъ, неможешъ безъ пасоша овуда проѣи.

Путникъ (безъ да има пасошъ.) Я имамъ пасошъ, али на нѣму стои записано да га никомъ непоказуемъ.

Полицай. То є што друго. — проѣи слободно.

Вера.

Човекъ є створенъ одъ пра и пепела и постає опетъ пра и пепео, ако га нѣговъ духъ неовековечи.

Свакій човекъ има свою веру. И найневерніи верує онъ веруе, да неѣе никадъ болыій быти.

Само єдно неверуе нико, т. є. кадъ кажу жене и девойке колико имъ є година. У осталомъ женске нису никаква божества, човекъ ій може обожавати, безъ да имъ веруе.

Човекъ веруе найрадіе оно што жели. Особито се одликую люди у вери; они немогу никадъ доста зрели быти да постигну женско лукавство, єръ верую све.

Рибе су неме одъ створеня света; оне имаю дакле найвеѣу заслугу.

Истину може свакій чути, ал' є несме свакій изговорити. Човекъ мора по нешто и за себе задржати, што бы другима врло полезно было

Време є озбильно, ако намъ се и смешно види. Люди бы желили напредъ, и ако єдва на ногама стоє. Како ѣемо ту искати, да єданъ за другога добаръ стои?

Людима садъ неоскудѣва ништа, него новцы и повереньѣ. Єдни немаю новаца, дакле немаю ни повереня, други немаю повереня, дакле немаю ни новаца. Човекъ може далеко отиѣи ако и натрашке корача.

Само кадъ се човекъ исповеда, онда му ніе забрањено говорити.

Богъ рече: „Некъ буде свѣтъ!“ и свѣтъ бы, око насъ и надъ нами, само не у нами; за творца душевногъ свѣта поставіо є Богъ човека и дао му є чуства за орудіе.

Велика сяйность квари очи, а кадъ є помрчина, онда нашто намъ очи. А што є човекъ безъ очію? Путникъ кой се на стази нѣговогъ живота у непрестаномъ страу и туги вуче. Непостоянъ є нѣговъ коракъ и красота природе за нѣга є затворена. Онъ неможе видити нѣгове пріятелѣ, нити се уклонити одъ нѣговы непріятеля.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Подпоручицы: Іов. Конпуловиѣъ началникъ среза Раѣевачкогъ окр. подрин. — Несторъ Аврамовиѣъ нач. среза црногорскогъ окр. ужичкогъ — Павле Мутавчиѣъ нач. среза крушев. и Вас. Цукиѣъ нач. среза козничкогъ — произведени су у чинъ поручика.

— Секретаръ начал. окр. београдскогъ подпоручикъ Милошъ Станковиѣъ поставлѣнъ є за началн. среза параѣинскогъ окр. ѣуприскогъ.

— Премештени су у истомъ качеству. Началникъ среза драгачевскогъ окр. чачанскогъ маіоръ Миловань Недельковиѣъ, у срезъ туриски окр. беог. а началн. тога среза Пантелія Груиѣъ за началн. ср. драгачевскогъ. Нач. среза посавско-тамнавскогъ окр. шабач. ш.-капетанъ Радованъ ѣуриѣъ у срезъ Подцерски, а началн. ср. подцер. подпоруч. Лука Стоиѣевиѣъ у срезъ темнићски окр. ягодинскогъ. — Начaлн. среза темнићскогъ ш.-кап. Дим. Миленковиѣъ у срезъ ядравски окр. подринскогъ, а началн. овогъ ср. ш.-капетанъ Антоніе Нешиѣъ у срезъ посавско-тамнавски окр. шабач.

— Началникъ окр. пожаревачкогъ маіоръ и кавалѣръ Добросавъ Ресавацъ; началникъ окр. крушевач. маіоръ и кавалеръ Радованъ Петровићъ; и начaлн. окр. чачан. маіоръ, кавалеръ и почестни аћутантъ Нѣгове Свѣтлости Станойло Петровићъ, произведени су у чинъ подполковника.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 6. Мая.* Президентъ путоваће у Јужну Француску и задржава ће се у Ліону и у Марселю. Много се говори да ће Бунапарта томъ приликомъ и островъ Корзику посѣтити; а неки сумняю да ће ићи и у Алгиръ.

— Генералъ Бедо у писму своме одказао є да положи заклетву президенту Бунапарти.

— Француски генералъ Грамонъ приспѣо є у Шпанiи кральицы, и млоги држе, да ће просити за Бунапарту єдну одъ кћери кральице Христе.

— *Калишъ.* Нађенъ є у єдной њиви єданъ ћупъ пунъ сребрны новаца одъ године 1598. — Исто тако нашао є єданъ селякъ у Мадриту єдну оку и по стары Чески новаца.

— Изъ Ерделя пишу да се надаю да ће царъ аустр. Францъ путовати по Ерделю, и свуда кудъ се надаю да ће проћи спремаю се за дочекъ, и укланяю све знаке прошлогъ крвавогъ рата.

— Чує се да ће царъ аустриски путуюћи по Мађарской доћи да види и воєну границу.

— Кошутъ у Америки у Цинцинати было є врло лепо примљенъ, и тако є светъ врвio да су фабриканти и мајстори были принуђени заключати куће, да бы тако остали при послу.

— Свештеникъ у Костхайму кодъ Маинца, добыо є одъ Луи-Бунапарте орденъ почестногъ легіона, зато што є истый свештеникъ године 1821. кадъ є гласъ дошао о смрти цара Наполеона, наредіо те се чиніо парастосъ за покойника. То напоминѣ графъ Лаз-Казъ у нѣговимъ списаніяма, са острова св. Єлене. Орденъ предао му є француски конзулъ изъ Майнца, оногъ дана у кои є царъ Наполеонъ умро. Орденъ є спроведенъ са єднимъ пріятнымъ писмомъ попечителя внутреньи дѣла.

— *Берлинъ 19. Мая.* Данасъ у 4. сата после подне дао є Краль часть Нѣг. Вел. цару Николаю у белой дворани престолне палате, гди су њи 400 лица присутствовали. За време ручка позове Краль све госте, да напуне чаше до вршка, па онда устане и почне съ узвишенимъ гласомъ говорити: „У моє и у моє войске име, и у име свію вѣрны прайски срца напіямъ я ову чашу у здравлѣ Нѣг. вел. цара Рускогъ. Богъ да га поживи оной части света, кою му є Богъ за наслѣдство дао, и да га садржи овомъ времену, коме є преко нужданъ. Царъ Рускій одговоріо му є на Францускомъ єзыку: „Богъ да поживи ваше величество.“ Мало затимъ устане и рекне: „Я піємъ у здравлѣ краля прайскогъ и нѣгове честите войске.“ Съ великимъ одушевленѣмъ примљне су обе ове здравице одъ свію осталы гостію, само штета, што нису ови умели њиовомъ усхићеню съ єдно млога лѣта олакшати.

— *Мадритъ 3. Мая.* Данасъ су уапшени неколико Палака; тако називаю привржениke генерала Нарваєца. То су пређашньи велики чиновницы, кои іошть єднако стоє у пріятельскомъ сношенію са Нарваєцомъ. Узрокъ њиовогъ уапшеня кажу, да су нека похвалителна слова, коя су му у єдной кафани говорили.

— *Пешта.* Овде се очекує царъ Аустрійскій 24. Мая Управителство гвоздене ћупріє одредило є 10.000 фор. ср. за осветленѣ исте. У Пешти бавиће се царъ само кратко време, па ће после и по другимъ разнимъ предѣлима Мађарске путовати.

Пожунъ. Овде є изъ очаяня скочіо у Дунавъ сынъ єдногъ трговца и удавіо се. Онъ є добіо на лутріи 20.000 талира, па є све на карте проиграо.

— *Бернъ 8. Мая,* Совetованя о закону печатнѣ свршена су. Вишество гласова изразило се за проєктъ, тако, да су и слободанъ изборъ заклетогъ суда примили.

— *Паризъ 11. Мая.* Кретонъ, познатый членъ народнѣ скупштине, кой є више пута предлагао да се позову прогнани принчеви, издао є у Брислу єдну броширу, у коіой доказуе, да є обстанѣ републике у Француской немогућа ствaрь.

— *Паризъ 12. Мая.* Данасъ є почело совetованѣ о закону предаваня. Премда є самъ Луи-Наполеонъ предсѣдавао, опетъ су њи више говорили противъ проєкта истогъ закона. Неће быти чудо, ако се овай проєктъ са свимъ одбацы.

Огласи.

(37) (1—1)

Нижеподписаный извинюе се кодъ свію своій пріятеля и пріятельица, кои се зову Коста и Єлена, што ій ніе посѣтіо, єрбо тога празника ніе быо у Београду.

І. Б-ћъ.

---

(38) (3—3)

Я обытавамъ одъ данасъ у сокаку до Варош-капіе у кући Г. Армени Арменула преко пута одъ Г. Попа Панте.

Б. Калманъ

Докторъ медецине и хирургъ.

---

(39) (3—3

Долуподписаный кои є обявленіе за Словаръ просто и политично Турско-Србскій издао, умолява ГГ. скупителѣ пренумеранта, да бы до сада већъ уписане пренумеранте найдалѣ до конца овогъ месеца Мая припослати му изволили.

У Београду 13. Мая 1852. год.

Ђорђе Ћирићъ,
пироћанацъ.

---

(40) (3—3)

Подписаный има єдногъ доброгъ хата одъ 5 година старогъ на продаю. Ко жели таковогъ купити, нека се у кући Ђорђа Призренца кодъ два єлена близу школе на теразій изволи пріявити.

Ар. Лукићъ.

---

(41) (3—3)

У Абациской чаршіи № 288. има 4 врло лепа нова квадропа по найновіемъ вкусу на продаю.

Драгутинъ Драмлъ,
тишлеръ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 43. У Београду, у Петак 30. Мая. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му е годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год свуплѣ. Ко жела у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

БРИЛІЯНТНЫЙ КРСТЬ.

У 1770. години досели се у Римъ, изъ Неапля, єданъ кавалѣръ по имену Луиджи. Нѣгово фамиліярно благородство, разумъ, пріятно обхођењ и особита красота лица, наскоро му отворе врата, свію отмѣни кућа римскій. Кућа Маркиза Караліо, богатогъ, раскошногъ и наслађењу одатогъ, была є єдна између прьви кућа, гди су Напольца примили съ найвећомъ искреношћу.

Маркизъ быо є човекъ одъ 45 година и пре 15 год. оженіо се съ Юліомъ де Стараги, коя є была изъ єдне одъ найзнатніи Равенскій фамилія. Тай саюзъ быо є срећанъ, несматраюћи на грдну разлику нарави ова два супруга.

Маркизъ быо є заиста преданъ наслађењу, веселю и дружтву, а Юлія напротивъ, любила є уєдиненѣ, миръ и простоту. Изображенѣ и лепота Маркизе де Караліо, могла бы іой добавити почестно место међу найразумніимъ, найотмѣніимъ и найлепшимъ женама у Риму; но она є предпочитовала љубкость усамленя, миръ и тишину польскогъ живота, суетной светской слави и сяйности, пакъ є зато удалила се у Албано, градићъ не далеко одъ Рима, съ децомъ и слугама. „Синьоръ“, рекла є она мужу своме: „Ты се у Риму весели и за мене; а я ћу газдовати и тећи за тебе. Кадъ ти се светъ досади, онда дођи у Албано, и тамо ћешъ наћи срце пуно љубови и уваженя, према тебы.“

Маркизъ се мало противіо намери жене своє, єрбо ю є доста љубіо. Но строгость нарави нѣне, избегаванѣ и одвраћенѣ одъ балова, театра и концерта, принудило га є да то добровольно удаленѣ нѣгове жене, сматра као умложенѣ своє слободе.

„Я ћу те често походити“, говоріо є онъ: „не зато да бы избегавао светъ, као што ты мислишъ, но да бы кодъ тебе научіо кою благородну мысао, коя оживлява душу, и неосетно є враћа кь добродѣтельи.“

И тако, Юлія се одсели на добра своя у Албани, а Маркизъ остане у своме богатомъ Римскомъ двору, гди се више него икада предавао віору своій страсти.

Єдно вече дође Маркизъ у Албано.

— Жено, рекне Юліи: ты си свагда была према мени добрá и послушна. Моя заблуђења и погрешке нису ослабиле за ови 16. година дана при свой нѣжности твоіой. Я ти сада долазимъ са исповесћу, кою немогу тако лако учинити, єръ се тиче и твои интереса.

„Говори, говори, рекне Маркиза.“

— Ты си безъ сумнѣ чула о лепоти и дару господичне Броджіе?

„Оне певачице, коя є се славила на театру Сан-Карло и де ла Скала?

— Те исте. Ево већъ 6 неделя како она живи у Риму, и я самъ одма похито съ некимъ пріятельнима моимъ, упознати се съ њомъ.... Безъ фале казаћу, да ме она не прима тако ладно, као друге....

„Маркизъ, рекне му Юлія озбильнимъ гласомъ: „поштедите ме одъ те исповести, коя принуђава матеръ деце ваше, да одъ стида порумени.“

— Опрости, опрости ми, одговори Маркизъ: я нисамъ у намери да те врећамъ, и безъ предговора казаћу ти праву стварь.... Синоћъ я самъ се врло зачудіо, кадъ самъ на врату Броджіе видіо бриліянтный крстъ, кои самъ ти, пре 16. година, на данъ просидбе поклоніо.

Притомъ извади изъ џепа прекрасный крстъ одъ драгогъ каменя, кои є према свећи ослепителне зраке светлости разсипо.

Маркиза є побледила; очи су іой се неотице заклопиле она є сва дрктала. При свемъ томъ, та страшна смутня није дуго траяла. Юлія отвори очи, дркћућомъ рукомъ узме крстъ и рекне, стараюћи се показати на бледымъ устнама, осмейку радости и удовольства:

„Да! то є онъ, управо онъ, мой свадбеный крстъ. Оћешъ ли ми опростити, што самъ одъ тебе затаила, губитакъ тай. Овай драгоцѣный залогъ, нашегъ саюза, украли су одъ мене, на неколико времена, пре могъ долазка у Албано. Лоповъ се вешто сакріо, не мотрећи на сва моя истраживаня.

— Єли подозренѣ твоє пало на кога одъ слугу?

„Ни на когъ, ни на когъ. Но садъ ће ми быти лако да кривца пронађемъ: я ћу поћи съ тобомъ у Римъ; тамо наше узаймно старанѣ, одкриће може быти крадљивца и предати у руке правосудія.“

— Болѣ да избегнемо криминалный процесъ рекне Маркизъ, садъ є крстъ у твоимъ рукама и све є свршено... Я самъ обећао Броджіи таки исти начинити. Није ли болѣ потрошити неколико хиляда талира, него се уплећати у безкрайный процесъ? Я се радуемъ, што ти и подруги путъ могу предати тай знакъ чисте супружеске верности.

Лице Юліе није више било бледо, очи су њене оживиле и сіяле некимъ преестественымъ блескомъ.

„Нисиль дознао одъ Броджіе, рекне она, име тогъ човека, кои іой є дао тай крстъ.“

— Нисамъ, но надамъ се да ће ми она казати.

„Дакле казаће ти“, рекне Юлія ватрено.

— Казаће одговори Маркизъ съ радостнымъ погледомъ.

„Маркизъ, я ћу ићи съ тобомъ у Римъ. То є већъ рѣшено. Я нећу парницу; не, но само любопитство... ты знашъ да се любопытство жене неможе противити подобномъ искушеню. Дозволи ми дакле да пођемъ съ тобомъ; тымъ ћешъ ме двапутъ учинити срећномъ.“

Маркизъ ніе никада одбацао молбу жене своє. Отиду дакле обоє у Римъ.

Други данъ после њиногъ долазка у Римъ, на брегу реке Тибра не далеко одъ замка Караліо, нађу трупъ Кавалера Луиджи. То убійство учини велику ларму. Римска полиція почела є испытивати, и по сведочби єдногъ рибара, увате у замку Караліо младу Арапку, коя є была у служби кодъ Маркизе, одъ самогъ нѣногъ детињства.

Мика (име младе арапке) призна преступленѣ, коимъ су є бедила, и каже сва обстоятелства:

— „Я самъ любила Кавалера Луиджи; рекне она судіи, и мыслила самъ да и онъ мене люби. Због нѣга я самъ украла одъ моє госпоће бриліянтный крстъ. А кадъ самъ дознала, да га є онъ поклоніо Броджіи, ту драгоцѣность, коя мене толико каяня кошта; и кадъ самъ се уверила, да ми є кавалеръ неверанъ, почела самъ мислити о освети. Други данъ после могъ долазка съ Маркизомъ у Римъ, назначимъ му састанакъ, у пол ноћи у єдномъ павильону баште наше, и тамо после жестоки прекора због неверства, заклала самъ га. Потомъ самъ бацыла трупъ нѣговъ у Тибаръ, надаюћи се да ћу га тамо сарапити за свагда; но Богъ ніе хтео оставити и ово другого преступленѣ моє безъ казни... Ясамъ садъ готова умрети!

Сва обстоятелства давала су овой исторіи, цео карактеръ истине.

У оделу Луиджія нашли су цедулю, коіомъ є позватъ на несретный састанакъ. Она є была написана рукомъ Мике, и на њой є было нѣнъ подписъ.

Рибаръ такоћеръ познао є у Мики, ону жену, коя є бацыла Луиджія у Тибаръ.

Судъ осуди преступницу на смртъ; и она съ найвећимъ спокойствомъ саслуша пресуду.

Папу су молили да помилує несрећницу.

„Я бы то радо учиніо, одговори првосвештеникъ, когъ никадъ ніе варала прозорљивость; но немогу. Надамъ се да ће Богъ смекшати срце правогъ преступника, и арапка быће избавлѣна. Ту є тайна, коју неможе објаснити правосудіе людско. Да оставимо провидѣнію: оно неће заборавити праведне.

Нѣгова се надежда заиста испунила.

У тай сами данъ, кадъ су Мавритянку водили на губилиште у ономъ тренућу, кадъ є она пеняла се на стезене нѣгове, дигне се изъ далека вика: опроштай, опроштай. Тай узвикъ повтореный народомъ, задржи извршенѣ казни.

Шта се свршило у замку Караліо:

Маркиза видећи, да ніе никако могла избавити арапку, ніе хтела допустити, да великодушна девойка, жертвовавша себе, за избавленѣ нѣно, буде казнѣна срамномъ смрћу. —

Съ юначествомъ и ладнокрвіемъ, Римлянке достойнимъ, спреми све шта є нуждно за смрть, и кодъ постелѣ своє дозове два апостолическа протонотарія, свогъ духовника и мужа.

„Маркизъ, рекне она мужу: после неколико минута: Я ћу предстати суду Божіемъ. Онъ ће ми опростити, безъ сумнѣ, єръ умиремъ съ покаяніемъ. Хоћешъ ли ты неумолѣнъ остати, да ми не опростишъ, као што є црква опроштай даровала, сузама моимъ, молбама, момъ чистосрдечномъ покаянію.“

Маркизъ у место одговора, крепко є стегао руку, изнемогавше жене.

„Маркизъ“, продужи Юлія: „Я самъ ты была верна пуни 15. година. Петнаестъ година! Тай данъ, кадъ си довео у кућу нашу кавалера Луиджія, я самъ те изневерила. Тай човекъ очарао є мой умъ, срце, очи — и я самъ се нѣму предала. Онъ є было сирома, ніе ништа више имао, осимъ знатногъ имена; я самъ хтела усладити му животъ и постала самъ лоповомъ.... да, крадльивцомъ због нѣга! Бриліянтный крстъ, кои си ми тако благородно повратіо, саставля само малу частъ онога, што самъ му поклонила. Та безумна и срамна страсть, изясни ће ти бавленѣ моє у Албано. Я самъ хтела окушати удовольство порока, негубећи споляшньость добродѣтельи; хтела самъ показивати се и у напредакъ честномъ строгомъ, брижльивомъ а была самъ манѣ чиста, и строга одъ тебе, више самъ трошила, него ты у свима разкошіяма твоимъ. Тай човекъ начиніо є ме варалицомъ. Моє ослепленѣ было є велико. Последньи твой у Албано долазакъ отворіо ми є очи. Я самъ дознала, да имамъ соперницу, заклела самъ се на освету, и осветила самъ се; Маркизъ.... Луиджій погинуо є одъ моє руке. Да! ова рука, коя є садъ тако оладнила и отежала, сюрила є гвожће освете, у нечисто нѣгово срце!

— Кћери моя, рекне духовникъ, подижући надъ главомъ Юліе распятіе, шта то говоришъ?

Непресецайте светый отацъ мой говоръ: то є моє последнѣ признанѣ.

„Мика, моя мила Мика, коя є изъ преданости къ мени, казала да є она то убиство учинила, ніе ништа знала о томе“, продужи Маркиза“, „Я самъ іой дозволила да узме на себе тай страшни одговоръ. Мислила самъ избавити ню, и избавити себе. Моя усиленя остала су безъ успѣха. Она є осуђена... но нетреба да буде погублѣна, зато што я моє преступленѣ одкривамъ! Спасите є Маркизъ; избавите; ова исповесть довольна є да се кукавицы скину окови коє незаслужуе. Што се тиче мене.... Мачъ закона неможе ме казнити: я самъ већъ изванъ людске власти. Опрости ми благородный муже... благослови ме светый отче....

Маркизъ є хтео на челу Юліе полюбцемъ запечатити опроштенѣ, но свештеникъ му рекне.

— Предъ вама є трупъ, Маркизъ. Молите се Богу за душу ваше жене, и помислите о своммъ спасенію.

— Шта!... моя Юлія... дрекне Маркизъ.

— Мртва: одговори свештеникъ: Она є себе отровала.

Маркизъ Караліо, было є тако пораженъ овымъ догађаємъ да є одма отишао у Манастиръ, гди є у калуђерскомъ оделу оплакивао судбу жене своє, и моліо се Богу за свою и нѣну душу.

ТЕСТАМЕНТЪ.

Чисто небы човекъ вѣровао, шта много коєшта наука рачунаня покушава, да може учинити. Ово у Штрасбургу єданъ учитель рачуна оставіо є слѣдующій теста-

мент: „Мой многопочитованый дѣдъ, Просперусъ, наставляо ме є у писаню и рачунаню. Єдва самь стигао осму годину, кадъ ми є єдномъ показао, да бы се каква главница за 100 година 131 путъ умножила, кадъ іой се небы дирало у лихву одъ 5 на 100, него бы іой се та сваке године додавала. Моя пазливость чиняше се као да се допала момъ дѣду; онъ извади 24 ливре изъ џепа, па ми съ некимъ одушевлѣнѣмъ, кога се и садъ живо сѣћамъ, проговори: Мое дѣте, мисли о томе докъ си годъ живъ, да са штедньомъ и вѣштимъ рачунанѣмъ ништа на свету ніе немогуће човеку. Ево ти покланямъ 24 ливре, однеси ій къ момъ пріятелю, трговцу Н. Н. кои ће ти ій изъ любави прама мени примити у свою трговину. Сваке ћешъ іймъ године додавати лихву одъ ньи, па єдномъ при твоіой смрти можешъ одъ ньи какво смирено заведеніе основати. — Я самъ послушао нѣгову заповѣсть. Одъ 24 ливре постале су одъ оно доба одъ єдно 62 године 500 ливрій, кое я, силомъ овогъ тестамента, дѣлимъ на 5 єднаки частій и наређуемъ, да се неузимаю натрагъ, него да іймъ расте лихва на лихву подобно оныма првыма, кое є мой дѣдъ оставіо, али тако, да се та употреби: Прва ће петина за 100 година толико изнети, да ће се њоме моћи насути и обдѣлати она бара, што є покрай мѣста, гдѣ самъ се я родіо. Одъ друге петине, 100 година доцніе, нека се установе осамъ награда за подизанѣ земљодѣлства, наука и т. д. Одъ треће петине, сто година доцніе, нека се по цѣлой Француской подигну 100 патріотичны займодавница, у коима ће се давати новаца у заямъ безъ лихве сваком прилѣжномъ и поштеномъ грађанину. Далѣ да се у найзнаменитіимъ варошима подигну 12 домова за збирке умѣтнички стварій и 12 явны књижница, свака одъ овы да има 100.000 ливрій годишњегъ прихода, да бы се 40 заслужны и учены людій могли издржавати. Одъ четврте петине, 100 година доцніе, да се 1000 новы варошій сазида, одъ кои ће у свакой живити 150.000 людій. Ако се у цѣлой Европи небы нашло толико новаца, онда валя накуповати непокретны добара. Найпослѣ одъ послѣдње петине, послѣ 500 година, нека се исплате найпре наши француски државни дугови, па ако достигне и енглески, изъ благодарности за невтоново найболѣ дѣло, свеобшту науку о рачунаню. Извршители тестамента, ньи шесторица, нека се изаберу одъ найпоштеніи людій, и свакій одъ ньи нека при своіой смрти наименуе свога послѣдователя. За свой трудъ нека они одъ четврте петине одкину неку малу часть одъ 32 миліона и међу собомъ подѣле.“ Тако гласи тестаментъ. — Нека садъ ко рече, да човекъ немисли!

МРВИЦЕ.

Надежда.

Любезный читатељи и читатељке! Нешто самь мало промукао, и зато несмемъ много говорити, али при свемъ томъ усилићу се, да мой гласъ колико више могу подигнемъ, надаюћи се да нећу глувима говорити.

Надежда любезни читатељи представля намъ се у виду ленгера. Надежда є ленгеръ живота; али шта помаже ленгеръ, кадъ надежда нема дна? Срби се одавна падаю, и зато ніе чудо, што су стерпљніе изгубили.

Надежда є мати стрпљнія; стрпљніе народа есть ленгеръ владателя.

Истина! судба мисли съ вама врло добро? Она вамъ вальда зато недае ништа, да бы свагда имали нечемъ надати се; єръ човекъ є безъ надежде найядніе створенѣ, едно ништа у пространомъ свету, онъ є човеколюбацъ пре створеня света, цветъ безъ росе, риба безъ кост'ю, телалъ безъ беле џигерице.

Надежда є стубъ државногъ живота. Стрпленѣ и нестрпленѣ стваряю вечность.

Читатељи! немойте о вечности сумняти. Ако вамъ є обећано, чекайте, вальда ће се испунити, ніе дуго до века. —

Вечность мора быти, кадъ стерпленѣ изгубимо, єръ у нестрпленю єдно трепуће постає вечность.

Кадъ небы вечности было, како бы зaљубљени могли задавати єдно другомъ *вечну верность*? кадъ небы вечности было, како бы човенъ *до века* у неизвестности живіо.

Надежда є обично сладка обмана, коя лакомисленогъ човека успавлюе. Надежда окружава колевку, прати човека крозъ цео земный животъ и бори се са самомъ смрћу. Нетреба само мислити, да надежда и очекиванѣ єдно исто значи. Люди се надаю у некога, одъ кога се нема шта очекивати, и надаю се млогомъ, што немогу дочекати.

Добромислећи, кои све верую, они се и надаю найвише. У добромислећима ніе оскудица, него, излишество

Излишество и оскудица єсу два противоположена края у овомъ земномъ животу. Єданъ плива у излишеству а други умире одъ глади.

Вера и надежда єсу божествене добродѣтели, кое ћаволи млого пута на зло окрећу. Аминъ!

О ШУМАДИНКИ.

О Петрову-дне свршава се прво теченіе Шумадинке Шумадинка за ово пола године имала є довольно пренумеранта, и млоги ће се зачудити кадъ кажемо да поредъ свега тога Шумадинка нестои добро. — Да бы предметъ о коме говоримо овде, ясніи было, то да почнемо историю Шумадинке одъ првогъ нѣногъ постанка па до данасъ.

Прва Шумадинка (одъ 1850.) коя є излазила єданпутъ на неделю, имала є 740 пренумеранта, одъ коіи 260 нієсу платили, они кои су за годину платили, добіяли су далѣ Шумадинку а потомъ я самъ уговоріо и платіо за ньи, те имъ се са *Војводањкомъ* за оне претекше новце надокнадило; и тако могу рећи да због оне прве Шумадинке, осимъ мене ніе нико други имао штету. Рачунъ є оне старе Шумадинке свршенъ, они кои нієсу платили, нека имъ є богомъ просто, я имъ нећу нигда тражити, а ако є коме пропао кои цванцикъ сбогъ старе Шумадинке, нека ме увѣри о томе, я ћу му надокнадити.

Съ почеткомъ ове године почела є Шумадинка опетъ излазити. У позиву моліо самъ да се новци напредъ пошлю. До нове године послало є ньи 42 пренумеранта новце, 230 послало є само своя имена, съ тымъ обећанѣмъ да ће одма како изађе првый брой, платити. Садъ съ толико пренумеранта, и одъ кои ни пола нієсу платили, почети издавати єданъ листъ, кои є съ овако великіемъ трошкомъ скопчанъ, толико значи, колико метути у предрачунъ, сваке по године 100 # ц. за артію и у Типографію изъ своегъ џепа платити. Я се нієсамъ дуго промышлявао, помыслію самъ: „твои читатељи невѣрую тебы, да ти пошлю новце напредъ, є добро, вѣруй ты њима.“ И тако одма у првомъ брою огласіо самъ, да ће се Шумадинка давати на вересію. Одма 5. Јануарія было

є 320 пренумеранта; 8. Јануарія было є: 465. до 12. Јануар. порастао є брой пренумеранта на 627. 17. Јануара было є 850 пренумеранта. 19. Ян. подигао се брой на 960. — До 22. Ян. толико є предбројника было да самь у 7. броју Шумадинке био принуђенъ обявити, да се немогу више добити они броєви кои су до тогъ времена изашли, и сбогъ тога престало се далѣ пренумерирати. Пренумеранта као што свак' види, было є доста, я самь био съ њима задоволянъ, и употребіо самь сво моє врієме да и они буду са Шумадинкомъ задовольни; зато нієсамь ни трошка, ни труда, ни самогъ здравля штедіо. Првогъ и другогъ месеца редко є ко нашаліо се да плати, и то найвише изъ окружны места. Чешће самъ опоминяо и моліо да пошлю новце, но то є свакій примао за шалу, и после свake те опомене платило є њи по 20—30. а остали чекали су, и сада чекаю. У месецу Фебруарію огласимъ, да ко неплати до конца месеца Марта, преста ће му Шумадинка долазити — онда су млоги платили, а єдно 30 њи писали су да имъ се новине далѣ нешалю, а за прошла 3 месеца да ће платити, одъ кои само су 12 до садъ платили; са свію страна пакъ писано є да се свима шалѣ и после Марта, а за наплату да немамъ бриге, млоги су тако учтиви были, да су писали, ако имъ се далѣ одъ Марта месеца Шумадинка нешалѣ, да неће ни за она три месеца платити; шта самъ друго знао радити него печатати за све, и пустити да се свима експедира. Свакъ себы нека представи колики є то трошакъ, артію набављати, хиљаду комада печатати, и колико ту треба руку да се за два сата, а кадъ кадъ и за краће вріємо, све то савіє, адресира, и да се стигне пре негъ што пошта пође, а свакій читатель изъ окружія зна да се іошть ни єданъ брой нієодъ поште одоцніо, као што и у Београду знаду да се о момъ трошку свима разнесе уредно. — Садъ Шумадинка има 930 пренумеранта, па да є половина њи платило, онда неби учредникъ мѣсто Мироћіе, морао писати облигаціе. Ево равно три месеца, како два разносителя купе вересію по Београду, па и опетъ нієсу половину скупили. Кодъ неки є за ова три месеца, трипутъ искано, па опетъ нієнаплаћено. Неки кажу дођи другипутъ, неки кажу: нієми се трефило, неки кажу: платићу о Петрову-дне, а некій одлажу чакъ за нову годину. Млоги кажу: Ясамъ платіо, єръ я нећу ни десетъ пара сирћета узети докъ неплатимъ. Неки опетъ чекаю докъ се сасвимъ сврши Шумадинка, па онда да плате и кажу: готово за готово, тракъ чаша, тракъ пара. Гди кои были су тако учтиви, да іошть изгрде оногъ што имъ поднесе квиту да плате, говорећи: Нећу я утећи изъ Београда, и шта ми ти иштешъ, кадъ я учредника вићамъ свакій данъ па ми онъ нигда нієспоменуо. И тако стотине другій извинения коє самь позаборавьо. Међу тымъ фала онима кои су одма плаћали. Изъ окружны места шиљана є предплата такође. — Млоги су плаћали као одъ беде. У Београду по већой части плаћали су у рубляма, на коима свак' зна да се губи, изъ окружны места опетъ ће гођъ кои калпъ ирмилукъ беше, тай є дошао за предплату Шумадинке, коє немогу ни у 18, а камоли у 22 гроша потрошити и одъ коих' по ће коє неће нико ништо да прими, и тако морамъ ій чувати чакъ до светогъ Саве, да ій у пуной вредности дадемъ на фондъ школскій. Писанѣ и подписаванѣ квита, писанѣ писама и одговоръ свакоме кои плати, да є нѣгови 7 цванцика срећно и благополучно у Београдъ приспѣло, рачунанѣ и бележенѣ ко є платіо, а ко ніе, и друге овакве ситнице, по кадъ кадъ више су ме посла и труда стале, него писанѣ Шумадинке.

Зато овде последньи путъ опоминѣмо и молимо све оне кои нієсу платили, нека засецаюћу предплату што прієпошалю. Изъ окружны места по пошти. А изъ Београда кои зна да ніе платіо, нека буде тако добаръ, и нека пошалѣ управо у Учредничество Шумадинке, єрбо мене є већъ срамота шиљати и искати.

Одъ неко доба млоги примѣчаваю, да є Шумадинка мршава, и да ніе као што є была, томе є само узрокъ рђаво плаћанѣ. Одъ Петрова-дне Шумадинка почеће новъ свой животъ. Сви лепши предмети остали су за идуће полгодіе. Мироћія и Мрвице бы ће продужене, путничка писма ићи ће далѣ крозъ Швайцерску, а по томъ крозъ Француску у Паризъ, одкле ће свакій читатель видити Паризъ у найзнаменитіимъ данима, т. є. 1848. год. кадъ є почела буна, доцніе прећи ће се у лієпу Италію и устарый Римъ, путничка писма бы ће безъ свршетка, а надамо се да ће коє путничко писмо быти и изъ путованя по Србіи. — Све што знамо да наши читательи радо читаю, бы ће ставлѣно у Шумадинку. Овимъ позивамо све досадашнѣ и будуће пренумеранте, нека изволе за наступаюће полгодіе *новце послати*. И да не бы было толико главоболѣ, и већегъ трошка него прихода, являмо, да никоме одъ петровадне нећемо шиљати кои до то доба небуде новце за идуће пола године послао. Изъ окружны места могу одма новце по пошти послати, изъ Београда пакъ, ко жели имати далѣ одъ Петрова-дне, нека изволи послати предплату у Учредничество Шумадинке. Нико неће се у протоколъ пренумеранта пре уписати, докъ неплати и потоме никакве квите и преписке нієсу потребне, докле кои плати дотле ће и добіяти. И да бы се болѣ о томе увѣрили, кажемъ, и паки словомъ велимъ: Свакомъ без' разлике, кои одъ Петрова-дне почне добіяти Шумадинку без'да є напредъ платіо, даємъ савршено право предъ свима читательима да є никако и неплати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— По чувеню можемо явити, да є досадашньи физикусъ окр. пожаревачкогъ Аћимъ Медовићъ, поставлѣнъ за столоначалника поп. внутр. дѣла при одѣленію санитета.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 16. Мая.* Законъ о обучаваню узима се натрагъ и подлеће ће новомъ прегледаню. Онъ ће быти за министра Форстула првый важанъ посао. Рђавъ пріемъ истогъ закона шкодіо бы свакомъ другомъ али нѣму, кои кодъ двора добро стои и у правомъ смислу ніе ништа друго, него одзивъ президентове идее, неће ни найманѣ квара учинити.

— Ламартинъ предузеће путованѣ на нѣгова восточна добра, и кажу да ће сада тамо подуже остати, а може быти, да се отудъ неће више ни вратити.

Данасъ ће се венчати Г. Персиньи са Принцезомъ де ла Москова. Осимъ Принца, домаћи официра и неколико сродника младе и младоженѣ неће више нико быти.

Іоакиму Мирату подићи ће се споменикъ у нѣговомъ мѣсту роћеня Кахорсу.

— Изъ Алгира являю, да се на границы мароканской између Француза и Бенишаса крвавый бой догодіо. Арапи броє 150 а Французи 50 войника изгубљени.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 44. У Београду, у Вторникъ 3. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

УДВОЙ.

Кадъ се изъ Турина у Шамбери путує, заустављаю се поштанска кола у Сузи; путницы преноћиваю обично тамо, и сутраданъ рано прелазе преко брега Цениса. (Мон-сни.)

Кола, на коима самъ у Француску возіо се была су сасвимъ пуна, и личила су на вавилонскій торонъ, у комъ су се разни народи добро или рђаво представлѣни, налазили.

Ніе се было іоштъ смркло, кадъ су се кола предъ поштанскомъ гостилницомъ у Сузи зауставила. Я предложимъ єдномъ момъ земляку, некомъ младомъ парижліи, да прегледамо іоштъ остатке древности, коє се у Италіи налазе. Овде є было тріумфалный сводъ, за честъ Августа одъ Римляна подигнутъ, одъ мермера и лепогъ зидарскогъ вкуса, кои се осимъ надписа сасвимъ читавъ сачувао.

За време нашегъ одсутства дошла су и друга кола у поштанску гостилницу; и ова су была путницима напуњена, и наши сопутницы ползуюћи се нашимъ одсуствомъ, заузели су наравно найлепше собе у гостилницы. Остала є само іоштъ єдна соба съ два кревета, кою су за насъ задржали. Мы нађемо у оџакліи наложену ватру и нашу вечеру готову.

Я нисамъ нимало познавао мога собногъ друга, кога ми є воля угостительове жене наметнула; но мы смо и у Турину у єдной гостилницы обитавали; мы смо заєдно путовали, и мы смо се заєдно съ тріумфалногъ свода вратили; на путу ніе нуждно више да се познанство учини, у осталомъ морали смо се вольи бирташице покоравати, ако небы ради были, да съ коньима заедно у кошари спавамо, соба съ два кревета отетъ є боля, него спаванъ у штали, или подъ ведримъ небомъ.

Изъ нужде добродѣтель правећи, посадимо се за асталъ, почемъ смо неколико учтиви речій променули. Вечера є была, сходна земальскомъ обичаю, т. є. одвећъ рђава. Дамо донети єдну флашу якогъ Астискогъ віна; нѣгова жаркость оживи нашъ изнемоглый разговоръ, и на свршетку вечере, разговарали смо се тако поверително, као да смо вайкадашньи пріятельи.

Садъ смо єданъ другомъ приповедали, шта смо видили, и шта намъ се у путованю нашемъ по Италіи случило. Французи у свима стварима иду брзо къ цѣли; нетреба млогогъ времена, да човекъ кодъ ньи поверенъ добіе, и ово поверенъ прешло є у одкриванъ туђій тайни, єръ мы имамо, као што се говори, погрешке добры свойства. Немарећи, да ми самъ своє тайне одкріе, у коима є нѣгова суета себи найлепше роле одредила, господинъ Н** коме є може быти піемонтескій Бахусъ мало више одушевленя уліо, почне на несрећу приповедати єданъ случай, кой се прошле зиме у Флоренцу догодіо.— Єдна млада Енглезкиня, и єданъ младъ Енглезъ, коєга є име несмислено споменуо (я ћу се чувати, да нѣговой несмотрености неслѣдуємъ.) Была су главна лица ове смешне историе, коє му є самъ Херой догађая саобштіо, подъ условіемъ, да никомъ на свету некаже, и овай при свемъ томъ ніе ни найманъ маленкости прећутао.

Танкій зидъ одъ дасака раздваяо є нашу собу одъ єдне друге собе, у коіой су путницы за асталомъ седили, проводећи ноћь као и мы. Зидъ є было тако танакъ, да се съ маломъ пажньомъ могло чути, шта се у другой соби догађа; али у нашимъ разговорима удубљени, нисмо слушали, шта наше комшіе диване; само смо познали да су Енглези и да ньи двойца има.

Примѣтіо самъ, да су се у ньиовой соби ућутали, одкако се почело приповеданѣ о Флоренцу. Међутимъ мой другъ продужавао є свою приповедку у већъ започетомъ тону, зачињаваюћи є понекадъ съ веселомъ шаломъ, кадъ ал' наєданпутъ зачу се ларма у оближньой соби и то по Енглезки. Нисамъ ништа друго чуо, него неке гласове незадовольства, кои узрокъ ніе ми познатъ было, али мога друга видимъ, гди наєданпутъ савъ побледи; речи му изумру на устнама.

— Шта вамъ є? вама ніе добро? запитамъ га я.

— Благій боже! одговори онъ; шта самъ я учиніо? Овай гласъ... я се неварамъ, то є онай истый гласъ.

— Кои гласъ?

— Та гласъ оногъ Енглеза, о комъ самъ вамъ приповедао.

— Ніе могуће! то бы морао быти особитый случай.

— И есте, безъ сумнѣ. Шта да се ради?

— Я незнамъ овде никаквогъ лека, тако изненада.

— Безъ сумнѣ, онъ ће овамо доћи.

— То може лако быт. Мы ћемо га очекивати, а вы се међутимъ повратите.

— Шта ли морамъ искусити овде!

Н** ніе се преваріо и єданъ одъ она два Енглеза, было є зайста оно лице изъ приповедке. Скоро затимъ чуємо лупу на нашимъ вратима, и опазимо оба наша комшіе, гди къ нама улазе. Поменутый Херой, єданъ младъ човекъ, одъ прилике 22 године, личіо є на оне кавалѣре, коє ньиове фамиліе по свршетку наука на свеучилиштама Оксфора и Камбрица, у светъ шилю, да се больма изо-

бразе (а они се често избезобразе) и шта є найважніе и найпомодніе, да се са свойствама развраћеногъ путника у Енглеску поврате. Онай другій мого є имати око 45 година; нѣгове тихе и флегматичне черте, давале су му изгледъ Ментора, и я самъ се надао, да ће се стварь моћи на лако изравнати.

Ова два млада човека, одма се познаду, єданъ здраво лютитъ, а другій због сумнителногъ положеня мало збуњенъ, осећаюћи се, да є кривъ.

„Господине“, проговори Енглезъ гласомъ заповедаюћимъ и гордимъ, „вы сте учинили гадно злоупотребленѣ мога повереня; я самъ дошо, да одъ васъ удовлетворења иштемъ. Ваше владанѣ ніе вредно єдногъ честногъ човека, я закгевамъ да вы съ места. . .“

— Пріятелю мой, мой драгій пріятелю“, уће му нѣговъ другъ у речъ, „ваша є стварь праведна, немойте є вашимъ бесниломъ покварити. Будите спокойни, као што свакомъ правомъ Енглезу пристои. Ово є доста ясно да є овай господинъ кривъ, што є поверену му тайну одкріо, и онъ самъ неће то одрећи. Ако є толико поштенъ да нѣгову кривицу призна, онда васъ таково удовлотворенѣ може задовольити. Заръ треба. . .?

— „Не, не“, повиче младый Енглезъ: „овогъ господичића треба научити памети, оћу да му читамъ буквицу какву я знамъ.

— Узмите се у паметъ, рекнемъ му я, єръ васъ буквица може скупо стати.

Н** доће къ себи одъ прве забуне, и онъ привати речь.

— „Ако ћете быти тако добри“, рекне онъ увређеноме, „да престанете викати, и ако ме саслушате, онда ћу вамъ дати нуждно изясненѣ; али будите уверени, я самъ готовъ да вамъ се изяснимъ, али не само съ єднымъ гласомъ.

„Онда нека вамъ моє изясненѣ за управленѣ служи“ одговори Енглезъ, коєга природна живость была є увећана великимъ чашама якога пунча; изясненѣ, коє є овде нуждно, може се само съ пиштольима дати.

— Я вамъ га и нежелимъ на другій начинъ дати, одговори му мой другъ, єръ є таково изясненѣ найкраће.

Бадава самъ се трудіо да ій помиримъ; бадава є покушавао Енглезовъ Менторъ, да му свою ладнокрвность уліе, напослеку заключе, да сутра рано изаћу на удвой. Сведоцы препирке морали су быти наравно и сведоцы удвоя, Енглези оду у њиову собу.

— Свако изясняванѣ овогъ непріятногъ догаћая было бы сада излишно“ рекнемъ я Г. Н** „зло є учињено я му незнамъ лека. Међутимъ лезите вы и спавайте, а мени се неспава зато ћу іоштъ мало кодъ ватре седити, докъ ме санъ неовлада.

— Вы имате право, єръ самъ и онако уморанъ; али ако се на време непробудимъ?

— Умирите се, я ћу се зато побринути.

(Край слѣдує.)

МРВИЦЕ.

(Любовь.)

Има єданъ начинъ любови, кои ни єдномъ одъ насъ ніе странъ, а то є самолюбіе. Свакій є човекъ суєтанъ, то му лежи у природи. Потребе, коє суєта ише, єсу највеће, што му валя намирити. Пакостный светъ говори, да су и женске суєтне; я верујемъ, та све су радости на свету суєтне.

Горећe є срце символъ любови, и сами залюблѣни стоє као на углѣвлю.

Срце є безъ любови, или деспотична држава, или република. Срце съ любови єсть уставна држава съ две камере. Изборъ ніе тежакъ, єръ за обе камере само се єданъ депутирацъ бира, и таковый може имати и манѣ одъ тридесетъ година. Све се титуле укидаю, єдно другомъ каже Ты.

Безъ саревньивости нема любови. Али има нека любовь къ старимъ обичаима, у коіой немамо узрока быти саревньиви.

Любите се узаймно, да бы се о задатку вашегъ живота сложили! Любите се као браћа, али не као сестре, єръ се ове често свађаю; и пружите єданъ другоме руку помиреня, кадъ вера на найвероятніе стане граничити, и кадъ надежда клоне.

Отачастволюбіе првый є стубъ државногъ живота. Отачастволюбіе раћа мужеве, кои се за отачаство жертвую.

При свемъ томъ любовь є исто тако различна, као што су и люди различни. Човекъ люби изъ дугогъ времена, изъ користолюбія, изъ честолюбія; човекъ люби понекадъ, а и самъ незна зашто; — али шта є нуждно ово толковати, слабости людске свима су познате. Говори се да и любовь ништа друго ніе, него слабость и да є онай кои люби слабъ. Но ово я немогу веровати, єръ у любови има тренутака, коє исполинску наравь изискую.

Постепености брачногъ живота.

Човекъ є половина човека безъ жене. За свакогъ є створена друга половина. Те половине иду по свету, и єдна другу жельно траже; наравна стварь да се млоге половине, по 50 година траже докъ се нађу; па онда после тако дугогъ траженя виде да се ніесу нашле, и да онда обе половине єдва састављаю єдну четвртину. Младе половине лако се нађу и споє. Младъ момакъ проће сокакомъ и види девойку, осврне се и помисли: прилична девойчица.“ она погледа за њимъ и помысли: „приличанъ момакъ“ — другій путъ кадъ проће осврне се двапутъ, и помысли: „лиєпа девойка“ она погледа за њимъ два путъ и помысли: „лиєпъ момакъ“ трећи путъ кадъ проће поредъ нѣ, иду крозъ нѣга мрави, и помысли: „башъ врло лепа девойка“, и оде далѣ пѣваюћи: и умрећу другу любит' нећу: она уздане, и помысли: Боже сѣдини насъ. После неделю дана говори комшилукъ, и прія пріи на прагу приповеда да ће узети Петаръ Петрію. После кратког времена говори читавъ сокакъ. Мало после зна цела варошь. Момакъ мысли само на єданъ сокакъ, на єдну авлію, на єдну кућу, на єдну собу, на єдну девойку, на єдно срце. Девойка исто тако. После краткогъ времена, бабе єдна другой приповедаю: знашъ шта є ново? „Шта?“ изпросіо Петаръ Петрію. И онда момакъ и девойка изложени су оговараню целе вароши. Ни єдна баба неће остати да неизмисли каквуману на момка или на девойку. Єдни иду честитаю момку а други девойцы. И то све се люби у уста. Свадба доће. Ако є хиляду сватова, обичай є кодъ насъ, да се младоженя са свакимъ у уста полюби. А тай обичай баръ о свадби не бы требао, єръ ћевойка и момакъ треба да штеде полюбце за себе. Другій ћемо путъ далѣ све редомъ говорити, садъ да прескочимо све то, и да дођемо на године живота, момка и девойке после свадбе.

1-ве године неможемо рећи цијеле, али прве године баръ првы дана и момакъ и невеста срећни су, т. є. ако су срећни. Задовольни су и весели. Онъ ню незове именомъ, него є зове: „Анђеломъ и душомъ“ а она њга зове: „златомъ, животомъ, сунцемъ“ и тако за єданъ данъ хиляду имена єдно другомъ промену, све име лепше одъ лепшегъ. Онъ непрестано седи кодъ куће, она нигда негледа крозъ пенцеръ осимъ кадъ њга очекує. Непрестано су заєдно. Или ћутали, или говорили, њима вријемо брзо пролази. Она мысли: Боже ала самъ срећна — а онъ опетъ мысли: Боже, я самъ найсрећній на свету. Прве године ако се по гди што сваде, то быва само сбогъ препираня коє кога већма воли. Прва година проће као у сну.

2-га година ніє ништа друго него копія оне прве године, али у свему ладнія. Цијела друга година, невреди само оногъ првогъ дана прве године брачногъ живота. Онъ ню зове: „звездомъ, виломъ“, и т. д.; а она њга зове: „утћхомъ, срећомъ, дикомъ, срцемъ“ и прочимъ именима, коє може любовь измыслити. Кадъ дуго изостане изванъ куће, њойзи се чини, да є оно време што безъ њга проведе читава година. Како доће изъ шале мора дати рачунъ, ће є се задоцніо.

3-ће године не зову се іошть по именце, но ипакъ кадъ оће да се смею, а они се опомене прве године своегъ брачногъ живота, єдно другомъ изъ прве године има много да приповеда, и обично сврше о томе разговоръ са тиме: „али смо были као деца.“ — У трећой години, може човекъ већъ доста осетити горчине брачногъ живота, али у трећой години, горчина є тако мала, да се у пространомъ мору сладости и любови готово са свимъ губи. Већъ су пали съ неба на землю. Она њга зове: „соколомъ, сребромъ, драгимъ каменћмъ.“ А онъ ню зове: „Цвећемъ, голубицомъ, и т. д.

4-те године текъ момакъ и невѣста, постаю прави и озбильни мужъ и жена. Дотле срећанъ паръ добіе деце, на коюе прће очина и материна любавь. Они међу собомъ зову се по именце, али свое дијете зову свима онимъ лијепимъ именима. И мужъ и жена зову га анђеломъ, сунцемъ, златомъ, голубомъ, душомъ, цвећемъ и тако далћ. То є она природна свеза коя спои две половине, мужа и жену.

5-те године, већъ мужъ єдва чека да утече одъ куће — жена бежи съ пенцера само кадъ мужа види. По често се сваћаю. Онъ се каје што се оженіо, она се каје што се удала, али та сваћа, у 5-той години неможе ни 5 сатій траяти, а кадъ кадъ изъ средь сваће прећу у највећу шалу и смей.

6-те 7-ме 8-ме 9-те и 10-те године мужъ и жена осећаю највеће бриге и терете брачногъ живота. Много мутни часова протече у тымъ годинама. Брига, трошкови, умиранћ, крштаванћ, леченћ. Мужъ обично до поноћи сћди у кафани, чека докъ му сва деца заспе, и сутра бежи одъ куће прије зоре, онъ ню зове: вѣштицомъ, аспидомъ“, а она њга зове: ћаволомъ, отровомъ, и т. д.

11-те године жена почне мотрити кудъ иде њнъ мужъ, и разпитуе гди седи кадъ се одоцни да доће на вечеру. Онъ ню већъ зове пола у шали, а пола озбилћ: „бабомъ, остроконћомъ“ а она њга зове: „полугомъ, Бундевомъ.“ — — —

30-те године брачногъ живота онай момакъ и девойка, младоженя и невѣста, мужъ и жена, постаю старацъ и баба, У 30-той брачногъ живота, мужъ и жена подмладе се, у воленю и пазеню. Онда текъ виде да су єдно другомъ потребни. Деца њіова до то доба већъ су дорастла, и разлетила се као птице кадъ оставе гњиздо. Онда чува єдно друго, пазе се, и она њга зове старцемъ, а онъ ню: бабомъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Произведени су: помоћникъ началн. окр. беогр. поручикъ Алек. Нилолаєвићъ у чинъ ш.-капетана; а помоћникъ началн. окр. смедеревскогъ ш.-капетанъ Таса Кузмановићъ у чинъ капетана.

— Експедиторъ попеч. правосудія Іов. Євтимієвићъ, поставлћнъ є за привр. секр. суда окр. алекс.

Ягодина 15. Мая. Као лепъ и побожанъ примћръ, неизоставлямо саобштити читательима, да є Г. Атанасіе Ивановићъ, циганскій арачлія, поклоніо овдашньой цркви єданъ скупоцћн златомъ извезенъ барякъ, подъ именомъ польскій барякъ.“ Истый барякъ 18. о. м. о сошествію св. Духа, као на данъ заветине обштинске, ношенъ є у літіи у полћ. Съ єдне стране тога баряка икона є св. троице, као патронъ овдашньи обштински, а съ друге стране храмъ цркве овдашнћ Архистр. Гаврила. Барякъ є у вредности преко 100 # ц.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

У Релю, гди се гробъ царице Іозефине налази, читаће се данасъ годишньій парастосъ. Принцъ због послова ніе могао овомъ жалостномъ богослуженію присуствовати, али скоро сви чланови његове фамиліе были су тамо.

Основанћ шпиталя чифутскогъ у Пієпису кошта ће Ротшилда 4 до 5. миліона франака. Као што говоре, постаће овай благодћтелный Шмила великій офицыръ почестне легіе; за командира тогъ ордена наименованъ є већъ давно.

— *17. Мая.* Монитеръ саобштава данасъ єдну доставлћну му ноту и о проврѣава разнешене гласове о проглашеню царства, изясняваюћи се, да ништа нечини промену садашньи установленя нуждномъ.

Краково. По вѣстима изъ Беча решенъ є вопросъ у смотреню граћеня гвозденогъ пута на десной обали реке Вистуле, кои ће быти противуположенъ краковскомъ путу.

— Некій графъ Емануелъ Андраси издає описаніе своега путованя по Азіи и Африки, у комъ ће изчислити многе любопитне догађаєе, коє є тамо доживіо. Млоги важни прилози учиниће ово дћло скупо, т. є. 25 фор. ср.

— Парна кола, на коима се возіо Њг. вел. Рускій царъ Николає изъ Берлина у Варшаву идући, претрпила су несрећу на варшавскомъ гвозденомъ путу, єръ су изъ вагаша свога испала. Њг. вел. царъ Никола и Принцъ Фридрихъ Карлъ, кой се у спроводу Монарха налазіо, нису срећомъ нимало повређени. Уобште сва су на колима налазећа се лица са страомъ прошла; само двоя кола была су яко повређена.

— *Фрайбургъ 17. Мая.* Данасъ се могло дивно появленћ природе гледати, седамъ дуга быле су єдна преко друге, коє су цело восточно небо съ читавимъ моремъ сяйности фарбе обасуле.

— У Америки између Бифала и Нев-Іорка на ріеки Генесу свршиће се скоро єдна одъ найзнатніи ћупрія све-

та. Изъ реке поджу се камени стубови у висини одъ 30 стопа, на њима почива 200 стопа висока ћупрія; ова ће ћупрія у висини 230 стопа, а у дужини 500 стопа реку покрити. Преко 600 центій гвожђа употребило є се само за ексере, а дрва одъ 210 јутара землѣ.

— Съ єднимъ чудноватимъ планомъ занима се сада некій Санизъ у Паризу. Онъ каже, съ обичнимъ картама непостизава ни єданъ човекъ достаточна географична знања; као што се ботаническе баште, звериняцы и т. д. устрояваю, тако треба и живе карте да се начине. Тако є прѣе у єдномъ полю Француску представіо; садъ предлаже, да се Бульонска шума у карту европейску преобрази, са свима планинама, долинама, морама, рекама, и т. д. у одговараюћемъ соразмѣрію. Све планине треба да се подигну, и то у форми, као што є у природи имаю, у свима рекама треба вода да тече, шуме треба да се означаваю съ правимъ дрвима, коя на месту расте. Сва рудокопня да имаю своє руде, свака варошь своє право положенѣ; а гвоздени путови опредѣли ће се съ математичномъ точности. И главне ћупріе, канали и т. д. неће оскудѣвати. Ово цело назваће се геопластъ, (земльостворъ) и колико є исполинскій и чудноватъ овай планъ, опетъ є вѣроятно, да ће се моћи удѣйствовати, єръ се млоги о томъ интересираю.

— *Дармштатъ.* Овдашнѣ новине обнародовале су законъ о грађанскомъ праву и о женидби, по комъ нитъ се може грађанско право получити, нити се човекъ оженити, докъ не наврши 25. годину.

— *Паризъ 17. Мая.* Найважнія нота, коя є данасъ обнародована у Монитеру, овако гласи: „Неке стране новине труде се, да увере светъ о истинитости оногъ разношеня, као да су сѣверне силе готове, предпоставляюћи неке могућности, обновити саюзъ одъ 1815. год. и да су напредъ опредѣлили границе, коє Француска при промени своґъ начина правленя неће смети преступити. Ово є разношенѣ лажно; могућности, коє оно за изговоръ узима, немаю никакове вероятности. Ништа непоказуе, да є нуждна промена у нашимъ установленяма. Француска ужива совршеный миръ; све силе стоє у пріятельскомъ сношеню съ њомъ, никадъ нису имали манѣ прилике, да се у наше унутрашнѣ послове мешаю, него садъ, и оне знаю, да бы Француска у станю была кадъ бы се нужда показала, нѣнимъ правама почитанѣ набавити, исто тако, као што уме она почитовати права и други народа; али нѣна права нити се одричу, нити имъ што годъ прети Падшимъ партаяма остає као и прѣе, да могу на страно посредствованѣ рачунати, да бы њиовимъ желяма противъ народнѣ волѣ побѣду стекли; ова стара хитрость неће имати друге послѣдице, него да ій іошть већма, земля омрзне.

По овой ноти, могла бы се промена државоправленя за отложену сматрати, кажу, да су и префектима палози отишли, да империялистичне ревнителѣ мало обуздаю.

— *Ирландска.* У Килкенаю падала є црна киша као мастило, коя є 20 минути траяла, и целу варошь и сву околину у црно обукла. Люди, кои су се наполѣ десили, кадъ є киша падала дошли су црни као Арапи своимъ кућама. Стра како одъ кише, тако и одъ Арапа био є великій.

— *Маинцъ.* У палати Іоханисбергу спрема се дочекъ за высокоґъ госта кнеза Метерниха; онъ ће доћи тамо првы дана месеца Юнія.

— *Ђуръ.* Градъ, кой є кодъ насъ ово дана падао, шкодіо є млого усевима. Вѣсти изъ Коморана гласе, да и тамо ніе болѣ. Кажу да су зрна одъ єдне фунте тешка падала, и млоге јагањце и овце потукла.

— *Шлангенбадъ.* За асталъ руске царице набавля се свакій данъ: 150 петлова, 6 шункій, 4 печењце по 40 фунтій, 60 фунтій рибе, 1000 ја и т. д. Фини сосови долазе изъ Енглеске и Француске. За дворскимъ асталомъ ручаю свакій данъ 18 лица, а за камерскимъ асталомъ њи 36.

— *Паризъ 19. Мая.* Противу новина Пресе намерава власть строжіе мере предузети. Сѣклъ є іошть єдиный органъ иначе мртвы републиканаца. Новине Журналъ де Туринъ забранѣне су у Француской.

— *Берлинъ.* Рускій државный канцлеръ графъ Неселроде, отишо є 18. о. м. одавде у Ваймаръ, а оданде ће къ руской царицы у Кисингенъ. Овде се издаю єдне полицайне новине, коє нико други осимъ полицая неможе ни држати, ни читати.

— *Америка.* Кошута очекую у Албани. Певачица Жени Линдъ почеће опетъ явно певати. Садъ є удата за некогъ Хамбуржца по имену Голдшмита.

Огласи.

(57) (1—3)

Долеподписати продаємъ мою у Смедереву постоећу кућу са доста пространимъ плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу піяце и новозидаюће се цркве, као и єданъ поредъ дунава виноградъ одъ 4,000. лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама празанъ плацъ 2. дана ораће землѣ за саденѣ винограда и то све у єдной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагуєвцу, или брату моємъ Маринку Стоядиновићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагуєвцу 28. Мая 1852.

Д. Стоядиновићъ,
Подпоручикъ II. роте I. батал.

(58) (1—3)

Мой плацъ 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме є єданъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде касарни, продаємъ своєвольно, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абаційской улицы, у дућану.

Іована Павловића.

(60) (3—3

Долуподписаный кои є обявленіе за Словаръ просто и политично Турско-Србскій издао, умолява ГГ. скупителѣ пренумеранта, да бы до сада већъ уписане пренумеранте найдалѣ до конца овогъ месеца Мая припослати му изволили.

У Београду 13. Мая 1852. год.

Ђорђе Ћиріћъ,
пироћанацъ.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

обали єдногъ єзера, у комъ се пастрмке наоде, кои сладость имали смо прилику похвалити при єдномъ доручку. Довече утврди се іоштъ већма помиренъ у гостилницы при чаши пунча. Оба противника постали су пріятельи, кадъ смо се у Шамбери разстали.

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за животъ.)

Віно — віно є найлѣпша вода на свету. У віну лежи истина“ и „люди піяни и луди говоре истину“ кажу пословице свію народа. Єрбо човекъ ако ніе лудъ, онъ неће толико лудъ быти да говори истину — а тако исто и ако ніе піянъ віномъ, онъ неће се толико одушевленіемъ за истинитостъ опити да истину говори. И паметни люди чуваю се да се неопію, и мешаю віно у воду, само за то, да не бы кадъ се опію рекли поћекою ричъ коя є истина и искрена. Пріе потопа зато ніе валяо свіетъ што ніе было віна, и по томе онда ніе међ' людма никако истине и искрености было. Све є єданъ другогъ варао. Зато Богъ науми поновити свіетъ. Пушти великій потопъ. Киша є ишла 40. дана, и отудъ сада аковъ има 40. ока. Потопъ є подавіо све люде, само є остао Ноє, са своіомъ фамиліомъ; и пошто су сви они люди кои ніе су любили истину подавили се, престане киша: земля се осуши, и Ноє чимъ изъ ковчега изаће, заплете се преко єдне вінове лозе, анђео истине покаже му како треба то свето дрвце обдѣлавати, и библія намъ после сведочи да се Ноє први опіо, и онда су текъ нѣгови сынови познали, кога є воліо, а кога ли мрзіо, єрбо онда є искрено єдне благосиляо а єдне проклиняо. Од' како є віно на свету млого манѣ грехова има, него пріе потопа, єрбо чонѣкъ кадъ піе, а онъ спава, кадъ спава онъ ништа неради, а кадъ ништа неради, онъ ништа и негреши. — Віно и воду нетреба мешати, то є бирташки посао. Има єдна пословица коя каже: ако мешашъ воду у віно, кваришъ віно, а ако немешашъ онда кваришъ себе. — Быти піянъ, то толико значи: колико быти совршено задоволянъ са овимъ светомъ. Єрбо човекъ кадъ є піянъ нѣму є онда што но веле равно све до Косова. — Господа и богати люди немогу се нигда опити. Єрбо ма колико они были піяни, светъ о ньима не каже: были су піяни, него были су весели; мали люди и сиромаси, како се мало развеселе и певаю, оно нико некаже: ала су весели; него свак' каже: ала су піяни као земля. — Грци кажу да віно треба пити у свима онимъ месецима, у коима имену има писме *рцы*, то є лиепъ совѣтъ, єрбо такви месеци падаю обично зими; Срби држе ту пословицу и управляю се по той грчкой мудрости, али управляю се и по своіой пословицы, коя вели: „Мая, Юнія Юлія и Августа; ко некваси віномъ уста, остаће му капа пуста.“ И тако віно може се циеле године пити. Віно є свуда умешано у друштво човечіе; кадъ се човекъ съ киме побратими ту мора быти чаша віна, у цркви віно представля крвь Христову; кадъ човекъ умре и ту га мртва мало віна поспу, да га мине жеља; при венчаню мораю момакъ и девойка єркнути мало віна.

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Изъ прайске исторіе.)

1701. год. Фридрикъ I. назове се кралѣмъ Прайскимъ, и буде признатъ подъ томъ титуломъ одъ осталы Европски држава, на утрехтскомъ миру. Око то доба, єдну годину раніе, основана є академія учености у Берлину.

1713. год. Вилхемъ II. сынъ нѣговъ доће на престолъ. Онъ є снажно подпомагао науке и све вештине у своемъ кралѣвству. У рату са Шведима, добіе Войводство Штетинско, коє одъ Шведске Помораніе одцепи, и са Прайскомъ саедини. Онъ се у битки одликовао. Войску є у болѣ станѣ довео. Онъ є се држао Цирусовогъ основа: да само добра и яка войска чини државу срећномъ. Онъ є ограничіо криминалне процесе само на три месеца. Сазидао є у Посдаму зданіе за душевно и тѣлесно неговане солдачке ћеце. Умро є у своіой 52. год.

1740. год. Нѣговъ сынъ Фридрикъ II. ступи на престолъ, то є онай когъ су доцніе прозвали великимъ.

1741. год. Добіе битку кодъ Молвица.

1742. год. Добіе бытку кодъ Часлау, и по томъ исте године покори Шлезію.

1744. год. Фридрихъ II. започне наново ратъ, после трактата саюза у Франкфурту.

1745. год. Добіе бытке кодъ Хохенфридберга, и кодъ Сора. — Заключи миръ са кральицомъ Маћарскомъ, и са Саксоніомъ потврђуюћи уговоре Братиславске и Берлинске.

1756. год. Фридрикъ II. уће съ войскомъ у Саксонію. —

1757. год. Француска, Шведска, Русія и Аустрія саюзе се противу Фридриха II. — И онъ ій побѣди кодъ Прага, Росбаха и Лиса.

1758 — 1760. одржи побѣде у Цорндорфу, у Лигницу и у Торгау.

1762. год. у Петрсбургу измеђ Русіе и Прайске; а у Хамбургу измеђъ Шведске и Прайске буде миръ учињенъ. Битку кодъ Фрайберга добіе прайски принцъ Хенрикъ.

1763. год. Миръ буде учињенъ у Хубертсбургу између Прайске, Аустріе, и Саксоніе (онда є у Аустріи владала Манія - Терезія.)

1772. год. Фридрикъ II. присаедини своимъ земляма, и нову Прайску, коя се састояла изъ одгризнутогъ комада Польске.

1778. год. Ратъ се поведе измеђ' Прайске и Аустріе сбогъ наслѣдія у Баварской.

1779. год. Буде учињенъ миръ.

1786. год. Умре Фридрикъ II. названый: *„Велики Фридрикъ“* и слѣдовао му є на престолъ Фридрикъ Вилхелмъ II.

1790. год. Саюзи се Прайска и Турска, противу Русіе и Аустріе. — И потомъ саюзи се са Польскимъ кралѣмъ и републикомъ.

1791. год. Саюзи се Прайска и Аустрія да се бране противъ Француске. — Краль Прайски уће са силномъ войскомъ у Француску, поће Шампаню, но одма буде узбіенъ и изтеранъ.

1795. год. Миръ и уговори буду учињени у Базелу, између Француске и Прайске.

1797. год. Умре Фридрик-Вилхемъ II. и ступи Фридрик-Вилхемъ III.

МРВИЦЕ.

На чему стои Небо? — (на Небу.)

Коме є човекъ на штети кадъ пусти браду? (берберима.)

Ко є умро а ніе се родіо? (Адамъ и Ева.)

ца, што га є случай тако срећнимъ учиніо, єръ при избору супруге, ніє дозволѣно видити є пре свршетка венчаня. Ибраимъ Ага, кой се съ єдномъ старомъ женомъ разпустіо, осети, да є ватра младости на ново у нѣму букнула, кадъ є првый путъ угледао лице Амине, нѣгове младе супруге; онъ се у ню смртно залюби. Свадба се сврши съ великимъ торжествомъ; свако вече были су позивани найбольи свирачи варошки, да му свираю и певаю любовне аріе; свакій данъ позивао є све сроднике, да ова веселя съ ньима дели, коя су се до дубоке ноћи продужавала. Амину є обасипао свакимъ могућимъ поклонима и она є у очима своєъ любезника све драгестнія постаяла, нѣни последньи полюбцы были су му свагда найслађи и найобчарателніи.

Кадъ су веселя већъ неколико дана у вароши траяла, хтео є Ибраимъ Ага, да свою младу жену на єдно нѣгово польско добро одведе, коє є у предѣлу Бурнабе притяжавао. Даде спремити неколико чамаца, на коима веслари начине шаторе, разнобойнимъ барячићима украшене. Да имъ небы дневна врућина досађивала, и да бы се польскимъ ветромъ могли ползовати, крену се после заода сунца. Море є было тихо, небо є своє миліоне звезда у таласе посеяло, и чамацъ є оставляо за собомъ єдну светлећу бразду. У средини овогъ дивногъ ноћногъ покоя певали су грчки лађари любезне мелодіе свои острова. Єданъ међу ньима чиняше се да изявлює съ тугомъ ватрену неодговараюћу любовь. Найпре є описывао са страстнимъ изражаима лепоту нѣгове любезнице, затимъ постане нѣговъ гласъ на єданпутъ тужанъ, и почне смрть у помоћь дозивати. Али хоръ одговори му утѣшително и зажели му, да се надежда скоро, бела као месецъ у нѣговомъ срцу узвиси. Гласъ певача было є тако пунъ изражая, нѣгова песма тако нѣжна, да лепа Амина ніе већъ више разумевала речи, коє є нѣнъ супругъ говоріо и на нѣгове умилятости одговарала є она само равнодушно. Грчка песма пробудила є у нѣномъ срцу тавно санъ о срећи, али санъ постане скоро затимъ зактеванъ, и кадъ є изишла изъ чамца, бацы єданъ хитрый погледъ на младогъ лађара, кой є певао, захтеванъ беше већъ любовь, любовь восточна, нестерплѣива, смѣла, за уживанѣмъ жеднећа любовь.

Польске пріятности нису могле Амини избити изъ главе младогъ Грка съ любови дишућимъ гласомъ, и она ніе показивала да є задовольна съ веселяма, съ коима є нѣнъ супругъ окружавао. Често се тужила да є удалѣна одъ своє фамиліе, да іой се чини време далеко, кадъ ће свога супруга драгестима, умилнимъ предусретанѣмъ моћи одговарати. Ибраимъ Ага, неимаюћи прече желѣ, него да се своіой невести услужанъ покаже, заключи, да се у варошь поврати, гди су на нѣга и други послови изчекивали. Текъ што є Амина у свой харемъ дошла, даде къ себи дозвати єдну одъ оны жена, коє госпоюма матеріе или предмете за ньиово украшеніе доносе. Да бы є на свою страну придобила, дадеіой неколико дуката. Стара бака разуме одма, шта Амина одъ нѣ зактева, єръ іой то ніе было првина, да као абронoша у тайнимъ любовима харема служи. То су оне тете, коє подъ видомъ фамиліярны приврженица у кућу се у влаче, доношенѣмъ коєкаквы гласова добиваю велику наклоность госпоя и господара кућевны, умиляваю се око деце разнимъ приповедкама, размећу карте, гасе углѣвлѣ носе любовне гласове и нема дѣла, коє небы за интересъ учиниле. Любовь є на востоку великій посао жена: млади се любе, а стари су младима у помоћи да ньиове страсти задоволѣ. — Она се извести точно о свима обстоятелствама при путованю на мору и пошавши увери Амину, да ће іой скоро вѣсти о нѣномъ любезнику донети.

Посредствомъ свога пространогъ искуства наће баба скоро младогъ Грка. После надлежны предохранителны мера, коє паметь узети заповеда, повери му она, да се єдна млада лепа госпа смртно у нѣга залюбила, и да она горе у нестерпленю, да се съ ньимъ на само разговори. Овай младый човекъ прими ову вѣсть съ усхићенѣмъ, и што є више несравнѣны лепота ова стара мамица о нѣговой непознатой любезницы наброявала, то є онъ све више осећао живо нестерпленѣ у срцу да є види и да іой сваку любовь укаже, коюу такова страсть и такове драгести заслужую. Али кадъ є бака съ иляду представленя о срећи уображенѣ Грка подпалила, преокрене на єданпуть свой тонъ и стане описывати тиранство и саревньивость Ибраимъ Аге. Препоне узпламте младога Грка іошть више, и кадъ є стара продужавала описаніе о неброєнимъ сметняма, коє га одъ нѣгове любезнице удалѣна држе, падне онъ предъ ньомъ на колена, стисне іой у руку неколико дуката и замоли є, да сва могућства употреби, како бы се съ Аминомъ сасгати могао. Кадъ є тета пріятельски нѣговъ природный разумъ похвалила, отиде она съ тимъ обећанѣмъ, да ће скоро све нѣгове желѣ испунити.

(Край слѣдує.)

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Знаменити дани Париза.)

14. Юнія по новомъ календару 1789. год. букнула є прва француска революція у Паризу. И заузме народъ Бастилу.

5 и 6. Окт. 1789. Народъ изъ Париза оде у Верзаль да краля у Паризъ доведе, кои є одъ то доба у Паризу седіо.

14. Юлія 1790. год. Учинѣнъ є саюзъ измеђ свію, и часть и светковина на марсовомъ полю.

20. Юнія. 1891. год. Утече краль Лудвикъ XVI. изъ Париза, и буде у Варенсу уваженъ, и 25. Юнія опетъ у Паризъ повраћенъ.

13. Септ. 1791. год. Краль прими првый уставъ и закуне се на нѣна.

1. Окт. 1791. Прво засѣданіе законодаваюће скупштине.

20. Юнія 1792. Побуне се предградія Париза. Народъ продре у кралѣву палату Тилѣріе, и принуди краля да црвену републиканску капу мете на главу.

10. Авг. 1792. Народъ нападне на кралѣву палату, и освои є. Краль утече у народну скупштину. Краль буде сбаченъ и уапшенъ.

2 и 3. Септ. 1792. Млоги уапшени побіени су у тавницама.

20. Септ. 1792. Заключеніе законодатне скупштине. Народный конвентъ (саборъ) држи прво засѣданіе.

21. Септ. 1792. год. Република буде проглашена.

6. Нов. 1792. год. Почетакъ процеса краля Лудвика XVI.

21. Ян. 1793. год. Краль Лудвикъ XVI. буде на піяци явно посеченъ.

6. Апр. 1793. год. Поставлѣно буде ново правителство: *„одборъ среће обште“* као найвећа властъ.

№ 15. У Београду, у Петакъ 6. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Непадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишна безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. а по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ТУГА.

Бледи месецъ крозъ облаке сія
Тіо море зраке му одбія;
А край мора туѣинъ єданъ седи
Сузе рони и на месецъ гледи
Гледи месецъ па му збори вако:
„Ой месече куда хитишъ тако?
Я те истомъ сада текъ угледа
Али и то ево ми се неда.
Судба црна, све ми иде ближе,
Два, три, дана, па ме вечъ и стиже,
Стан' месече іошт' мало о! стани
После хитай ка онойзи страни,
Гди но Дунавъ, Саву ладну піе
Гди с' надъ њима Београде віе;
Тамо хитай, па тамо застани
Гди я моє мило све остави,
Излюби ій редомъ место мене
И кажи имъ, да имъ братацъ вене,
У младости текъ развитомъ цвету,
Утуѣини у далекомъ свету;
Тражи оно, што неможе наћи
Єръ ће нѣму скоро сунце заћи
И докъ звона тужанъ гласъ зазвони
Тадъ ће престатъ судба да га гони.

Н. *)

УДВОЙ.

(Крај.)

Затимъ легне онъ; и я га скоро чуємъ, гди 'рче. То ми уселя добро мнѣніе о нѣму, и нѣговъ санъ помири ме съ нѣговомъ лакомисленошћу.

Имао самъ єдну часть Штерна са собомъ, и читао самъ га то єсть гледао самъ само, єръ моє мисли быле су са свимъ разсеяне; помислимъ на овай чудноватый случай, и на опасне послѣдице брбляня; бадава самъ се трудіо, да пронаћемъ средство и удвой уклонимъ. На єданпутъ чуємъ, гди неко на врата лупа; я се тргнемъ; быо є онай ладнокрвный Енглезъ.

„Могу л' съ вама на само говорити?“ рекне ми онъ.

„Зашто не, одговоримъ му я, по одите да доле сиђемо, да небы мога друга пробудіо.

— Спава ли?

— Ето видите.“

— Мой младый пріятель спава такође. Да, срећно є време младости, кадъ се може на прагу опасности живота спавати! Мени найманя брига, найманя неповольность одузима санъ. Ова два млада човека имаю мужествено срце. Заръ небы была штета, да єданъ одъ њи погине?

— Зайста, то бы была велика несрећа. —

Садъ смо ишли съ великимъ корацима по авліи гостилнице и разговарали смо се. Было є єданъ сатъ после поноћи, и найлепше майско време. Истый Енглезъ беше честитъ човекъ, кой ми є овако говоріо:

„Вы сте се као и я трудили да ій помирите; и у надежди, да ћу се съ вама у некомъ намереномъ плану согласити, дошао самъ къ вама да вамъ се поверимъ. Имайте доброту да ме послушате.

„Виліямъ Д** онъ є найстарій сынъ єдногъ енглезкогъ великаша. За време путованя повереңъ є момъ надзиранію. Више пута изишло ми є за рукомъ, и то не безъ труда, да га заштитимъ одъ велики опасности, у кое є падао сбогъ ватрености своґъ карактера. Сада се враћа у Лондонъ, и на граници Италіе, кою бы морао сутра оставити, заплео се у єданъ удвой; онъ є тако рећи у опасности, да се близу пристаништа удави. Судите господине сами, у какву самъ неволю дошао. Треба признати, да є Виліямъ яко увређенъ, да є нѣговъ противникъ учиніо єдну погрешку, коя се неможе извинити, да є овде честъ повређена. Мени се чини, да се удвой неможе избећи. Но заръ неможемо мы осуетити баръ 'рђаве послѣдице удвоя? Та то само одъ насъ зависи.

— На кои начинъ?

— Пристаните на єдну страпутицу, коя ће све изравнати. Дай да учинимо, да се пиштольи ова два противника само съ барутомъ безъ олова напуне; свакій ће избацити свой пиштоль безъ икакве несреће; а мы ћемо онда безъ опасности старати се, да ій помиримо.

— Ово є съ некомъ вештиномъ и тайности довольно могуће. Я самъ готовъ, да вамъ у томъ помогнемъ. Я нећу нигда веровати, да сурово предразсуђенъ, кое увређеноме заповеда, да увредителя казни, може игда сведоцима увреде забранити, да се нѣнимъ крвавимъ слѣдствима противе. Свако предузеће, кое осуећава проливанѣ крви, вредно є похвале.

*) Ова є песма писана у Италіи у Ливорни, одъ єдногъ младогъ Србина, кои є у Бечу учіо, а сада слабогъ здравля ради у Италіи се бави.

Енглезъ ми притисне срдачно руку, и мы се полако одвучемо опетъ у наше собе.

Истина, Енглезъ ми ніе казао, како є скроио овай варљиви удвой, али онъ се чињаше тако известанъ о добромъ излазку нѣговогъ плана, да се я далѣ за то нисамь бринуо. Умиренъ овимъ разговоромъ о послѣдицы удвоя, чекао самь спокойно зору, и читао самь мећутимъ доста разсеяно неколико глава изъ мога Штерна.

Мой собный другъ спавао є іоштъ, кадъ є кондукторъ поштанскій кола ушао, да намъ яви, да су коньи упрегнути. Онъ се обуче за десетъ минутій.

— „Измећу осталогъ,“ рекне онъ при облачењу; „я имамъ само цепне пиштолѣ, немате вы какве друге болѣ?“

— Немамъ, одговоримъ му я, него имамъ само єданъ римскій ножъ, а и тай самь узео са собомъ, више због редкости, него због потребе. Али Енглези имаће извѣстно бойне пиштолѣ, и у найгоремъ случаю, шта бы было, кадъ бы ту стварь одложили, кадъ у Шамбери доћемо?

Мы одемо къ Енглезима у ономъ тренутку, кадъ су они намеравали къ нами доћи.

„Моя господо“, рекнемъ я, „преко ноћь промисли се човекъ, и кадъ се човекъ после лютнѣ изспава, постаје обично миранъ. Разумъ предузме опетъ своя права, и што се изъ почетка врло озбильно чинило, показало се после са свимъ маловажно. Само валяю да обе стране мало попусте, па се я надамъ. — — —

Г. Н** и Виліямъ пресеку єдновремено мой говоръ. Овай последньій ніе показивао више огорченѣ као прошлогъ дана, али на решителномъ гласу оба противника познамъ, да нема изгледа за поравненѣ.

— Шта вамъ драго! продужимъ я. „А вы се борите, кадъ нећете башъ никако да се помирите. У осталомъ морамъ вамъ примѣтити, како є неправедно, да се због ваше препирке у Сузи одъ пута задржимъ. После тако дугогъ одсутствія изъ могъ отачества, жељно чекамъ, да ступимъ на границу Француске.

— То може безъ сваке препреке прећи, рекне Виліямъ; мы ћемо заєдно поћи, и кадъ се станемо пењати на брегъ Ценисъ, коє више сатій траје, и гди коньи полако корачаю, имаћемо іоштъ доста времена.

— „Али мы немамо пиштоля“, покушамъ я іоштъ єданпутъ, не бы л' се помирили.

— Я ћу вамъ моє дати, уће намъ овде Менторъ у речь; срамота бы была да ій неузмете.

— Я ій примамъ, рекне Н**

— „Дакле айде да поћемо.“ одговори Виліямъ.

Г. Н** и я попнемо се на поштанска кола; а Енглези поћу на своимъ собственомъ интову, кой є за нама полако ишао.

Путъ на брегу Ценису прави млога кривуданя; на комъ се, као заплетена пантљика тамо амо віе али више стрменити стаза за пешаке прекраћую путъ. Кадъ су кола на врху брега попела се была, сађемо мы сви заєдно съ кола, и поћемо єдномъ пешачкомъ стазомъ, затимъ десно свернувши, спустимо се у єдну узану долину, коя ограничена стѣнама и єлама, створила є неку усамлѣность коя є одъ свію човечіи погледа сакривена была.

То є, помислимъ у себи, са свимъ усамлѣнъ предѣлъ, гди зима и дивльи зверови живе. Редко ступа човечія нога овде, осимъ каквы залутаны пастира, или ловаца, кои медведе гоне. Данась доводи овде случай четири човека, кои издалека долазе, туће єзыке говоре, и коима є овай предѣлъ такође непознатъ. Ньи двойца изиђи ће єданъ другомъ на сусретъ, да крвь пролію, а друга двойца прате ій, да буду сведоцы убиства, каково є маюшно и сурово ово позорје, коє ћемо на овако величественомъ позоришту представити! Кадъ бы насъ каквый сиромашный обитатель ове самоће видіо, како бы наша предразсуђеня оплакивао! шта! мого бы повикати, ови странци долазе, да наше обичає и нрави виде, и то є позорје, коє намъ они о своимъ обичаима и нравима представляю! Одъ дальине двеста или триста миля хите овамо помоћу ньиовогъ богатства, да учине путъ задовольства, као што они веле, къ нама, и єданъ другогъ убіяю. Они бы намъ се смеяли и сажалѣвали бы насъ, ови добри планинцы, и имали бы пуно право. И зайста, каква будалаштина! овде влада скоро вечный миръ, и овай миръ да се убиствомъ наруши. Да, ова дивля природа ніе тако ужасна као што су люди!

Они се зауставе, и то прекине моя разсуђаваня. Сведокъ Виліяма извади два пиштоля; пружи мени єданъ, а другій поче пунити. Я самь видіо ясно, и два борца видили су тако исто; гди се четири куршума међу нѣговимъ прстима сяю, одъ кои єданъ буде у цевъ спуштенъ. Я самь га гледао съ немимъ удивленѣмъ, и почнемъ на превару слутити. Кадъ є было готовъ, даде ми барута и єданъ куршумъ. Необична лакоћа истогъ куршума промени одма природу мога удивленя, и упозна ме съ хитримъ лукавствомъ. Ништа друго ніе было, него одъ запушача вешто изрезанъ и съ нечимъ намазанъ куршумъ, кои є изгледао, као да є одъ олова. Овай добрый Енглезъ провео є єдну часть ноћи съ граћенѣмъ тій куршума. Я напунимъ другій пиштоль и предамъ га Г. Н** кой є деліо заблуђенѣ съ нѣговимъ противникомъ. После измереногъ удаленя, поставе се ова два млада човека єданъ према другомъ, и како я, тако исто и старый Енглезъ были смо совршено уверени, да се крвь неће пролити. Менторъ викне іоштъ єданпутъ.

— Станите моя господо! истина чудновато є, што ми текъ садъ пада на наметъ, али іоштъ є време, да се предупреди. Место, гди се мы налазимо, са свимъ є пусто, и удалѣно одъ свакогъ обиталишта; овде ніе се надати помоћи за оногъ, кой ће моћи тешко ранѣнъ, пасти; мы сведоцы несмемо допустити, да се вы овде борите.

— Та ваша примѣтба долази доцканъ, одговори нестрпѣливо Г. Н** мы смо дошли. Съ тимъ горе за оногъ кой се неће више вратити; коцка є бачена.

— Соглашавамъ се! одговори Виліамъ, и опали свой пиштоль, кой є наравно само пуцань одъ себе дао. Єданъ орао полети са стѣне пиштећи гласно, и иляду разны гласова грабльивы птица одговоре нѣговомъ пиштаню.

Садъ опали Г. Н** и непогоди исто тако.

Ова господа хтела су наново почети, али нама изиће за рукомъ, да ньиово тврдоглавіе побѣдимо. Мы ій обавестимо, да є честъ и єдногъ и другогъ савршено оправана. Г. И** призна своєвольно свою погрешку, а Виліямъ исповеди, да є было мало напраситъ. Они се приближе єданъ другомъ, и рукую се за знакъ помиреня, а мы поитамо, да изведемо изъ овогъ места оба борца, кои су были уверени, да су оловны куршуми покрай ньиовы ушію прозуяли, и кои то и данъ данашньій верую.

Мы стигнемо пешке до Хоспица, кой се на врху прелаза наоди. На той висини одъ 6000 стопа было є разчишћенъ снегъ, тако, да намъ се чинило, као да смо на єданпутъ изъ лета у зиму прешли. Хоспицъ лежи на

А ко се родіо а ніе умро (свакій кои живи.)

Коя кућа найдуже траје, а найманѣ новаца стаје? (гробъ.)

Ко пѣва кадъ сви плачу? (попови.)

Колико има смртнијехъ гријехова? (само єданъ, а то є онай кои се смрћу казни.)

Дашто ми ти да што? у свима окружнымъ варошима осимъ Београда, Смедерева и Ягодине, нема добра?

Читавъ є светъ єдна погача, крижке, то су части света; залогаи, то су државе; кралѣви и владатељи и сви люди кое држимо да су велики, ништа друго нијесу него мрвице.

Єданъ баталіонъ солдатій путујући требао є да прође крозъ єдну шуму, у коіой є было айдука; заповедникъ тога баталіона Генералъ Хазъ, моліо є управителя оближнѣ вароши да му даде четири пандура, да га съ нѣговимъ баталіономъ крозъ шуму пропрате.

„Свадбу чине Дунаво и Сава.
Окумили валовиту Дрину;
Старогъ свата скадарско єзеро,
А девера кишу изъ облака.
Сви се свати были изкупили,
Али нема кише изъ облака.
Поручує киша изъ облака:
„Ой бога ми Саво и Дунаве,
Немогу вамъ у сватове доћи,
Єръ се спремамъ Валѣву на вашаръ.“

У башти учредничества Шумадинке, опће ће є Мироѣія была, посѣяне су лубенице и краставцы, кадъ на єсенъ сви оберу бостанъ, да и онъ има шта брати.

Єданъ судъ осуди єдногъ кривца на вѣчну робію; измеђ' осталогъ, заключеніе пресуде гласило є овако: — „после истеченія вѣчне робіе, да се кривацъ слободанъ одпусти кући.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Явили смо прије неколико дана, како є овдашњи публикумъ было забављанъ и увеселѣнъ фаєрверкомъ и пуштаюћи ракетла, ков є Инџиниръ Г. Цурхалекъ бавећи се овде у гостима, правіо. Истый Г. спремао є опетъ єданъ малый фаєрверкъ, и у понедельникъ, неку смесу, трляо є у мермерномъ чанку, но поносећи одъ трляня то се упали, пукне, и поменутогъ господина тако израни, да є истый после неколико сатій и преставіо се. Тѣло є нѣгово 3. Юнія саранѣно, при погребу было є доста света изъ сваке класе. Свакій кои га є изъ ближе познавао жали га.

— Досадашњи капуоланъ у Цариграду Апостоловићъ поставлѣнъ є за драгомана, при Агенціи Србской.

— Г. Епископъ шабачкій Іоаникіе приспѣо є у Београдъ, гди ће се неколико дана бавити.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— Говори се да ће баронъ Ротшилдъ кои нема деце, учинити наслѣдникомъ свога приватногъ имања, сына нѣговогъ млађегъ брата Соломона; исто иманѣ ценн се на 10 до 12 миліона форинтій, а кажу да и остале свое сроднике ніе заборавіо.

— Електротелеграфичны саюзъ између Енглезке и Ирландске совршено є приведенъ у дѣйство. Прва вѣсть послата є изъ Дублина у 8 сатій и стигла є у Енглезке новине око 10 сатій. Намераваю іошть друга три телеграфа преко Георгіевогъ канала повући.

— У Енглескимъ новинама Таимсу пише єданъ дописатель изъ Новогъ Іорка, да Америка стои на прагу велике трговачке кризе, беснило шпекулаціе прелази сваку границу, гвоздени путови, кои єданъ миліонъ коштаю починю се градити съ єдномъ четврти истогъ капитала, найвеће гостилнице зидаю се на вересію, и у свима гранама послова тераю се до у лудило нова изобретеня. Свемогућій Доларъ, вели онъ, има свой храмъ у свакой кући. Нѣгово обожаванѣ постало є обште. Златна земля, златанъ векъ, ни очемъ се другомъ нити чує нити говори, нити снива, него о злату. Кой зна какавъ ће іошть упливъ имати Калифорнія на Американце.

— *Паризъ 24. Маи.* Нема пріятніегъ положеня, него што има законодателно тѣло, єръ є нѣгово опредѣленѣ све примити, што му државный Советъ предлаже. У препираню о последнѣмъ предлаганю закона, поради кривица, ков Французи у странимъ земляма учине, одликовао се Бутѣ де Леклизъ говоромъ противъ истогъ закона, али на свршетку буде опетъ примљенъ са 405 противъ 5 гласова, што є и право, почемъ є овай законъ за силетке француски бегунаца постао прека нужда.

ЯВНА БЛАГОДАРНОСТЬ.

При полазку момъ назарећи у дућану Господара Николе С. Шоповића, заборавимъ кесу съ новцима у нѣговомъ дућану кодъ 7 звезда, кои кадъ є пашао послао и стигао ме у путу и повратіо, на чему, незнамъ другогъ пута, него овде явно му благодарити.

Коста А. Стойшићъ,
трговацъ валѣвскій.

Огласи.

(59) (2—3)

Долеподписати продаємъ мою у Смедереву постоећу кућу са доста пространимъ плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу піяце и новозидаюће се цркве, као и єданъ поредъ дунава виноградъ одъ 4,000. лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама празанъ плацъ 2. дана ораће землѣ за саденѣ винограда и то све у єдной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагуєвцу, или брату моємъ Маринку Стояновићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагуевцу 28. Мая 1852.

Д. Стояновићъ,
Подпоручикъ II. роте I. батал.

---

0) (1—3)

Кодъ Іована Божића, касира камарапіе Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, синцирліе за пантлиз женски, коій има волю купити, нека се нѣму пріяви.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У ВЕЧУ.

Дукати	20
Сребро	19

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 46. У Београду, у Вторникъ 10. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

КАРАВАНСКІЙ МОСТЪ.

Између красны предѣла, кои се у околини Смирне видити могу, налази се єданъ, кой найвише они посѣћую, што желе одати се пріятномъ сматраню или тужномъ спокойству: а то є караванскій мостъ. Подъ широкимъ лишћемъ велики платана и на обали смирене, покрай градски капія текуће реке, начинѣна є єдна лепа ћошка, одъ коє су решетке лозомъ обрашћене; крозъ ню налази путъ и цветакъ яко мирисаюћегъ язмина. Тамо долазе Смирнейцы, да попію по єданъ филцанъ праве арапске кафе. Ладовина, и тихо шуштанѣ воде примамлюе онде мирне дуванціе, кои окушаваюћи сладость чибука или наргила, уживаю у исто време красоту богатогъ предѣла, или слушаю певача, кои о любови каквогъ юнака пева, или саняюћи прате очима веселе игре млады, подъ платанима скуплѣны девояка. Свуда у башти могу се крозъ лишће дрва, угледати беле альине жена и ньиовъ гласный смей чути. Овде разпростире лепъ гласъ, у средини цвећа, хармонію любовне песме; тамо повторава єданъ чопоръ млады веселы девояка крайнѣ стихове песама; мало подалѣ играю се на зеленой мекапой трави грчке игре. При заоду сунца доноси свѣжъ ветрићъ, почемъ крозъ поля и баштине преће, сѣдинѣне мирисе, неранца, мирта, ружа и язмина у варошь. Цела природа чини се као да се спрема за нѣжну свечаность ноћи; лишће шушти тихо, цвеће разсипа своє мирисе, а птице славе своимъ певанѣмъ дражести ноћне.

Было є 1833. године у месецу Маю. Данъ є было врло красанъ; воздухъ є было чистъ и свѣжъ. Велики чопори народа свакогъ узраста врвили су у полѣ. За све є было онай данъ, данъ веселя радости и свечаности. Неможе човекъ да незавиди овой срећной клими, гди свако лепо сунце обительима исто веселѣ доноси, гди се вече преко цвѣтны башта простире, гди читави чопори млады жена съ єднакимъ осмеиванѣмъ на устима, у дубльини срца съ истимъ надеждама любови пролазе! Садъ є Ибраимъ паша съ нѣговимъ Египћанима само єданъ данъ ода удалѣнъ одъ вароши. Сутра, пре него што руже овогъ вечера узабране, увену, може непріятельска войска доћи, ову варошь безъ обране напасти, и съ ньомъ као съ каквомъ робиньомъ поступити. Сви тій люди, кои се сада смею, знаю врло добро, шта ій чека! Но има ли тако велике и брзе несреће, коя любовь у срцу загушити и развіену осмейку на толикимъ ружичнимъ лицама избрисати може? Опасность се приближуе, али овде є веселѣ свуда, оно ій окружава, оно се явля изъ гласова иляду птица, крозъ ово плаво небо, крозъ ова зелена поля. Смирна ніе воєна варошь; шта се има одъ Арапа плашити? она ће ій развратити. И тако нѣномъ нагону къ веселю неће ништа моћи сметати, нити нѣну несмислену безбрижность прекинути.

На овомъ лепомъ майскомъ дану седили смо мы при заоду сунца съ неколициномъ Смирнеяца подъ ћошкомъ кафане караванскогъ моста. Мы смо сматрали красно позоріе, коє се нашимъ очима указивало, и наши пратіоцы чинили су се као да су хтели извинити мекость и лакоуміе карактера ондашньи обитателя, наброяваюћи намъ сяйна богатства, коє є небо ньиовомъ срећномъ отечеству подарило. У исто магновенѣ уће єданъ богатъ Турчинъ у кафану, па се посади на єдно празно место, окрене се къ нама и поздрави насъ учтиво, затимъ лупи дланъ о дланъ да му кафеція доће. Овай доће одма; новодошавши поручи єдну кафу и наргиле. На чертама овогъ човека была є тако дубока жалость изражена, да є нашу пажню на себе навуко. Нѣгове црне очи чиниле су се као да су угашене, и нѣгови очняцы падали су уморно преко ньи. Само туга могла є у стаю быт., да му лице борама обасне, єръ нѣгова брада беше іоштъ сасвимъ црна. Кафеція му донесе наргиле и онъ почне полако пушити, премешћаюћи зрна своє велике броянице. Неки пута подизао є главу горе, да гледа лаке изъ свои уста извируће облаке димова, други пута чинило се, као да є обратіо, свою пажню на трешнѣ у стаклу наргилета, коє є повлачай дима яко у движенѣ поставляо.

„Ко одъ васъ познає овогъ човека?“ Запита єданъ одъ насъ Смирнейце.

„То є некій богатъ трговацъ изъ вароши.“ Одговори єданъ одъ наши пріятеля, „узрокъ є нѣгове туге єданъ скоро случивши се догаћай. Пре неколико месецы оженіо се съ єдномъ врло лепомъ девойкомъ, коюе страстно любіо; овы дана утекла є нѣгова Одалиска съ єднимъ грчкимъ лаћаромъ; она се налази сада на єдномъ острову Архипелага, гди се нема шта бояти одъ гнѣва нѣногa супруга.“

„Поєдина обстоятелства ове исторіе прилично су любопитна“ придода други; „мени є приповедіо єданъ трговацъ на великомъ пазару; оћете да є чуєте?“

„Врло радо; вы почните, мы ћемо слушати:“

„Ибраимъ Ага, тако се зове овай човекъ, ожени се пре неколико месецы съ єдномъ младомъ девойкомъ неописане лепоте, да бы се и сама восточна повезія бадава трудила, нѣны иляду лячны дражести и чаръ нѣногъ духа описати. Трговацъ благодари Богу изъ дубльине ср-

31. Мая 1793. год. Партая Монтаняра одржи побѣду надъ Жирондистама.

27. Юнія 1793. год. Проглашенъ буде вторый уставъ.

16. Окт. 1793. Кральица буде погубљена.

10. Нов. 1793. год. У цркви Нотр-дамъ, буде слављенъ празникъ названый „*Свечаностъ разума.*“

8. Юнія 1794. год. Свечаность за „*честъ найвышегъ сушчества*“ одређена одъ Робеспіера.

27. Юлія 1794. год. Робеспіеръ буде сбаченъ и погубљенъ.

1. Апр. 1795. год. Побуни се паризки народъ. Хљѣбъ и уставъ одъ 1793. год. буде захтеванъ. Пишегру надяча и умири буну.

5. Апр. 1795. год. Оглашено буде да є миръ съ Прайскомъ у Базелу заключенъ.

22 и 23. Мая 1795. год. Нова буна противу управляюћегъ сабора (конвента). Депутирацъ Феро буде у конвенту убіенъ.

22. Авг. 1795. год. Трећи уставъ буде примљенъ.

5. Окт, 1795. год. Догађаи буне противу конвента. Бунапарта свлада буну.

1. Нов. 1795. год. Постављено ново правителство подъ именомъ: „*Директоратъ*“ трећи уставъ буде уведенъ. Советъ одъ „петстотина“ буде скупљенъ.

22. Окт. 1796. год. Мелмесбури бадава седи у Паризу и ради да се миръ одржи и уговори.

4. Септ. 1797. год. — Буна — директоріумъ одржи побѣду надъ умѣреномъ партаіомъ: Корилтъ, Бартелеми, Пишегру и прочи.“

19. Мая 1798. год. Бунапарта остави Паризъ и оде съ войскомъ у Египетъ.

16. Окт. 1799. год. Доће Бунапарта изъ Египта у Паризъ.

9. Нов. 1799. год. Буна — Наполеонъ постане првый конзулъ.

2. Юнія 1800. Наполеонъ поврати се у Паризъ после добіене бытке на Маренгу (14. Юнія 1799.)

24. Дек. 1800. год. Буде пуцано на Бунапарту изъ паклене машине.

9. Нов. 1801. год. Свечаность *обштегъ мира* у Паризу.

2. Нов. 1802. год. Наполеонъ буде постављенъ за првогъ конзула, докъ є гођ живъ.

18. Мая 1804. год. Наполеонъ постане царемъ.

2. Дек. 1804. Папа крунише цара Наполеона и царицу Іозефину.

29. Юлія 1807. год. Наполеонъ поврати се у Паризъ после Тилзитскогъ мира.

19. Авг. 1807. год. Трибунатъ буде укинутъ.

15. Апр. 1808. Наполеонъ оде у Баіонъ. — Почетакъ шпанскогъ рата.

27. Септ. 1808. год. Наполеонъ оде на конгресъ у Ерфуртъ.

9. Апр. 1809. Наполеонъ оде противъ Аустріе.

11. Юлія 1809. год. Папа мете проклетиню на Наполеона, и изключи га изъ крила цркве.

16. Дек. 1809. год. Наполеонъ разпусти се са Іозефиномъ сбогъ тога што є она была неродкиня.

2. Апр. 1810. год. Наполеонъ вѣнча се са Маріомъ Луизомъ ћеркомъ цара аустрискогъ.

9. Мая 1812. год. Одлазакъ Наполеона къ войсцы, коя є противъ Русіе была опредѣлена. (25. Юн. 1812. прелазакъ преко риѣке Нѣмна, 14. Септ. 1812, улазакъ у Москву. 28. Нов. 1812. повратакъ преко Березине.)

20. Дек. 1812. год. Наполеонъ доће у Паризъ.

15. Апр. 1813. год. Наполеонъ оде на войску у Нѣмачку.

9. Нов. 1813. Наполеонъ се врати у Паризъ.

31. Марта 1814. год. Паризъ обседну саюзне силе са своіомъ войскомъ.

11. Апр, 1814. год. Наполеонъ одрече се престола.

3. Мая 1814. Свечани дочекъ и улазакъ краля Лудвика XVIII. у Паризъ.

1. Марта 1815. Наполеонъ извезе се са острова Елбе у Француску.

20. Мая 1815. год. Краљ утече изъ Париза. Наполеонъ доће у Паризъ. (16. Юн. 1815. битка кодъ Линьи. 18. Юн. 1815. битка, и коначна пропастъ Наполеона кодъ Батерлоа.)

22. Юн. 1815. год. Друга оставка Наполеона.

8. Юлія 1815. год. Другій свечаный улазакъ Лудвика XVIII. у Паризъ.

МРВИЦЕ.

Киша постаѣ кад' се пара са землѣ подигне и у воздуху згусне. Уздисай то є такође пара, коя се око срца сгусне, и онда сузе на очи ударе.

Народный обичай при свадби.

У различнимъ краєвыма, различни су обичаи при свадби. У шумадіи, кадъ иду сватови и воде ћевойку, коло игра предъ кућомъ младоженѣ. Напире дотрче два муштулукціе, и онда ћевойке пѣваю у колу:

„Доћоше доѣздише муштулукціе,
И донеше добаръ гласакъ одъ све дружине.
Сви су здраво и весело, и младоженя,
И здраво є конь зеленко под' младоженьомъ.

Кадъ сватови съ ћевойкомъ буду већъ близу, онда певаю:

„Заранъ куме, заран' старый свате,
Зарано нам' снау доведите,
Да донесе сунца у нѣдрима,
Да огріе свекра и свекрву.

Кадъ сватови доћу, онда изнесу рало (плугъ), и свекрва изаће са решетомъ у комъ є жито. Невеста догна коня до рала, кои се мете близу куће, како ће моћи съ њега у кућу корачити.

Невѣста баца съ коня ябуку, у колу пѣваю:

„Сяши доле мила снао,
С' коня на рало
С' коня на рало.
С' рала у кућу
С' рала у кућу. и т. д.

Млоги пале оманъ и мекинѣ, само да комарце изтераю, но то ніе пробитачно за здравлѣ, а да бы се одъ комараца човекъ предохранію, безда напуни собу димомъ, треба пре њег' што легне, да се свако вече по образу и по рукама намаже катраномъ, и онда неће ни єданъ комарацъ уєсти га.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Єдна жена изъ Башина ср. ясеничкогъ именомъ Рада, некога Нике Стругаревића, родила є троє ђеце, двоє мушки а єдно женско. И како мати, тако и ђеца остали су живи и здрави.

— Изъ Пожаревца являю намъ слѣдующе: Намѣстникъ витовнички, идући изъ Пожаревца у монастиръ, између Каменова и Свиня буде нечовечно убієнъ и са свимъ оплачканъ. Његове альине нађене су изсечене, а његово тѣло нађено є сакривено у некомъ шанцу.

— Полгодишньи испыти у Гамназіи држаће се одъ 11. до 28. т. м. свакій данъ пре подне одъ 7, после подне одъ 3. сата, осимъ неделѣ.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Лондонъ.* Новине Таимсъ обявлюю, да су умолѣне, да у име Генерала Шангарнієра формално противорече потврђеню, коє су француске новине двапутъ обнародовале, т. є. као да є генералъ Шангарнієръ советовао привременомъ правителству 1848. год. да предузме нападанѣ на Енглеску.

— *Мадридъ 16. Мая.* Расписъ министра правосудія дозволява зидати нове дѣвическе монастире, за обдржаванѣ 285 калуђерица. — Бившій шефъ овдашнѣ полиціе Чико осуђенъ є на петогодишньій затворъ; кажу, да су му позната была нека учинѣна преступленя за време нѣгове службе, па ій ніе хтео одкрити, него ій є затаіо.

— У Риму кошта скупо онога, кои стране новине оће да чита. Єданъ брой Таимса кошта 6 до 8 франака, єръ се на пошти плаћа тежина као за писмо. Француске новине несмеду быти тако скупе, єръ ій француски официри радо читаю. За предупредити да небы новине изъ руку официрски у публикумъ отишле, устроили су єдно прекрасно читаліште за официре, гди новине мораю остаяти, нити се смеду наполѣ износити.

— *Паризъ 24. Маа.* Да бы неке сиромашніе депутирце за ньіову безплатежну службу наградили, намераваю, по свршетку ньіовогъ опредѣлителногъ посла, поставити ій префектима; съ тимъ мисле одвратити ій одъ оставке, коюу су се неки преправляли да на доякошнѣ званіе даду.

— *Франкфуртъ.* Разношенѣ, да ће графъ Шамбордъ овы дана съ млогобройномъ пратньомъ у Визбаденъ доћи, види се као да ніе потврђено. Напротивъ говори се да графъ Шамбордъ овогъ лета неће Фросдорфъ оставити.

— Єдне бечке новине пишу, да ће неки брой виши Србски официра у Темишваръ отићи, да цара Аустрійскогъ поздраве. Такође и изъ Босне и Влашке очекую се официри да поздраве младогъ монарха.

— *Паризъ 27. Мая.* Саидъ-паша, будући наслѣдникъ пашалука Египетскогъ дошо є у Ліонъ. Кажу да є врло дебео и да носи млого новаца. 31. о. м. предузеће се у решаванѣ посао орлеански добара. Надежде на правичность судія єсу врло мале, али у случаю, ако државный советъ и изрече пресуду на ползу Орлеана, остає президенту право, да є уничтожи.

— *Хина.* Цела є Хина подкопана и комунизмомъ овладана. Чудновато появленѣ указуе се тамо. Одъ искона влада у Хини сынъ неба, и то свагда у слѣдсвеномъ реду царева; садъ веле да є у последнѣмъ цару Тао-Квангу свршіо кругъ нѣгове владе одъ 10.000 година Одъ садъ дакле нетреба више да царствуе; треба да се установи ново царство, безъ привилегія и безъ собственогъ притяжаня. У почетку овогъ столећа основано є єдно братство подъ именомъ, „Фамилія кральице неба,“ коє є до 1820. год. траяло, но будући да га є правителство яко гонило, то є морало престати.

— *Паризъ 27. Мая.* Бартлемъ Сент-Хилеръ, професоръ философіе на колегіуму Францускомъ, управіо є єдно писмо на министра просвете, у коме му обзнанюе, да онъ заклетву положити неможе, и зато воліе сићи са своє катедре, на коіой 27. година предавао. Философія, вели онъ, учи га, да материялну пропасть моралной предпостави.

У цркви версальской подигнутъ є опетъ споменикъ Херцога Бери, кой є у Фебруарской революціи скинутъ.

— *Лондона 27. Мая.* У ючерашнѣмъ засѣданію дольнѣгъ дома узявіо є Лордъ Станлай, државный подсекретаръ, да є и Француска подписала протоколъ, по комъ є заключено разделенѣ Европе у 1815. години, остає неповредимо.

— *Пешта.* Изъ достовѣрногъ извора дознавши являмо, да трошакъ за осветленѣ ћупріе нису учинили акціонери дружтва, него да га є самъ Баронъ Сина изъ своє собствености подмиріо.

Огласи.

(60) (3—3)

Долеподписати продаемъ мою у Смедереву постоећу кућу са доста пространимъ плацомъ, и на врло лепомъ месту на разкршћу близу піяце и новозидаюће се цркве, као и єданъ поредъ дунава виноградъ одъ 4,000. лоза ливаду одъ 2½ косе са доста различитимъ воћкама празанъ плацъ 2. дана ораће землѣ за саденѣ винограда и то све у єдной огради; кой бы исту кућу съ виноградомъ или саму купити желіо, нека се мени у Крагуевцу, или брату моемъ Маринку Стоядиновићу у Смедереву ради погодбе пріяви.

У Крагуевцу 28. Мая 1852.

Д. Стоядиновићъ,
Подпоручикъ II. роте I. батал.

---

(61) (2—3)

Кодъ Іована Божића, касира камарашіе Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, синџирліе за нанизъ женски, коій ima волю купити, некъ се нѣму пріяви.

---

(62) (2—3)

Мой плацъ 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме є єданъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде касарни, продаемъ своєвольно, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абаџійской улицы, у дућану.

Іована Павловића.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 47. У Београду, у Петакъ 13. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

БРАНКОВЕ ПѢСМЕ

Девойка на студенцу.

Кадъ самъ синоћь овде била
И водице заитила,
Доће момче црна ока
На коньицу лака скока,
Поздрави ме, зборит' оде:
„Дайде селе мало воде!“
Ове речи — слатке стреле —
Минуше ми груди беле,
Скочи млада, нѣму стиго,
Диго крчагъ, руку диго,
Рука дрхта — крчагъ доле —
Оде на две на три поле.
Іошть одъ нѣга леже црепи,
Али де є онай лепи?
Кадъ би сада опеть дош'о,
Ма и овай други прош'о!

Цицъ!

Ал' се небо осмеива,
Ал' се река плави,
А рибарче у чунъ снива
Ясно к'о на яви.

Онъ итнуо удичицу,
Рибицу є стек'о,
Метнуо на жеравицу,
Па є тако пек'о.

„Жеравицо де се труди,
Немой тако споро.“
Рибица му веће руди,
Готова є скоро.

Руди риба — іоште мало —
Садъ му є печена,
Срце му се заиграло:
„Амо садъ милена!

Доле ћемо яко сести,
Ал' ће да се слади,
Мор'о би те рибо єсти
И да ніє глади.“

Па є узе, па њомъ брже
Да примакне к' усти,
Чунъ се люлну, онъ се трже,
Оде санакъ пусти.

КАРАВАНСКІЙ МОСТЪ.

(Край.)

Ибраимъ Ага ніе нигда оставляо саму Амину, да изванъ куће иде, и будући да се ніе уверавао у слуге домаће, то ю є свагда самъ пратіо. Кадъ є у купалиште одлазила, водіо ю є до врата, одъ кои прагъ могле су само жене прећи, и свраћао се близу у єдну кафану. Амина ніе смела своє пріятельице посѣћавати, такође ніе нѣнъ мужъ дозволявао да прима друге посѣте, осимъ нѣни најближи сродница, изъ стра, да се небы ко у женскимъ альинама у кућу увуко и нѣговъ домаћій миръ нарушіо. Ніе дакле было лако оволику предосторожность преварити, и самъ Ибраимъ Ага, у пуномъ повереню къ нѣговомъ непрекидномъ стражареню, ніе се плашіо, да ће странцы любопитно око на ову жену бацыти, коя є была за нѣга изворъ невероятны сладостій. Да видимо далѣ шта се догодило.

Едногъ дана, кадъ є Амина праћена своимъ мужемъ у купалиште ишла, види єдну робиню, коя є изъ єдне куће изишла, носећи на глави великій судъ. Амина стане на страну да робиня проће, али невешта робиня гурне є, и испусти съ главе судъ, кой се на иляду комада разбіе и альине Аминине съ некомъ црномъ боіомъ попрска. Робиня доведена у очаянѣ овомъ несрећомъ, стане плакати и прси лупати; затимъ падне предъ Амину на колена, замоли иляду пута за опроштенѣ, и позове є да за єдно магновенѣ къ њой доће, увераваюћи є, да ће флеке моћи съ мало воде изпрати. Амина се окрене къ своимъ мужу и рекне: я ћу да идемъ къ овой жени, да мою альину оперемъ, и то може за часъ готово быти; но почемъ ты неможешь у кућу ући, то те молимъ, да бы сваку сумню избегао, узми край моє яке и држи га дотле, докле флеке неизићу.

„Иди“, одговори іой Ибраимъ Ага,“ я ћу край твоє яке узети, єръ ты тако очешь, а Богъ зна, да я немислимъ, да ћешь ме ты преварити.“

Амина отиде унутра и повуче врата тако къ себи да су само мало одшкринута была; скине са себе свою яку и бацы є на главу робинѣ, па поита у собу, гди є младый Гркъ очекивао.

„Амино, моя сладка душо“, рекне Ибраимъ Ага, „ты си ме у неповольно положенѣ поставила. Мисліће когодъ, кадъ ме види, гди те за яку држимъ, да самъ я суровъ люборевнивацъ, али ты знашъ, да я на тебе неподозревамъ, и да те као моє очи любимъ.“

Нѣгова млада жена ніе му имала кадъ одговарати; єръ су є ватрени полюбцы нѣногъ младогъ любезника блаженствомъ испунявали.

„Та немой се толико мучити, моя лепа Амино; шта маримь я, што ти є альина упрляна? Садъ нема никогъ на сокаку, а сутра ћу ти нову альину купити.“

Любезницы договарали су се међутимъ о начину како ће моћи побећи. Њіове заклетве запечаћавали су ватрени загрляи, и Амина, отргнувши се изъ наручія младога Грка, узме свою яку и изиће псоваюћи изъ куће: „Я незнамъ, шта є могла имати робиня у нѣномъ сосуду, флеке у моіой альини неће никако да изиђу. Ты несмотрена дртино, могла си намъ ову неповольность уштедити.“

„Боже мой, лепа госпо, вы видите, да самь я са свимъ тужна. Кадъ мой газда кући дође, избиће ме на мртво име, што самь судъ разбила. Ахъ! я самь здраво несрећна!“

„Умири се любезна Амино“, рекне іой Ибраимъ Ага, „сутра ћешъ добити нову альину. Ты пакъ жено, пази другій путъ болѣ шта радишъ. Ево ти нешто, да купишъ другій судъ наместо онога, кой си тако несмотрено разбила; сотимъ ћешъ избећи казнь, коя те одъ твогъ газде очекує. Овой госпи имашъ благодарити, што ти я ове новце даємъ.“ Онъ іой даде неколико гроша.

Кадъ є Ибраимъ Ага своимъ обећанѣмъ нѣгову жену умиріо и досадну робиню съ врата скинуо, продужи свой путъ съ Аминомъ у купалиште. Нѣгову жену пусти да уће унутра, а онъ сврати у оближню кафану по своимъ дондашнѣмъ обичаю. Съ оногъ места, гди є Ибраимъ Ага седіо, могли су се млоги предмети прегледати: піяца, прекрасне баште, каравани у дугачкимъ редовима камила, кои су съ богатимъ еспапима у варошь долазили, накратко, єдно одъ оны любопитни позорія на востоку. „Како самь срећанъ я,“ говоріо є трговацъ у себи, „я имамъ примерну жену, коя ме, о томъ самь уверенъ, више люби, него я ню, како право има Коранъ, што говори, да люди мораю на жене мислити, и да оне насъ побожніима чине. О великій Боже, господи вселене, никадъ ти се свесрдніе нисамь моліо, него одъ како самь оженѣнъ! И у своимъ мислима о срећи удубљенъ, пуштао є Ибраимъ Ага изъ нѣговогъ чибука димове, кои су се часъ дугуляcто, а часъ округло као облацы вили, и у њима є уображаваo себи любезне строеве тела нѣгове супруге.

„Шта видимъ я,“ рекне онъ, „ніе то Амининъ ходъ?“ Онъ дуне подалеко димъ одъ себе, да бы болѣ видити могао. „А ніе! то є нека проста жена!... Заиста“, продужи онъ, наместивши се опетъ на своє место, „жена никадъ ніе лепша, него кадъ изъ купалишта изиће, њно є цело тело онда свѣже и мекано као кадифа, а њна є кожа гладчія, него найуглађеніи мермеръ; њна душа мириши и њна дуга коса разсипа благовоню. Я бы желіо, да се Амина свакій данъ у купалишту купа; я ћу дати сградити єдно у моіой кући, то ће быти млого болѣ. О усладо райска!“

У томъ магновеню види трговацъ да се завѣса купалишта подигла. Наполѣ изиће нѣгова жена, познао є по бои нѣне альине; одма устане, плати кафеціи и пође къ њой.

„Боже мой! шти ти є анђелу мой? Твой є ходъ садъ сасвимъ другчіи. Да ниси болестна? говори, я те молимъ, ако нећешъ да умремъ.“

„Торняй се твоимъ путемъ срамный варалицо!“ загрми му єданъ страный гласъ.“ У комъ времену живимо мы о Боже Ћабе? Да насъ ни старость неможе сачувати одъ пангалоза.“

„Шта чуємъ я?... то ніе она!.. Опрости ми добра мати, я самь се преваріо, ево я ћу се удалити... У осталомъ мора мой духъ да є мало замаглѣнъ, те ме є могла боя ове альине обманути; єръ Амина ніе нигда тако ронђаво ишла. Я бы, мислимъ у станю быо, да разгранато ораово дрво за высокій кипресъ држимъ... Ал' мени се опетъ чини, да ми є жена данасъ дуже у Купалишту задржала се, нег' што иначе има обичай; сунце оће да зађе, а нико више неизлази изъ купалишта. Амино, Амино! Ты се мало сувише каћиперишъ. Ты оћешъ, да я одъ любави ове ноћи умремъ!...

Сунце є већъ зашло, а жена му іошть неизађе, зато отиде Ибраимъ Ага у купалиште, да запита, єсу л' све. Єсу, одговоре му, нема више никогъ у купалишту — „Ето“, рекне трговацъ у себи, „то є плодъ мой будалости бунцаня: Амина є морала проћи, кадъ самь я пушіо; она є ямачно кодъ куће и чека ме съ иляду брига. Дай да се одма кући иде!“

Ибраимъ Ага пође кући. Што є далѣ ишао, то су га све више неке слутнѣ спопадале, и зато є удвоіо своє кораке да бы пре кући стигао. — „Шта є Ибраимъ Аги,“ говорили су люди, кои су га сретали? „мы га нисмо нигда овако брза видили.“ — Но онъ є хитіо далѣ, безъ да є одговарао. Напоследку стигне кући.

„Амино!“ повиче онъ, текъ што є преко прага прешао; „Амино! гди є Амина?“ Протрчи крозъ собе, виче; нико неодговара! Слуге су му дркћући слѣдовали, и слутили на велику несрећу. „Гди є Амина?“ викаше онъ. Они су єданъ у другогъ погледали, безъ да су му одговарали.

У томъ магновеню дође єдна стара сродница и каже: „Шта чините вы? я самь срела вашу Амину гди иде съ єднимъ робомъ; она ми є казала, да иде за неколико дана на єдно ваше польско добро, и да ћете и вы скоро за њомъ доћи.“

Садъ сазна Ибраимъ Ага целу свою несрећу. Падне изнемогнутъ на диванъ. Одъ оногъ дана такій є, као што га садъ видите да изгледа.

МРВИЦЕ.

Условіе газда, кои куће подъ кирію даю.

§. 1. Поштени укућани несму више одъ двое деце имати, ако л' се треће — кирія є скупля съ 3 талира.

§. 2. Пушити є слободно само цыгаре.

§. 3. Да небы постале собе влажне, забранює се кіяти; ніе слободно ни гласно узданути, изъ узрока што су дувари танко олеплѣни. И яко 'ркань у спаваню забрањено є с' тога да се небы комшіе пробудиле.

§. 4. Да бы се избегo досаданъ пра, забранює се четкати альине усоби.

§. 5. Кадъ є време кишовито, укућани мораю изути обућу предъ кућомъ, и амрелъ на сокаку оставити.

§. 6. Забраню є се држати псе, мачке и кокоши. Одъ други домаћи животиня могу се трпити само оне, кое се у природной исторіи зову: мольци, пацови, мишеви, буве и стенице.

§. 7. У замрзнуте олуке зими, мора кирація дотле дувати, докъ се неодкраве.

§. 8. Да се небы кварили басамацы честомъ посѣтомъ кредитора, несме кирација ни на кой начинъ дугове правити.

§. 9. За време колере неће смети кирација воће єсти нит' у летньимъ альинама излазити.

§. 10. Кой бы се зими потужіо, да се дими соба и куйна, сме изићи наполѣ, докъ се димъ неразиће.

§. 11. Кирія се плаћа три године напредъ, и то тако, да по изтеченію єдне године опетъ пренумерација на три године починѣ. Ко измеђ' тогъ времена умре, некъ слѣдства самъ себи припише.

— Човекъ и жена, говоре учени люди, да су єдно тѣло; я велимъ тѣло и душа; човекъ є тѣло, жена є душа, зато се и бои гдикои човекъ безсмртія душе.

— Жене живе обично у вечитомъ рату. Одъ 18 до 25. година то є седмогодишньій ратъ срца съ разумомъ; а одъ 25. до 55 трає тридесетогодишньій ратъ наравн са Терзіомъ.

— Човечіи є животъ као учредничество новина. Са обявленіемъ сваке нове године, обећава намъ оно све за будућность, а люди су лакомислени, кои то верую. У учредничеству живота и непитаю човека оће л' се пренумерирати. Обявленіе пошлю му кући; чимъ се роди већъ є пренумерантъ, зато се и почне одма дерати, да му се листъ недопада. Изъ учредничества живота излазе на светъ изданія одъ две струке: сиянъ животъ на белой финой артій за богаташе, а сиромашанъ на простомъ дебеломъ папиру.

— Чингулези на острову Цейлону одаю кралію своимъ таково безгранично почитанѣ, да кадъ о себи самима съ ньимъ говоре, обично уместо своги собственогъ лица споминю найпрезрителнія створеня. Тако н. п. уместо: *Я самъ то и то учиніо.*“ — Загуди Чингулезацъ: Вашегъ величества найпокорніи пасъ учиніо є то и то.“ — Исто тако чине они, и кадъ є о децы ньиовой речь. Запита ли краль, колико кои деце има, одговоръ слѣдуе: „Петъ паса и четири кучке.

— Єданъ стихотворацъ оставіо є по себи овай тестаментъ: „Я немамъ нигди ништа, млого самъ дужанъ, а остало завештавамъ сиротама.

— Єданъ спаія, кой є кодъ цркве дао сазидати фамиліярну коштурницу, (гробницу) пише своимъ сыновима:“ Єдва єфала Богу свршена наша фамиліярна вечна кућа; и я се надамъ, да ћемо сви у ньой почивати, *ако будемо живи и здрави.*

— Єдне новине пишу: Будући су зла времена настала, и руке ми, што се радиѣ моє тиче *свезане*; то я настоећимъ обявлюемъ, да *изъ слободне руке* мою кућу продати желимъ.

— На свету нема леньивіегъ човека, него што є био Лордъ неки у Лондону. Онъ є држао у кући арапина, кой є за њга кіяти морао, а кадъ се Лордъ опіе, арапинъ є морао посртати.

Слѣдующе ствари изгубльне су, ко ій наће некъ ій изволи учредничеству Шумадинке донети, и добиће награду.

Єдна двострука детиня капика за близняке.

Єданъ сунчаный сатъ, кой репетира.

Єданъ сунчаный сатъ, кой се може за путничка кола приковати.

Єданъ креветъ на точковима, у комъ се може возати ноћу.

Єдна кутія малы фино израђены фишека барутомъ напунѣни, съ коима се могу шупльи зуби разбити.

Єданъ барометеръ, кой увекъ лепо време показуе, и єданъ термометеръ, кои показуе свагда умѣрену топлину.

Єданъ скупъ альина за єдно дете одъ две главе, четири ноге, и четири руке, одъ колевке до двадесете године. Правый ремекъ шнайдерскогъ заната. Могу се пробати на два човека.

Више наличія за наслѣднике богаты сродника, кои немогу или неће да плачу. Она су одъ найбольи майстора израђена, истина мало бледа, али одвећъ дражестиа особито за женска лица. Сузе су на ньима као природне живо израђене, и на некима наличіяма има ій за ближе сроднике у величини єдногъ грашка.

Єданъ лепъ интовъ врло майсторски израђенъ. Предъ седиштомъ кочіящевимъ налази се єдно огледало, средствомъ коега може се видити свакій, кой бы се усудіо острагъ попети. Чимъ дакле опази кочіящъ, да се когодъ острагъ попео, претисне ногомъ єдну машину, а онай стражньій гость, добіе острагъ позамашанъ ударацъ, одъ чега се наће у чуду и одма се скине.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— *Цариградъ 22. Маа.* У прошли понедельникъ као на четрдесетый данъ смрти блаженопоч. Г. Аврама Петронієвића, држанъ є овде великій Парастосъ, у цркви у Асћою, гди є покойникъ саранѣнъ. При Богослуженію на комъ є велики брой народа присуствовао, служіо є Гос. Епископ. Асћойскій са надлежнымъ свештенствомъ и архимандритомъ хилендарскимъ Х. Онуфріемъ Поповићемъ. Смирени овай и ревностны духовникъ наше славне задужбине у Светой Гори, у наручяма кога є нашъ незаборавлѣный покойникъ издануо, говоріо є при концу парастоса лепо слово, на Србскомъ, Турскомъ и Грчкомъ єзыку.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Паризъ 1. Юліа. Овы дана држана су советованя у државномъ совету о данку на кола, конѣ, псе, и папиръ; и што є годъ предложено, све є примлѣно. По овима плаћаће се одсадъ данакъ у Паризу на каруце съ четири точка 120. а на оне съ два точка 60. франака, у варошима одъ 50.000 душа 90 и 45 фр. одъ 4.000 до 5.000 душа 60 и 30 фр. напоследку у варошима одъ манѣ, него 4.000 душа 20 и 15. фр. Осимъ тога плаћаю кола съ грбомъ особито по 50 фр. За псето платиће се годишнѣ 5. франака.

Г. Персиньи свршіо є свадбу и приміо се опетъ послова.

— Посао орлеански добара одложенъ є на ново, єръ се известитель Кориндетъ разболео.

— 2. Юнія. Законодателно тѣло ніе радо примило порезъ на кола и пр. но шта є зато стало државномъ совету, кадъ мора быти оно што онъ оће. Камера є хте-

ла умалити войску съ 30.000 а президентъ се изясніо, ако недозволе ово число, коє садъ постои, то ће онъ умноженъ искати.

— Являю, да ће се у слѣдству министеріялногъ заключеня одузеги помоћь Поляцима, коя имъ є досадъ у новцу чинѣна.

— Каталанъ, професоръ у лицеуму Сен-Луи, дао є оставку на званіе, нехтевши положити заклетву.

— Књигопродавцы спремаю се да даду президенту жалбу противъ установлѣногъ пореза на папиръ, наводећи да ће ій то упропастити.

— *Америка.* Скоротеча саюзны американски држава явля, да се далеко чувена играчица Лола Монтецъ сада у Америки налази.

— *Бечъ 1. Юнія.* Говори се, да ће за граћенъ гвозденогъ пута у Рватской поредъ опредѣлене зато суме одъ министерства трговине, и самъ царъ притећи у помоћь са 400.000 фр. ср. Истый путь простираће се одъ Штайнбрика до Рихенбурга — четири милѣ дужине и почеће се градити што скоріе.

— *Паризъ.* Єдно надлежателство, коє води бригу о здравлю публикума, обнародовало є, како се могу уклонити опасне послѣдице они коє пси уѣду, т. є. треба рану одма яко претиснути, и крзь и бале отровне изцедити затимъ цеђомъ, сапунявомъ или соляномъ напоследку и чистомъ водомъ или мокраћомъ рану добро испрати и съ усіянимъ гвожђемъ изгорети.

— *Мадридъ 26. Мая.* Генералъ Есселета постао є министромъ бродарства. — Воєный министеръ ніе іошть наименованъ. — Дворянство, коє се досада бавило у Арануєцу, одлази у Мадридъ и бавиће се тамо до 8. Юнія, па ће онда у Граню отићи.

— *Тексасъ.* Овде су недавно уваћена два Мексиканца, кои су као айдуцы были проглашени. Оня су имали панцире, коє ніе могао куршумъ никако пробити; панциръ се состояо изъ двоструке кравлѣ коже, у средини коє была є вуна. Никаквый куршумъ ніе ій могао пробити.

— *Алгиръ.* Овде се чине покушеня, да се употребе и камиле у войсцы, и зато ће се устроити камилске кумпаніе, као у време египетскогъ похода.

— *Калишъ 1. Юнія.* Сяйна воєна позорія у Варшави и изванъ Варшаве свршена су, войска се враћа опетъ на своя станишта, а царъ ће іошть овы дана оставити Варшаву и у Петербургъ вратити се, гди ће се такође велики маневри држати. У сѣверной части Польске стоећій првый пешачкій корпусъ, коєга се команданти: генерали, Сѣверсъ и Бѣловски у странимъ земляма налазе, изићиће при повратку царa у Сувалки само почастно на угледъ. Скоропрошавши дана поодіо є царъ више благотворны заведеня, имено и велико и славно заведеніе за нађену децу.

— *Паризъ.* Славный шећерџія Булеварда у Паризу оставіо є свой занатъ и ступіо є у станѣ покоя. Онъ є стеко са сладкишима таково иманѣ, коєму доноси годишнѣгъ прихода 100.000. франака. Своє право заєдно са алатима продає за 600.000 франака. Овай є човекъ сладіо животъ людма, зато дакле заслужуе, да и онъ сада сладкій животъ проводи.

— *Цариградъ.* Опетъ се овде догодіо пожаръ. У Майману изгорели су опетъ двадесетъ кућа съ богатимъ дућанима.

— *Туринъ.* Зайста є редакъ онай начинъ смрти кой є єдна млада, отмѣна госпа измислила, и надъ собомъ извршила. Она се загушила съ єдномъ китомъ белы ружа.

— *Енгелеска.* Великій восточно-индискій діямантъ, Кохиноръ, кой є при излогу светскомъ у Лондону на угледъ ставлѣнъ было, резаће се опетъ наново. Ювелиръ Костеръ изъ Амстердама обтереѣенъ є съ тимъ, и већъ є са своя два найвештія раденика отишао у Лондонъ, да тай посао сврши.

— Дружтво Худсон-байско заключило є, да изашлѣ єдну експедицію у сѣверне предѣле Америке. На челу овогъ посланства биће некій Іонъ Раєс, коєга є главна цѣль да пронаће Іона Франклина, кой како є пре неколико година отишао никако се ніе вратіо. Више су пута изашиляли Енглези да га траже, ал' га до данасъ никако нису могли наћи.

— *Паризъ.* У єдномъ предградію родила є нека жена єдно дете, коє є имало само єдно око и то на средъ чела, а место носа, висила му є нюшкица на подобіе елефанта. Живило є само неколико сатій и одма є умрло.

Огласи.

(60) (1—3)

Єданъ чибукъ у штапу заборављѣнъ є у Топчидеру. Коме припада некъ се пріяви у заведеніе економично у Топчидеру, гди ће га примити.

(61) (3—3)

Кодъ Іована Божића, касира камарашіе Београдске има на продаю 1000 комада рубія лепи, синцирліе за наизъ женски, коій има волю купити, некъ се нѣму пріяви.

(62) (3—3)

Мой плацъ 5 и по фати съ лица ширине и 40 фатій дужине, на коме є єданъ велики подрумъ одъ камена озиданъ, и кои плацъ лежи према Пивари у сокаку што иде касарни, продаемъ своєвольно, ко жели купити нека се управо на мене обрати у абаџійской улицы, у дућану.

Іована Павловића.

Одъ Петрова-дне починѣ друго теченіе

ШУМАДИНКЕ.

Ко жели примати и далѣ, нека изволи до тогъ доба послати полгодишню предплату одъ 7. цв. а са завиткомъ или пошиляѣмъ у кућу $7\frac{1}{2}$. — Ко добіе Шумадинку одъ Петрова-дне на вересію, нека слободно нигда неплати. Изъ окружны мѣста нека се шалю новцы одма по пошти, а изъ Београда може се само у Учредничеству Шумадинке пренумерирати и платити.

У Књигопечатни Княжества Србіе.

№ 48. У Београду, у Вторникъ 17. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТУ КРАЙ.

Гле сунашце како красно седа,
Іоште єдномъ вако самъ га гледа,
Кадъ самъ овогъ латіо се пута,
Непитаюћ' камо, нити куда?
Текъ за сунцемъ отимаше с' око;
Умъ се диза у небо високо,
Саняюћи о вечной истини.
Какви бѣданъ животъ ми с' чиніо,
Спрамъ блаженства, што самъ само сніо.
Тумар'о самъ по дану и мраку,
Подносіо муку свакояку;
Прешао поля прешао и горе,
Прешао реке, и пространо море;
Неплашећ' се грома и неволѣ.
Далѣ, далѣ мора бити болѣ;
Духъ ме тако све напредъ гоніо,
У желяма сладкимъ се топіо.
Сада стоимъ, гди ће сваки доћи,
Мимо чега неможе се проћи.
Прошлостъ замномъ, вѣчностъ предамноме,
Небо горе, а гробъ подамноме;
Све застиркомъ тавномъ покривено.
А иза ньи шта є сакривено? —
Мислимъ, питамъ, али є залуду,
Сво ми знанѣ: мртваци с' небуду.
Далѣ немож', гробъ текъ да ме свати,
А што с' прошло, више се неврати.
Збогомъ санче, збогомъ сунце мило,
До данаске ти си ме водило,
Ти се раћашъ свагда у своє доба,
А истина текаръ иза гроба.

Н.

НАДГРОБНО СЛОВО.

Кое є изговоріо єданъ говорникъ животиня, приликомъ смрти куряка, кой є знатно судейско званіе међу животиняма славно одправляо.

„Нигда іоштъ съ толикомъ жалости нисамъ на ово место любезна животиньо корачіо као данасъ, када ми званіе, и дужность моя налаже, да васъ на губитакъ єдного судіе опоменемъ, коме мы за найсрећніе дане нашегъ живота благодарити имамо, єдного судіе, кога ће споменъ и будућимъ столѣтіяма у царству животиня светъ быти. Вы знате, да є судбина тако хтела, да курякъ нѣгово добро око затвори, оно око, кое є храмъ разума, пребывалиште доброте, и сбиръ свію благородны осећаня было. Онъ є умро и нѣга нема выше, а за насъ га вечито нема. Нама є немогућно нѣга изъ варучія смрти дозвати; нѣговъ се єзыкъ не наслађава выше онимъ благороднымъ задовольствомъ вкуса ягнѣтине; нѣгови нокти немаю више ту невину радость, да се овде или онде съ нашомъ утробомъ забављаю. Бадава подносимо мы нѣму найпонизніе наша срца, онъ ій презире; нѣговъ се зубъ выше не миче; нюшка є нѣгова ладна, а нокти су му се укочили. — — Вѣчна є штета, да ово чудо природе, грабежь трулежа быти мора; но не чудите се, такова є судбина была и свакогъ великогъ човека — судбина и Александра, тога єдинственогъ юнака, кои се съ нашымъ незаборављнымъ умрлымъ курякомъ сравнити може, єръ є онъ землѣ прогутати и у своіой утроби сварити мог'о. Но я нећу о животиньо! да нашу тугу живимъ изображеніемъ нѣговы красны свойства понављамъ, я ћу милости оне прећутати, кое намъ є великодушный зубъ нѣговъ указывао, а почесть ону нећу споминяти, коіомъ су насъ высоки нѣгови нокти отликовали; само ћу васъ ту зауставити, гди ће насъ онъ найвише занимати, ту велимъ гди га є судбина на высоко званіе великога судіе попела, кое є онъ до свога конца славно одправляо.

И данасъ ћете се вы опоменути, онога дана, о животиньо! у кои се онъ првый путъ на ово славедостойно званіе попео; іоштъ ћете се вы опоменути оногъ радостногъ усклика свію куряка онда, кадъ є радостна вѣсть крозъ сво царство животиня пронешена, да є курякъ великимъ судіомъ постао; вы се можете опоменути, и свію оны посѣта, кое су му учинѣне, као и свію похвалны стихова, кои су се због славногъ нѣговогъ избора на све стране разлегали. Чини ми се и садъ гледамъ честну гомилу говеда, како се она скромно корачаюћи, нѣговой доброти препоручуе; тамо опетъ чинима се чуємъ гласъ магараца, овде радостно рыканѣ быкова и волова; блеянѣ яганяца и меканѣ коза; и саме ярце съ ньіовымъ дугимъ брадама гледамъ долазеће како се нѣговой сыли и нѣговомъ покровителству препоручую. Гуске су му у споменъ стихове предавале, ћуркови су радостна слова говорили, а маймуни су явне балове држали; и сами свећняцы и друге светлеће бубице, найленша су осветленя чиниле. Ко є онда мыслію о животиньо! да ће се наша радость на жалость, и веселѣ у невеселѣ, а задовольство у тугу обрнути! да ћемо после краткогъ времена наше главе оборити, и смрть овогъ прехвалногъ живот-

ногъ оплакивати! али штаћемо тако се времена меняю. И одъ величества гнявећегъ куряка не ужасава се часъ смрти, и нѣга, кой є роћенъ да дави и ждере, садъ презрителни црви гняве и прождиру. Жалостна судбо прошлости! Заръ и высока црева мораю быти рана низки црева презрителногъ црва и мольца. Ніе ли могуће было вечна судбино, свепрождирућу животиню овековечити? Заръ сила и снага може пасти, и заръ и они, кои хиляда убіяю, могу такоћеръ грабежъ смрти быти? — Неблагодарна судбино! гадна смрти! Заръ си ты све оно заборавила, што є ова велика грабльива животиня за тебе урадила! Нису ли они миліоне животиня у наручія твоя предали! Колико си само хиляда стрела замћнила: єръ су они своіомъ высокомъ личности тай трудъ на себе узели, све оно собственымъ зубима раздирати, што бы ты твоимъ стрелама убіяти морала. Погледай унаоколо — погледай бћду света! Овде є гладъ — тамо є борба — и опетъ овде куга — свевћрни сопутницы ньіовы предузећа, и ты ій тако награћаваш! — — То є страшна неблагодарность. Предстани смрти, и правдай се за неправду, кою си учинила тыме, што си се усудила на личность овога куряка напасти. Ху шта я реко! — Ето раствара се земля животиньо; и гадне кости подижу се отудъ изъ смртне таме. Чуй, смртна животиньо! говору оне, чуй моє правданћ! Погле тамо люде, они су ми верніе слуге, него куряцы и тигрови; нѣговой жећи за ратомъ, имамъ выше за толике жертве благодарити, него свой грабльивой животиньи целогъ света. Због ньіовогъ честолюбія ньіове неправде, мрзости и ньіове освете, выше створеня пада, него због целе прождрльивости пантера, крокодила и лавова, пакъ и ньи не штедимъ, а да зашто бы куряка штедила? тако є смрть говорила, и я у гласу нѣномъ налазимъ основа, за моє утѣшенћ. Садъ текъ видимъ животиньо! како є великій како добаръ было нашъ курякъ.

Истина, да га за по неко грозно дѣло осућую; али има ій кои се за такова дѣла окривлюю, за коя є курякъ сасвимъ невинъ? — — Говори се да є онъ многе невине яганьце безъ узрока растргао: могућно є. Онъ є може быти узрокъ зато имао, не лютите се на нѣга, нити га осућуйте, докъ правданћ нѣгово не чуєте. Гди є то животно, коє своє погрешке одъ природе нема? Заръ мы нисмо грабльива животиня? — Курякъ ако є и отимао, онъ є то благородно чиніо, онь докъ не огладни, ніе заиста отимао. Погледайте люде, они отимаю што имъ є то воля, а гняве и даве, што имаю задовольство съ тымъ; но то поштеный курякъ не чини. Ако є хтео убити, онъ є то одма свршіо, а ніе пустіо, да се животиня задуго мучи. Али погледайте люде, они убіяю полако, гурну суштества себи равна у крайнћ у божество, одузму имъ сва средства за обджанћ, и пусте ій да полако одъ глади умиру; ово ніе поштеный курякъ чиніо. Ако є яганьце прождирао, то є было умѣрено, а ако є убіяо, то є онъ єдва двоє или троє убіо; но погледайте тамо люде, они убіяю хиляде — хиляде топовима а хиляде правицомъ, и опетъ хиляде због добролюбія и због велике жећи за новцемъ; то ніе честитый курякъ чиніо. Ако є башъ и имао погрешке, то су оне погрешке животинћ быле, и опетъ є онъ съ нѣговымъ погрешкама почитанія достоянъ. Но дай да и нѣгове добродѣтельи измеримо.

Вы се неможете опоменути, да вамъ є игда неправду какву учиніо? Єли кодъ нѣга теглећій во или парадный конь изъ интова выше важіо, него магарацъ или ованъ. Кадъ є разтрзао, ніе ли то безъ разлике чиніо, несматраюћи да ли є конь изъ интова или изъ плуга? ни ти чинећи разлику измећу єлена и магарца? — Но идите мећу люде и погледайте, да ли се тамо тако праведно поступа; послушайте ньіове тужбе, како богатый сиромаха гняви, и како ячій слабіегъ подярмлює; погледайте какову несрећу, суетанъ стра и низка подлость предъ великашомъ; човечеству причинява, послушайте, па онда ако можете обтужуйте нѣговъ честный пепео; но не, ваше вамъ срце ясно каже; тако непреведанъ нашъ добрый курякъ ніе было. Кажите, єли онъ игда одъ васъ захтевао, да се вы съ тигровима біете, кадъ є се онъ съ ньима борити имао? Заръ се ніе онъ самъ боріо? Погледайте горду Атину, и поносный Римъ съ нѣговымъ юнацыма; шта су садъ? Сенка суетне чести. Они су се често за ништа борили, и миліоне су жертвовали; не, то храбрый курякъ ніе чиніо; и опетъ су онымъ юнацыма подизали споменике, зидали олтаре, и у исторіи овѣковѣчавали; и мы заръ да се затежемо нашему куряку спомениkъ дићи и овѣковѣчити га! — Не, нисмо мы животиня тако неблагодарни. Чуй насъ сенко умершегъ, кои може быти невидимъ надъ нама трептишъ, мы ти са свегъ срца благодаримо; нареди, да духъ твой свакогъ оногъ куряка оживотвори, кои ће можда на твоє место ступити. Ждери докле волю ждерати имашъ, мы се съ драгомъ вольомъ жертвуємо; брзо насъ разтрзай, но само обичай людій мећъ нама не уводи. Болћ є у ноктима куряка умрети, него мећу ноктима безчувствены судія стеняти: болћ є и курячкимъ зубомъ уєденъ быти, него устима Дворянина и подлеца окрвавлѣнъ быти. Вечито се тога о животиньо! опоминьите. — —

Увѣренъ самъ, да бы се вы увређени нашли, кадъ бы я посумняо о вашой благодарности према пепелу нѣговомъ. Знамъ да ће га по некій, кои на нѣга мрзи, именомъ свирћпогъ куряка жигосати: но браћо! Кога называ свирћпымъ? човекъ, кои є одъ куряка свирћпіи, човекъ, коме ніе довольно што своимъ рукама убія но іошть узайма туће руке да убія, а туће зубе да раздире; човекъ, кои зелмю раскопава и гвожће сакива, да бы болћ гнявити мого: Човекъ, кои све елементе сазыва, да суштества себи равна уништожава: — Тай човекъ называ доброга куряка свирћпымъ; и тай човекъ, кои є мећу своимъ царевима Нероне брояо, Домиціяне и Калигуле имао: кои є борбу животиня у Риму држао, люде за честь богова сагоревао, тай се усућуе куряка свирћпимъ назвати. Не люди, ваше гднћ неће гробъ овога юнака обезсветити. Каква є разлика измећу васъ и нѣга? Небо и земля, данъ и ноћь, светлость и помрчина, нису тако различни као курякъ одъ човека. Но не животиньо! моимъ речима неверуйте; сами се осведочите. Идите у варошіи, и познайте тамо сами люде, па ћете онда казати; заиста тако наши куряцы не раде. Тамо ћете видити дебеле и угоєне люде, кои о трошку слабіегъ живе; преживанћ то є цео ньіовъ посао. Они не єду одъ глади као што є курякъ єо, него одъ веселя. Заръ вы мыслите, да се они задоволяваю съ єднымъ ягнѣтомъ? не, сва животиня и на земльи и у води и у воздуху не достиже да бы ньіову прождрльивость задовольити могла. Гадни пужеви, корняче, рацы, жабе, све то, на што се мы гадимо, єсть предметъ ньіове части и ньіовы астала. Мы єдемо да живимо, но они се чине, да живе, да могу ждерати. Тако као што су увекъ у єлу, тако су и у пићу неумѣрени. Вы мыслите добра животиньо они се задоволяваю као нашъ покойный курякъ напиткомъ изъ чистогъ извора? О не! Све што циперъ, Французка и Индія дає све што се за пиће исцедити и испећи може, све є то за ньіовь ненаситимый грклянъ. По выше дана седе они заєдно и пію,

докъ не полуде као наше свиньe, и докъ не почну мили-ти, као наше кртине, єлъ чиніо тако нашъ добрый курякъ? Но то ніе доста! Као што є безгранична ньіова жеља вкусъ гркляна задовольити, тако су они и у свымъ остaлымъ желяма ненаситими. Они и у страсти благе любови претерую. Имате ли примера, да є кадгодъ курякъ свою курячицу оставіо? да є онъ своє штенце одбаціо? О не! заиста не! Али идите међу люде, тамо ћете много примера видити. Нашъ се курякъ нигда ніе стидіо тога, што є курякъ; онъ нигда ніе одъ себе свою браћу одтуривао; али се люди стиде, што су люди, одтурую оне, кои су створеня као и они.

(Край слѣдуе.)

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Изъ Турске Историе.)

1298. год. Отманъ или Отоманъ было є поглаваръ само єдногъ окружія у малой Азіи. Саюзи се са неколико поглавара другій племена. Нападне на землѣ, Цариградски Императора, и своимъ напраснимъ освояванѣмъ оснуе царство Отоманско, коє се по нѣговомъ имену и данасъ зове.

1326. год. Нѣговъ сынъ Орканъ освои Лидію, и єдну частъ Кападокіе, и Никеє. Тукао се и побѣдіо Императора Андроника.

1360. год. Муратъ I. нѣговъ наслѣдникъ, учиніо є много више за турску исторію. Онъ є обратіо свой позоръ на лѣпу Европу. Онъ намери своє царство у овой другой части свиета основати. Са силномъ войскомъ пређе у Европу. Предъ ньимъ и нѣговомъ войскомъ свудъ се разпростреo стра и трепетъ. Онъ принуди грчкогъ цара да му данакъ плаћа. Освои многе землѣ у Европи. Постави свою столицу у Адріанополю. — Установи Јничаре. — Побѣди Србе на Косову, но и онъ самъ ту погине одъ Милоша Обилића.

1389. год. Баязитъ I. млађи сынъ Муратовъ, удави своегъ старіегъ брата, и поднe се на престолъ. Онъ продужи дѣло своегъ отца. Освои у Европи Бугарску, Маћедонію и Тесалію; а у Азіи освои за себе землѣ свію маньи муселмански владателя. На битки кодъ Никополиса сатре и побѣди Сигисмунда краля Мацарскогъ, али буде побѣћенъ одъ Татамерлана кнеза Татарскогъ, кои га и зароби, гди є у робству и умро. — Онъ є сбогъ свои многи освояваня и побѣда прозванъ *муньомъ* и *громомъ*.

1403. год. По смрти цара Баязита, нѣгова ћеца свађе се и побію се међу собомъ сбогъ престола. Солиманъ I. одъ Турака проглашенъ и крунисанъ, буде убіенъ тукући се у битки противъ своегъ буразера Монса; но кои такође буде сбаченъ одъ своегъ другогъ кардаша Махомеда I. кои се одржи срећно као императоръ турски.

1421. год. Нѣговъ сынъ Муратъ II. одузме Тесаломикъ одъ Млѣчана, принуди Босну да му данакъ плаћа. Обсѣдне Бѣоградъ, но Хуняди узбіе га тако да є морао и обсаду Бѣограда уклонити, и искати миръ. Но то плате скупо Мацари, и Султанъ освети се кодъ Варне, гди є Мацаре и Поляке тако потукао да се ни ньіовъ краль Владиславъ ніе могао живъ спасти, него мртавъ.

1451. год. Махомедъ II. освои Цариградъ, Треписундъ и іоштъ преко 200. вароши, и сасвимъ разори грчко царство. Овай султанъ имао є радо науке и вѣштине.

1481. год. Баязитъ II. одузме више области одъ Млѣчана, было є двапута побѣћенъ одъ султана Мамелукскогъ у Египту. Нѣга сбацы Селимъ I. нѣговъ трећи синъ кои є уморіо своя два брата.

1517. год. Освои онъ савъ Мисиръ (Египетъ) гди су Мамелуци владали, гди є было онай чувени и славни Саладинъ. Онъ претвори Египетъ у провинцію царства Отоманскогъ.

И тако свршила се влада Мамелука у Египту, коя є 267. година траяла.

1520. год. Солиманъ II. добыо є више славни побѣда, а особито знаменита му є битка кодъ Мохача, ће є побѣдіо Мацаре. Онъ є освоио Бѣоградъ и островъ Родосъ и одъ Ђенове (Генуа) освои островъ Хіо. Нѣговъ сынъ и наслѣдникъ Селимъ II. освои островъ Циперъ.

1574. год. Доће на престолъ Муратъ III. Онъ подави свою браћу, броемъ петорицу. Онъ ніе было срећанъ у ратовима, было є побѣћенъ у Перзіи и у Мацарской. Войводе Ердельске дигну се на нѣга, а у исто врієме, и Јничари побуне се на нѣга, и онъ одъ бриге и муке умре. Онъ є было разкошанъ, суровъ и тиранъ.

1595. год. Мамутъ III. было є такође суровъ али и стрпѣливъ. За врієме своегъ владаня умори сву свою браћу. Ердель, Молдавія и Влашка отргне се изъ ярма турскогъ.

1603. год. Аметъ I. сынъ и наслѣдникъ Мамута III. Сазида ону лієпу џамію, што є у Цариграду.

Подъ Мустафомъ I. Отманомъ II. Муратомъ IV. ніе се ништа знаменитогъ догодило, само овай последньи што є узео Багдадъ одъ Перзіянаца. Ибраимъ, трећи синъ Аметовъ, заузме неку малу областъ одъ млѣчана. Нѣгова суровостъ и разкошностъ узрокъ су быле, те су га нѣгове войводе удавиле.

1640. год. Муамедъ IV. синъ Ибраимовъ, буде побѣћенъ на мору одъ Млѣчана, а на суву одъ Француза, коє є командирао Монтекукули; али онъ освои Кандію, премда изгуби много войника. — Овай султанъ было є побѣћенъ кодъ Мохача.

Сулеманъ III. нѣговъ братъ доће на султански престолъ 1687. год. Онъ є владао четири године. Было є непрестано у биткама. Срећа є нѣгова променльива была. Часъ є побѣћивао, а часъ побѣћенъ бывао.

1691. год. Аметъ II. нѣговъ наслѣдникъ владао є у миру. После нѣга Мустафа II. подигне наново оружѣ, но побѣћенъ одъ принца Евгенія, буде приморанъ учинити примиріе за себе шкодльиво. Нѣга сбаце Турци, и предаду султанску круну Амету III.

1703. год. Аметъ III. освои Мореу одъ Млѣчана. Царъ Карлъ VI. одузме му Београдъ и Темишварски предѣлъ. Султанъ Аметъ оно што є у Европи губіо надокнађавао є у Азіи. Онъ учини славанъ и пробитачанъ миръ са Перзіомъ.

1730. год. Мамутъ V. синъ Мустафе II. буде проглашенъ за султана; кои освои и заузме землю ђурђианску, и многе друге области у Азіи коє су были нѣгови предци изгубили. Исто тако напредовало є нѣгово оружѣ и у Европи. Мамутъ принуди Императора Карла VI. те му поврати опетъ Београдъ и сву Србію и Влашку. Онъ є владао 24. године, и остави наслѣдника свога брата Отмана III. кои одма у трећой години своегъ владаня умре.

1757. год. Мустафа III. попне се на султански престолъ, и владао є доста мирно, до 1774. год. Изузевши ратъ измећъ Турске и Русіе сбогъ немира у Польской (1768. год.)

1774. год. IV. Аметъ буде султанъ. Те исте године учини се миръ измећъ Турске и Русіе у Кучук-Кайнарџи.

1789. год. Селимъ III. постане Султаномъ.

1790. год. Саюзи се Турска и Прайска противъ Русіе и Аустріе 1791. год. учини се миръ у Свиштову између Порте и Аустріе. Буде повраћенъ Београдъ и све освоене области одъ Аустріе.

1792. год. Буду учињени трактати мира у Ящу између блистателны врата (Порте) и Русіе.

1798. год. Турска обяви ратъ Француской.

1799 год. Ђенералъ Бунапарта побѣди и смлати турке кодъ Абукира. 1800. год. Генералъ Клеберъ побѣди Великогъ везира кодъ Ел-ханса у Мисиру.

1801. год. Трактати и миръ буду учињени између Турске и Француске.

1802. год. Было є велики землѣтресъ у Цариграду.

СТРАНЕ ПОВОСТИ.

— *Паризъ.* Поредъ све ограниченості слободногъ писаня, печатанѣ кньига у овой години ніе се умалило, єръ само за овы петъ месеци изашло є у Француской печатаны дѣла: 3196. у различнымъ єзыцима, дакле у 539 кньига выше него у прошлой години.

— *Паризъ.* За прошли месецъ Априли, ђумрукъ за унешенъ еспап. у Француску изнео є 14,250.000 франака; а прошле 1851. год. ніе была већа сума одъ 9,600.000. а 1850. на пуни 9. мил. ніе было.

— У Паризу при свршетку прошле године было є 229 шећерни фабрика, (што праве шећеръ одъ роткви) и те фабрике за прошли 12 месеци израдиле су 10 мил. фунти шећера.

— *Римъ.* Трговачки лађи има папина држава: 863 на коима служи 9100 душа.

— У Лондону садъ скоро изашла є єдна кньига, коя говори о нападаню француске войске на Енглезку. Списатель те кньиге, сасвимъ озбильно предлаже Енглезима: да Француску войску ако дође, сасвимъ безъ оружя и пріятельски приме, да ій часте и по своимъ кућама разреде, и онда француски войници, вели, кадъ виде Енглезку домаћу срећу, слободу и задовольство, и кадъ виде да се немаю съ киме тући, и да се нико неће да туче, повратиће се сви 250 хиляда непобѣђени али посрамљени у своє отечество. (Такви ратова іошть ніе было.)

— *Паризъ 3. Юнія.* Найважніе данашнѣ дѣланѣ у државномъ совету беше преговоръ о судейской надлежности у смотреню узапћеня орлеански добара. Разуме се посеби, да се необична мложина слушателя при овомъ преговору стекла, и адвокать Фабръ, кои є орлеанце заступао, рачунао є іошть у почетку свога говора на ово велико участіе публикума. Међу слушательима мого се видити Дипенъ, Одилонъ Бароть, Моаталиветъ и Пелѣтъ. Заключенѣ іошть ніе познато, али несумњено може се казати, да неће на штету државногъ совета изпасти, премда се по гдешто и у крилу овогъ државногъ тела опозиція появлює. Тако се приповеда, да є за време совет ованя о новомъ порезу Г. Боанвилѣръ казао, да су велики намети средства помоћи само за слабе државе. Исти порези нису добро примљени ни кодъ законодателногъ тела, али све су то саме празне речи, коє предъ вольомъ правителства само изчезаваю.

У петакъ є дошла на овдашнѣ судове єдна парница, о коіой новине никако неспоминю. Г. Вієра, началникъ народнѣ гарде, быо є обтуженъ због неке трговачке преваре, истина да є ослобођенъ, али при свемъ томъ у пресуди судейской оштро є укоренъ. За планъ єдногъ програма поради свечаности, коя ће се држати 3. Авг. као на данъ рођеня цара, наименована є єдна комисія. Као што се чує намераваю исту свечаность сяйніомъ учинити, него што є игда была за време самога царства.

— *Калишъ 3. Юнія.* Рускій царъ, кой є последнѣгъ п. м. у 9 сатій уютру заедно са своіомъ пратньомъ главну варошь Польске оставіо, држаће у Петербургу и кодъ Гашина велико прегледанѣ войске, при комъ случаю присутствоваће прайски и дански официри. После овы прегледаня отићиће царъ у Москву, гди ће быти сяйня свечаность 1000 годишнѣгъ постанка рускогъ царства. На ову свечаность позвати су гости изъ Аустріе и Прайске.

— *Лондонъ.* У горнѣмъ дому изявіо є државный секретаръ споляшньи послова, да є правителство одъ намереногъ заключеня єдногъ трактата са Францускомъ свр' издаваня кривацa у слѣдству новогъ, у последньоименованой држави обнародованогъ закона, одустало. У дольнѣмъ дому држао є Лордъ Іонъ Руселъ свой обявлѣный говоръ одвраћаня, кой є два сата траяо. Посао Матерша уграо є найглавнію ролу. Лордъ Палмерстонъ и Г. Озборнъ участвовали су одъ стране опозиціе при овомъ нападаню на правителство. Лордъ Станлаи и Г. Дизравли бранили су министерство.

— Енглеске новине Атласъ являю, да є енглеска банка издала само четири банкноте, одъ кои свака поєдина гласила є за 250.000 фунтій штерлинга. Каменъ є уништоженъ, кадъ су речене билете готове быле. Кућа Ротшилдова има єдну такову банку, умршій банкеръ Кутъ имао є єдну, а поета и банкеръ Самуелъ Рожеръ имао є єдну одъ тій банкнота обешену у већовой сали у златномъ раму.

— *Паризъ.* После пре краткогъ времена свршеногъ брояня народа францускогъ, коє є 1. Фебр. 1851. было нарећено, износи брой жительства францускогъ 35,871.628 и то 17,033.016 мушкогъ, а 18,367.470 женскогъ пола. Брой обитателя париски безъ войске, и безъ урачуняваня долазећи и одлазећи износи 1,053.262. Четири окружія имаю више одъ 600.000 душа; 9 окружія преко 500.000; 18 окружія преко 400.000; 31 окружія преко 300.000 и 4 мањ одъ 100.000 Ова су: високи и ниски Алпи, окружіе Лоцере и окружіе восточны Пчиринея.

Огласъ.

(60) (2—3)

Єданъ чибукъ у штапу заборављенъ є у Топчидеру. Коме припада некъ се пріяви у заведеніе економично у Топчидеру, гди ће га примити.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	16

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

ванѣ у высъ пенѣ, вароши и люде до облака баца, и хиляде пепеломъ закопава; то є подземный лагумъ, кои є запалѣнъ. Єданъ єдиный човекъ уме съ маломъ искромъ хиляде людій убити. Наравно то є велика вештина! Мы сирота свирѣпа животиня неразумемо то, мы то право уступамо разумномъ човеку. Заръ вы небы тели таковогъ вештака за судію имати?

Я видимъ сузе у вашымъ очима, вы плачете, наравно! Самъ човекъ има то право, сузе на очи людима и животиньи натеривати. Курякъ є єднога єлена разтрг'о. Свирѣпый курякъ! али є добрый човекъ опетъ єднога смртно гоніо, и текъ онда, кадъ се онъ безъ душе на єдно дрво наслоніо последню смртну сузу на оку имаюћи, безъ икаква сажаленя убіо га є, но не за себе нити одъ глади, него изъ веселя и за атаръ свога кера. То ніе курякъ чиніо, єръ ніе човекъ. Курякъ є растрг'о єдну мачку свирѣпый курякъ! али є добрый човекъ єдну живу пекао, а трећу на дасцы прековао. То курякъ ніе чиніо. Къ томе курякъ ніе човекъ; човекъ є разуманъ, а курякъ є єдно свирѣпо животно; како се дакле онъ може съ єднымъ човекомъ сравнявати? — Курякъ, кои є сасвимъ дивлѣ природе, кои нигда у вароши ніе было, да тамо притворство и лажь учи; кои ніе у универзитетима было, да научи вештину, неправду одъ правице, а правицу одъ неправде правити; кои нигда у дворовима ніе было, да тамо ласканѣ и опадничество научи; курякъ, кои никакву чувствителну књигу ніе читао, нити нечувствителанъ у животу човечіемъ было; кои ніе у театру сузе проливао, а убогу сиротиню, у колеби изсмевао — курякъ, кои ніе све своє сузе читаюћи романе проліо, да му башъ ни єдна єдина за свога собрата остала ніе — — тай курякъ неможе се съ човекомъ сравнити. Заиста не и то є срећа за васъ о куряцы! но онъ ніе одъ васъ куряцы захтевао, да вы одбране за нѣгове раздируће зубе списуєте; нити є захтевао, да му вы нѣгове нокте позлаћуєте о трошку ваши кожа, или румениломъ ваше крви, да нѣгове образе обоите.

Онъ се не налази увређенъ, кадъ му се каже: курякъ є курякъ, растргнути є, растргнути, а ждерати є ждерати, а убіяти ништа друго ніе, него убіяти; но кодъ людій є то увреда; тай захтева, да свирѣпе нокте добрымъ рукама, а страшанъ зубъ милостивымъ зубомъ називаю; онъ оће да разтрзати, државномъ вештиномъ ждерати, обдржавати се, убіяти, ратовати, а кога успавати, да одъ глади умире, мудросћу називаю. Човекъ нигда неће да є свирѣпъ; кадъ онъ раздире, онда оће да се то зове милостиво раздирати, а оно што ће разтргнуто да буде, мора покорнѣйше разтргнуто быти. Ово курякъ незахтева; но курякъ ніе човекъ.

О! како є велико твоє уваженѣ међу нама, безсмертна сѣни умрлога! и како ће се сва животиня тебе вечито опоминяти тебе нема, али ты іошть живишъ у срцама животиня, вечно живишъ, нити є икакавъ говорникъ у станю твоя свойства тако узвысити, како она заслужую. Само ћутати може єзыкъ говорника, а уздисаи слушателя єсу сведоцы твога овѣковѣченя у ньіовымъ срцама.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ францускогъ.)

Ламартинъ. (Францускій списатель и говорникъ.) Онъ є човѣкъ, кои у будномъ станю саня, онъ мысли выше меланхолично, него высоко; онъ є выспреный стихотворацъ али онъ баца своє мысли свѣту предъ очи, безъ да дає себи труда, да ій поправи.

Као прьый стихотворацъ садашнѣгъ времена, Ламартинъ замѣніо є стихотворство съ политикомъ, и нѣгови говори имаю ту краснорѣчивость, да очараю оне, кои га слушаю, безъ да ій може за собомъ повући. Ламартинъ, као свагда и пре свега стихотворацъ, има выспрене и благородне мысли, али онъ се незна поставити на сталанъ основъ, и енергично иде напредъ, безъ да є предвидіо слѣдства своги говора, зато є често было приморанъ стати, оставивши оне, кои су му хтѣли слѣдовати, безъ начела и безъ поглавара.

Ништа ніе стално у движимой сыли уображеня Ламартина. Нѣгова прводитна, душа тежи за славомъ, хотећи да на свакій начинъ са своіомъ особомъ цѣо свѣтъ заузме; у нѣму непостояно владаю найблагороднія одушевлѣня, али у нѣговомъ духу нема ни сталне системе, ни опредѣлене цѣли и кадкадъ се изгуби у средъ одушевлѣня своги благородногъ и доброгъ срца. Нѣговъ выспренъ духъ блуди по празномъ простору, вѣтрови га носе тамо амо, али онъ се управо нинашто неоснива, єръ нѣгове мысли нису сталне. Онъ хоће да се другима допадне, да друге за собомъ повуче да ій убѣди, али онъ нема стрпѣливости, єръ она мора имати какву цѣль, за коіомъ се тежи, а Ламартинъ живи само у идеама. Онъ є сасвимъ особитый човѣкъ, онъ неће да се привеже ни за какву систему, нѣгове мысли и нѣгова чуства немаю ништа сталногъ. Подобно онымъ сяйнымъ воздушнымъ появленіяма, кои се губе у тами, почемъ су за нѣко кратко време бацала свѣтлость; у нѣговымъ говорима види се нѣговъ свѣтлый духъ, али нѣгово краснорѣчіе рѣдко производи каквы резултатъ.

Онъ самъ себе слуша, кадъ говори, безъ да мари за вашъ одговоръ, кои є онъ єдва чуо; ако васъ ніе убѣдіо, онда ће васъ изсмеяти, прелазећи на другу ствар.

Као славанъ и отличанъ списатель, какво краснорѣчіе безъ науке, какавъ природный даръ безъ икаквогъ производа! Као државникъ онъ иде безъ плана; као човѣкъ у своіой унутрашньости, онъ премного свѣту приписує; као свѣтскій човекъ, онъ непази доста на свѣтъ, да га може понати и съ ньимъ управляти; као површанъ духъ, онъ се губи у празнымъ и суетнымъ теоріяма онъ говори о свачемъ безъ да дає себи труда, да учи познавати људе и ствари.

Графъ Неселроде (рускій министеръ иностраны дѣла.) Онъ є узрастомъ маленъ, сувонявъ, али черте лица изгледаю пуне духа; види се да су државни послови изнурили нѣгово здравлѣ и нѣгово высоко чело, скоро ћелаво показує постоянство карактера, коє са собомъ доноси непобѣдимо постоянство у свачемъ, што предузима; онъ є неограничено оданъ своимъ господару и нѣгова постояна воля све допунява.

Као оданый и вѣрный поданикъ, премда наравно има независимость у своимъ идеама, има онъ выспрена чуства, онъ люби власть, али пре свега люби онъ славу и величину своє землѣ и своги господара, съ коимъ се онъ саєдиніо. Нѣговъ є упливъ на владателя непримѣтанъ; єръ онъ зна да владателю мало по мало уліе свой начинъ мышлѣня, да владатель за тымъ тежи, на што се онъ самъ рѣшіо, по обштемъ плану, кои є онъ за себе сачиніо, и одъ когъ онъ никадъ неодустає. Весео є у приватномъ жквоту, а озбилянъ є кадъ се ради о државнымъ пословима, и башъ онда, кадъ се чини, као да онъ пре-

— *Енглезка.* У Бостону една девойка Антоанетъ Броунъ у презбитеріанской цркви држи предике, и одправля божественe службе у цркви. Она є млада, и нема выше одъ 21. године, а притомъ є лепа. — У сѣверной Америки одавно има жена и девояка коє су савршени доктори, и коє лѣкарскій занатъ явно одправляю.

— У Лондону 1851. године было є свега 307.722. куће, и ако овако умножавало се буде као до садъ за 50 година биће у Лондону 615.000 кућа, у коима живи ће 4 миліона душа, коє ће сачинявати єданъ малый светъ за себе.

— Царъ Аустрискій приспѣо є у Пешту гди ће присуствоваги великой маневри на полю Ракоція; а потомъ ће низъ Дунаво кренути се да пооди ове дольне предѣле царства. 4. Юлія биће у Земуну. Свуда є сяйно дочеканъ и испраћенъ, свуда дає велике ручкове, сребрно посуће за асталъ што се носи узъ нѣга износи на петдесетъ центи.

— При концу 1851. год. брой жительства у целой Аустріи износіо є на 38. миліона и 380. хиляда душа.

— Петерсбурски универзитетъ има 48 професора и 400 ђака.

— *Паризъ 5. Юлія.* Преговори о орлеанскимъ добрама чинѣни су у државномъ совету съ великомъ живости. Осамъ гласова были су на єдной а толико исто на другой страни, и да ніе Барошъ сасвоимъ гласомъ притекао, небы се овай предметъ у ползу правителства решіо, као што се то догодило. Али ова побѣда сматра се као морална пропасть, зато и говоре пріятельи правителства, да є велика погрешка учинѣна, што за пресуђиванѣ овогъ предмета нису изабрали люде ньиовой системи коначно привржене. Ово решеніе државногъ совета учинило є велико упечатленѣ на публикумъ а и на законодателно тело, у комъ се опозиціе наглый духъ показуе. Одъ 14 членова у одбору саставлѣномъ поради испитиваня новога данка, изяснили су се ньи шестъ за обстанѣ, а ньи осамъ противъ тога.

— *Сорау 1. Юнія.* Обште участіе побуђуе велика у околини овогъ места догодивша се несрећа. 9. Юнія п. р. пао є великій градъ; одъ чега су преку 30.000 цамова на пенцерима полупани. Баште и поля остала су пуста. Несрећа є ова редка и штета, коју є она пречинила, скоро є невероятна.

— Г. Москинѣ, єданъ ималацъ у Арденама (у Француской) идући єдномъ у ловъ наиће на єдну четири стопе дугачку змію, коју кадъ убіе, примети на глави нѣной исподъ коже неку необичну сяйность и стане ближе испитивати узрокъ оне сяйности, но немало удиви се, кадъ опази найлепшій діяманъ приличне величине, кои є єданъ Ювелиръ на 1200 фран. оценіо.

— *Паризъ 3. Юнія.* Осимъ означеногъ пореза на ствари неке, коє смо већъ напоменули, говоре, да ће наметути данакъ іошъ и на: сладоледъ, шећерлеме свакоякo, штапиће и бичеве, обявленія, птице у кафезима. Особито велики порезъ мораће плаћати: старе младоженѣ, позориштници и списатељи, они, кои одъ прихода живе, безпосличари, леньштине, такође и они, кои обећаю девойки или удовици да ће є узети, па после слажу, и странци, кои долазе у Француску да живе. Неки опетъ предлажу да се установе таксе за пасоше чрезъ цео животъ одъ 200 франака.

— *Лондонъ 3. Юнія.* Изъ Енглеске отишло є у Аустралію 3. Мая 820 лица, међу ньима было є 640 женски, одъ кои є у оной земльи велика оскудица. Свака женска може се известно надати да ће добити мужа. 4. Юнія отишло є опетъ велико число любительица удадбе. Међу овима было є и удовица одъ 50—60 година. Девойке су навальивале да удовице заостану, єръ кажу, прво да су старе и богзна ћеду л' се моћи протурити, друго удовице су, па нећеду млого бирати, него ће поћи ма за когъ му драго.

— У Ватланду обичай є тай, да кадъ умре когодъ у кући просиплю сву воду изъ куће крозъ пенцеръ, да се небы душа умршегъ удавила.

— За време Фебруарске революціе у Паризу шетао се є єданъ Енглезъ преко Булеварда, у средъ кише одъ куршума, имаући руке у џеповима и ходаући замишлѣно; кадъ су му борци казали да се уклони, єръ є онда найжешћа револуція была, одговоріо є онъ: „Шта є мени до ваше револуціе?“ и продужавао є свою шетню. Исто тако другій єданъ Енглезъ, као да є братъ оногъ горнѣгъ, иде већъ тринайстый путъ на параброду изъ Ливерпола у Халифаксъ, не да види Америку, него да види“, оће ли парабродъ, на комъ онъ путуе, у путу изгорети, коє мора быти врло лепо позоріе, и коє му єдинствено оскудѣва у нѣговомъ спомену любопитны природны появленя.“ Шеширъ му стои на криво, вальда као и паметъ, руке држи у џеповы, и зеваући пита свакогъ путника: оће ли и онъ преко? Не другче, него као дає тай путъ одъ 3000 и више миля као преко єдне речице. И на немалый стра суевѣрны сопутника додае.“ „Садъ се надамъ, да ће быти.“ „Шта господине.“ „Тай парабродъ да изгоре на отвореномъ мору. Лепо позоріе? елте?“

— Брой жителя у Венеціи износи на 104.362, нерачунаюћи 10 хиляда солдатій и 12 хил. странаца.

— Сынъ краля Луи-Филипа принцъ Жоанвилъ коме є Бунапарта у Паризу сва добра узаптіо да прода, кадъ га є упитао єданъ познаникъ у Лондону: Высте здрави, добро изгледате“, одговоріо му є: „То ми є єдино добро коє ми Бунапарта неможе отети, и на добошу продати.“

— Сбогъ велике суше свуда починѣ цена жита скакати. —

— У Француской партая противъ Бунапарте све се већма умножава. Мрзость на нѣгово поступанѣ све већма расте. Нѣговъ ликъ кои на новцима излази; по већой части изсеченъ є око врата.

Огласъ.

(60) (3—3)

Єданъ чибукъ у штапу заборављенъ є у Топчидеру, Коме припада некъ се пріяви у заведеніе економично у Топчидеру, гди ће га примити.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	26
Сребро	18

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 49. У Београду, у Петакъ 20. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА
КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ЗОРА ЛЮБОВИ.

Я се с' нечимъ боримъ, али незнамъ с' чиме,
То виђет' немогу — али знамъ му име —
Противъ тога борца — срце ми неяко,
Побѣђенъ є њиме, Херкулесъ и Марко,
О сладке пропасти, ту побѣђенъ быти,
То живота дане, райскимъ цвећемъ кити.
О Адаме ако — ты у раю нисi,
Осећао вако — им'о вакве мысли,
Онда фала богу што те изагнао
И ваквоме чуству, у наручя дао —
Ил' то намъ є можда, утѣха єдина
Што намъ є остала, одъ райски милина.
Шта му драго то є, сласть што насъ невара
Већъ коя намъ землю, у прави рай є ствара.
О любови слико, божієга света,
Безъ тебе бы была, сва земля проклета.
А са тобомъ само мы смо сви блажени,
У тебы нађемо рай нашъ изгублѣни.

НАДГРОБНО СЛОВО КУРЯКУ.

(Край.)

Шта бы вы рекли, любезна животиньо кадъ бы нашъ курякъ изъ овчіе вуне себи бароку начиніо? Кадъ бы се лавовомъ кожомъ огрнуо, или у медвеђу кожу ушіо. Вы бы му се подсмевали. Єсть; прсмда бы оно коже благородне животинѣ быле. Люди се не огрћу у кожу тако благородне животиніе; изъ плуваче єднога црва (свилене бубе) праве себи альине, и горде се сотымъ, што важность своє браће по альинама определюю; то курякъ ніе чиніо, и опетъ люди кажу, да курякъ нема разума. Човекъ има разумъ; єсть, ето нѣговы доказателства. Онъ има знанѣ правде и неправде; онъ зна и уме кратко да продужи, и гласъ природе выкомъ правословногъ празнословія да угуши; онъ зна и уме правду подъ испытъ ставити, докъ мећутимъ парничне стране за време изслѣћенія умру. Онъ уме изъ речій смысао, а изъ смысла вечите проповѣди начинити. Ово знанѣ ніе курякъ имао; но курякъ ніе ни разумъ имао Напротивъ никакви подмићени писари, нису у нѣговой предньой соби чекали, нити су кесе пуне злата мећане на мѣрило правичности; никакве препоруке нису рѣшавале, на место светы закона, нити є стра животинѣ осуђивао єдногъ одъ наше браће; али є нашъ судія было само єданъ курякъ. — — Заръ вы небы волели човека за судію? — Заиста животиньо! онъ бы се редко съ вама клао; онъ небы никоме црева изъ утробе изтрзао, нити бы вамъ онъ своимъ ноктима кожу садирао, и преко главе свлачіо, све ово небы вамъ човекъ чиніо, за цело не! съ ноктима куряка, него съ ноктима човечіимъ, єръ и люди раздиру, раздиру срца много свирѣпіе, него куряцы; одъ куряка се на єданпутъ умире, а човекъ, онъ уме начинятн, да нѣгова браћа десетостручно смрть осете; курякъ є разяренъ кадъ раздире; човекъ се смеє; онъ те лиже, люби и у біяте: и зато ніе човекъ курякъ. — Заръ вы небы ради были, да вамъ човекъ судія буде? —

Слушайте ядикованѣ бѣдни; изъ куће и са огньишта своегъ пандурима протерани, моле се они; све є ньіово иманѣ у рукама правосудія. Деца плачу, дрктаюћій старацъ бадава диже руке къ небу; безъ ране, безъ помоћи, участь є нѣгова смрть и пропасть; судія тако оће и люди умиру. Єли игда курякъ курячицу изъ своє рупе истерао; єли онъ неяке штенце жертвомъ нѣгове грабльивости учиніо? Я васъ пытамъ животиньо! Ніе! Єсть, али є вашъ судія было курякъ; онъ ніе имао разума, и было є свирѣпо животно. Заръ вы небы марили, да вамъ разумный човекъ судія буде?

Кадъ у строгой зими предъ нѣговомъ пећиномъ зурлате, ніе ли васъ онъ унутра приміо; кадъ васъ є гладъ морила, ніе ли онъ моро коня, кога є удавіо, съ вама делити? Кажите што ћутите? или бы вы може быти човека за судію тели имати? Добро, ено видите како сирома, го голцитъ, кои предъ вратима богаташа дркће; презиранъ и изсмеванъ быва, не пуштаю га унутра, а човекъ є. Слушайте звеку чаша у палатама, они пію у здравлѣ владателя, а на ньіовымъ праговима люди одъ глади умиру, кои су єдногъ владателя, владателѣмъ учинили, и безъ коій владатель небы мого' владателѣмъ быти. То наравно не чини курякъ; али курякъ нема баръ разума. — Єли игда младо куряче изъ наручія курячице отргнуто? и єли нашъ курякъ приморав'о игда другога когъ, да се подложи пантера прождираню онда, кадъ се онъ съ истымъ пантеромъ боріо? Кажите кадъ се курякъ бори. борили се онъ съ лукавствомъ? Єли онъ игда замке правіо, и на то пантера моліо, да тамо вратъ сломіе? Не, онъ се бори са собственымъ ноктима, и снага и одважность рѣшаваю ньіово неравенство. Къ томе куряцы у ньіовимъ историяма, немогу показати нити се пофалити, да су изнашли гвожће ковати и барутъ правити. Начинъ є ньіове борбе природна самоодбрана; али кодъ людій то є вештина; єсть вештина — красна вештина, люде убіяти. Погледайте тамо добра животиньо! како се ватрено блю-

небрегава поєдине маленкости, и онда иде онъ полагано къ своіой цѣли, али сигурно, съ умѣрености и съ постоянствомъ. Подобно єдномъ броду, кои се чини недвижимъ усредъ рѣке, коя бурно тече, грофъ Неселроде у нѣкимъ случаєвима по видимомъ стои, но онъ ипакъ непрестано напредъ иде, и кадъ време приспе мора се човекъ зачудити, докле є онъ дошао за време своє споляшнѣ недвижимости. Препоне и опасности немогу га заплашити; онъ гледи да ій побѣди, ако неможе да ій обрне. Добро познаваюћи људе, и њи по већой части презирући, онъ ій зна на свою страну привести, кадкадъ посредствомъ њіове користи, а кадкадъ посредствомъ споляшнѣгъ повѣреня, кое онъ њима уліе, али онъ се само на самогъ себе узда, и никомъ невоверава свою праву мысао, єръ є увѣренъ, да є прво условіе дипломатичногъ успѣха: знати ћутати.

Нѣгове полезне заслуге за државу ємствую за благоволѣнѣ, кое му царъ указуе. Сматраюћи женске, као снажно спомагателна средства, у чему има и право, и њи радо имаюћи за државну користь, онъ се у згодно време служи съ њіовымъ упливомъ, и узвишава њіову лѣпоту, њіову заслугу или њіовъ духъ. За нѣга се може рећи, да онъ съ высине види, и да изъ далека предвиђа. Осимъ своґъ дипломатичногъ уздржаваня има онъ у свомъ разговору нѣкій родъ искрености, али є другчіи у дѣлима. Онъ може заборавити нанешену му увреду, а опасно бы было, нѣга на то опоменути, єръ се може осветити и послѣ толико година. Онъ притяжава онай духъ слѣдствености, и ону вештину, коя предуготовлява политичне догађає, и коя съ њима управля, и онъ є єданъ одъ найфинііи државника и дипломата нашегъ времена.

(Продуженіе.)

МРВИЦЕ.

„Быо самъ єдномъ на некой лађи“, говори Талмудъ, и видіо самъ єдну рибу съ прекраснимъ роговима, на коима є стаяло написано: „Я самъ текъ малый део оны чуиовишта, кое у дубльини морской живе.“ Ова є риба имала 300 миля у дужину, и ню є Левіятанъ у єданпутъ прогутао.

— Има єдна птица по имену Барюкне, коя кадъ годъ разшири своя крила, свагда быва помраченіе сунца. Єданпутъ падне єдно яе исте птице изъ гньезда, и у пада. ню разбіе 315 велики кедрова, и оплави 69 велики села.

— Была є єдна велика жаба, тако велика као 60 кућа, и ню є єдна змія прогутала, ову змію уватила є єдна сврака и одлетила съ њоме на дрво, кое є до месеца допирало.

— Єдно парче гвожђа пало є у море; и докъ є стигло на дно, протекло є седамъ година.

— Єдногъ малогъ чизмара тукла га є нѣгова жена скоро свакій данъ. У таквимъ случаєвима завлачіо се кукаванъ мужъ обично подъ асталъ. При овомъ жалостномъ позорію дошао є єданпутъ комшія и зачуди се кадъ види бѣдногъ чизмара подъ асталомъ. „Шта вамъ є стало, повиче чизмаръ исподъ астала, „я самъ господаръ у кући, и могу чинити шта оћу.“

— „Шта є скривіо овай несрећникъ, те оће да га обесе?“ Запита єданъ некога покрай себе. „Тай є крао снегъ, сушіо га и продавао уместо брашна.“ — „Право дакле имаю, што га вешаю, угурсуза,“ рече онай, што є питао.

— Єдной жени украду прстенъ. Она є была суєвѣрна и зато є отишла къ єдиой картари. „Куда ћешъ майко?“ запита є нѣна шестогодишня ћерка. „Идемъ кодъ паметне жене.“ „О мати, поведи и мене, я іотшъ нисамъ видла ни єдну паметну жену“, рече дете.

— Єдна є жена фалила неку свою пріятельицу у дружтву на овай начинъ: „Она мисли врло лепо, и држи као царъ Титусъ онай данъ за изгубльный, у кой ніе никогъ усрећила.“

— Єданъ грчкій младоженя залюби се смртно у єдну девойку, и нѣна ладнокрвностъ спрамъ нѣга чинила му се да ніе ништа друго, него девоячка стидльивость. У єдной таковой прилици рече девойка: „Противъ васъ немамъ башъ ништа рећи, али вашъ наймлађій братъ осеђіо є већъ, и знате я нисамъ рада да имамъ седе девере.“

— „Тешко ономе, рече єданъ докторъ, „кой ногу сломіе, єръ бы за нѣга болѣ было, да ю ніе сломіо, а за мене бы болѣ было, да є обадве сломіо.“

— Єданъ разпуштеный ђакъ потрошивши све новце, кое є одъ куће добіо, почне продавати своє кньиге и напише своме тутору єдно писмо: „Радуйте се, єръ мене су већъ почеле кньиге ранити.

— Єданъ младъ човекъ залюбіо се страстно у єдну лепу младу девойку и ніе мого ову любовь никако да побѣди, ма колико да се трудіо. И зато рекне єданпутъ своме искреномъ пріятелю: „Я є морамъ узети само да є омрзнемъ.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Сбогъ велике врућине появлюю се бесни пси. Єдно такво псето пре неколико дана, навело є на дорћолу три човека. Съ тога добро є да свакій пази на себе, а особито на свою децу коя по сокаку тумараю.

— Єдна крава у Палилули отелила четворо телади, одъ коихъ єдно остало є живо.

— У Неделю у вече видило се на небу єдно лепо появленіе природе. Єдна звезда на подобіе найлепше ракетле полетила є и у два ма запалила се. Она є летила одъ Сѣвера Югу.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Атина.* Немири у Майни починю све опасніи и озбильніи постаяти.

— *Турипъ* Овде є ударенъ порезъ на псе, свакій онай кои држи псето мора платити на нѣга пореза 15 фр. одъ тога данка изузети су они пси кои су нуждни за кућу, кои услужность какву чине, и они кои слепе воде.

— У Галиціи у мѣсту Кацъ, єданъ овчаръ распростре гласъ, да є онъ на єдномъ извору, у води видіо образъ майке Божіе, кои є быо пламеномъ осветлѣнъ. Гласъ се свуда разчуе, и суєвѣрни народъ трчао є одъ четири дана ода на тай изворъ. Кодъ извора покрію главу марамомъ, и по ваздань гледаю у воду безда се што може видити.

— У Бечкимъ заведеніяма за сиротиню, налазе се сада 2000 сиротни душа, на кое се годишнѣ троши 200 хил. фор. ср.

№ 50. У Београду, у Вторникъ 24. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишна безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дуѣанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ИСТОРІЯ МЛАДОГЪ ЛАФА ВЛАДАТЕЛЯ ЖИВОТИЊА.

У шумама Хирканіе было є наймудріи владатель животиња, а найдобродѣтелніи међу лавовима. Онъ є у исторіи названъ наймудріимъ владателѣмъ животиња. Цео нѣговъ посао, было є животиню срећномъ учинити. Вечита ће штета быти, што онъ мудре нѣгове планове извршити ніе мог'о, єръ є умр'о у найбольимъ годинама. Сва є животиња жалила смрть тако благородне душе, и вечити споменицы буду му подигнути. За обезсмрћенѣ нѣгово. Онъ є оставіо єднога сына, надежду Хирканіе: али є благородный владатель прерано умр'о за свога наслѣдника. Младый лавъ было є добаръ; но мало є искуства имао и себи самомъ оставлѣнъ было. Истина да га є отацъ повѣріо по смрти, брижльивости єдногъ мудрогъ слона; али о! како се слабо наредбе умрлы испуняваю, кадъ они већъ єданпутъ престану быти?

Текъ што су дани жалости прошли, одма се све око младогъ лава искупи, да му честитаю ступанѣ на владу. Све се то утркивало, да му удовольства учини, и буду найотмѣнія празнованя наређена. Пантеръ, тигаръ и курякъ, све што є силно и снажно међу животиньомъ, скупило се око младогъ лава, обасипали су га ласканѣмъ, и тако су га разнымъ забавама одъ озбильны дѣла одводили. Они су установили празнованя нѣму за честь, и држали су борбу животиня, явне игре кокошію и ћурака, и тако га сасвимъ удале одъ дѣла нѣговогъ важногъ позыва. Старый слонъ, вѣрный слуга преминувшегъ лава, гледо є заблуђенѣ младога лава са сузама у очима: онъ є видіо, да є младый лавъ врло мало познавао злу животиню, коя га є обколявала, и да онь ніе кадаръ злонамѣрне планове ньове проводити.

Єдногъ дана кадъ є сва животиня изъ двора на єдномъ празнованю скуплѣна была, приступи слонъ къ младомъ лаву, и као што слѣдує говорити одпочне: „Младый владателю животиня! допусти да єданъ одъ найверніи твоій поданика къ теби проговори, и у име све животинѣ као ньіовомъ владателю своє страхопочитаніе изкаже. Неочекуй одъ мене къ облагорођеню дана твога крунисаня, никаква суєтна празнованя, никаква претерана честитаня, коя само на єзыку ласкателя леже, него чуй изъ моій уста говоръ єднога пріятеля, кои истину люби — истину, коя є єдина подпора твога престола; єръ те є досадъ лажь обколявала. Све што су ти пантеръ и тигаръ говорили, было є празанъ гласъ; то ньима ніе на срцу лежало; они су тражили да твою душу ласканѣмъ вараю а твоє неискусно срце чрезъ чувственость на странпутице да изведу; они су саме суєте и понятіе лажне величине у душу твою усадили — не да тебе, него твоіомъ слабости да себе узвысе. Они су се старали, да тебе суєтнымъ задовольствама одъ озбильны дѣла удале, и ньіовъ є планъ, да твой младый духъ обезснаже, како онъ временомъ теретъ важны послова небы могао сносити. Ты єдиный и достойный наслѣдниче царства животиня! кои си створенъ да цѣле предѣле срећныма чинишъ; достойна грано изъ великогъ рода лавовскогъ! познай твоє достоинство, на кое те рођенѣ позыва, и учи се владатель быти. Теретна є дужность, кою ты одправляшъ, зато є нуждна лавовска снага, а ту снагу природа є дала твоимъ жилама, сноси теретъ, кои ти є провидѣніе наложило, славно, и немой да пепео твога оца, кои є наймудрій лавъ было, обезчестишъ. Духомъ и снагомъ неоскудѣвашъ, нити искуствомъ младый владателю! држи се онога, кои поштено съ тобомъ мысли, и на нѣговымъ устнама оно ћешъ наћи, што ти текъ дужевремено искуство дати може. Задуго самъ я служіо твога оца вѣрно и поштено, и тебе, найблагородніе своє сокровиште, тебе своє дете, повѣріо є онъ моме старанію; то є найвећа [награда, коіомъ ме є обдарити мог'о. Я нисамъ за чешћу гинуо, єръ є моя честь добаръ поданикъ быти; я се нисамъ отимао за богатство, єръ свѣдомость добродѣтельи, то є моє благо; нигда я нисамъ отца твога молію, да ми велико достоинство даде; срце ми є казывало, да самъ я пріятель нѣговъ было; а то є єдно достойнство, на кое насъ само срце, а не владатель подићи може. Безъ пантльике и ордена, стояо самъ я често покрай твогъ оца, и смеяо самъ се дворянину, кои осимъ пантльике и ордена, никакве друге собствене заслуге нема, кое пукій сирома безъ внутреньи добродѣтельи. Истина мене нису нигда дворяни много отликовали; али дворянинъ и мудрацъ нигда се сложити не могу, а добаръ и озбилянъ међу чаушима увекъ рђаву ролу игра.

Будући самъ твога оца любіо, младый владаталю! то наравно слѣдує, да и тебе морамъ любити, єръ любавь, коју самъ я према твомъ оцу осећао, оснивала се на нѣговымъ унутрашньимъ заслугама, а не на нѣговой држави. Безъ престола, безъ землѣ и животинѣ, у песковитымъ пустиняма Арапскимъ я бы нѣговъ пріятель было тако, као и у величественымъ шумама Хирканіе; я самъ было лавовъ пріятель, а не владателя животиня, а ови кои тебе окружаваю, то су пріятельи твога веселя и свога задовольства, и пріятельи младогъ владателя животиня, а не младога лава. Брзо ћешъ видити, како се они твоіомъ добротомъ на свою ползу служе, да бы се на степенъ

уваженя попели. Они ће ласканћмъ дотле дотерати, да ты гласъ истине сносити нећешъ моћи. Уживанћмъ чувствены задовольства, гледаће да те ослабе, и сотымъ да ти твою лавовску снагу одузму, а пантеръ и тигаръ подъ твоимъ ће именомъ лавови быти. Ты си младъ; ніе могуће да ты лукавство и досетльивость овы животиня, коя те окружава, познаешъ; но учи се одъ мене познати ій, єръ моє око прозире у ньіову унутрашньость. Досадъ су се занимали съ уређиванћмъ празнованя то є найвећа вештина политике, младе владателћ у вечной несвестицы разны радости и веселя придржавати, како да ньину душу истина и снага непозна. Но дай да испытамо: какова су то празнованя коя су они чинили? — Ты си присуствовао играню кокошію, и са задовольствомъ смеяо си се како оне скачу, ты си мысліо, да є то слѣдство радости; я самъ стаяо кодъ тебе, и лютіо самъ се за ту превару, єръ знай, оно место гди су играле было є съ врућимъ гвозденымъ таблама поставлћно, и онай болъ, кои є врућина ногама кокошіимъ причинявала, быо є узрокъ смешногъ ньіовогъ скаканя. Оне нису играле одъ радости; оне су због бола скакале, а трумпете и музика превазилазила є якаюћій гласъ страдалница, само да до твоій ушію не допре. Тако младый лаве ты си быо превареић. Но я ћу те и далћ пратити. Твоя є сала найлепшымъ ястуцыма найређегъ птичіегъ перя искићена, ты си се радовао томе, и осмеиванћмъ твоимъ показао си одобренћ ономъ, кои є то измысліо; али айде самномъ, я ћу ти єдно редко появленћ показати. Погледай тамо хиляде голы створеня, како по прашини пузе, како се бадава труде у высъ подићи се да рану траже; погле како падаю и умиру. Ко су они? то є бѣдна животиня, коима є лисица перћ изчупала, да се твоя палата украси. Гадно є то! велишъ; ты се грозишъ добрый лаве! Єсть, то ніе была твоя воля, али є то планъ лисице, коя є задовольна, што є такву прилику нашла. Иди у шуму, гди є твой отацъ често подъ дрвима, при певаню славуя спавао, ты никакве птице выше нећешъ чути. Погруженъ у жалость провлачи се славуй безъ перя крозъ чбунове тамо и амо, и уздыше за смрћу или избавленіемъ Я знамъ, ты се лютишъ у срцу, ты ћешъ лисицу проклиняти, коя є на ту мысао дошла: и ты бы помого, да є ма єдна птица кодъ тебе помоћи потражила; но заиста то ніе было? — расуди! како є могао удрученый къ теби доћи, кадъ своій пера ніе имао, да бы къ прозорима твое палате долетіо. Колико ій се може быти усућивало къ теби поћи, али су у путу одъ творова прождерани? Кажи ми, бы ли ласкателне мачке, кое су улазакъ на твои врата заузеле, голишаве птице и пріявльивале? —

Ето благородный лаве! тако те снажна животиня вара, тако се стараю оне одъ тебе удалити, кои су найблагородніи у царству животиня, и коима владатель животиня собствено своє обдржанћ благодарити има. Раденый конь, кои у плугу вуче, курякомъ є закланъ а верный сивоня, кои неуморимо ради, пантеромъ є раздиранъ. Душекъ, на коме спавашъ, кои ти га є дао? — Єли онъ одъ длаке пантера, или одъ коже курячіе начинћнъ? — О не! добра и мирна овца, дала ти є свою вуну; познаешъ ли є? — — Во, конь и овца, то су теби непознате живвтинћ; грабльива є животиня учинила, да ій презирешъ; али само они заслужую твоє уваженћ. Неуморима пчела, прилћжный мравъ, падничећа кртина, чуваръ єжъ, верно псето и искреный голубъ, то є животиня, съ коіомъ се ты обходити морашъ; само чрезъ ове постаћешъ ты великій и удивленя достоянъ: — Ни леньивый медведъ, кои вечито безъ дѣйства на нѣговой медвећой кожи недвижимъ лежи, и никако се съ места не креће, кромћ кадъ оће да дави; ни курякъ, кои свой трбу яганьцыма, кои ти съ верносћу и покорносћу свою вуну даю, пуни, и кои доброга вола, кои плугъ вуче раздире; ни пантеръ ни тигаръ нити страовита хіена: немогу твои пріятельи быти: не, ово є грабльива животиня, ово су завидльивцы твое величине; они траже само, да се подъ онымъ дрветомъ стане, кое тебе надкрива, како бы они осталой животиньи показали, да су они пріятельи лава, а овамо у дубльини срца свога, мрзе на тебе. Сво ньіово заниманћ на то иде, да твоє будно око ослепи, како ты танку прећу ньіови планова, относећи се на удрученћ, видити не бы могао. Они се труде, да те у чувственой несвестицы обдржаваю, како се твой духъ нигда разбудити небы мог'о, да уређеня одкріє, кои су оня управительи. Ларма музике чуе се у твоіой палати, како ты смртну выку несрећне животинћ, кою они даве, небы чуо; они твой грклянъ са сладкимъ пићемъ голицаю, докъ међу тымъ лютымъ сирћетомъ твое поданике напаяю. Чувай се ове животинћ, коя те обколява, єръ они не познаю благо државе животиня, него само свой собственый интересъ, само свой грклянъ и свой трбу. Недѣятелни стое они ту, и ждеру и спаваю, и мысле да су изъ болћ матеріе, него друга животиня створени.

Къ грабльивой животиньи твое државе, коя никакве собствене заслуге — него оне свога рођеня нема, као што су куряцы, кои нокте имаю и могу раздирати; може се причислити и класа овы невалялы и рћавы као: ласкаюћа мачка, подсмеваюћи се маймунъ, пузећа змія, дремльивый рчакъ, кои све одобрава; ови утврђую тиранство оны невалялаца, а шта и може добромыслећій издадити? Чувай се лаве рћавы малы, кои су неваляли. Како опазе да си се налютіо, одма ће мачку послати, да те умири; ако опазе, да си радъ да се занимашъ важнымъ и озбильнымъ стварима, то ће онда маймунъ гледати, да ти своимъ скаканћмъ разагна озбильне мысли; ако станешъ пазити на кораке, оны, кои су зли, то ће змія подъ видомъ ласканя, тебе одъ тога уздржати; ако узхтешъ у сумнителнымъ стварима истину потражити, то ће ти одма послати рчка, кои ће маханћмъ главе на сва пытаня одговарати: тако є, и одма ће опетъ задремати. Ето то су опасности, кое ти грозе, младый лаве, учи се свойства животиня познавати, и избирай достойне за твое дружство. Ты се послужи снагомъ пантера, остротомъ вида риса, и снагомъ куряка: али опетъ буди имъ Господаръ, и недопуштай да они своєвольно тобомъ управляю. Ты морашъ душа машине быти; свакій точакъ, кои у ползу цѣлогъ не дѣйствуе, одвыше є, и постае за теретъ обштемъ дѣлу. Я говоримъ искрено младый лаве! Я самъ то пепелу твога оца дужанъ. Я видимъ да куряцы кезе на мене зубе; да пантеръ оштри свое нокте, а медведъ да противу могъ слободногъ говора мумла, но нека онъ мумла, я говоримъ за благо државе животиня, а не за блого медведа и куряка; они нека очекую похвале одъ своій ласкателя, коіи имъ похлѣбствую. Мольцы и црви нека бране грабльиву животиню, єръ ньима є затымъ стало, єръ они добіяю рану изъ пропасти целогъ; слонъ презире ньіову лютню, и остае слонъ. Ако имашъ какво животно у твомъ двору, кое се тако меня; да є у ютру маймунъ, у подне мачка, а у вече моляцъ, то протерай таково животно; єръ нигда повереня у нћму имати не мо-

жешъ. Као маймунъ съ тобомъ ће играти, као мачка забуњиваће те и уздржати, а као моляцъ утробу ће ти изести. Отерай таково животно навеки одъ тебе.

Благородный лаве! велико є твое опредѣленѣ, кое те очекує, да државу животиня срећномъ учинишъ. Каква є то красота! Каква ли сладость! себи моћи казати, Ове лепе паше, где се толика стада играю, мое є дѣло: а оне ливаде, где яганьцы весело скакућу, єсу слѣдство мое брижльивости. Во є миранъ у плугу, и као раденикъ сахранѣнъ; теглећій конь уважава се; а верно псето награђава се; трудолюбива є пчела подъ зашчитомъ, а брижльивій мравъ почитованъ є. Овако не облагороћава рођенѣ, него собствена заслуга; разумни закони ограничаваю куряка, и надвѣсіе добродѣтельи обезоружава тигра. Нѣгови нокти нису выше страшни; мудрость є лавова нѣгове оштре нокте затупила. Лавъ є у кругу добре животинѣ, и све показує нѣгову величину, т. є. нѣгову любовь према оныма, надъ коима га є провидѣніе за владателя поставило.“ — Тако є говоріо слонъ, а младый лавъ с лѣдовао нѣговымъ основоположеньима, и нигда никакавъ лавъ ніе владао животиньомъ, кои є овоме лаву у величини нѣговы добродѣтельи раванъ быо.

превео
І. М. Д. Ч. С.

ПОЛИТИЧНИ ПОРТРЕТИ.

(Съ францускогъ.)

Робертъ Пилъ, (бывшій англійскій министеръ.) Тешко є быти већій државникъ и дипломатъ, него што є быо Робертъ Пилъ. Онъ є узрастомъ высокъ, и погледъ му є величественъ. Обдаренъ съ найвећомъ виткости духа; онъ радіє обрће препоне и тешкоће, него да управо на ньи удара, онъ радіє свакій чворъ у државнымъ пословима одрешуе, него да га прекине, и зна стрпљиво очекивати оно време, кадъ мысли да ће му быти побѣда сигурна. Онъ тежи за чесћу, и тражи власть само подъ честнымъ и сигурнымъ условіяма.

Онъ се чини, као да никомъ непопушта, али онъ зна, да се у нужди вћшто савія: нѣгово є краснорѣчіе убѣдително и стално, и ако є намѣра, кою онъ хоће да постигне, стална у мысли, ипакъ незна онъ унапредъ средства, коя ће за постигнуће ове цѣли употребити.

Онъ се изъ користолюбія придружіо аристократіи, тражећи кадкадъ привржености и на штету свои пріятеля. Онъ нема правы пріятеля, али се многи привезали нѣгове среће, съ великимъ поуздањемъ у нѣгову звѣзду, коя ако за време и потами ипакъ тымъ већма сяи. Ларма неузнемирава га, опасность га неплаши, и онъ ніе никадъ већегъ духа, мирніи, а особито краснорѣчивіи, него кадъ буря и опасность прети.

Нѣгова убѣђеня нису увѣкъ стална, коя онъ зна вћшто промѣнути, и безъ да се осећа, а то све, како прилика изискує. Ако є онъ кога и преваріо, онъ се ипакъ ніе дао одъ никогъ преварити, и текъ што є кою рѣчь съ вама проговоріо, а онъ є већъ проникнуо вашу мысао. У разговору зна се онъ савіяти и улагивати, у парламенту є рѣшителанъ, одважанъ и зна, да народне депутирце за собомъ повуче, знаюћи вћшто да одбіе одъ себе ударе, промѣнивши питанѣ. Свагда се слагао съ аристократіомъ съ Торима, а кадкадъ є по своммъ убѣђеню быо съ Вигима, и почемъ га се први немогу лишити, рачуна онъ на ньи, и мысли, да ће у ньіовомъ дружтву сигурніе ићи. Цѣль све оправдава у нѣговымъ очима, и онъ є искренъ, по начину свію оны, кои у Англіи доћу до власти, то єсть, да му се државна користь или нужда свиде найвышій законъ, и да є цѣо свѣтъ као єдна рудокопня, кою Англія свагда по праву на свою државну изключителну користь употребльое.

Роберта Пила треба убѣдити, да га човѣкъ може на свою страну привести; и ако вамъ онъ у чему попусти, то онъ зато чини, што мысли, да є то полезно нѣговомъ положеню.

Политичный човѣкъ у Англіи ніе ни найманѣ подобанъ приватномъ човѣку, и Пилъ є сасвимъ другчіи у пріятельскомъ дружтву и саобраштеню, него у пословима. Чини се, као да є у овой земльи власть кралѣвско япунце, кое све покрива, и да є све измышлѣно, одъ кралѣвске власти, до искрености, кою су дужни народи наблюдавати у своимъ саобраштеніяма. У Англіи свакій политичный човѣкъ, быо онъ вигъ или тори, има само єдну єдину цѣль кадъ задобіе властъ: да подкупльое свѣтъ на државну користь; Англію обогатити, и трудити се, да она процвѣтава на штету свію осталы држава. Кои бы другчіе мысліо и радіо тай бы морао найпре престати быти Инглезъ, а Робертъ Пилъ є пре свега у томъ смыслу правый Инглезъ.

НЕУЗБРАНОЙ РУЖИ.

Ружо румена, ружице лепа,
Волимъ те єдну нег' пола света.

Кадъ є небо плаво, а земля зелена, кадъ дрва цветаю и шуштанѣ лаки зефира кадъ прохлађуе свѣже ладовине, онда осећамъ у срцу тиху любовь. У прсима стои ми твой сладкій ликъ, а изъ очію извире по гдикоя бисерна капля. У нѣдрима легу се мале песме, а у свакой песми споминѣ се сладко име твое; овако представлямъ себи небо, овако рай.

Човекъ и нѣгове мисли любезна моя, єсу као деца: обое пеню се радо на планину, и мисле да су ближе Богу, кадъ су више люди.

Єл' човекъ на планини ближій небу? Ніе, само є облацима ближій, и облацы, кои су одоздо црни изгледали, изгледаю горе бели и разливаю се у кишу, тако є исто и са облацима живота и судбине: узвишенѣмъ губе они страовитость и црнило.

Планине су обиталишта слободе.

Єсть любезна моя пріятельице, после потопа, кой є нискости варошке и човечіе колебе водомъ покріо, почива радо спашена душа на Арарату усамлѣности.

Подамномъ лежи животъ, земля, светъ, люди, вароши! *вароши*, ове камените колебе, у коима свакій порокъ свое собствено обиталиште има; ови улеплѣни мравиняцы за сяйну бѣду и бѣдну сяйность; овай скупоцени звериняцъ, у комъ найдивлѣ животинѣ страстій, иза златны и гвоздены решетка стреляюћимъ очима одаю.

Вароши, гди се надгичу пороцы, честолюбія, зависти славолюбія, сребролюбія, сладострастія, мрзости, осветe; суете, гди свакій порокъ награду добія, кой найбрже къ своіой цѣли долази.

Вароши! Смеса развалина и поредка, рода и трулежи, стерпленя и очаяня, величине и нискости, узвишеня и пониженя, духа и тупоумія, вере и фармасонства, углађености и суровости.

Вароши! Ова топіоница, у коіой све, што се као злато бацы, постае згура и нечистоћа.

Вароши! Башта, у коіой сва растћнія богальи постаю. Рай, у комъ змія съ узвишеномъ главомъ хода, и гди дрво познаня отроване плодове раћа; гди се више суза роне у свиленимъ, него у памучнимъ марамама; гди више уздисая излеће изъ срца, кадифомъ иего сукномъ умотани; гди руменило производи вештина, а бледоћу природа; гди се мисли по земльи вуку, а зверскій нагонъ по кроворима шеће; гди похвале диктира себична цћль, гди се доброчинство награћује съ неблагодарносћу и гди пріятельство само узаймни интересъ обдржава.

О, кадъ бы ты, моя мила, само єдно єдито ведро ютро овде видила, како данъ очи отвара, како се природа буди, како целый створъ свою ютреню песму пева, како илядама разны цветића своє пріятне мирисе просипаю, како брда као побожни свештеницы стоє и на молитву побућую, како пернати обитательи шуме млогогласный хоръ удешаваю и све, све около виче: „Има єданъ Богъ, онъ ће те утћшити и оснажити, онъ є твой отацъ, и налази се близу тебе у мирису цвећа, у шуштаню лишћа, у пиреню зефира, у песми шумске птице, у жубореню планинскогъ потока и у зуяню бубица.

У таквимъ тренутцыма, найдражія душо! раћа се у човеку анћео, кой му мека крила за душу прилеплює, и умотава є у зрачну топлоту, у сенку покоя и у мило свитанћ сладке слутнћ.

У такимъ тренутцима, моя лепа, расту крила моіой чезньи за тобомъ, я бацамъ къ теби цвеће и мисли, зелено лишће, на коима се іоштъ, росне каплћ као діяманти блистаю. У таквимъ часовима препораћа се срце и душа моя; онда любовно срце текъ осећа, да права любовь ніе обожатель ватре, нити идолопоклоникъ, она необожава ватру страсти, него светило наклоности, бистрину чуствованя, весело сливанћ два сестринска зрака.

Овде седимъ свако ютро, и мислимъ на тебе, єръ си ми и ты сама паймилія и найлепше ютро, и мислимъ іоштъ на єдно ютро, на єдно ютро, коме неће друго ютро слћдовати! Смрть є, само вечерня сутонь дана живота, и иза овогъ вечера лежи вечна зора вечногъ дана.

Оће ли ме твой споменъ пратити у нову зору живота, преко снежногъ брежулька времена?

Опрости ми што самъ овай жалостный гласъ удесіо! Я бы те радо само са радостима и веселяма обградіо, єръ су радости и веселя одело лепе душе.

Я немислимъ радо ни на будућность, на ту безконачну мисао! Я мислимъ найрадіе на тебе; и небоимъ се будућности!

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окр. смедеревскомъ некій Милутинъ Радивоевићъ, изъ старогъ Аџбеговца, кои є пре 6 месеци сбогъ краће свиня мртвомъ шибомъ казнћнъ, изишавши изъ Паланке и на пландишту 40 комада говеда нашавши, отерао є исте у Београдъ, и продао за 63 дукатэ, готовы новаца, и іоштъ узме одъ истогъ купца 20 дуката капаре да купує іоштъ говеди. Те новце узевши поизплаћує, све своє дугове, и брже болћ изпроси ћевойку и вћнча се, но ніе прошао ни єданъ сатъ послћ вћнчаня, а стигне заповћсть одъ старешине срезногъ те га увате и суду предаду.

— Димитріе Іовановићъ Антићъ, експедиторъ княжеске канцеларіе, єдинацъ у несрећне майке, купаюћи се у новоначинћномъ купалишту на Сави удавіо се у неделю 22. о. м. — Свакій дубоко тронутъ овомъ жалошћу, тымъ га више жали, што є быо изпросіо девойку съ коіомъ бы се по Петрову-дне и вћнчао.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Француска.* Кадъ є графъ Морнай на смрти лежао и већъ при последнћмъ издисаню быо, седила є край постелћ нћгове єдна милостива сестра, (калуђерица) коя є умирућегъ съ евангелскимъ стрпћніємъ неговала. То є была девойка божествене лепоте, и єдва 22. године стара. Са сузнимъ очима сматрала є она издишућегъ; садъ куцне пола деветъ сатій, и калуђерица се дигне, нагне се надъ бледимъ челомъ графа и стане се спремати да поће. — „Сестро“, рекне іой молећи се попъ, „шта намеравашъ ты?“ — „Я морамъ ићи“, одговори му плачућа девойка. — „Али чекай, ты ћешъ *твомъ отцу* очи затворити!“ — Ова млада калуђерица была є Луйза Морнай, унука войводе Далматинскогъ, коя се пре четири године зарекла, да ће ступити у болницу Енгія, основану одъ войводе Омала. Она бы добила миразъ одъ 10.000 франака годишнћгъ прихода и право да може нћнъ грбъ са грбомъ єдногъ одъ првы имена у Француской союзити, но све є то одбила; нћна є жеља была, да постане „сестра Луиза“ и да посвети свою лепу младость побожномъ негованю оны непознаты страдалника, кои у болницу долазе, да тамо здравлћ получе, или да умру. — Архимандритъ св. Станислава хтео ю є задржати. — „Не“, говораше она, „правило заповеда, да се до 9 сатій у монастиръ повратимъ. Я се морамъ повиновати и туга, коју ћу сасобомъ однети, учиниће мое пожертвованћ и мою покорность тимъ више заслужнію.“ — Іоштъ єданпутъ загрли она свогъ отца, кой ово последнћ съ богомъ ніе више осећао и удали се єцаюћи и богу се молећи. — Графъ Морнай умро є истогъ вечера.

— *Цариградъ 7. Юнія.* Спремаю се две флоте, да одплове одавде у Отоманскій Архипелагъ; єдна има определенћ, да чува европейска приморя државе одъ Елеспонта до Дульина у Албаніи, и ставля се подъ управомъ вицеадмирала Мустафа паше; друга пакъ чуваће восточна приморя до Вирита, съ коіомъ ће управляти вицеадмиралъ и советникъ марине Ахметъ паша. Прва се састои изъ 14 воєны бродова, и 274 топова, а друга изъ три фрегате, єдне корвете, єдне скупе и єдногъ пароброда. Къ овимъ придружиће се и други, у разныхъ пристаништама наодећи се царски бродови. Єдномъ речи, обе флоте состоє се изъ 32 брода и 584 топова, на коима се налазе одъ прилике 6000 войника. Поћиће одавде скоро у потеру за морскимъ разбойницима, да бы обезбћдили пловенћ трговачки бродова и упражнявали своє морско войнство.

Іоштъ єданпутъ позивамо читателћ Шумадинке на нову предплату одъ Петрова-дне до нове године, да пошлю новце, како имъ одъ Петрова-дне небы броєви изостали. Само до ньи стои да се овай листъ одржи. Они кои су за ово прво теченіе изъ окружны места платили, а нису квите примили, нека се небрину, двапутъ се неће одъ ньи искати.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 51. У Београду, у Петакъ 27. Юнія. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ОРАО И СВИЊА

ИЛИ НАША БРАЋА ПОДМИЋЕНА ОДЪ ТУРАКА

(Одъ П. П. Нѣгоша Владике.)

Єдномъ свиња изъ пуна корита
Предъ вратима имућнога дома
Ка' умієше по свињски локаше;
Орай гордо на крутой литицы
Величава крила одмараше
И оштраше смртоносне канце,
Бацаюћи пламене погледе
На све стране, у пролѣтне ютро,
Къ побѣди се новой готовећи —
Него свиња кано се налока
Поиздиже туринъ обрляни
И угледа на литицу орла,
Грокну крупно... па говори орлу:
„Шта ту чучишъ на голой литицы
Несретниче и гладный айдуче,
Изгнаниче... подъ обштимъ проклетствомъ?
Што є твоя жалостна судбина!
Празна слава, и грабежь кравый —
Па и съ крвлю, ручакъ безъ вечере —
Помири се и предай людима,
Вићи ка' се живи обилато,
Мени на данъ три корита даю,
Све пуніе єдно одъ другога —
Па ціо данъ, у глибъ до ушію —
Превраћамъ се, на свіетъ уживамъ —
Ни што мислимъ, ни главу разбіямъ,
Но иза сна на пуно корито. —“
Орай тресну, па прикупи крила,
Съ презреніємъ одговара свињи;
„Мож' се хвалитъ ка' поштено живишъ,
Предъ свињама, али не предъ нама,
Єрбо наше племе поносито,
Такво га се гнушава живота —
Него ти се чудити и ніе,
Свињски мислишъ, а свињски говоришъ,
То ти сада даю и госте те.
Алъ не зато рашта ты помишляшъ,
Но докъ мало прикупишъ сланине,
Па ће одмахъ малюгомъ по цику—
То погађашъ, мысмо грабителъи;
Подъ вселенскимъ живимо процесомъ —
Опасности и крвопролића
То су наше игре и пирови —
Но ликови наши поносити
Єсу символъ земногъ величества —
На крунама царскіемъ блистаю,
Іоштъ се круне диче и поносе
Што су лика нашега достойне“ —
То изрече, па хитро полети
Ка' крилата изъ лука стрієла,
У своєму надъ облакомъ царству —
Оста свиња у гадномъ брлогу
Чекаюћи у чело сѣкиру. —

ЛУКА ЛАЗАРЕВИЋЪ,

ВОЙВОДА СРБСКІЙ.

Son ombre à jamais chèrie
Triomphe avec les vainquers;
On n'a pas peredu la vie
Quand on vit dans tous les coeurs.

Човекъ, кои свою младость проведе у непрестаной жельи да ради и дѣла за обште благо, кои у зрелости и мужеству непостане себичанъ; човекъ, кои дѣломъ своимъ покаже и докаже више него што пѣвци узгусле могу изпѣвати, онолико колико само очевидци могу вѣровати; човекъ, кои у ратно време несиуе съ коня, докле га гоћъ ране несвладаю; кой у мирно време зна ценити и уважавати миръ, и зна се задовольити обштомъ срећомъ; човекъ, кои у срећи народа налази свою єдину срећу, кои у опасности отечества, незна шта є то опасность живота, кои тражећи и бранећи слободу и срећу своєъ отечества, потроши сву свою снагу: то є човекъ исторіе. Такови люди Србія у свако опасно време имала є доста. —

То су она срећна имена, коя се одъ племена племену причаю. То є она драгоцѣность народна, коя се потомству на аманетъ предає. — То є драго каменѣ у онымъ крунама, коє неносе поєдини люди него читавъ народъ. Таква имена, такве люде, таква дѣла, прибира свака исторія и меће у своє прве редове. — Наша є исторія створена, али ніе написана. Наша нова исторія почела є съ почеткомъ овога вѣка, свакій старъ човекъ нѣнъ є современикъ, и у свакомъ стои єдна частица наше нове исторіе, и са свакимъ старцемъ кои издише' пропада и єдна часть наше нове лепе али ненаписане исторіе. То є нескуплѣна граћа, оны поєдины частица,

изъ коихъ бы, кадъ бы се све у єдно скупило, изашао лепъ споменъ нашемъ отечеству.

Нашъ народъ благодаранъ є спрамъ свои бранителя, ни єдно име, коє спомена заслужує, одъ косова па до данасъ ніе заборављено. Име и дѣло ни єдногъ юнака ніе остало неопѣвано. Ни єдно лепо дѣло ніе остало непохваљено. То су гусле быле, коє су до данасъ замѣњивале перо историка.

Свакій простъ селякъ, кои є прешао 50. година, зна о Карађорђу и Милошу, о њіовимъ ратовима и войводама, више приповедати, него што имамо написано. Мы знамо само њіова имена, али народъ зна њіове ратове и њіова дѣла. Шта више, не само да до сада нисмо се трудили да опишемо ратове ослобођеня Србіе, да напоменемо и похвалимо дѣла и имена стары войвода; него на нашу злу срећу, єдни су гледали єдне, а други друге да већма оцрне, и кои є што о томе радіо тай є по већой части онако радіо и писао, како є нѣму и нѣговомъ интересу ишло у рачунъ, или како су му околности и време заповедали. Простъ народъ далеко є правичній, онъ споминюћи узъ гусле своє войводе, нигда ніе мртве юнаке осуђивао и дѣліо по живимъ партаяма.

Найлепша и найбогатія круна за єданъ народъ, то є лепо написана исторія нѣгова. Юнаци, то су найлепше драгоцѣности такве круне. И у томъ лепомъ народномъ венцу, може се име *Луке Лазаревића* уплести у зачелю међу найславнія имена. Мишаръ, то є онай великій листъ народне историе, на коме є Геніи народа, уписао име нѣгово.

Лука Лазаревићъ роћенъ є 1774. год. у селу Свилеуви окружія шабачкогъ, нѣговъ отацъ звао се Тодоръ, нѣгова мати звала се Евросима, као што се звала и мати Краљевића Марка, она є была родомъ изъ Мишара. Онъ є одъ самогъ детиньства быо склонѣнъ за ратове. У младости своіой прешао є у Аустрію, гди є три године и по кньигу учіо. Кадъ се врати ожени се, и узме кћеръ Максима Пеића изъ Забрдице окр. Валѣвскогъ. Онъ є быо Кнез-Ранку братучедъ, кои немаюћи с' почетка деце држао га є место сына. Луку запопи 1796. год. митрополитъ Данило, и даде му парохію Лютице и Коцелѣву, онъ се за свою парохію Богу моліо, али и браніо ю є често одъ душманске напасти. Нигда нѣга ніе мрзило саблю извадити, онде гди види да сиротна раја невино страда. После седамъ година умре му жена, и остави му два сына Михайла и Кузмана, одъ кои првый погинуо є у рату 1828. год. бывши у руской войсцы официръ, при јуришу залетіо се безъ обзира на турске топове викнувши: „или полковникъ или покойникъ“ ту є погинуо онако славно, као што заслужує име нѣговогъ отца. Други му є синъ умро.

Лука се одметуо воєвати 1804. године, кадъ су Турцы изашли да мире буну коя се противъ даня дигла. Одъ то доба, па до пропасти Србіе подъ Карађорђемъ, Лука ніе одпасивао оружѣ одъ пояса. Кадъ є на Ужицу быо, носіо є іоште чинъ свештенички. На првой скупштини у Борку 1805. године, избере га и узме народъ нѣгове кнежине за свога войводу, коє име непрестано тукући се за време рата, заслужіо є хилядама пута. До то доба быо є нѣговъ животъ само цркви, а одъ то доба само отечеству посвећенъ. Онъ є знао да се треба богу молити, али и у исто доба треба и радити. Разлазећи се са скупштине изъ Борка, допушти онъ те му войвода Моллеръ, своіомъ рукомъ браду обріе. Пототъ доцніе оженіо се изъ Ядра, и владика валѣвски Антимъ быо му є кумъ. Лука є постао войвода надъ онымъ краєвима, гди су дотле заповедали Ћурчія, Андрія Витомировићъ и Спужићъ Остоя. — Одъ то доба починю найзнаменитій дани Луке Лазаревића, о коима изъ недостатка историчны дата, незнамо ништа приповедати. Онъ се тукао свуда нештедећи нигди свой животъ. На Мишару добыо є млого рана. После пропасти Карађорђеве, остави и Лука Србію своіомъ крвлю заливену. Оде у Бесарабію гди є до 1835 год. провео, неучаствуюћи нимало у крававимъ ратовима подъ Милошемъ за ново ослобођенѣ Србіе. — Кадъ се повратіо у ослобођено отечество, имао є пензію сходну тадашнѣмъ сиротномъ станю народне касе, а доцніе быо є членъ суда шабачкогъ. После буне 1842. год. постане онъ членомъ земальскогъ совѣта. Кадъ є доцніе сбогъ слабости здравља пензіониранъ, седіо є онъ у Шабцу кодъ своє куће. Онъ є побѣдіо 11. сво'й рана, єрбо ніе одъ њи умро него є умро одъ чисте старости. Нѣгове мишарске ране мучиле су га до последнѣгъ часа, и оне су му узрокъ быле, што ніе могао у доцніемъ ратованю, свою стару срећу пробати. Онъ є умро седећи 29. Апр. 1852. год. Оставіо є три сына. Нѣгова є породица стариномъ изъ Бирча, и єдногъ є племена са Бирчаниномъ Иліомъ, само што се пре у Србію населила.

Тѣло є нѣгово у Шабцу торжествено саранѣно. Родолюбивый епископъ шабачки Г. Іоаникіе, кои га є знао поштовати и уважавати за живота, умео є и по смрти нѣгово тѣло свечано и као што такавъ юнакъ заслужує, саранити. При погребу говоріо є господинъ Епископъ слово, коє смо добыли приватнымъ путемъ и коє овде саобштавамо.

Лежитъ человѣкъ єдиною умрети, потомъ же сѹдъ евр. гл. 9. ст. 27.

Кадъ намъ, любезни слушательи овакова прилика дође, да се споминѣ име єдногъ човека, кои є овомъ бого-упокоєномъ србскомъ юнаку подобанъ: онда смо мы обычно навикли се, слушати само слова похвале людске, а не чути уєдно и слово суда божіегъ. Имамо заиста и мы овдѣ множину предмета о похвалама, кадъ бы то намѣравали, да покойнику нашемъ вѣнацъ надгробный сплетемо. — Мало є заиста любезни слушательи на овомъ свѣту людій, а мало є и живота таковы, кои бы се животу покойника успоредити могли; єдно збогъ разнообразія паметодостойни догађая и приключенія нѣговы; друго збогъ знаменитости подвига и трудова нѣговый; а треће и нарочито збогъ велеважности втеченія нѣгова на судбину отечества нашегъ. Онъ є правый и современый споборникъ и сподвижникъ великогъ и неумрлогъ нашегъ Карађорђа; онъ є вѣрный и неразлучимый ратный другаръ славомъ увѣнчаны витезова србскій: Чарапића, Катића, Чупића, Айдукъ Велька и осталы іоштъ многій све онаковы имена, коя србину нигда заборављена быти неће. И садъ л. слуш. ако найманѣ само у мислима нашимъ крозъ путаню живота покойникова пређемо: ступити морамо и непримѣтно одма у храмъ наше народнѣ повѣстнице одъ найновіи и найзнатіи за насъ времена. Ту ће мо мы наћи покойника нашегъ на првымъ обкопима Свилеувскимъ; наћи ћемо га при задобіенію Шабца; при освоєнію Београда; на крававымъ поляма: Мишарскомъ, Тичарскомъ, Љешничкомъ — и толикимъ іоштъ другима; свудъ є онъ туда међъ првима быо; и у числу

оны свагда являо се; кои су за спасеніе отечества, православне вѣре, и чести имена србскогъ, противу свакогъ нещастія насупротъ стали; и у свако доба готови были последню каплю крви своє на олтаръ рода своґъ принети; да се само єданпутъ судба србства, много дотле пострадавшегъ, рѣши и на болѣ окрене. О свему томе најясніе сведоче и говоре ране нѣгове, коє су покойника чешће у животу свладале и освоиле.

Али нашто люб. слуш. служитн нѣму може оваковый вѣнацъ надгробный? Та мы видимо, да онъ садъ и оне вѣнце, коимъ га є признателно отечество за заслуге нѣгове украшавало — оставля и презире; ніе ономе, драгіи Христ. до похвале човеческе, кадъ онъ єданпутъ предъ лице вѣчногъ судіе изађе. — Гледаюћи дакле очима нашимъ гробъ овай, савъ є нашъ дугъ, люб. слуш. тай: да се свагда сѣћамо и добро опоминѣмо тога, шта значи, и вреди животъ нашъ на земльи? — и шта смо мы у животу овомъ чинити дужни? — Ево! погледайте! шта намъ заостає иза величія земногъ! Чимъ се скопчава и завршуе сва слава; сво одличіе; и толики знакови почести?! — Онай нѣму умилный звукъ оружія, и трепетъ громова бойный, іоштъ ће кой путъ срце ове землѣ затрести; и ове горе и планине опетъ ће одъ ньи заєчати — — али срце и слухъ славомъ увѣнчаногъ, многозаслуженогъ покойника нашегъ, неће се выше на тай гласъ успренути — нѣга ће текъ єдна архангелска труба моћи пробудити ? ? ?

Нама дакле на конацъ люб. слуш. ово єдно знати треба, да се не старамо толико о земнымъ и временымъ благама; него да настоимо — вѣчну награду себи заслужити. — Земля є за насъ мѣсто труда и подвига; а тамо є горе успокоєніе, правый животъ и блаженство!

Боже духова и сваке плоти, кои си одъ насъ душу раба твога къ себи позвао, у покой нѣга на лону твогъ милосердія! — Прими му узъ награду ону крвь нѣгову, кою є онъ проливао за свету твою цркву, и за благо своій соотечественика; — или болѣ, призри на све недостатке нѣгове — ради проливене крви єдноroднога сына твогъ, по примѣру кога, онъ є свагда готовъ бio положити душу свою за браћу свою — Аминъ.

МРВИЦЕ.

У Франкфурту живи єдна жена, коя є тако дебела, да онай кой є види, мора сместа попити чашу ракіе да неповрати.

„Анђелу мой, немой говорити о свадби“, рекне єданъ любезникъ своіой драгой „супружество є смрть любови.“

„Али я волемъ“, одговори му она“, да ме вы узмете, па макаръ ме после и нелюбили.“

Некій примир: судъ послао є своіой старіой власти слѣдуюће извѣстіе:

„У понизности шалѣ судъ овай известіе своє усмотренію срдитогъ говора Петра ковача, коіомъ приликомъ одлетило є єдно ћоше одъ астала и т. д.

„Шта си се тако намрштіо, момче?“

„Како нећу боже мой, умро ми є уйка Іова, па бы требало да плачемъ, а немогу.“

Болестникъ. „Господине докторе, я патимъ непрестано одъ главоболѣ, кажите ми одъ кудъ долази то?“

Лекаръ. „Будите безъ бриге, кадъ вамъ станемъ главу разставляти, казаћу вамъ.“

„Господине докторе, куда сте вы, я васъ давно нисамъ видіо.“

„Я самъ было неколико неделя у полю.„

„Право! садъ се опоминѣмъ да самъ читао у новинама.“

„У новинама? за цело?

„Да, новине гласе да су овогъ месеца 40 людій манѣ умрлы него пређашнѣгъ.

Просіоцъ. „Я любимъ вашу найстарію господичну кћерь! И полажемъ срећу мога живота у нѣне руке. Учините ме найсрећніимъ човекомъ на свету и поклоните ми руку ваше Юлке.“

Отацъ. „Моя старія кћи Юлка? Жао ми є, што вашу честну понуду морамъ одбацити. Моя Юлка, нека мећу нама остане, већъ є другомъ обречена, и зато ми є жао, што вамъ немогу желю испунити.“

Просіоцъ. „Боже! шта чуємъ я? обречена! за мене изгубљена! Али ясамъ срећу могъ живота већъ єданпутъ у ваше руке положіо! Дакле учините ме најсрећніимъ човекомъ и дайте ми вашу млађу кћерь Катицу. Я осећамъ, да є башъ она права господична, кою моє срце люби.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— У окр. ћуп. Нека Станка удовица изъ Шавца враћаюћи се одъ кћери своє изъ Чепура, гди є на слави была, и онако піяна поредъ Мораве идући падне у Мораву и удави се.

— Некій Павле Николићъ изъ села Дубоке окружія пожар. задеваюћи пиштоль за поясъ, одапне истый неотично, кои га у кукъ тако рани, да є после 24. сата умро.

— Княжевна *Елисавета А. Карађорђевића*, наймлађа кћи Нѣгове Свѣтлости, у 10-мъ месецу свога живота преставила се 24. т. м. Тѣло є нѣно са наймогућніомъ сяйносћу у овдашню цркву спроведено, и опѣвано, а по томъ испраћено є у Тополу, гди є и Нѣгова Свѣтлость одпутовала.

— Место „Южне Пчеле“ почео є излазити у Новомъ Саду: „Србски Дневникъ“ подъ учредничествомъ Данила Медаковића.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Филипуполь 31. Мая.* Овдашньи Евреи хотећи да упражняваю своя вероисповедна безаконія, подплате єдногъ циганина, да имъ украде изъ Карши Ањія єдно туре; везавши очи увађеномъ детету и запушивши му уста стрпали су га у єдну врећу, и понели га на леђима као какво обично бреме сасвимъ равнодушно, али кадъ су прелазили преко велике ћупріе Евра, стражари мислећи да носе украдено ягнѣ, принуде ій да врећу отворе, и кадъ виде полумртво дете яве власти, коя испитавши

ствар, уверила се о истинитости гадне намере поменути суєвѣрны сынова Яковлѣви.

— *Салоникъ 28. Мая.* Расписомъ одъ 19. Шабана 1268. год. 26. Мая 1852. главный управитель ове вароши позвао є овдашнѣ конзуле, да закажу своимъ поданицима, како одъ више власти установлѣный трговачкій интересъ, кой є са 20% на 12% спуштенъ неће ступити у дѣйство изъ узрока, кое су трговци надлежной власти предложили, слѣдователно овай є укинутъ, и у напредакъ поступаће се по старомъ обичаю у трговачкимъ предузећама Само се забрањое онима узимати више одъ 12% интереса, кои просто новце подъ интересъ даю.

— *Цариградъ 7. Юнія.* У присутствію султановомъ и нѣгове майке, попечителя и осталы великаша државны изгорено є у царской ковници прошлогъ четвртка за 13 миліона гроша банака.

— Изъ Таврида подъ 14. Мая являю да є Ератъ саюженъ съ Персіомъ; споминю такође о єдномъ банкротлуку, кой є уплашіо сву трговину персиску. Банкротирала є велика трговачка кућа Хаци Мирзе, сыновца Х. Хусеина, Х. Миръ Абдула Кашима, са 6 мил. гроша. Говоре, да овай трговацъ има млого добара, коя пакъ недостижу да намире све кредиторе. Овай банкротлукъ сматрасе као предтеча млоги други. Савъ трговачкій светъ востока уплашіо се одъ овога случая.

— *Аидинъ 27. Мая.* По малой Азіи тумараю сада неки Англоамериканци, и одвраћаю восточне христіане одъ ньіовогъ православія, раздаваюћи имъ неке кньижице на грчкомъ єзыку, у духу ньиове вероисповеди написане. Али надлежне црковне власти чимъ су дознале за овай поступакъ тій незваны старателя душевни, одма су поодузимали кньиге одъ народа, и показали имъ путъ.

— *Нев-Іоркъ 2. Юнія.* Найважніи случай, кои се овы дана у области союзны држава Америке догодіо, єсть изборъ генерала Піерцеа за президента републике. Говоре, да є то човекъ савршеногъ академическогъ изображеня, великогъ политичногъ искуства, безпорочногъ приватногъ карактера и непоколебимогъ постоянства.

— *Паризъ 14. Юнія.* Монталембертъ скончао є на врло вештъ начинъ у данашнѣмъ засѣданію законодателногъ тела орлеанскій предметъ са преговорима о буџету. То єсть примѣтіо є да се радуе, што ништа одъ продае добара орлеанске куће у буџету заведено неналази, коя поводомъ сажаленя достойны декрета изгубила є одъ столећа притяжавано иманѣ. Онъ вели, да є учиніо ову приметбу само у интересу „правице, иманя єдне жалостне, незаслужене, неоправдане и непредвидиме несреће.“ Сажалѣва, што се остае при извршеню овогъ безцѣлногъ и безосновногъ самовластія и жели себи срећу, да садашньи депутирци немаю шта себи пребацити у смотреню овы предузеты мера. Упечатленѣ, кое є овай говоръ на камеру учиніо было є чрезвичайно, Монталембертъ ніе имао намеру, да нѣгово слово прошлогъ вторника говори, али кадъ є президента на трибини опазіо, промисліо се є и говоріо є. Министерство ніе наклоњено да се тай говоръ по дозволеню камере обнародуе. Но забрана ова дошла є касно, єръ овай говоръ разпрострт є већъ по читавомъ Паризу.

— Овы дана умро є у Паризу єданъ шпекулантъ на Берзи, кой є 13 до 14 миліона франака после себе оставіо. То є быо єданъ старацъ, тврдости прекомерне, кой свое огромно иманѣ нигда ніе трошіо на обштеполезна заведенія. Цело нѣгово иманѣ припало є удалѣнимъ сродницима, кои су сироти селяци у пирнейскимъ горама.

— У Француской има 2 до 3. мил. паса, за кое се троши годишнѣ 45—46. мил. франака, а у Белгіи на пол' мил. паса троши се годишнѣ 7—8. мил. франака.

— *Пешта 19. Юнія.* Приликомъ установленя мађарскогъ међусобногъ обезбеђаваня землѣ одъ града (туче) добіо є одборъ обезбѣдителный до 8. Юнія ове године 645.980. форинтій, а одъ 9. до 14. Юнія обезбѣдили су ньи 26. лица свое польске усеве и платили су 54.260 свега платило є 131. лице за обезбеђенѣ 701.240 фор. ср. Уведеный прекій судъ у Мађарской за убійце и попутне пустаіе укинуће се и замениће се обичнимъ поступкомъ судейскимъ, єръ се приметило соотвѣтствено умаленѣ овы преступленія.

— *Франкфуртъ 13. Юнія.* Овде се налазе више особа у затвору, кои су обтужени, да су убили кнеза Лихновскогъ и пруског генерала Ауєрсвалда. Надлежна овогъ предмета тичућа се акта послао є овдашньій криминалный судъ на єдно свеучилиште да изрече пресуду, єрбо є апелаціоный судъ одреко се свога права да изрече надъ ньима пресуду.

— У Калишу се опетъ появила колера и поискала є више жертвій.

— Руско правителство наручило є шине за гвозденый путъ кодъ рудокопня аустрійски у краинской и у Штаєрмарку.

— *Паризъ 3. Юнія.* Говоре, да є президентъ републике зато ослободіо славногъ ученогъ Арага одъ заклетве, што се бояо да бы га истый са звездомъ нѣгове среће у непріятельство довео.

— Телеграфичне вѣсти изъ Париза одъ 17. Юнія являю, да су се млога племена увосточномъ Алгиру подигла на буну; а одъ 18. Юнія доносе гласъ да правителство француско у смотреню буне у Алгиру іоштъ ништа явнимъ путемъ ніе публикуму до знаня доставило.

— Приходъ свію театра, концетра, и балова у Паризу за месецъ Май изнео є на єданъ миліонъ и 20. франака. —

— Царъ Аустриски на своимъ путованю више є затворени изъ тавница помиловао.

Огласъ.

(60) (3—3)

Кньига: ШУМАДИНЧЕ I. свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошлѣ новце єданъ ком. добіе бадава.

☞ Данасъ шалѣмо последньи путъ Шумадинку онима, што нису за унапредакъ одъ Петровадне платили и праштаюћи се съ ньима молимо оне што нису за прошло теченіе платили, да намъ новце што пре пошлю.

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 52. У Београду, у Вторникъ 1. Юлій. 1852

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖИВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПОЛАЗАКЪ ИЗЪ НЕАПЛА

Одломакъ изъ путованя по Италіи.

Зелене горе,
И плаво море,
На путъ ме зову,
У радостъ нову.
Везувъ се пуши,
Море пенуши,
Сунце се раћа
Креће се лаћа.
Наполь се буди,
Свудъ врве люди.
Путници стоє
Тренутке броє;
Сви смо готови,
Већъ лаћа плови:
О сбогомъ лепото
Светска дивото,
Прошо самъ доста
Али ми оста,
У моіой души,
Ты найлучши.
Я видо градове,
И млоге садове,
Ливаде, долине,
Швайца милине.
И Верзаль и Тунъ,
Потсдамъ и Шенбрунъ
Ал' све то ни пола,
Поредъ Неапола.
Неапле сбогомъ
Праштамъ се съ тобомъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА

Майринген — Авг. 1847.

Путованѣ изъ Вазена довде ніе найприятніе, али могу рећи да є найчудноватіе. Одъ Вазена довде немамъ ти готово ни очемъ другомъ говорити, него о великимъ бреговима, о пеняню и паданю, о снегу и сметовима, о страу и ужасу, о зими и леду; али свуда у те незгоде умешало се веселѣ, шала и карактеръ безбрижне ћачке младости. — И садъ пошто самъ прешао брегове: Фурку и Гримзелъ, пошто самъ у колебама алписки пастира одмарао се и піо млиєка, пошто самъ у овомъ топломъ месецу газіо сниєгъ до колена, садъ могу ти казати да самъ видіо Швайцерску, у свима нѣнымъ различностима.

Изъ Вазена првый данъ непрестано ишли смо готхарскимъ путемъ, и одма кодъ Вазена платіо є свакій пола бацена (2 крайцаре) за путъ. Све смо ишли узбрдо али путъ є тако вешто начинѣнъ да се слабо могло примѣтити да узбрдо води. Съ обе стране пута склопила су се велика камена брда. Риєка Раисъ была є све маня, али све са већомъ хукомъ и шуштанѣмъ юрила є поредъ насъ, нигди ніе текла као што друге риєке теку, него се у самой пени разбіяла одъ камена на каменъ. Лієпо є было путовати. Магла коя се была уватила подигла се беше на выше, вриєме є было тихо, али ниђе сунца ниєсмо могли виђети. И съ єдне и съ друге стране виђали су се лиєпи водопади као обешена платна, кои као што кажу само траю после кише, — они су врло чести были, тако да млого пута ниєсмо се могли одъ њіови шуштаня разговарати. — Често смо стаяли и гледали, а често смо и отискивали велике стиєне съ брега, и онда смо гледали како се силно низъ брдо валяю, како хиляде другій стіена за собомъ обараю, и слушали смо съ некомъ дивльомъ милиномъ, како котрляюћи се низ' брдо хуче, и како напоследку у валовиту рієку Раисъ сваляю се, и воду на све стране прску. На єдномъ мѣсту тако смо велику стіену отисли, да умало ніесмо њоме єдну ћупрію обалили. —

Близу є подне было, и мы стигнемо на оно мѣсто што се зове *„ћаволя ћупрія“* издалека іоштъ чула се хука, и скаканѣ воде, издалека іоштъ могло се примѣтити то чудновато дивлѣ мѣсто. Што смо се више приближавали, све су више мрави некогъ неотичногъ страха и ужаса крозъ насъ ишли.

Дођемо већъ и на ту ћупрію, путь насъ є водіо съ десне стране реке, и преко те назване ћаволѣ ћупріе морамо прећи на другу страну. — Кадъ смо ишли преко те ћупріе, вода є изподъ насъ тако скакала и у пену се разбіяла, да є сваки мисліо да се сва ћупрія изъ темеля тресе. Ћупрія преко коє смо прешли, была є нова и яка на два свода, друга стара ћупрія коя є съ ниже ове ново, и коя є зидана іоштъ 1118. год. іоште трає, али нико неиде преко нѣ, она є само на єдномъ своду кои є преко 70 стопа високъ. У ратованю 1799. год. Французи потераю аустрианце, кои су ову ћупрію оштро бранили. Французи отераю и побію млоге аустріянце међу коима исторія споминѣ млого Србски имена. — Суваровъ доће

у помоћь са 5. хил. коњаника и 18 хил. пешака и потиснe Француже.

Мы кадъ прећемо преко те страовите ћупріе, седнемо съ друге стране, не толико да се одморимо колико да се тога чуда нагледамо. Брегови више насъ были су склоплћни, на коима ништа друго ніе се могло видити, него погдикои праменъ облака како пролази, и само голо каменћ, по коме неће ни дивља трава да расте; исподъ насъ шуштала є река Раисъ, нћно паданћ изъ висине причињавало є такву хуку, да є єдва могао єданъ чути шта други говори, изанаши леђа затворенъ намъ путъ високимъ стенама беше. Мы смо ћутећи на ладним стенама лежали, и само су очи наше блудиле, и тражиле себы какавъ умилятъ предметъ, тражиле да одъ желћ виде гди годъ питоми какавъ польски цвћтакъ; радо смо гледали на све стране, но ништа предъ наше очи ніе излазило, што бы насъ могло опоменути, да нисмо у пустињи; сама дивлячностъ забављяла є и наше очи и наше мысли. И люта гуя, и парни орао, далеко одавде беже, єръ є и њи страота овде ноћь провести. Никакве сеньке нема одъ живота, никакве тице нисмо могли видити да съ камена на каменъ полети. — Той дивлячности оскудћвали су іоштъ айдуци, па да буде савршена. Но зато време мы смо надокнадили, єрбо насъ 20 были смо поседали єдни по ћупріи, єдни поредъ ћупріе а єдни према ћупріи, ћутали смо, и издалека ко бы гледао видіо бы да смо были наликъ на айдуке кои у засћди чекаю путнике, мы нашимъ изгледомъ нисмо изгледали на то уподобленіе, али оно дивлћ место, она сгодна засћда, оно наше ћутеће положенћ, замишлћни а притомъ опетъ опрезни погледи, и све што насъ є окружавало, давало намъ є изгледъ усамлћны горски обитателя. У томъ троица одъ нашегъ дружтва, кои су више насъ на єдной стени седили; почну пћвати ону песму изъ Шилерови айдука: „Ein freies Leben führen wir, Ein Leben voller Wonne. Der Wald ist unser Nachtquartier, der Mond ist unsre Sonne. — Нигда нисамъ могао живлћ себы представити Шилерове айдуке, него ту. Цела околина, хука воде, стћне, пећине, ћупріе, наше разштркано лежанћ, и само ехо сасвимъ тима одговарало намъ є на ту айдучку песму.

(Продуженіе.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

Неделя беше, и свакій зна каква є живость по улицама Београда тога дана, кадъ є лето и кадъ є поле лепо време. Светъ врви на све стране. Свакій є оставіо свой посао, и тога дана иде самъ или у друштву да се провесели, или као што но кажу да се мало проведе. Сиротиньи неделя є найслађій данъ, она тога дана найвећма ужива своє радости. Велика господа и богати трговци, у тай данъ као и свакій данъ спаваю после подне до шестъ сатій, па онда остало време проведу пушећи и разговараюћи се. За њи природа ніе створила красоту. Средня трговачка и чиновничка класа, проведе то после подне у Топчидеру, пивари или у башти купалишта; по єдна чаша віна, по єданъ сатљикъ пива, по єдно цігаре и по хиљаду празни разговора, то є њіова забава. Шегрти, калфе и куварице, найвеселіе проведу неделю. — По Теразіяма и по господской улици шетаю се само богати трговци и чиновници, и они кои немаю ни крайцаре у џепу, и у та два сокака нигди нема гди бы се човекъ сврatіо да попіе кою чашу віна или пива, и съ тимъ да се разлади, и да опере гушу одъ прашине, за њи има само три шћаціе забаве: да слушаю банду предъ конакомъ, и после предъ касарномъ, и да се наслађаваю гледанћмъ на лепе предћле уза Саву и къ Авали, то су забаве душевне, єдна се ужива ушима а друга очима, те забаве у правомъ земномъ животу мало вреде, за човека кои є за землю са своимъ мыслима, као што є и са своимъ тћломъ прикованъ, млого више важе забаве коє се крозъ уста уживаю. Такови шетаю се пиварскимъ сокакомъ за њи има две штаціе: Пивара и Купалиште, гди поредъ музике, чує се врло често и звека чаша. То све што смо досадъ казали, єданъ є предговоръ безъ кога бы могли быти. Главно є то, да є неделя была, као што є съ почетка казано. Люди и жене шетали су се на све стране. Сви астали у башти купалишта были су заузети. Варошка музика свирала є, келнери тамо амо летили су, разговори были су измешани, нико ни нашто ніе мотріо до само на своє чаше, и на своє друштво. Свакъ є было весео, и уживао време свога одмора, да сутра съ новомъ живошћу започне дћла. У томъ сврати се у башту єданъ доста окретанъ и лепъ младићъ. По нћговой капи съ плавомъ чоомъ около, свакъ є могао рећи да є чиновникъ; єданъ народни природни штапићъ одъ лесковине, носіо є у руци и њиме лупкао є каменћице мало предъ собомъ. Нћгово измешано ношиво пола турско пола европско, издавало га є да є скоро изъ некогъ окружногъ места дошао, нћгово држанћ и небрежльиви ходъ, увћравали су свакогъ да му Београдъ и нћгови обичаи нису ништа необичне ствари. Крозъ више редова астала прошао є, на свакогъ є погледао, никога ніе поздравіо, нити є ко нћга поздравіо, сви су му были непознати. На десной страни баште, наће онъ єданъ сасвимъ празанъ асталъ за кои седне. Извади мараму изъ џепа, обрише зной по челу, и небрежльиво као какавъ енглезки лордъ баци свою капу на асталъ. Наслони се на десну руку, и тако є сматрао ћутећи весео београдски публикумъ. Келнери, кои никога нетрпе да бадава у башти време проводи, нису га ни петъ минута оставили на миру, да се самимъ гледанћмъ наслађава. Како га єданъ усмотри дотрчи му близу, и бришући салветомъ асталъ предъ њимъ упита га найучтивіе: „Восъ шофен' зи маинъ херъ?“ Онай се осврне, погледа га озбильно у очи, и сладко се насмеє. Келнеръ примћти да тай гостъ незна, или неће да зна немачки, и повтори му питанћ српски: шта заповедате? Оче те пива или віна, или очете што єсти, покенесъ, швайцеркеза, лунгебратенъ.“ „Донеси ми литру віна па иди безъ трага“ одговори му онай гостъ и на слони се опетъ на руку; и чудећи се слушао є како на све стране чує се гди єдни вичу: Іоханъ саитлъ ваинъ! или: Іоханъ аинъ бротъ, и тако далћ. Онъ ніе дуго самъ за асталомъ остао, єданъ доће у башту, онъ є одъ прилике было єдна година съ њимъ. На нћму беше чисто и по найновіой моди европско или што но кодъ насъ по рђавомъ обичаю зову немачко одћло. Изъ подъ фини белы панталона вириле су глазиране бечке ципеле, црнъ капутъ, изподъ свилене црне мараме подигао се високо готово до ушію, бео чистъ и укруђенъ колиръ (крогнъ), на глави имаше округао сигавый шеширъ, кои му мало на криво стаяше, жакмарске рукавице, о свиленомъ пруслуку висаше му златанъ лањацъ, у десной руцы носаше єданъ малый бичъ. Све што є на нћму было издавало га є за єдногъ одабраногъ младића. Ни природа ніе га заборавила, нћгово премда

доста суво и бледо лице, са брадомъ украй ушію, было є пріятно за очи, нѣговъ струкъ и сва движенія была су гибка, у свему могло се примѣтити по мало лакомислености. И онъ проѣе крозъ све редове астала, свуда є подигао свой шеширъ, и млогима є рекао: слуга покоранъ; са сваке стране био є одпоздравлѣнъ. Преѣе и онъ на десну страну баште, заустави се мало кодъ музике, потомъ продужи свой путъ, и наиѣе на асталъ, за коимъ є седіо онай усамлѣный о коме іоштъ ништа незнамо, приѣе му ближе, загледаю се у очи єданъ другомъ и кадъ се познаду, разшире обоица руке, и вичући єданъ другомъ: „О добро дошао голотрби Иво!“ „О болѣте нашао будалина Тале“ загрле се и полюбе више пута онако, као што се могу два пріятеля полюбити, кои су заєдно одрасли, и кои су были дуго време разставлѣни. Тако є и было, то су два познаника, кои су заєдно гимназію и лицеумъ овде свршили, кои су се за то дуго време ученя пазили, и кои су у школи єданъ другогъ звали именима съ коима су се поздравили.

(Продуженіе слѣдуе.)

МРВИЦЕ.

У Берлину забранѣно є пушити сокакомъ, кога жандармъ (пандуръ) види да пуши мора платити 3. таляра. Єданъ ишао є преко ћупріе пушећи цигару, и извади другомъ рукомъ златанъ сатъ изъ џепа, да види колико є сатій, но у истый ма види да пандуръ иде, и онъ у хитроћи, место да баци цигаре у воду, бацы свой златанъ сатъ, а запалѣно цигаре стрпа у џепъ место сата. Жандаръ кои є примѣтіо да є пушіо, приѣе му и позове га да плати казнь, онъ се правдао да ніе пушіо, єрбо є іоштъ єднако мысліо да є цигаре у воду баціо, у томе почне му пруслукъ горети. И тако морао є іоштъ платити казнь. И то се зове итрина преварити самогъ себе.

— Єдногъ, што се пети путъ оженіо, упита комшія: „Ама како то быва, да твоє жене тако често умиру, я съ моіомъ првомъ женомъ, ево вѣъ како 20 година живимъ, па іоштъ немогу никако да є се избавимъ.“ „То є врло лако“ одговори му онай „кадъ се налюте и вичу, я имъ ништа неодговарамъ, и тако мало по мало одъ муке умру.“ —

— Запитаю єдногъ залюблѣногъ: зашто неизпроси и невѣнча се онъ са ономъ у кою є залюблѣнъ. „Па съ киме бы онда любовь проводіо?“ одговори онъ.

— Єданъ досетльивацъ доѣе Діогену и рекне му: „Діогене, шта самъ я то ты ниси; но я самъ човекъ, дакле ты човекъ ниси.“ „То є тако“ одговори Діогенъ „само морашъ ты одъ мене почети.“

— Єданъ искусанъ отацъ давао є своімъ сыну совѣтъ: „Како те ко годъ одъ познаты и пріятеля, поннзніе и ласкавіе поздрави, него обично, одма питай га има ли новаца да ти узайми, докъ онъ ніе одъ тебе поискао.

— Єданъ господинъ дозове Молера да га молуе. „Како желите да васъ представимъ у портрету?“ Упита га молеръ — „съ єдномъ книгомъ уруцы гласно читаюћегъ.“ Одговори му онъ.

— У єдной варошци появи се пожаръ, млоги потрче тамо, међу коима беше єданъ зидаръ и єданъ лекаръ: „Гле господине како моє жито расте!“ рекне зидаръ лекару показуюћи му гди куће гору — „тамо ћу я лепи новаца заградити, докъ опетъ онакве куће начиним.“ Текъ што є то зидаръ рекао а єдна греда падне, те му пребіе ногу. „Ха!“ викне му лекаръ „моє є жито већъ зрело.“

— Єданъ селякъ преповедаше у друштву варошкомъ како се єдань своєвольно изъ пушке убіо. „Да ніе изъ очаянія?“ упита га єданъ одъ слушаюћи, „ніе него изъ Сопота!“ одговори му селякъ.

ИСТОРИЧНЕ ОПОМЕНЕ

(Изъ Млѣтачке исторіе.)

(Око 452. год.) Почетакъ млѣтачке (венеціянске) републике, на основу слободны народны права, найстарій є одъ република у Европи.

984. год. освоє млѣчани Далмацію. и после 200 год, падну острови: Корфу и Кандіа подъ ньіову властъ.

1398. република демократична претвори се у републику аристократичну.

1473. год. Млѣчани завладаю Циперскомъ кралѣвиномъ.

1508. год. Саюзи се Папа, царь Аустрійски, кралъ Француски и шпански, да оборе и униште републику млѣтачку.

1651. год. Млѣчани изгубе кралѣвство циперско, и іоштъ млого области, коє имъ Турцы одузму.

1618. год. Сузаклетіе противъ Млѣтака, одкривено одъ Жафія, єдногъ сузаклетника.

1669. год. Островъ Кандію одузму млѣтчанима Турцы.

1797. год. Буде революція у Млѣткама.

1798. год. Узму Аустріянцы Млѣтке по уговорима одъ Кампо-Форміо. — Доцніе заузму Французи подъ Наполеономъ, после кога доѣе опетъ Аустрій, подъ коіомъ се и сада налази.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Годишньи испити свію овдашньи школа свршени су, и сва учећа се младежь разлази се своимъ кућама.

— Владимиръ Богдановићъ столоначалникъ попеч. правосудія после дугогъ и предугогъ болованя скративши самъ себи смртне муке, преставіо се 28. Юнія, нѣга оплакуе нѣгова родбина и млогобройни нѣговы пріятельи и познаници.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— У Гвилевилу двоица вежу петъ коня близу єдногъ места гди є было кошница, пчеле после краткогъ времена тако се раздраже, и конѣ нападну и изуедаю, да су сви петъ коня морали црћи, она двоица кадъ доѣу хтели су коньма помоћи, али пчеле и на ньи тако нападну да су обоица морали у єдну бару утећи и завући се. Пренеколико дана исте пчеле напале су на єдно ято гусака и све поморише, и то сматраю природоиспитательи као неко беснило пчела. (Ову вѣсть являю бечке новине, за конѣ могло бы се вѣровати, али гди може пчела гуску уѣсти; іоштъ є требало да є явлѣно да су и неколико єжева уѣле.)

Паризъ 15. Юнія. Засѣданія депутираца свршена су и они одлазе своимъ кућама, у мислима да су великій посао свршили. Личный опроштай президента съ депутирцима, съ познатомъ вештиномъ израђенъ, утврдиће ову господу іоштъ већма у њиовомъ высокомъ о себи мнѣнію; но принцъ ніе могао иначе, него пріятельски да се спроћу њи покаже. Прво што треба да смо учтиви спроћу свакогъ, кой одлази, друго морао се чувати Луи Наполеонъ, да на себи примѣтити даде, као да су га мала опозиціонална покушаваня могла налютити. Принцъ є изговоріо той господи сваке могуће ласкавости; благодаріо имъ є за њиово содѣйствованѣ къ утврђеню новы установленя, за њиово отечестволюбіе. Фаліо є далѣ Парізліе, да су се сасвимъ одъ побуне одвратили, и рекo є напоследку, да депутирци могу своимъ властодавцима казати, да у Француской постои правителство, кое є одъ любови къ добру одушевлѣно, правителство, кое се на народъ, изворъ свію сила, на войску, изворъ све снаге, на верозаконъ, изворъ сваке правице, ослања. Опроштай є примлѣнъ съ яснимъ узвикомъ: „Живіо Наполеонъ, живіо президентъ.

— Свима кньигопродавцима забранѣно є, да великій говоръ Монталемберта продаю, и свима разноситељима, да га разносе.

— Камера є хтела да укине плату генералу и полковнику народнѣ гарде. Президентъ у слѣдству тога рекo є Віери: „Полковниче, камера оће да укине плату (20.000 франака) вашу; но вы будите безъ бриге, ако камера неусхте одъ те намере одступити, него вамъ за цело плату укине, онда ћу васъ я іоштъ онай данъ за сенатора са 30.000 франака поставити.“ У осталомъ говорѐ, да є Віера дао оставку.

Пешта 19. Юнія. Овы дана очекиванъ є воєный министеръ Чорићъ, да дође у Будимъ. — Три глувонема човека, кои се одъ дужегъ времена у овдашньой полицайной кући баве — проговорила су. Они су се као такови само претварали, у надежди, да ће лакше моћи живити. — Кадъ є дошо паробродъ Зриньи, догодила се єдна несрећа, да є некій путникъ, кой є хтео испитати узрокъ изненадногъ пуцаня машине, у Дунавъ пао и више наполѣ неизишао.

— *Съ горнѣ Тисе.* Варошица Тиса Уйлакъ, коя нема више одъ 2 до 3000 обитателя, дошла є до тогъ убеђеня, да варошь, коя се цивилизирана звати жели, мора имати театоръ. За постиженѣ ове цѣли установлѣнъ є єданъ одборъ, у комъ се енергично ради, тако да се надаю скоро видити представленія на домаћемъ театру.

— *Минхенъ.* Предрачунъ трошкова за овдашнѣ касино или за читалиште за децу, износи до 100.000 фор. ср. Само зданіе, кое ће са изображеніяма и штатуама у лепшано быти, на комъ ће вештаци по могућству сами радити, быће украшенѣ новогъ, одъ краля Максима проектираногъ сокака.

— *Паризъ.* Месечнякъ Алексисъ яко се овде као врачаръ прогласіо. Пре краткогъ времена изгубила є єдна госпа свой сатъ у Нилю, и добила га є опетъ по Алексисовомъ казиваню одъ єдногъ солдата полка № 57. кой у Курбеову станує. И єдномъ поараномъ касіеру казао є истый, гди ће нѣгове новце моћи наћи, и за цело ій є нашао.

— *Виртемберг.* Обштина Декенпфронъ заключила є да већу часть свои сиромашны жителя о обштемъ трошку у Америку пошалѣ. 11. Юнія одпутовало є њи 12 фамилія са 43 деце, свега 69 глава. Трошакъ, кой є обштина на њи учинила, износи 5000 фор. Свима изселѣницима. кадъ на обалу американску ступе, исплатиће се по 15. фор. па после шта имъ Богъ да.

— У союзнимъ државама Америке свршени су гвоздени путови у Маю 1852. у пространству одъ 10.810 енг миля, а 10.898. граде се єднако и до петъ година служиће се и овима. До год. 1860. бы ће гвозденъ путъ у Америки 30.000 миля дугачакъ.

— *Мадридъ 9. Юнія.* „Еспаня“ явля, да є кральица на молбу обитателя Каталаюда свима у овой вароши затворенымъ особама смртну казнь опростила, пре него што бы ій судъ на такову осудіо.

— *Прагъ.* Изселенѣ у Америку разпростро се по свимъ круговима Ческе, као да є Америка обѣтованна земля за све, кои су сити Европе.

— *Енглезка.* Єданъ убогій посленикъ изъ Глозестра добіо є одъ своге брата изъ Аустраліе єдну груду злата на поклонъ, кою є продаю за 10.000 фран. Чимъ є те новце приміо, одма се и онъ навезао за Аустралію, да злато копа.

— *Америка.* Ботаникъ Варчевићъ путує сада по средини Америке съ томъ намеромъ, да тамо пронађе нове, досадъ непознате родове питателны быля и полезногъ дрвећа. Ово путованѣ, кое ће се простирати до Перу. Шили и Потогоніе, постало є већъ богато слѣдствомъ. Поменутый естествоиспитатель већъ є послао семена оваковы полезны растѣнія ради далѣнъ разпростираня.

— *Бечъ.* Министерство унутрашньи послова у согласію са министерствомъ просвете дозволило є обнародованѣ важны, у архиви млѣтачкой налазећи се историчны документа, съ тимъ условіемъ, да подъ управомъ дирекгора архиве Минутоли сваке године по єдна свезка одъ прилике 9. печатаны табака излази.

— Банъ Єлачићъ отишао є у Будимъ да присуствує, кадъ се подигне споменикъ Хенція.

— Лондону има самы кньигопродаваца око 1000 а у читавой Немачкой (Германіи) при свршетку прошле године ніе више одъ 2651. было.

— Царъ Аустрійски одобріо є и наредіо да се 2. хи. фор. погорелимъ Христіянима у Сараєву у помоћь преко тамошнѣгъ аустрискогъ конзулата изда.

Огласъ.

(60) (2—3)

Кньига: ШУМАДИНЧЕ I. свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошлѣ новце єданъ ком. добіе бадава.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	26
Сребро	18¾

У Кньигопечатни Княжества Србіе.

№ 53. У Београду, у Петакъ 4. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖИВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Мы смо дуго седили у той дивлячности, нека помрчина покривала є савъ склоплѣный предѣлъ око насъ, а нека єза ишла є крозъ наша чуства — Мы смо седили на ладномъ каменю, и гледали ћутећи ладно каменѣ, и вѣчно бы остали тако седећи и гледећи, а можда бы се и мы сами у ладно каменѣ претворили, да ніе трбуа, онъ неда се никомъ живомъ у каменъ претворити, у нѣму ніе душа, али у нѣму стои онай огань кои душу непрестано подгрева; и за любовь трбуа не бы никога стра было да преко десетъ оваквы ћавольи стуба преће. Одъ како путуємо повећой части трбу командуе, разуму доста є што є съ нама на универзитетима заповѣдао. Текъ кадъ огладнимо пренемо се изъ нашегъ удубљногъ сматраня. Сваки маши се рукомъ у цепъ да види колико є сати — Свакій се зачуди и упропасти, кадъ види да є подне. Заборавимо шуштанѣ и хуку падаюће реке, оканемо се пріятногъ и занимљивогъ гледаня дивлѣ природе, пометимо наше далеко разсѣяне мисли, а место свега тога отворимо сваки свою путну књигу и землѣвидъ Швайцерске, нађемо готхарски путъ и ћаволю ћупрію, и онда далѣ гледали смо жељно, има ли гди да стои близу написано какво село или меана. — Сви смо нестрплѣливо тражили. „Ево“ повиче єданъ, кои є према нама на єдной страовито високой стени седіо, и найбрже претурао листове одъ књиге — „Ево“ повиче онако весело, као да є изнашао нову Америку. „Ево нашао самъ, будите весели, єдно село лежи близу — ево књига каже: одъ ћаволѣ ћупріе кадъ се поће далѣ, одма иде путъ крозъ єдну стену, и тай прокопъ дугачакъ є 180. високъ 13. а широкъ 16. стопа, и тай прокопъ зовесе Урнска рупа. Путъ крозъ ту стену просеченъ є 1707. године, пре тога ишло се преко те стене, и было є врло тешко прелазити. — Андерматъ село са 660 жителя има четири добре меане, добра єла, и врло добра віна“ — Мы смо были оставили наше књиге и слушали смо оногъ да намъ прочита, кадъ прочита дотле, а онъ затвори књигу устане, и са оне стѣне изгледао є као неки ханибалъ, узме положенѣ Наполеоново и повиче: „Юнацы! мы смо гладни и жедни, у овой пустињи нигди ништа нема, предъ нама стои камена и мрачна пећина, Андерматъ са нѣговимъ разкошнымъ гостионицама лежи са оне стране тавне пећине; сада само вамъ имамъ две речи рећи: поставлѣнъ ручакъ, са таліянскимъ виномъ, лежи само по сата одавде. Напредъ.“ Докъ є онъ тако говоріо, као што є Наполеонъ солдатима говоріо кадъ є у Италію слазіо, мы смо већъ были спремлѣни, слабо га ко слушао, али кадъ є рекао да варошица Андерматъ ніе далѣ одъ по сата, сви смо га радо чули. — И заиста одма одъ ћупріе уведе насъ путъ у єдну мрачну и влажну камену пећину, крозъ коју ишли смо са некимъ страомъ, мислили смо, гди ће мо изаћи. Пећина крозъ коју тай путъ иде ніе дужа него као што смо горе казали, и доста є пространа за кола. — Но да видишъ и божіе дивоте, кадъ изаћосмо изъ пећине. Нигди лепше ни питоміе долине ниси видіо — сунце топло грее, на небу нигди ни єдногъ облака, долина дугачка на десно пружила се покривена питомомъ зеленомъ травомъ, крозъ коју, она дивля река, коя одъ ћаволѣ ћупріе чакъ до єзера луцернскогъ у самой пени съ камена на каменъ скаче, и споредъ коє смо толико време путовали и гледали и чудили се нѣномъ теченію, та иста река Раисъ веругала се крозъ ову долину тихо, и єдва гди гди примѣтила се матица по средини, она є наликъ была на лафа у кавезу, на Айдука везана, на змію у процепу — та лела и пріятна равница зове се урска долина. Съ леве стране одма поредъ пута, стои єданъ брегъ по коме люди косе сено; предъ нама далѣ пружіо се лепъ путъ, преко кога видиле се куће и црква пріятногъ селца или варошице Андермата — како є кои изъ мрачне пећине излазіо, онъ є стао као окаменѣнъ и гледао и дивіо се и чудіо овой чудной промени — и мыслили смо да смо све висине и облаке прошли, и да смо већъ у само ведро небо дошли, гди господъ Богъ царуе; и мыслили смо ако то буде башъ за цело другій светъ, а оно да одъ нашій мртвы познаника узаймимо што годъ новаца, па онда опетъ преко ћаволѣгъ моста да се у нашъ лепый Хайделбергъ повратимо, гди ако и нема млого богомоля опетъ има доста пивара.

Предъ томъ пећиномъ неостанемо дуго, да овай рай, овай путничкій едемъ гледамо, и да наша чуства наслађавамо, єръ смо были гладни, а свакій зна да трбу има само єдно чуство, и ако неможе быти безъ зуба, безъочію зацело може быти. и тако ми поитамо далѣ, и место по сата стигнемо за 20 минута у Андерматъ, гди смо текъ иза пуногъ астала гледали крозъ пенцеръ, и уживали као што треба, лепъ изгледъ на урску долину. Гостію наћемо ;ошть, ков после ручка опетъ оставимо на истомъ месту за истимъ пунимъ асталомъ, гди смо ручали. Богати Холандези и Немци имаю обичай, єданъ сатъ ручати, а два сата седити за асталомъ па преживати. Мы смо изъ Ан-

дермата одма после ручка далѣ пошли, нисмо се имали съ чиме далѣ у томъ месту задржавати; а ніе намъ нуждно было да се одмарамо, одмарали смо се читаво пре подне, єръ смо више стаяли, седили, и гледали оне водопаде и высоке стене одъ Вазена до ћаволѣ ћупріе; а друго, кодъ ћака є чудноватъ обичай, како є трбу пунъ и ноге су одморне.

Мы смо продужили нашъ путъ съ леве стране те лепе долине, коя є бреговима као какво корито ограђена; она є дугачка 6. сати а широка само пола сата, и прича се да є ту негда было єзеро, докъ вода ніе провалила те одтекла, сада на той долини има 4. села, у коима живи преко 1500 душа, и све се по већой части са белимъ смокомъ забављаю. На той лепой долини коя преко 4. хилстопа у висину надъ коритомъ мора лежи, у прошлимъ ратнимъ годинама делиле су три войске мегданъ — где є Суваровъ предводіо руску войску.

(Продуженіе.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

Читательи нека се задоволѣ са онымъ именима, съ коима су они свой разговоръ почели. Имена неприносе ништа приповедки. Они су дуго были разтављени. Седамь година одкако се нису видли. За тій седамъ година нису се заборавили, али готово никако нису єданъ другомъ писали. Млади люди брзо се упознаду, и брзо разставляю, млади люди брзо налазе себи пріятелѣ, или болѣ да кажемъ, младъ човекъ нема пріятеля, онъ има само познаника у свету; младъ човекъ виси са своимъ мыслима у воздуху и неосећа іоште да му треба какавъ пріятель; али поредъ свега тога што су ова двоица млади, и што нису єданъ другомъ писали, опетъ были су пріятельи, у правомъ смислу те речи. Доста да су єданъ на другогъ често мислили, и да су се канили да пишу. Поредъ свега тога што су се одавно растали, опетъ при састанку нису се питали, по србскомъ обичаю, прво за здравлѣ. Млади люди сматраю да є тай обичай створенъ само за старе люде и жене.

„Єси се оженіо?“ упыта Голотрби Иво Будалину Тала, кои є већъ было сео за асталъ према нѣму.

„Іокъ!“ одговори Тале крозъ зубе, єрбо по моди морао є зубима скидати рукавице. — „Нисамь, али мислимъ скоро, а то скоро бы ће кадъ ми буде 40. година. Штета є младъ момакъ кадъ се ожени, и бриге натовари себи на главу; кадъ се млада девойка уда, онда обично жене кажу: усрећила се; а кадъ се младъ момакъ ожени, онда опетъ кажу: штета што се тако младъ зароби. Човекъ младъ безъ жене слободанъ є, човекъ безъ жене, птица є безъ гране, лађа безъ ленгера и пристаништа, ништа нема што га гди веже. Лети кудъ ће, чини шта ће, гди му се задрема ту и спава. Што бы я безъ неволѣ узео себи ортака, съ киме бы морао делити гди годъ што имамъ, па іоште после неколико година приспеду и мали ортачићи, коима законникъ грађанскій, я пре нег' што су се родили дає сво моє имање — кадъ бы га имао“ ове последнѣ речи придода смеюћи се тако сладко, као да му у свакомъ џепу лежи по єдна векса Ротшилдова.

„Ни я се нисамь оженіо“ одговори Иво — „али, я о томъ сасвимъ другчіе мислимъ. Човекъ безъ жене ништа друго ніе него суво дрво; родіо се на светъ да неживи; кадъ умре, умро є а ніе знао што се родіо. А можда бы и я срећни было, да ме та єдина мысао ніе мучила.“ „Ха!“ повиче Тале, „већъ знамъ каква є то мысао. Ты си морао быти залюблѣнъ, па ниси тако срећанъ было да небудешъ суво дрво. Крозъ ту самъ школу и я прошао. На десетъ места было самъ залюблѣнъ, и искао девойку, али свуда ми кажу: да є одвећъ млада — па после неколико неделя свака се испроси, и я играмъ на туђой свадби, и све мыслимъ: ніе ми суђена. Судбина є чудновата судбина — ето гди насъ судбина после седамъ година овде при чаши віна опетъ састави.“

„Піяни смо се и разставили“ одговори голотрби Иво.

„Келнеръ!“ повиче Тале, и лупи бичемъ по асталу „Келнеръ! донеси намъ два пржена пилета, єданъ паприкашъ, две порціе швайцеркеза, два лунгенбратна, две бутелѣ віна, єдну флашу киселе воде, и за мене две бутелѣ баєрскогъ пива“ и у одлазку келнера придода іоште немачки: „али доброгъ пива“ „Глаихъ“ (таки) одговори му келнеръ и оде крозъ башту као смушенъ повтораваюћи гласно: два пржена пилета, єданъ паприкашъ, две порціе швайцеркеза и т. д. „Ха мой любезный голотрбый Иво, овако треба живити на свету. Безь любови и веселя светъ є овай ништа. Кадъ смо се састали да се почастимо. Я самъ ти іоштъ сасвимъ онай старый. Піяница нисамь, боже сахрани, али самъ веселякъ, у друштву, и гди є найвећа опасность, попіо бы две бутелѣ на искапъ. Нигда нисамь оно име, коимъ сте ме пре седамъ година звали осрамотіо. — Кадъ се непіе я оно време броимъ да є изгубљено. У пићу се све састои. Све што се піе осимъ воде, у обште сво пиће, то є онай петый елементъ, безъ кога овай светъ небы може быти пропао, али дружевность людска отишла бы безъ трага. Одма како се човекъ роди, ето ти комшилукъ иде да честита, а доћи те што годъ честитати то толико значи, колико доћи те пити. Кадъ се човекъ крсти, опетъ се піе. Кадъ изпросишъ девойку, удри пій, кадъ буде прстенъ опетъ дай віно. На свадби нетреба ни спомињати. — Ако се съ киме познашъ, за срећна познанства мора се попити коя чаша віна. Ако є именданъ или ако славишъ свогъ светца онда треба начети буре одъ петъ акова. Ако се съ киме побратимишъ безъ віна невреди ништа, ако се съ кимъ растаешъ, чаша віна то є последнѣ сбогомъ остай и срећанъ путъ; ако си се съ киме састао, съ кимъ се дуго ниси видіо, опетъ треба чашама да се пріятельство понови — искреногъ познанства ни пріятельства неможешъ имати са онимъ съ коимъ ниси нигда піо. Ако кога до гроба допратишъ, опетъ више гроба люди куцкаю се чашама, за богда прости, и за здравлѣ остатку. Ако си ванцирао піешъ одъ радости, ако си изгубіо службу піешъ изъ очаянія. Ако имашъ новаца піешъ одъ беса, ако немашъ и ако си дужанъ а ти піешъ да ти се брига разгали, изъ тога последњегъ узрока піемъ я найвише — ето видишъ да пиће држи читавъ светъ. Ил' се родіо ил' умро, ил' се крстіо ил' венчао, свуда мора быти по гди коя капля, ока, аковъ, или петачка віна. Віно є умешано и међу сузе и међу песме —“

„Доста молимъ те немой ми више говорити, о ономе о чему и я знамъ. Ту смо школу заедно учили.“ Пресече му говоръ голотрбый Иво: „Ты за овы седамъ година штоси седіо у Београду, ниси ништа памет'ніи постао, остао си онай исты, много говоришъ, мало мислишъ, и у свему си лакомисленъ.“

„Лекомисленъ!“ привати речь опетъ благоглаголивый Тале; „лакомисленъ! знашъ што значи быти лакомисленъ, кадъ є човекъ младъ; то значи у просвећеномъ

свету, ако ниси знао: знати уживати све оно што є за уживанѣ човека створено. Младъ човекъ има право бити лакомисленъ. Човекъ кои у младости мудрує као старацъ, тай ће морати у старости лудовати као младићъ.“

Вечера буде донешена. Поєдна флаша изпразни се и разговоръ окрене се на политику. Голотрбый Иво, кои є изъ окружія дошао, питао є по гди што своєъ другара полако. — „Шта ми ту шапћешъ“ викне Тале пунећи чашу віна — „шта намъ є стало за политику? — кодъ насъ є добро. Можемо іоштъ по єдну флашу изпити. Све є добро кодъ насъ, само іоштъ єдно да є“ — ове последнѣ речи тако є Тале полако и уздишући изрекао, да га є єдва нѣговъ другаръ чуо.

„А шта є то?“ упита га любопитльиво голотрбый Иво.

„Хе, то є велика тайна“ продужи Тале.

„Али ћешъ є мени ипакъ одкрити, а я ти се заклинѣмъ да нећу никомъ казати.“ рекне Иво.

„Та се тайна састои у томъ“, при овимъ речма погледа пазльиво око себе, да га небы ко чуо: „да ми є баремъ 100 дуката.“ одговори Тале.

„А шта ће ти?“

„Имамъ єданъ великій планъ да извршимъ.“

„Какавъ то планъ?“

„Да платимъ моє дугове! ахъ, кадъ на ньи помыслимъ я одма овде дођемъ да удавимъ сву бригу у пиву.“ Подвикне Тале, мешаући киселу воду у віно: „Пи, ето како се пенуши, а я ћу пива, — да богъ поживи све оно што живи.“ И обоица празне чаше тресну о асталъ: „о! ала добро пиво!“ „о! ала є добро в'но.“

(Продуженіе.)

КЛАРА.

Долина є сервоцка прво место, коє се указує очима, кадъ се изиђе изъ шамунске долине. Почемъ изчезне снегъ са вр'ова оближньи планина, и поля озелене, кадъ вечернѣ сунце околостоєће стѣне позлати, показує ова долина веселый, али нешто и дивльій изгледъ. Неке колебе леже по ньой разсеяне а међу ньима єдна гостионица, гди самъ я 12. Юнія у вече дошао.

Изъ ове долине може се на разный начинъ изићи. Нека известна класа путника иде великимъ путемъ, то є засвимъ просто; али я као младъ човекъ и желянъ путованя, одбаціо самъ овай начинъ, да изъ долина излазимъ. Ко є желянъ путованя, тай тражи висине, оће планине, оће чудноватє догађає, опасности, чуда. Зашто? єдномъ речи, то є нѣговъ начинъ. Као годъ што магарцу не пада на паметъ, кадъ изъ суваче на пашу иде, да удари другимъ путемъ, него найкраћимъ, найравніимъ и найбольимъ, тако и свакій младъ човекъ желянъ путовнія, нетражи другій путъ одъ Сервоца до Генфа, него найдужій, найстрменитіи, наймучніи. Трговачки путници, сиропродавци, стари люди, раде као онай магарацъ изъ суваче; учени люди, вештаци, Енглези и я чине као младъ човекъ желянъ путованя.

Зато є было прво питанѣ моє кадъ самъ у малу сервоцку гостилницу ступіо, о путу преко планина. Казали су ми за Колъ Дантернъ. То є єданъ узанъ теснацъ, кои између планински вр'ова Фица и подножія брда Биста као углавлѣнъ лежи. Тамо є стаза 'рћава, в'ръ го и равъ и одма самъ познао, да є то путъ за мене, и зато закључимъ да одма сутра данъ съ єднимъ воћомъ пођемъ. Ал' на жалость никаквогъ воће ніе было у томъ месту, нити су ми за тай посао могли когъ другогъ показати, него єдногъ ловца, кой дивлѣ козе лови, и кой бы ме мого провести, а и тогъ єдногъ погодіо є некій Енглескій путникъ, кои є хтео онимъ истимъ путемъ, коимъ и я, да у Сикстъ иде.

Кадъ самъ дошо у гостилницу, видіо самъ тога путника у авліи. То є было єданъ отмѣнъ човекъ, пріятногъ изгледа, чисто и одабрано одевенъ, имао є фине начине у обхођеню, єръ ми ништа ніе одговоріо, кадъ самъ га у проласку было поздравіо. То є кодъ изображены Енглеза знакъ доброгъ тона. Кадъ самъ међутимъ разумео, да є оногъ єдиногъ човека, кой бы ме мого преко Кол-Дантерна провести, већъ истый Енглезъ наймio, одемъ къ нѣму съ намеромъ, да га умолимъ, да ми преко тогъ опасногъ пролазка Кол-Дантерна заєдно съ ньиме ићи допусти, и да ћу и я половину трошка воћиногъ теглити.

Енглезъ є окренуо своє лице къ брегу Монблану, али га ніе видіо. Онъ зене, и я зенемъ: знакъ, да се наша чуства слажу. Затимъ учини ми се да ће добро быти, да не колико тренутака проћу, за коє бы се време мого Енглезъ съ моіомъ особомъ болѣ упознати, и сматрати ме, као да самъ му већъ представлѣнъ. Кадъ ми се учинило, да є удесно магновенѣ наступило, почнемъ я тихимъ гласомъ, безъ да се къ нѣму окренемъ.

— Ала є прекрасанъ изгледъ!

Неодговори ми ни речице. Я ступимъ ближе.

— Господине! рекнемъ му я сасвимъ учтиво, вы долазите безъ сумнѣ изъ Шамуни?

— Да.

— И я самъ ютросъ одтуда дошао.

Енглезъ зене по другій путъ.

— Нисамъ имао срећу, да васъ у путу видимъ. Вы сте ямачно морали ићи преко Колъ де Бама?

— Не.

— Или преко Праріона?

— Не.

— Я самъ дошао овде преко Тет-Ноара, а сутра ћу преко Кол-Дантерна, т. є. ако нађемъ воћу. Вы сте єдногa нашли, тако ми кажу.

— Да.

Да! Не! Шта є ово до врага, помыслимъ у себи и єдва самъ се мого одъ смея уздржати. Зато одма безъ околиша изиђемъ съ фарбомъ на мейданъ.

— Бы л' вамъ было неповольно, ако небы я мого воћу нашн, да васъ за дозволенѣ замолимъ, да съ вама заєдно идемъ и половину трошка платимъ?

— Да, было бы ми неповольно.

— Дакле нећу вамъ далѣ досаћивати, одговоримъ му я и удалимъ се пунъ усхићеня, што самъ се овако лепо забавляо.

(Продуженіе.)

МИРОЂІЯ.

(Речникъ за живот.)

Восакъ се превія тамо амо, и неможе да се преломи кадъ є угріянъ. Човекъ по кадъ кадъ треба да учи памети одъ воска. Нека му топлина буде: искуство света, и познаванѣ людій. Восакъ є одъ сваке вере, онъ гори у свакой богомольи, и предъ свакимъ светцемъ. — Шта прилѣжность нечини! пчеле, колико су мале, нит' имаю руку ни ногу, па набаве свима людма толико воска, да свакій своимъ светцу т. є. своіой жельи може служити. — Восакъ се превія само кадъ є угріянъ; у онымъ држабама гди се чуства лесковиномъ подгреваю, млоги люди свагда

су тако угріяни, да се увѣкъ привіяю као восакъ, и нигда се немогу преломити, єрбо нигда се неладе.

Во. Во има рогове, али кадъ га вежу люди, онъ незна да има рогове. Во нигда немисли да има снагу. Чудновато є то да себичный човекъ, мисли, да є во створенъ само за нѣгову потребу. Свакій зна да во има многе природне дарове, кое и човекъ има. У многоме во превазилази далеко човека. Вола кадъ оће прьый путъ у ярамъ да упрегну, онъ се много више брани, него по гди кои човекъ, а кадъ кадъ и погди кои народъ, кадъ имъ се оће слобода да одузме. Човекъ у ярму съ почетка манѣ се праћака и бацака одъ вола, али дуже памти, и во кадъ се навикне у ярму, нигда се несети да се отме одъ човека; но човекъ памти, и кадъ годъ му прилика дође, ломи, или проба да сломи ярамъ. Човекъ човеку, народъ народу одузима слободу, во волу нигда то нечини. — Ко бы могао веровати да во има чуство сажаленія веће одъ човека! — кадъ волови гди годъ наиђу на оно место, гди є ньіовъ єданъ братъ закланъ, и кадъ осете ону крвь; онда нико неможе да сноси ньіову рику, кое ништа друго ніе него плачъ и јукъ, нико неможе ій съ тога места да отера; а човекъ сасвимъ своимъ фалѣнимъ чуствама, способанъ є да піе крвь свога ближнѣгъ, да туче буздованима и сикирама, и да се подсмева смртнымъ мукама своій ближньи. — О! кадъ ће сурови люди, толико се изобразити, да се смеду достойно у томе воловима назвати.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова Свѣтлость нашъ князъ повратіо се изъ Тополе и приспѣо є у Београдъ 1. Јулія, и као што се чує данасъ ће 4. Јулія са своіомъ одабраномъ пратньомъ прећи у Земунъ на састанакъ и дочекъ цара аусрійскогъ Франца. кои ће данасъ после подне у Земунъ стићи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ.* Овде се разнео гласъ о некомъ созаклећу противъ правителства. Млоги нису хтели веровати, єръ нико ніе држанъ за таку будалу, да успѣхъ оваковогъ дѣла за могућанъ држи; но при свемъ томъ извѣстно є, да су више одъ двадесетъ лица поватани и позатворани. Начальникъ овогъ созаклећа говоре да є некій бившій членъ „дружтва освете.“ Нагазили су на созаклетнике башъ у ово време, кадъ су ливали топовска ђулета за єдну паклену машину. Но изъ држаня „Монитера“ и „Конштитуціонела“ дає се заключити, да є разпрострть гласъ о овомъ созаклећу мало претеранъ.

Часть депутираца ніе ништа знаменито показала. Єданъ бесный привржениkъ Наполеонове републике заквевао є, да се свира Марселѣзъ и да се піе за здравлѣ обштегъ права избора, но бно є одбіенъ.

Изашао є „Монитеръ“ у нѣговой новой политично — књижевно-критической одећи, и разликує се одъ други новина найглавніе у томе, што нѣгове саставке нико неподписує, ни самъ Г. „Коминикъ.“

— *Лондонъ.* У Штокпорту, кой до четири милъ одъ Манчестра одстои, догодіо се у слѣдству кралѣвске проклмаціе, коя явно ношенѣ литіе католицима забрањое, страшанъ немиръ. Католици, одъ кои се у овомъ предѣлу приличанъ брой наоди (тамо живе неколико хиляда Ираца) носили су литію у єдну неделю пре ове забране; коимъ поводомъ посваћа се єданъ Ирацъ съ єднимъ Енглезомъ, єръ є прьый потврђавао, да католицима ніе стало, што имъ се забрањов явно ношенѣ литіе. Доће до песничаня. Ноћь проће на миру, али ватра є тиняла подъ пепеломъ. У Вторникъ у вече разпали се яростъ кодъ обе стране. Доће до страовитогъ боя и кадъ є полиція ушла у Ирско оделенѣ вароши, бацали су се на ню съ каменѣмъ; жене и деца свальивали су съ кућа греде, каменѣ и циглѣ. Войска изиће наоружана, и народъ се разбегне, али само зато, да свой гнѣвъ на друга места изліе. Ирци юрише у кућу єдногъ лекара, на кога су мрзили, а Енглези продру у две католичне капеле, баце црквене ствари на сокакъ, разбію єдну оргулю, изнесу сво покућанство изъ куће єдногъ попа католика и запале исто. Осимъ тога десетъ кућа, кое енглезки, кое ирски, развалѣне су и оплячкане. Да ови бесни люди съ вилама, моткама и цигляма нису ни єданъ другогъ штедили, разуме се само по себи. Єданъ сирома човекъ буде убіенъ и међу 144. лица, кое су око поноћи поватали и позатварали, нашло се 60 ранѣника. — У среду 18. Јунія владао є іоштъ найопасніи немиръ; сокаци су были народомъ препунѣни, кавалѣристе и пешаци стаяли су подъ оружіемъ. Єдна телеграфична вѣсть, коя є последнѣ поноћи отишла, явля, да се нове буне бое. Чопори рите, кои су на куће бѣдны Ираца юришили, єдва се полиціомъ одъ новогъ нападаня обуздаваю. Неки Ирци, кои су безъ крова остали, преноћили су у Бриминстону.

— У Сутону (у Енглезкой) снила є прошле недељ єдна жена, да се є нѣнь синчићъ одъ две године у бунару комшинске баште удавіо. Овай є санъ тако узнемирію да є нѣнъ мужъ морао съ єднимъ колицама бунаръ затворити, тако да небы дете унутра пасти могло. Случайно єдногъ четвртка уклоне колица. У вече истогъ дана нестане детета; потрче тамо и нађу га мртва у бунару.

— *Ердель.* У єдномъ селу поднео є єданъ отацъ надлежной власти прошеніе, съ коимъ є питао, колико є дужанъ платити, да нѣговъ сынъ немора школу посѣћавати! —

— Кадъ є Француска лађа „Паулина“ съ єднимъ товаромъ шећера изъ Порторике у Француску пловила, удари на ню 5. Јунія єданъ китъ и прврне є. За двадесетъ минута потонула є лађа сасвимъ. Капетанъ, морнари и путници свега 11 душа спасу се на єдномъ чамцу, кой су таласи три дана тамо амо гонили, докле ій ніе енглезка лађа „Крисадеръ“ спазила и у Сутампстонъ одвела.

— *Турска.* Правительство турско намерава наново учинити єдно покушенѣ, да рѣку Ефратъ до Алепа за пловитбу разчисти. Енглезкій инцинирь Томсонъ опредѣленъ є за управителя овога посла.

— *Петербургъ 4. Јунія.* Поставленъ є основъ за грађенѣ єдне нове берзе, коя ће по предрачуну 2,500.000 рубаля коштовати.

— *Цариградъ.* Правителство є обнародовало, да одсадъ нећеду смети апотекари продавати лекове, кои неположе испитъ у школи лекарской, макаръ да имаю на то одъ европски школа свидѣтелства, єръ поводомъ незнаня млоги апотекара случиле су се довольне несреће.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 54. У Београду, у Вторникъ 8. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год. скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Хоспиталъ или Хоспенталъ ніе далеко одъ Андермата; кадъ дођемо у то село оставимо готхардскій друмъ, и окренемо на десно путаньомъ коя є водила преко снѣжны брегова Фурке и Гримзла. У Хоспиталу выше одъ 10 вештій людій нудило намъ се за воћу, да насъ преко овы опасни брегова прате, да се гди годъ у снегу и у стенама неизгубимо. Но мы смо изъ нашій књига знали у прсте швајцерску, и смеяли смо се воћама, кадъ су намъ приповедали да се толико несрећны догађая стрефлявало, онима, кои су ишли безъ воће. Мы нисмо могли себы преставити, да се у средини Европе може 20 одрасны людій изгубити.

Мы оставимо готхардскій путъ на лево. Недалеко одатле на готхарскомь путу, има на єдной високой стени край пута неизгладимимъ писменима написано: „побѣдитель Суваровъ“ коє означава срећный успѣхъ руске войске у 1799. год. — Ту є близу оно место, гди є Суваровъ быо одъ Француза врло стеснѣнъ. Требало є имати духъ Ханибала или Наполеона да се изъ такве опасности избави. Суваровъ, кога су съ єдне стране брегови а съ друге непріятельска войска обколили, падне у очаяніе, и то очаяніе спасе и нѣга и нѣгову войску. Руски гранадири почну узмицати, старацъ Суваровъ, коме є то првый путъ у животу догодило се, да войска подъ нѣговомъ управомъ бежи, легне у єданъ яракъ, и каже: да онъ жели да га онде закопаю, гди нѣгови солдати, нѣгова деца, починю бежати. То раздражи войнике, на ново ударе на Француза, и срећно ій натрагъ потисну.

Путаньомъ, коіомъ смо далѣ ишли нису могла кола ићи. Она се єдва и познавала, єръ по већой части цела околина была є каменѣмъ покривена. Весело смо путовали о томъ нетреба нико да сумня. Ишли смо брзо да се небы одоцнили. Ишли смо у Реалпъ, то є было последнѣ селце са оне стране брегова одъ готхардске стране. Права пустиня была є, никога нисмо путемъ сретали, али нисмо се ништа плашили. Како смо изашли изъ Хоспитала, нашли смо опетъ на реку Раисъ, коя є млого маня него у долини и съ ниже ћаволѣ ћупріе. Што смо далѣ уз' ню ишли, све є бржа была. — Мракъ се почне ватати, а предъ нама ни око насъ ништа осимъ пусты бреговыты и камениты предѣла невидимо. Међу овимъ високимъ бреговима, одма се смркне; и у подне кадъ кадъ невиди се одъ облака и магле. Време коє се почело менати, донесе намъ єданъ якій и ладанъ ветаръ кои насъ є у прси грувао. Снѣжни облаци єданъ за другимъ спуштали су се съ брегова, и ватали око насъ по маньимъ брежћима своя положеня, као какве войничке чете, коє оће да обколе своіъ непріятеля. Мракъ се у вати са свимъ, ни прстъ предъ окомъ ніе се могао видити. Станемо сви. „Мы смо изгубили нашъ путъ“ рекне єданъ изъ друштва — „ако є тако ни єданъ живъ неће изъ овы вртлога изаћи“ придода други. — Чудновато є и было. За четири пуна сата нашегъ ода, никога живогъ нисмо видили. Ни коза, ни крава, ни птица ни дима нигди ништа нисмо могли смотрити око насъ кудъ смо прошли. Мы се забринемо, коє ништа друго незначи него ми се уплашимо. Млади люди немаю бриге, они имаю само стра. И реку Раисъ были смо међ' онимъ пећинама изгубили. У разговору и у брзомъ ходу, ни на што нисмо пазили. Између' остали незгода и то є єдна была, да смо гладни были. Уморни смо были то се разуме, єръ ни єдногъ дана по ружніемъ путу, и више простора нисмо прешли. Седнемо сви — и договарали смо се шта ће мо радити, мисмо се разговарали безъ да смо се у мраку могли видити. Єдни су викали да се вратимо натрагъ у Хоспиталъ, па сутра данъ да узмемо воћу па да идемо далѣ. Єдни су предлагали да идемо далѣ. Други опетъ говорили су да наложимо ватру па да ту ноћимо, немислећи на зиму, и на то да нигди нема ни дрвцета. Дуго смо се договарали, и инатили, безда смо могли на што годъ решити се. Колико є насъ было, толико є и мнѣнія было. Найпосле сагласимо се, да станемо сви у редъ, єданъ да брои, па на кога падне 34 онай како годъ каже онако да буде. То одма буде учиннѣно, и брой 34. доће на єдногъ Прайза изъ Помераніе. — „Чуй те “ повиче онъ весео, као дасмо га за краля изабрали. Сложили сте се да ме послушате, мене є случай изабрао я самъ землякъ Блихера, я незнамъ другчіе него да идемо напредъ, па макаръ шта было.“ „браво!“ повичемо са свію страна — „али пре нег' што се кренемо“ продужи онай нека иду троица на десну страну къ Сѣверу, а троица къ Западо Сѣверу, да нађу гди є остала река Раисъ, па кадъ є нађу, онда ћемо све уз' реку, Реалпъ мени се чини лежи близу ове реке.“ Одма шесторица место оружя запале поєдну цигару, и пођу да траже реку. Да се небы у мраку и магли изгубили, они су се тамо довикивали, а мы смо се опетъ изъ гомиле одзивали. Они су по шуштаню реку брзо нашли. Мы обучемо зимске капуте, притегнемо наше телећняке на леђа, и пођемо да-

ль. Помрчина є была као тесто. И сваки десетъ корака, морао се по гдикои заплести гранѣмъ или травомъ, или посрнути преко камена. Ишли смо ћутећи, ніе намъ више было до певаня и шале. Шуштанѣ реке Райса, было намъ є єдиный воћа. Мы смо чули шуштанѣ реке али воду нисмо могли видити; съ тога често до колена газили смо по блату или по води. Ако смо по гди коју речь рекли, то смо се само іоштъ више плашили. Єрбо єданъ приповедаше, како има дивльи грабльиви зверова по тымъ брдима, други придода како таліянски айдуци долазе те плячкаю путнике, и стотину други страова причало се — кадъ на єданпутъ, они што су ишли напредъ повичу уплашено: „стой, ко си ты?“ „неиди ближе“ придода други — „држ'те га за гушу“ повичу они што су остражу были; сви помислимо на таліянске бандите; кои су имали у штапу штилете поваде, а други почну тражити по торбама закиснуте мале пиштолѣ — „мене пуштите напредъ!“ повиче нашъ Блихеръ, и протрчи поредъ насъ. У томе и мы сви скупимо се, спремни за битку. Кадъ тамо, а оно єданъ пастиръ, тера предъ собомъ магаре, на коме су были натоварене две путунѣ пуне млека; коє тай пастиръ носи у Хоспиталъ да прода. Они обично читавогъ лета живе са стокомъ по брдима, због паше, само слазе те млеко и сиръ снесу кућама, и однесу брашна, па тако по колебама живе. — Мы се мало повратимо, т. є. повратимо се одъ лютине, єръ намъ є жао былошт.о нису были айдуци да се тучемо.

Тай пастиръ каже намъ да нисмо далеко одъ Реалпа — запитамо га можемо ли ноћити? и онъ намъ каже: могу ноћити петорица или найвише шесторица, а за више нема нигди места, єрбо тамо є само єданъ малый манастиръ, и єданъ капуцинеръ (калуђеръ) кои прима путнике. Око монастира има неколико пастирски колебица, то є све. — Ми млоги станемо те се напіемо сити оногъ млека, чобанинъ каже намъ да се држимо све реке, па да ћемо одма доћи до єдногъ малогъ моста, преко когъ како пређемо видићемо Реалпъ.

(Продуженіе.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

„Лепо є овде у Београду живити“ почне голотрбый Иво бришући бркове одъ віна. „Само ми се недопада што млого починѣ се туђимъ єзицима говорити. Я самъ іуче дошао изъ окружія. Кадъ самъ видіо Београдъ срце ми є заиграло. За овы седамъ година по споляшнѣмъ изгледу млого се променуо, а по унутрашньости іоштъ выше. Одемъ одма у зданіе у кафану, да бы кога познаника старогъ нашао, єръ я знамъ ако буду моій стары познаници, они се немогу нигди изванъ кафане наћи, кадъ тамо на оба биліяра брои се немачки. Одемъ горе да вечерамъ, изнесу ми неку цедулю, на коіой немачки стоє попысана єла келнеръ пита ме немачки; шта ћу да єдемъ. Я се нађемъ у чуду, нумемъ да му одговоримъ, и сви што су око мене седили, сгледаю се смешећи, гди я у средъ Београда безъ немачкогъ єзыка оћу да останемъ гладанъ. Мало пре идући овуда сокакомъ, свратимъ се да єдемъ мало сладки колача, опетъ у дућану она жена што продає незна ни речи србски; видимъ светъ овде, свратимъ се, и одма опетъ будемъ поздравлѣнъ немачки, и поброи ми она єла, коя нигда нисамъ чуо. Я видимъ да самъ извадіо пасошъ за Београдъ, а да самъ дошао у Белградъ.

„Ала си будала!“ прихвати му речь Тале: „па то мора быти. Мы се просвећавамо. То се зове нестояти на єдномъ месту. Ты знашъ како самъ я тежко учіо у школи немачки. Свагда кадъ смо имали немачку граматику, я самъ донео кріюћи у школу симита и бурека, єръ самъ знао да ћу быти затворенъ. А одъ како самъ изашао изъ школе научіо самъ немачки колико ми ми треба да се могу унтерхалтовати у нобл-друштву. Што се брояня тиче незнамъ далѣ брояти одъ 48. и онда обично маргеръ у кафани викне „парти.“

„Дакле вы овде неучите немачки сбогъ Шилера и Гетеа и другій списателя, него сбогъ келнера и кафана.“ упита Иво подсмеваюћимъ се гласомъ.

„Да како“ одговори му одма Тале — „то є почетакъ. Београдъ є на таквой точки, око коє се млого народа тре; мы морамо млого коєшта примити. Найпре су дошле различне стране альине, па онда различна страна єла, па онда различни обичаи, затимъ и различни єзицы, па ће по томъ доћи различне цркве, и тако ће различне ствари доодити у различна времена. А то све зато што ми нећемо да будемо, ни тишлери ни шнайдери, ни шлосери, ни шустери, а камо ли келнери, свакій Србіянацъ воліо бы ићи у айдуке него да буде келнеръ.“

Мало помало почне се мракъ ватати. Варошка музика после дугогъ свираня устане и оде. На свакомъ была є другчія альина, они су представляли собомъ сва ношива у Београду. Ньово є свиранѣ свагда лепо, и свагда є публикумъ у башти веселило, и одушевляло къ пиву. Београдъ є срећанъ, да оне лепе аріе за коє су сада у Европи умукле све музике, слуша. Марселѣзъ, Ракоци, Кошутовъ маршъ, „устай устай србине“ све се меня єдно за другимъ, за забаву свагда добро и весело разположеногъ друштва у башти или пивари. Музика оде, али друштво у башти ништа се неумали. Єдни су одлазили єдни долазили, и тако непрестано астали су были пуни, непрестано се пиво и віно точило, непрестано се разговоръ такавъ водіо, кои є наликъ на вреву. Свако друштво за свакимъ асталомъ имало є свой собственый разговоръ, или препирку, и свакій разговоръ было є живъ и водіо се глясніе него на другимъ местима. — Єчамъ има чудновата свойства за конѣ и люде; коньи кадъ га єду, добро трче, а люди кадъ га куваю па нѣгову воду пію добро вичу. И она пословица коя вели: „єчамъ трче а ракія виче“ може се сада казати: єчамъ и трче и виче.

Пріятно и топло вече задржавало є све госте у башти, сунце є было зашло, али одъ западне светлости видило се лепо, и ніе требало іоште ни месеца ни свеће; а іоштъ манѣ онде гди по гди коя бутеля кадра є осветлити читавъ асталъ.

„Види колико є сатій“ рекне голотрбый Иво — „да и мы кудъ годъ идемо, да одамо или да спавамо!“

„Немамъ я сата“ одговори Тале, глоцкаюћи єдно пилеће крило.

„Како немашъ сата, кадъ ето ланацъ виси ти о прслуку?“

„Ха, ха, ха,“ насмеє се Тале: „А заръ ты мислишъ, да свакій онай кои има златанъ ланацъ, да мора имати и сатъ. Я истина имамъ и сатъ и ланацъ; али сматрамъ за луксусъ да обадвоє у єданпутъ носимъ. Кадъ носимъ сатъ, онда ми стои ланацъ у залоги, кадъ носимъ ланацъ онда опетъ заложимъ сатъ, а друго, шта ће ми сатъ.

кадъ годъ носимъ уза се сатъ, я онда ранiе кући дођемъ. А я мислимъ сада нема ни пола деветъ сатій. За насъ є іоштъ рано да идемо одавде, сада иду кући само жене што имаю децу на сиси. У ово доба у Недељу найлепше є овде седити — сада долазе они што знаду да уживаю. и што немаю кућевне бриге.

„Реци болѣ, они што немаю прага на кући.“ рекне голотрби Иво.

Купалиште и пивара у вече, а особито кадъ є недеља, нигда нису безъ музике и песме, а кадъ кадъ обадвое заєдно. Варошка банда има првенство, кадъ она оде рећаю се остали музиканти, по єданъ или по два. По гди кои таліянъ са своіомъ необичномъ музикомъ, и чакъ по гдикои Савоярдъ са своимъ вештимъ ударанѣмъ у свой народный инштрументъ, кое обично прати са различнымъ звижданѣмъ на подобіе сваке птице, или по гди кои остарелый саксонацъ са своимъ верклом, путујући по свету забаве се по гди што и у Београду, и за готове новце покажу свою вештину и развеселе друштво. Тога вечера, пошто оде грађанска банда, нађе се друга музика, єданъ є свирао у ћимане, другій кои слепъ беше свирао є у єдну другу справу, и ко бы знао, како се тай инштрументъ зове — Гди коя песма буде уз' музику лепо одпевана. И нико незна како се голотрбый Иво зачудіо, кадъ на єданпутъ чуе, гди узъ музику онай єданъ пева:

„Кажи мени драга,
Wer hat denn das gemacht.
„Да немогу спати.
Bald die ganze Nacht.
„Кадъ я легнемъ спават',
So träumt es mir von dir.
„Онда пакъ я мислимъ,
Du bist ja bei mir.

„А гле и тога чуда, гди сте почели певати пола србски пола немачки.“ Повиче голотрбый Иво зачуђенъ — „та іоштъ мало, па ће Срби изъ оне стране, кое на правди бога зовемо швабама, долазити овде да уче немачки.“ —

„Да како!“ повиче будалине Тале, „ не само немачки, него и француски, и чески, а може быти и енглезки — Слушай далѣ, — о, да знашъ како є то лепа песма: іоштъ неколико година, па ће и она доћи у Збирку нашій народны песама“ — Млоги разговори у башти утишани су, и слушали су пазльиво, а онай є певао:

„Ты неверуй людма,
Sie betrügen dich.
„Што они говоре,
Gar über mich. и т .д.

Съ леве стране за єднимъ асталомъ седило є єдно друштво, међу коима беше єданъ официръ и єданъ младъ попа, кои су непрестано нешто єданъ другомъ тако доказивали, да бы онай кои непознаe Србе, могао рећи да се свађаю.

„Шта они онде онолико се препиру нешто?“ упита Иво Тала, кои ништа друго ніе слушао осимъ песме. Тале погледа, на онай асталъ, лупи га песницомъ у раме и рекне му весело: „А знашъ коe оно у официрскимъ альманама?“

„Незнамъ“ одговори Иванъ. „Та и онъ є съ нама до друге философіе у школу ишао. Онъ є сбогъ немачкогъ єзыка и сбогъ математике школу оставіо. То є знашъ онай што смо га звали Реля. Онъ є изъ школе у солдате отишао. Реля!“ викне Тале ономъ официру: „Реля! оди овамо, имамо єдногъ госта.“ Официръ се окрене, кадъ позна Тала, и види іоштъ оногъ другогъ, кои є єдва чекао да се съ ньиме састане, устане иза своге астала, и рекне келнеру кои є мимо ньга прошао: „мое пиво и чашу пренеси на асталъ што є подъ нумеромъ 22.“ Узме свой чибукъ и дуван-кесу, и пређе къ оной двоици. За ньимъ заєдно пређе и младый онай попа, и іоштъ єданъ младъ момакъ у европскимъ альманама чисто и лепо обученъ. Официръ загрли се са голотрбимъ Ивомъ братски. — Попа кои є такође скоро изъ окружногъ єдногъ места дошао, гди є намештенъ, загледа се у очи голотрбогъ Иве, и подвикне ширећи руке: „Та мы смо сви познати“ — сви су были познаницы, кои кадъ се небы сто година видили, опетъ бы се єданъ другогъ опоменули; и кадъ бы кои одъ ньи кралѣмъ постао, опетъ међу собомъ не бы са *вы* говорили. Онай петый кога смо само по альманама означили, быо є трговацъ — али сви петорица провели су по неколико година заєдно по школама.

(Продуженіе.)

МРВИЦЕ.

— У єдномъ друштву, гди се налазіо и єданъ лекаръ, поведе се разговоръ о медецини; на кое лекаръ рекне: „Я самъ млого хиляда рецепта предписао, и могу рећи, да ни єданъ єдиный ніе быо безполезанъ.“ „Како то?“ повичу сви — „То є лако погодити“ одговори єданъ — „єрбо, ако нису рецепти полезни за болестника, они су свагда полезни за апотекара.

— Два селяка прођу поредъ куће своге спаиа, и виде га предъ кућомъ гди седи. „Како то може быти, да нашъ спаия, нема рукавица на рукама?“ упита єданъ селякъ оногъ другогъ: „Онъ неноси нигда рукавице, нити ій треба, єрбо непрестано држи руке у нашимъ цеповима“ одговори онай други.

— Єданъ кнезъ доће кодъ єднога трговца кои є шешире правіо, и избрао є єданъ шеширъ — и будући му се ніе десило новаца, хтео є на вѣру однети — но газда одъ шешира узме шеширъ и остави. „Како то рекне кнезъ „заръ вы мени до неколико часова невѣруєте.“ О я вѣруємъ вама“ рекне газда“ „али я другу намѣру имамъ“ „какову упита кнезъ „я небы хтео предъ моимъ собственымъ шеширомъ мой да скидамъ.“

— „Я се боимъ да не умремъ као просякъ“ рекне єданъ своме пріятелю — „а я се боимъ живити као просякъ одговори други.

— У Паризкомъ єдномъ узкомъ сокаку сусретну се двоя, кола на єднима є сѣдіо, єданъ одъ доброгъ станя младићъ, а на другима єданъ купацъ. Зауставе обоица конѣ и оклево є єданъ на другога да се уклони — сбогъ дугогъ времена, — тай младићъ да бы показао ономе, да се онъ неће уклонити и да му се неита, извади новине изъ џепа и почне читати. — но онай други мало потомъ рекне му: Молимъ васъ господине кадъ прочитате, послужите ме да и я прочитамъ — єрбо и онако немамъ хитнога пута.

— Єдна се Госпоя потужи Капетану на нѣгове солдате да су іой они покрали кућу. „Єсу ли лопови све однели

запыта капетанъ — „Не Госп. Капетане“ одговори жена „оставили су по нешто“ „Е то нису мои люди были они све покупе и однесу“ одговори Капетанъ.“

Єданъ солдатъ кадъ є хтео у бой юришити; очита ову кратку молитвицу: „Боже! — ако те има — буди милостивъ моіой души — ако є я имамъ.“

— Єднога питао є попъ коя є прва заповѣдъ Божія: „*Немой єсти*“ буде одговоръ, попъ небуде задоволянъ. Али му овай покаже да є то права прва заповѣдъ коју є Богъ првомъ човеку Адаму рекао — а они 10 зап. да су доцніе дошле.

— К** буде кодъ своґъ двора обтуженъ, — гди се появи єданпутъ у време неке обште жалости, и сви су были црно обучени само К** ніе. — Онъ се поклони кнезу своме и рекне: „Я непотребуємъ црно облачити єръ самъ я доста кодъ ваше милости оцрнѣнъ.“

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

— Нѣгова Свѣтлость нашъ Князъ 4. о. м. у подне прешао є са своіомъ пратньомъ у Земунъ, гди є царъ Аустрійски Францъ после подне око 4. сата приспѣо. Дочекъ одъ стране Земунаца за оба ова велика госта было є сіянъ и весео. 5. рано кренула се Нѣгова Свѣтлость и допратіо є цара на пароброду до Панчева, и после ручка, вратіо се у Београдъ а царъ є тога дана у Белу Цркву пао на конакъ. — Томъ приликомъ као што чуемо добыли су ордене изъ княжеске пратнѣ: чл. совѣта Г Ресавацъ и помоћникъ представника Г. Янковићъ.

— Премештени су по потреби службе: Началникъ среза моравскогъ окр. ужичкогъ Периша Марковићъ у истомъ качеству за началника среза ясеничкогъ окруж. крагуєвачкогъ; а на нѣгово место началникъ овогъ среза Конст. Павловићъ за начaлн. среза моравскогъ.

— Премешћени су: Членъ суда окр. алек. Димитріе Сосићъ по молби нѣговой у истомъ качеству за члена у судъ окр. смедеревскогъ, а члена овогъ суда Іована Томића по потреби службе за члена у судъ окружія Алексиначкогъ.

— Поставлѣнъ є Радивой Момировићъ III. рачуноисп. за рачуноиспитателя II. класе при главной контроли.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Паризъ 4. Юлія.* Говоре да ће президентъ предузети неко путованѣ по внутрености Француске и да нигди неће примити части, коє млоге вароши за нѣга спремаю. Изъ овога дає се заключити, да неће нигде ни путовати.

Генералъ Лавестинъ приміо є заклетву одъ официра два баталіона народнѣ гарде.

По чувеню занима се министерство правосудія съ израђенѣмъ єдногъ проєкта поради єдне простране амнестіе, коју ће президентъ 3. Августа прогласити. У главномъ тицаће се иста понайвише оны людій, одъ коій су имена скопчана са славомъ францускогъ народа. Особито Тѣръ и Лефло биће овомъ приликомъ споменути; но Шангарнѣ и Ламорсіеръ изостаће по свой прилици.

О великомъ комплоту неговори нико више ни речице, а међутимъ затвараня непрестаю.

— *Лондонъ 22. Юнія.* Одъ како се догодіо немиръ у Штокпорту, налазе се окружія око манжестера, у коима преко 80.000 Ираца живе у великомъ узбуђеню, и зато є морало правителство найстрожіе мере предузети, да далѣмъ, простираню немира на путъ стане. Епископъ католичны у Салфорду, Г. Турнеръ, издао є єдну проклямацію, съ коіомъ опоминѣ католике на поредакъ и миръ и позива ій, да се уздржаваю одъ свакогъ немира, особито у предстоећимъ изборима.

— *Лайпцигъ.* Др. Штамъ издао є на светъ речникъ любови, ямачно за оне, кои не любе єръ кои любе, они разумеваю тай речникъ на паметъ и то одъ азъ до ижице, или іоштъ болѣ.

— *Берлинъ.* Одъ дужегъ времена отворіо є некій шпекулантъ овде єдно заведеніе за женидбу и удатбу. Свакій, кой є желіо имати жену, и свака, коя се хтела удати, морали су дати уписати своя имена и своє станѣ, као и колико новаца имаю, и колико траже да имъ жена или мужъ има. При уписиваню морала є свака особа безъ разлике рода, платити поєданъ талиръ у име уписне таксе. Было є ту прилика и одъ 30.000 талира. Обично є добивао питачъ после неколико дана одговоръ, да се та прилика за другогъ удала. Полиція є обратила позоръ свой на то поступанѣ, и кадъ є протоколе єданъ данъ претресла, нашла є, да су те богате женске само измишлѣна створеня, па зато затвори то заведеніе и уапси нѣгове руководителѣ као варалице.

— *Енгелезка.* Умрлый аустрійски генералъ графъ Менсдорфъ Пуля было є оженѣнъ са теткомъ кральице Енглезке.

— *Печуй.* Кадъ є царъ овде было, запитао є єдногъ селскогъ судію, одкле є; прости селякъ одговори му: „четири штаціе одавде.“ — „И изъ таке дальине дошли сте амо?“ — „Е, я бы и далѣ ишао, да цара видимъ.“ — „како є? запита царъ другога. — „Нема сена ваше величество.“ — „Быће вина,“ одговори му царъ.

— *Берлинъ.* Предсѣдатель министерства баронъ Мантайфелъ добіо є одъ краля Денемаркскогъ орденъ елефанта. Каки ордена неће быти іоштъ на свету!

— *Кракова.* У Мієкову ушао є ђаво у єдну жену. Она има природно свойство да изъ трбува говори, и зато є вальда дошла на ту мисао, да прими у госте будибогснама. По читавъ сатъ забавля се она сама са собомъ и то се онда чини, као да два лица говоре.

— *Москва.* Царъ Никола дозволіо є, да се установи излогъ светски у Москви године 1852.

Огласъ.

(60) (2—3)

Кньига: **ШУМАДИНЧЕ** I. свеска, може се іоште у учредничеству за 1. цванц. добити. Ко за 10. комада пошлѣ новце єданъ ком. добіе бадава.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	18¾

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 55. У Београду, у Петакъ 11. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

РАНЄ.

(Изъ Бранковы пѣсама.)

I.

Майка преде танку жицу,
А синчићь предъ ньоме
Седи мали држи тицу
Па се игра ньоме.

„Гледай крило, майко мила,
Гле шарени репъ!
Како га є раширила!
О како є лепъ!“

Рече дете, па упусти,
Утече му тица лепа,
А мачка се за ньомъ спусти
Па є за вратъ ядну шчепа.

„Яо мамо удави є,
Однесе ми тицу, яо!
Не дай мамо да поиє,
Не дай мамо, яо яо!“

Ето лежи несретница,
Башъ ни трага одъ живота:
„Моя тица, моя тица!
О сирота, о сирота!“

Дете тужно закопава
Тицу свою подъ земльицу,
Па са ньоме затрпава
И сву свою болѣтицу.

II.

Данъ све данка, светацъ свеца,
А неделя недельицу,
Месецъ гони све месеца,
А година годиницу,
Године су нагариле
Мркомъ дете наусницомъ,
И слабачко осилиле
Снажнимъ плећемъ и мишицомъ.

Ал' є дивно нарастао
К'о да ниче у борику,
И девойче іошть нашао
Белу вилу у облику.

Онъ є грли млађанъ жарко,
Онъ є стиска уза себе:
„Мила моя, сунце ярко,
Благо мени поредъ тебе!“

Ал' му ево боно паде
У єданпутъ чедо красно,
Боно паде не устаде —
Заће нѣму сунце ясно.

Ала яданъ чупа косе,
Грува своє младе груди,
Ветри вапай нѣговъ носе,
Оће скоро да полуди.

Тужанъ иде онъ на гроба
Де почива нѣму мила,
Сваки данакъ дуго доба
Суза онде лієе сила.

Али ніе све до гроба
Око суза пролевало,
Єръ и ньи є благо доба
Єданпута убрисало.

III.

Опетъ гоне данци дане
И године годинице,
Беле нѣму косе ране,
Бразде нѣму глатко лице.

Ал' опетъ є превесело
Вавекъ нѣму чарно око,
Опетъ носи ведро чело
Као младићъ онъ високо:

Та онъ има красна сина,
Па га гледа пунъ радости
Па се сећа сви милина
Што имаде у младости.

Ал' єданпутъ данакъ свану
А онъ сина наће ладна:
„Па заръ и ту грдну рану,
Мога яда смрти гладна!“

Вели ядъ є нѣга стиск'о,
Замути се нѣму око,
Главу носи одъ садъ ниско
Ранѣнъ отацъ предубоко.

Тешку ову болѣтицу
Ніе яданъ преболео,
У ладну є ню гробницу
Са собоме онъ однео.

КЛАРА.

(Продужено.)

Вече има на путу особиту дражесть, кадъ се иде крозъ какавъ усамлѣнъ, дивљій предѣлъ, безъ друге цѣли, него да се види, шта се види, съ кимъ се срета да се разговара, и одъ одања добієну гладъ, кою ће добра вечера утолити іоштъ больма да поошгри. Я се пустимъ тако одати, и упутимъ се къ єдной стѣни, кою су развалине покривале, она се зове брегъ светогъ Михаила. Неколико коза пасли су тамо и побегли кадъ су ме видили; станемъ дакле самъ на томъ месту, и посадимъ се исподъ млади дрва, коя се тамо налазе.

Читателю, овде те неуводимъ ни у каковый чудноватый случай, немой дакле то ни очекиваит. Я самъ тамо сѣо, и то є све. Али и то є млого, можешъ ми веровити, у онай часъ на онаковомъ месту. Долину є већъ закрилила сенка, златна сяйность увила є вр'ове планина, кои су у угаситомъ плаветнилу облака величествено изгледали. Са заодомъ сунца изчезава све више и сяйность планински вр'ова, и прозрачны провала, и кадъ се последный зракъ са найвишегъ вр'а угаси, онда се чини да є савъ животъ у природи престао, онда текъ опоминю се чуства, коя су до тогъ тренутка усхићена, напрегнута, може се казати, прикована на вр'ове была, опетъ долине; образъ осећа свѣже дисанѣ ветра, кои на нѣга пири, уво примѣчава жуборенѣ потока опетъ, и духъ силази съ висине разсматраня, и мисли само на вечеру.

Єданъ пастиръ доће, да козе отера. И я се вратимъ съ њимъ. Овай познавао є прилично Кол-Дантернъ, и я бы му ямачно учиніо предложенѣ, да ми сутраданъ б уде воћа, ди нисамъ на нѣму примѣтіо велико малодушіе. —

„Люди као што смо мы могу прећи преко Кол-Дантерна“ говораше онъ, „али господа никако. Снегъ є горе сасвимъ високъ; нема іоштъ ни осамъ дана, одкако є єдногъ могъ комшіе жену и два свињчета снегъ затрпао и уморіо, кадъ су на вашаръ у Самоанъ ишли. Два дебела свинчета! Да ій є продао новцы бы се іоштъ могли наћи. Я вамъ кажемъ, у Јунію месецу сасвимъ є ћрављ путъ.“

Я му одговоримъ пунъ повереня на мою књигу путованя, да се Кол-Дантернъ лако може прећи, єръ надъ површиномъ морскомъ само седамъ пляда и осамдесетъ и шестъ стопа узвишенъ стои, а снежна линія починѣ текъ одъ седме хиляде, осме стотине и дванайсте стопе. Мое знанѣ слабо є што дѣйствовало на пастира. Узмемъ дакле мой плайвазъ, начинимъ на єдномъ празномъ листу моє књиге точанъ рачунъ, и покажемъ му, да имамо одъ вр'а брега іоштъ седамъ стотина и двадесетъ шестъ стопа голе стѣне, слѣдователно ни снега ни леда.

— „Немойте се ви осланати“, рекне ми онъ просто, „на ваше рачуне, я то болѣ разумемъ, пре две године овога месеца остао є и єданъ Енглезъ тамо. Онъ є имао отца; я самъ га видіо плачна и у цримъ альинама. У Реноу чинили су му сваку могућу почесть, изнели су предъ нѣга суве орае, меса и друге понуде: али ништа ніе хтео окусити. Онъ є тражіо и искао своегъ сына а ништа друго. После тридесетъ и шестъ сатій нађу га, али мртва.“

Было є очевидно, да є овай човекъ имена променуо, єръ путничка књига говорила є о томъ сасвимъ опредѣлително, а мой рачунъ ніе ми оставляо никакву сумню. Осимъ тога желіо самъ видити мало опасности, ако є пастиръ истину говоріо, кою є нѣговъ боязльивый духъ претеривао; и тако за мене є быо Кол-Дантернъ осимъ свію брегова найповольніи. Я останемъ дакле при моіой намери, да га прећемъ; безъ воће, єръ нисамъ мого никаквогъ наћи, но помоћу мое точне путничке књиге, и за већу сигурность, да одма за Енглезомъ поћемъ, како бы се мого нѣговимъ трагомъ ползовати.

Кадъ се у гостилницу вратимъ наћемъ вечеру готову. Было є малый асталъ за мене поставлѣнъ; мало подалѣ седіо є милордъ за другимъ асталомъ, и вечерао є у дружтву съ єдномъ младомъ женскомъ, нѣговомъ ћеркомъ, кою я донде нисамъ видіо. Она є была лепа, са светлимъ образима; у нѣномъ обхоћеню нашао самъ оно сливанѣ милине и крутости, као што се може наћи кодъ млади енглезкиня, коє принадлеже аристократичнимъ класама. Како самъ енглезки разумевао, то ме є мого ньіовъ разговоръ забавляти, ако самъ я и ћутао; али тай ньіовъ разговоръ ограничавао се на поєдине речи, коє су изражавале презренѣ, чуствомъ ньіовогъ достоинства уливено, према послуги, єлу и чистоћи судова. Єла су была чудновато изабрана и іоштъ чудноватіе поделѣна. Господична дала є себи донети єданъ гдный бифтекъ, и нѣне лепе устне нису се затезале, да натегну неколико пута подобро чашу съ виномъ, коє є Милордъ по свой прилици са собомъ носіо. Међутимъ правіо є Милордъ чай, кой є нѣгову целу вечеру сочинявао. При куваню чая употребіо є опаку брижльивость, онаку велику озбиљность као да се съ найважнима дипломатичнимъ актама занима; премда су были сви укућани на ногама, да му при куваню чая на руцы буду, и ако бы нуждно было, да се сви на ватри пеку, само да чай добаръ буде, опетъ є Милордъ предусретао сву кућевну челядъ онако ладно и презрено, као робове своє. Овако обхоћенѣ означава карактеръ Енглеза аристократа на путу, у гостилници и свудъ на тврдой земльи.

На свршетку вечере уће воћа унутра.

— Е газда, шта велите, мы се морамо рано на путъ кренути. Я самъ гледао какво ће време быти: око подне можемо ћаво време добити. Буря є ћавъ другъ горе гди є снегъ. И такій малый сунцобранъ као што га господична има непомаже противъ ветра башъ нимало.

Овай слободный говоръ воћинъ увреди Милорда. Пре него што му є одговоріо, окренуо се нѣговой ћерки и рекао іой енглезки.

— Овай воћа има суровъ начинъ говора.

— Меня се чини да є то некій звеканъ. Кажите му вы, да се я нећу пре кренути него докле се небо сасвимъ одъ облака не очисти.

— Я се нећу пре кренути, него докъ се небо са св..мъ одъ облака неочисти.

— А таманъ погоди! одговори воћа; изъ ютра има свагда облака, то вамъ могу напредъ казати, и опетъ треба рано да поћемо; у томъ се ослоните вы на мене, я познаємъ и време и путъ.

Милордъ окрене се нѣговой ћерки: — „ово є нека проклета сумлата!“ Къ воћи: „Я кажемъ да нећу поћи, докле годъ єданъ облачакъ на небу буде.“

— Како вы оћете, како є ваша воля. Я се смемъ обкладити, да ће быти сутра до деветъ сатій облачно. Узмимо дакле даћете у деветъ сатій поћи, а я вамъ кажемъ да ће у подне бура быти, а у подне наћићемо се

мы башъ у средъ снежны поля. Но ако рано пођемо, бићемо на подне у сикету, и онде немамо се буре бояти.“

Милордъ къ своіой кћери: — „Ово є правый магарацъ! єси л' разумела, шта є казао, Кларо? Онъ зна, да ће сутра быти рђаво време, и оће да насъ наговори, да сутра рано пођемо, єръ ће после быти кише и онъ ће ако ми непођемо штетовати.“

— И я тако мислимъ.

— Овде су люди сви безъ разлике угурсузи.

— Ви кажите нћму да му нћгова лажь непомаже. —

Милордъ къ воћи: — Я самъ проникао у твой шеретлукъ! Я нећу пре поћи докле небуде чисто небо као овай таньиръ“.... Кларо. — Єсамъ ли му добро казао Кларо?

Клара: — Єсте, као на таньиру.

—... Єси л' разумео, чисто као овай таньиръ?

— Разумео самъ, разумео! Али то бы была права будулаштина. Да чуєте вы само како є Петаръ прошао. Онъ є изгубіо своя два свинчета.

— Я нећу да знамъ ни за какве свинћ....

— Али само да видите....

— Али я нећу!

— Добро, како оћете.

— Али я нећу, кажемъ іоштъ єданпутъ!

Воћа отиде.

На тай начинъ противъ могъ обичая нисамъ знао време, кадъ ћу сутра поћи. Я самъ было свакояко наклоњенъ, да доказиваню воћиномъ верујемъ, али како нисамъ имао у препирки овой никаквогъ гласа, то самъ се морао решити, да мою судбину съ Милордовомъ скопчамъ, и съ тимъ решењемъ легнемъ спавати.

Воће имаю своя особена поведенія. У пркосъ примљны заповести начини онъ іоштъ пре зоре ларму, да Милорда пробуди и на путованћ га принуди. Милордъ є было яко увређенъ због ларме, коју є воћа начиніо, да нћгове люде пробуди. Скочи изъ кревета, промоли носъ крозъ пенџеръ и кадъ опази да є небо облацима навучено, ніе мого свою лютину да задржи.

— Онъ є єданъ нитковъ! викао є на воћу крозъ затворена врата; я познаємъ твое шеретлуке! познаємъ ій врло добро!... Я ти кажемъ іоштъ єданпутъ да нећу пре поћи, докле се и найманьій облачакъ на целомъ небу видіо буде!... Торняйсе дакле с' места! маршъ!

Воћа отиде гунђаюћи, безъ да познае узрокъ овогъ рђавогъ пріема. У осталомъ нћгова прорицаня о времену догоде се скоро. После осамъ сатій пробію сунчани зраци завћсу облачну, коя є чакъ до долине допирала магла є постала лакша и почела изчезавати, и скоро у-важе се небо сасвимъ одъ облака очишћено.

Садъ се текъ решіо Милордъ и нћгова кћи да пођу; они се попну на своє мазге, коє су већъ два сата заедно съ воћомъ предъ гостилницомъ оседлане чекале. Трећа мазга отишла є съ ньиовимъ партальомъ крађимъ и угоднімъ путемъ у Сикстъ. Одъ прилике двадесетъ минута после ньіовогъ одлазка у пртимъ и я мою торбицу на леђа и пођемъ пешке за ньима.

(Продуженіе.)

БЕЗПЛАТЕЖНЫЙ ПРАКТИКАНТЪ.

(Продужено.)

Асталъ подъ № 22. за коимъ є съ почетка само Иво забринутъ, и поднимљенъ забринуто и невесео седіо, было є већъ пунъ и окруженъ одъ искрены и веселы пріятеля и стары школски другова и познаника. Место оне усамљене тишине, владало є веселћ, и нека неописана радость. Разговоръ свію поврати се у лепу прошлость ђачкогъ живота, спомени одъ 10 — 12, година буду обновљени. Свакій є нешто знао причати, о догађаима у школи или на испитима; свакій є приповедао анекдоте о професорима или ђацима. Ту се већъ ніе могло добыти реда за разговоръ. Свакій є почињо свой разговоръ са: „*сећашъ ли се*“ — Сви су уздисали за прошлимъ ђачкимъ животомъ. Ништа ніе слађе у дружевномъ животу, него после дугогъ растанка, састанакъ оны пріятеля, кои су се као іоштъ деца познавали.

„Како брзо време пролази“ рекне офицыръ куцкаюћи луломъ о асталъ да изтресе дуванъ — „мени се чини да є то све іуче было. Али колико се одъ то доба све променуло. Одъ оне несташне деце постали смо люди.“

„Опрости“ пресече му Тале: „Я іоштъ нисамъ човекъ.“ —

„И имамо свакій своє кућевне бриге“ продужи офицыръ. „Те велике іоште бриге“ прихвати попа. „Осимъ мене“ придода Тале.

Свакій одъ то доба претрпіо є по гди кою несрећу или жалость“ продужи офицыръ — „те іоштъ какву жалость“ прихвати попа уздишући; — „незнамъ ели кога, али мене є свудъ несрећа пратила“ рекне Иво. „И мене обелише бриге, бринемъ се и даню и ноћу“ настави трговацъ.“ „Е па онда треба кадъ смо се овде скупили, да седнемо па да плачемо“ рекне Тале притворенимъ пола плачнимъ пола смешећимъ се гласомъ: „Келнеръ, дай свима овде шта кои оће да піе, па ћемо после плакати, я трезанъ нисамъ нигда у момъ животу плакао.“

Келнеръ донесе нове пуне бутељ и чисте чаше. — „Ове судове одъ вечере и све ове празне бутељ узми те носи одавде, све што є празно я мрзимъ“ рекне Тале келнеру: „Па избриши томъ салветомъ добро овай асталъ па онда мети те пуне бутељ. Мы правимо овде вечерасъ театръ. Сада почињ друго дћйство.“ Све то буде тако уређено. Мракъ се было већъ уватіо, башта се сва осветли. Фењри свуда се запале. Свеће са стаклетима наоколо запале се на свакомъ асталу; видило се свуда као у подне. Човекъ са своіомъ вештиномъ пркоси правилама природе.

(Продуженіе.)

МРВИЦЕ.

— Єданъ солдатъ по имену Ришардъ Милдесонъ, кои є кодъ Гласкова у Шкоціи уквартиренъ было, доће у цркву и извуче изъ џепа, мѣсто библіе или друге какве молитвене књиге, єдне карте. Онъ ій разређа и гледао є у ньи съ толикомъ побожносћу, као да бы то богъ зна каква књига и молитва была. То даде поводъ да су у читавой цркви стали гледати и чудити се — и црквењакъ заповеди му да карте остави — солдатъ є пакъ чуо, али ніе ништа маріо. После црквене службе одведе га црквењакъ къ Маіору и тужи га — Маіоръ га є пытао, зашто є то чиніо и съ чимъ ће се правдати — — „Милостивый Господине“ рекне солдатъ „я самъ сирома човекъ кои на данъ немамъ више него 5 штибри плаће, съ тымъ пакъ єдва да закрпимъ друге нужде, — а на књиге ніе ни мыслити, али се я помажемъ продужи солдатъ и извуче изъ

цепа своѳ карте съ овымъ, гди налазимъ што ѳ найнуждніѳ — кадъ я видимъ само ову ѳдиницу (кеца) онда я мыслимъ на ѳдну свемогућу силу. Ова двойка опоминѣ на два завѣта на стари и нови. Тройка на она 3 мученика што су за Христа у пећи постояно изгорели. Ова четворка, на 4. света евангелиста. Петица на они 5. Дѣвица коѳ су њіове горећѳ лампе кодъ долазка женика добіяле, кажу да ій ѳ 10 было, али они други 5 ко што ће то и вама познато быти быле су будале. Кодъ 6-це мыслимъ на 6. дана створеня овогъ света кодъ седмице мислимъ на седмый данъ неделю. Кодъ осмице на оны осамъ побожны душа у Ноѳвомъ ковчегу. — — — Кодъ 10 пакъ шта бы могао овће болѣга помислити него 10. Божи заповѣди. Ова овде Госпа (дама фигура) мени ѳ ѳданъ поучителный образъ кральице одъ *Сабе*, коя съ края света да бы истину донела, доће къ Соломону а овай краль (фіг.) каже ми да я моме кралю Георгу III. као ѳданъ добаръ солдатъ, треба да служимъ. „Добро“ ре че маіоръ, али зашто си дечака заборавіо“ — „кодъ бубова такоће я мыслимъ нѣшто, алъ се боимъ неће вамъ се допасти“ „Слободно — шта мыслимъ?“ пытао ѳ маіоръ „Я мыслимъ то да никаквогъ горегъ дечака на свету нема одъ овогъ црквеняка, кои ме ѳ овће предъ васъ довео.“ „И то добро, само далѣ?“ рече маіоръ — и солдатъ продужи: „Ове карте мени су такоће календаръ, ербо кадъ я све ове белѣге (ока) сберемъ, то нађемъ 365 управъ толико колик' у години дана, ови пакъ листови т. ѳ. карте, у скупу су 52 управо толико, колико у години нећеля има — у нужди дакле господине я имамъ и библію, и календаръ, кньижице за молитву а притомъ и карте за игранѣ и я нисамъ кривъ ако тай мазговъ црквеняк, кои читавогъ дана надъ њима сѣди и игра ѳданъ магараць ѳсть, да у читавомъ своме животу ни половину невиди у тымъ картама шта я видимъ.

— Ѳданъ Ера даде своме комшіи лонацъ млека, да однесе нѣговомъ сыну, кои ѳ у полю радіо. Али комшіи допадне се млеко и зато га на искапъ попіѳ. Кадія, предъ коимъ ѳ тужба дошла, ніѳ хтео уважити извиненѣ обтуженога, да су муве млеко попиле и рекне: „Зашто ниси муве побіо?“ „А ѳл' то слободно?“ Запита Ера. „Како ніѳ слободно, уби ій, гди ій годъ видишъ“, одговори кадія. У исто магновенѣ пришіѳ Ера кадіи ѳданъ шамаръ, одъ кога умал' што ніѳ у несвесть пао. „Кадія!“ рекне Ера, „на твомъ образу стаяла ѳ ѳдна велика мува, башъ онака иста, као што су быле оне, што су млеко поѳле.

ДОМАЋЕ НОВОСТИ.

Поставлѣни су: Столоначалникъ попеч. правосудія Ђорће Ценићъ за столонач. княж. канцеларіе при иностр. одѣленію; а досадашњи канцелиста княж. канц. Миланъ Стойчевићъ, за експедитора.

— Ове неделѣ у двапутъ быо ѳ изненада якъ и страовитъ ветаръ помещанъ са буиномъ кишомъ. По околнимъ местима было ѳ и града, а особито у Остружницы гди ѳ ударіо и громъ у ѳдну кућу коя изгори.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— *Бразилія.* У Бахіи нашао ѳ некій црнацъ ѳданъ діямантъ, кой ѳ 57. карата тежіо и продао га ѳ за 3.000 франака. Купацъ га прода за 27.000 фран. ѳдномъ Ювелиру, кой га уступи другомъ за 56.000. фран. Садашњій притяжатель тога діямента ише 75.000 фр. за нѣга, а толико и вреди.

— *Берн 23. Юнія.* Юче у три сата уютру одваліо се комадъ брда у Нидериду на десной обали брієнцскогъ ѳзера; и у паданю срушіо ѳ више кућа и велику штету починіо. Одъ людій срећомъ нико ніе погинуо.

Паризъ. Принцъ Луи Наполеонъ издао ѳ год. ѳдну кньигу 1844. у коіой ѳ излагао своѳ мисли, како бы сиротиня могла престати. За удѣйствованѣ ове идеѳ устроѳно ѳ ѳдно друштво, коѳ ће настати, да безпослене руке са обрадованѣмъ пусте землѣ одъ 600.000 дана ораня занимати.

Америка. Ѳданъ одъ найважніи вопроса; у комъ ѳ лежао коренъ светскій ратова, сретно ѳ решенъ. Енглезка и саюзне државе американске споразумеле су се, да признаду и независимость и самосталность државе Никаруге, коя ѳ као што ѳ познато ѳданъ одъ найглавніи ключева пута Исмуса Панаме. Ѳданъ енглезки воѳни паробродъ донео ѳ ову вѣсть у Сент-Жанъ де Никаруги, гди ѳ она съ великомъ свечаности проглашена.

— *Лондонъ.* Нова планета, кою ѳ Г. Хиндъ у Лондону 12. Юнія 1852. год. одкріо, добила ѳ име Мелпомена. Одкровитель ове планете, кои ѳ на ѳдной приватной звездарници Г. Бисопа намештенъ, буде награђенъ за нѣгову вештину одъ стране Енглезке, съ годишњомъ пензіомъ одъ 200 фунти штерл.

Лађа Постумутъ донела ѳ изъ пристаништа Филипа найвећу грудву злата, коѳ ѳ досадъ нађена. Она тежи 28. фунти.

Бечъ. Царъ аустр. наредіо ѳ, да одсада плаћаю поштанске таксе, и сви членови царске фамиліе кои су досада одъ тога были ослобођени. Сва поштанска надлежателства, добила су о царской наредби достаточна упутствія.

Паризъ. Принцъ президентъ бы ће праћанъ у нѣговомъ путованю у Штрасбугъ министромъ споляшњи посова, државнимъ и финансіялнимъ министромъ. Прсиньи, Мопа, и Фортулъ мораю збогъ послова у Паризу остати. —

Много се одъ овогъ путованя очекуѳ. Полузванични листови бунцаю већъ о великимъ гомилама селяка са віюћимъ се баряцима, музикомъ, шаренимъ и стародревнимъ альинама. Но као найвѣроятніе држи се, да ће присуство државногъ поглавара у оной вароши, гди пре неколико година као созаклетникъ уваћенъ, дати историну науку коіомъ ѳ прошао одъ 20 год. у нашой земльи тако иззасланъ, већъ се любопитня наговоръ, кои ће тамо Л. Наполеонъ држати.

— Ѳданъ шећерџія у Паризу, неимаюћи довольно леда за сладоледе учиніо ѳ погодбу съ ѳднимъ трговцемъ да му у три велика вапора донесе леда изъ Шведске, кои ће се вратити до 3. Августа.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 56. У Београду, у Вторникъ 15. Юлій. 1852.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи кући а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Мы дамо чобанину добру напойницу и пођемо далѣ весело. Разговоръ, песме и врева опетъ почну. — Свакій є онда говоріо: „Я се нисамъ нимало плашіо.“ — Чобанинъ нієнасъ преваріо, мы одма доћемо на ћупрію, али то є была само брвина, т. є. єдна узана греда, преко коє смо морали ићи. Ишли смо полако и пипаюћи, брвина се подъ нама увіяла. И ту насъ є прилично стра прошло, тымъ више што є мракъ быо, и незнамо каква є провала изподъ насъ, само чули смо гди хучи вода изподъ насъ, да є єданъ пао сви бы за ньимъ као ждралови попадали. Прешли смо срећно. Землякъ Блихеровъ ишао є предъ нама. — Кадь прећемо реку, угледамо према нама недалеко єдну малу светлость, као жижакъ. Нама се єднако вртило по глави оно, што намъ онай пастиръ рече, да неможе више одъ шесторице преноћити. Зато зауставимо се и почнемо се на ново савѣтовати, шта ћемо радити — єдни су предлагали да юришомъ освоимо оне пастирске колибе, да чобане истерамо на полѣ а ми да спавамо у ньиовимъ постеляма — као свуда тако є и ту было; различне наклоности, давале су различна мнѣкія. Напоследку обштимъ сагласіемъ уговоримо: да напредъ оду четворица па да лупаю на вратима калуђерскимъ, и да кажу да их' нейма више одъ четворице, па кадъ отвори кућу онда да юришимо сви, па кадъ єданпутъ већъ уђемо унутра, онда и да оће неможе насъ изтерати наполѣ.

Тако, буде. Четворица измакну неколико корака предъ нама, а ми смо ћутећи крозъ мракъ полако за ньима ишли. Они почну лупати на вратима, два пса почну лаяти, и како имъ є гласъ страшанъ быо, срећа є велика те су затворени были. Одма на прву лупу яви се съ пенцера онай єремитъ, и запита: ко є? „Мы смо“ одговори єданъ одъ оне четворице — „и ради смо да преноћимо“ „и нежалимо добро платити“ придода другій одъ наше депутаціе, съ коіомъ смо већъ предъ вратима и мы се саєдинили. „А колико васъ има?“ Упита калуђеръ далѣ. — Но како є смешно было кадь на єданпутъ ми сви као єднымъ гласомъ одговоримо: „насъ петорица“ и таква се врева одъ тогъ одговора дигне, да бы рекао да насъ є читава войска. Но дао богъ ніе онай ни чуо, єръ є већъ быо отишао да отвара врата. Кадъ отвори врата, а мы сви навалимо, и почнемо се гурати ко ће пре ући, и тымъ се осигурати, да ће подъ кровомъ ноћити. Добрый калуђеръ стаяо є поредъ врата узъ дуваръ, и светлећи намъ улазакъ са свећомъ, смеяо се и радовао, своимъ млогимъ веселимъ и младимъ гостима. И одма насъ є познао да смо са немачки универзитета. Пусти насъ све у єдну велику собу, гди се єданъ дугачакъ асталъ налазіо, са столицама и клупама около. Мы смо были съ почетка задовольни што смо само подъ кровъ ушли, па макаръ на тврдимъ клупама спавали. Калуђеръ пошлѣ те доће єдна жена, и докъ смо се мы мало одморили, асталъ почне се спремати. Онъ є самъ собомъ настаявао, и за кратко време донесе се лепа вечера. Пржени пилића, неке друге присмоке, печеня, и осимъ тога было є неколико чанака найлепшегъ што на свету може быти меда, беліо се као млеко, а тврдъ да се єдва ножемъ сече, а мирише као да є изъ Мачве. Бутера, сира и млека са скорупомъ было є више нег' што треба — мы се зачудимо обилатости те вечере, и онъ намъ каже ; да є монастиръ Божія кућа, и да Богъ ніе сирома, зато у његовой кући треба да има свашта изобильно.

Како се врућа чорба на асталъ доносе, мы узмемо места око астала, и онако гладни и уморни почнемо сипати и кусати чорбу — кадъ на єданпутъ погледимо, а отацъ калуђеръ у дну софре стао па чита молитву. Мы видимо да смо се осрамотили што смо пре његове молитве почели єсти, и кадь не бы ту срамоту мећ' собомъ на насъ све поделили, могли бы се застидити. Како видимо гди онъ чита молитву, гурнемо єданъ другогъ лактомъ, и устанемо на ноге — али ко да се уздржи одъ смея, чорба се пуши, неки држе пуне кашике, єдни да бы смей сакрили отвараю флаше, тако докъ на єданпутъ прснемо се сви у гласъ смеяти и тимъ молитву свршимо, но разборитый онай човекъ ніе намъ ништа замеріо, само што є у шали рекао: сутра ће те за цело имати кише, кадъ сте се смеяли на молитви. — Тай калуђеръ быо є средовечанъ, весела и пріятна изгледа, онъ є быо одъ оны божій людій, кои посвећени цркви, нису се одрекли света Онъ седне съ нама за вечеру, добро таліянско віно отвори разговоръ, и онъ намъ се чудіо како смо безъ воће смели поћи да прећемо снѣжне брегове Фурку и Гримзлъ, и смеюћи се нашимъ путничкимъ књигама, каже намъ да ћемо мы сутраданъ доћи на онаква места гди ће насъ снегъ и ветаръ тако завеяти, да нећемо знати ни съ коє стране сунце се раћа ни на кою страну залази. — Медъ є быо лепъ, и сада устне су ми сладке одъ њега, и толико смо му повели, да богъ зна єли му што и остало, єръ како нестане у чанку, други се пунъ одма донесе. Млоги, кои нису навикнути на медъ да єду, нису те но-

ћи, никако ни лезали да спаваю. — Мы смо при вечери были врло весели, съ тымъ добрымъ калуђеромъ упустимо се у шалу и смей, нѣму се омили друштво, и онъ се сети света, и посвети неколико часова своґъ усамлѣноґъ пустиньскоґъ покоя, нашемъ ђачкомъ немирномъ животу. Кадъ нестане таліянскоґъ віна предъ нама, устане тай добрый пустиньикъ, и пошто є у цепу напипао ключеве и свећу запаліо, изађе изъ собе.

Нама є свима мило было, єръ смо се лако могли сетити да неће нигди на друго место, него управо у подрумъ. — Тако є и было — єр' за неколико минута, ето га гди иде, и поси смешећи се неколико великій бутеля, на коима непише *„свять свять“* него *„малвазія“* — „Ха повичемо мы сви и почнемо спремати чаше, и онъ разреди бутелѣ по асталу — „ето“ рекне намъ онъ весео „съ тиме васъ частимъ; сваке године готово, пролазе овуда ђаци изъ Минхена, Тибингена Хайделберга и другій места, и то су мои гости коє я найволимъ. Они ме мало развеселе, съ ньима се мало насмеємъ. Ладни и озбильни Енглези, бежећи одъ своє ћуди, и одъ дугоґъ времена, кадъ дођу овде, іоштъ већма наоблаче, ово дивлѣ небо. — Ето пійте; и уживайте вашу младость, и я самъ быо вашій година, и я самъ гди кою годину могъ живота тако провео, и я самъ живіо по великимъ варошима, па сада єво случай или судбина довели су ме међъ ове планине, подъ ове стѣне, да чувамъ да се неугаси ватра у овомъ божіемъ храму.“ Бутелѣ буду отворене, чаше буду наливене, мы гурнемо лактомъ єданъ другоґъ, и нашъ младый помернацъ, у име насъ свію устане. „Да богъ дуго подржи слободу Швайцерске“ почне онъ „и да синови ови слободны брда и стена, неузнаду нигда више, шта є то ярамъ туђегъ господарства; да непознаду нигда ни одъ туђина ни одъ свога, шта є то неограничена воля поедины людій, законъ да буде врховни господаръ, слобода да буде вѣчна кральица; напредакъ и поредакъ и обшта срећа да буде цѣлъ жителя, любавь, веселѣ и слога да буде дружевна свеза. Да остане Швайцерска довека звезда преодница, Европске слободе, као што є и досадъ была.“ Дальи нѣговъ говоръ ніе се могао чути одъ куцаня чаша — на такву здравицу требало є само іоштъ єдно србско: *млогая лѣта*. У србству да нема те кратке песме, сваке године попило бы се манѣ віна баремъ 5. хиляда акова. Што є кодъ Француза ньіова песма Марселѣзъ при битки, за кою се фале да заступа у ратнымъ временима 50. хиляда войника; то є међъ Србима *млогая лѣта* при пићу, певаюћи млогая лѣта, млоги доживи врло кратка лѣта. Друге здравице быле су измешане. Домаћину быле су млоге здравице повтораване, и онъ є на сваку опетъ пуномъ чашомъ одговарао у здравлѣ гостію, и за слогу Швайцераца. У неко доба ноћи свршимо мы нашу вечеру, и одемо да спавамо. Смештимо се сви у три собе, и имали смо постелѣ далеко болѣ него што смо се надали. После те веселе вечере, заспимо сладко, у онымъ собама, и на ономъ месту, гди є Гете путуюћи овуда, кадъ є у Новембрію месецу (чини ми се 1779. год.) преко Фурке прешао, преноћіо.

(Продуженіе.)

КЛАРА.

(Продужено.)

Брда, на коя смо се мы пеняли, врло су красна. До половине висине иде се непрестано крозъ шуме: найпре се показую ораси, после букве съ єлама помешане, затимъ наскоро брезъ, одъ кои сребрношарна стабла дркћуће лишће увенчава; напоследку стѣне Фица. То су стѣне, коє се до облака узвишаваю, и што се ближе къ ньима долази, то се све више и страшніе чине, и яки лавацъ брда сочињаваю, кои се до Саланжа простире, гди се у величественомъ вр'у одъ Варенса свршаваю. Ове су стѣне голе, и водомъ опране; оне су повторенимъ паданѣмъ, одъ кои се случило єдно прошлоґъ столећа, она планинска леђа начиниле, коя су шумомъ и лепимъ пашама обрашћена, но коя нису друго ништа, него гробови човечіи телеса, села и читавы предѣла; они кажу, да се на стрменитомъ вр'у єдно мутно єзеро наоди, о коме се у околини оной разне гатке причаю.

Последнѣ село, крозъ коє се при пењаню изъ Сервоца пролази, зове се Монтъ. Мени є пала у очи опалость, коя є у томъ маломъ месту владала; нисамъ видіо ни обитателя, ни марве. Кодъ єдноґъ извора зауставимъ се. Али недоће ни єданъ, кога бы за узрокъ ове велике пустоши мого запитати. Кадъ бы мого запитати, то бы моє любопитство невесело одкровенѣ учинило; єръ кадъ самъ се првый данъ у Боневилъ возіо, показао ми є кочіашъ тавницу, у кою су сви обитательи оноґъ несрећноґъ села затворени были.

То є єдна жалостна исторія. Ово є село имало, као и сва остала у овой долини свою добру и рђаву страну. Као и у осталимъ производіо є посао и простота нрави поредакъ и неко умерено благостанѣ. Толико колена живили су у тихой усамлѣности, али у слоги и любови. Но на концу рата при повратку у отечество доносили су сасобомъ поедини пороке леньивости и піянства. Они су причали осталима, како се по другимъ местима у цркву неиде и како се попови изсмеяваю; говорили су и то да Савоярде радо вићаю у Паризу, да они у мало година за лаке послове млого новаца заслужую; и тако даду се ньи више натентати, да оставе отечество и текъ после неколико година да се поврате. Они су донели са собомъ новаца, али покрай тога и непознате пороке, срамный безобразлукъ, познаванѣ и потребе невалялства. Іоштъ изъ найпре подкопали су темель презиранѣмъ стары обичая. Развратность никне и завати коренъ, она се разпростре и обвіе се око свію кућа у селу. Неумереность, болесть, бѣда разоравале су као куга дондашнѣ здраве и имућне фамиліе и по истеченію неколико година пропадне цела ова обштина пренебрегаванѣмъ поредка и посла и само іоштъ свезомъ порока скопчана. Они су сочинявали гадни союзъ противъ иманя у комшилуку наодећи по обштина. Они су присвоявали марву, показивали свакояко право на туће добро, потраживали ньиве и землѣ, и дотле су терали, да є стварь дошла до суда, на комъ су свагда чрезъ фалишно сведочанство добивали єръ су се сви на тай конацъ срамномъ заклетвомъ заверили. Али часъ наказанія за ньиова злочинства већъ є єданпутъ куцнуо: отчеви и матере буду бачени у тавницу а ньиова деца, разсеяна, бѣдна створеня, єла су предъ вратима на сокаку просячкій лебъ.

(Продуженіе.)

НЕШТО ИЗЪ АХУКАМУКХАМЕ БОГОСЛОВІЄ МУАМЕДОВЕ.

Разговоръ Евреина Абдіе, са Муамедомъ како є ова земля и светъ створенъ.

Абдія. О Мухамеде истини пророче Божіи, ты си мене са истиномъ Божіомъ упознао, и о млогимъ стварима обавестіо, молимъ те покажи ми како є ова земля створена; коимъ су начиномъ брда и долине постале одъ кадъ є ньинъ почетакъ и како се коє брдо зове?

Муамедъ. Богъ є створіо Адама одъ иловаче то єсть одъ земногъ блата. Земля ова произилази одъ пене, пена одъ бурѣ, буря одъ мора, море одъ таме а тама одъ светлости, светлость одъ слова, слово одъ мнѣнія, а мнѣніе одъ Якинта, Якинтъ одъ заповести да буде! и све постаде. —

Абд. Све є истина што си казао но кажи намъ іоштъ колико є опредѣлено анѣела да люде чуваю?

Муам. Сваки човекъ има при себи два анѣела єдногъ на десной а другогъ на левой страни, онай кои є на десной страни пише добра дѣла коя човекъ чини у своме животу, а онай на левой пише сва зла коя учини.

Абд. А гди они стоє, како и на чему пишу?

Муам. Они седе на плећима. Єзыкъ имъ служи у место перета а плювачка за мастало, срце, пакъ служи имъ за хартію на коіой зла и добра дѣла пишу.

Абд. Доста су речи твоє са истиномъ сходне, али ми и то кажи уєдно какву є стварь сатворіо Богъ после тога?

Муам. Артію и перо.

Абд. Какву артію и какво перо?

Муам. Артію на коіой све написано стои шта є было и шта ће бити на небу и на земльи; а перо изъ найсяйніе светлоће.

Абд. Колико є дугачко то перо?

Муам. Нѣгова є дужина равна путованю за 500 год. а ширина равна осамдесетгодяшнѣмъ путованю, оно има 80 краєва кои све непрестано пишу шта се годь до страшногъ суда догађало буде.

Абд. А артія одъ чега є створена?

Муам. Одъ оногъ зеленогъ и богатогъ Изумудри. Написана паньой слова одъ желчуга, а преплетъ є створенъ одъ благочестія.

Абд. Ты ништа противу истине не говоришъ но продужи твою беседу и кажи ми: зашто є небо назначено небомъ.

Муам. Зато што є оно сатворено изъ дима а димъ є пара коя се подиже изъ мора.

Абд. А одъ чега є небо тако зелено?

Муам. Одъ горе кафе коя є саставлѣна и сатворена изъ изумрудова райскій, а она круглоћомъ своіомъ обузима савъ кругъ земни и подупире своіомъ высиномъ сводове небесне.

Абд. Имали небо врата?

Муам. Има да како и то врата висећа.

Абд. А имаду ли та врата ключеве?

Муам. Имаду, и ти ключеви леже у ризницы Божіой. —

Абд. Одъ чега су начинѣна та врата?

Муам. Врата су створена одъ чистогъ злата, шарке одъ свѣта, а ключеви изъ благочестія.

Абд. Право кажешъ. Али ово небо коє служи за предметъ нашегъ гледаня кадъ подигнемо очи блистаюћима се нѣговима сводовима, изъ чега є сатворено?

Муам. Прво є створено одъ воде зелене, друго одъ воде светле, треће одъ изумрудра, четврто одъ чистогъ злата, пето изъ зеленогъ якинта, шесто изъ облака светлогъ, седмо изъ огнѣне светлоће.

Абд. То є истина. Али шта има више ови седморо небеса?

Муим. Море оживотвораюће.

Абд. А после нѣга?

Муам. Море облачно и мрачно.

Абд. Продужи пореду до последнѣгъ.

Муам. Више овогъ има море воздушно. Надъ овимъ море каменито, после тогъ море тавно, далѣ море утѣшенія; више овогъ налази се луна, а іоштъ више сунце. За овимъ светиломъ име Божіе; више нѣга прошеніе и молитва; надъ ньима ангелъ Гаврилъ; више нѣга высокоблистаюћи и украшенъ пергаментъ напунѣнъ писанѣмъ; надъ ньимъ 70 светли пространства; далѣ іоштъ 70.000 сила пространства; више ови 70.000 гора; надъ ньима 1000 пространства и у свакомъ 70.000 полкова, а у свакомъ полку 100.000 анѣела коя никако непрестаю славити и хвалити Бога овогъ света. Више овогъ су: *Адетъ ламунсихе* т. є. предѣли анѣелскій достоинства. За ньима є застава славе, далѣ разстояніе благодати; разстояніе могућства; а іоштъ више растояніе божества; надъ ньима разстоянія опредѣленія, више ови скамія; надъ овомъ престолъ; а іоштъ више домъ целогъ света у комъ владика целовъ света обитава.

Абд. Ти си намъ све зачудо истолковао, паметно. Кажи ми молимъ те далъ су сунце и месецъ вѣрни или невѣрни?

Муам. Они су вѣрни и послушни заповестима божіимъ.

Абд. Па зашто они неєднако сяю?

Муам. Богъ є ньи у равной сили и сяйности створіо и зато є онда промена дана неизвѣстна была, докле ніе анѣео Гаврилъ близу ови красни светила ударіо єднимъ своимъ криломъ у лице луне и тако є исту затамніо. Писано є и у алкорану: *Ясамъ дао светила дану и ноћи но затаміо светило ноћно а просветліо дана.*

Абд. Кажи ми іоштъ молимъ те колико чинова има међу звездама?

Муам. Три: у првомъ чину наоде се звезде коє су привезане златнима гайтанима; оне висе съ престола. У другомъ су чину оне коє украшаваю небо и терэю ђаволе кои су ради подкрасти се у небесне висине и вникнути у совѣте небесне по алкорану: Мысмо украсили небо блистаюћимъ звездама и противу положили ньи зломишленяма ђаволскимъ. У трећи редъ спадаю планете коє време означаваю и служе за предсказаніе. М. Ж.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— По найновіемъ попису у Француской има свега 35,781.821. душа. — У Енглезкой одъ 1841. до 1851. год. жительство є одъ 18½ миліона на 21. миліонъ порастло. — У Енглезкой брой жителя дуплира се за манѣ одъ сто година, а у Француской треба 150 год.

— Новый владика црногорски, враћаюћи се изъ Русіе, стићиће овы дана у Бечъ, одкле ће после краткогъ задржаваня преко Трієста кренути се за Црну-гору.

— Велике су разлике између населенія Енглезки и Француски. Аустралія коя 3. хиляде миля далеко одъ Енглезке лежи, цвета у свему одъ 20. година. 1830. год. послала є Аустралія у Енглезку 8. хиляда бала вуне у вредности одъ 2. мил. фор. ср. а 1850. год. послала є 200. хил. бала, у вредности одъ 50. мил. Алгиръ Колонія Француска, и са истомъ добромъ земльомъ и само 36. сатій удаљена одъ Француске, дала є те године, само 5. хил. бала у вредности одъ 500 хил. фор.

— У Техерану изашла є на светъ преведена на перзиској єзыкъ исторія Волтерова о Петру великомъ.

— А. — У 51. брою Шумадинке было є стављено у чланку изъ Филипополя одъ 31. Мая, да тамошньи Евреи, были су украли єдно туре, за своє религіозне суєвѣрне обичає, но коє є баяги власть одкрила. — На ту лажь мы поуздано, можемо одговорити, да у ствари, тога ніе ништа было, и да люди кои су после означеногъ дана изъ тога места дошли, ништа о томе незнаду, и да є то само измышљена стварь, кою не само по турской, него у обште по целой Европи износе, да бы тымъ нечовечнымъ начиномъ, свакога огорчавали противу Еврея. То є дакле чиста пакость а не еврейски обичай, што такве гадне лажи на светъ излазе. Ни єдна вера на свету непредписуе да се зла чине. Свака вера вели да се добро чини; па ко бы могао таково што о Евреима помислити, кои верую ону веру, коя є основана на верованю у єдногъ Бога и на десетъ нѣговы заповедій. Но изъ мрзости спрамъ Евреа, то ніе првина да се такве и тыма подобне лажи износе, коє могу само суєвѣрни люди веровати. — (Чланакъ у 51. брою Шум. о томе, изваћенъ є изъ грчки цариградски новина, кога истинитостъ обара се овымъ краткимъ дописомъ, кои дописъ тымъ радіе ставлямо, што су и поменуте грчке новине, ту вѣсть доцніе опроврглe.)

На знанѣ.

Съ овымъ месецомъ престае Шумадинка даљ излазити. Нека се нико томе нечуди. Свакій кньижевный листъ или новине, како овде, тако и на оной страни, и свуда гди Срба има, претрпили су овакву судбину; осимъ Србски новина, коє бы такође досада често престаяле и наново подъ другимъ именомъ васкршавала, да ій правителство неподпомаже. — Магазинъ, Скоротеча, Србски листъ, Вѣстникъ, Просветне новине, Чича срећковъ листъ, Напредакъ, Войвођанка, и млоги други листови, па ево сада и Шумадинка, сви тій листови были су съ одушевленіемъ почети, и одъ публикума съ почетка са одушевленіемъ примљени, али чимъ неколико месеци проће све то оладни. Доброта листа и одушевленіе свакогъ учредника, зависи само одъ броя пренумеранта, што є више пренумеранта, тымъ больи листъ излази. Єдно велико зло за наше новинарство то є, што се кодъ насъ люди на вересію навикли, па ако му се пресечу новине слати, онъ неће ни оно прошло да плати. У целой Европи осимъ Србіе свуда се новине напредъ плаћаю. Кодъ насъ како какве новине почну излазити, одма єданъ другогъ питаю люди кадъ ће престати? — Публикумъ нема повереня спрамъ новинара. — Сбогъ рђавогъ плаћаня Шумадинка бы престала іоштъ о Петрову-дне излазити, али досада уздржала є само та надежда, да ће се моћи у Земуну печатати, гди би маньи трошакъ было, и гди бы се могло пренумеранта умножити, но и та последня надежда сасвимъ є ослабила, и тако ни єданъ листъ само на Србію ограниченъ, неможе безъ велике штете учредника обстати. — Млогима є можда криво што имъ нису новине одъ Петрова-дне безъ напредъ посланы новаца шиляне, я самъ се само зато узтезао то чинити, што млоги сматраю да имъ се то силомъ намеће, и што су млоги кои су се сами пренумерирали, при плаћаню правили та примѣчанія, а одъ кудъ бы я могао знати ко оће, а ко неће. Онима што су платили за ово идуће теченіе неће ни пребієна крайцара пропасти. Свима ће се вратити, одбивши по єданъ цванцикъ за овай месецъ. Съ данашньимъ делижансомъ шалю се натрагъ новци господи пренумерантима свима у окружіе: Ягодинско, Неготинско, Ћуприско, Алексиначко, Чачанско, Пожаревачко, Лозничко и Ужичко, съ другимъ делижансомъ послаће се свима осталимъ окружіима, у Београду такође повратиће се свима до 20. Августа. — У последнѣмъ брою говорићемо више. Шумадинка престала бы одма излазити; али само ради смо да започето путничко писмо довршимо. „Безплатежный практикантъ“ сбогъ своегъ пространогъ предмета неможе се довршити, него бы ће печатанъ у Шумадинчету, али у коіой свезки неможемо извѣстно назначити, почемъ предмети за другу свеску, већъ се у печатньи раде. Я найучтивіе и найискреніе молимъ свакога, да неокриве мене за ово престаянѣ Шумадинке, я самъ чиніо све што є могуће, сво време изванъ канцелариске дужности, было є посвећено овомъ листу, и забавляюћи се са овимъ листомъ, неотице пренебрегао самъ по гди што одъ чега може быти моя будућность зависи, я самъ гледао само читательима да угодимъ. — Я самъ тога мнѣнія: *Кои листъ самъ одъ себе због малоег броя пренумеранта престае, тай листъ неваля, и тай листъ треба да престане, обште мнѣніе нѣговъ е судія, оно му смрть изриче.* — И садъ после оваквогъ мышленя, са ладномъ Ироніомъ подсмевамъ се свима овымъ моимъ непреспаванимъ ноћима, у коима самъ съ одушевленѣмъ за ови шестъ месеци радіо; єрбо видимъ сада, да све што самъ писао, и мисліо да нешто вреди, неваля ништа, невреди ни две паре, єръ да є Шумадинка досадъ валяла, ню небы нѣни читатељи оставили да пропадне. Међу тимъ, я самъ ипакъ тако суетанъ, да радо остаемъ у той обмани, да є у Шумадинки было лѣпихъ стварій. — Шумадинка зато престае што нема до сада више одъ 184. пренумеранта, а нуждно є равніехъ 500. да заклопе само савъ трошакъ што се око нѣ учини.

Броеви Шумадинке одъ овогъ месеца могу се сви за 1. цванцикъ добити.

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 37.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖИВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ДРАГИ.

(Изъ Бранковы песама.)

Петли пою, ето зоре,
Збогомъ драга, я одлазимъ,
Туѣе доле туѣе горе
Валя мени да полазимъ,
Та за лето за читаво
Одо злато, остай здраво!

„О мани се туѣа света,
Кодъ куѣе є веруй болѣ,
Ман' се драги пута клета,
Ман' се зноя и неволѣ,
Ох' кадъ сунце летно плане
Оѣе юнакъ да сустане.“

Горомъ ладни ветри пире,
Па зноияво ладе чело,
Изъ камена вода вире,
Ладна вода крепи тело,
А кадъ легнемъ густе гране
Одъ сунчане яре бране.

„Но кадъ виаръ страшно дуне,
Небомъ тресну плаи громи,
Кадъ изъ неба киша груне,
Врело надме, мостъ поломи,
Нигде стана, вода свуда,
Кудъ ћешъ онда драги куда?“

Нека плюска, нека воде,
Нека грома и ветрине,
Гора има красне згоде,
Има стене и пећине,
Ту ћу, мила, да се скріємъ,
Па олуи да се смиемъ.

„Ал' текъ што ти нога крочи
Да униће у пећину,
Ал' на сусретъ зверъ ти скочи,
Гладна зверка на те зину,
Немой драги немой иѣи,
Лоша коб те може стиѣи.“

Проѣи ме се тако т' Бога,
Сунце моє, душо мила,
Докъ є мене мача мога,
Младе крвце докъ по жила,
У пак'о би юнакъ сиш'о
Па весео ванъ изиш'о.

„Но кадъ проѣе летни пламенъ,
Мразъ кадъ землю стегне люти,
Пуца дрво, пуца каменъ,
Кадъ западну пусти пути,
Када страшни нагну смети,
Чимъ ћешъ њима одолети?“

Докъ є срца веселога,
Докъ є зеке виловита,
Докъ є Бога силенога
Што се громомъ амо ита,
Залуду се смете сили,
Кадъ ће Боже да закрили.

„Дакле иде сунце моє,
Оѣе дакле да се скріе,
Гледни драги злато своє
Гледни срце како біе,
О моме могу ми т' отети,
Я ћу дане своє клети.“

Красни мома има доста,
К'о ти нигде и никада,
Кодъ тебе ми срце оста,
За то с' проѣи свега яда,
Збогомъ драга, руку на,
Верна буди ка'но я.

Оде лето и омара,
Лишће жути, пада магла,
Северъ душе, листъ обара,
Већъ и зима силно нагла.

Ал' и зима оде люта,
Смею с' доли и планине,
А нашъ путникъ іоште лута
Тамо амо по туѣине.

„Ой стазице кадъ ћешъ витка
Да се дома мени винешъ,
Ой сунашце мога житка
Кадъ ћешъ опетъ да ми синешъ!“

Тако путникъ тужи, поє,
Па горицомъ далѣ ити,
Ал' край пута двори стоє
Двори єдни пиносити.

Ити путникъ, нуто среће!
Већъ да прође поредъ двора,
Кадъ ал' озго красно цвеће
Сави с' њга са прозора.

Диже главу онъ високо
Па девойче спази тамо,
Дивно чедо милооко
Проговара: „„Оди амо.““

"Секо, селе, дивна ли си,
Око твоє красно ли є,
Ал' за мене душо ниси,
Кадъ за другомъ срце біе.

Ево сада годиница
Одъ како му не гламъ лица,
И нойца се веће спрема,
Њга іоште овде нема,

Низа лице ронимъ сузе, —
Да л' га Боже себи узе?
Да ли њга жеца люта
Средъ врелога згуби пута?

Еда ли га валовита
Бурна вода де занела?
Еда ли є громовита
Удрила га дегодъ стрела?

Да ли су ми де сметови
Драго мое завеяли?
Да ли су му де зверови
Младо тело покидали?

Бело грло што но грли,
Бело лице штоно люби,
Све су можда све потрли
А са свои страшни зуби.

Али можда здравъ онъ ода,
Можда другу сада вода,
Сузе мое тешке сузе
Драги другу можда узе!

Сузе мое, вели яде,
Другу грли драги саде,
Другу стиска онъ на груди,
А я сама сама туди!

У средъ мора гле врлетакъ,
Онде самцитъ єданъ цветакъ,
Наоколо морске пене,
Нема друга, па онъ вене.

Тако и я друга свога
Немамъ овде миленога,
Тако и я тужимъ, венемъ,
Па да за векъ скоро тренемъ.

Ал' каки се пра то диже,
Каки коньикъ предъ дворъ стиже?
С' коня сяа — шкрипе врата —
Помоз' Боже, ето злата!

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Сутра данъ како се пробудимо, трчали смо одма на пенцеръ, да видимо какво є време на полю. Но како є кои погледао крозъ пенцеръ онъ се лупао у прси, па бежао опетъ у врућу постелю, єрбо наполю ладна киша плюскомъ є падала. — Кадъ буде готовъ доручакъ, єданъ по єданъ сађемо у ону велику собу гди смо прошлогъ дана вечерали. Кадъ тамо онай дугачакъ асталъ опетъ беше поставлѣнъ и спремлѣнъ. Све што є нуждно за швайцерски доручакъ, было є на асталу. Свакій седне за прву столицу кою є празну нашао. Опетъ съ нама седне калуђеръ, само што ніе никакву молитву читао. Онъ є радо говоріо, и мисмо га радо слушали, онъ є фаліо Швайцерску, нѣне по здравомъ разуму основане уредбе, нѣне природне обичае, мы смо му преко залогая у кратко све одобравали.

Найпосле каже намъ да се мы несмемо кренути у брегове далѣ, по таквомъ рђавомъ времену, ако нежелимо у снегу погушити се. По томъ приповедіо намъ є млоге несрећне случаеве, кои су се путницыма догодили. — Докъ є онъ то приповедао мы смо мазали велике кришке леба медомъ и бутеромъ, делили изпржену кайгану одъ яя, и мало по мало доливали у чаше віна. Ми при доручку заборавимо какво є време наполю, и звека чаша и лупа вилюшака и ножева о таньире, одговарали су и пркосили нѣномъ плюску наполю. „Е па добро“ одговоримо му — „а ми ћемо овде седити докъ се годъ неизведри, и докъ небуде лепо време„ — и остали бы заиста єрбо намъ се допадало єсти па спавати — „а шта ћу я радити“ придусретне насъ човеколюбивый капуцинеръ — „ако данасъ или ноћасъ доће іоштъ єдна гомила путника, кои су озебли и уморни — гди ће они ноћити, а у овомъ месецу нема дана кадъ по неколико њи недоће.“ - Мы слегнемо раменима, и продужимо нашъ доручакъ. Єрбо за насъ бриге, іоште нису важне ствари. Штуденти обично на путу, знаду да ће сладко ручати, вечерати и спавати, али гди, и како, то имъ ніе стало; о томе путникъ у Европи, само онда нека се брине када нема новаца у цепу.

Текъ што мы почнемо око астала зевати и дремати, а на врата лупише неколико путника, кои су по срећи имали три воће, међ' коима быле су и две жене, и сви ишли су истымъ путемъ преко брда; водили су уза се іоште два магарета, на коима су оне две даме яшиле, гди є путъ сгоданъ. — Нама буде мило, а тако исто и њима, єръ сваке незгоде и опасности манѣ су, кадъ се у друштву подносе, и што се на више друштва поделі, тымъ се већма губе; исто тако и жалость каква кадъ се разпростире на млого душа лакша є, и отудъ долази, те люди неплачу и нежале кадъ имъ умре владатель, єрбо та жалость подѣлѣна є на све миліоне поданика, и тако колико є велика, опетъ нико одъ поданика и неуздане. Радость и веселѣ другчіе є. Веселѣ што є на више особа разпростртo тимъ є веће.

Они седну и почну єсти, а ми уговоримо съ воћама, и обвежемо ій добромъ платомъ, да и нама свуда уз' путъ буду на руци. — Како они буду готови, мы се опростимо съ нашимъ добримъ домаћиномъ, и можемо се поФалити да за такавъ лепъ дочекъ, врло намъ є малый рачунъ начиніо. Онъ насъ изпрати — и пенюћи се на брдо, мы смо му хиляду пута сбогомъ остай рекли. — На брегу Берн-

харду има такође єданъ монастиръ, и три калуђера, гди дочекую путнике, али приповедаю да су одвећъ чудновати, питаю путнике єсу ли добри католици, и тымъ подобна, а овай добрый човекъ безъ икакве изповѣсти, приміо насъ є лепо, и прва му є речь была: „Ил' ће те таліянскогъ или францускогъ віна?“ а нѣму ніє ништа стало, што међу насъ близу 20. ни єданъ єдиный ніє католикъ было.

Одъ Реалпа ишли смо опетъ узъ реку Раисъ; коя є опетъ низбрдо као сниже Андермата скакала, само што є туда была мала, и ніе онакво шуштанѣ правила. Кадъ смо пошли уз' брдо, време є лепо было, и видли смо да су брегови само завили магломъ своє вр'ове. — Но нисмо ни по сата ишли уз' брдо, и дођемо на лапавицу т. є. гди є ишла киша и снегъ, мало далѣ уз' брдо дођемо на само веявицу т. є. гди є самъ юговъ снегъ падао. Што смо далѣ уз' брдо ишли, све смо већій снегъ налазили. Съ почетка кадъ смо први путъ на снегъ у ово летнѣ доба стали, подигнемо сви веселу вику, и почнемо се грудати, и отискивали смо низ' брдо груде, коє котрљаюћи се правиле су се велике, и тако свальивале су се у корито Райса. Но то неуздрає дуго, єр' дођемо на велике снегове и сметове, гди є гди гди ртина до пояса была — корито реке Раиса ніе се могло више видити, снегови су га сасвимъ затрпали. Мы скопчамо чврсто наше альине на прсима, уредимо се све єданъ за другимъ као ждралови, ћутали смо; єданъ воћа ишао є на предъ, други у среди а трећи острагу, кои су се често довикивали, и тиме онай кривудаюћи се редъ по снегу на брже корачанѣ опоминяли. Снегъ є тако нагло у очи намъ ишао, да нисмо ништа друго могли видити, него оногъ кои є предъ нама ишао.

(Продуженіе.)

КЛАРА.

(Продужено.)

Монбланъ изгледао є модрикасто, са западне стране пиріо є ладанъ ветаръ. Мени падоше на паметъ предсказиваня воћина, али да бы се Класикеру енглезу смеяти могао, кои є хтео изъ єдногъ уображеногъ зла утећи, па є пао у друго веће. Милордъ и нѣгова ћерка путовали су енглезки т. є. ћутећи. Воћа є држао мазгу Кларину за узду. На єданпутъ застане онъ да іой нешто каже, а она се поплаши.

Я морамъ овде примѣтити, да воће на овомъ месту показую путницима єданъ каменъ жућкасте боє, кой се у приличной висини на зиду Фица видити може. Ово место називаю они „човекомъ Фица, єръ потврћаваю, да има собственый крой тела и жуте чакшире.

Ову паметодостойность показао є воћа младой господични съ пртомъ; но да бы ю на човека внимательнымъ учиніо, показао іой є жуте чакшире. Ова речь была є за енглезке уши тугальива и непристойна; зато се показао на нѣномъ ліцу изражай девоячкогъ стида и на ліцу Милорда найсмешнія лютина.

— Ено горе, тамо лево! повторавао є воћа; видите жуте чакшире.

— Воћо! я ти забрањоємъ да ову речь изговарашъ.

— Али заръ невидите? Пазите добро на край мога штапа.... жуте чакшире.

Овде се удвои стидъ младе енглезкинѣ а Милордъ доће изванъ себе одъ лютине.

— Ты си непристоянъ човекъ; я самъ ти казао, да ову речь неизговарашъ! я ти плаћамъ и зато треба да си ми покоранъ. Къ нѣговой ћерки: Кларо, потерай мало болѣ мазгу!

Караванъ продужи опетъ свой путъ. Воћа, као простъ ловацъ, кой ніе познатъ было са нравима и обичаима тако званогъ помодарногъ света, нашао се у чуду и ніе могао доста паметанъ быти, да разтолкуе, шта значе речи овы Енглеза. Нѣму є найглавнія ствары была, да прими свою плату, зато остави своє заповеднике при нѣіовой памети, па извади изъ џепа своє чибуче, мете га у уста и почне ватру кресати.

Клара Милорду: — О! како смрди. Та вальда овай неће пушити.

Милордъ Клари: — Я нисамъ іоштъ видіо овако суровогъ човека. Къ воћи: — Воћо! ты несмешъ пушити, єръ се моя кћи плаши тогъ мириса.

— То ніе никаквый мирисъ, него добаръ дуванъ, са свимъ добаръ.

— Ты несмешъ пушити.

— Е добро, я ћу ићи острагъ, мазга иде добро можете се слободно на ню ослонити.

— Клара. — О!... немой оставляти мазгу.

Милордъ: — Неоставляй!... Ехе! я ти забрањоємъ пушити, єръ ако пушишъ, недобієшъ ништа.

— Добро, кадъ тако мора быти... Болѣ є дакле, да тера човекъ говеда на ваџаръ, рекне воћа и завуче своє чибуче опетъ у џепъ. Дакле напредъ, продужи онъ; време се мути, мы се морамо побринути, да прећемо што скоріе преко снежны поля.

Заиста се было изнова покрило небо са облацима. Све висине около быле су магломъ умотане и ячій ветаръ почео є већъ бацати снежны пра изъ зачкольина у висину. Было є већъ три сата одъ како смо пошли, али Кол-дантернъ іоштъ се чиніо да є подалеко. Чимъ смо на подножіе Фискій стѣна наступили и последныій знакъ природногъ живота иза насъ оставили, изгуби се испредъ наши очію првимъ обртаємъ сервоцка долина. Позорје се сасвимъ променуло: лево стрмените стѣне, десно ледене горе и голе планине.

Милордъ Клари: — Мене є стра, да овай звеканъ непознае правый путъ.

— И мени, одговори му Клара уплашено.

Милордъ. Воћо, ты насъ водишъ рђавимъ путемъ.

— Овде! я мислимъ іоштъ ніе време да се тужите, топрвъ ћете видити. Напредъ дакле, напредъ.

— Клара Милорду: — Я се боимъ отацъ.

— Напредъ, напредъ, нисте хтели іуче да ме слушате; садъ валя гледати, како ћемо одъ овогъ сіясета утећи. —

(Продуженіе.)

ВЕЛИКА ПУСТАРА У СѢВЕРНОЙ АМЕРИКИ.

У предѣлима западне Америке (међу коима брои се; источно место реке Мисисипи са свои 18.000 квадратны миля, земля Мисури до камениты гора и право западно приморіе американско) простире се съ оне стране Мисисипи єдна грдна дужъ и необдѣлане землѣ, гди се никако неналазе людске колебе докле годъ може око човечіе до-

гледати. Ова огромна земля састои се изъ широки, травомъ обрашћены равница, посеяна на некимъ местима шумама, луговима и поединимъ дрвећемъ, и наводнява се таласима црвене реке, канадски и аркасански вода, и мложиномъ други маньи речица. На овимъ плодоноснимъ и зеленимъ пустарама живе дивльи коньи, и биволи у гомилама, ков млого пута превазилазе брой одъ 20 и 30.000. Тамо є неизмеримый просторъ лова разны западноамерикански колена. Тамо путую Осаги, Креки и Делеварски индіянци, кои се међу собомъ союжаваю и раздваяваю и о удалћнимъ населћніяма европеяца ни понятія немаю. Ближе каменити планина обитаваю Павни и Команхи, дивля независима колена, срећна у ньіовой необузданой слободи, Номади овы западны краєва. Ови предћля, гди се међу небомъ и земльомъ миліони убіяти могу, биваю често позориште борбе тій дивльи народа. Но у овомъ неизмеримомъ пространству ни єдно колено нема постояногъ пребивалишта. Само лаке колебе праве у пролазку, одъ зверски кожа и дрвећа, изъ кои нападаю на чопоре бивола, кои су имъ найпріятніе и найслађе єло. Ове лако направлћне колебе нападаю друга дивля колена, коя у пролазку случайно на ньи наиђу. Онда се започне страшна сурова борба, коя се текъ онда свршуе, кадъ єдна партая буде сасвимъ потучена. Побелћне кости, пола иструнути лешеви, у мрачне зачкольине стћна бачени, крвлю напоєна земля, коя се дуго време црвени, показуе усамлћно место битке, гди тако лако човечія нога неступа.

Найвеће колено, ков у овой пустоши живи, єсу Осаги. Люди овогъ индіянскогъ поколеня одевени су просто, но изгледаю сасвимъ войнички. Они немаре за лепе альине и украшенія, єръ то држе да ніе мужевима свойствено. Цело ньіово одело састои се изъ широки огртача, кожни ройта, ков чакъ преко колена висе, а обуће кожне. Иду гологлави, косу шишаю сасвимъ, само оставляю перчинъ, кои имъ чакъ преко леђа виси. Тела су здрава и яка, широки прсію, и држаня мушкогъ, скоро се може рећи благородногъ, ков ньіова ношня при голимъ прсима и рукама іоштъ больма увеличаваю. Овако накићенъ Осагъ опоминћ насъ неотице на стародревне кипове. Начинъ ньіовогъ живота сасвимъ є простъ, єръ сва ньіова тежня иде на то, да остала колена у юнаштву надмаше, колено Крека иде млого разкошніе одевено, ту се могу видити альине одъ найразличитіе боя, имаю широке сяйне поясе, зелене или црвене ройте и шарене подвезе. Колебе овога колена украшене су изнутра са свачимъ, што разкошъ у овимъ предћлима производи.

СТРАНЕ НОВОСТИ.

Бечъ. Царъ аустрійски поклониo є 3000 да се поделе међу бегунцима, кои су изъ Босне утекли а 3000 погорелцима у Сараєву.

— Неки доктори препоручую єденъ киселогъ воћа, као: краставаца, вишаня и т. д. као найболћ средство противъ болести, ков су одъ врућине проистекле. Мало намъ є врућине, него оће іоштъ и животъ да намъ закиселе.

Лондонъ. Вѣсти изъ Дублина являю, да су католици у Корку протестантске цркве нападали. Одма є одређенъ єданъ полкъ солдатій, да маршира къ Западу.

Трапезунтъ. Као у Тесалонику, было и овде надтицай између разны паробродарски дружтва у смотреню путне линіе између Цариграда и Трапезунта, и до тога су напоследку дошли, да су путнике найпре по 20 гроша возили, па после бадава; но посредствованћмъ єдногъ безпристрастногъ мужа довели су цену у равновћсіе, и докле ће опетъ ово траяти, то самъ Богъ зна. —

Цариградъ. Султанъ є поклоніо бурмутицу съ діямантима украшену началнику самскогъ гарнизона Г, Темистоклеу Вурнелу, кои є побіо чету морски разбойника подъ управомъ чувеногъ Негрома.

Француска. Француско правителство настои съ великомъ ревности, да са странимъ силама заключи трактате противъ књижевне краће. Таковый єданъ трактатъ већъ є заключила са шпаніомъ, а єданъ ће опетъ и са Аустріомъ подписати. Договори и заключеня таковы уговора чине се и са разнимъ државама Германіе, съ Холандіомъ, Цариградомъ и Васинктономъ.

Паризъ. Генералъ Водрай наименованъ є одъ президента за настойника свію палата, ков су овомъ последнћмъ на уживаню уступлћне. Плате годишнћ имаће60.000 франака.

Лондонъ. По рачуну новина „Таимса“ избрани су досада: 53. либералноконсервативны, 237 либералны и 168 министеріялны членора парламента.

Варшава. Колера се и овде появила, али ніе тако яка као што су се надали. У шпиталю налазе се 9. болестника одъ колере, а 3. у чифутскомъ шпиталю. Ове болестнике посћтіо є Князъ Губернаторъ, кои томъ приликомъ благоволіо промотрити, єсули све поправке за болестнике одъ колере спремлћне.

Паризъ. Г. Персиньи, садашньій министеръ у Француской, приповедао є скоро, кадъ є 1836. год. было само простый учредникъ новина, ніе могао противстати искушеню, да отвори єданъ златанъ ора, кой се на Булевараду за 2 суа продаe. Листъ артіе, кой є у нћму нашао учиніо му се врло чудноватъ. Наравно ніе читао, да ће постати краль, него само слћдующе: „Ко овай ора отвори, быће пре или после министеръ. Овако се изражавало то тайнепуно пророчиште пре шестнайстъ година, и пре шестъ месеци постао є Персиньи министеръ.

— Француско правителство намерава да одреди награду ономе, кой ће изнаћи лекъ противъ уеда бесногъ пса, єръ су миоги люди, беснимъ псомъ уєдени, грозну смрть претрпили.

— У Енглеской оће да наместе неке мале судове съ водомъ за жедне псе, кои сокакомъ иду, као што тай обичай постои већъ у Италію и на другимъ местима.

— Появила се нека болестъ грожђа у западной Француской.

ТЕЧАЙ НОВАЦА У БЕЧУ.

Дукати	25
Сребро	18¾

У Кньигопечатньи Княжества Србіе.

№ 58. Последня Шумадинка. 1832.

ШУМАДИНКА,

ЛИСТЪ ЗА

КЊИЖЕВНОСТЬ, ЗАБАВУ И НОВОСТИ.

Учредникъ и издаватель Любомиръ П. Ненадовићъ.

Овай листъ излази Вторникомъ и Петкомъ. Цена му є годишня безъ завитка 14. цв. а полгод. 7 цв. — са завиткомъ по' цв. на по' год скуплѣ. Ко жели у Београду да му се носи куѣи а не у дућанъ или у канцеларію по' цв. на пола год.

ПОСЛЕДНЯ ПЕСМА.

Поноћъ проће мени се недрема,
Душа моя у сну мира нема;
Све є за ме было па већъ прошло,
Све у пропасть очло.
Мысао людска кадъ є узвишена,
Найвећма є онда уништена,
Єрбо види ништавило своє,
Одъ различне боє.
Животъ овде, то є само сенька,
Коя далѣ и далѣ све бега,
Съ другогъ света кою свећа краси,
Докъ се неугаси.
Радость, то є образъ оногъ светца,
Съ коимъ само задоволѣ с' деца;
По кад' када она само доће,
Тек' да време проће.
Слава, и то млого траже люди,
За ньомъ млоги безъ неволѣ блуди,
А она є измишлѣна шара
Што найвећма вара.
Новацъ — то є робство пожелѣно,
Само людма судбомъ наменѣно —
То є само єданъ металъ жутый
Кога цене люди.
Та и любавь, ништа друго ніе,
Нег' тренутакъ гди намъ сунце гріе.
Све є ништа, све є магла пуста,
Па и женска уста.
Желя овогъ чудногъ нашегъ света,
Коя животъ уживати смета,
То є што насъ крозъ савъ животъ води
Да себы угоди.
Жалость, бѣде, несреће и туге,
Болесть, бриге, колере и куге,
То су гости што се кадъ кадъ сврате,
Да намъ животъ скрате.

— — — — —

О човече, я ти судбу видимъ,
Ћути само, негорди се ни с' чимъ.
Нерадуй се животу ни новцу
Ни пуноме лонцу.
У веселю и при віна чаши,
Будъ умеренъ и ништа с' небаши.
Мысли свагда да си гостъ на земльи,
Па с' онда весели.
Ако любишъ, и ако си веранъ,
Немой рећи с' тиме ди си срећанъ,
Два минута выше ти нетреба,
Па да паднешъ с' неба.
Нитъ што фали нити што годъ куди,
Одушевлѣнъ ни зашто небуди —
У свему є ништа сакривено,
И ньимъ разорено.
Црвь у прау, и царъ на престолу,
За єднаку створени су ролу:
„Да постану, траю и престану“ —
Ништа да остану.

— — — — —

Ил' живіо несрећный човече,
Сто година или єдно вече;
Кадъ погледашъ твоє станѣ бедно
Башъ ти є све єдно.
Зато сбогомъ я ћу да почивамъ,
И безпосленъ само да унивамъ,
Да причекамъ іошть до кои данакъ
Тай превѣчный санакъ.

ПУТНИЧКА ПИСМА

(Продужено.)

Тако смо брзо ишли, да смо се свакій поредъ све зиме и снега, морали озноили; зато смо брзо морали ићи, што су се наше воће бояле, да се сметови снега, кои су више насъ, съ брега неотисну, и да насъ са собомъ неодвуку у безданъ. Морали смо узправо уз'брдо ићи, єрбо воће знаду, кадъ се попречке брдомъ иде, да се често отисне сва она пртина, и ко се на ньой стрефи, за тога нема спасенія, єрбо доле нема се гди зауставити. После два сата таквогъ хода, воћа предъ нама узвикне веселимъ гласомъ, мы погледамо и видимо предъ нама на брегу єданъ великій дрвенъ крстъ, кои є означавао връ брега Фурке, и границу измећу Кантона Ури и Валиса, и гди є висина брега прешла 7800 стопа, и гди као што намъ воће кажу редко кадъ копни снегъ. Ту станемо мало да се одморимо, али онай лепый изгледъ коме смо се надали, было є облакомъ и снегомъ осућенъ, єръ писмо ни десетъ корака могли предъ собомъ видити. — — —

Ни смо се могли дуго одмарати, єръ бояли смо се да онако угреяни неозебемо. — Одатле ишли смо далѣ низъ брдо, и као што є са пенянѣмъ на брдо было све

већій снегъ и зима, тако примѣчавала се са силазењмъ готово при свакомъ кораку блажіа и сносніа зима, и после краткогъ хода, дошли смо већъ были, гди се земля одъ снега прошарала. — Заустављмо се и поседамо на влажну рудину, према єдномъ врло високомъ водопаду, кои є съ єдногъ леденогъ брега опетъ доле у ледъ и снегъ падао, то є оно чувено место штоно зову Роне-глечеръ, и сбогъ чега гомиле путника усуде се преко они снежни Алпа. Ту може човекъ видити снегъ одъ више фарби. Ту самъ видіо вѣчный снегъ и ледъ, ту є као неко брдо, сплазао се снегъ у долину и притискао корито реке Роне, коя изподъ тога снега тече, и коя управо одатле могло бы се рећи да извире. — — —

Као што насъ є съ оне стране река Раисъ узъ брдо водила, тако са ове друг ес тране река Рона низъ брдо показивала намъ є путъ. — На дну єдне мале долине беше єдна гостилница, гди се ми сви заустависмо, и у врућой соби почнемо се одгревати и сушити, докъ намъ се међу тимъ ручакъ спремао. Было насъ є млого, читава кућа была є пуна. Свакій є найпре наручіо шта є желіо єсти. Єла млого ніе на изборъ было, єръ є сиромашна гостилница; но ипакъ было є єдно чудновато єло. Ко є годъ одъ насъ запитао келнера: шта има за єло — свакомъ измећъ іоштъ два три єла споменуо є да има и говећій очію (Ochsenaugen), и свакогъ кои є наручіо то єло, питао га є колико воловски очію жели? єдни кажу: мени шестъ, други десетъ, трећи іоштъ више, єрбо сваки є мысліо колико очію толико є залогая, и кадъ оде да намъ готови те говеће очи, почнемо мы рачунати колико є кои наручіо и нађемо да бы му требало више одъ 60 волова заклати да подмири своє госте са очима. Ни смо дали ни єдномъ да пита како ће то быти, него чекали смо да видимо, найпосле мислили смо да смо дошли у неку волшебну гостилницу, или да у овомъ ладномъ предѣлу живимъ воловима ваде очи па имъ опетъ израсту, као што се прича да є єданъ секо свињама уши и репове па єо. Но та загонетка одгонетне се, кадъ домаћинъ уђе и донесе на таньиру предъ єднога десетъ на масти пригани али неразмућены яя, — „Ни самъ я то наручіо, то є за некогъ другогъ, я самъ наручіо десетъ воловски очію.“ рекне онай и одмакне таньиръ съ яима, коя су са своимъ около прженымъ беланцетомъ изгледала управо као воловске очи. — Домаћинъ онда ту самъ каже да у томъ краю яя тако сготовлѣна, незове нико другчіе него воловске очи. — Нама буде и то єло по вольи, и место говећій очію наручамо се поредъ гди кои іоште єла кокошиньи яя.

Пошто смо се два сата ту бавили, греали и одмарали, кренемо се далѣ на путъ, іоштъ уз' горе брдо, и по горемъ снегу и ветру — на брегъ Гримзелъ, гди смо наумили преноћити, єръ є тамо на томъ брегу пространа и добра гостилница — и опетъ безъ свакогъ затезаня поврвимо насъ 30. са овимъ дугачкимъ алпискимъ штаповима, негледећи ништа што намъ снегъ непрестано у очи сипа, воће су быле веселе, и певали су сви троица колико ій грло доноси, а и мы смо по кадъ кадъ и то доста силома по гди кою ћачку песницу одпѣвали, коє су насъ у овимъ стенама на лепый Хайделбергъ и нѣгове найпре опоменуле — ишли смо непрестано уз' брдо, и често разгртали смо снегъ и тражили и налазили румене алписке руже. Ни смо се дуго уз' брдо пели па смо онда около брда попречке ишли, и то све по великомъ снегу, и туда є было найопасній путь, єръ смо морали єдно сто корака поредъ такве провале ићи, гди кадъ бы се отисли не бы насъ могле ни мечке наћи, но срећомъ нисмо могли сву ту провалу одъ облака видити. Тай одцекъ лежао є съ леве стране, и было є дубокъ чакъ до такозваногъ *мртвогъ взера*, кадъ наступимо туда изнадъ тога взера, све се утиша, найвећа озбильность обвлада обично лакомисленымъ и небрежльивимъ ћачкимъ корацима; мы престанемо єданъ дуугогъ учити гди треба да стане, и како да се држи, него є сваки ћутао па полако корачао, и найпре пробао, ели тврдо и стално место онде гди стае, съ десне стране надвила се на насъ єдна висока стена, и по ньой могло се судити каква опасность изподъ насъ зія на наше младе године. —

— Мртво взеро зове се зато што ништа неможе у нѣму да живи, а друго съ тога што има млого мртвы тѣлеса у нѣму, єръ гди годъ кога мртва путника нађу оны га баце у то мало взеро, у коме млого година остане, и сбогъ зиме неможе да изтрули, тако да после три, четири и више година сродници кадъ мртваца нађу, познаду га іоште — ту є было найвећій връ Гримзла, и то є было найвећій брегъ гди самъ до сада было, та є висина износила преко 8400 стопа. Одатле окренемо на ниже, куда є путъ лепши и мало закопанъ было, ми смо задовольни были да смо нашли путъ и да више неможемо заврляти, тай є путъ ишао на другу страну а не одъ кудъ смо ми дошли. Мы смо ишли окомце низъ брдо, блато, киша, вода, снегъ, све се умешало на томъ путу, били смо мокри крозъ све альине, на млоги мести газили смо до више колена воду помешану са іоговимъ снегомъ. Приближимо се єдной малой долини, и на єданъ путъ заори се весео узкликъ: Меана! меана! — — Ни Колумбъ се ніе могао већма обрадовати, кадъ є по мору своє велико име, нови светъ — тражіо; па кадъ га є нашао. — — Мы стрчимо брзо доле, нађемо гостилницу велику и у ньойзи више путника него што є насъ было. Како дођемо, поделе насъ све по двоицу у собу, и пре свега, поскидали смо све наше мокре альине, и добили смо свакій одъ фланера кошулю и панталоне, после морали смо лећи у креветъ, за тимъ дође предъ свакогъ по єдна велика чаша врућегъ црногъ сладкогъ віна. После те чаше віна сваки се было угрео. Све наше альине однесу да суше. Тако смо лежали и єданъ другогъ изъ собе у собу довикивали до предъ вече; и текъ онда у врућимъ собама, смеяли смо се єданъ другомъ како є кои путемъ падао. Око седамъ сатій зовну насъ на вечеру, и скупимо се сви у великомъ салону, гди є асталъ за 80. душа было поставлѣнъ. Сви смо се зачудили, да у оваквой пустиньи, у оваквомъ леду и снегу, и на оваквомъ високомъ брегу, нађемо тако уредно и лепо намештенъ асталъ — посуће было є сво сребрно, и савъ намештай было є у своимъ реду. Осимъ насъ ћака и осимъ оны што є съ нама дошло, затекли смо іоште єдно 20. путника, кои су съ друге стране дошли, и кои су одъ неколико дана чекали да престане снегъ и да се изведри, да гледе околне брегове, єрбо кажу да є врло лепъ изгледъ одатле, и люди изъ гостіонице обрићу имъ све одъ сутра до сутра да ће се разведрити, и тако млоги остану по десетъ дана. Осимъ они што смо нашли, мы сви остали были смо у єднаке фланерске альине обучени, и поредъ свега лепогъ кроя и финогъ фланера, изгледали смо опетъ као апсеници. Наше друштво увати дольни край астала, и по-

седамо сви єданъ до другога, или єданъ према другомь — Єла се понесу, и свако є было изабрано, и свако є могло у найболѣмъ берлинскомъ трактеру читавъ ручакъ зачинити. Асталъ са врха до дна био є окићенъ, али не алпискимъ ружама, него бутеляма француског вина, по средини пакъ шампани стаяли су у резерви. Укратко, све што бы се могло у првой гостилници єдне велике варошши наћи, тога є и ту было.

Наша є вечера дуго траяла. Прве бутелѣ попію се у разговору. Друге начну се са громовитимъ ћачкимъ певанѣмъ; сви гости осимъ насъ отишли су већъ да спаваю, ми пакъ пратили смо ноћь куцанѣмъ чаша, и веселимъ ћачкимъ песмама, и нико не бы рекао да смо на врх Гримзела, него да смо у каквой Кнайпи у Хайделбергу. Чакъ после поноћи разиђемо се, и идући у наше собе млоге смо путнике лармомъ избудили. Ми одма поспимо, а они поустаю псуюћи и лютећи се.

Сутра данъ пошто смо доручковали, пооблачимо наше суве и очишћене альине, и пођемо далѣ чудећи се тако лепомъ дочеку и тако маломъ и євтиномъ рачуну; єрбо за све осимъ віна, ніе свакій више платіо до по 5 франака (2. фор. ср.) — Брзо смо дошли на изворъ реке Аара, и после ишли смо све поредъ њега низъ брдо. Путъ є на ниже приличанъ, а предѣли были су врло лепи, дивльи и ужасни. Рѣка Ааръ тако є падала съ камена на каменъ, да и сама река Раисъ неможе се у томе упоредити. За два за три сата дођемо у Хандекъ, гди има само єдна меаница, и гди река Хандекъ съ єдне висине на сусретъ реки Аару пада, и обадве у паданю саюжаваю се; и своимъ дивльимъ шумомъ, срцу, коє већа чуства има, неку неописану страоту задаю. Дуго смо седили ту, и више смо неке примамљивости нашли, него при гледаню на ћаволю ћупрію. Ту смо ручали са свимъ онако, као што алписки пастири ручаю. Брзо смо изашли изъ снѣгова, и кадъ дођемо у питоме долине, гди є све зелено было, гди видимо њиве и засађене баште, гди нађемо лишће и зелене шумице, будемо весели, и чинило намъ се да є ново пролеће дошло; єрбо у долини было є топліе негъ што смо желили. И тако лане у ово доба видіо самъ на острову Ригену, како се сунце два путъ за єданъ данъ изъ мора раћа, а ове године дочекао самъ два пролећа.

Овде у Майрингену, у овой лепой варошици сада седимо и одмарамо се; но овде незадржава насъ толико уморъ, колико овы лепы предѣли. И одъ свію водопада што самъ до садъ видіо найболѣ ми се допада, овай што више ове варошице са висине страовитымъ своимъ шу штанѣмъ низъ каменый оцекъ у долину пада.

Сбогомъ, ово дугачко писмо свршавамъ овде данасъ, а сутра продужи ћемо далѣ наше путованѣ, знамъ да ћу ти опетъ писати, али одакле то незнамъ. Тымъ ћу ти радіе писати, што ћу имати о чему, єрбо кажу намъ овде, да текъ сада одавде наступићемо на найлепше красоте и лепоте ове землѣ. Сбогомъ, и ако се гди у овомъ удалѣномъ туђемъ свету загубимъ, онда ова писма нека те опоминю на мене.

ПОСЛЕДНЂ ВРСТЕ.

Данашньи брой Шумадинке излази последньи путъ; и поредъ свега тога што бы имао млого говорити, ограничи ћу се само на то да се укратко опростимъ са свима читательима. Узрокъ престаяня нетреба ни да спомињемъ. Но да бы тай узрокъ коначно предъ читательима са себе скинуо, обричемъ се безъ икакве вайде у свако доба быти учредникъ, писати, и уређивати овай листъ, кадъ бы се ко годь (или какво друштво) нашао, да буде издаватель, и да сву бригу, све трошкове и савъ добитакъ на себе прими, и да се я немамъ ни зашто друго осимъ за рукописъ старати. Да є се икако могло я бы овай листъ продужіо, али видіо самь што далѣ излази све є већій разходъ одъ прихода. И укланяюћи се сада може быти за навѣкъ са новинарскогъ позорища, него дричемъ се писаня, я ћу радити на озбильніимъ предметима, продужи ћу издавати „*Шумадинче*“ у поединимъ свескама, гди ћу мећати досаданя и даля „*путничка писма*“ а тако исто и *мирођію* и радоваћу се ако читатељи ду примали са онымъ чуствомъ, са коимъ пишемъ се Осимъ тога, никаквогъ другогъ одушевленія до сада за мене ніе было. Я нерадо силазимъ са тога мало по мало явности, али инакъ єдва чекамъ да се повучемъ у тишину, и да у срећной заборавности, посветимъ іошт коју годину читаню и ученю, у чему осећамъ несубитно потребе. Єръ изъ свега што самь до сада писао добра критика може видити: несталность у предузећима непостоянство у мыслима, неслѣдственость у молитвамъ начелима роєве речій безъ дѣла, буйность и замршеность безъ тамельитогъ правца. Но одъ млады година нека ниже стара рачке зрелости нетражи. Я нисамъ радио колико сам хтео, него само колико самъ могао, радио сам у колико самъ кадъ было разположенъ, деліо сам свое время и уживанѣ младости. — — —

Тѣшимъ се са онимъ што но покоши Чубра каже. „Ни том' одъ мене нико се ніе надао.“ Био сам до сада да тако срећанъ да све што самъ до сада писао читатељи нису ладно примали; съ њіовимъ признањемъ ја сам задоволянъ, и благодарећи имъ у єдно препоручујући се и за убудуће. Онима кои су за ово друго полугодіе платили у Београду повраћени су новци готово свима тако и по окружіяма осимъ неколико места коима ће се по делижанцу послати, одбивши за ово неколико зрново онолико колико засеца. Ако коме случайно недъ новца повраћени дошли, кривицомъ експедитора за окружна места, или разносителя за Београдъ, то молимъ да ми се одма яви или пише, како бы могао изнаћи где є погрешка; и да бы сасвимъ те несносне рачуне свршіо остављямъ рокъ одъ данасъ за 40. дана, ако ко буде задоволянъ да се изволи пріявити, после тога рока протекли пренумеранта и сва дописиваня бы ће уништени осимъ оны имена, коя іоштъ дугую за прошло полугодіе и коима ћу доцніе по наособъ морати писати, и кое сада последньи путъ молимъ да ми новце што пре пошлю и то по пошти, и я присаємъ да я платимъ пошту.

И садъ праштаюћи се последньи путъ найискреніе и найучтивіе са свима читательима, морамъ изповедити да да ми є теже было ово неколико последньій речи написати, него све што самъ за ово 7. месеци у Шумадинки написао. Єръ съ овима пратимъ последню Шумадинку, Єли жалость єсте, а може ли се прежалити може. Шумадинка престає. Новци су враћени. Вересія ніе скуплѣна. Бостанъ є обранъ. Бриге су скинуте. — Садъ лаку вамъ ноћь! Спавайте спокойно! Єрбо они су срећніи кои чврсто спаваю, него они кои су будни, али читавъ данъ

проведу дремаюћи и трљаюћи очи. Іошть єданпуть *лака вам ноћь*! и я полазимъ да спавамъ и гасимъ свећу и съ њоме животъ Шумадинке, и бацамъ перо за врата. — *Ала селаметъ*!

СТРАНЕ НОВОСТИ.

— За време врућине у Паризу, трошило се свакій данъ 1. миліонъ фунти леда, и єло се сваки данъ 1. мил. порција сладоледа.

У свима нормалнимъ 276 школама, у Паризу, има 50. хиляда ученика, међу коима 19.300 женски има. Годишњи трошакъ на те школе износи 1,370 000. фран.

Президентъ Наполеонъ дошавши у Штрасбургъ прешао є райну са своіомъ свитомъ и дошао у чувено купалиште Баденъ-баденъ, гди є лепо био дочеканъ. Његова свита министри, генерали, инжинири, списатељи и други окружни одма зелени асталъ Рулета, на комъ се играло и играли су ту лутрію са францускомъ лакомисленошћу Министеръ Сен-Арно губіо є непрестано, безъ да му се и једна весељ на лицу променуо; а Бино при свакомъ пропашћеномъ улогу, мрштіо се и лютіо. Са пракомъ стоичном хладнокрвношћу добіяо є генералъ Валднеръ, а са нашћењем несрећежљивошћу губіо є полковникъ Флери. Гди кои одъ он и проиграли су преко 60 хил. фран. гди кои пак добили су. Стихотворацъ Мери проиграо є све што је имао при себи (око 2000. фран.) безда се и єданпуть напрштено ипакъ быо є весео кадъ му є Бенаш банкеръ и притяжатель тога игралишта поклоніо 500 франака — Хаинау пакъ бавећи се по раинскимъ купалиштама гдисе нязе те игре, добыо є преко сто хиля-

исељаване у Америку одъ године до године све веће быва тако три месеца ове године у самъ Невъ-Іоркъ населило се близу 200. хил. душа.

— Краљ грчкій Ото приспѣо є преко Трієста у Бечъ и трезда путуе само подъ титуломъ графа одъ Атине свуда лепо примљенъ и дочеканъ. Не остао быо є

Прашки краль и царъ Аустрійски Августа месеца 1851. састаће се у купалишту Ишлу.

Єданъ Енглезъ Маркизъ Бленфордъ купіо є єдну мањиску библію печатану 1460. год. и дао є за ню грдну суму одъ 20 хил. фор. сребра. А пре неколико година купіо є єдно друго изданіе библіе одъ Валдорфера 1471 у Венецији печатано, као єдно єдино савршено одъ тогъ изданія, и дао є преко 30. хил. фор. ср. а притомъ имао є исту такву књигу одъ истогъ изданія и године, само є на краю фалило 5—6. листа.

— Енглезке новине являю, да се пронашло у развалинама старе вароши Нинive, неколико дудови греда ков іошть нису изтрунуле, и ков мораю старе быти преко 2500. година.

— У парискій инвалидской кући, живи єданъ солдатъ коме є 102. године, и кои є 4 године пре рођенъ одъ Лудвика XVI, онъ є іошть здравъ, и иде брзо као какавъ младићъ одъ 70. година.

— У Нев-хемпиру неможе никако остати девойка неудана. Найсиротнія и найружнія како пређе 29. година мора се удати, на слѣдуюћи начинъ. Мету є на лутрію, и сви неоженѣни те вароши или села извлаче, и на кога та коцка падне, мора є узети, а други сви мораю неку опредѣлену суму платити, да такавъ младоженя може одма кућу закућити.

— Бечко попеч. просвештенія понудило є чувеногъ Г. Миклошића, да напише читанку за словенске нормалне школе, на словенскомъ єзику, и онъ є се тога посла већъ приміо, и почео радити.

— На бечкомъ универзитету у прошлой години было є 412. ученика изъ страны земаля.

— Обштество бечко трошн годишнѣ на сиротињу 360 хил. фор. ср. преко тога накупи се іоште по црквама 11. хил. по кућама 20. хил.

— У Француской жандарма (пандура) има сада 25. хил. одъ кои 13.700. на коньма су. За време цара Наполеона, кадъ су Французи половину Европе држали нису имали толико пандура.

— Одъ 1. Януар. 1804. год. до Марта месеца 1848. у Аустріи (осимъ Мацарске) осуђено є свега на смрть 1304. особе, одъ кои само є 448. погубљѣно, а 856. помиловано є са тавницомъ. — Одъ 121. политичны осуђеника само су 2. погубљѣна.

— За 6. месеци ове године, у Француской принели су извозни и увозни ћумруци 69. мил. франака, преко 14¼ миліона, више него у прошлой години.

— За овы прошли 6. месеци умрло є у Лондону 28.445 особа, међ' коима є 13.950 женскиня. А родило се 12 хил. више негъ што є умрло за исто време.

— По протоколу ћумрука, у години 1851. извежено є у Калифорнію (у Америки) преко 100 мил. фор. ср.

Огласъ.

Сви броєви што су после Петрова-дне изашли, могу се добити за 1. цванцикъ. Тако дакле ко жели Шумадинку имати читаву, нека се яви да му се и овы неколико броєва пошлю. Ако є коме какавъ брой пропао, или загубіо се, а радъ є да има све подпуно, нека ми плаћенимъ писмомъ яви, и колико годъ уз' буде, и коме годъ достигне послаћу бадава, све поєдине броєве могао бы надокнадити, осимъ првы 6 броєва.

„Шумадинче“ излази ће у Земуну у свескама, и ко жели да му се свагда, како коя свеска изађе одма пошљ, нека се раніе пріяви. Оно, ко за 10. комада новце пошаљ, єданайста књига њему бадава остає за све свеске. — Шумадинче чини се зато да є мало, што є одвећъ танка артія, а то зато, да є лакше по пошти шиляти, безда ипта плате они приме. Сваки може лако видити, да Шумадинче само по споляшњости изгледа да є мало, а предмета млого є стало, єръ су слова врло сабієна и ситна.

У Књигопечатньи Княжества Србіе.